

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

72'nci Birleşim 29 Mart 2022 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	286
II.- GELEN KÂĞITLAR	289
III.- YOKLAMALAR	367,368,375,376, 381,382
IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI	341
1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan'ın, Türkiye Büyük Millet Meclisinin tarihçesine ve Meclis çalışmaları sırasında karşılaşılan bazı olaylara ilişkin konuşması	341:342
V.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR	342
<i>A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI</i>	<i>342:346</i>
1.- Bursa Milletvekili Mustafa Hidayet Vahapoğlu'nun, Bursa'nın yatırım ve ihtiyaçlarına ilişkin gündem dışı konuşması	342:343
	279

2.- Bilecik Milletvekili Yaşar Tüzün'ün, Türkiye Belediyeler Birliğinin uygulamaları ve belediye alacaklarının taksitlendirilmesine ilişkin gündem dışı konuşması 343:344

3.- Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan'ın, Kütüphane Haftası'na ilişkin gündem dışı konuşması 344:346

VI.- AÇIKLAMALAR

346,374,407,427

1.- Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, Eskişehir Alpu'da yaşanan kundaklama olaylarına ilişkin açıklaması 346

2.- Balıkesir Milletvekili İsmail Ok'un, Suriyeli sığınmacılara ilişkin açıklaması 346

3.- İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Ali Babacan'ın siyaset anlayışına ilişkin açıklaması 347

4.- Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan'ın, tarımsal verimin artırılması için atılması gereken adımlara ilişkin açıklaması 347

5.- Tokat Milletvekili Yücel Bulut'un, Hubyar Sultan'ı rahmetle andığına ve Tokat'taki cemevlerine ayrılan bütçeye ilişkin açıklaması 347

6.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, Tarsus Karabucak Okalıptüs Ormanı Ekoturizm Parkuru'nun açılışına ve orman yangınlarıyla mücadelede kullanılmak üzere Mersin'in Aydıncık, Gülnar ve Silifke ilçelerine tahsis edilen su tankerlerine ilişkin açıklaması 348

7.- Mersin Milletvekili Hacı Özkan'ın, KDV indirimlerine ilişkin açıklaması 348

8.- Mersin Milletvekili Zeynep Gül Yılmaz'ın, Mersin Servet Tazegül Spor Salonu'nda düzenlenen 2022 Bitci Kadınlar Basketbol Türkiye Kupası finallerine ilişkin açıklaması 348

9.- Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, kamu-özel iş birliği projelerinin hazineye olan yüküne ilişkin açıklaması 349

10.- Mersin Milletvekili Cengiz Gökçel'in, Mersin'in Silifke ilçesine bağlı Karahacılı köyündeki tapulu arazilerinden çıkarılmak istenen vatandaşların mağduriyetine ilişkin açıklaması 349

11.- Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un, sahipsiz sokak köpekleri sorununa ilişkin açıklaması 349

12.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, Rusya'nın Ukrayna'yı işgaline ve emperyalist zihniyete ilişkin açıklaması 349:350

- 13.- Gaziantep Milletvekili Ali Muhittin Taşdoğan'ın, Gaziantepli Şahin Bey ve nice isimsiz kahramanın şehit oluşlarının 102'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması 350
- 14.- Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan'ın, 24 Mart Cuma günü Şanlıurfa Eyyübiye'ye bağlı Çalışkan Mahallesi'nde ölü bulunan 16 yaşındaki Muharrem Aksem'e ilişkin açıklaması 350
- 15.- Amasya Milletvekili Mustafa Levent Karahocagil'in, 2021 yılı içerisinde AK PARTİ Hükûmetinin gerçekleştirdiği yatırımlara ilişkin açıklaması 350:351
- 16.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, 2012 yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi Eğitim, Araştırma ve Uygulama Çiftliğinde ölen mandalara ilişkin davaya ilişkin açıklaması 351
- 17.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde ili Ulukışla ilçesinde sürekli kaymakam değişikliği yapılmasının sakinlerine ilişkin açıklaması 351
- 18.- Sivas Milletvekili Semiha Ekinci'nin, Sivas'ta IPARD II Programı 11'inci Çağrı İlanı kapsamında kabul edilen projelere ilişkin açıklaması 351:352
- 19.- Düzce Milletvekili Ümit Yılmaz'ın, esnafın sorunlarına ve beklentilerine ilişkin açıklaması 352
- 20.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Diyarbakır "Nevroz"unda Kürt yöresel giysilerini giydiği için gözaltına alınan çocuklara ilişkin açıklaması 352
- 21.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, hazine arazileriyle ilgili yapılacak olan düzenlemeye ilişkin açıklaması 352
- 22.- Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, Bursa'nın Orhaneli ve Büyükorhan ilçelerinde yaban mersini üretimine ilişkin açıklaması 353
- 23.- Ordu Milletvekili Cemal Enginyurt'un, Ordu Büyükşehir Belediyesinde maaşları ödenmeyen işçilere ve Ordu Melet Irmağı havzasındaki doğa katliamına ilişkin açıklaması 353
- 24.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Irak'ın Kerkük vilayetine bağlı Altunköprü'deki Türkmen katliamının 31'inci seneidevriyesine ve kamu çalışanlarının mağduriyetine ilişkin açıklaması 353:355
- 25.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Altunköprü katliamının 31'inci yıl dönümüne, Gaziantepli Şahin Bey'i ve bütün şehitlerimizi rahmet ve minnetle andığına, Rusya-Ukrayna savaşının sona ermesi için İstanbul'da yürütülen müzakerelere ve Erzincan-Erzurum kara yolu Üzümlü mevkinde meydana gelen kazaya ilişkin açıklaması 355:356

- 26.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, katma değer vergisinde uygulanacak indirimlere, ÖTV'nin kaldırılması gerektiğine, ekonomik krize ve atık ayçiçeği yağlarının tekrar piyasaya sürüldüğüne ilişkin iddialara ilişkin açıklaması 356:358
- 27.- Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un, seçim kanunu teklifine ilişkin açıklaması 358:359
- 28.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, 1915Çanakkale Köprüsü ile Tokat Havalimanı'nın hayırlara vesile olmasını dilediğine, KDV'de uygulanacak indirim ve İstanbul'da Rusya ve Ukrayna heyetleri arasında yürütülen müzakereye ilişkin açıklaması 359:360
- 29.- Adana Milletvekili Mehmet Metanet Çulhaoğlu'nun, Ankara-Adana hava yolu uçuşlarına ilişkin açıklaması 360
- 30.- Gaziantep Milletvekili Mahmut Toğrul'un, muhalefetin Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi Genel Kurulunda kayyumları savunmasının bir ikiye bölünme olduğuna ilişkin açıklaması 360
- 31.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 374
- 32.- Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 407:408
- 33.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa Bozova'nın sorunlarına ilişkin açıklaması 427
- 34.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, 321 sıra sayılı Kanun Teklifi'ne ilişkin açıklaması 427

VII.- ÖNERİLER**361,368,369,375,
376,382***A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ**361:366,368:369,
369:373,375,
376:380,382:386*

1.- İYİ Parti Grubunun, Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu ve arkadaşları tarafından, ülkemizde uygulanan ithalata dayalı tarım politikası sebebiyle gıda enflasyonu ve tarımsal üretimle ilgili sorunların ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla 17/3/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 29 Mart 2022 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

361:366,368:369

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, kayyum atanan belediyelerde yaşanan tahribatların ve usulsüzlüklerin araştırılması amacıyla 29/3/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 29 Mart 2022 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

368:369,369:373,375,376

3.- CHP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri İstanbul Milletvekili Engin Altay, Manisa Milletvekili Özgür Özel ile Sakarya Milletvekili Engin Özkoç tarafından, 2547 sayılı Kanun'da yapılan değişikliğin uygulanmasındaki aksaklıkların araştırılması, öğretim üyelerinin farklı ücret politikasının ortadan kaldırılması amacıyla 29/3/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 29 Mart 2022 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

376:380,382

4.- AK PARTİ Grubunun, bastırılarak dağıtılan 321 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin kırk sekiz saat geçmeden gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 1'inci sırasına alınmasına ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine, Genel Kurulun çalışma saatlerine ve 321 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak bölümler hâlinde görüşülmesine ilişkin önerisi

382:386

VIII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

369,386

A) ÇEŞİTLİ İŞLER

369

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Yalova Hukuk Fakültesi öğrencilerine "Hoş geldiniz." denilmesi

369

B) ÖNERGELER

386:388

1.- Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, (2/3657) esas numaralı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi (4/163)

386:388

IX.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

373,404

1.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker'in HDP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine sataşması nedeniyle konuşması

373

2.- Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker'in, Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına ve Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması

374

3.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Aydın Milletvekili Bülent Tezcan'ın 321 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Milliyetçi Hareket Partisine sataşması nedeniyle konuşması

404:406

4.- Aydın Milletvekili Bülent Tezcan'ın, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına ve Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

406:407

X.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

388,408,427

A) KANUN TEKLİFLERİ

388:404,408:426,

427:442

1.- Rize Milletvekili Hayati Yazıcı, İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül ile 91 Milletvekilinin Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4284) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 321)

388:404,408:426,

427:442

XI.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

443

1.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, bir ilçe millî eğitim müdürünün ders seçimlerine müdahale ettiği iddiasına,

- Muğla Milletvekili Süleyman Girgin'in, üniversite sınavlarının Muğla'nın bütün ilçelerinde yapılması talebine,

İlişkin soruları ve Millî Eğitim Bakanı Mahmut Özer'in cevabı (7/60511), (7/60516)

443:446

2.- İzmir Milletvekili Sevdâ Erdan Kılıç'ın, İzmir'in Kemalpaşa ilçesinde bulunan bir ortaokulda yaşandığı iddia edilen olaylara,

- İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, Bergama Cumhuriyet Anadolu Lisesinin kapatılacağı iddiasına,

- İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, İzmir Bergama Cumhuriyet Anadolu Lisesinin kapatılacağı iddiasına,

İlişkin soruları ve Milli Eğitim Bakanı Mahmut Özer'in cevabı (7/60515),(7/60519),(7/60669)

447:451

3.- Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, ders kitaplarında cinsiyetçiliğin azaltılması ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması amacıyla yürütülen faaliyetler ile okullardaki kadın idareci sayısına,

- Kırklareli Milletvekili Türedi Kaya'nın, Kırklareli Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Sosyal Bilimler Lisesinin öğrenci yurdunun sorunlarına,

- Ankara Milletvekili Şenol Sunat'ın, KYK yurtlarındaki internet hızına,

İlişkin soruları ve Millî Eğitim Bakanı Mahmut Özer'in cevabı (7/60520), (7/60672), (7/60792)

452:458

4.- Tunceli Milletvekili Alican Önlü'nün, İstanbul'daki bir okul müdürü hakkında yürütülen soruşturma ile ilgili iddialara,

- İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, İstanbul'daki bir okul müdürü hakkında yürütülen soruşturma ile ilgili iddialara,

- İzmir Milletvekili Sevdâ Erdan Kılıç'ın, İstanbul'daki bir okul müdürü hakkında yürütülen soruşturma ile ilgili iddialara,

- Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, İstanbul'daki bir okul müdürü hakkında yürütülen soruşturma ile ilgili iddialara,

- Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, İstanbul'daki bir okul müdürü hakkında yürütülen soruşturma ile ilgili iddialara,

İlişkin soruları ve Millî Eğitim Bakanı Mahmut Özer'in cevabı (7/60670), (7/60671), (7/60787), (7/60788), (7/60789)

459:468

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 14.00'te açılarak üç oturum yaptı.

Konya Milletvekili Leyla Şahin Usta, Konya'da tohum geliştirilmesine,

Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman, ekonomideki güncel gelişmelere,

Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık, 2 Nisan Dünya Otizm Farkındalık Günü'ne,

İlişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın, Orman Haftası'na,

Mersin Milletvekili Hacı Özkan, AK PARTİ'nin hedef ve ideallerine,

Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz, Tarsus İdman Yurdu'nun kuruluşunun 99'uncu yıl dönümüne, Çukurova Bölgesel Havalimanı'na ve Mersinlilerin taleplerine,

Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman, polis atama ve yer değiştirme yönetmeliğine dair Cumhurbaşkanlığı kararının geri çekilmesi gerektiğine,

İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi, emekli TSK personelinin geçim sıkıntısına,

Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan, tenzilirütbe edilip araştırmacı kadrosuna atanan kamu emektaşlarının özlük haklarına,

Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, Niğde ili Altınhisar ilçesi Keçikalesi kasabasında yaşanan tapu kadastro sorunlarına,

Tokat Milletvekili Yücel Bulut, Tokat Havalimanı'na,

Bursa Milletvekili Yüksel Özkan, pandemi döneminde esnaf ve sanatkâra verilen devlet yardımlarından vergi alındığına,

Kırşehir Milletvekili Metin İlhan, Türk çiftçisinin sorunlarına,

Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere, Adıyaman Gerger'in yol sorununa,

İstanbul Milletvekili Osman Boyraz, Muhsin Yazıcıoğlu'nun ölüm yıl dönümüne,

Mersin Milletvekili Rıdvan Turan, Turunçlu köyünde taş ocağına karşı olduklarına,

Amasya Milletvekili Mustafa Levent Karahocagil, AK PARTİ Hükûmetinin 2021 yılı icraatlarına,

Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu, cezaevlerindeki keyfi sürgünlere,

Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin, Çukurova bölgesinde meydana gelen don olayına,

Adana Milletvekili İsmail Koncuk, devlet kurumlarındaki mülakat rezaletine,

Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu, genel sağlık sigortasından dolayı vatandaşların evlerine borç mektupları gönderildiğine,

Kırıkkale Milletvekili Ahmet Önal, Kırıkkale Sulakyurt'taki tarımsal sulama maliyetlerinin acilen düşürülmesi gerektiğine,

Osmaniye Milletvekili Mücahit Durmuşoğlu, 21 Mart Dünya Ormancılık Günü ile 22 Mart Dünya Su Günü'ne,

Hatay Milletvekili İsmet Tokdemir, icra dosya sayısındaki artışa,

İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekgözegü, Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin düzenledikleri "Nevroz" kutlamasına ırkçı bir grup tarafından yapılan saldırıya,

İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu, Muhsin Yazıcıoğlu'nun şehadetinin 13'üncü yıl dönümüne ve kırmızı et ile temel gıda ürünlerine gelen fahiş zamlara,

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, Diyarbakır 3. Sanayi Sitesi'nde medyana gelen tüp patlamasına, Kırklareli'nin Poyralı ve Soğucak köylerinde yapılmak istenen kalker ocağına, Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresinin HDP'li belediyelere atanan kayyumlara ilişkin raporuna ve İstanbul Maltepe İlçe Emniyet Müdürlüğünde görevli olan ve bagajında patlayıcı bulunan polis memuruyla ilgili tatmin edici bir açıklamaya ihtiyaç olduğuna,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Ankara Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Doğan Öz'ün katledilişinin 44'üncü yıl dönümüne, Hayati Yazıcı ve Feti Yıldız tarafından imzalanan Seçim Kanunu Teklifi'ne ve Ticaret Bakanlığının şeker fabrikaları nezdinde başlattığı incelemeye,

Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, Malatya Milletvekili Ahmet Çakır'ın babasının vefatına, Acil Tıp Teknisyenleri ve Teknikerleri Haftası'na, Muhsin Yazıcıoğlu'nun vefatının 13'üncü yıl dönümüne ve İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu ile Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan ile Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine,

Malatya Milletvekili Mehmet Celal Fendoğlu,

Manisa Milletvekili Özgür Özel,

Malatya Milletvekili Ahmet Çakır'ın babasının vefatına;

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Nimetullah Erdoğan, Grup Başkan Vekillerinin haftaya görüşülecek kanun teklifini bugün tartışmaya açmalarını doğru bulmadığına ve Başkanlık Divanı olarak, babası vefat eden Malatya Milletvekili Ahmet Çakır'a ve ailesine sabırlar, merhuma da Cenab-ı Allah'tan rahmet dilediklerine ilişkin bir açıklamada bulundu.

İYİ Parti Grubunun, 9/3/2022 tarihinde Mersin Milletvekili Behiç Çelik ve arkadaşları tarafından, akaryakıt üzerinden alınan özel tüketim vergisinin kaldırılmasının ülke ekonomisine yapacağı olası katkıların araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

HDP Grubunun, 24/3/2022 tarihinde Mersin Milletvekili Rıdvan Turan ve arkadaşları tarafından, Türkiye'deki yaşlı ve emeklilerin ekonomik, sağlık ve sosyal sorunlarının giderilmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin (17557 sıra no.lu), diğer önergelerin önüne alınarak,

CHP Grubunun, 21/3/2022 tarihinde Hatay Milletvekili Suzan Şahin ve arkadaşları tarafından, Türkiye'de artan Suriyeli nüfusunun kontrol altına alınması ve Hatay'ın sorunlarının araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin (3304 sıra no.lu), diğer önergelerin önüne alınarak,

Görüşmelerinin Genel Kurulun 24 Mart 2022 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerileri yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

Hatay Milletvekili Suzan Şahin, Hatay Milletvekili Sabahat Özgürsoy Çelik'in CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Düzce Milletvekili Ümit Yılmaz, Düzce Akçakoca'daki hayvana şiddet vakasına,

Mersin Milletvekili Cengiz Gökçel, yaş sebze ve meyve üreticilerinin banka işlemleri nedeniyle yaşadığı mağduriyete,

Sivas Milletvekili Semiha Ekinci, Muhsin Yazıcıoğlu'nun vefat yıl dönümüne,

Hatay Milletvekili Hüseyin Yayman, Hatay Milletvekili Suzan Şahin'in CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Çanakkale Milletvekili Jülide İskenderoğlu, coğrafi tescil işareti alan Bayramiç tahin helvasına,

İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekgözegü, Mehmet Latifeci'nin ölümünün 27'nci yıl dönümüne,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Hatay Milletvekili Hüseyin Yayman'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının:

1'inci sırasında yer alan ve İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesi kabul edilen, Manisa Milletvekili İsmail Bilen ve 29 Milletvekilinin Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4260) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu'nun (S. Sayısı: 320), görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç,

Manisa Milletvekili Özgür Özel,

Aydın Engin'in vefatına,

Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık, Van'ın Tuşba ilçesinde tapu, ruhsat ve kat mülkiyeti alanında yaşanan sorunlara,

Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap, ön ödemeli doğal gaz sayacı abonelerinin mağduriyetine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Alınan karar gereğince, 29 Mart 2022 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere 18.19'da birleşime son verildi.

Nimetullah ERDOĞMUŞ

Başkan Vekili

Necati TİĞLİ

Giresun

Kâtip Üye

Emine Sare AYDIN

İstanbul

Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR

No : 124

25 Mart 2022 Cuma

Milletvekili Teklifleri

1.-Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İş Birliği Anlaşmasını Değiştiren Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4335) (İçişleri ile Dışişleri Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.03.2022)

2.-Malatya Milletvekili Bülent Tüfenkci ve 84 Milletvekilinin; Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4336) (Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm; Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ; İçişleri ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.03.2022)

3.-Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın; 4857 Sayılı İş Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4337) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.03.2022)

4.-İstanbul Milletvekili Gürsel Tekin'in; 5597 Sayılı Yurt Dışına Çıkış Harcı Hakkında Kanun ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4338) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.03.2022)

5.-Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekili Manisa Milletvekili Özgür Özel'in; Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4339) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.03.2022)

6.-Muğla Milletvekili Burak Erbay'ın; 2330 Sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/4340) (İçişleri; Tarım, Orman ve Köyişleri ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.03.2022)

7.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın; 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4341) (Adalet ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.03.2022)

8.-İstanbul Milletvekili Turan Aydoğan'ın; 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Yönelik Kanun Teklifi (2/4342) (Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ile İçişleri Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.03.2022)

9.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun; Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4343) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.03.2022)

Süresi İçinde Cevaplandırılmayan Yazılı Soru Önergeleri

Cumhurbaşkanı Yardımcılığı (Fuat Oktay)

1.-Şırnak Milletvekili Nuran İmir'in, bir dernek başkanı hakkındaki dolandırıcılık iddialarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59781)

2.-Şırnak Milletvekili Hasan Özgüneş'in, bir dernek başkanı hakkındaki dolandırıcılık iddialarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59782)

3.-İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, Cumhurbaşkanlığı ve bağlı kuruluşlarına ait makam araçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59783)

4.-İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, bakanlık ve kamu kurumlarındaki toplam makam aracı sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59784)

5.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Mustafa Kemal Atatürk'ün Niğde'ye gerçekleştirdiği bir ziyaret ile ilgili Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığında bilgi ve belge bulunup bulunmadığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59785)

6.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, CİMER ve Alo 150 Hattı üzerinden yapılan başvurulara ve yurt dışında ülkemiz hakkında çıkan haber ve programlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59786)

7.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, TMO'nun Hazine tarafından üstlenilen zararlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59787)

8.-Isparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta'nın Gelendost ilçesine bağlı Yenice köyüne imam atanmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59788)

9.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, yolluk ödenen kişilere ve ödenen yolluk miktarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59996)

10.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, imam ve müezzin ihtiyacına ve diğer kurumlara geçen personele ilişkin yazılı soru önergesi (7/59997)

11.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2021 yılında icra takibi başlatılan kişilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/59998)

12.-İzmir Milletvekili Sevdâ Erdan Kılıç'ın, açlık ve yoksulluk sınırının altında yaşayan vatandaşa sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59999)

13.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Diyanet İşleri Başkanlığında çalışan sözleşmeli ve geçici süreli personele ilişkin yazılı soru önergesi (7/60000)

14.-İzmir Milletvekili Sevdâ Erdan Kılıç'ın, Erzurum'da bir kuran kursunda yaşandığı iddia edilen olaylarda adı geçen kişilerle ilgili yürütülen soruşturmaya ilişkin yazılı soru önergesi (7/60001)

15.-Bingöl Milletvekili Erdal Aydemir'in, TMSF'nin tasfiye edilen bazı şirketlerle ilgili yürüttüğü sürece ilişkin yazılı soru önergesi (7/60004)

Adalet Bakanlığı

16.-Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, boşanma davalarının hızlandırılması için yapılan mevzuat çalışmalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59789)

17.-İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, Bakanlık ve bağlı kuruluşlarına ait makam araçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59790)

18.-Şırnak Milletvekili Hasan Özgüneş'in, cezaevlerindeki ağır hasta mahkumların tahliye edilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59791)

19.-Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Diyarbakır 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevinde sağlıklı gıdaya erişmede sorun yaşandığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59792)

20.-İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, Tokat E Tipi Kapalı Cezaevi'nde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59793)

21.-İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, Amasya E Tipi Kapalı Cezaevi'nde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59794)

22.-İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, bazı cezaevlerindeki hükümlü ve tutuklu ile personel sayılarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59795)

23.-İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, Afyonkarahisar E Tipi Kapalı Cezaevi'nde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59796)

24.-İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, Yozgat 1 Nolu T Tipi Kapalı Cezaevi'nde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59797)

25.-İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, Karabük T Tipi Kapalı Cezaevi'nde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59798)

26.-İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, Sincan Kadın Kapalı Cezaevi'nde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59799)

27.-Mersin Milletvekili Fatma Kurtulan'ın, Bayburt M Tipi Kapalı Cezaevi'nde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59800)

28.-Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, 1979'da gerçekleştirilen bir suikast ile ilgili yürütülen soruşturmaya ilişkin yazılı soru önergesi (7/60005)

29.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Güner'in, Bakanlık bünyesinde çalışan taşeron işçilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60006)

30.-Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Ankara Sincan 2 Nolu F Tipi Kapalı Cezaevinde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60007)

31.-Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Sincan 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Cezaevinde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60008)

32.-Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Bandırma 1 Nolu T Tipi Cezaevinde Covid-19'a karşı gerekli önlemlerin alınmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60009)

33.-Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Karabük T Tipi Kapalı Cezaevinde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60010)

34.-Diyarbakır Milletvekili Remziye Tosun'un, bir mahkumun ailesinden uzak cezaevine nakledilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60011)

35.-Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Ankara Sincan Kadın Kapalı Cezaevinde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60012)

36.-Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Sincan 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Cezaevinde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60013)

37.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Manisa T Tipi Cezaevinde bulunan bir hükümlünün denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60014)

38.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Çorum L Tipi Kadın Kapalı Cezaevindeki kadın mahkumların dolaplarının erkek infaz koruma memurları tarafından arandığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60015)

39.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, eşi ve kendisi cezaevinde bulunan bir mahkumun cezasının ertelenmesi ve nakil talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60016)

40.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Yozgat T Tipi Kapalı Cezaevinde kaloriferlerin yanmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60017)

41.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Çankırı E Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir hükümlünün denetimli serbestlik hükümlerinden faydalandırılmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60018)

42.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, eşlerden ikisi de cezaevinde bulunan çocuklu bir çiftin nakil talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60019)

43.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Diyarbakır 3 Nolu T Tipi Kapalı Cezaevinde mahkumlara kötü muamelede bulunulduğu iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60020)

44.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Çanakkale E Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60021)

45.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Keskin T Tipi Kapalı Cezaevi ile ilgili bazı şikayetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60022)

46.-Diyarbakır Milletvekili Remziye Tosun'un, Diyarbakır T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan ağır hasta bir mahkumun tahliye edilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60023)

47.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60110)

48.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60111)

49.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60112)

50.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60113)

51.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60114)

52.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60115)

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

53.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Bakanlık bünyesinde çalışan taşeron işçilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60025)

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

54.-İzmir Milletvekili Atilla Sertel'in, Bakanlık ve bağlı kuruluşlarına ait makam araçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59803)

55.-Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, ek gösterge düzenlemesi çalışmalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59804)

56.-İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün, bir fabrikada çalışan işçilerin sorunlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59805)

57.-Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, İzmir'in Aliaga ilçesinde gemi söküm tesislerinde çalışan işçilerin taleplerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59806)

58.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında ülke genelinde ve Gaziantep'te iş kazası ve meslek hastalığı nedeniyle yaralanan ve yaşamını yitirenlerle ilişkin yazılı soru önergesi (7/59909)

59.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında ülke genelinde ve Eskişehir'de iş kazası ve meslek hastalığı nedeniyle yaralanan ve yaşamını yitirenlerle ilişkin yazılı soru önergesi (7/59910)

60.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında ülke genelinde ve Bilecik'te iş kazası ve meslek hastalığı nedeniyle yaralanan ve yaşamını yitirenlerle ilişkin yazılı soru önergesi (7/59911)

61.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2021 yılında Türkiye İş Kurumu tarafından Eskişehir ilinde düzenlenen çeşitli eğitim programlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59912)

62.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilindeki işsizlik oranlarına ve İŞKUR aracılığıyla yapılan başvurulara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59913)

63.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2021 yılında Türkiye İş Kurumu tarafından Bilecik ilinde düzenlenen çeşitli eğitim programlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59914)

64.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilindeki işsizlik oranlarına ve İŞKUR aracılığıyla yapılan başvurulara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59915)

65.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2021 yılında Türkiye İş Kurumu tarafından Gaziantep ilinde düzenlenen çeşitli eğitim programlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59916)

66.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilindeki işsizlik oranlarına ve İŞKUR aracılığıyla yapılan başvurulara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59917)

67.-Kocaeli Milletvekili Tahsin Tarhan'ın, emeklilikte yaşa takılanlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/60026)

68.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, staj ücretini alamayan ve yasal yollardan işlem başlatan meslek lisesi öğrencilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60027)

69.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Bakanlık bünyesinde çalışan taşeron işçilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60028)

70.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, açlık ve yoksulluk sınırının altında yaşayan vatandaş sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60029)

71.-Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, Eskişehir ilindeki işsizlik verilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60030)

72.-İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün, İstanbul'da faaliyet gösteren bir fabrika işçilerinin çalışma koşullarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60031)

73.-Muş Milletvekili Şevin Coşkun'un, Muş'taki işsizlik oranını azaltmak için yürütülen çalışmalara ve işsizlik ödeneği alanların sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60032)

74.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60122)

75.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60123)

76.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60124)

77.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60125)

78.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60126)

79.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60127)

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

80.-İzmir Milletvekili Atıla Sertel'in, Bakanlık ve bağlı kuruluşlarına ait makam araçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59807)

81.-Muğla Milletvekili Suat Özcan'ın, Muğla'nın Akyaka ilçesinde yapılması planlanan çevre yolu projesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59808)

82.-İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, Tunceli'deki yeraltı çarşısında çökmeler meydana gelmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59809)

83.-İsparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta'nın Gelendost ilçesine bağlı Yenice köyünün kanalizasyon sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/59810)

84.-İsparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta'nın Gelendost ilçesine bağlı Bağlıllı köyünün kanalizasyon sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/59811)

85.-İsparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta'nın Gelendost ilçesine bağlı Hacılar köyünün kanalizasyon sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/59812)

86.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, Eskişehir'deki atık su arıtma tesislerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59813)

87.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2018-2022 yılları arasında Bakanlık bütçesi ya da AB programları çerçevesinde Eskişehir için hazırlanan projelere ve ile yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59918)

88.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2018-2022 yılları arasında Bakanlık bütçesi ya da AB programları çerçevesinde Bilecik için hazırlanan projelere ve ile yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59919)

89.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep için Temiz Hava Eylem Planı'nın hazır olup olmadığına ve ilin hava kalitesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59920)

90.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir'de arazi satın alan yabancı uyruklu kişi, şirket veya yabancı ortaklı şirketlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/59921)

91.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir için Temiz Hava Eylem Planı'nın hazır olup olmadığına ve ilin hava kalitesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59922)

92.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik için Temiz Hava Eylem Planı'nın hazır olup olmadığına ve ilin hava kalitesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59923)

93.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik'te yer alan ve üzerinde ipotek bulunan tarım arazilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59924)

94.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik'te arazi satın alan yabancı uyruklu kişi, şirket veya yabancı ortaklı şirketlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/59925)

95.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2018-2022 yılları arasında Bakanlık bütçesi ya da AB programları çerçevesinde Gaziantep için hazırlanan projelere ve ile yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59926)

96.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir'de yer alan ve üzerinde ipotek bulunan tarım arazilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59927)

97.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep'te yer alan ve üzerinde ipotek bulunan tarım arazilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59928)

98.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep'te arazi satın alan yabancı uyruklu kişi, şirket veya yabancı ortaklı şirketlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/59929)

99.-Hatay Milletvekili Barış Atay Mengülluğlu'nun, Muğla'ya bağlı Bayır ve Deştin Mahalleleri arasında kalan bir alanda entegre çimento fabrikası kurulmasına yönelik başlatılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/60033)

100.-Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Onikişubat Belediyesi tarafından bazı mahallelerde yapılmakta olan imar uygulamasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60034)

101.-İzmir Milletvekili Sevdâ Erdan Kılıç'ın, İzmir'de TOKİ tarafından depremzedeler için yapılan binalarda ortaya çıkan sorunlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/60035)

102.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Bakanlık bünyesinde çalışan taşeron işçilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60036)

103.-Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, Ordu'da bulunan bir dere yatağından usulsüz bir şekilde çakıl ve kum çıkarıldığı ve işlendiğine yönelik iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/60037)

104.-İzmir Milletvekili Kani Beko'nun, İzmir'de Karaburun Yarımadasına yapılacak güneş enerjisi santralinin çevreye etkilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60038)

105.-İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, İstanbul'da yaşanan hava kirliliğiyle mücadeleye yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/60039)

106.-İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, koruma altında bulunan Kızılırmak Kuş Cennetine otel ve tesis yapılacağı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60040)

107.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60128)

108.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60129)

109.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60130)

110.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60131)

111.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60132)

112.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60133)

Dışişleri Bakanlığı

113.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, vekaleten yürütülen üst düzey kadro sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59815)

114.-Kocaeli Milletvekili Tahsin Tarhan'ın, Ukrayna'da eğitim gören Türk vatandaşlarının yaşayabilecekleri mağduriyetlerin önlenmesi için yürütülen çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/60041)

115.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Bakanlık bünyesinde çalışan taşeron işçilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60042)

116.-Adana Milletvekili Tulay Hatımoğulları Oruç'un, Ukrayna'da mahsur kalan Türk vatandaşların Türkiye'ye getirilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60043)

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

117.-İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, Bakanlık ve bağlı kuruluşlarına ait makam araçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59816)

118.-Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın'ın, elektrik üretim maliyetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59817)

119.-Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın'ın, elektrik faturalarında kademeli tarife uygulamasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59818)

120.-Kocaeli Milletvekili Tahsin Tarhan'ın, SEDAS tarafından 2021 yılında yapılan yatırımlara ve şirketin denetimine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59819)

121.-Kocaeli Milletvekili Tahsin Tarhan'ın, Kocaeli'nin Karamürsel ilçesinde RES inşaatı için verilen yürütmeyi durdurma kararının uygulanmamasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59820)

122.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2018-2022 yılları arasında Bakanlık bütçesi ya da AB programları çerçevesinde Gaziantep için hazırlanan projelere ve ile yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59930)

123.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2018-2022 yılları arasında Bakanlık bütçesi ya da AB programları çerçevesinde Bilecik için hazırlanan projelere ve ile yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59931)

124.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2018-2022 yılları arasında Bakanlık bütçesi ya da AB programları çerçevesinde Eskişehir için hazırlanan projelere ve ile yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59932)

125.-Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere'nin, Şırnak, Batman, Siirt, Şanlıurfa, Mardin ve Diyarbakır illerinde elektrik borcunu ödeyemeyen abone verilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60044)

126.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Bakanlık bünyesinde çalışan taşeron işçilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60046)

127.-Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, bir taş ocağı işletmesinin kaçak elektrik kullandığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60047)

128.-Kırklareli Milletvekili Türedi Kayan'ın, TPAO ile iş akitleri feshedilen kişilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60048)

129.-Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, Eskişehir ilinde ve Türkiye genelinde elektriği ve doğalgazı kesilen hane ve işletme verilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60049)

130.-Diyarbakır Milletvekili Remziye Tosun'un, Diyarbakır ve Elazığ illerinde açılması planlanan maden ocaklarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60050)

131.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60134)

132.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60135)

133.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60136)

134.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60137)

135.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60138)

136.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60139)

Gençlik ve Spor Bakanlığı

137.-İzmir Milletvekili Atilla Sertel'in, Bakanlık ve bağlı kuruluşlarına ait makam araçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59821)

138.-Isparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta'nın Gelendost ilçesine bağlı bir köyün halı saha tesisi ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59822)

139.-Isparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta'nın Gelendost ilçesine bağlı bir köyün kapalı spor salonu ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59823)

140.-Isparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta'nın Gelendost ilçesine bağlı bir köyün halı saha tesisi ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59824)

141.-Erzurum Milletvekili Muhammet Naci Cinisli'nin, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesine ve bir milli sporcunun ekipmanlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59825)

142.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, barınma ve beslenme yardımı alan vakıf ve derneklere ilişkin yazılı soru önergesi (7/59826)

143.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2018-2022 yılları arasında Bakanlık bütçesi ya da AB programları çerçevesinde Eskişehir için hazırlanan projelere ve ile yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59933)

144.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2018-2022 yılları arasında Bakanlık bütçesi ya da AB programları çerçevesinde Bilecik için hazırlanan projelere ve ile yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59934)

145.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2018-2022 yılları arasında Bakanlık bütçesi ya da AB programları çerçevesinde Gaziantep için hazırlanan projelere ve ile yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59935)

146.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde bulunan spor kulübü sayısına ve 2021 yılında bu kulüplere yapılan nakdi yardımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59936)

147.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde bulunan spor kulübü sayısına ve 2021 yılında bu kulüplere yapılan nakdi yardımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59937)

148.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilindeki Bakanlığa bağlı yurtlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59938)

149.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilindeki Bakanlığa bağlı yurtlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59939)

150.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilindeki Bakanlığa bağlı yurtlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59940)

151.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde bulunan spor kulübü sayısına ve 2021 yılında bu kulüplere yapılan nakdi yardımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59941)

152.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Bakanlık bünyesinde çalışan taşeron işçilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60051)

153.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60140)

154.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60141)

155.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60142)

156.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60143)

157.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60144)

158.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60145)

Hazine ve Maliye Bakanlığı

159.-İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, Bakanlık ve bağlı kuruluşlarına ait makam araçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59827)

160.-Ankara Milletvekili Ali Haydar Hakverdi'nin, 2017-2022 yılları arasında kredi veya kredi kartı sebebiyle yasal takibe düşen kişilere ve şirketlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/59828)

161.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Bankacılık Kanunu'nun 62'nci maddesi kapsamında zamanaşımına uğrayan mevduat ve alacaklara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59829)

162.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, TMSF tarafından faaliyet izni kaldırılan bankaların alacakları ile ilgili çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59830)

163.-Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, yıllık TÜFE oranında meydana gelen artışa ilişkin yazılı soru önergesi (7/59831)

164.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, TMO'nun yurtdışından ithal edip iç piyasaya sattığı ürünler sebebiyle Bakanlığın üstlendiği zarara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59832)

165.-Erzurum Milletvekili Muhammet Naci Cinisli'nin, tasfiye halindeki tasarruf finansman şirketleri hakkında yürütülen çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59833)

166.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, Merkez Bankası'nın altın ve döviz türündeki rezervlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59834)

167.-Mersin Milletvekili Cengiz Gökçel'in, kamu bankaları tarafından kullanılan ihtisas kredilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60052)

168.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, bireysel ihtiyaç kredisi verilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60053)

169.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, son beş yılda kapanan büyük ve küçük sermayeli iş yeri sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60054)

170.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Bakanlık bünyesinde çalışan taşeron işçilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60055)

171.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60146)

172.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60147)

173.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60148)

174.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60149)

175.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60150)

176.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60151)

İçişleri Bakanlığı

177.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, bir dernek başkanı hakkındaki dolandırıcılık iddialarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59835)

178.-İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, Bakanlık ve bağlı kuruluşlarına ait makam araçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59836)

179.-İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, polislerin kullandığı araç sayısına ve yakıt tüketimine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59837)

180.-Kocaeli Milletvekili Tahsin Tarhan'ın, 19 Şubat 2022 tarihinde İzmit'te bir gazete sahibinin uğradığı silahlı saldırıya ilişkin yazılı soru önergesi (7/59838)

181.-Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere'nin, Adıyaman ilinde silah taşıma ruhsatı olan kişi sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59839)

182.-Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere'nin, 2015-2022 yılları arasında silahlı yaralama ve cinayet vakalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59840)

183.-Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere'nin, silah taşıma ruhsatı olan kişi sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59841)

184.-Muğla Milletvekili Suat Özcan'ın, Muğla'nın Akyaka ilçesinde yapılması planlanan çevre yolu projesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59842)

185.-Mardin Milletvekili Ebrü Günay'ın, Mardin'de yaşanan su kesintisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59843)

186.-Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyigit'in, geçici koruma altındaki Suriyelilere Türk vatandaşlığı verilmesi için aranan şartlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59844)

187.-İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, Tunceli'deki yeraltı çarşısında çökmeler meydana gelmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59845)

188.-Adana Milletvekili Tulay Hatunoğulları Oruç'un, 2015'ten bu yana bir partinin binalarına yönelik gerçekleştirilen saldırılara ve faillerin akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59846)

189.-Adana Milletvekili Kemal Peköz'ün, 2015'ten bu yana bir partinin binalarına yönelik gerçekleştirilen saldırılara ve faillerin akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59847)

190.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde son beş yılda operasyonlarda ele geçirilen uyuşturucu maddeye ilişkin yazılı soru önergesi (7/59942)

191.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde son beş yılda operasyonlarda ele geçirilen uyuşturucu maddeye ilişkin yazılı soru önergesi (7/59943)

192.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde son beş yılda operasyonlarda ele geçirilen uyuşturucu maddeye ilişkin yazılı soru önergesi (7/59944)

193.-Mersin Milletvekili Cengiz Gökçel'in, Mersin'de bir doktorun öldürüldüğü olaya ilişkin yazılı soru önergesi (7/60056)

194.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Bakanlık bünyesinde çalışan taşeron işçilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60057)

195.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kadına karşı şiddet vakalarına ve kadın cinayetlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60058)

196.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, açlık ve yoksulluk sınırının altında yaşayan vatandaş sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60059)

197.-Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, Ulubey Belediyesi tarafından yurtdışında görevlendirilen bazı kişilerin ülkeye dönmemesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60060)

198.-Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, Ordu'da bulunan bir dere yatağından usulsüz bir şekilde çakıl ve kum çıkarıldığı ve işlendiğine yönelik iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/60061)

199.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, 2010-2022 yılları arasında cin çıkartma, büyü bozma vb. eylemlerle dolandırıcılık yapanlar hakkında yürütülen soruşturmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/60062)

200.-İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, nöbet tuttuğu sırada yaşamını yitiren bir polis memuruna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60063)

201.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60152)

202.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60153)

203.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60154)

204.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60155)

205.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60156)

206.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60157)

Kültür ve Turizm Bakanlığı

207.-İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, Bakanlık ve bağlı kuruluşlarına ait makam araçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59848)

208.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde'nin Bor ilçesindeki kütüphanelerden Konya Selçuk Üniversitesine aktarılan eserlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/59849)

209.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, Karşıyaka Öğretmenler Lokali'nde yapılan restorasyon sonucu bazı eserlerin kaybolmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59850)

210.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2018-2022 yılları arasında Bakanlık bütçesi ya da AB programları çerçevesinde Gaziantep için hazırlanan projelere ve ile yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59945)

211.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2018-2022 yılları arasında Bakanlık bütçesi ya da AB programları çerçevesinde Eskişehir için hazırlanan projelere ve ile yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59946)

212.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2018-2022 yılları arasında Bakanlık bütçesi ya da AB programları çerçevesinde Bilecik için hazırlanan projelere ve ile yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59947)

213.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Bakanlık bünyesinde çalışan taşeron işçilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60064)

214.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, arkeoloji bölümü mezunlarının atanmalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60065)

215.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60158)

216.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60159)

217.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60160)

218.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60161)

219.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60162)

220.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60163)

Milli Eğitim Bakanlığı

221.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2018-2022 yılları arasında Bakanlık bütçesi ya da AB programları çerçevesinde Gaziantep için hazırlanan projelere ve ile yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59948)

222.-Hatay Milletvekili Barış Atay Mengülluğlu'nun, Haydarpaşa Lisesi hakkında alınan yıkım kararına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60066)

223.-İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, 2018-2022 yılları arasında İzmir'de hakkında yıkım kararı verilen okullara ilişkin yazılı soru önergesi (7/60067)

224.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, staj ücretini alamayan ve yasal yollardan işlem başlatan meslek lisesi öğrencilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60068)

225.-İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, Yükseköğretim Kurulunun üniversite izleme ve değerlendirme çalışmalarının sonuçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60071)

Milli Savunma Bakanlığı

226.-İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, Bakanlık ve bağlı kuruluşlarına ait makam araçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59856)

227.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Bakanlık bünyesinde çalışan taşeron işçilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60073)

228.-İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, 2016/12. Dönem Muvazzaf ASTTASAK kursiyerlerinin göreve iadelerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60074)

229.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60170)

230.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60171)

231.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60172)

232.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60173)

233.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60174)

234.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60175)

Sağlık Bakanlığı

235.-İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, Bakanlık ve bağlı kuruluşlarına ait makam araçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59857)

236.-Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere'nin, Türkiye genelinde ve Adıyaman özelinde Turkovac aşısının uygulanma sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59858)

237.-Isparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta ilinin Gelendost ilçesine bağlı Yaka köyünün sağlık ocağı ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59859)

238.-Erzurum Milletvekili Muhammet Naci Cinisli'nin, sabit ek ödeme uygulamasından muaf tutulan Bakanlık çalışanlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59860)

239.-İstanbul Milletvekili Ümit Beyaz'ın, doktor yetersizliği ve bazı sağlık kurumlarından randevu alamama sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/59861)

240.-Balıkesir Milletvekili İsmail Ok'un, sağlıkta şiddetin önlenmesine ve doktorların ücret sistemine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59862)

241.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2018-2022 yılları arasında Bakanlık bütçesi ya da AB programları çerçevesinde Gaziantep için hazırlanan projelere ve ile yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59951)

242.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilindeki hemşire ve ebe sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59952)

243.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilindeki hastane ve hekim sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59953)

244.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilindeki hemşire ve ebe sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59954)

245.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilindeki hastane ve hekim sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59955)

246.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2018-2022 yılları arasında Bakanlık bütçesi ya da AB programları çerçevesinde Bilecik için hazırlanan projelere ve ile yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59956)

247.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir'de koruyucu hizmetlerden faydalanma oranına ve çeşitli verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/59957)

248.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik'te koruyucu hizmetlerden faydalanma oranına ve çeşitli verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/59958)

249.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilindeki hemşire ve ebe sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59959)

250.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilindeki hastane ve hekim sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59960)

251.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2018-2022 yılları arasında Bakanlık bütçesi ya da AB programları çerçevesinde Eskişehir için hazırlanan projelere ve ile yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59961)

252.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep'te koruyucu hizmetlerden faydalanma oranına ve çeşitli verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/59962)

253.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Bakanlığa ait ambulansların kaskosunun olmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60075)

254.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Bakanlık bünyesinde çalışan taşeron işçilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60076)

255.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, bir ilaç şirketinin ülkemizdeki bazı yetkililere rüşvet vermesi nedeniyle ceza ödediği yönündeki iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/60077)

256.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Foça Devlet Hastanesinde nöbet ve mesai ücretleri ile ilgili usulsüzlük yapıldığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60078)

257.-İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün, aile hekimleri ve aile sağlık merkezlerinde çalışanların sorunlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60079)

258.-Bingöl Milletvekili Erdal Aydemir'in, Karlıova ve Solhan Devlet Hastanesindeki doktor ve tıbbi ekipman ihtiyacının giderilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60080)

259.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60176)

260.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60177)

261.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60178)

262.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60179)

263.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60180)

264.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60181)

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

265.-İzmir Milletvekili Atıla Sertel'in, Bakanlık ve bağlı kuruluşlarına ait makam araçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59863)

266.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, asansörlerin periyodik kontrollerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59864)

267.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, çocuk oyun parklarına ve denetimlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59865)

268.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, KOBİ ve girişimcilere yönelik AR-GE eğitimlerine ve destek ödeme sistemleri üzerine yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59866)

269.-Erzurum Milletvekili Muhammet Naci Cinisli'nin, çip üretimi konusunda yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59867)

270.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2018-2022 yılları arasında Bakanlık bütçesi ya da AB programları çerçevesinde Gaziantep için hazırlanan projelere ve ile yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59963)

271.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde organize sanayi bölgelerinde istihdam edilen kişi sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59964)

272.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2018-2022 yılları arasında Bakanlık bütçesi ya da AB programları çerçevesinde Bilecik için hazırlanan projelere ve ile yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59965)

273.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde organize sanayi bölgelerinde istihdam edilen kişi sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59966)

274.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde organize sanayi bölgelerinde istihdam edilen kişi sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59967)

275.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2018-2022 yılları arasında Bakanlık bütçesi ya da AB programları çerçevesinde Eskişehir için hazırlanan projelere ve ile yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59968)

276.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Bakanlık bünyesinde çalışan taşeron işçilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60081)

277.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60182)

278.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60183)

279.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60184)

280.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60185)

281.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60186)

282.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60187)

Tarım ve Orman Bakanlığı

283.-İzmir Milletvekili Atilla Sertel'in, Bakanlık ve bağlı kuruluşlarına ait makam araçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59868)

284.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde'de yapımı devam eden bazı göletlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/59869)

285.-Adana Milletvekili Burhanettin Bulut'un, Rusya ile Ukrayna arasındaki krizin buğday ithalatına etkisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59870)

286.-Muğla Milletvekili Suat Özcan'ın, Muğla'nın Akyaka ilçesinde yapılması planlanan çevre yolu için yapılan ağaç kesimlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59871)

287.-Isparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta'nın Gelendost ilçesine bağlı bir köyün dere taşkını sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/59872)

288.-Isparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta'nın Gelendost ilçesine bağlı bir köyün içme suyu sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/59873)

289.-Isparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta'nın Gelendost ilçesine bağlı bir köyün içme suyu sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/59874)

290.-Isparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta'nın Gelendost ilçesine bağlı bir köyün içme suyu sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/59875)

291.-Isparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta'nın Gelendost ilçesine bağlı bir köyün içme suyu sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/59876)

292.-Isparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta ilinin Gelendost ilçesine bağlı Yeşilköy köyünün sulama göleti ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59877)

293.-Isparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta ilinin Gelendost ilçesine bağlı Bağlılı köyünün içme suyu sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/59878)

294.-Isparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta'nın Gelendost ilçesine bağlı bir köyün su deposunun yenilenmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59879)

295.-Isparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta'nın Gelendost ilçesine bağlı bir köyün dere ıslahı sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/59880)

296.-Isparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta'nın Gelendost ilçesine bağlı bir köyün ilaçlama dolum yeri ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59881)

297.-Isparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta'nın Gelendost ilçesine bağlı bir köydeki ilaçlama dolum tesisinin enerji ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59882)

298.-Isparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta'nın Gelendost ilçesine bağlı Avşar köyüne meyve ve sebze alım yeri yapılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59883)

299.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, tarımsal yayım ve danışmanlık hizmeti veren danışman sayısına ve bunlara yönelik destek ödemelerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59884)

300.-Erzurum Milletvekili Muhammet Naci Cinisli'nin, Tortum Şelalesinin suyunun kesilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59885)

301.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, Eskişehir il sınırları içinde 2002 yılından bu yana orman sınırları dışına çıkarılan alanlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59886)

302.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, Hayvan Deneyleri Merkezi Etik Kurulu üyelerine ve kurulun yaptığı denetimlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/59887)

303.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, orman yangınları ile mücadele için ayrılan bütçeye ilişkin yazılı soru önergesi (7/59888)

304.-Konya Milletvekili Fahrettin Yokuş'un, GDO'lu yemlerin üretimi ve kullanımına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59889)

305.-Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, Şanlıurfa'daki fıstık üreticilerinin desteklenmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59890)

306.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2018-2022 yılları arasında Bakanlık bütçesi ya da AB programları çerçevesinde Gaziantep için hazırlanan projelere ve ile yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59969)

307.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Gaziantep ilinde yok olan ormanlık alanlar ile ağaçlandırma çalışmalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59970)

308.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Eskişehir ilinde Tarım Kredi Kooperatifleri ve Ziraat Bankası aracılığıyla kredi kullanan üretici sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59971)

309.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı çiftçi sayısına ve ile ayrılan ödenek miktarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59972)

310.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Bilecik ilinde yok olan ormanlık alanlar ile ağaçlandırma çalışmalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59973)

311.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Eskişehir ilinde yok olan ormanlık alanlar ile ağaçlandırma çalışmalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59974)

312.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2018-2022 yılları arasında Bakanlık bütçesi ya da AB programları çerçevesinde Bilecik için hazırlanan projelere ve ile yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59975)

313.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Eskişehir ilinde tarım üretim kapasitesinin artırılmasına yönelik yardım, hibe ve teşvikler ile ipotek altındaki tarlalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59976)

314.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Eskişehir ilindeki tarım arazilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59977)

315.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Bilecik ilinde Tarım Kredi Kooperatifleri ve Ziraat Bankası aracılığıyla kredi kullanan üretici sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59978)

316.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı çiftçi sayısına ve ile ayrılan ödenek miktarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59979)

317.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Bilecik ilinde tarım üretim kapasitesinin artırılmasına yönelik yardım, hibe ve teşvikler ile ipotek altındaki tarlalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59980)

318.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Bilecik ilindeki tarım arazilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59981)

319.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Gaziantep ilinde Tarım Kredi Kooperatifleri ve Ziraat Bankası aracılığıyla kredi kullanan üretici sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59982)

320.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı çiftçi sayısına ve ile ayrılan ödenek miktarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59983)

321.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2018-2022 yılları arasında Bakanlık bütçesi ya da AB programları çerçevesinde Eskişehir için hazırlanan projelere ve ile yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59984)

322.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Gaziantep ilinde tarım üretim kapasitesinin artırılmasına yönelik yardım, hibe ve teşvikler ile ipotek altındaki tarlalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59985)

323.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Gaziantep ilindeki tarım arazilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59986)

324.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, çiftçilerin gelir ve borçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60082)

325.-İzmir Milletvekili Kamil Okyay Sındır'ın, Bakırçay Mansap Ovaları Sulama Projesi kapsamında yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/60083)

326.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Bakanlık bünyesinde çalışan taşeron işçilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60084)

327.-İzmir Milletvekili Kamil Okyay Sındır'ın, Kemalpaşa Yiğitler Barajı ve Sulama Projesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60085)

328.-Sinop Milletvekili Barış Karadeniz'in, 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu'nda yapılan değişikliklere uygun yönetmelik değişikliğinin ne zaman yapılacağına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60086)

329.-Kırklareli Milletvekili Türedi Kaya'nın, tarımsal destek ödemeleri üzerinden yapılan kesintilerin iadesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60087)

330.-Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, ülkemizin Rusya ve Ukrayna'dan yapmış olduğu tarım ve hayvancılık ürünleri ithalatına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60088)

331.-Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, Rusya ve Ukrayna arasında başlayan savaşın Türkiye'nin tarım ürünleri ihracatı ve ithalatına olan etkilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60089)

332.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60188)

333.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60189)

334.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60190)

335.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60191)

336.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60192)

337.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60193)

Ticaret Bakanlığı

338.-İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, Bakanlık ve bağlı kuruluşlarına ait makam araçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59891)

339.-Edirne Milletvekili Orhan Çakırlar'ın, Kapıkule Gar Gümrük Müdürlüğünde sadece Edirne ve Kırklareli'ne kayıtlı firmaların ihracat yapmasına izin verileceği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59892)

340.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2018-2022 yılları arasında Bakanlık bütçesi ya da AB programları çerçevesinde Gaziantep için hazırlanan projelere ve ile yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59987)

341.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Gaziantep ilinde faaliyet gösteren esnaf ve sanatkar işletmelerinden tescil ve terkin edilenlere ve faiz destekli kredi kullananlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59988)

342.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Eskişehir ilinde faaliyet gösteren esnaf ve sanatkar işletmelerinden tescil ve terkin edilenlere ve faiz destekli kredi kullananlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59989)

343.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2020-2022 yılları arasında Bilecik ilinde faaliyet gösteren esnaf ve sanatkar işletmelerinden tescil ve terkin edilenlere ve faiz destekli kredi kullananlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59990)

344.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2018-2022 yılları arasında Bakanlık bütçesi ya da AB programları çerçevesinde Bilecik için hazırlanan projelere ve ile yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59991)

345.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2018-2022 yılları arasında Bakanlık bütçesi ya da AB programları çerçevesinde Eskişehir için hazırlanan projelere ve ile yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59992)

346.-İzmir Milletvekili Mahir Polat'ın, savaşın Türkiye ile Ukrayna arasındaki ticarete olan etkilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60090)

347.-İzmir Milletvekili Mahir Polat'ın, savaşın Türkiye ile Rusya arasındaki ticarete olan etkilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60091)

348.-Sinop Milletvekili Barış Karadeniz'in, Su Ürünleri Ticareti ve Hali Yönetmeliği çıkarılması konusunda yürütülen çalışmanın akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60092)

349.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Bakanlık bünyesinde çalışan taşeron işçilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60093)

350.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60194)

351.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60195)

352.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60196)

353.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60197)

354.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60198)

355.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60199)

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

356.-İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, Bakanlık ve bağlı kuruluşlarına ait makam araçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59893)

357.-Muğla Milletvekili Suat Özcan'ın, Muğla'nın Ula ilçesine bağlı Akyaka'da yapılması planlanan çevre yoluna ilişkin yazılı soru önergesi (7/59894)

358.-Adana Milletvekili Kemal Peköz'ün, milli elektrikli tren setlerinin yolcu taşımacılığına ne zaman başlayacağına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59895)

359.-Isparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta'nın Gelendost ilçesine bağlı bir köyün yol ve ulaşım sorunlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59896)

360.-Isparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta ilinin Gelendost ilçesine bağlı Hacılar köyünün yol ve ulaşım sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/59897)

361.-Isparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta ilinin Gelendost ilçesine bağlı Avşar köyünün yol ve ulaşım sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/59898)

362.-Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, elektronik ortamda yapılan HGS satışlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59899)

363.-Isparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta'nın Gelendost ilçesine bağlı bir köyün yol ve ulaşım sorunlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59900)

364.-Isparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta'nın Gelendost ilçesine bağlı bir köyün yol ve ulaşım sorunlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59901)

365.-Isparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta'nın Gelendost ilçesine bağlı bir köyün yol ve ulaşım sorunlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59902)

366.-Isparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta'nın Gelendost ilçesine bağlı bir köyün yol ve ulaşım sorunlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59903)

367.-Isparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta'nın Gelendost ilçesine bağlı bir köyün yol ve ulaşım sorunlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/59904)

368.-Isparta Milletvekili Aylin Cesur'un, Isparta'nın Gelendost ilçesine bağlı bir köyün iletişim altyapısının yetersizliğine ilişkin yazılı soru önergesi (7/59905)

369.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2018-2022 yılları arasında Bakanlık bütçesi ya da AB programları çerçevesinde Eskişehir için hazırlanan projelere ve ile yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59993)

370.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2018-2022 yılları arasında Bakanlık bütçesi ya da AB programları çerçevesinde Bilecik için hazırlanan projelere ve ile yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59994)

371.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 2018-2022 yılları arasında Bakanlık bütçesi ya da AB programları çerçevesinde Gaziantep için hazırlanan projelere ve ile yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/59995)

372.-Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Kınalı-Tekirdağ-Çanakkale-Balıkesir Otoyolu Projesinin Malkara-Çanakkale ve Kınalı-Malkara bölümlerinin ihalesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60094)

373.-Mersin Milletvekili Cengiz Gökçel'in, Çukurova Bölgesel Havalimanının bağlantı yollarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60095)

374.-İzmir Milletvekili Kamil Okyay Sındır'ın, Aliağa-Ayvalık Bölünmüş Yol Projesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60096)

375.-İzmir Milletvekili Kamil Okyay Sındır'ın, Selçuk-Ortaklar-Aydın Bölünmüş Yol Projesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60097)

376.-İzmir Milletvekili Kamil Okyay Sındır'ın, Aliağa-İzmir Bölünmüş Yol Projesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60098)

377.-İzmir Milletvekili Kamil Okyay Sındır'ın, Bergama-Soma-Akhisar Karayolu Projesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60099)

378.-İzmir Milletvekili Kamil Okyay Sındır'ın, Selçuk-Kuşadası-Söke Bölünmüş Yol Projesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60100)

379.-İzmir Milletvekili Kamil Okyay Sındır'ın, Bergama-Soma Demiryolu Projesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60101)

380.-İzmir Milletvekili Kamil Okyay Sındır'ın, İzmir Limanı Projesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60102)

381.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, 2002-2022 yılları arasında yap-işlet-devret modeliyle gerçekleştirilen projelere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60103)

382.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Karayolları Genel Müdürlüğü ile Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğüne harita ve kadastro teknikeri ataması yapılıp yapılmayacağına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60104)

383.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Bakanlık bünyesinde çalışan taşeron işçilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60105)

384.-Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, Ordu'da bulunan bir dere yatağında yer alan bir işletmeye usulsüz olarak elektrik hattı çekildiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60106)

385.-Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer'in, Kırklareli-Saray yolu projesinin ne zaman tamamlanacağına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60107)

386.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, PTT çalışanlarının sorunlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60108)

387.-İzmir Milletvekili Kamil Okyay Sındır'ın, Ödemiş-Kiraz Demiryolu projesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60109)

388.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60200)

389.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60201)

390.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Gaziantep ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60202)

391.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60203)

392.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilecik ilinde Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60204)

393.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Eskişehir ilinde Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60205)

Genel Görüşme Önergesi

1.-HDP Grubu adına Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç ve Grup Başkanvekili Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Kur Korumalı Mevduat Sistemi'nin Hazineye getireceği yük konusunda bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/59) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.03.2022)

Meclis Araştırması Önergeleri

1.-Van Milletvekili Murat Sarısaç ve 19 Milletvekilinin, Nevruz kutlamalarında karşılaşılan sorunların tespit edilerek alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5744) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.03.2022)

2.-Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan ve 25 Milletvekilinin, Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki çay üretiminde karşılaşılan sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5745) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.03.2022)

3.-İzmir Milletvekili Bedri Serter ve 21 Milletvekilinin, derinleşen yoksulluğun önüne geçilmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5746) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.03.2022)

4.-İzmir Milletvekili Bedri Serter ve 21 Milletvekilinin, pamuk üretiminde yaşanan sorunların araştırılarak üretimin artırılması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5747) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.03.2022)

5.-Hatay Milletvekili Suzan Şahin ve 20 Milletvekilinin, Türkiye'deki Suriyeli sığınmacıların durumunun araştırılması ve Hatay'ın sorunlarının tespit edilerek çözüm yolları belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5748) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.03.2022)

6.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu ve 20 Milletvekilinin, müzisyenlerin sorunlarının araştırılarak saat 24'ten sonra müzik yasağının kaldırılması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5749) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.03.2022)

7.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu ve 21 Milletvekilinin, iş yerlerinde covid-19 önlemlerinin artırılması ve işçilerin korunmasına yönelik düzenlemelerin tespit edilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5750) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.03.2022)

8.-Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya ve 20 Milletvekilinin, elektrik faturalarındaki usulsüzlük iddialarının araştırılarak vatandaşların mağduriyetlerinin giderilmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5751) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.03.2022)

9.-Bursa Milletvekili Yüksel Özkan ve 33 Milletvekilinin, kara para aklama, bahis, dolandırıcılık gibi suçların tespit edilerek bu sorunların çözümü için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5752) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.03.2022)

10.-Malatya Milletvekili Veli Ağbaba ve 21 Milletvekilinin, küçük ve orta ölçekli esnafın sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5753) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.03.2022)

11.-Bursa Milletvekili Yüksel Özkan ve 33 Milletvekilinin, Türkiye'deki üniversitelerin akademik olarak dünya sıralamasının altında kalması ile öğrenci ve akademisyenlerin üniversitelere yönelik sorunlarının tespit edilerek alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5754) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.03.2022)

12.-İstanbul Milletvekili Turan Aydoğan ve 20 Milletvekilinin, avukatlık mesleğinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5755) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.03.2022)

13.-Ankara Milletvekili Levent Gök ve 20 Milletvekilinin, covid-19 ile mücadelede kullanılan tıbbi malzeme ve ekipmanların ülkemizde yarattığı atık miktarının ve söz konusu atıkların oluşturduğu risklerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5756) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.03.2022)

14.-Malatya Milletvekili Veli Ağbaba ve 23 Milletvekilinin, vatandaşların artan mal ve hizmet fiyatları karşısında korunması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5757) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.03.2022)

15.-İstanbul Milletvekili Gürsel Tekin ve 19 Milletvekilinin, kayıp çocuk vakalarının detaylı bir şekilde araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5758) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.03.2022)

16.-Ankara Milletvekili Levent Gök ve 21 Milletvekilinin, sanatçıların sorunları ile vatandaşların kültür ve sanat faaliyetlerine erişimde karşılaştıkları sorunların tespit edilerek alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5759) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.03.2022)

17.-Ankara Milletvekili Levent Gök ve 20 Milletvekilinin, başta canlı çeşitliliği olmak üzere HES'lerin akarsu ve denizlerdeki etkilerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5760) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.03.2022)

18.-Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın ve 21 Milletvekilinin, Isparta'daki elektrik kesintilerinin sebeplerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5761) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.03.2022)

19.-Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer ve 20 Milletvekilinin, uyuşturucu madde ve uyuşturucu madde bağımlılığı ile mücadeleyi artırmak için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5762) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.03.2022)

20.-Karaman Milletvekili İsmail Atakan Ünver ve 21 Milletvekilinin, okulu terk etme nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5763) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.03.2022)

21.-Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer ve 21 Milletvekilinin, köy ve mahalle muhtarlarının karşılaştıkları sorunların tüm boyutlarıyla araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5764) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.03.2022)

22.-Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer ve 20 Milletvekilinin, yerel basının yaşadığı sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5765) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.03.2022)

23.-Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer ve 20 Milletvekilinin, Türkiye'deki üniversitelerin ulusal ve uluslararası akademik durumunun ve performansının araştırılarak değerlendirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5766) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.03.2022)

24.-Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer ve 20 Milletvekilinin, başta çocuklar olmak üzere Tip 1 Diyabet hastalarının karşılaştıkları sorunların araştırılarak mağduriyetlerin giderilmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5767) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.03.2022)

25.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 20 Milletvekilinin, çalışma hayatının olumsuz etkileyen sorunların araştırılarak bu konuda alınması gereken somut önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5768) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.03.2022)

26.-Ankara Milletvekili Tekin Bingöl ve 19 Milletvekilinin, Cumhurbaşkanına hakaret suçlarında yaşanan artışın sosyolojik ve psikolojik nedenlerinin ve yargılama süreçlerinin araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5769) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.03.2022)

27.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 19 Milletvekilinin, kamuya personel alımında yapılan mülakatlarda karşılaşılan sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5770) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.03.2022)

28.-Ankara Milletvekili Ali Haydar Hakverdi ve 20 Milletvekilinin, kira bedellerinde yaşanan yüksek artışlara yönelik sorunların giderilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5771) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.03.2022)

29.-Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık ve 19 Milletvekilinin, PTT ‘deki atamalara ilişkin çeşitli iddiaların araştırılarak kurum zararının azaltılması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5772) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.03.2022)

30.-Kırklareli Milletvekili Türedi Kaya ve 20 Milletvekilinin, sağlık çalışanları arasındaki farklılıkları ve gelir eşitsizliklerini ortadan kaldırmak için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5773) (Başkanlığa geliş tarihi: 24.03.2022)

31.-Kayseri Milletvekili Çetin Arık ve 20 Milletvekilinin, Kayseri’de tarımsal sulamada karşılaşılan sorunların tespit edilerek alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5774) (Başkanlığa geliş tarihi: 24.03.2022)

32.-Muğla Milletvekili Burak Erbay ve 23 Milletvekilinin, Muğla’daki güneş enerjisi potansiyelinin tespit edilerek bu enerjinin kullanılabilmesi için gerekli altyapıların oluşturulmasını sağlamak amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5775) (Başkanlığa geliş tarihi: 24.03.2022)

33.-Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ ve 19 Milletvekilinin, Nevruz Bayramı kutlamalarında yaşandığı iddia edilen hak ihlallerinin araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5776) (Başkanlığa geliş tarihi: 24.03.2022)

34.-Diyarbakır Milletvekili Remziye Tosun ve 19 Milletvekilinin, Nevruz Bayramı kutlamalarında yaşandığı iddia edilen hak ihlallerinin araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5777) (Başkanlığa geliş tarihi: 24.03.2022)

35.-Muş Milletvekili Şevin Coşkun ve 19 Milletvekilinin, hasta tutuklu ve hükümlülerin sağlık hizmetlerine erişimlerinde yaşanan sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5778) (Başkanlığa geliş tarihi: 24.03.2022)

28 Mart 2022 Pazartesi

No: 125

Yazılı Soru Önergeleri

1.-Muş Milletvekili Şevin Coşkun'un, Türkiye'de yok olma tehlikesinde olan anadillere ve anadilde eğitime ilişkin Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/60973) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.03.2022)

2.-Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan'ın, eski bir bakanla ilgili bazı iddialara ilişkin Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/60974) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.03.2022)

3.-Ağrı Milletvekili Dirayet Dilan Taşdemir'in, bir kişinin cenazesinin ailesine teslimine ilişkin Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/60975) (Başkanlığa geliş tarihi: 10.03.2022)

4.-Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Bitlis'te bulunan bir mezarlıktaki cenazelerin yerlerinin değiştirilmesine ve bazı iddialara ilişkin Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/60976) (Başkanlığa geliş tarihi: 10.03.2022)

5.-Antalya Milletvekili Aydın Özer'in, Antalya'da yaşanan doğal afetler nedeniyle zarar gören ve TARSİM kaydı olan çiftçilerin zararlarının tazminine ilişkin Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/60977) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.03.2022)

6.-İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Türkiye Varlık Fonunun Türk Telekom'u satın almasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/60978) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.03.2022)

7.-İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri eski genel müdürü hakkındaki bazı iddialara ilişkin Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/60979) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

8.-Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan'ın, Pakistan ve Filipinler'e yapılan T-129 Atak helikopteri satışına ilişkin Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/60980) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

9.-Kayseri Milletvekili Mustafa Baki Ersoy'un, geçici Kuran kursu öğrencileri ile vekil imam hatiplerin özlük haklarının iyileştirilmesi taleplerine ilişkin Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/60981) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

10.-Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Bünyan Kadın Kapalı Cezaevinde bulunan hasta bir mahkumun tahliye edilmesi talebine ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/60982) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.03.2022)

11.-Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Sincan 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Cezaevinde bulunan bir mahkumun müddetnamesinde kullanılan ifadeye ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/60983) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.03.2022)

12.-Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Aksaray T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan hasta bir mahkumun tedavisine ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/60984) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.03.2022)

13.-Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, cezaevlerinde bulunan mahkumların istekleri dışında başka cezaevlerine nakledildiği iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/60985) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.03.2022)

14.-Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Van F Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun infazını tamamlamasına karşın tahliye edilmediği iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/60986) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.03.2022)

15.-Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, bir tutuklunun sağlık durumu nedeniyle infazının ertelenmesi talebine ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/60987) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.03.2022)

16.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Hilvan 2 Nolu T Tipi Ceza infaz Kurumunda hükümlü ve tutukluların dışarıdan eşya getirmesine izin verilmediği iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/60988) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

17.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, evlenme ve boşanma istatistiklerine ilişkin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/60989) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.03.2022)

18.-İstanbul Milletvekili Oya Ersoy'un, İstanbul Valiliğince 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde yapılacak gösteri ve yürüyüşlere izin verilmemesine ilişkin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/60990) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.03.2022)

19.-Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, sağlık yönetimi bölümü mezunlarının istihdamına ilişkin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/60991) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

20.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, Roman Strateji Belgesi için Etkili Bir İzleme Değerlendirme ve Koordinasyon Mekanizması Kurulması Projesine ilişkin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/60992) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

21.-Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, sağlık yönetimi bölümü mezunlarının istihdamına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/60993) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

22.-Ankara Milletvekili Nevin Taşlıçay'ın, ev hizmetlerinde çalışan yabancı uyruklu kadın sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/60994) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

23.-Karabük Milletvekili Hüseyin Avni Aksoy'un, enflasyon farklarının yılda dört defa verilmesi önerisine ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/60995) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

24.-Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, son üç yılda Aydın'da ve Türkiye genelinde işsizlik ödeneğine başvuran kişilere ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/60996) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

25.-Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Kahramanmaraş'ın Dulkadiroğlu ilçesinde yapılması planlanan TOKİ konutlarının akıbetine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/60997) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

26.-Adana Milletvekili Ayşe Sibel Ersoy'un, Tapu Kadastro Genel Müdürlüğünde çalışan personelin özlük haklarına ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/60998) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

27.-Muğla Milletvekili Süleyman Girgin'in, Muğla'nın Seydikemer ilçesinde Hazine adına tescil edilen arazilerin hak sahiplerine ihalesiz verilmesi talebine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/60999) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

28.-Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Türkiye'den Sırbistan'a gittikten sonra kendisinden haber alınamayan bir kişinin akıbetine ilişkin Dışişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61000) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

29.-Nevşehir Milletvekili Faruk Sariaslan'ın, Nevşehir ve Acıgöl ilçesinde bulunan OSB'lere doğalgaz altyapısı kurulması talebine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61001) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

30.-İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün, bir üniversite öğrencisinin bursunun kesilmesine ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61002) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.03.2022)

31.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, müşterileri hakkında bilgi vermediği gerekçesiyle çeşitli mesleklerde bulunan kişilere vergi daireleri tarafından özel usulsüzlük cezası kesilip kesilmediğine ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61003) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

32.-Karabük Milletvekili Hüseyin Avni Aksoy'un, enflasyon farklarının yılda dört defa verilmesi önerisine ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61004) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

33.-Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, Diyadin Belediyesinin kayyum yönetimi tarafından verilen hizmetlere dair bazı iddialara ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61005) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.03.2022)

34.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, bir kişinin mahkeme kararıyla göreve iade edilmesine rağmen göreve başlatılmadığı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61006) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.03.2022)

35.-Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, Ağrı Belediyesinin faaliyetlerine ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61007) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

36.-Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, son 5 yılda Artvin ili ve ilçelerinde şev ve yamaçlardan düşen kayalar nedeniyle oluşan kazaların önlenmesine yönelik çalışmalara ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61008) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

37.-İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, bir polis memurunun intiharına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61009) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

38.-İstanbul Milletvekili Oya Ersoy'un, bir sinema filminin Adana'nın Kozan ilçesindeki sinemalarda gösterilmemesine ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61010) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

39.-İzmir Milletvekili Hasan Kalyoncu'nun, İzmir'in Çeşme ilçesinde yapımı devam eden meydan projesine ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61011) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

40.-Hatay Milletvekili Lütfi Kaşıkçı'nın, Hatay'da bulunan bazı tarihî yapıların turizme kazandırılması için yapılan çalışmalara ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61012) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

41.-Hatay Milletvekili Lütfi Kaşıkçı'nın, mimar, mühendis, şehir ve bölge planlamacısı kadrolarında görev yapan personelin özlük haklarının iyileştirilmesi önerisine ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61013) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

42.-Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Kütüphanem Cepte uygulamasına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61014) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

43.-Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, Samsun 19 Mayıs Tıp Fakültesinde yabancı uyruklu hamile bir kadına müdahale edilmediği iddiasına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61015) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

44.-İstanbul Milletvekili Arzu Erdem'in, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerine yönelik çeşitli düzenlemelere ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61016) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

45.-Bursa Milletvekili Mustafa Hidayet Vahapoğlu'nun, okul yöneticilerinin özlük haklarının iyileştirilmesi önerisine ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61017) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

46.-Bursa Milletvekili Lale Karabıyık'ın, Muş'un Bulanık ilçesinde yapıldığı iddia edilen yolsuzluklara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61018) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

47.-Muğla Milletvekili Suat Özcan'ın, servis ücretlerinin artırılması önerisine ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61019) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

48.-Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın'da bulunan kreş ve anaokulu sayısına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61020) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

49.-Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Adnan Menderes Üniversitesi'nin eski rektörü hakkındaki iddialara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61021) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

50.-İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğü ile ilgili çeşitli iddialara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61022) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

51.-Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk'ün, Kırıkkale'ye savunma sanayi alanında yapılacak yatırımlara ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61023) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

52.-İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, 2011-2021 yılları arasında intihar eden askerlere dair istatistiki verilere ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61024) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

53.-İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, 2016-2022 yılları arasında yıl, il ve rütbe bazlı olmak üzere silah kazası nedeniyle şehit olan askerlere ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61025) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

54.-Mardin Milletvekili Ebrü Günay'ın, bir kaymakamın devlet hastanesinde çalışan bazı sağlık personelinin evine çağırarak sağlık hizmeti aldığı iddiasına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61026) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.03.2022)

55.-Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, acil yardım ve afet yönetimi mezunlarının istihdamına ve görev tanımı yapılmasına yönelik çalışmalara ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61027) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

56.-Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, kanser ve nadir hastalık ilaçlarının temininde yaşanan zorluklara ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61028) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

57.-Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, Samsun 19 Mayıs Tıp Fakültesinde yabancı uyruklu hamile bir kadına müdahale edilmediği iddiasına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61029) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

58.-Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, Şanlıurfa'nın Karaköprü ilçesine çocuk hematoloji doktoru ataması yapılması talebine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61030) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

59.-Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, Şanlıurfa'nın Akçakale ilçesine çocuk hematoloji doktoru ataması yapılması talebine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61031) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

60.-Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, Şanlıurfa'nın Birecik ilçesine çocuk hematoloji doktoru atanması talebine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61032) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

61.-Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, Şanlıurfa'nın Bozova ilçesine çocuk hematoloji doktoru ataması yapılması talebine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61033) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

62.-Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, Şanlıurfa'nın Halfeti ilçesine çocuk hematoloji doktoru ataması yapılması talebine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61034) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

63.-Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, Şanlıurfa'nın Harran ilçesine çocuk hemato loji doktoru ataması yapılması talebine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61035) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

64.-Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, Şanlıurfa'nın Hilvan ilçesine çocuk hematoloji doktoru atanması talebine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61036) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

65.-Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, Şanlıurfa'nın Siverek ilçesine çocuk hematoloji doktoru ataması yapılması talebine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61037) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

66.-Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, Şanlıurfa'nın Suruç ilçesine çocuk hematoloji doktoru ataması yapılması talebine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61038) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

67.-Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, Şanlıurfa'nın Viranşehir ilçesine çocuk hematoloji doktoru ataması yapılması talebine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61039) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

68.-Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Muş ilindeki sağlık hizmetlerine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61040) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

69.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa Eğitim ve Araştırma Hastanesine Arapça bilen tercüman alınmasına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61041) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

70.-Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, Şanlıurfa'nın Ceylanpınar ilçesine çocuk hematoloji doktoru ataması yapılması talebine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61042) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

71.-Yozgat Milletvekili İbrahim Ethem Sedef'in, Yozgat Kadışehri Devlet Hastanesinin kategorisinin yükseltilmesi talebine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61043) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

72.-Yozgat Milletvekili İbrahim Ethem Sedef'in, Yozgat Kadışehri Devlet Hastanesinin çatı tadilatına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61044) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

73.-Karabük Milletvekili Hüseyin Avni Aksoy'un, Eskipazar Devlet Hastanesi'nin zemin güçlendirme çalışmalarına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61045) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

74.-İstanbul Milletvekili Özgür Karabat'ın, Covid-19 pandemisinin başlangıcından önergenin cevaplandığı tarihe kadar yapılan atamalar ile istifa eden sağlık çalışanı sayısına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61046) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

75.-İstanbul Milletvekili Özgür Karabat'ın, Bakanlık bünyesinde çalışan personelden terör örgütleriyle iltisaklı olmaları nedeniyle haklarında soruşturma açılanlara ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61047) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

76.-Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, şehir hastanelerinde garanti sözleşmeleri yapıldığı iddialarına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61048) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

77.-İstanbul Milletvekili Özgür Karabat'ın, Bakanlık bünyesinde çalışan personelden terör örgütleriyle iltisaklı olmaları nedeniyle haklarında soruşturma açılanlara ilişkin Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61049) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

78.-Antalya Milletvekili Aydın Özer'in, Antalya'da yaşanan doğal afetler nedeniyle zarar gören ve TARSİM kaydı olan çiftçilerin zararlarının tazminine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61050) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.03.2022)

79.-Hatay Milletvekili İsmet Tokdemir'in, çiftçilere mazot desteği sağlanmasına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61051) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

80.-Manisa Milletvekili Ahmet Vehbi Bakırloğlu'nun, dökme zeytinyağı ihracatına getirilen kısıtlamaya ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61052) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

81.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, organik tarım ile ilgili verilere ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61053) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

82.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, köylere koyun dağıtma projesi kapsamında dağıtılan hayvan sayısına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61054) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

83.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, tarımsal üretimin artırılmasına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61055) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

84.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde'nin Bor ilçesinde bulunan bir arazinin sulu tarıma kazandırılması çalışmalarına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61056) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

85.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, çoban desteğinden faydalanan işletme sayısı ile koyun-keçi desteğinden faydalanan kişi sayısına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61057) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

86.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, patates siğili ile yapılan mücadeleye ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61058) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

87.-Giresun Milletvekili Necati Tıgılı'nın, fındık üretiminde sigortalama oranlarına ve zirai don nedeniyle yaşanan ürün kaybına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61059) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

88.-İzmir Milletvekili Kamil Okyay Sındır'ın, Kilis Musabeyli Sulama Projesinin akıbetine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61060) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

89.-Adana Milletvekili Ayşe Sibel Ersoy'un, arı üreticilerinin desteklenmesine yönelik çalışmalara ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61061) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

90.-Kütahya Milletvekili Ahmet Erbaş'ın, kuş gribine karşı alınan tedbirlere ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61062) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

91.-Yozgat Milletvekili İbrahim Ethem Sedef'in, Yozgat'ta yapımı devam eden Bahçecik Barajının tamamlanacağı tarihe ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61063) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

92.-Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk'ün, Kırıkkale'de sulanabilir tarım arazilerinin artırılmasına yönelik yürütülen çalışmalara ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61064) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

93.-Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk'ün, Kesikköprü-Köprüköy Sulama Tesisinin 2022 yılı Ek Yatırım Programına alınması talebine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61065) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

94.-Balıkesir Milletvekili İsmail Ok'un, veteriner hekim atamalarına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61066) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

95.-Kayseri Milletvekili Mustafa Baki Ersoy'un, Kayseri'nin Bünyan ilçesindeki derelerin taşmasını önlemek için yürütülen çalışmalara ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61067) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

96.-Adana Milletvekili Kemal Peköz'ün, Sayıştay'ın 2019 ve 2022 yıllarına ait denetim raporlarında Toprak Mahsülleri Ofisine dair yaptığı bazı tespitlere ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61068) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

97.-Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, Ocak 2016-Aralık 2021 tarihleri arasında çeşitli nedenlerle yapımı durdurulan inşaat sayısına ve mağdur olan vatandaşlara ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61069) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.03.2022)

98.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, reklamların denetimine ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61070) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

99.-Kayseri Milletvekili İsmail Özdemir'in, mobilya imalat sektörünün desteklenmesine ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61071) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

100.-Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, ticari gübrelerin denetimine ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61072) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

101.-Muğla Milletvekili Süleyman Girgin'in, bir cenaze aracının ücreti ödeyememesi sebebiyle Göcek Tüneli'nden geçmesine izin verilmemesine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61073) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

102.-İzmir Milletvekili Kamil Okyay Sındır'ın, Dörtyol-Hassa Otoyolu Projesinin akıbetine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61074) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

103.-Gaziantep Milletvekili Ali Muhittin Taşdoğan'ın, ARFF memuru pozisyonunda istihdam edilen sözleşmeli personelden ön lisans mezunlarının tekniker pozisyonuna atanmaları talebine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61075) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

104.-Bursa Milletvekili Mustafa Hidayet Vahapoğlu'nun, çağrı merkezlerinin hizmet kalitesinin artırılması talebine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61076) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

105.-Kayseri Milletvekili İsmail Özdemir'in, Kayseri'nin Pınarbaşı ilçesine bağlı Gümüşgün Mahallesi'nde trafik kazalarının önlenmesi için yapılan çalışmalara ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61077) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

106.-Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk'ün, Ankara-Kırıkkale-Yozgat-Sivas Yüksek Hızlı Tren Hattının ne zaman işletmeye açılacağına ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61078) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

107.-Kırklareli Milletvekili Türedi Kayan'ın, TPAO personelinin hukuki statüsüne ilişkin Cumhurbaşkanı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/61081) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

108.-Antalya Milletvekili Aydın Özer'in, muhtar maaşlarında yapılması öngörülen artışların ne zaman yapılacağına ilişkin Cumhurbaşkanı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/61082) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

109.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, tarikat ve cemaatlere ait yurtlara ilişkin Cumhurbaşkanı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/61083) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

110.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, Cumhurbaşkanı koruma personeli ile araç sayılarına ilişkin Cumhurbaşkanı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/61084) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

111.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2015-2022 yılları arasında bir kamu bankasının yurt dışında bulunan firmalara verdiği kredilere ilişkin Cumhurbaşkanı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/61085) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

112.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2014-2022 yılları arasında Cumhurbaşkanına hakaret suçlamasıyla haklarında soruşturma açılan kişilere ilişkin Cumhurbaşkanı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/61086) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

113.-Bingöl Milletvekili Erdal Aydemir'in, ortopedik engelli kişilerin araç alımına getirilen limite ilişkin Cumhurbaşkanı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/61087) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.03.2022)

114.-İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün, şiddet mağduru bir kadına ve kadına yönelik şiddet faillerinin cezalandırılmasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61088) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

115.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2015-2022 yılları arasında hayvanlara karşı işlenen suçlara ve verilen cezalara ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61089) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

116.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, FETÖ'den yargılanan ve etkin pişmanlıktan faydalanan hakim ve savcılara ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61090) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

117.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2015-2022 yılları arasında kadınlara ve çocuklara yönelik şiddet, taciz ve istismar sebebiyle açılan davalara ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61091) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

118.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2015-2022 yılları arasında Cumhurbaşkanına hakaret suçlamasıyla haklarında soruşturma açılan kişilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61092) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

119.-Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, haklarında disiplin soruşturması başlatılan tutuklu/hükümlü sayısı ile haklarında görevleri ile ilgili suç işledikleri iddiasıyla soruşturma başlatılan cezaevi personeline ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61093) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

120.-Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, haklarında disiplin soruşturması başlatılan tutuklu/hükümlü sayısı ile haklarında görevleri ile ilgili suç işledikleri iddiasıyla soruşturma başlatılan cezaevi personeline ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61094) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

121.-Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, haklarında disiplin soruşturması başlatılan tutuklu/hükümlü sayısı ile haklarında görevleri ile ilgili suç işledikleri iddiasıyla soruşturma başlatılan cezaevi personeline ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61095) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

122.-Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, haklarında disiplin soruşturması başlatılan tutuklu/hükümlü sayısı ile haklarında görevleri ile ilgili suç işledikleri iddiasıyla soruşturma başlatılan cezaevi personeline ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61096) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

123.-Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, haklarında disiplin soruşturması başlatılan tutuklu/hükümlü sayısı ile haklarında görevleri ile ilgili suç işledikleri iddiasıyla soruşturma başlatılan cezaevi personeline ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61097) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

124.-Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, haklarında disiplin soruşturması başlatılan tutuklu/hükümlü sayısı ile haklarında görevleri ile ilgili suç işledikleri iddiasıyla soruşturma başlatılan cezaevi personeline ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61098) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

125.-Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, haklarında disiplin soruşturması başlatılan tutuklu/hükümlü sayısı ile haklarında görevleri ile ilgili suç işledikleri iddiasıyla soruşturma başlatılan cezaevi personeline ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61099) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

126.-Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, haklarında disiplin soruşturması başlatılan tutuklu/hükümlü sayısı ile haklarında görevleri ile ilgili suç işledikleri iddiasıyla soruşturma başlatılan cezaevi personeline ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61100) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

127.-Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, haklarında disiplin soruşturması başlatılan tutuklu/hükümlü sayısı ile haklarında görevleri ile ilgili suç işledikleri iddiasıyla soruşturma başlatılan cezaevi personeline ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61101) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

128.-Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, haklarında disiplin soruşturması başlatılan tutuklu/hükümlü sayısı ile haklarında görevleri ile ilgili suç işledikleri iddiasıyla soruşturma başlatılan cezaevi personeline ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61102) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

129.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Tokat T Tipi Kapalı Cezaevindeki açık görüş şartlarıyla ilgili iddialara ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61103) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.03.2022)

130.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Eşen T Tipi Kapalı Cezaevi ile ilgili hak ihlali iddialarına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61104) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.03.2022)

131.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Ümraniye E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun fiziksel koşullarının yetersizliğine dair iddialara ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61105) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.03.2022)

132.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Yozgat 1 Nolu T Tipi Kapalı Cezaevinde ısınma ve su sorunu olduğu iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61106) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.03.2022)

133.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Kandıra 1 Nolu F Tipi Kapalı Cezaevindeki mahkumların bazı şikayetlerine ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61107) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.03.2022)

134.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Silivri 9 Nolu Kapalı Cezaevindeki bir mahkumun Yargıtay aşamasında dosyasının durumuna ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61108) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.03.2022)

135.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, bir mahkumun isteği dışında Afyon Bolvadin T Tipi Kapalı Cezaevine nakledildiği iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61109) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.03.2022)

136.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Burdur E Tipi Kapalı Cezaevindeki PCR testi zorunluluğuna ve çeşitli iddialara ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61110) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.03.2022)

137.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Denizli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yemeklerin yetersiz olduğu iddialarına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61111) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.03.2022)

138.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Nizip T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan bazı mahkumların görüntülü konuşma hakkından yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61112) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.03.2022)

139.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Diyarbakır 2 Nolu T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun görüntülü görüşme hakkından yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61113) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.03.2022)

140.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Sincan T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan mahkumların denetimli serbestlik hakkından yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61114) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.03.2022)

141.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Elazığ T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan mahkumların görüntülü görüşme hakkından yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61115) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.03.2022)

142.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Sincan T Tipi Kapalı Cezaevinin fiziksel koşullarının yetersizliğine dair iddialara ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61116) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.03.2022)

143.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Şakran Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun fiziksel koşullarının yetersizliğine dair iddialara ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61117) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.03.2022)

144.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, doğalgaz yardımına ilişkin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61118) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

145.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2020 yılından bu yana Kod-29 kapsamında işten çıkarılan kişi sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61119) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

146.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2020-2022 yılları arasında SGK prim borcu nedeniyle hakkında icra takibi başlatılan ve haciz işlemi yapılan işletme sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61120) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

147.-Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, SGK'nın protez ve ortez cihazları için yaptığı ödeme miktarının artırılması talebine ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61121) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.03.2022)

148.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, kamu ve özel sektörde engelli istihdamına ve kadroların doldurulması yönündeki denetime ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61122) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.03.2022)

149.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2015-2022 yılları arasındaki ÇED raporlarına ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61123) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

150.-Ankara Milletvekili Şenol Sunat'ın, Erzincan'ın İliç ilçesinde bulunan bir altın madeninin çevreye etkilerine ve alınan tedbirlere ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61124) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

151.-Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Kocaeli'nin Karamürsel ilçesine bağlı Tepeköy Mahallesi'nde yaşanan bazı sorunların giderilmesi talebine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61125) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

152.-Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Kocaeli'ye bağlı Gürgenlik Sokağı'nın altyapı sorunlarının giderilmesi talebine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61126) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

153.-Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Kocaeli'nin Kartepe ilçesine bağlı Köseköy Mahallesi'nin imar planına ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61127) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

154.-Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Kocaeli'nin Kartepe ilçesine bağlı Ataevler Mahallesi'nde yaşanan bazı sorunların giderilmesi talebine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61128) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

155.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, Ukrayna'nın Mariupol şehrinde mahsur kalan Türk vatandaşlarının tahliyesine ilişkin Dışişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61129) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

156.-Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın'ın, deniz sismik araştırma ihalelerine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61130) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

157.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, 2021 sonu itibarıyla İzmir'de madencilik, elektrik, petrol ve doğalgaz sektörleri için yapılan yatırımlara ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61131) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

158.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, Akkuyu Nükleer Güç Santrali Ana Sözleşmesinde 2019 yılında yapılan değişikliklere ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61132) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

159.-Ankara Milletvekili Şenol Sunat'ın, Erzincan'ın İliç ilçesinde bulunan bir altın madeninin çevreye etkilerine ve alınan tedbirlere ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61133) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

160.-Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Kocaeli'nin Kartepe ilçesindeki bazı mahallelerde yaşanan enerji ve altyapı sorunlarına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61134) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

161.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, Bakanlığın İzmir'de 2021 yılında gerçekleştirdiği projelere ve ayrılan ödeneye ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61135) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

162.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, özel yurtlara yönelik yapılan denetimlere ve devlet yurtlarının sayısının artırılmasına ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61136) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

163.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, İzmir'de özel yurtlara yönelik yapılan denetimlere ve devlet yurtlarının sayısının artırılmasına ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61137) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

164.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, İzmir'de tüketici kredisinden cayma hakkını kullanan kişi sayısına ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61138) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

165.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, tüketici kredisinden cayma hakkını kullanan kişi sayısına ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61139) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

166.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, TÜİK'in İzmir bölge hizmet binasının yapımına ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61140) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

167.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, İzmir'de kredi kartı borcu yasal takibe düşenlere ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61141) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

168.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2003-2022 yılları arasında DASK Fonunda toplanan para tutarına ve yapılan harcamalara ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61142) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

169.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2015-2022 yılları arasında Türkiye'de döviz, Türk Lirası ve altın üzerinden açılan banka hesaplarına ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61143) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

170.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, kamu bankalarının takipteki alacaklarına ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61144) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

171.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2015-2022 yılları arasında kredi borcu bulunan çiftçilere ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61145) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

172.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2020-2022 yılları arasında 6183 sayılı Kanun kapsamında başlatılan icra takibine ve yapılan hacizlere ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61146) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

173.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, esnaf ve zanaatkarların kiraladıkları iş yerleri için alınan stopaj vergisinin kaldırılması veya miktarının azaltılması önerisine ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61147) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

174.-Gaziantep Milletvekili İrfan Kaplan'ın, Gaziantep'te bir ilçe belediye başkanına yönelik iddialara ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61148) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.03.2022)

175.-Uşak Milletvekili Özkan Yalım'ın, İstanbul Şişli'de yıkılan Levazım Deposu binasının arazisine ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61149) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

176.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, İzmir'de trafik kazalarının önlenmesi için yapılan çalışmalara ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61150) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

177.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, İzmir İl Emniyet Müdürlüğü'nün Atatürk Kültür Merkezine taşınacağı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61151) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

178.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2015-2022 yılları arasında intihar eden kişi sayısına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61152) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

179.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2015-2022 yılları arasında yapılan kayıp başvuruları ile kaybolan kişilere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61153) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

180.-Erzurum Milletvekili Muhammet Naci Cinisli'nin, özel güvenlik görevlileri için belirlenen şartlara ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61154) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

181.-İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, bir polis memurunun intiharına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61155) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

182.-Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran'ın, Bolu Belediyesinde yaşandığı iddia edilen taciz iddialarının soruşturulması talebine ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61156) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

183.-Diyarbakır Milletvekili Remziye Tosun'un, Diyarbakır'ın Kulp ilçesindeki otogarın taşınmasına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61157) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

184.-Mardin Milletvekili Ebrü Günay'ın, Mardin'de yer alan bir parkın adının değiştirilmesine ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61158) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.03.2022)

185.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Gaziantep Büyükşehir Belediyesinin dar gelirli kişilere yönelik yaptığı konutların aylık ödemesine ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61159) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.03.2022)

186.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, İzmir'de bulunan kültür ve turizmi koruma ve geliştirme bölgelerine ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61160) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

187.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, İzmir'deki Atatürk Kültür Merkezi'nin kullanımına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61161) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

188.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, İzmir için Bakanlığın bütçesinden yeni onarım ve restorasyon projeleri kapsamında ayrılan miktara ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61162) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

189.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2015-2022 yılları arasında kapanan bale, opera ve tiyatro sayısı ile Bakanlık tarafından yapılan desteklere ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61163) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

190.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, kadınların eğitim düzeylerinin artırılması ve kadın-erkek fırsat eşitliğinin sağlanması için yapılan çalışmalara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61164) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

191.-Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere'nin, Adıyaman'ın Besni ve Gölbaşı ilçelerine öğretmenevi yapılması talebine ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61165) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

192.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, işaret dili ve tercümanlığı programına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61166) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

193.-Erzurum Milletvekili Muhammet Naci Cinisli'nin, Akkuyu Nükleer Güç Santralinin Ana Sözleşmesi'nin değiştirilmesine ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61167) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

194.-Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ilindeki sağlık kuruluşlarına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61168) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.03.2022)

195.-Adana Milletvekili Tulay Hatımoğulları Oruç'un, sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesine yönelik düzenlemeler yapılması talebine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61169) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

196.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesine yönelik düzenlemeler yapılması talebine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61170) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.03.2022)

197.-İstanbul Milletvekili Oya Ersoy'un, hekimlerin özlük haklarına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61171) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

198.-Adana Milletvekili Burhanettin Bulut'un, bir başhekimin doktorların grev hakkına müdahale ettiği iddiasına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61172) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

199.-Kırklareli Milletvekili Türedi Kayan'ın, Kırklareli Lüleburgaz Devlet Hastanesi'nden randevu almakta zorluk yaşandığı iddialarına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61173) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

200.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, pandeminin başından itibaren istifa eden doktor sayısı ve hekim başına düşen hasta sayısına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61174) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

201.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, MHRS ve ALO 182 sistemleri üzerinden randevu alınamadığı iddiasına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61175) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

202.-Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap'ın, Kütahya'ya çocuk psikiyatri doktorunun atanması talebine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61176) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

203.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, son 1 yılda mesleki ve teknik liselerden mezun olup mobilya sektöründe çalışan kişi sayısına ilişkin Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61177) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

204.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, Ocak 2022 itibarıyla ülke genelindeki organize sanayi bölgesi sayısına ilişkin Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61178) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

205.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, organize sanayi bölgeleri içinde bulunan mesleki eğitim merkezlerine ilişkin Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61179) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

206.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, son 1 yılda Türkiye genelinde mobilya sektöründeki girişimcilere verilen desteklere ilişkin Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61180) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

207.-İstanbul Milletvekili Turan Aydoğan'ın, zeytinlik alanlarda maden arama çalışması yapılabilmesine yönelik yönetmelik değişikliğine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61181) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.03.2022)

208.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, Bergama'da tarımsal üretim yapılan arazilere ve satışa çıkarılan arazilerin akıbetine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61182) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

209.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, İzmir'de ayçiçeği ekilen toplam alan miktarına ve çiftçilere sağlanacak teşviklere ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61183) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

210.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, İzmir'de bulunan ipotekli arazilerin tarımsal amaçlarla kullanılmasına yönelik çalışma olup olmadığına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61184) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

211.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, İzmir ilinde son iki yılda çiftçilere sağlanan sulama desteğine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61185) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

212.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, İzmir'in Ödemiş ilçesinde son iki yılda çiftçilere sağlanan sulama desteği miktarına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61186) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

213.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, İzmir'in Kiraz ilçesinde son iki yılda çiftçilere sağlanan sulama desteği miktarına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61187) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

214.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, İzmir'in Kemalpaşa ilçesinde son iki yılda çiftçilere sağlanan sulama desteği miktarına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61188) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

215.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, İzmir'in Beydağ ilçesinde son iki yılda çiftçilere sağlanan sulama desteği miktarına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61189) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

216.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, İzmir'in Bayındır ilçesinde son iki yılda çiftçilere sağlanan sulama desteği miktarına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61190) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

217.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, İzmir'in Bergama ilçesinde son iki yılda çiftçilere sağlanan sulama desteği miktarına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61191) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

218.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, 2021 yıl sonu itibarıyla Bakanlığın İzmir'de tamamlanan yatırımlarına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61192) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

219.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, Bergama'da pamuk üretiminin artırılması için yürütülen çalışmalara ve verilen desteklere ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61193) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

220.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, İzmir'de pamuk üretiminin artırılması için yapılan çalışmalara ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61194) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

221.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, İzmir'de yapımı tamamlanan yatırım ve projelere ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61195) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

222.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, İzmir'de tarım kredi kooperatiflerine olan borçları nedeniyle haklarında icra takibi başlatılan çiftçilere ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61196) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

223.-Muğla Milletvekili Süleyman Girgin'in, Boğalar Barajı'nın hizmete açılma tarihine ve Baraj için ayrılan ödenek miktarına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61197) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

224.-Hatay Milletvekili İsmet Tokdemir'in, 2021 pamuk desteklerinin ne zaman verileceğine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61198) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

225.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, Rusya ve Ukrayna arasında yaşanan savaşın tarım sektörüne etkilerine ve yerli üretimin artırılmasına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61199) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

226.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Türk Şeker Fabrikaları A.Ş.'nin şeker satışına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61200) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

227.-Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Kocaeli'nin Karamürsel ilçesine bağlı Hayriye Mahallesi'ne yönelik proje ve desteklere ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61201) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

228.-Adana Milletvekili Tulay Hatımoğulları Oruç'un, Adana'da yaşanan zirai don sebebiyle üreticilerin mağduriyetinin giderilmesine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61202) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

229.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, İzmir'de mobilya sektöründe girişimci olmak isteyenlere sağlanan desteklere ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61203) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

230.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, mobilya sektöründe girişimci olmak isteyenlere sağlanan desteklere ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61204) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

231.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, prim gün sayısını dolduran 4b'li sigortalıların prim ödemelerinin isteğe bağlı olarak devam etmesi talebine ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61205) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

232.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, Aralık 2021 itibarıyla 4b'li ve 4c'li esnaf ve sanatkarların sayısı ile prim ödeme gün sayılarının 4a'lılarla eşitlenmesine ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61206) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

233.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2015-2022 yılları arasında ithal edilen tohum ve fide miktarına ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61207) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

234.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2020'den bu yana ithal ve ihraç edilen, satın alınan veya kiralanan medikal ürünlere ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61208) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

235.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2015-2022 yılları arasında çiftçilerin kullandıkları tarımsal kredilere ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61209) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

236.-Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, 2020 yılından bu yana Adana'da iflas eden ve yeni kurulan şirket sayısına ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61210) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

237.-Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Gebze-Sabiha Gökçen Havaalanı arasında yapılacak tren hattı projesinin ihalesine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61211) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

238.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, taşımacılık sektöründe bazı alanlarla ilgili düzenleme önerilerine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/61212) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.03.2022)

29 Mart 2022 Salı

No: 126

Rapor

1.-Rize Milletvekili Hayati Yazıcı, İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül ile 91 Milletvekilinin Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4284) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 321) (Dağıtma tarihi: 29.03.2022) (GÜNDEME)

Süresi İçinde Cevaplandırılmayan Yazılı Soru Önergeleri

Cumhurbaşkanı Yardımcılığı (Fuat Oktay)

1.-İstanbul Milletvekili Nazır Cihangir İslam'ın, Atatürk Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesinin Oltu ilçesinde faaliyet göstermesinin oluşturduğu mağduriyete ilişkin yazılı soru önergesi (7/60206)

2.-İstanbul Milletvekili Erkan Baş'ın, vakıf üniversitelerinde çalışan öğretim elemanlarının mali haklarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60207)

3.-Antalya Milletvekili Feridun Bahşi'nin, cemevlerine yasal ibadethane statüsü verilmesine ve elektrik faturalarından muaf tutulması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60208)

4.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 10 Mart 2020-1 Mart 2022 tarihleri arasında Covid-19 testi pozitif çıkan Cumhurbaşkanlığı personeline ilişkin yazılı soru önergesi (7/60209)

Adalet Bakanlığı

5.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Van F Tipi Cezaevinde bulunan bir hükümlünün nikah kıyma talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60210)

6.-Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, Şubat ayı itibarıyla kredi kartı borcundan dolayı hakkında yasal takip başlatılan kişilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60211)

7.-Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Tokat E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60212)

8.-Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Amasya E Tipi Kapalı Cezaevinde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60213)

9.-Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Yozgat 1 Nolu T Tipi Kapalı Cezaevinde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60214)

10.-Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, Giresun Espiye L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan bir mahkumun cezasını tamamladığı halde tahliye edilmediği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60215)

11.-Mersin Milletvekili Fatma Kurtulan'ın, Tarsus T-2 Kapalı Cezaevinde suların kesildiği ve mahkumların hak ihlaline uğradığı iddialarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60216)

12.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Çorum L Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir hükümlünün nakil talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60217)

13.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Tarsus 3 Nolu T Tipi Kapalı Cezaevinde telefon hakkının kullanılmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60218)

14.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Ankara Sincan Cezaevinden başka cezaevlerine nakledilen mahkumlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/60219)

15.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Düzcce T Tipi Kapalı Cezaevinde koşuşların çok kalabalık olduğu iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60220)

16.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun sağlık durumuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60221)

17.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Çanakkale E Tipi Kapalı Cezaevinde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60222)

18.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Bakırköy Kadın Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun nakil talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60223)

19.-Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, Tokat T Tipi Cezaevinde bulunan bir mahkumun sağlık durumuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60224)

20.-İstanbul Milletvekili İbrahim Özden Kaboğlu'nun, bazı mevzuat hükümlerinin AYM ve AİHM'in pilot kararlarına uygun hale getirilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60225)

21.-Hatay Milletvekili İsmet Tokdemir'in, Hatay Merkez Adliyesine ticaret mahkemesi kurulması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60226)

22.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, ülkemizdeki icra dairesi ve icra dosyası verilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60227)

23.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, ceza infaz affı sonrası yeniden suç işleyen kişi sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60228)

24.-Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Sincan Cezaevi ile ilgili bazı iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/60229)

25.-Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Afyonkarahisar 1 Nolu Cezaevinde bulunan ağır hasta bir mahkumun tahliye edilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60230)

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

26.-Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzylmaz'ın, Zonguldak Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfınca gerçekleştirilen araç kiralama ihalesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60231)

27.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, Bakanlığın maddi destekte bulunduğu sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60234)

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

28.-Erzurum Milletvekili Muhammet Naci Cinisli'nin, farklı tarihlerde emekli olan vatandaşlar arasındaki maaş farklılıklarının giderilmesi çalışmalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60238)

29.-Ordu Milletvekili Seyit Torun'un, sigorta primi işveren hissesi teşvikine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60239)

30.-Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, ülkemizde ve Aydın'da kayıt dışı çalışan çocuk işçilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60240)

31.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2010-2022 yılları arasındaki iş kazası verilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60241)

32.-İstanbul Milletvekili Özgür Karabat'ın, sosyal güvenlik destek priminin kaldırılmasının ardından önceden prim ödeyenlerin ödemelerinin durumuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/60242)

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

33.-Tunceli Milletvekili Polat Şaroğlu'nun, Tunceli'nin Çemişgezek ilçesinde yapımı devam eden TOKİ konutlarının akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60243)

34.-Kocaeli Milletvekili Tahsin Tarhan'ın, İstanbul'da yapılması planlanan Sungurlu Barajı Projesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60244)

35.-Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Kocaeli'nin Başiskele ilçesine yapılması planlanan termal turizm tesisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60245)

36.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, Samsun'da bulunan Kızılırmak Deltası Kuş Cenneti alanına otel yapılacağı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60246)

37.-Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Kocaeli'nin Karamürsel ilçesine bağlı Yalakdere Mahallesi'nde bulunan bir deredeki kirliliğe ve derenin ıslah edilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60247)

38.-Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Kocaeli'nin Karamürsel ilçesine bağlı Yalakdere Mahallesi'nde bulunan su deposunun temizlenmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60248)

39.-Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Kocaeli'ye bağlı Orgeneral Eşref Bitlis Caddesi'nin yaya kaldırımı ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60249)

40.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa İl Müdürlüğünde görevli bir personelin kurum envanterindeki bir cihazı değiştirdiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60250)

41.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesine bağlı şirketlerde çalışan personelin maaşlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60251)

42.-Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, Ordu'ya bağlı Kayaköy Mahallesi'nde taş ocağı açılacağı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60252)

Dışişleri Bakanlığı

43.-İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, Ukrayna ve Rusya arasındaki çatışma sonrası Rusya'dan ülkemize getirilen Türk vatandaşı sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60253)

44.-İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, Ukrayna ve Rusya arasındaki çatışma sonrası Ukrayna'dan ülkemize getirilen Türk vatandaşı sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60254)

45.-Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzylmaz'ın, Bakanlığın Ukrayna'daki Türk vatandaşlarına yönelik tahliye planına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60255)

46.-Adana Milletvekili Burhanettin Bulut'un, Bakanlığın Ukrayna'daki Türk vatandaşlarına yönelik tahliye planına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60256)

47.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, savaş nedeniyle Ukrayna'dan tahliye edilen Türk vatandaşı sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60257)

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

48.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıku'nun, TEİAŞ'ın elektrik direklerinin yenilenmesi ihalesiyle ilgili çeşitli iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/60258)

49.-Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Kocaeli'nin Gebze ilçesine bağlı Tatlıkuyu Mahallesinde trafolarla yaşanan sıkıntıya ilişkin yazılı soru önergesi (7/60259)

50.-Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Diyarbakır ve Elazığ'daki çeşitli alanlarda maden arama ve işletme faaliyetleri için açılan ihalelere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60260)

51.-Muğla Milletvekili Metin Ergun'un, zeytinlik alanlarda madencilik faaliyeti yapılabilmesine yönelik yönetmelik değişikliğine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60261)

52.-Batman Milletvekili Necdet İpekyüz'ün, zeytinlik alanlarda madencilik faaliyeti yapılabilmesine yönelik yönetmelik değişikliğine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60262)

53.-Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, akaryakıt sektörünün sorunlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60263)

54.-Antalya Milletvekili Çetin Osman Budak'ın, zeytinlik alanlarda madencilik faaliyeti yapılabilmesine yönelik yönetmelik değişikliğine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60264)

55.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, Ocak 2020 ile 1 Mart 2022 tarihleri arasında Mersin'de yaşanan elektrik kesintilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60265)

56.-Gaziantep Milletvekili Bayram Yılmazkaya'nın, Bakanlık ve bağlı kuruluşlarının merkez ve taşra teşkilatlarında kullanılan araçlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/60266)

57.-Gaziantep Milletvekili Bayram Yılmazkaya'nın, elektrik ve doğalgaz açma kapama bedellerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60267)

58.-İstanbul Milletvekili Özgür Karabat'ın, 20 Temmuz 2016 tarihinden sonra Bakanlık bünyesinde terör örgütleriyle irtibatlı veya iltisaklı olduğu gerekçesiyle hakkında işlem yapılan personel sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60268)

59.-Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, Ordu'nun Fatsa ilçesinde yapılması planlanan taş ocağına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60269)

Gençlik ve Spor Bakanlığı

60.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, KYK yurt verilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60270)

61.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, yeni yurtlar yapılmasına yönelik yürütülen çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/60271)

62.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, genç intiharlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60272)

63.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, Spor Toto Teşkilat Başkanlığının 2015-2022 yılları arasındaki reklam giderlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60273)

64.-Nevşehir Milletvekili Faruk Sariaslan'ın, Nevşehir Gazi Stadının onarımına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60274)

İçişleri Bakanlığı

65.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesince iş akdi feshedilen bir işçiye ilişkin yazılı soru önergesi (7/60275)

66.-Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Sarp Sınır Kapısındaki yoğunluğun Artvin'in çeşitli ilçelerindeki trafiği olumsuz etkilemesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60276)

67.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Mardin'in Kızıltepe ilçesinde yaşanan su kesintisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60277)

68.-Kırklareli Milletvekili Türedi Kaya'nın, Ergene Nehri üzerinde bulunan Alacaoğlu Köprüsünün güçlendirilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60278)

69.-Ankara Milletvekili Nihat Yeşil'in, 2019, 2020 ve 2021 yıllarında yapılan zorunlu trafik sigortasına dair verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60279)

70.-İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, İzmir'de görevli bir kaymakam hakkındaki bazı iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/60280)

71.-Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Siirt Belediyesi tarafından 28 Şubat 2022 tarihinde gerçekleştirilen bir ihaleye ilişkin yazılı soru önergesi (7/60281)

72.-Bingöl Milletvekili Erdal Aydemir'in, Bingöl'ün Genç ilçesine bağlı bir köyde vefat eden bir vatandaşa ilişkin yazılı soru önergesi (7/60282)

Kültür ve Turizm Bakanlığı

73.-İzmir Milletvekili Atilla Sertel'in, ülkemize gelen Ukraynalı turist sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60283)

74.-İzmir Milletvekili Atilla Sertel'in, ülkemize gelen Rus turist sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60284)

75.-Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, Uludağ Alan Başkanlığı Projesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60285)

76.-Antalya Milletvekili Feridun Bahşi'nin, Rusya ve Ukrayna arasındaki savaşın turizm sektörüne etkilerine ve bu konuda alınan önlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60286)

77.-Gaziantep Milletvekili Bayram Yılmazkaya'nın, Bakanlık ve bağlı kuruluşlarının merkez ve taşra teşkilatlarında kullanılan araçlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/60287)

78.-İstanbul Milletvekili Özgür Karabat'ın, 20 Temmuz 2016 tarihinden sonra Bakanlık bünyesinde terör örgütleriyle irtibatlı veya iltisaklı olduğu gerekçesiyle hakkında işlem yapılan personel sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60288)

Milli Eğitim Bakanlığı

79.-İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, Dokuz Eylül Üniversitesinde görev yapan bazı öğretim üyeleri ile ilgili iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/60289)

80.-İstanbul Milletvekili Nazır Cihangir İslam'ın, Atatürk Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesinin Erzurum'un Oltu ilçesinde yer almasının oluşturduğu mağduriyete ilişkin yazılı soru önergesi (7/60290)

81.-Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzylmaz'ın, Ukrayna'daki üniversitelerde öğrenim gören Türk öğrenci sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60291)

82.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, üniversitelerde öğrenci başına düşen kitap sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60292)

83.-Antalya Milletvekili Cavit Arı'nın, Antalya'nın Korkuteli ilçesinde bulunan ve depreme dayanıksız olduğu gerekçesiyle yıkılan bir okul binasının yeniden inşasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60294)

84.-İstanbul Milletvekili Özgür Karabat'ın, ikametgaha göre tercih edilen liselerin kontenjanlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60295)

Sağlık Bakanlığı

85.-İstanbul Milletvekili Ali Şeker'in, 65 yaş üzeri ve risk grubunda yer alan kişilere Covid-19 tedavisi için verilen bir ilaca ilişkin yazılı soru önergesi (7/60296)

86.-Tunceli Milletvekili Polat Şaroğlu'nun, Tunceli Pertek 70. Yıl Cumhuriyet İlçe Devlet Hastanesinin statüsünün değiştirilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60297)

87.-Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, son 5 yılda Eskişehir'de ve Türkiye genelinde istifa ederek yurtdışına giden sağlık çalışanı sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60298)

88.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, doktorların çalışmak üzere yurt dışına gitmelerine ve özlük haklarının iyileştirilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/60299)

89.-İstanbul Milletvekili Oya Ersoy'un, sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin engellenmesi için yürütülen çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/60300)

90.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, 2019 yılından bu yana istifa eden hemşire sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60301)

91.-Mersin Milletvekili Behiç Çelik'in, Toros Devlet Hastanesi AMATEM ünitesine psikiyatri atanması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60302)

92.-Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, son 3 yılda Aydın'da istifa eden hekim sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60303)

93.-Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın'daki hastanelerin yataklı hasta kapasitesi ile yoğun bakım yatak sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60304)

94.-Karaman Milletvekili İsmail Atakan Ünver'in, Karaman'da çalışan hekim sayısına dair verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60305)

95.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Cizre Devlet Hastanesinin kadın doğum uzmanı ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60306)

96.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2017'den bu yana metil alkol ve sahte içki nedeniyle yaşamını yitiren ve tedavi altına alınan kişi sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60307)

97.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, şehir hastanelerine dair bazı verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60308)

98.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, Mersin Şehir Hastanesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60309)

99.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2021 yılında hasta ve hasta yakınları tarafından şiddete maruz kalan sağlık çalışanı sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60310)

100.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, sağlık çalışanlarının özlük haklarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60311)

101.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 15 Mart 2020-1 Mart 2022 tarihleri arasında Covid-19 nedeniyle hayatını kaybeden Bakanlık personeli ve sağlık çalışanı sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60312)

102.-Bursa Milletvekili Yüksel Özkan'in, Bursa'da bulunan hastanelerdeki norm kadro sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60313)

103.-Osmaniye Milletvekili Baha Ünlü'nün, 2021 yılında Osmaniye'ye yapılan sağlık harcamalarına ve sağlık hizmetleri alanındaki çeşitli verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60314)

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

104.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Yeşil Havaalanı Projesinde aranan koşulları sağlayan havaalanlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60315)

105.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, müşteri dostu marka ve müşteri dostu kuruluş belgelendirmesi başvuru sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60316)

Tarım ve Orman Bakanlığı

106.-Kocaeli Milletvekili Tahsin Tarhan'in, orman yangınlarıyla mücadele kapsamında yürütülen çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/60317)

107.-Manisa Milletvekili Bekir Başevirgen'in, gübre takip sistemine göre 2021 ve 2022 yıllarındaki tarımsal üretim dönemlerinde kullanılan gübre çeşitlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60318)

108.-Kocaeli Milletvekili Tahsin Tarhan'in, İstanbul'da yapılması planlanan Sungurlu Barajı Projesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60319)

109.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, toplu arı ölümlerine sebep olan pestisitlerin kullanımının yasaklanması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60320)

110.-Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Yalakdere fasulyesinin tanıtımına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60321)

111.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, ülkemizde 2002-2022 yılları arasında tarım sektörüne yatırım yapan yabancı sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60322)

112.-Ankara Milletvekili Şenol Sunat'ın, Konya'nın Akşehir ilçesindeki çiftçilerin depo ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60323)

113.-Konya Milletvekili Fahrettin Yokuş'un, tarımsal üretimde pestisit kullanımına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60324)

114.-Muğla Milletvekili Metin Ergun'un, zeytinlik alanlarda madencilik faaliyeti yapılabilmesine yönelik yönetmelik değişikliğine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60325)

115.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, Bingöl Kiğı Barajında üretimin durması ve barajın onarılmasına yönelik ihaleye ilişkin yazılı soru önergesi (7/60326)

116.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, Uludağ Alan Başkanlığı Projesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60327)

117.-Ankara Milletvekili İbrahim Halil Oral'ın, hububat üretimindeki azalmanın nedenlerine ve alınan önlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60328)

118.-Ankara Milletvekili İbrahim Halil Oral'ın, Rusya ve Ukrayna ile yapılan hububat ihracatına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60329)

119.-Batman Milletvekili Necdet İpekyüz'ün, zeytinlik alanlarda madencilik faaliyeti yapılabilmesine yönelik yönetmelik değişikliğine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60330)

120.-Kırklareli Milletvekili Türedi Kaya'nın, Kırklareli'nin Lüleburgaz ilçesine bağlı Turgutbey köyü ve Sakızköy arasındaki köprü'nün onarımına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60331)

121.-Kırklareli Milletvekili Türedi Kaya'nın, Ergene Nehri üzerinde bulunan Alacaoğlu Köprüsü'nün güçlendirilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60332)

122.-Antalya Milletvekili Çetin Osman Budak'ın, zeytinlik alanlarda madencilik faaliyeti yapılabilmesine yönelik yönetmelik değişikliğine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60333)

123.-Karaman Milletvekili İsmail Atakan Ünver'in, Karaman'da DSİ tarafından yapılan ve yapımı devam eden bazı yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/60334)

124.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, TMO tarafından üretilen ve satılan ayçiçek yağlarının satış fiyatlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60335)

125.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, şeker pancarı için taban fiyat açıklanıp açıklanmayacağına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60336)

126.-Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca'nın, Denizli'nin Tavas ilçesine bağlı Aydoğdu Mahallesi'nde yürütülen sulama ve arazi toplulaştırma çalışmalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60337)

127.-Muğla Milletvekili Suat Özcan'ın, arıcılara şeker temini yapılması ve akaryakıt desteği verilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60338)

128.-Manisa Milletvekili Ahmet Vehbi Bakırlioğlu'nun, Rusya ve Ukrayna arasında çıkan savaşın ülkemizin dış ticaretine olan etkilerine ve bu konuda alınan önlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60339)

129.-Ankara Milletvekili Mevlüt Karakaya'nın, 2022 yılında tarımsal desteklemelerden gübre için ayrılan miktara ve artan gübre fiyatlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60340)

130.-Adana Milletvekili Tulay Hatimoğulları Oruç'un, Rusya ve Ukrayna arasında çıkan savaşın ülkemizin buğday ithalatına olan etkilerine ve bu konuda alınan önlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60341)

131.-Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, Ereğli Şeker Fabrikası ile ilgili bazı iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/60342)

Ticaret Bakanlığı

132.-İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, Ukrayna ile Türkiye arasındaki ticaret hacmine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60343)

133.-İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, Rusya ile Türkiye arasındaki ticaret hacmine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60344)

134.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, bölgesel yatırım teşvik sistemi kapsamında 6. bölgede yer alan firmaların merkezlerini üst bölgelerde yer alan illere kaydardıkları iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60345)

135.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, kapanan iş yeri sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60346)

136.-Mersin Milletvekili Behiç Çelik'in, Rusya-Ukrayna savaşının ihracata olan etkisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60347)

137.-Antalya Milletvekili Hasan Subaşı'nın, Rusya-Ukrayna savaşından etkilenen çiftçilerin ve ihracatçıların desteklenmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60348)

138.-Uşak Milletvekili Özkan Yalım'ın, C2, L2 ve TİO yetki belgelerine sahip olanlara yıllık ihracat taşıma miktarına göre yeşil pasaport verilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60349)

139.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, makarnalık buğday ithalatına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60350)

140.-İzmir Milletvekili Kamil Okyay Sındır'ın, beyaz eşya üretimi ve satışına dair verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/60351)

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

141.-Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzylmaz'ın, Çaycuma-Bartın Ayrımı Hisarönü-Zonguldak Yolunun bir bölümünün yapım işi ihalesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60352)

142.-Kocaeli Milletvekili Tahsin Tarhan'ın, kapatılan PTT şubelerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60353)

143.-Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzylmaz'ın, Çaycuma-Bartın Ayrımı-Hisarönü-Zonguldak Yolunun belli bir kesiminin yapım işine dair yürütülen ihale sürecine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60354)

144.-Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzylmaz'ın, Çaycuma-Bartın Ayrımı-Hisarönü-Zonguldak Yolunun belli bir kesiminin yapım işine dair yürütülen ihale sürecine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60355)

145.-Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzylmaz'ın, Çaycuma-Bartın Ayrımı-Hisarönü-Zonguldak Yolunun belli bir kesiminin yapım işine dair yürütülen ihale sürecine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60356)

146.-Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzylmaz'ın, Zonguldak-Ereğli karayolunun Iıksu mevkiinde meydana gelen heyelana ilişkin yazılı soru önergesi (7/60357)

147.-Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzylmaz'ın, savaş nedeniyle Ukrayna'dan Türkiye'ye yapılan uçak seferlerinin bilet fiyatlarına zam yapıldığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60358)

148.-Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, İzmit-Karamürsel-Orhangazi karayolunun Kızderbent Mahallesi geçişinde yaşanan sorunlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/60359)

149.-Ankara Milletvekili Şenol Sunat'ın, tır ve kamyon şoförlerinin sorunlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60360)

150.-Mersin Milletvekili Zeki Hakan Sıdalı'nın, Mersin-Adana-Gaziantep Yüksek Standartlı Demiryolu Projesinin Tarsus'tan geçecek bölümüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/60361)

151.-Balıkesir Milletvekili İsmail Ok'un, KGM ve bağlı bölge müdürlüklerinde çalışan işçilerin maaşlarının eşitlenmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60362)

152.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2020 yılının Mart ayından itibaren Covid-19'a yakalanan PTT personeli sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60363)

153.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, PTT ve bağlı birimlerinde çalışan ve isteği dışında çalışma yeri değiştirilen personel sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60364)

154.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, Adana Havalimanı'ndan gerçekleştirilen uçuş sayısına ve Çukurova Havalimanı'nın akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60365)

155.-Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzylmaz'ın, Zonguldak-Ereğli karayolunun Polis Evi Kavşağı mevkiinde meydana gelen heyelan sonrası önlem alınması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60366)

156.-Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, Ordu'ya bağlı Kayaköy Mahallesi'nde taş ocağı açılacağı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/60367)

157.-Osmaniye Milletvekili Baha Ünlü'nün, Ceyhan-Kadirli arasındaki yol çalışmalarının ne zaman bitirileceğine ilişkin yazılı soru önergesi (7/60368)

158.-Bingöl Milletvekili Erdal Aydemir'in, Bingöl'ün Genç ilçesine bağlı bir köyde vefat eden bir kişinin cenazesinin taşınmasına dair bazı iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/60369)

29 Mart 2022 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.01

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir), Sevdâ ERDAN KILIÇ (İzmir)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 72’nci Birleşimini açıyorum.(x)

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan’ın, Türkiye Büyük Millet Meclisinin tarihçesine ve Meclis çalışmaları sırasında karşılaşılan bazı olaylara ilişkin konuşması

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, hepinizi öncelikle saygıyla selamlıyorum.

Meclis çalışmaları sırasında karşılaştığımız bazı olaylarla ilgili kısaca düşüncelerimi paylaşmak istiyorum. Türkiye Büyük Millet Meclisi benzerlerinden farklı bir tarihe sahiptir. Pek çok ülkede önce devlet mekanizmaları kurulmuş akabinde parlamentolar ihdas edilmiştir; bizde, Meclisimiz devleti kurmuştur. Kadim geleneğiyle Türk demokrasisi cumhuriyetimizin temellerini oluşturmuştur. Osmanlı İmparatorluğu’nun işgalciler tarafından tarumar edildiği dönemlerde son Mebusan Meclisi ayakta durmaya ve devletin yaşayan son hücresi olmaya çalışmıştır. Her şeye rağmen, Meclis nefes alıp verdikçe milletin umudu diri kalmış fakat İstanbul’a ayak basan düşman kuvvetleri bu umudu yok etmeye kararlıdır. Bu yüzden de Meclisin kapısına kilit vurulmuş, bazı vekiller ise derdest edilmiştir. Milletvekillerinin bir diğer kısmı ise işgal edilen İstanbul’dan kaçıp Anadolu’da direnişe iştirak etmişlerdir. İşte, o kişiler Ankara’ya vardıklarında bozkırın kalbinden doğan yeni bir inanç ve heyecan dalgasına şahit olmuşlardır; Gazi Mustafa Kemal Atatürk’le mesai arkadaşlığı, yol arkadaşlığı, gerektiğinde silah arkadaşlığı yapmışlardır. Onlarla omuz omuza saf tutan bir başka grup ise taşradan gelen millî cemiyet temsilcileridir. Bu kişilerin tespiti de seçimle olmuştur yani tarihin gördüğü en meşru müdafaayı teşkilatlandıranlar meşruiyetten bir adım bile sapmamışlardır, kan ve barut kokulu günlerde dahi yalnızca millete dayanmışlardır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin tarihçesi Türk milletinin kendi hikâyesidir, bu Meclisin manevi hudutları ise Misakımillî’yi dahi aşacak kadar geniştir. Emperyalist devletlere karşı verilen millî mücadele yeryüzünün bütün mazlumlara geçmişte nasıl ışık olduysa bu Meclis de ortaya koyduğu duruşla aynı vazifeyi üstlenmek zorundadır. Bu kürsüler, Ankara merkezli bir dünya tasavvur eden herkesin yol haritası, pusulası, kılavuzudur. Buradan yükselen her farklı ses farklı coğrafyalarda, Türkçe düşünen herkesin yüreğinde yankılanmaktadır. Türkiye Büyük Millet Meclisinde farklı düşüncelerin sulh ve selamet içerisinde ifade edilmesi ancak Meclisin varlığıyla mümkündür. Maalesef, bu kürsülerde ve bu sıralarda yükselen sesler sık sık başka haykırıışlarla kesilmektedir; tahammülsüzlük, bağrışmalar insicamı bozmakta ve işleyişe zarar vermektedir. Bu tavırlar milletin vekiline, milletin Meclisine, milletin iradesine uymamaktadır. Gazi Meclisin itibarını böyle fevri tepkilerle zedelemeye kimsenin hakkı yoktur. Milletimiz özgür, müreffeh ve demokratik bir ülkenin hayalini kurmuştur; bu Meclisin kurucuları da o hayalin gerçekleştirileceğine dair söz vermiştir. Girdiğimiz her seçim, millete verdiğimiz sözün, yüz yıl önce imzalanan o ahitlemenin yenilenmesidir. Yüz yıldır ayakta duran bu Meclis milletin gerçekleşen hayalidir, Türkiye’nin asırlık geleneği, aydınlık geleceğidir.

(x) 7/4/2020 tarihli 78’inci Birleşimden itibaren coronavirüs salgını sebebiyle Genel Kurul Salonu’ndaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

Bu temel düşüncelerle hepinizi tekrar saygılarımla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz Bursa'nın yatırım ve ihtiyaçları hakkında söz isteyen Bursa Milletvekili Mustafa Hidayet Vahapoğlu'na aittir.

Buyurun Sayın Vahapoğlu. (MHP sıralarından alkışlar)

V.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI

1.- Bursa Milletvekili Mustafa Hidayet Vahapoğlu'nun, Bursa'nın yatırım ve ihtiyaçlarına ilişkin gündem dışı konuşması

MUSTAFA HİDAYET VAHAPOĞLU (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bursa ilimistin yatırım ve ihtiyaçlarını dile getirmek üzere söz almış bulunmaktayım, bu vesileyle Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Bursa, 3,5 milyona yaklaşan nüfusuyla Türkiye'nin 4'üncü büyük kentidir. Bizans'ın, Selçuklu'nun ve Osmanlı'nın sayısız izlerini günümüze kadar taşıyan bir tarih şehridir. Bursa, 2 ilçesiyle cihan devleti Osmanlı'ya başkentlik yapmıştır. Bursa, cennetmekân Atatürk'ün, bu milletin manevi başkenti olarak tanımladığı şehrimizdir; geçmiş medeniyetlere saygılı ve onları koruyan bir kültür şehridir. Bursa, bir açık hava müzesidir ve termal şehridir. Barındırdığı yüzlerce tarihî yapı, cami, mescit, şehitlik, türbe ve mezarlıklarla tapu belgemizdir. Bursa, manevi kimlik sahibi bir şehrimizdir. Bursa, ipekçiliğiyle nam yapmış Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi'nin ilk dokuma sanayisine sahip tekstil şehridir. Aynı zamanda Bursa, diğer metropol illeri de doyuran bir tarım şehridir; tarihî Türk mutfağının en seçkin örneklerini tadabileceğimiz bir gastronomi şehridir. Bursa, üniversiteleriyle bir eğitim şehridir. Bursa, tarihî ve doğal güzellikleriyle tarımın, sanayinin ve teknolojinin uyumunu başarmış dünyadaki nadir birkaç şehirden biridir. Bursa, üreten ve üretimde öncü olan bir şehirdir; nitekim, 2021 rakamlarına göre, dış ticaret hacmi 24 milyar dolara ulaşmıştır. 198 ülke ve serbest bölgeye toplamda 14 milyar dolar ihracat yapan Bursa, Türk ekonomisinin aktif ve yönlendirici lokomotiflerinden biridir. Şehrimiz, ülke ve bölge ekonomisinin gelişmesine, döviz girdisi sağlanmasına ve sanayi altyapısının güçlenmesine sağladığı katkılarla ekonomik açıdan büyük bir dinamizm sergilemektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; marka şehir Bursa'nın ulaşımından eğitime, sağlıktan tarıma 2023 hedefleri doğrultusunda önceden planlanmış ve çoğu başlamış projelerinin süratle tamamlanması beklenmektedir. Ülkemizin en önemli sanayi kentlerinden biri olan Bursa'da raylı taşımacılığın olmaması büyük bir eksikliktir. Bu çerçevede planlanan takvimin çok gerisinde kalan hızlı tren projesinin bir an önce tamamlanıp Bursa halkının ve sanayisinin hizmetine sunulması beklenmektedir. Ayrıca havayolu taşımacılığında Yenişehir Havaalanı'nın daha aktif hâle getirilmesi önem arz etmektedir.

Bursa-Orhaneli Yolu Doğancı Tüneli ile Gemlik-Mudanya sahil yolunun, Yenişehir-Bilecik bölünmüş yol ve projelerinin tamamlanması, Orhangazi ilçe merkezinden geçen devlet yolunda alt geçitlerin bir an önce yapılması gerekmektedir. Bu ihtiyaçlar sadece Bursa için değil, Güney Marmara için de hayati bir önem arz etmektedir.

Şehir içi ulaşımı rahatlatmak üzere Büyükşehir Belediyesi tarafından tramvay ve metro hattı, köprü, köprülÜ kavşak, alt geçit, meydan ve katlı otopark gibi projelendirmeler yapılmış olup bunların önemli kısmı ya tamamlanmış ya da tamamlanmak üzeredir. Tarihî dokunun zorlaştırdığı şehir içi ulaşım yatırımlarının bir an önce hayata geçirilmesi hemşehrilerimizin beklentilerindendir.

Bursa'ya kazandırılan Bursa Şehir Hastanesi verdiği hizmet kalitesiyle gurur kaynağı olmuştur. Yeniden inşa edilmesi gereken Bursa Muradiye Memleket Hastanesi ve Ali Osman Sönmez Onkoloji Hastanesi gibi şehir merkezindeki hastane projelerinin bir an önce tamamlanması hemşhçerilerimizin beklentileri arasındadır.

Daha önce depreme dayanıksız oldukları için yıkılan 40'tan fazla devlet okulunun yeniden aynı yerlerine inşa edilmesi hem önemlidir hem de gereklidir. Birinci derece deprem kuşağında ve aktif 3 fayın üzerinde kurulu bulunan Bursa'nın mevcut yapı stokunun da süratle yenilenmesi gerekmektedir ancak yapılacak projenin kentin tarihî dokusuna uygun, az katlı ve çevreye duyarlı özellik taşıması büyük önem arz etmektedir.

Bilindiği üzere Bursa 2022 Türk Dünyası Kültür Başkenti ilan edilmiştir. Bu kapsamda yapılacak faaliyetlerin yerelle sınırlı tutulmaması ve özellikle finansının yerel imkânlarla sınırlandırılmaması önemlidir. Bursa'mıza verilmiş "Türk Dünyası Kültür Başkenti" unvanına yakışan şekilde, karşılıklı temasların kültürel faaliyetler ve fiziki projelerle desteklenmesi ve projelerin mutlaka hayata geçirilmesi önem arz etmektedir.

Son olarak, Türkiye'nin gurur kaynağı Bursa nefes alırsa Türkiye nefes alır, Bursa büyürse Türkiye büyür diyorum ve Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Gündem dışı ikinci söz, Türkiye Belediyeler Birliğinin uygulamaları ve belediye alacaklarının taksitlendirilmesi hakkında söz isteyen Bilecik Milletvekili Sayın Yaşar Tüzün'e aittir. (CHP sıralarından alkışlar)

2.- Bilecik Milletvekili Yaşar Tüzün'ün, Türkiye Belediyeler Birliğinin uygulamaları ve belediye alacaklarının taksitlendirilmesine ilişkin gündem dışı konuşması

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Sayın Başkan, Başkanlık Divanının saygıdeğer üyeleri, yüce Meclisimizin çok değerli milletvekilleri; her ne kadar İç Tüzük'ümüzde "gündem dışı konuşmalar" dense de tam da gündeme binaen, yerel yönetimlerin üçüncü yılında, yerel yönetimlerimizin sorunları hakkında söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, 31 Mart 2019 tarihinde yani bundan üç yıl önce bir yerel yönetim seçimleri gerçekleştirdik. Bu seçimlerde Türkiye nüfusunun yüzde 65'inde Millet İttifakı'nın adayları, Cumhuriyet Halk Partili belediye başkanları göreve gelmiştir, seçimi kazanmışlardır. Türkiye'nin yüzde 65 nüfusunu yöneten Cumhuriyet Halk Partili belediye başkanları, başta Sayın Cumhurbaşkanının eski bir belediye başkanı olması sebebiyle de belediyelerin sorunlarının hak, hukuk ve adalet içerisinde çözümünü bekler iken maalesef özellikle Cumhuriyet Halk Partili belediyeler haksız hukuksuz birçok uygulamayla karşı karşıya kalmıştır.

Cumhuriyet Halk Partili belediyeler Türkiye Belediyeler Birliğinin bütçesinin yüzde 55'ini oluşturmaktadır. Hadi, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının yardımlarından vazgeçtik, Kültür ve Turizm Bakanlığının yardımlarından vazgeçtik, Cumhurbaşkanlığı ödeneğinden vazgeçtik, en azından Türkiye Belediyeler Birliğine belediyelerin ortak olduğu ve İller Bankasından gelen paylarla her ay binde 2'si kesilen bu bütçenin, Türkiye Belediyeler Birliği bütçesinin yüzde 55'ini Cumhuriyet Halk Partili belediyeler ödemektedir. Ancak bu yüzde 55'lik Türkiye Belediyeler Birliği bütçesinin maalesef Cumhuriyet Halk Partili belediyelere yüzde 5'i dahi aktarılmamaktadır. Örnek vermem gerekirse -Birliğin encümen üyeleri olduğu için söylüyorum- Ankara Yenimahalle ve Eskişehir Odunpazarı Belediye Başkanlarımız Birliğin encümen kurulu üyeleri; 2012 yılından bugüne kadar, 2012 yılında Türkiye Belediyeler Birliği Genel Kurulunda İller Bankasından gelen payın binde 2 kesilmesi kararı alınmıştır, bu kararla birlikte -bunlar dahi- bu 2 belediye Türkiye Belediyeler Birliğine 2 milyon lira

aidat ödemiştir; 2 milyon liraya yakın Odunpazarı Belediyesi, yine, 2 milyon liraya yakın Ankara Yenimahalle Belediyesi; 2’şer milyon lira ödeyen bu belediyelere 2012 yılından bugüne kadar 2 lira yardım yapılmamıştır.

Değerli arkadaşlarım, biz hakkı, hukuku, adaleti Cumhuriyet Halk Partili belediyelere istediğimiz kadar AK PARTİ’li belediyeler için de istiyoruz. Bakınız, Türkiye Belediyeler Birliğinin Başkanı Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı; son bir yılda onlarca araç kendisine tahsis edilirken yani Gaziantep Büyükşehir Belediyesine tahsis edilirken, yine, eski Belediyeler Birliği Genel Sekreterine, şu an Kahramanmaraş Belediye Başkanına yine onlarca araç tahsis edilirken bugün AK PARTİ’li Erzurum Büyükşehir Belediyesine bir tek iğne dahi tahsis edilmemiştir. Biz bunların, bu sorunların giderilmesi, bu adaletsizliğin önüne geçilmesi için İçişleri Komisyonu üyeleri olarak İç Tüzük’ün 26’ncı maddesi gereğince İçişleri Komisyonunun toplanmasını talep ettik yeterli sayıda imzayla. Fakat İçişleri Komisyonu Başkanı toplantıyı düzenlemekten bile aciz olup bizim müracaatımızı bir tek imzayla reddetti. Yetmedi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına gittik, var olan sorunları anlattık; yetmedi, Cumhurbaşkan Halk Partisi Yerel Yönetimler Heyeti olarak Sayıştay Başkanlığına gittik, Sayıştay Başkanına Türkiye Belediyeler Birliğinin 2017 yılından beri denetlenmediğini söyledik, “Kontrolsüz güç, güç değildir.” dedik...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun toparlayın.

YAŞAR TÜZÜN (Devamlı) – ...eğer ortada bir haksızlık, bir hukuksuzluk varsa mutlaka bunun kontrol edilmesi gerektiğini söyledik; maalesef, ne Sayıştay ne İçişleri Komisyonu Başkanlığı ne de Meclis Başkanlığı hiçbir adım atmadı.

Değerli arkadaşlar, geldiğimiz noktada, bizim Cumhuriyet Halk Partili belediyelerin mağduriyetinin bu Hükümet tarafından çözülmeyeceği, dikkate alınmayacağı kararı hasıl olmuştur. Şimdi, yapılacak ilk seçimde Millet İttifakı’nın iktidarında Cumhuriyet Halk Partisi bundan tam yüz yıl önce nasıl kurucu irade olarak söz sahibi olmuşsa yine yapılacak ilk seçimle de Cumhuriyet Halk Partisi kurtarıcı irade olarak söz sahibi olacaktır ve bu sorunları tek tek çözecektir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Gündem dışı üçüncü söz Kütüphane Haftası münasebetiyle söz isteyen Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan’ın. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

3.- Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan’ın, Kütüphane Haftası’na ilişkin gündem dışı konuşması

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kütüphane Haftası münasebetiyle söz almış bulunuyorum. Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Kütüphaneler, insanlığın ve medeniyetin ortak hafızaları. Bizler biliyoruz ki insanın iç dünyası için en önemli gıda; okumak, öğrenmek ve keşfetmek. Bu ihtiyaç giderilmediğinde insan olma yolculuğumuz ağır aksak ilerleyecek ve yolumuz çıkmaz bir sokağa varacaktır. Bizler millet olarak kadim bir kitabı ve kütüphane kültürü olan bir ecdadın torunlarıyız. İlk emri “Oku!” olan bir dinin, bilen ile bilmeyenin eşit olmadığını öğüt veren bir inancın temsilcileriyiz. “Beşikten mezara kadar ilim tahsil ediniz.” buyuran bir Peygamber’in ümmetiyiz. Bu yüzden Orta Asya’da, Anadolu’da ve tarih sahnesinde yer aldığımız her coğrafyada etrafını kandil gibi aydınlatan Ahmet Yesevi, Yusuf Has Hacib, Mevlâna, Yunus, Ali Kuşçu, Farabi gibi ilim ve bilim insanlarının medeniyet havuzumuzdan çıkması bir tesadüf değil. Evet, bu bereketin sebebi, her kitabı bir âlim olarak gören ve her âlimi bir âlem olarak kabul eden anlayışımız. Bugün de Anadolu’muzun hangi şehrine giderseniz gidin orada etrafına ışık saçan ve zamana meydan okuyan bir kütüphane görürsünüz; yeni, eski. Bu kütüphanelerin kimi Sivas’taki Ziya Bey Kütüphanesi gibi şirin, kimi de İstanbul’daki Beyazıt Kütüphanesi gibi heybetlidir. Hepsî eserleriyle çok kıymetli kütüphaneler.

Bu arada, Ankara ilimizin çok şirin bir kütüphanesi var Ayaş ilçemizde, ondan da bahsetmeden edemeyeceğim, Gökler Köyü Kütüphanemiz. Gökler Köyü Kütüphanemiz 1958 yılında Türkiye'nin ilk köy kütüphanesi olarak kurulan kütüphanelerinden biri. Hakikaten kurulduğu zaman özellikle Ayaş'a, Gökler köyüne, orada yaşayanlara çok büyük katkılar ve çok büyük hizmetler vermiş. Bugün de hâlâ ayakta, 16 bin tane kitap var bünyesinde, Kültür Bakanlığımızın destekleriyle devam ediyor; yolu düşenlere ziyaret etmesini tavsiye ederim.

Biz AK PARTİ Hükümetimiz döneminde ülkemizde yoğun bir kütüphane seferberliği başlattık. Özellikle, gerçekten son nokta olarak görebileceğimiz, Ankara'mızda Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde yapılan, alanında bir dünya markası olan ve 2 milyonun üzerinde esere ev sahipliği yapan Millet Kütüphanemiz hepimizin çok kıymetli bir eseri, hepimizin değeri. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Özellikle mimarisi çok farklı ve hakikaten ses getiren bir mimarisi var. Biz, yurt dışına gittiğimizde, özellikle büyük şehirlerde o güzel kütüphaneleri gezdiğimizde iç çekerek bakıyorduk ama şimdi, gerçekten, bizim de öyle güzel bir eserimiz var, bu anlamda çok mutluyuz. İki yılda tam 1 milyonun üstünde vatandaşımız ziyaret etmiş. Ben de geçen pazar günü Külliye'nin yakınından geçerken büyük bir genç insan seliyle karşılaştım, bir an şaşırdım, nereden geliyor diye baktım, kütüphanemizden çıkan gençlerimiz... Hakikaten o kadar yoğun bir kullanım gösteriyor çocuklarımız, gençlerimiz. Özellikle üniversiteli gençlerimiz sabahlara kadar ders çalışabiliyor vize dönemlerinde, final dönemlerinde çünkü yirmi dört saat açık bir kütüphane. İkramları var, çok güzel fırsatları, imkânları var, başka alanları var; çocuk kütüphanesi var, Nasreddin Hoca Çocuk Kütüphanesi. Biz okullarımızın da ziyaret etmesinden çok memnunuz, birçok okulumuz burayı ziyaret ediyor.

İlçelerimizde de millet kıraathanelerimiz var, âdeta Millet Kütüphanesinin birer temsilcisi. Özellikle Sincan'da, Altındağ'da, Mamak'ta çok sayıda millet kıraathanemiz var. Biz zaman zaman sahaya çıktığımızda gençlerimizi ziyaret ediyoruz buralarda, hakikaten yoğun çalışıyorlar ve çok memnunar bu kıraathanelerden. Sabahlara kadar açık yine ve üye olabiliyorlar, kitap alabiliyorlar, bu anlamda da çok çok kıymetli. Özellikle sunduğu hizmetler açısından önem veriyoruz. "Kütüphanesiz Okul Kalmayacak" kampanyamız da gerçekten çok büyük ses getirdi. Bu kampanyaya bizzat teşrif edip açılışlarda bulunarak, destek vererek katkı sunan Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi'ye de buradan teşekkürlerimi sunmak istiyorum, kitaba ve kütüphaneye ne kadar kıymet verdiğini gösterdi.

Şu ana kadar 16 bin tane kütüphane açtık okullarımızda ve 54 milyon kitabımız var okul kütüphanelerimizde. Hedef, inşallah, 100 milyonu aşmak. Nasip ederse Allah, inşallah, 100 milyonu aşacağız.

Millî Eğitim Bakanlığımız hakikaten kitap yayıncılığı, kitap basımı anlamında da çok önemli işler yapıyor bu arada. Ben, devlet parasız yatılı okumuş bir öğrenciydim; o zamanlar, devlet parasız yatılı olduğumuz hâlde kitaplarımız ücretsiz verilemiyordu, 3 arkadaş birleşip, bir kitap alıp paylaşıyorduk. Devletimiz, ücretsiz olarak artık sıraların üzerine kitaplarını koyuyor çocuklarımızın, aramak zorunda kalmıyor velilerimiz, kitapları hazır oluyor. Onun dışında, eğitimde fırsat eşitliği için çok önemli bir adım attı, bu çok kıymetli. Yardımcı kaynaklar basıyor, üstelik de Millî Eğitim Bakanlığının kendi öğretmenlerinden oluşturduğu heyetle bu kitapları basıyor, gerçekten çok kaliteli.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

ASUMANERDOĞAN (Devamla) – Öğretmenlerimize -hakikaten, emeği geçen öğretmenlerimize- Bakan Yardımcılarımıza, Bakanımıza çok teşekkür etmek istiyorum. Ben, kendi çocuğumda da kullandım, çok kaliteli, çok güzel sorular hazırlıyorlar; öğrencilerimize bunları sunuyoruz ücretsiz olarak, bu, çok kıymetli bir şey.

Kütüphane açmakla, kitap basmakla olmuyor; aynı zamanda kitap kültürü, kitap okuma alışkanlığı için -özellikle dijitalleşmiş çağda- kitapla ilgili faaliyetler yürütmek, fuarlar açmak lazım. Beypazarı Belediyemiz geçen hafta bir kitap fuarı düzenledi, bütün hafta boyunca söyleşiler, yazar söyleşileri, çok önemli etkinlikler yaptı. Ben buradan Beypazarı Belediye Başkanımız Tuncer Kaplan'a da çok teşekkür ediyorum, daha önce Pursaklar Belediye Başkanımız -Ertuğrul Başkan- da yapmıştı; bunlar çok çok kıymetli çocuklarımız için.

Altını çizmek istediğim... Musul Kütüphanesi gibi kıymetli bir kütüphanenin 2014 yılında yanması ne acıdır. Görüyorsunuz, savaşlar en çok kültürel eserlerimize zarar veriyor, çocuklarımıza zarar veriyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ASUMAN ERDOĞAN (Devamla) – Gönül ister ki Ukrayna da gençleriyle, çocuklarıyla, kütüphanede kitaplarıyla bir an önce barışa kavuşsun, kitaplarına, kütüphanelerine hiçbir şey olmasın.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Arslan Kabukcuoğlu, buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR

1.- Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, Eskişehir Alpu'da yaşanan kundaklama olaylarına ilişkin açıklaması

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Alpu, Eskişehir'in sakin ve şirin bir ilçesidir. Dün gece 3 aracın ve 2 iş yerinin kundaklandığını, 7 araca kundaklama teşebbüsü yapıldığını yetkililerden öğrenmiş bulunuyorum. Olayların faillerinin bulunarak Alpu'nun eski sükûnet dolu günlere dönmesini bekliyoruz.

Yüce Meclisi saygıyla selamlarım.

BAŞKAN – İsmail Ok Bey...

2.- Balıkesir Milletvekili İsmail Ok'un, Suriyeli sığınmacılara ilişkin açıklaması

İSMAİL OK (Balıkesir) – Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Rusya-Ukrayna savaşında barışın sağlanması adına Türkiye'nin etkin ve aktif rol alması son derece önemlidir. Dileğimiz, en kısa zamanda barışın sağlanması ve akan kanın durmasıdır.

Uluslararası ilişkilerde dostluklar ve düşmanlıklar ebedi değildir. Türkiye'mizin çıkarları için her ülkeyle görüşülebilir. Yıllar sonra Birleşik Arap Emirlikleri ve İsrail gibi ülkelerle üst düzey görüşmeler gerçekleştirilmesi son derece önemlidir ancak Suriye'yle hâlâ üst düzey görüşmeler yapılmamasının diplomatik olarak izahı yoktur. Ülkemizin ekonomik gerçekleri bu misafirliğin daha fazla sürdürülmesine izin vermemektedir. Öte yandan, ülkemizin demografik yapısı da hızla değişmektedir. Bu nedenlerle, sığınmacılar konusu Türkiye'nin millî güvenlik sorunudur. Yetkililere çağırım, bir an evvel Suriyeli misafirlerimizin güvenli bir şekilde yurtlarına dönmeleri için gerekli adımların atılmasıdır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, şimdi, sisteme giren ilk 20 milletvekiline yerlerinden birer dakika süreyle söz vereceğim.

Buyurun Sayın Çelebi.

3.- İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Ali Babacan'ın siyaset anlayışına ilişkin açıklaması
MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Hem Babacan hem Ali Tatar olmaz. Babacan varsa Abdullah Gül masada demektir “Bulun savcılar, delillendirin.” diyen kumpas zihniyeti nefes alıyor demektir FETÖ umutlanıyor demektir. Babacan varsa Anayasa ilk 4 madde tartışmaya açık demektir. 50 milyar dolarlık özelleştirme yapan, Türk bankacılık ve borsasının yarısını yabancı kontrolüne geçiren Babacan varsa neoliberal politikalar devrede demektir. Eğitimde, sağlıkta, tarımda, savunma sanayisinde kamucu olma şansı yoktur, mavi vatan yoktur. Babacan varsa sabah öyle, akşam böyle kıvraklığı vardır; duruş yoktur, dün, Gezi’de davacı olma, bugün “Pardon!” deme söz konusudur. Güvenmeyin, çıkmaz sokağa girmeyin. Son sözüm şu: Masalar yıkılır ama Türkiye Cumhuriyeti yıkılmaz.

Saygılarımla.

BAŞKAN – Sayın Aycan...

4.- Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan'ın, tarımsal verimin artırılması için atılması gereken adımlara ilişkin açıklaması

SEFER AYCAN (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, tarımsal üretimi artırmalıyız. Tarımsal üretimi artırmak, iyi tohum kullanmak, gübre kullanmak ve sulama yapmakla doğru orantılıdır. Tohum ve gübre konusunda çiftçimizi desteklemeyiz. Sulama, tarımsal verimi en az yüzde 25 artırmaktadır. Tarlalarımızı sulamalıyız, su kaynaklarımızı doğru kullanmalıyız, kapalı sistem sulama ağıımızı artırmalıyız, çiftçilerimize ucuz su verebilmeliyiz; bu konuda sulama birlikleri desteklenmelidir. Sulama amaçlı kullanılan elektrik ücretlerine de destekleme yapılmasında fayda vardır. Şehrim Kahramanmaraş'ın özellikle kuzey ilçeleri Göksun, Afşin, Elbistan sulama imkânlarından yeterince yararlanamamaktadır. İnşaatı devam barajların bitmesi ve sulama kanallarının tamamlanması tarımsal sulamayı, tarımsal verimi artıracaktır. Ayrıca, ziraat mühendislerinin daha çok istihdam edilmesi bilimsel tarım ve tarımsal verim açısından faydalı olacaktır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Bulut...

5.- Tokat Milletvekili Yücel Bulut'un, Hubyar Sultan'ı rahmetle andığına ve Tokat'taki cemevlerine ayrılan bütçeye ilişkin açıklaması

YÜCEL BULUT (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yüzyıllarca önce Türkmenliğin sonsuza dek sönmeyecek ocağını Tokat'ta yakan, hoşgörüyü, barışı ve kardeşliği ömrünü geçirdiği Tokat ilinden tüm dünyaya bir miras olarak bırakan ve şehrimizi dünya Bektaşiliğinin önemli merkezlerinden biri hâline getiren Hubyar Sultan'ı rahmetle anarken bıraktığı mirasa uygun olarak yüzyıllardır barış ve kardeşliğin örnek kentlerinden biri olan şehrimizde 99 adet cemevimize Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatı ve Sayın İçişleri Bakanımızın nezaretiyle 6,5 milyon TL tutarında bütçe ayrıldığını ve 99 cemevimizin, tadilatları başta olmak üzere, temel ihtiyaçlarının da karşılanacağını ifade etmek istiyorum. Hassasiyetlerimize kayıtsız kalmayarak sarsılmaz birlik ve kardeşlik bağına katkıları nedeniyle Cumhurbaşkanımıza, İçişleri Bakanımıza ve Sayın Tokat Valimiz Doktor Ozan Balcı'ya teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Taşkın...

6.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, Tarsus Karabucak Okalıptüs Ormanı Ekoturizm Parkuru'nun açılışına ve orman yangınlarıyla mücadelede kullanılmak üzere Mersin'in Aydıncık, Gülnar ve Silifke ilçelerine tahsis edilen su tankerlerine ilişkin açıklaması

ALİ CUMHUR TAŞKIN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Hafta sonu, seçim bölgem Mersin'de, Türkiye'de ilk ve tek olma özelliği taşıyan Tarsus Karabucak Okalıptüs Ormanı Ekoturizm Parkuru'nun açılışını gerçekleştirdik. Karabucak Okalıptüs Ormanı Ekoturizm Alanı Tarsus ilçe merkezine 5 kilometre mesafede olup yapımı Mersin Orman Bölge Müdürlüğümüz tarafından gerçekleştirildi. 350 bin nüfusa sahip Tarsus ilçemizde yaşayan hemşehrilerimizin dinlenme ve spor ihtiyaçlarının ormanla bütünleştirilerek karşılanması amacıyla oluşturulan 3.820 metre doğa yürüyüşü ve bisiklet parkurlarıyla, hemşehrilerimiz için şehir kalabalığından uzaklaşacak ortamlar sunuluyor.

Yine, aynı gün, orman yangınlarında ilk müdahalede kullanılmak üzere 25 adet çok amaçlı su tankeri Aydıncık, Gülnar ve Silifke ilçelerimizdeki köy muhtarlıklarına törenle teslim edilmiştir. Tarsus'umuza yeni bir soluk getirecek ekoturizm tesisimizin ve su tankerlerimizin Aydıncık, Gülnar ve Silifkeli hemşehrilerimiz için hayırlı olmasını diliyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Özkan...

7.- Mersin Milletvekili Hacı Özkan'ın, KDV indirimlerine ilişkin açıklaması

HACI ÖZKAN (Mersin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde ülkemizi güçlü kılma irademiz, birikimimiz ve kararlılığımız var. Vatandaşımızı hayat pahalılığı altında ezdirmeme anlayışımız çerçevesinde temel ihtiyaç maddelerinden olan deterjan, sabun, tuvalet kâğıdı, peçete, bebek bezi gibi ürünlerin KDV'sini yüzde 18'den yüzde 8 indirme kararı aldık. Yeme içme hizmetlerinde KDV oranı yüzde 8 olarak belirlendi. Daha önce, gıdada KDV'yi yüzde 8'den yüzde 1'e düşürmüştük. Arsa ve arazilerde KDV yükünü de azaltıyoruz. Nice zorlu mücadeleleri birlikte başaracağımız aziz milletimizle bugün yaşanan tüm sıkıntıları da dayanışma ve güçlü kardeşliğimizle aşarak Türkiye'yi hep birlikte dünyanın en güçlü ligine çıkaracağımıza inanıyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Gül Yılmaz...

8.- Mersin Milletvekili Zeynep Gül Yılmaz'ın, Mersin Servet Tazegül Spor Salonu'nda düzenlenen 2022 Bitci Kadınlar Basketbol Türkiye Kupası finallerine ilişkin açıklaması

ZEYNEP GÜL YILMAZ (Mersin) – Mersin'imiz geçtiğimiz hafta güzel bir spor organizasyonuna ev sahipliği yaptı. Mersin Servet Tazegül Spor Salonu'nda düzenlenen 2022 Bitci Kadınlar Basketbol Türkiye Kupası finallerinde 4 takımımız çok iyi bir mücadele sergiledi. Turnuva boyunca Mersinli hemşehrilerimiz de tribünleri doldurarak bu mücadelelere destek verdi. Cumartesi günü oynanan final maçında Mersin'imizin güzide kulübü Çukurova Basketbol Kulübümüz ile Fenerbahçe Safiport takımları karşı karşıya geldi. Rakibini 71-58 mağlup ederek tarihinde ilk kez kupanın sahibi olan Mersin Çukurova Kadın Basketbol Kulübümüz şampiyonluğa ulaştı. Kupayı Mersin'e kazandıran takımımızı yürekten kutluyorum. Şampiyonlukta emeği geçen oyuncular, teknik heyeti, yönetimi ve taraftarlarımızı tebrik ediyorum. Finale hak kazanan takımımıza Avrupa'da başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Sayın Altaca Kayışoğlu...

9.- Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, kamu-özel iş birliği projelerinin hazineye olan yüküne ilişkin açıklaması

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Kamu-özel iş birliğiyle hazinemizi ölçsüz bir şekilde yük altına sokanlar; 12 milyar dolara mal olan şehir hastanelerine 97 milyar dolar, 3 milyar dolara mal olan Yavuz Sultan Selim Köprüsü'ne 9 milyar dolar, 1 milyar dolara mal olan Osmangazi Köprüsü'ne 15 milyar dolar, 50 milyon avroya mal olan Zafer Havaalanı'na 208 milyon avro garanti verenler bilsinler ki bu sözleşmelerde Londra mahkemeleri yetkili kılınmış olsa dahi, milletimizin, gençlerin, çocukların, yetimin, yoksulun, fakir fukaranın, tüyü bitmemiş yetimin hakkını 5'li çeteye yedirmeyeceğiz ve Genel Başkanımız Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'nun söylediği gibi, ilk seçimden sonra bu soygun düzenine son vereceğiz.

BAŞKAN – Sayın Gökçel...

10.- Mersin Milletvekili Cengiz Gökçel'in, Mersin'in Silifke ilçesine bağlı Karahacılı köyündeki tapulu arazilerinden çıkarılmak istenen vatandaşların mağduriyetine ilişkin açıklaması

CENGİZ GÖKÇEL (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Mersin Silifke ilçesine bağlı Karahacılı köyümüzde hemşehrilerim yüz yıllardır tarım yapıyor. Karahacılı köyümüzde kadastro çalışması 1980'de yapıldı. Vatandaşlarımız kadastro çalışması sonrasında ekip biçtikleri arazilerin tapularını aldılar, tarımsal üretimlerine devam etmekte. Orman kadastro 1987 yılında tamamlanmasına ve 2021'de yapılan kadastro güncelleme çalışmasıyla tapuların yenilenmesine rağmen, şimdi, Orman İşletme Müdürlüğü tarafından 100'ün üzerinde vatandaşımız tapulu arazilerinden çıkarılmak isteniyor. Yüzlerce yıldır ekip biçtikleri, kırk yıldır tapusuna sahip oldukları tarlalardan hemşehrilerim çıkarılmak isteniyor. Yapılan bu uygulama yanlıştır. Çiftçileri ekip biçtikleri arazilerde rahat bırakın. Bırakın, köylülerim üretsinsin, çiftçiye düşman olmaktan vazgeçsin.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Kılavuz...

11.- Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un, sahipsiz sokak köpekleri sorununa ilişkin açıklaması

OLCAY KILAVUZ (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Antalya Serik'te sokak köpeklerinin saldırısından kaçarken kamyonun altında kalan ve yaşam savaşını kaybeden Mahra Melin Pınar yavrumuzun acısı canımızı yakmış, içimizi dağlamış, yüreğimizi kanatmıştır. Her gün haberlere konu olan sahipsiz sokak köpekleri saldırıları güvenlik sorunu hâline dönüşmüş, insan yaşamını tehdit eder boyuta ulaşmış, evlatlarımızın hayattan kopmalarına neden olmuştur. Besleme noktalarının düzensiz oluşu, kısırlaştırma işlemlerinin sağlıklı yapılmayışı, hayvan barınaklarının yetersizliği bu sorunu tehlikeli noktalara taşımıştır. Hem insan hem de hayvanların sağlığı ve yaşam hakkı doğrultusunda, daha fazla evladımızın gülüşlerinin solmaması adına, sahipsiz sokak köpekleri sorununun kesin bir şekilde çözümünü beklemekteyiz. Bu sorunun takipçisi olduğumuzu ifade etmek istiyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Çakır...

12.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, Rusya'nın Ukrayna'yı işgaline ve emperyalist zihniyete ilişkin açıklaması

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) – Sayın Başkan, dünyanın içinden geçmekte olduğu sıkıntılı süreç Rusya'nın Ukrayna'yı işgal girişimiyle yeni bir hâl almaya başlamış bulunmaktadır. Son zamanlarda yaşananlar gösterdi ki daha önce yaşananlar dünyanın başına bela açılacağına öncü göstergesiydi. Dil, din, ırk, renk ayrımından kaynaklanan ötekileştirme zihniyetinin kendilerince itiraf edilmesi

-gönül isterdi ki özür dileme irfanı olsaydı; oysa ifadeler, yaptıkları zulmün kahredici emperyalist zihniyetlerin arkasında durduklarını vurgular mahiyetteydi- dünyayı parsellemeye çalışanların daha karanlık günlere yelken açtığını, yelkenlerini şişiren rüzgâr, silah ve güç olduktan sonra dümeni elinde tutanların niyetlerinin asla değişmeyeceğini de göstermiş oluyordu. Dün olduğu gibi, mazlumların ahı arşı tutacak; yapılan, yapılamayan, yapılamayacak her şey bu saçma sapan dünya düzeninin devamına katkı sağlayacaktır.

Karınca misali, Recep Tayyip Erdoğan'ın haykırması ne kadar etkili olacak, zaman gösterecektir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Taşdoğan...

13.- Gaziantep Milletvekili Ali Muhittin Taşdoğan'ın, Gaziantep'te Şahin Bey ve nice isimli kahramanın şehit oluşlarının 102'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

ALİ MUHİTTİN TAŞDOĞAN (Gaziantep) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; yüz iki yıl önce canlarını bir an bile düşünmeden bayraklaşan, Antep'i Gaziantep yapan ve bizleri Gaziantepli olmakla şerefliendiren aziz Şahin Bey ve nice isimli kahramanı şehit oluşlarının 102'nci yıl dönümünde rahmet ve minnetle yâd ediyorum.

Bugün, minarelerimizde ezanımızın okunmasını, al bayrağımızın dalgalanmasını borçlu olduğumuz ecdadımızın emanetlerine gözümüz gibi bakıyor ve sahip çıkıyoruz. “Düşman, benim cesedimi çiğnemedi Antep'e giremez.” diye Elmalı Köprüsü üzerinde düşmana haykıran ve şehit düşen Şahin Bey'in sesi hâlâ Gaziantep sokaklarında inlemektedir. Gaziantep halkı birlik ve beraberliğimize göz dikmiş hiçbir kötü emele geçit vermedi, vermeyecek.

Saygılarımla.

BAŞKAN - Sayın Ömer Öcalan...

14.- Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan'ın, 24 Mart Cuma günü Şanlıurfa Eyyübiye'ye bağlı Çalışkan Mahallesi'nde ölü bulunan 16 yaşındaki Muharrem Aksem'e ilişkin açıklaması

ÖMER ÖCALAN (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, 24 Mart Cuma günü, 16 yaşındaki Muharrem Aksem, Urfa'nın merkez ilçesi olan Eyyübiye'ye bağlı Çalışkan Mahallesi'nde ölü bulunmuştur. Atış talim alanına 300 metre uzaklıkta cesedi bulunan Muharrem Aksem'in vücut bütünlüğü kaybolmuştu, yapılan ön otopside bedeninde 12 parça şarapnel bulunmuştu. Bir an önce etkin bir soruşturma yapılmalıdır, yetkililer cezalandırılmalıdır. Devletin kurumları devlet ciddiyetiyle hareket etmelidir, aileyle ilişki geliştirip bu dosyayı sümen altı etme anlayışından vazgeçmelidir. Bu gibi olaylar çok kez yaşanmaktadır; artık bu olayların önüne geçilmelidir, hukuk işletilmelidir, sorumlular yargının önüne çıkarılıp yargılanmalıdır. 16 yaşındaki bir çocuk, gencecik yaşta hayatını kaybetti. Bunun üzerinde etkin bir şekilde durmakta fayda var.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Karahocagil...

15.- Amasya Milletvekili Mustafa Levent Karahocagil'in, 2021 yılı içerisinde AK PARTİ Hükümetinin gerçekleştirdiği yatırımlara ilişkin açıklaması

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – Teşekkür ederim Başkanım.

2021 yılı içerisinde, AK PARTİ Hükümetinin, lideri Recep Tayyip Erdoğan önderliğinde gerçekleştirdiği yatırımları anlatmaya devam ediyorum. 2021 yılı içerisinde, tarım sektörüne 24 milyon TL destek sağlandı, çiftçilerimize 2,6 milyar TL kuraklık desteği verildi, çiftçilerimizden 860 bin ton yaş çay alımı yapıldı. Tarımsal üretimi artırmak, ekilmeyen arazileri üretime kazandırmak için 400 projeyi hayata geçirdik. Ekonomimize yıllık 10 milyar lira gelir sağlayacak akıllı küpe ve Elektronik

Hayvan Takip Sistemi hayata geçirildi. Büyükbaş hayvan sayısında 18,3 milyonla, küçükbaş hayvan sayısında 57,4 milyonla Avrupa birinciliğine devam ettik.

Değerli ziraatçı kardeşlerim, iktidarımızda payınız anlatılamayacak kadar büyüktür. Bu payı 2023'te tekrar yaşatma zamanıdır. Recep Tayyip Erdoğan sevgisiyle, durmak yok, yola devam.

BAŞKAN – Sayın Köksal...

16.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, 2012 yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi Eğitim, Araştırma ve Uygulama Çiftliğinde ölen mandalara ilişkin davaya ilişkin açıklaması

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Teşekkürler Sayın Başkan.

AKP Genel Başkanının manda yoğurdu tavsiyesinden sonra, Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesinde manda yoğurduğunun üretildiği ve sipariş verilebileceği duyuruldu. Şimdi soruyorum: 2012 yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi Eğitim, Araştırma ve Uygulama Çiftliğinde 45 manda öldü. O dönem, mandaların şap hastalığından öldükleri kamuoyuna açıklanmıştı ancak bugün, mandaların hastalıktan değil; açlıktan, soğuktan öldüğü iddiaları eski Rektör Mustafa Solak'ın yargılandığı davada ortaya çıktı. Veteriner Fakültesinin öğretim görevlilerinden birisinin, rektörün, hayvanların ilaç ve ekipman paralarının başka yere aktarılması talimatını yerine getirmediği için bağlı olduğu görevden alındığı ifadesini verdi. Yine, çiftliğin kurucusu da Rektör tarafından çiftlikten uzaklaştırıldığı için hayvanların açlıktan ve soğuktan öldüğü şeklinde ifade verdi.

Memleketimde mandacılığı ve kaymak üretimini geliştirmek için üniversite bünyesinde kurulan çiftlikte, bir rektörün hayvanları açlığa ve soğuğa terk etmesi iddiası bile skandaldır.

BAŞKAN – Sayın Gürer...

17.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde ili Ulukışla ilçesinde sürekli kaymakam değişikliği yapılmasının sakinlerine ilişkin açıklaması

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Niğde ili Ulukışla ilçesi doğa ve doğal güzelliklerin yanı sıra Bolkar Dağlarında yetişen dünyaca ünlü kirazi, lahanası, tarihi kalıntıları, kalesi, Öküz Mehmet Paşa Kervansarayı'yla ünlüdür. Olanaklarına rağmen, demir yolu, kara yolunun bulunduğu ilçe yeterli gelişmeye erdirilmemiştir. Sorunların çözümünde yönetici istikrarı önemlidir.

Niğde ili Ulukışla ilçesinde 2014 yılından beri 15 kaymakam değişikliği yaşanmıştır. Her dört ayda bir kaymakam değişmesi, ilçe sorunlarında çözümsüzlüğe neden olmaktadır. Son kaymakamın kalması yönünde 33 köy muhtarının da imzalı talebi vardır. Muhtarlar “Hizmet ve projeler hazırlayan kaymakamın geçici görevlendirmeye gönderilmesi umutlarımızı kırmıştır.” diye açıklama yapmışlardır. Sürekli kaymakam değişikliği ilçede hizmetin önünü kesen nedenlerden biridir. İçişleri Bakanlığı neden Ulukışla'da sürekli kaymakam değişikliği yapmaktadır, açıklanmalıdır. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Ekinci...

18.- Sivas Milletvekili Semiha Ekinci'nin, Sivas'ta IPARD II Programı 11'inci Çağrı İlanı kapsamında kabul edilen projelere ilişkin açıklaması

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Teşekkür ediyorum Kıymetli Başkanım.

“Üreten Çiftçi Gelişen Sivas” parolasıyla geçen hafta çiftçilerimize 8,6 milyon TL değerinde 677 ton tohum dağıtımı yapılan sultan şehrimizde bu hafta da Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu Sivas İl Koordinatörlüğümüz tarafından IPARD II Programı, 11'inci çağrı ilanı kapsamında projelerin kabulleri tamamlanmıştır. Bu minvalde yaklaşık 284 milyon yatırım tutarlı, 156 milyon

hibe tutarlı 389 proje teslim alınarak en çok proje alan illerden biri Sivas olmuştur. Üreten çiftçimizin her zaman yanında olan Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan başta olmak üzere Tarım Bakanımıza ve emeği geçenlere teşekkür ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Yılmaz...

19.- Düzce Milletvekili Ümit Yılmaz'ın, esnafın sorunlarına ve beklentilerine ilişkin açıklaması

ÜMİT YILMAZ (Düzce) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ülkemizde bulunan 2 milyon 50 binin üzerinde esnaf iş yerlerinde hayat mücadelesi vermektedir. Esnaflarımız devletimize yük olmadan faaliyet göstermesi bir yana milyonlarca istihdam sağlayarak devletimize destek olmaktadır ancak son yıllarda yaşanan pandemi sürecinin sonucunda tüm dünyayla birlikte ülkemizi de içine alan ekonomik daralma esnafımıza darbe üzerine darbe vurmaktadır.

Enerji maliyetlerinde yaşanan artış bir yana işçilik ücretlerindeki artış ve BAĞ-KUR primlerinde yaşanan artış, esnafımızı sattığı malı yerine koyamaz hâle getirmiştir. Hükümetimiz her ne kadar dönem dönem yapılandırma ve kredilerle esnafımızı rahatlatmaya yönelik tedbirleri devreye soksa da biri bitmeden diğeri başlayan küresel gelişmeler yeni tedbirler alınmasını gerekli kılmaktadır. Esnafımızın şu dönemde en büyük beklentisi geçmiş siciline bakılmadan kendisine verilecek olan can suyu kredisidir.

BAŞKAN – Sayın Gergerlioğlu...

20.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Diyarbakır "Nevroz"unda Kürt yöresel giysilerini giydiği için gözaltına alınan çocuklara ilişkin açıklaması

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Türkiye’de bu da oldu: 5 yaşındaki çocuklar gözaltına alındı. Diyarbakır “Nevroz”unda Kürt yöresel giysilerini giydiği için 5 yaşındaki 2 çocuk gözaltına alındı, saatlerce karakolda tutuldu ve parmak izleri alındı. Bu çocuklarda çok önemli psikolojik travmalar oluştu ama garip değil, yeni doğmuş bebekleri anneleriyle birlikte cezaevine alanlar, 5 yaşındaki çocukları gözaltına da alır. Zamanında başörtüsüne “siyasi simge” denmesini eleştirenler, şu anda Kürt ulusal kıyafetlerinin siyasi simge olduğunu savunuyor ve miting meydanlarına almıyor. “Nevroz” meydanlarına kırmızı mont giyenler, yeşil kazak giyenler, sarı pardösü giyenler alınmadı. Bunlar da Cumhur zulüm İttifakı’nın uygulamaları olarak tarihe geçti. Bu akıl tutulmasını kınıyorum ve bu insanlık dışı uygulamaların bir an evvel bitmesi gerektiğini tüm kamuoyuna duyuruyorum.

BAŞKAN – Sayın Şimşek...

21.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, hazine arazileriyle ilgili yapılacak olan düzenlemeye ilişkin açıklaması

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, iki yıldır yaşadığımız pandemi ve son Ukrayna-Rusya savaşı, tarımın ve gıdanın ne kadar önemli olduğunu tüm dünyaya bir kez daha gösterdi.

Önümüzdeki günlerde hazine arazileriyle ilgili yapılacak olan düzenlemelerde -Milliyetçi Hareket Partisinin seçim vaadinde olduğu gibi- bu hazine arazilerinin kullanıcılarına mutlaka bedava verilmesi ya da kullanıcısı olmayan bölgelerde tarım arazilerinin mutlaka o köyde, o beldede yaşayan insanlara verilmesi... Aksi takdirde büyük sermaye sahipleri ve şirket sahipleri açık ihalelerde gelip buradaki hazine arazilerinin kiralama ve satış işlemlerini yapıyorlar ve o bölgede yaşayan insanlar ile bu firma sahipleri karşı karşıya geliyorlar. Bu yapılacak olan düzenlemeler içerisinde mutlaka arazilerin, nüfusu oraya kayıtlı olan insanlara ya da o bölgede yaşayan insanlara satış kriterinin de konmasını... Çünkü üretmezsek tükeniriz. Onun için çiftçilerimizin daha çok üretim yapmasının teşvik edilmesini, bu işi bilen insanların desteklenmesini talep ediyoruz.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Aydın...

22.- Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, Bursa'nın Orhaneli ve Büyükorhan ilçelerinde yaban mersini üretimine ilişkin açıklaması

ERKAN AYDIN (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Son günlerde tarımda üretim ve yeterlilik ülkemizin en önemli konularından biri olmuştur. Bu konuda Bursa'nın Orhaneli ve Büyükorhan ilçelerinde yaban mersini üretimi de son yıllarda oldukça yükselmiştir. Ancak suya dayalı bir üretim olan yaban mersininde DSI'nin başlayıp bitiremediği göletler de çok önemlidir. Büyükorhan'da Gedikler Göleti'ne, Orhaneli'de Çivilî Göleti'ne başlanmış ancak maalesef bir türlü bitirilememiştir. Aynı zamanda Harmancık'ta Ballısaray, Keles'te Menteşe Göleti de dağ yöresinde başlanıp bitirilemeyen göletlerdendir.

Yaban mersini gerek yüksek katma değeri gerekse üretim değeri, aynı zamanda da tersine göç açısından da çok önemli yer teşkil etmektedir. Bir an önce DSI'nin, Büyükşehir Belediyesinin bu göletleri tamamlamasını, yörede büyük önem kazanan yaban mersini üretiminin desteklenmesini talep ediyorum, bu konunun takipçisi olacağımızı ifade ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Enginyurt...

23.- Ordu Milletvekili Cemal Enginyurt'un, Ordu Büyükşehir Belediyesinde maaşları ödenmeyen işçilere ve Ordu Melet Irmağı havzasındaki doğa katliamına ilişkin açıklaması

CEMAL ENGINYURT (Ordu) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Ordu Büyükşehir Belediyesinde 2.400 işçi sendikal sözleşmeyi tamamlamış olmasına rağmen maalesef hak ettikleri maaşlar Ordu Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından ödenmemektedir. Bu hakların ödemesini Ordu Büyükşehir Belediyesinden özellikle istirham ediyorum.

Ayrıca, Ordu Melet Irmağı havzasında usulsüz ve kanunsuz bir şekilde çakıl ve kum çıkarılmaktadır. Bu bir hukuksuzluktur, bu bir kanunsuzluktur; doğa katledilmektedir. Çevre Bakanına aracılığınızla sesleniyorum: Bu doğa katliamı derhâl durdurulsun.

BAŞKAN – Şimdi söz talep eden Grup Başkan Vekillerine söz vereceğim.

Sayın Grup Başkan Vekillerimiz, inşallah sınırlı değerlendiririz süreyi, beş dakikayı geçmemek noktasında bir dikkat olursa sevinirim; olmasa da saygıyla takip ederiz.

Buyurun Sayın Usta.

24.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Irak'ın Kerkük vilayetine bağlı Altunköprü'deki Türkmen katliamının 31'inci seneidevriyesine ve kamu çalışanlarının mağduriyetine ilişkin açıklaması

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle, iyi bir hafta olmasını, milletimiz ve Meclisimiz açısından hayırlı bir hafta olmasını Cenab-ı Allah'tan temenni ediyorum.

Otuz bir yıl önce bugün, 28 Martta Irak'ın Kerkük vilayetine bağlı Altunköprü'de aralarında çocukların da bulunduğu onlarca masum Türkmen soydaşımız Baas rejimi tarafından katledilmiştir. Seneidevriyesinde ben bütün şehitlerimizi rahmetle anıyorum.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; sürekli, toplumun değişik kesimlerinden taleplerle ve şikâyetlerle karşı karşıyayız işin doğrusu. Burada bugün gündeme getirmek istediğim konu, kamu adına çalışan veya kamu için çalışan bir kesim çalışanlarımız var ki sürekli mağdur ediliyorlar; işte, kadro problemleri var, çözülüyor; ücret problemleri var, çözülüyor; aynı işi yapmasına rağmen kadrolularla aralarında ayırım var, çözülüyor. Ben bunların bir kısmını bugün burada dile getirmek istiyorum çünkü buralardan biz ciddi taleple karşı karşıyayız.

Bir defa, şu taşerondan kadroya geçirilmesi meselesi Türkiye’de büyük bir adaletsizlik olarak yerini koruyor. Yani taşeronda çalışanlardan bir kısmı kadroya geçirildi ancak hâlâ belediyede çalışanlar, belediye çalışanları geçirilmedi. İşte, yüzde 70’e takılan, şoförlük yapan arkadaşlar vardı, hastane bilgi sisteminde çalışanlar, mutfakta çalışanlar; bunların kadro hakkı verilmedi. Karayolları çalışanları var, bunların kadro hakkı verilmedi. Bu adaletsizliğin bir an evvel giderilmesini tekrar biz buradan talep ediyoruz.

Tabii, şimdi, AK PARTİ hükûmetlerinin yaptığı şey neydi? Normal personel rejimi sisteminin sürekli dışına çıkıldı, sistem baypas edildi, sistem darmadağın edildi çünkü değişik yöntemler denendi fakat daha sonra burada mağduriyetlerin oluştuğunu gördük. Aslında olması gereken şey, ehliyete, liyakate önem vererek devletin normal alım sistemi neyse o sistem içerisinde personel istihdamdır, dolambaçlı yollar kullanıp sonradan bu kesimleri de mağdur etmenin bir anlamı yoktur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) – Aslında taşeron dediğimiz de böyledir. Bizim bu çalışanları devletin normal işçi çalıştırma sistemi içerisinde çalıştırmamız gerekirdi normalde. Yine bunlardan bir tanesi Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde çalışan 25 binin üzerinde fahri Kur’an kursu öğreticisi ve vekil imam var. Şimdi, çalışma şartları açısından baktığımızda son derece kötü, asgari ücretin altında ücret alıyorlar. Dolayısıyla bu fahri Kur’an kursu öğreticilerinin ve vekil imamların özlük haklarının, mali ve sosyal haklarının iyileştirilmesi ihtiyacı ortadadır. Burada da görevde olma şartı aranmadan, lisans, ön lisans ayrımı yapılmadan, SGK prim günleri baz alınarak Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından kadro verilmesi gerekmektedir. Daha fazla bu mağduriyetin sürmesine bizim rızamız yoktur, Hükûmetten de bunu düzeltmesini bekliyoruz.

Şimdi, tabii ehliyet, liyakat rafa kaldırıldı memlekette maalesef. Yine son dönemde gelen bir şikâyet, Diyanet İşleri Başkanlığında mülakat mağdurları var. Yani ocak ayında mülakata giren yaklaşık 4.500 Kur’an kursu öğreticisi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) – ...imam-hatip ve müezzin kayyım adayları sınavdan 80-90 puan almış olmalarına rağmen atanamıyorlar. Baştan “Başarılı.” denildi fakat sonradan atamaları bir türlü yapılmıyor. Bu insanların da artık devlete güveni de kalmadı “Torpilimiz olmadığı için atanamıyoruz.” diyorlar. Bu liyakatsizliğe son vermeleri lazım. İnşallah biz, bizim iktidarımızda zaten hiçbir şekilde... Bu mülakat sistemini tamamen ortadan kaldıracağız ve ehliyete, liyakate göre atama yapacağız.

Şimdi, diğer bir sorun alanı yine çalışanlara ilişkin, kadrosuz usta öğreticiler meselesi Sayın Başkan. Millî Eğitim Bakanlığına bağlı halk eğitim merkezlerinde ek ders ücreti karşılığı çalışan ücretli öğretmenler var, sayıları 100 bini aşmış. Bu usta öğreticilere kadro verilmesi gerekiyor, kalıcı istihdam sağlanması gerekiyor. Bu sorun derinleşerek devam ediyor, özlük haklarında mutlak surette iyileştirme yapılarak hak kayıplarının telafi edilmesi lazım. Bu insanlar -düşünün- kamu adına çalışıyor, sosyal güvenliği yok. Ya, devlet sosyal güvencesi olmayan insan çalıştırır mı? Devlet bunu yaparsa vatandaş ne yapmaz, özel sektör ne yapmaz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Bitireceğim Sayın Başkan.

Dolayısıyla, usta öğreticiler memurlarla aynı işi yapmasına ve aynı sorumluluğu yerine getirmesine rağmen memurlara verilen haklardan yararlanamamaktadır. Kıdem tazminatları ve işsizlik sigortaları bulunmamaktadır. Ben bununla ilgili olarak soru önergesi vermiştim, soru önergesinde benim söylediğim şeyleri Sayın Bakan bana aynen söylemiş, bu konuda bize bir çözüm yolu göstermemiş hiç.

Şimdi, tarım danışmanları konusu var. Bunlar yüksek mühendis. Yüksek ziraat mühendisi çalıştırıyor, Sayın Başkan, 2.522 lira maaş veriyor devlet bunlara. Yani mühendis, asgari ücretin altında, asgari ücretin yarısı kadar... Tarımın bu kadar önemli olduğu bir ortamda laf olsun diye demek ki tarım danışmanlığı sistemi ihdas edilmiş. Dolayısıyla, bu işi, aynı işi yapıyorlar mühendislerle, onunla aldığı maaşın... Zaten hiçbir sosyal güvencesi, şunu bunu yok da bir de asgari ücretin yarısı kadar maaş alması hiçbir şekilde olmaz. Bu konunun da çözülmesi lazım.

Son konu olarak da yine ücretli ve sözleşmeli öğretmen meselesi var Sayın Başkan. E, Sayın Cumhurbaşkanı 20'nci Millî Eğitim Şurası'nda konuşma yaptı "Sözleşmeli öğretmenler ile kadrolu öğretmenler arasındaki ayrımı ortadan kaldıracız." dedi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayalım.

ERHAN USTA (Samsun) – Bitireceğim.

Fakat şu ana kadar bununla ilgili herhangi bir ilerleme kaydedilemedi. Haftada otuz saat derse giren bir ücretli öğretmen ayda 3.360 lira maaş alıyor. Ya, bununla ilgili... Yüz binlerce insanı bu şekilde, asgari ücretin altında çalıştırmamız yanlıştır. Bunların bir an evvel... Madem bizim böyle bir öğretmen ihtiyacımız var, o zaman normal usullerle daha fazla öğretmen alalım. Böyle bir sisteme, dolambaçlı yollara hiçbir şekilde gidilmesin ve artık bu insanlara da... "Madem biz bu insanları çalıştırdık, bunların da hakları, sosyal güvenceleri her neyse onlar verilsin, ücretleri de bu anlamda düzeltilsin." diye Hükümetten talep ediyoruz. Meclise bununla ilgili bir düzenleme gelmesi durumunda da destekleyeceğimizi ifade ediyoruz.

Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Usta.

Sayın Bülbul...

25.- *Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbul'un, Altunköprü katliamının 31'inci yıl dönümüne, Gaziantep Şahin Bey'i ve bütün şehitlerimizi rahmet ve minnetle andığına, Rusya-Ukrayna savaşının sona ermesi için İstanbul'da yürütülen müzakerelere ve Erzincan-Erzurum kara yolu Üzümlü mevkinde meydana gelen kazaya ilişkin açıklaması*

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Dakikaya bakıyorum, ne zaman başladığıma. Şimdi bakalım ne kadar sürecek Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 28 Mart 1991 tarihinde Irak Baas rejimi tarafından, Türkmen soydaşlarımızın yaşadığı Altunköprü kasabasına yapılan saldırı sonucunda çocuk, kadın, yaşlı gözetmeden 100'den fazla soydaşımız hunharca katledilmiştir.

Irak Türklüğünü sindirmek, asimile etmek ve hatta yok etmek için her türlü hileyi yapıp Sünni-Şii demeden, sırf Türk oldukları için soydaşlarımızı hedef alan zalim Baas rejiminin saltanatı nihayetinde yıkılmıştır ancak Irak Türklüğü var olmaya devam etmiş ve Allah'ın izniyle kıyamete kadar da varlığını muhafaza edecektir.

Tarihe "Altunköprü katliamı" olarak geçen bu vahşetin 31'inci yıl dönümünde, katledilen soydaşlarımızı ve Irak Türklüğünün var olma mücadelesinde şehit edilen tüm kardeşlerimizi rahmet ve minnetle anıyoruz.

Sayın Başkan, Millî Mücadele Dönemi'nde Antep vilayetimizi Fransız işgaline karşı savunarak adını Türk milletinin hafızasına yazdıran kahramanlardan Şahin Bey 28 Mart 1920 tarihinde Elmalı Köprüsü'nde şehit edilmiştir. Antep'i işgalden kurtararak Gaziantep yapan Kuvayimillîye iradesine sonsuz şükranlarımızı sunuyor, şehadetinin seneidevriyesinde Şahin Bey'i ve bütün şehitlerimizi rahmet ve minnetle anıyoruz.

Sayın Başkan, 24 Şubat 2022'de başlayan Rusya-Ukrayna arasındaki çatışmalar 5'inci haftasına girmiş bulunmaktadır. Çatışma ortamının sona erdirilmesi için büyük gayret sarf eden devletimiz diplomasıyı her iki ülkenin de talep ve güven duyduğu bir ülke olarak yürütmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Başkan.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Bu doğrultuda 10 Mart 2022'de Antalya Diploması Forumu'nda Türkiye'nin girişimleriyle Ukrayna ve Rusya arasında Dışişleri Bakanları seviyesinde ilk temas sağlanmış, ilk görüşme gerçekleşmiş ve bu görüşme dünya kamuoyunda oldukça büyük bir yankı uyandırmıştır. Cumhurbaşkanımızın açılış konuşmasını yaptığı ve tarafların çağrısı üzerine kolaylaştırıcı adımların atıldığını belirttiği müzakereler İstanbul'da başlamış, müzakerelerin iki gün sürmesi planlanmıştır. Az önce basına yansıyan haberlerden de öğrendiğimiz kadarıyla bugünkü toplantı sona ermiştir. Toplantı sonrasında Dışişleri Bakanımız tarafından yapılan açıklamadan toplantıda mesafe katedildiğini, bazı konularda da uzlaşa ve ortak anlayışa varıldığı öğrenilmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bülbül.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Türkiye diplomaside etkin ve sağlıklı politikalarıyla Rusya-Ukrayna savaşının sona ermesi için gerekli adımları atmaya devam etmektedir. Bu hususta İstanbul'da başlayan müzakerelerden öncelikle ateşkesin sağlanmasını, çıkmasını ve nihayetinde kalıcı ve somut bir barışın temin edilmesini diliyoruz. Ülkemizin diplomatik çabalarının insanlık adına ne kadar önemli ve müspet sonuçlar doğurduğunu ve doğurmakta olduğunu memnuniyetle karşıladığımızı buradan dile getirmek istiyoruz.

Sayın Başkan, Erzincan-Erzurum kara yolu Üzümlü mevkinde dün meydana gelen kazada yolcu otobüsü devrilmiş, 2 kişi hayatını kaybetmiş, 4'ü ağır olmak üzere 32 kişi yaralanmıştır. Bu elim kazada hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, yaralılarımıza da acil şifalar diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Oluç...

26.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, katma değer vergisinde uygulanacak indirimlere, ÖTV'nin kaldırılması gerektiğine, ekonomik krize ve atık ayçiçeği yağlarının tekrar piyasaya sürüldüğüne ilişkin iddialara ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, sayın vekiller; Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı Tayyip Erdoğan'ın dün katma değer vergisinde uygulanacak indirimleri açıkladığını gördük. Bizler, aylardır, bu ülkede ciddi bir geçim sıkıntısı olduğunu ve KDV'de ve ÖTV'de bir düzenleme yapılması gerektiğini söylüyorduk ama böyle değil yani sabun, şampuan, deterjan vesairede KDV oranını yüzde 18'den yüzde 8'e indirdiğinizde bunun fiyatlara yansımalarının çok fazla olacağını düşünmek mümkün değil. Esas itibarıyla, yüzde 8'e değil yüzde 1'e indirilmesi gerekiyor; öncelikle bunu söylemiş olalım.

İkincisi: KDV'deki bu kısmi indirimlerin hayat pahalılığına çözüm olmayacağını da belirtmiş olalım çünkü bugün enflasyonist baskıyı kırmak için vergi üzerinde bir düzenleme yapılması gerekiyorsa bir, özel tüketim vergisi kaldırılmalıdır çünkü bu özel tüketim vergisi esas itibarıyla, soygunun ismine vergi konulmuş adıdır. ÖTV'nin kaldırılması durumunda, hem hayat pahalılığı baskılanacak hem de enflasyon doğrudan etkilenecektir ve ÖTV'nin kaldırılması ulaşımdan üretime kadar her alanı olumlu etkileyecektir, temel tüketim ihtiyacını giderme ihtimali artacak ve ticareti rahatlatacaktır. “ÖTV” adındaki soyguna son verilmesi gerekiyor. Halk yararına bir düzenleme olacaktır bu. Bu konudaki çağrımızı tekrarlıyoruz. Hani “Kaynak nerede?” dersiniz, çok sevdiğiniz 5'li ve onunla birlikte çalışan 30'lunun vergi istisnalarını keserseniz, bu kaynak sağlanabilir.

“Ekonomik kriz yok.” diyordunuz, şimdi “Var.” diyorsunuz ama sanki tek sorun enflasyonmuş gibi bir söylem tutturuluyor. Birincisi şunu belirtelim: Hayat pahalılığı bir neden değil, ekonomik krizin sonuçlarından biridir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Oluç.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – İkincisi de hayat pahalılığı ve krizin, ekonomik krizin bir sorumlusu var, o da aslında bu iktidardır, Cumhur İttifakı'dır.

Şimdi krizin bir boyutu hayat pahalılığı iken diğer iki boyutuna da kısaca değinmek istiyorum. Bakın, faiz lobileri kazandıkça halk kaybediyor. Türkiye, 2022 yılının ilk iki ayında 57,9 milyar lira faiz ödemiş. Bu ne biliyor musunuz? 2017 yılının tamamına ödenenden daha fazla –ilk iki ayda ödenmiş olan faizden söz ediyoruz– yani faiz lobileri kazandıkça ekonomik kriz derinleşiyor ve bu, iktidarın politikaları sayesinde oluyor. Krizin bir diğer sebebi var, sadece faiz değil, talan. Bu iktidar gerçekten bu ülkenin kaynaklarını açıkça talan ediyor. Bakın, bir tane örnek vardı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Oluç.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Bir Bakan kendi Bakanlığına sahte dezenfektanları fahiş fiyata sattığı ortaya çıkmıştı. Ne oldu? Bakan görevden uzaklaştırıldı, bir tek dava bile açılmadı, tek bir hesap bile sorulmadı. Şimdi, açıkça ülkenin kaynakları talan ediliyor. Peki, Bakanın talan edip afiyetle yediğini gören bürokrat duruyor mu? Durmaz. Türkiye Varlık Fonunun Yönetim Kurulu üyesi bir kişi Varlık Fonuna bağlı BOTAŞ'a 49 milyon 500 bin Türk liralık boru satmış. Bu kişinin son altı yılda BOTAŞ'tan aldığı ihalelerin toplam bedeli ise 1 milyar Türk lirasını aşmış. İşte, Bakan öyle yaparsa bürokrat böyle yapıyor. Ne demiş Neyzen Tevfik: “Ekmek herkese yetecekti aslında; tarlaya karga dadandı, ambara fare, fırına hırsız, memleketi harami.” İktidar bu hâle getirdi memleketi.

Son bir konu var değinmek istediğim, son derece ciddi bir konu aslında ve Bakanlığın bu konuda bir açıklama yapması gerekiyor atık yağ kullanımıyla ilgili.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Toparlıyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Oluç.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Şimdi, haberlere düşen bir konu bu ve büyük işletmelerde kullanılan atık ayçiçeği yağının tekrar piyasaya sürüldüğüne dair iddialar konuşuluyor; bu doğru mu yanlış mı, Bakanlığın bu konuda açıklama yapmasını bekliyoruz. Özellikle bazı lokanta ve yemek fabrikalarındaki çalışanlar atık yağları saklıyorlar ve işletme sahipleri bunları tekrar dolaşıma sokuyor. Nasıl dolaşıma sokuyor? Yönetmeliği çiğneyerek. Merdiven altı üretim yapan firmalara bu atık yağlar

satılıyor ve orada merdiven altı firmalar atık yağları işlemiden geçirip ham ayçiçeği yağına karıştırıyor. Böylece ucuz bir maliyetle ellerindeki ham yağ miktarını artırıyorlar ve elde edilen zararlı yağı irili ufaklı restoran, lokanta veya yemek fabrikalarına iskontolu bir biçimde satıyorlar; iddia bu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Bitiriyorum.

BAŞKAN – Buyurun, toparlayalım.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Toparlıyorum.

Eğer bu gerçekten böyleyse ve elde edilen zararlı yağ irili ufaklı restoran, lokanta veya yemek fabrikalarına iskontolu biçimde satılıyorsa tüketiciler bu yağlarla, zararlı yağlarla yapılmış olan yemekleri yemek durumunda kalıyor. Bu korkunç bir iddia. Bunun iddiadan ibaret olmadığını hissediyoruz, Bakanlık bunu araştırmalı. İktidardan ve Bakanlıktan da bu konuda bir açıklama bekliyoruz. Yağların bu şekilde kullanımı halk sağlığı açısından büyük bir risktir, kanserojen içermektedir, bunun tüketilmesinin önüne mutlaka geçilmelidir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Özkoç, buyurun.

27.- Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un, seçim kanunu teklifine ilişkin açıklaması

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; demokrasinin temel ayağı seçimlerdir. Bu çatı altındaki varlığımız ve temsil ettiğimiz millet iradesi aslında seçimlere dayanır. Seçimlerin adil, şeffaf, tarafsız gerçekleştirilmesi demokrasinin teminatını oluşturur. Elimizdeki seçim kanunu teklifi -bu hafta görüşeceğiz- bu amaca hizmet eden tek bir madde maalesef içermemektedir. Kapalı kapılar ardında hazırlanmış, on altı buçuk saat görüşüldükten sonra Anayasa Komisyonundan geçirilmiştir. Ana muhalefet partisinin bu süre içerisinde tek bir itirazı, tek bir önerisi, tek bir madde ihdası maalesef kabul edilmemiştir. Yalnız biz değil, toplumun hiçbir kesimiyle görüşülmemiş; bakın, görme engelli vatandaşlarımız bugün Meclis kapısında seslerini duyurmaya çalıştılar, basın açıklaması yaptılar, “Refakatçiyle değil, tek başımıza oy kullanmak istiyoruz; şablon uygulamasını getirin.” dediler.

Sadece onlar mı? Muhtarlar da... Onlarca muhtarımız ve temsilcileri bizi ziyaret ediyorlar. Onlar da seçim yeterliliğiyle ilgili... Şöyle düşünün: Milletvekilleri seçilmeden önce seçilmeye yeterli olduklarını ispatlamakla yükümlüler, ondan sonra da seçimlere katılıyorlar. Muhtarlar da aynen böyleydi ancak seçimler bittikten sonra ilçe seçim kurulları ve son olarak il seçim kurulu muhtarların seçildiğine dair eğer karar verirse herhangi bir sıkıntı görmezse mazbatasını verecek. Peki, bunu seçimden önce niye yapmıyor? Neden seçilmiş bir adamı seçildikten sonra görevinden alma ihtimali doğuyor?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özkoç.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Bunun kesinlikle doğru olmadığını, bunun arkasında başka düşüncelerin yattığını düşünüyoruz ve muhtar kardeşlerimizin sorunlarını da buradan dile getiriyoruz.

Aylarca seçim kanunu üzerinde gerçekten ne çalıştı AKP iktidarı, bilmiyoruz. 2 parti arasında gidip gelen metinle niye uğraşıldı, bilmiyoruz. Tek kelimeyle masabaşında mühendislik yapıldı. “İktidar elden gidiyor, muhalefetin önünü keselim; tek derdimiz, tek çaremiz bu.” anlayışıyla hareket edilmesi kesinlikle doğru değildir. Dolu koydunuz almadı, boş koydunuz dolmadı, ortaya böyle saçma sapan bir şey geldi, bir metin getirildi.

Getirdiğiniz teklif seçim güvenliğini dinamitliyor. Bizzat kendi elinizle yaptırdığınız ittifak düzenlemesini bozuyor, partili Cumhurbaşkanına hukuksuz, adaletsiz, devlet imkânlarıyla propaganda imkânı getiriyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özkoç.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Açıkça suç işliyorsunuz, Anayasa’yı ihlal ediyorsunuz. Biz bu işin peşini bırakmayı asla düşünmüyoruz. Düzenlemeyi elbette seçim güvenliği açısından Anayasa Mahkemesine götüreceğiz ama diğer maddeler kendisine güvenen bir siyasi parti için engel değildir ancak asıl hesabı, gölgelemeye çalıştığınız hesabı sandıkta vereceksiniz. Nasıl bugün memleketin her köşesindeyse, her sokaktaysak yarın da her sandık başında olacağız. Güç birliğiyle halkın iradesine, sandığa, ülkemize sahip çıkacağız. Siz bu oyunlarınızla bunu engelleyemeyeceksiniz.

Tarih, halkın iradesine kurulmuş kumpasların hezimetleriyle doludur, siz de bunu tadacaksınız. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Akbaşıoğlu...

28.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun, 1915Çanakkale Köprüsü ile Tokat Havalimanı'nın hayırlara vesile olmasını dilediğine, KDV'de uygulanacak indirim ve İstanbul'da Rusya ve Ukrayna heyetleri arasında yürütülen müzakereye ilişkin açıklaması

MUHAMMET EMİN AKBAŞIOĞLU (Çankırı) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Geçtiğimiz hafta, gerçekten, on dokuz yıllık AK PARTİ iktidarları dönemindeki büyük eser ve hizmet destanına Çanakkale Zaferi'mizin 107'nci yıl dönümünde muhteşem bir eserle tanıklık ettik. Planlanmasından bir buçuk yıl önce hayata geçirilerek milletimizin hizmetine sunulan 1915Çanakkale Köprümüzün ve akabinde 57'nci havalimanı olarak vatandaşlarımızın hizmetine sunduğumuz Tokat Havalimanı'mızın hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Bu çerçevede hakikaten muazzam işlere imza atarken milletimizin şu anda konjonktürel olarak yaşamış olduğu sıkıntıların giderilmesinde de ekonomik anlamda gerekli önlemleri ve politikaları ortaya koyuyoruz. Hiçbirimiz unutmayalım ki konjonktürel olarak yaşadığımız sıkıntılar geçici, inşallah, kazanımlarımız bakidir. Bu çerçevede, pazartesi günü Kabine toplantısı sonrasında Sayın Cumhurbaşkanımızın birçok kaleme KDV oranlarının aşağı çekilmek suretiyle ekonominin canlandırılmasına ve bütün toplum kesimlerine bu konuda katkı vermesine dönük çalışmalarının nice hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Bugün hakikaten önemli bir görüşmeye ev sahipliği yapıyor Türkiye'miz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞIOĞLU (Çankırı) – İstanbul'da Rusya ve Ukrayna heyetleri kalıcı barışın görüşmelerini heyetler hâlinde ifa ediyorlar. Bu manada, Sayın Cumhurbaşkanımızın ve Türkiye'nin önderliğinde bölgemizde barışın tesisine dönük, başından itibaren ilkeli, kucaklayıcı, kapsayıcı, her 2 devleti ve halkı da adil bir barışa teşvik edici yaklaşımlarımız her 2 muhatap tarafından karşılık bulmuş, önce Antalya Diplomasi Forumu'nda 2 Dışişleri Bakanı Dışişleri Bakanımızın ara buluculuğunda bir araya gelmiş ve akabinde Sayın Cumhurbaşkanımızın hem 2 ülke hem de bölge ülkeleriyle proaktif ilişkileri çerçevesinde neticeten hakikaten bugün ve yarın görüşmelerle bir neticeye varacağı iklimi oluşturmuştur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bu çerçevede, bütün Dışişleri Bakanlığı diplomatlarımıza da katkıları münasebetiyle teşekkürlerimi sunuyor, Sayın Cumhurbaşkanımızın aktif, öncü rol aldığı bu sürecin kalıcı, adil bir barışa vesile olmasını temenni ediyorum.

İnşallah, bu hafta, egemenliğin kayıtsız şartsız millete ait olduğu iradenin tecelli ettiği seçimlerle ilgili kanuni düzenlemelerin neler getirdiğini hep beraber müzakere edeceğiz.

Ben bu konudaki kanun teklifinin Genel Kurul görüşmelerinin hayırlara vesile olması dileğiyle yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Metanet Bey, buyurun.

29.- Adana Milletvekili Mehmet Metanet Çulhaoğlu'nun, Ankara-Adana hava yolu uçuşlarına ilişkin açıklaması

MEHMET METANET ÇULHAOĞLU (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

İktidar geniş yolcu kapasitesine sahip Ankara-Adana hava yolu uçuşlarını, pandemi koşullarının göz önünde bulundurulduğunu söyleyerek Türk Hava Yolları ve AnadoluJet'in bu hattaki tarifeli uçuş sayılarını azaltmıştır. Ülkemiz normalleşmeye geçmiş olmasına rağmen Ankara-Adana arası direkt uçak sefer sayıları hâlen artırılmamıştır. Bundan dolayı Adana, Mersin ve Osmaniye'li vatandaşlarımız seyahatlerde ya aktarmalı uçuşları ya da kara yolunu tercih etmekte ve mağdur olmaktadır. Ankara-Adana, Adana-Ankara direkt uçuş sayılarının tekrar artırılması sadece Adanalı hemşehrilerimize değil, Mersin ve Osmaniye gibi çevre illerde yaşayan vatandaşlarımız, iş insanlarımız ve bürokratlarımızın konaklama yapmadan ve zaman kaybetmeden tekrar geri dönmelerine de imkân sağlayacaktır. Konunun önemine binaen Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu'ndan ivedilikle konuyu ele alması...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Mahmut Bey, buyurun.

30.- Gaziantep Milletvekili Mahmut Toğrul'un, muhalefetin Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi Genel Kurulunda kayyumları savunmasının bir ikiyüzlülük olduğuna ilişkin açıklaması

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Kayyum politikasının siyasi mülahazalarla muhalefeti, özellikle Kürt halkını sindirmek, terörize etmek, toplumu ayırıştırarak halkın iradesine el koymak olduğunu her fırsatta ortaya koyduk. Kayyum politikası, seçimle alamadıklarına kolluk ve yargı sopasıyla halkın iradesine el koymak, halkın olanı gasbetmek demektir. Aynı zamanda, kayyumların halkın belediyelerini nasıl talan ettiği ve yolsuzluğun merkezi yaptığı somut olarak ortaya konuldu. İktidarın kayyum politikasını eleştiren ve iktidar olduklarında buna son vereceklerini söyleyen başta ana muhalefet partisi CHP olmak üzere muhalefetin, Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi Genel Kurulunda kayyumları canhıraş savunması ve iktidarın yanında durması tam anlamıyla bir ikiyüzlülüktür. Kürtler bu ikiyüzlü politikanızı anlamıyor sanmayın. Bu politikalarınızla Kürtleri kandıracağınızı sanıyorsanız bilin ki aldanıyorsunuz.

Burada, muhalefete son bir şey söylemek istiyorum: Ya olduğunuz gibi görünün ya da görüldüğünüz gibi olun!

BAŞKAN – Gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

İYİ Parti Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır; okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

VII.- ÖNERİLER**A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ**

1.- İYİ Parti Grubunun, Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu ve arkadaşları tarafından, ülkemizde uygulanan ithalata dayalı tarım politikası sebebiyle gıda enflasyonu ve tarımsal üretimle ilgili sorunların ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla 17/3/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 29 Mart 2022 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

29/3/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 29/3/2022 Salı günü (bugün) toplanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Erhan Usta

Samsun

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu ve 19 milletvekili tarafından, ülkemizde uygulanan ithalata dayalı tarım politikası sebebiyle gıda enflasyonu ve tarımsal üretimle ilgili sorunların ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla 17/3/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 29/3/2022 Salı günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere İYİ Parti Grubu adına Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) –Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Parti Grubumuzca hazırlanmış olan tarım politikası ve gıda enflasyonu ile ilgili sorunların araştırılması için vermiş olduğumuz Meclis araştırması önergesi üzerinde söz almış bulunuyorum. Yüce Meclisi saygıyla selamlarım.

Hükûmetin tarımda uyguladığı yanlış politikalar nedeniyle milletimiz beslenemez hâle geldi; çiftçi tarlasına küstü, arazisine küstü, fakirleşti, köylerini terk etmek zorunda kaldı. 2002 yılında nüfusun yüzde 40'ı köylerde ikamet ederken 2022 yılında bu oran yüzde 6,8'e geriledi. Çiftçi köyüne küstü, köyden kente göçü artırdınız. Hükûmet, bunu engelleyici, ulaşımı düzeltici, eğitim götürücü ve köye sağlık hizmetlerini götürücü hizmetlerde bulunmamıştır.

Hem tarımsal girdi fiyatlarının yükselmesine hem de üretim azlığına bağlı gıda enflasyonu yaşıyoruz. Çiftçi, 2021 yılında 1 ton pancar parasıyla aldığı DAP gübresinin 2002'de 7 mislini alıyordu. Aynı şekilde, 2021'de 1 ton buğday satarak aldığı DAP gübresinin 2002'de 4 mislini alıyordu. Mart 2022'de buğdayın tonunu 3.600 Türk lirası ilan eden devlet şimdi buğdayı 6.500 liraya almaktadır. Ülkemizde yıllık enflasyon yüzde 54 iken gıda enflasyonu bundan 10 puan daha fazladır. Mazot fiyatı bir yılda 4'e, elektrik fiyatı 2'ye katlandı, gübre fiyatı 5-6 misline ulaştı. Bunun yanında, bir yıl önce raflardaki ürün tarladakinin 2 misli fiyatına iken şu anda raflardaki ürün tarladakinin 3 misli fiyatına ulaştı; üretici mutsuz, tüketici mutsuz. Çiftçi, şu anda, 2000 yılında üretimde kullandığı traktörün yüzde 20 fazlasını kullanmaktadır ama buna rağmen kazançları azalmaktadır, borçları artmaktadır. "Paramız var ki saman alıyoruz." söyleminden ayçiçeği yağını getirtebilmek için Sayın Cumhurbaşkanının tavassutuna mecbur hâle geldik.

Çiftçi tüm giderlerini dikkate alarak fiyatlandırma yaparsa tüketici anormal fiyat ödemek zorunda kalır. Avrupa bunun önüne geçmek için tarımsal destekleme uygulamaktadır. AK PARTİ Hükûmetinin de tarımsal destekleme yapıyormuş gibi görünerek çiftçilere gerekli desteği vermediğini görüyoruz. 2006 yılında, çiftçiye millî gelirin yüzde 1'inin her yıl verileceğini taahhüt etmelerine rağmen, 2006 ile 2022 yılları arasında, taahhüt edilen miktarın sadece yüzde 44'ü çiftçiye ödenmiştir. 2020 yılında ülkemizde çiftçimize 275 milyon avro destekleme yapılırken bu miktar Almanya'da 6,2 milyar avro, Fransa'da ise 9,4 milyar avrodur. Çiftçi borç içinde yüzüyor. 2021 yılında, bankalara 2002 yılındakinin 66 misli fazlasını ve piyasaya 85 misli fazlasını borçlanmıştır. 2002 yılında tarla bitkileri ve nadasa ayrılan arazi 2022 yılından daha fazlaydı. Girdi fiyatlarının yükselmesi ve Hükûmetin köyleri insansızlaştırma faaliyetleri nedeniyle 5 milyon 400 bin hektar arazi şu anda kullanılmamaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre, 2020 yılında buğday ihtiyacımızda yüzde 11, baklagillerde yüzde 25, mısırdaki yüzde 28, ayçiçeğinde ise yüzde 40 ürün açığı doğmuştur. 2000 yılında 21 milyon ton buğday hasadı yapan Türk çiftçisi 2021 yılında 17,7 milyon ton buğday ve 5,8 milyon ton arpa hasadı yapabilmıştır. Köklü bir hayvancılık projemiz olmadığından, önce samanın dışarıdan getirilmesi uygun bulundu, sonra sıkıştıkça hayvan veya karkas etin dışarıdan getirilmesine teşebbüs edildi, ithalata yol verildi. Çiftçi emeğinin karşılığını alamamaktadır. Yetersiz tarım planlaması sonuçlarını her alanda görüyoruz. Örneğin, Eskişehir çiftçisi 1 kilogram şeker için 8 kilogram pancarı ya Adapazarı'na ya da Konya'ya götürüyor yani "Astarı yüzünden pahalıya geliyor." meselesi.

İYİ Parti tarımın, çiftçinin, tüketicinin sorunlarını biliyor. Başınız sıkıştıkça kurucusu ve hamisi olduğunuz üç harfli zincir marketleri terslemek hiçbir çözüm getirmiyor. İYİ Parti uzun periyotlu tarımsal planlama ve desteklemelerle, havza tarımıyla gıda sorunumuzu çözecek...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Devamla) – Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Devamla) – ...Türk çiftçisi layık olduğu yere gelecek ve Türk milleti layık olduğu beslenmeye kavuşacaktır, gıdaya kavuşacaktır.

Araştırma önergemizin kabulünü yüce Meclisin dikkate alacağını umuyoruz.

Saygılarımla.(İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Şanlıurfa Milletvekili Ömer Bey, buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA ÖMER ÖCALAN (Şanlıurfa) – Genel Kurulu ve çiftçilerimizi, işçilerimizi saygıyla selamlıyorum.

Bu hâkim zihniyetle, iktidar olan zihniyetle ne tarım sorunu ne toprak sorunu ne çiftçilerin sorunları çözülecek gibi durmuyor. Bırakınız, bu sorunların çözülmesini, yarın bir gün tarım ürünlerinin tedarikinde bile sorun yaşanacak. İthalata, -dışarıdan alınan ürünlere- tabii ki karşıyız; binlerce dönüm, milyonlarca dönüm arazisi var bu ülkenin, tarımda kesinlikle dışa bağımlı olmamalıydı ama dışarıdan ürün almakta da zorlanacaktır çünkü dünyada bir gıda tedariki sorunu vardır. Kendi medyaları, limanlarda, getirilen ayçiçeği yağını canlı yayında verip davul zurnalarla gemileri karşıyorlar; düştükleri durum budur.

Urfa'da binlerce dönüm tarım arazisi vardır, maalesef boştur. GAP'ın merkezi olan Bozova'da 350 bin dönüm araziye fıstık ağacı ekilmiştir. Neden fıstık ağacı ekilmiştir? Ekilen tarım ürününden kâr elde edilmiyor, çiftçi ekemiyor, mazotun litresi 20 TL'nin üzerinde, 25 TL'nin altında, gübrenin tonu uçmuş, tohum almış başını gitmiş yani bunların, tohumdan ziyade bunun ilaçlaması sorun olmuş; işçi, çiftçi alın terini alamamaktadır.

Bu zihniyet ithalat zihniyetidir, bu zihniyet dışa bağımlıdır; bu sorunları çözemeyecektir. Çiftçi artık risk almak istemiyor, ya tarım arazisini kiraya veriyor ya bir şekilde nadasa bırakıyor. Artık bu iş kumara dönmüştür. Ektiği ürünün karşılığını bırakın, masrafını çıkaramıyor.

Bunlar bir yana, geçenlerde Adana'yı, Çukurova'yı don vurdu, patatesin tamamını kuruttu. Bu da doğa koşullarının verdiği zarar. Güvencesi olmayan bir çiftçi, maliyeti bu kadar ağır olan ürünleri nasıl ekecektir? Narenciyeyi don vuruyor. Bırakın desteklemeyi, bizim Urfa'nın Hükümet vekilleri ziraat odaları başkanlarına söylüyorlar: “Şeker pancarı ekmeyin, biz zaten dışarıdan getiriyoruz.” Şeker pancarında Urfa ileri bir ildir, yoğun bir ekim vardır; fabrikalar yoktur, fabrikalar Adıyaman'da, Malatya'dadır. Ziraat odaları başkanlarımız “Burayı biz alalım, fabrikalarını kuralım.” diye talep ediyor. İktidar milletvekilleri “Bırakınız, biz zaten dışarıdan ithal ediyoruz.” demektedirler. Artık iş kontrolden çıkmış, sözün anlamı kalmamış, çiftçilik ölmüş, yerlerde sürünmüş; beyefendiler Sudan'dan tarım arazisi kiralamaya gidiyorlar, boş hayaller peşinde koşmaya devam ediyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – Halk, çiftçi zamanı gelince rolünü oynamalıdır, bu zihniyete “Dur!” demelidir. Bu zihniyetin çiftçiye, işçiye, emekçiye vereceği hiçbir şey yoktur; yerlilikle, millilikle de alakaları yoktur; sadece boş hamasettir. Siyasetleri de ticaretleri de dışa bağımlı ithalattır. Bu, başka bir konudur. Çiftçiler zamanı gelince de kararını verecektir.

Mahmut Vekilimiz bahsetti: Kayyum zihniyeti, samimiyet göstergesidir; kayyuma olan bakışınız, sizin demokrasiye olan bakışınızı ifade eder. Hem Türkiye Meclisinde hem Avrupa Konseyinde kayyumun yanında duracaksınız, kayyum ile terörü farklı bir şekilde ilişkilendireceksiniz, buradan da demokrasilikten bahsedeceksiniz. Kürt halkı, HDP seçmenleri zamanı gelince bunun cevabını verecekler. Kayyum, demokrasiye olan bakışın göstergesidir. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer.

Buyurun Sayın Gürer. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; çarşı, pazar, market vatandaşın alışverişe gittiği her yer -her gıda ürünü- yangın yeri, elini uzatamıyor çünkü fiyatlar o kadar arttı ki vatandaşın alım gücüyle o ürünlerin alınması mümkün değil. Peki, bunu üretenler ne hâlde? O üretenlere de Adalet ve Kalkınma Partisi ne yazık ki gerekli destekleri vermediği için onlar da üretimden uzaklaştı. 1980'de 28 milyon hektar tarım arazisi olan ülkemizde, tarım arazimiz 23 milyon 100 bin hektara geriledi. 800 bin çiftçi çiftçiliği bıraktı, bunun olumsuz yansıması raftaki ürüne oldu çünkü ülkemizde taban fiyat olarak nohuda -ton fiyat olarak- 4 bin lira veren zihniyet, yurt dışından gelen Meksika nohudunu rafta 23 liraya satıyor. Peki, mercimeğe ne yapıyor? Ana vatani Türkiye olan mercimeğe de Türkiye'de taban fiyat olarak verdiği rakam 5 bin lira, şu anda Kanada'dan gelen mercimek de rafta 23 liradan satılıyor. Kendi çiftçimize bu desteği vermiyoruz, ithalat da ise yüksek fiyatla getirilen ürünlerle ne yazık ki vatandaşımızı da mağdur ediyoruz.

Bakınız, son on günde ülkemize 1 milyon ton ithal buğday geldi. Hani, diyorlar ya “Yeterli stoklarımız var.” diye; on günde getirdikleri ithal buğdayı alış fiyatları -ton fiyatı- 6.700 lira. Yurt dışından bunu 6.700 liraya getirenler, bizim çiftçimizden 2.250 liradan aldılar. Bizim çiftçimize doğru desteği vermediler; onun için de bizim çiftçimiz üretimden uzaklaştı. Gübre el yakıyor; taban gübreyi atamadı, “Üst gübrede destek verin.” dedik, vermediler. Kar yağdı, verim alınacak sanıyorlar; öyle olmayacak, buğdayda da arpada da sıkıntı devam edecek. Geçen yıl arpa ithalatımız 2.5 milyon ton değerli milletvekilleri.

Bakınız, hububatta, bakliyatda, mısırdada, soyada, pamukta, bitkisel ham yağda dışa bağılıyız. Diyorlar ki: “Ayçiçeğinde açık ortadan kalkacak.” Nasıl kalkacak? Türkiye’nin 1 milyon ton bitkisel ayçiçeği tüketimi var yağ olarak, üretimimiz 450 bin ton; nereye, ne zaman, nasıl ekip de aradaki açığı ortadan kaldıracaksın?

Yanlış tarım politikaları, bunun yansıması olarak da bugünkü yaşadığımız sorunlar... Sen kendi çiftçine destek vermezsen, besicine destek vermezsen, süt inekçiliğine destek vermezsen bu sonucu yaşarsın. “Param var, gidip ithal edip geliyorum.” diyen zihniyet, ithal edilecek ürünün fiyatının artışı görüncü bizim çiftçimize döndü, geç kaldı. Bundan sonra yapılacak doğru uygulamalarla bu sorunlardan arınabiliriz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Devamla) – Kendi çiftçimizi, kendi üreticimizi desteklesek bu sorunları yaşamazdık. Kendi kendine yeten ülkeyi ne yazık ki dışa bağı ve mecbur kıldık. Burada uygulanan politikaların yanlış ne yazık ki her yönüyle görülmesine rağmen pandemiden, kuraklıktan ders alınmadı, savaştan da ders alınmadı hâlâ Uruguay’dan hayvan getirmeye çalışıyorlar. Arkadaş, orada Cumhurbaşkanına vatandaş diyor ki: “Yem fiyatları pahalı.” “Senin hayvanını alalım.” diyor. Ya, “Yem fiyatını düşürecek.” desene. Yurt dışından yemi, gübreyi bile ithal eden bir ülkemiz. Yem fiyatını düşür, hayvancılığı destekle. Gebe hayvanlar, süt inekleri kesime gidiyor. Bende görüntüsü var, isteyene göstereyim; ineğin karnından canlı yavrusunu çıkarıp kesiyorlar. Bu duruma bu ülkeyi getiren Adalet ve Kalkınma Partisinin yanlış politikalarıdır.

İYİ Partinin önermesine destek veriyoruz. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Kars Milletvekili Sayın Yunus Kılıç.

Buyurun Sayın Kılıç. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA YUNUS KILIÇ (Kars) – Sayın Başkan, çok saygıdeğer milletvekilleri; İYİ Partinin Meclis araştırması açılmasıyla alakalı önermesini okudum. Tabii, birçok tespit, birçok iddia, birçok değerlendirme var; içinde doğrular var, iddialar var ama -asıl bugün üzerinde durmak istediğim- onun içerisinde çok önemli bir şey var, güncele de çok dokunacak bir şey; Türkiye’de gıda güvencesinin olmadığıyla alakalı iddialar var.

Saygıdeğer milletvekilleri, her partide ekonomist milletvekilleri var, bir ülkenin kendine yeterliliğini lütfen kendi gruplarına bir anlatsınlar. Her üründe bire bir yeterlilik manasında değildir bu; böyle anlamak yanlıştır. Nasıl bakmak lazım? Yıl sonunda ne kadar ürettiniz, ne kadar sattınız, ne kadar aldınız; bunları birbirinden çıkarırsınız, bölersiniz, bir rakam çıkarırsınız. Tamam, mesleğimiz ekonomi değil ama esnaf çocuğuyuz; bunu yapmak bu kadar zor değil. Biz diyoruz ki: Tarımda yılda 25 milyar dolar ihracat yapıyoruz, rakamlar ortada. Ha “Buna inanmıyoruz.” O, sizin probleminiz.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – İthalat kaç? İthalat? İthalat?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Çiftçiye yansıyan yok!

YUNUS KILIÇ (Devamla) – Efendim, ithalatı söylüyorum: 17,8 milyar dolar ithalat yapıyoruz. Ya, 7,2 milyar dolar fark var. Bunu nasıl göz ardı edebilirsiniz de “Türkiye tarımda kendine yetmeyen bir ülke.” dersiniz? Türkiye, tarımda kendine ziyadesiyle yeten, 2002’den bu yana her yıl ortalama 5 milyar dolar cari açığa katkıda bulunan, tarımsal hasılası her geçen gün artan bir ülke.

AHMET KAYA (Trabzon) – Yunus Bey, şu pembe gözlükleri çıkarın da gerçekleri bir görün artık, pembe gözlükleri çıkarın!

YUNUS KILIÇ (Devamla) – Bakın, Türkiye 185 ülkeye tarımsal ürün satıyor ve yaklaşık 3 bin kalemdede tarımsal ürün satıyor.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Köylüye anlatabiliyor musunuz bunu?

YUNUS KILIÇ (Devamla) – Siz illa domates satacaksınız, bir o kadar alacaksınız; buğday satacaksınız, bir o kadar... Böyle bir şey yok, böyle bir ekonomi yok. Yani hangi saiklerle, siz, Türkiye’nin tarımda kendisine yeten bir ülke olmadığını ısrarla iddia ediyorsunuz? Ben ağırlıkla da geliyorum, ısrarla bunu anlatıyorum ama her hafta yeniden yeniden bunları getiriyorsunuz.

Arkadaşlar, bakın, bunu, bu Genel Kurulun dışında da isterseniz sizin bu konuda ilgilenen milletvekillerinizle tartışabiliriz, anlatabiliriz, birbirimizi anlayabiliriz, Meclisi bundan sonra bu konuda gereksiz yere işgal, meşgul etmenin önünü kapatabiliriz.

Bakın, Türkiye...

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Ya, gereksiz yere sen meşgul ediyorsun, yalan söylüyorsun!

ERHAN USTA (Samsun) – Hocam, çiftçiye anlatmak lazım çiftçiye. Çiftçi kan ağlıyor.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Yalan söylüyorsunuz!

YUNUS KILIÇ (Devamla) – Edepsizlik etme!

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Yalan söylüyorsun ya!

YUNUS KILIÇ (Devamla) – Yalanı sen söylersin; ben bilim adamıyım, yalan söylemem. Terbiyesizlik etme, otur yerine! Otur yerine! Otur, saygısızlık yapma! (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Cahilliğini burada gösterme herkese ya! Burası Türkiye Büyük Millet Meclisi, saygılı olacaksın! Saygılı ol, otur! Otur!

Sayın Başkan...

BAŞKAN – Siz devam edin, devam edin.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Biz burada neyi işgal ediyoruz?

YUNUS KILIÇ (Devamla) – Saygısızlık etme ya! Konuşma yapıyoruz, otur yerine ya!

Ya, lütfen, Sayın Başkan...

BAŞKAN – Devam edin, devam edin Sayın Milletvekili, konuşmanıza devam edin.

YUNUS KILIÇ (Devamla) – Bakın, bir iddia ortaya atıldı “Türkiye tarımda gerekli, Tarım Kanunu’nda yazan yüzde 1’lik desteği üreticisine vermiyor.” dendi. Arkadaşlar, Türkiye, ortalama yirmi yıldır o kanunda yazılanın yaklaşık yüzde 50, yüzde 60 fazlasını veriyor. Siz sadece doğrudan gelir desteklerini hesaplayarak böyle bir rakam elde ediyorsunuz; bu kesinlikle yanlıştır. Türkiye, sulamaya, tarımsal sübvansiyonlu kredilere, yurt dışı ihracat desteğine... Bunların hepsini katmanız lazım, bunlar tamamen tarıma verilen desteklerdir. Bunları kattığınız zaman, Türkiye’nin yıllık gayrisafi millî hasılasından çiftçisine verdiği rakam ortalama 1,68’dir. Kanunda 1 yazıyor, 1,68’ini yirmi yıldır Türkiye’de üreticisine veriyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YUNUS KILIÇ (Devamla) – Tamamlayayım efendim.

BAŞKAN – Verdim ben, süreyi uzattım ama size.

YUNUS KILIÇ (Devamla) – Tamamlayayım efendim, çok müdahale ettiler.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Kaçınıcı defa söz vereceksiniz Başkanım?

BAŞKAN – Buyurun, buyurun, tamamlayın.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Konuşsun Başkanım, konuşsun.

BAŞKAN – Buyurun.

YUNUS KILIÇ (Devamla) – Teşekkür ederim.

Şimdi, bir de özellikle bu son zamanlarda... Bakın, bu söylemler neye sebep oluyor, biliyor musunuz? Korumaya çalıştığımız... Hep beraber üreticiyi ve tüketiciyi korumaya çalışıyoruz ya bu söylemlerle onların cebinden daha çok para çıkmasına sebep oluyoruz. “Ayçiçeği yağı yok.” diyorsunuz, “Ülkede kimse yağa ulaşamayacak.” diyorsunuz, “Kıtlık var, bulamayacaksınız.” diyorsunuz; millet, insanlarımız bu saiklerle, bu psikolojiyle marketlere saldırıyor ve kendi cebinden çıkan paranın miktarını artırıyor.

AHMET KAYA (Trabzon) – Suçlu biz mi olduk şimdi? Sizin beceriksizliğinizin suçlusu biz miyiz ya?

YUNUS KILIÇ (Devamla) – Türkiye geçen yıl ilk defa 2,4 milyon ton ayçiçeği üretti; bak, tarihinde ilk defa. Türkiye geçen yıl tarihinde ilk defa 3,1 milyon ton şeker üretti. Siz hâlâ bu sosyal medyaya destek veriyorsunuz ve diyorsunuz ki: “Türkiye’de şeker kıtlığı var.” Arkadaşlar, “400 bin ton fazlamız var.” diyoruz ya.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Şeker kıtlığı yok, özelleştirilen fabrikalar yapıyor. Doğru bilgi ver Hocam.

YUNUS KILIÇ (Devamla) – Ya, birbirimize inanacağız; toplumun cebinden daha fazla para çıkmasına sebep oluyorsunuz sadece, lütfen bunu yapmayın. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Şeker fabrikaları, özelleştirilen şeker fabrikaları...

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Özelleştirilen fabrikalar devletteki fabrikalardan şeker alıyorlar.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Özkoç, buyurun.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Ben sadece kayıtlara geçmesi için söylüyorum.

BAŞKAN – Mikrofonu açıyorum, buyurun.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Birincisi, sayın konuşmacı diyor ki: “Marketlere insanlar hücum ediyor, sizin söylemleriniz doğrultusunda kıtlık var diye.” Onun için değil, sayın konuşmacıya hatırlatırım; bugün aldıkları malı yarın kaç alacaklarını bilmediklerinden, kendi ceplerinden bir an önce evlerine ucuz bir şey alabilmek için marketlere hücum ediyorlar. Konuşmacı bunu dikkate alsın.

İkincisi Sayın Bakanın açıklaması; doğru olsun diye ifade ediyorum. Diyor ki: “21 malla ilgili Türkiye’nin gıda sıkıntısı var.” Bakan açıklıyor.

BAŞKAN – Öneriyi oylarınıza...

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Yoklama talep ediyoruz efendim.

BAŞKAN – Yoklama talebi vardır.

Sayın Sarıaslan, Sayın Gündoğdu, Sayın Özkoç, Sayın Yıldız, Sayın Yeşil, Sayın Aydın, Sayın Özer, Sayın Kaya, Sayın Kılınç, Sayın Özkan, Sayın Arık, Sayın Ünlü, Sayın Ceylan, Sayın Emir, Sayın Köksal, Sayın Erbay, Sayın Hancıoğlu, Sayın Gürer, Sayın Bingöl, Sayın Ünsal.

Yoklama işlemini başlatıyorum, üç dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.39

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 16.54****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir), Sevdâ ERDAN KILIÇ (İzmir)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 72’nci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN – İYİ Parti grup önerisinin oylamasından önce, istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için beş dakika süre veriyorum.

Yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı vardır.

VII.- ÖNERİLER (Devam)**A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)**

1.- İYİ Parti Grubunun, Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu ve arkadaşları tarafından, ülkemizde uygulanan ithalata dayalı tarım politikası sebebiyle gıda enflasyonu ve tarımsal üretimle ilgili sorunların ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla 17/3/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 29 Mart 2022 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Halkların Demokratik Partisi Grubunun İç Tüzük’ün 19’uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, kayyum atanan belediyelerde yaşanan tahribatların ve usulsüzlüklerin araştırılması amacıyla 29/3/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 29 Mart 2022 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 29/3/2022 Salı günü (bugün) toplanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük’ün 19’uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Meral Daniş Beştaş

Siirt

Grup Başkan Vekili

Öneri:

29 Mart 2022 tarihinde Siirt Milletvekili Grup Başkan Vekili Meral Danış Beştaş ve İstanbul Milletvekili Grup Başkan Vekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, kayyum atanan belediyelerde yaşanan tahribatların ve usulsüzlüklerin araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan 17652 grup numaralı Meclis Araştırması Önergesi'nin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 29/3/2022 Salı günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

VIII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) ÇEŞİTLİ İŞLER

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Yalova Hukuk Fakültesi öğrencilerine “Hoş geldiniz.” denilmesi

BAŞKAN – Efendim, Sayın Özkoç, teşekkür ederim; misafirlerimiz varmış, Yalova Hukuk Fakültesi öğrencileri.

Hoş geldiniz arkadaşlar. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

VII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, kayyum atanan belediyelerde yaşanan tahribatların ve usulsüzlüklerin araştırılması amacıyla 29/3/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 29 Mart 2022 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Diyarbakır Milletvekili İmam Taşçier.

Buyurun Sayın Taşçier. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA İMAM TAŞÇIER (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bilindiği gibi, bugün Genel Kurul, seçim kanunu değişikliğiyle ilgili konuyu gündeme alacak. Yeni seçim kanunu, Kürtlere, Kürtlerin seçtiği belediyelere hukuk dışı uygulamaları devam mı ettirecek yoksa adil, eşitlikçi, hukukun üstünlüğüne dayalı bir seçim kanunu mu gündeme gelecek ya da oluşturulacak? Çünkü Diyarbakır Bağlar ilçesinde 2019 seçimlerinde yüzde 71 oy alan Zeyyat Ceylan'a Başkanlık sıfatı verilememiş, yüzde 20 civarı oy alan 2'nci sıradaki AKP'li şahsa Başkanlık verilmiş; o kadar hukuksuzlukların olduğu bir seçimle idare ediliyoruz. Aynı zamanda, Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresinin “Türkiye'nin kayyum politikası demokrasiye aykırıdır.” diyen raporuna iktidar, muhalefet ve ana muhalefet aleyhte oy vermiştir.

HDP'li belediyelere atanan kayyumlar eliyle, halkın seçimlerde temsil için seçtiği kişiler yok sayılmakta ve sandık demokrasisine ket vurulmaktadır. 31 Mart seçimlerinden bir gün sonra yani 1 Nisan 2019'da daha yeni seçilmiş Selçuk Mızraklı hakkında burada vekilken Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı seçildiği günün 2'nci günü valiler tarafından İçişleri Bakanlığına yazılar yazılmış “Mutlaka bunu görevden alın, yerine kayyum atayın.” diye. Söz konusu belediyelerde, kayyum atanan belediyelerde tahribatlar, yolsuzluklar, usulsüzlükler... Ve her biri birer yıkım merkezi hâline dönüşmüştür.

Yolsuzlukların ve usulsüzlüklerin yaşandığı belediyelerden biri ise Diyarbakır Büyükşehir Belediyesidir. 19 Ağustos 2019’da Diyarbakır Büyükşehir Belediyesine kayyum olarak atanan Hasan Basri Güzelöğlu şimdi merkeze çekilmiştir ve belediyenin bütün imkânlarını yandaşlara peşkeş çekmiştir. Hasan Basri Güzelöğlu 10 Haziranda Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle alındıktan sonra onların uygulamaları zaman içinde kamuoyuna yansımıştır.

Kamu İhale Kanunu’nun deprem, sel gibi olağanüstü hâllerde mağduriyetlerin önlenmesi amacıyla öngörülen 21/b pazarlık usulü kullanılarak maliyeti 324 bin TL olan 12 dekoratif şehir aydınlatmasına 2 reklam şirketinin davet edildiği ihalede ihalenin 1 milyon 210 bin TL’ye verildiği sabittir.

Yine, kayyum yönetimindeki Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi coronavirus tedbirleri kapsamında sağlık kuruluşları dâhil sahte dezenfektan dağıtmıştır. Kentin takımı olan Amedspor kadın futbolcularına tahsis edilen servis aracına da el konulmuştur.

Yine, Diyarbakır’da milyonlarca para harcanarak kavşaklara dikilen, iklim koşullarına uygun olmayan palmiye ağaçlarının da kuruduğunu görüyoruz.

Yine, peyzaj çalışmalarında 4 milyon 412 bin TL’ye dikilen heykeller şehirde hem alay konusu olmuş hem de çok büyük tepki çekmiştir.

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesine atanan bürokratların Belediyeden 2-3 maaş aldıkları, maaşlarının 12 bin lira ile 26.500 lira arasında olduğu görülmüştür.

Yine, Diyarbakır kayyumu kentte aynı işi yapacak onlarca şirket olmasına rağmen maliyeti 628 bin lira olan hizmet alımı işlerini Diyarbakır dışından, Bolu ve Kocaeli’den getirilen şirketlere vermiştir. Yine, kent dışında ihale vermeye devam edilmiş, 555 bin lira olan 2 ihale Konya ve Ankara merkezli şirketlere verilmiştir.

Karaloğlu, Diyarbakır surlarının tanıtım filmini Belediyenin öz kaynaklarıyla, sıfır maliyetle hazırlayabilecek durumdayken 400 bin TL’ye ihale etmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

İMAM TAŞÇIER (Devamla) - Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, Kayapınar’da bulunan Sipan Caddesi’nin ismini AKP Milletvekili Abdülkadir Aksu’nun ismiyle değiştirmiştir.

2014 yılında faaliyete geçirilen ve çocuklara tüm eğitimleri Kürtçe ve lehçelerinde verilen Bağlar ilçesindeki kreşin tabelası kayyum tarafından indirildi. Büyükşehir Belediyesi kayyumu “Zarokistan” tabelasını “Bağcılar Kreş ve Gündüz Bakımevi” olarak değiştirdi, Kürtçe eğitimi de kaldırdı.

Yine, Kızıltepe’de Mehmet Sincar anısına yapılan parkın adı değiştirildi. Yine, Bismil’de Vedat Aydın adına yapılan parkın ismi “Millet Bahçesi” olarak değiştirildi.

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesinde ve diğer kayyum atanan belediyelerde yaşanan tahribatların, yolsuzlukların ve usulsüzlüklerin etkin bir şekilde araştırılması için Meclis araştırması açılmasını talep ediyoruz.

Teşekkür ederim. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Sayın Tekin Bingöl.

Buyurun Sayın Bingöl. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Hemen şunu ifade edeyim: Kayyum, Anayasa’ya aykırıdır, Belediye Kanunu’na aykırıdır, demokrasiye, insan haklarına aykırıdır, hepsinden de önemlisi vicdana aykırıdır. Bu iktidar sonlandığında 3 temel anlayışla anılacak: Birincisi, torba yasa iktidarı; ikincisi, kayyum iktidarı; üçüncüsü de kanun hükmünde kararname iktidarı. Anayasa’ya ve kanunlara aykırı olan kayyumu hayata geçirmek için 674 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’yle bütün bu yasalar baypas edildi ve belediyelere haksız bir şekilde, izansız bir şekilde kayyumlar atandı ama burada önemli olan başka bir şey var: Kayyum atanırken adaletsizce bir yaklaşım sergilendi. Cumhurbaşkanı daha seçimler öncesinde çıktı, çok rahat bir şekilde “Biz kayyumları tayin ederek yolumuza devam edeceğiz.” dedi. Bu, demokrasiyi, insan haklarını ve “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.” algısını, anlayışını tamamen reddeden, sadece kendi çıkarlarını düşünen bir anlayıştır ve Cumhurbaşkanı bunu çok net bir şekilde ifade etmiştir. (CHP sıralarından alkışlar)

Kayyumlar atandı ama nasıl atandı? Atanan kayyumların hemen arkasından birçok yolsuzluk ve usulsüzlüklere dem vuran açıklamalar geldi. Bir bakalım, Diyarbakır Belediye Başkanı Doktor Selçuk ömrünü Diyarbakır’daki yurttaşlara şifa dağıtarak geçirdi. Terörist değildi, hiçbir şekilde böyle bir anlayışla yargılanmadı ama gelin görün ki Belediye Başkanı olduktan sonra birdenbire terörist oldu. Terörist olduğu için değil, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesini 2’nci kez, 3’üncü kez, 4’üncü kez kaybettikleri için, onun nefreti ve öfkesiyle, Kürtlere duyulan o öfkeyle o belediyelere kayyum atandı. Fakat kayyumlar diğer atanmışlar gibi hemen gelir gelmez saltanata ve şatafata düşkünlüklerini ortaya koydular. Doktor Selçuk Belediyeye gitti, makam odasını gördü, hayretler içerisinde kamuoyuyla paylaştı: “Sakin ha, bu Belediye binası, bu makam odası benim elimle yapılmış değil; kayyumun yaptığı bir düzenleme ve saltanat ile şatafatın göstergesi.” Ama o kayyum başka neler yaptı? Belediyeyi müthiş bir şekilde zarara uğrattı. Belediyenin 2018 yılındaki gelirinin yüzde 43’ünün karşılığı yok, kayıp.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

TEKİN BİNGÖL (Devamla) – Başka da bir şey yaptı -ben bunları Sayıştay raporundan alıntılararak söylüyorum- o Belediye Başkanı 1 ton 600 kilogram fıstıklı kadayıf yemiştir.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Kayyum, kayyum; Belediye Başkanı değil.

TEKİN BİNGÖL (Devamla) – Düşünebiliyor musunuz? Bu benim sözüm değil, Sayıştay raporunda var.

Başka, Mardin’e bir kayyum atadılar, Mardin’deki kayyum da yine o kadar önemli işler yaptı ki belediyeyi 1 milyar 180 milyon lira zarara uğratarak görevden alındı. Hani bunlar sizin güvendiğiniz bürokratları? Hani bunlar namuslu işler yapacaklardı? Görevden alındı ama başka bir şey yapıldı, bu kadar usulsüzlüğe imza atan bir kayyum, mülkiye müfettişi olarak atandı. Ya, böyle bir şey olabilir mi? Yolsuzluğu, usulsüzlüğü kayıtlara geçen birisi, müfettiş olarak atıyor. Ne yapacak müfettiş? Belediyeleri ve diğer kurumları o büyük anlayışıyla denetleyecek. İşte sizin anlayışımız bu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Demek ki tek başına çılmamış, ortakları var!

TEKİN BİNGÖL (Devamla) – Bu araştırma önergesi bütün bunların araştırılmasını önerdiği için olumlu oy vereceğimizi belirtiyor, sizlere saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker.

Buyurun Sayın Şeker. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, HDP Grubu önerisi üzerine söz almış bulunmaktayım, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, araştırma önergesindeki iddiaların gerçek dışı ve karalamaya yönelik temelsiz iftiralardan oluştuğunu ifade etmek istiyorum.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Tüm kayyumlarınız yargılandı ya.

İLYAS ŞEKER (Devamla) – Başkan vekilleri döneminde ve şu anda Diyarbakır Belediyesinde yapılan bütün ihaleler kamuoyu önünde, belediyelerin “web” sayfasında, diğer sosyal platformlarda canlı yayınlanarak yapılmaktadır.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Yok böyle bir şey Vekil Bey, yok böyle bir şey. Sizi kandırmışlar.

İLYAS ŞEKER (Devamla) – İhaleler elektronik ortamda tüm isteklilerin teklif vermesine uygun bir şekilde de yapılmaktadır. Diyarbakırlı firmalar diğer şehirlere nasıl gidip ihalelere girip iş alabiliyorsa diğer şehirlerdeki müteahhitler de Diyarbakır’a gidip iş alabilirler. Benim kendi seçim bölgemde -hatırladığım kadarıyla- en az 4 tane Diyarbakırlı firma Büyükşehir Belediyemize ve diğer kurumlara iş yapmaktadır.

Belediye bürokratlarının belediyeden 2-3 maaş aldıkları iddiası var, tamamıyla gerçek dışıdır. Mevcut 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’na göre böyle bir şey olması mümkün değildir ancak bütün büyükşehir belediyelerinde ve şirketi olan bütün belediyelerde üst düzey yöneticiler başkanla birlikte 7/24 saat görev yaptığı için, mevcut verilen maaşın da yetersiz olması nedeniyle belediyelerin şirketlerinde yönetim kurulu üyesi olarak bulunurlar ve oradan da huzur hakkı alırlar. Bu geçmişte de öyleydi bugün de böyle, geçmişte HDP’li belediyede de aynı şekilde ödemeler yapılmıştı.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – İspat edebiliyor musunuz?

İLYAS ŞEKER (Devamla) – Değerli milletvekilleri, aslında bu araştırma önergesi, başkan vekilleri yönetimindeki belediyeler dağa değil şehre yani halka hizmet ettikleri için bir rahatsızlık neticesidir. Terör bertaraf edilince şehirlere yapılan hizmetler bütün görkemiyle gün yüzüne çıkıyor, huzur iklimi bölgenin üzerinde bir rahmet bulutu gibi bereket getiriyor.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Talan ettiniz bütün belediyelerimizi. Hepiniz bu hırsızlıklara ortasınız, ortak! Ortak olduğunuz için savunuyorsunuz.

İLYAS ŞEKER (Devamla) – Kadim şehrimiz Diyarbakır’da son dört yılda tarım, sanayi, ulaşım, haberleşme, eğitim, sağlık ve sosyal hizmetler ve diğer alanlarda toplam 79,4 milyar TL tutarında 2.450 proje gerçekleştirildi. 2017 yılında bütçeden yatırıma 10,8 milyar TL ayrılırken, 2020 yılında 26,2 milyar TL ayrıldı. Gerçekleştirilen bazı projeleri anlatacak olursam, Lojistik Köy Projesi, kentin elli yıllık çöp sorununu çözecek olan Entegre Katı Atık Yönetimi, sosyal destek projeleri, altyapı-üstyapı projeleri, üniversiteye giden öğrencilere destek projeleri, spor okulları, bilgi evleri, akademi liseleri, millet kıraathaneleri, Güçlü Kadınlar Güçlü Yarınlar, Aile Okulu, Anne-Baba Mektebi gibi birçok proje yapıldı ve yapılmaya da devam ediyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun İlyas Bey.

İLYAS ŞEKER (Devamla) - Başkan Vekili yönetimindeki Büyükşehir Belediyemiz hizmet etti ve etmeye de devam ediyor. Bu hizmetler neticesinde artık millet huzur içerisinde; gençler, çocuklar, kadınlar dağa kaçırılmıyor, eğitim görüyorlar; Diyarbakır'a ve Kocaeli'ye hizmet yapmaya devam ediyorlar. HDP'li belediye yönetimindeki 2015 yılı bütçesinde yatırımın sadece yüzde 25'i harcanırken, başkan vekilleri döneminde, 2022'de bütçenin yüzde 52'si yatırımlara harcanıyor. Başkan vekilleri döneminde yıllara göre yatırımlar sürekli yukarı yönlü ivmeyle artmaktadır çünkü belediyenin bütçesi artık dağa değil, millete, halka, şehre hizmet olarak sunulmaktadır diyor, hizmet veren başkan vekillerinin de hepsini tebrik ediyor, Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Ya, dağa giden bir kuruşu ispat et, dağa giden bir kuruşu ispat et! Ayıptır ya, ayıptır!

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – İspatlayın! Tek bir iddianamede bu iddia yok ya! Utanmadan gerçek dışı iftiralarda bulunuyorsunuz. Bunu ispatlamazsınız müfterisiniz!

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Gerçek, gerçek!

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Tek bir iddianamede yok ya! Çaldınız yediniz birlikte! Zıkkım olsun! Zıkkım olsun o baklava!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Beştaş, buyurun.

IX.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker'in HDP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine sataşması nedeniyle konuşması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, değerli halkımız, sevgili Diyarbakırlılar; evet, asılsız, mesnetsiz, yalan -üzülerek tabii ki yalan diyorum- bir konuşma dinlediniz ama gerçekleri siz biliyorsunuz, Diyarbakır kayyumunun size neler yaptığını en iyi siz biliyorsunuz. Ne kadar büyük yolsuzluklar yapıldığını, hırsızlıklar yapıldığını, sadece Diyarbakır halkı olarak siz değil, mülkiye müfettişleri de belgeleriyle ortaya çıkardı. Size bir tek örnek vereyim: Müfettiş raporlarında 2017-2018 yılları arasında 5,5 milyon TL'lik usulsüzlük ve yolsuzluk ispatlıdır. Sadece biz demiyoruz, İçişleri Bakanlığınız söylüyor hem de sizin İçişleri Bakanlığınız.

Şimdi, burada biz önergemizde tane tane yazmışız, kayyumun yolsuzluklarını, hırsızlıklarını yazmışız, geldiniz başka ildeki şirketlere verildiğine takıldınız. Evet -okumuşsunuz burayı- Bolu ve Kocaeli merkezli şirketlere ihale verilmiş. Başka nereye verilmiş? Konya ve Ankara merkezli şirketlere ihale verilmiş. Öyle bir düşmanlık ki, Diyarbakırlı iş insanlarına da düşmansınız, yeter ki Kürt olsun, yeter ki Diyarbakırlı olsun. Siz Vedat Aydın'ın ismini değiştirdiniz ya, Vedat Aydın'ın ismini değiştirerek düşmanlığınızı bir kere daha ispat ettiniz. Mehmet Sincar'ın parka verilen ismini değiştirdiniz, "Zarokistan" ismini değiştirdiniz ya, kreşin tabelasında "Zarokistan" yazıyor -yani çocukeyi- onu bile değiştirdiniz. Çaldığınız çıptığınız rakamlar önergemizde var. Ve yaptığınız ucube heykellerle çocukların dilinde bile komediye dönüştünüz. Hakikaten kayyum düşmanlığın doruk noktalarından biridir, halkı tanımamaktır. (HDP sıralarından alkışlar)

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkanım...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Sayın Başkanım, sataşmadan söz istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun, yerinizden söz vereyim.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Peki.

BAŞKAN – Buyurun.

2.- Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker'in, Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına ve Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Az önce de ifade ettiğim gibi, özellikle kayyum döneminde –ki, hizmet yok, paraların nereye gittiği açık ve net şekilde bütün resmî kayıtlarda gözüktüyor- Başkan vekilleri döneminde ciddi anlamda hizmetler yapıldığı için vatandaş memnun. Bu memnuniyeti şurada da net bir şekilde görüyoruz: Orada özellikle HDP'nin yapmış olduğu programlarda, Nevruz programlarında artık halkımızın ilgi, alaka göstermediği ortada, gençler artık dağa gitmiyor, okula devam ediyor, işine devam ediyor, Diyarbakır'a ve Türkiye'ye hizmet etmeye devam ediyor. Bu ne kadar hazımsızlıktır ki Kocaeli'de 4'ten fazla Diyarbakırlı firma iş yaparken Diyarbakır'da 1 Kocaelili firmanın iş yapmasını bile hazmedemiyorlar. Bu nasıl bir demokrasi anlayışı?

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Sayın Şeker'i kandırma işler ya! A Haber izlemiş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Beştaş, buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

31.- Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın, Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ya, şaka mısınız ya! Gerçekten şaka mısınız?

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Sizin oradan öyle mi görünüyor?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Milyonlarca insanı “Nevroz” meydanında görmediniz mi? 5 yaşındaki çocukları çırılçıplak soyarak karakola götüren siz değil misiniz?

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Kız çocuklarını dağa kaçırttınız be! Siz aracı oldunuz be! Sizler aracı oldunuz be!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – 5 tane barikat kurup insanların “Nevroz” Bayramı'nı kutlamayı engelleyen siz değil misiniz? Siz halka hangi hizmeti yaptınız?

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Belli, vatandaş söylüyor onu.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) - Bari “Nevroz”u örnek göstermeyin. Hakikaten gözleriniz de mi görmüyor? Kulaklarınız işitmiyor, anladık, gözleriniz de mi görmüyor?

Bu halk sizi istemiyor, bu halk size oy vermeyecek. Kürtleri kaybettiniz. Daha önce yalanlarla yanınıza bir kısım Kürt aldınız, doğru ama bugün Kürtler sizden nefret ediyor.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Ne kadar ırkçı bir söyleminiz var!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Çünkü siz düşmanlık yapıyorsunuz.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Ne kadar ırkçı bir söyleminiz var! Bu ırkçılıkla bir yere gidemezsiniz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Çünkü siz kayyum politikasıyla halka “Senin oyun geçersiz.” diyorsunuz, “Senin iraden geçersiz.” diyorsunuz.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Ne kadar ırkçı bir söyleminiz var! Nefret! Nefret! Söylemleriniz nefret!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Yüzde 70...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN – Anlattınız ama her şeyi.

VII.- ÖNERİLER (Devam)*A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)*

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, kayyum atanan belediyelerde yaşanan tahribatların ve usulsüzlüklerin araştırılması amacıyla 29/3/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 29 Mart 2022 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Grup önerisini...

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Grup önerisini oya sunmadan önce yoklama talebi vardır.

Sayın Özkoç, Sayın Gündoğdu, Sayın Sarıaslan, Sayın Karabıyık, Sayın Köksal, Sayın Şevkin, Sayın Hancıoğlu, Sayın Sümer, Sayın Erbay, Sayın Kılınç, Sayın Özer, Sayın Özdemir, Sayın Gürer, Sayın Kaya, Sayın Özkan, Sayın Yeşil, Sayın Şahin, Sayın Bingöl, Sayın Önal, Sayın Ünsal.

Yoklama işlemini başlatıyorum.

Üç dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.22

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 17.33****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir), Sevdâ ERDAN KILIÇ (İzmir)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 72’nci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu önerisinin oylamasından önce istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için beş dakika süre veriyorum.

Yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı vardır.

VII.- ÖNERİLER (Devam)**A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)**

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, kayyum atanan belediyelerde yaşanan tahribatların ve usulsüzlüklerin araştırılması amacıyla 29/3/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 29 Mart 2022 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük’ün 19’uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım, oylarınıza sunacağım.

3.- CHP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri İstanbul Milletvekili Engin Altay, Manisa Milletvekili Özgür Özel ile Sakarya Milletvekili Engin Özkoç tarafından, 2547 sayılı Kanun’da yapılan değişikliğin uygulanmasındaki aksaklıkların araştırılması, öğretim üyelerinin farklı ücret politikasının ortadan kaldırılması amacıyla 29/3/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 29 Mart 2022 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

29/3/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 29/3/2022 Salı günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük’ün 19’uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Engin Özkoç

Sakarya

Grup Başkan Vekili

Öneri:

İstanbul Milletvekili Grup Başkan Vekili Engin Altay, Manisa Milletvekili Grup Başkan Vekili Özgür Özel ile Sakarya Milletvekili Grup Başkan Vekili Engin Özkoç tarafından 2547 sayılı Kanun'da yapılan değişikliğin uygulanmasındaki aksaklıkların araştırılması, öğretim üyelerinin farklı ücret politikasının ortadan kaldırılması amacıyla 29/3/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin (3331 sıra no.lu) diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 29/3/2022 Salı günlü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Bursa Milletvekili Lale Karabıyık konuşacaktır.

Buyurun Sayın Karabıyık. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA LALE KARABIYIK (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şu anda ülkemizde 207 yükseköğretim kurumu var ve bunun 76'sı vakıf üniversitesi. 645.079 öğrenci öğrenim görüyor yani Türkiye'de öğrenim gören örgün öğrencilerin yüzde 16,9'u şu anda vakıf üniversitelerinde bulunuyor. Vakıf yükseköğretim kurumlarında 5.094 profesör, 2.390 doçent, 9.350 doktora öğretim görevlisi, 7.041 öğretim görevlisi ve 5.096 araştırma görevlisi var yani 28.971 akademik personel bulunuyor. Vakıf üniversitelerinin ise akademik personellerinin özlük hakları konusunda sorunlar vardı, farklı ücretler alıyorlardı ve birtakım durumlarda aralarında büyük mağduriyetler yaşayan akademisyenler ve araştırma görevlileri vardı.

Şimdi, lütfen hatırlayalım, Nisan 2020'de, Yükseköğretim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifiyle 2547 sayılı Kanun'un ek 8'inci maddesine bir fıkra geldi. Nasıl geldi? Biz vakıf üniversitelerinin akademisyenlerinin, araştırma görevlilerinin farklı ücret aldıklarını, devlet üniversitesiyle eşit olmadığını, daha az aldıklarını öne sürdük ve sürekli bunu eleştirdik, siz de bununla ilgili bu yasa teklifini getirdiniz ve biz de destek verdik ve 8'inci maddeye şu fıkra eklendi: “Vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanlarına, unvanlarına göre Devlet yükseköğretim kurumlarında ödenen ücret tutarından az ücret verilemez. Bu fıkra kapsamında Devlet yükseköğretim kurumlarında ödenen emsal ücretin hesaplanmasında ilgili mevzuat uyarınca aylıklara ilişkin hükümlerin uygulandığı kadroya bağlı ödemeler dikkate alınır.” Bu düzenlemenin hemen ardından YÖK bir uygulama tebliği yönetmeliği yayınladı ve yeni bir karar aldı ve vakıf üniversitelerinde maaş eşitlemesi yapılırken, kamu yükseköğretim kurumlarında ödenen emsal ücretin net veya brüt ücret miktarından bir tanesinin tercih edilebileceğini ifade etti. YÖK'ün bu kararının ardından bazı vakıf üniversiteleri -çoğunluğu- brüt ücreti baz aldı. Şimdi ise devlet üniversitelerinde çalışan akademisyenlerin ücretlerinin, içerisindeki bazı unsurlardan vergi veya sigorta primi alınmadan, net olarak ödendiğini biliyoruz yani devlet üniversitelerinde yapılmayan kesintiler aslında vakıf üniversitelerinde fazlasıyla yapılmakta. Bir fark buradan oluşuyor ama esas, diğer fark ise bu yasal düzenlemeyi -ki önemli olan da burası değerli milletvekilleri- vakıf üniversitelerinin çoğu dikkate almıyor ve düşük ücretler, düşük maaşlar ödüyorlar vakıf üniversitesinin akademik personeline. Oysa, bildiğimiz gibi, bu arada YÖK'ün 2021'de yayınladığı Vakıf Yükseköğretim Kurumları Raporu da incelendiğinde her üniversitenin akademisyeninin farklı farklı ücret aldığı da zaten net görülüyor; bunu YÖK net olarak görüyor ama hiçbir şey yapmıyor. Dolayısıyla, kanunun açık hükmüne rağmen bazı vakıf üniversiteleri tarafından keyfi uygulamaları izliyoruz.

Değerli milletvekilleri, diğer taraftan, bir yargı kararı var; bir öğretim üyesi tarafından bu konudaki eşitsizliğe karşı 23 Ekim 2020'de yargıya başvurulmuş, İstanbul 9. İdare Mahkemesinde görülen ve 28 Nisanda sonuçlanan bu davada öğretim üyesine tüm özlük ve parasal alacaklarının yasal faiziyle ödenmesine hükmedilmiştir.

Şimdi, özetle şunu ifade etmek isterim: Bu konuda bir kanun var, bu konuda bir yargı kararı var ve YÖK'ün bu kanunun uygulanmasına ilişkin yayınlanmış bir yönetmeliği var ama buna rağmen çoğu vakıf üniversitesi bunları göz ardı ediyor ve asgari ücretle bile öğretim üyesi ya da araştırma görevlisi çalıştırıyor; buna cüret ediyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

LALE KARABIYIK (Devamla) – Teşekkürler.

Diğer taraftan, şöyle uygulamalar da var değerli milletvekilleri: Bazı profesörler, doçentler asgari ücretle veya cüzi bir miktarla sadece üniversiteye isimlerini veriyor ve sanki o üniversitenin kadrosundaymış gibi görünüyor, hatta tam zamanlı görünüyor ama orada ders vermiyor. Çoğu vakıf üniversitesinde bu konuların -gerçekten önemli- iş barışını ve sosyal adaleti bozduğunu ifade edebilirim, eğitimde kaliteye de zarar veriyor. Peki, neden YÖK göz yumuyor? Altı aylık ve yıllık denetimler var, bunlar nasıl yapılıyor? Denetimlerin vakıf üniversitelerinin rapor sunması şeklinde yapıldığını biliyoruz. Son olarak -sürem azaldı ama- şunu ifade edeyim: YÖK eğer bunlara göz yumuyorsa burada görevi ihmal suçu devreye girer, bu önemli bir suçtur, YÖK'ü uyarıyoruz, bunların peşine düşülmeli, bu denetimler sonrasında bu ücretlerin bu şekilde verilmesine engel getirilmeli. Nette birleşmeli yani brütte değil, net ücretler devlet üniversitesi akademisyenleriyle bir araya getirilmeli.

Teşekkür ediyorum. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şimdi, İYİ Parti Grubu adına Ankara Milletvekili Ayhan Altıntaş.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA AYHAN ALTINTAŞ (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; CHP Grubunun önerisi üzerine söz almış bulunuyorum. Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Grup önerisinde de bahsedildiği üzere 650 bin civarında öğrencinin eğitim öğretim gördüğü vakıf yükseköğretim kurumlarında yaklaşık olarak 5 bin profesör, 2.500 doçent, 10 bin doktora öğretim üyesi, 7 bin öğretim ve 5 bin araştırma görevlisi olmak üzere 30 bine yakın akademik personel görev yapmaktadır. Bu sayılar da yaklaşık 22 öğrenci için 1 akademik personel istihdam edildiğini ortaya koymaktadır. Devlet üniversitelerinde de benzer bir durum bulunmaktadır. Ancak bu sayının OECD ülkeleri ortalaması 15'tir. Yani öğretim elemanlarımızın eğitim yükü OECD ülkelerine göre yüzde 50 daha yüksek; buna rağmen bu hocalarımıza iyi bir yaşam standardı sağlamakta zorlanıyoruz, hatta sağlayamıyoruz. Bazı vakıf üniversitelerinde ise ticari kaygılarla düşük akademik personel maaşları verilmektedir. Sayın Cumhurbaşkanımız da bazı vakıf üniversitelerimizi kastederek “Adları vakıf ama ticari gibi davranıyorlar.” demişti.

Biliyoruz ki öğretmenlik ve öğretim üyeliği kutsal bir meslektir. Sınıfa girdiğinizde öğrenciyle baş başa kalırsınız, ancak iyi bir şevkle bilgilerinizi ve tecrübelerinizi aktarabilirsiniz; bu şevk olmazsa ne kadar zorlansanız da eğitimin kalitesini yükseltemezsiniz. O nedenle akademik personelin çalışma motivasyonunu yüksek tutacak usul ve yöntemleri açık tutmalıyız. Burada en büyük görev YÖK'e düşmektedir. YÖK, öğrenci başarısını esas alan, mezuniyetten sonra iş bulma imkânlarını artıran üniversite ve bölümleri öne çıkaracak, diğerlerinin de öğrenci alımlarını belli bir standarda ulaştırmaya kadar kısıtlayacak tedbirler almalıdır. Üniversite değerlendirmelerinde öğrencileri ve öğretim elemanlarını nitelikli eğitime teşvik edici kriterler koymalıdır. CHP grup önerisi de bu amaçla verilmiş bir öneridir; o bakımdan olumlu buluyoruz. Bahsetmiş olduğum motivasyona bir örnek vermek isterim: Vakıf üniversiteleri hocaları yakın zamana kadar yeşil pasaport haklarından mahrumdular ama biliyoruz ki dünya ölçeğinde araştırma yapmak için uluslararası platformlarda olmak gerekir. Avrupa Birliği projelerinde yer alabilmek için Avrupa'daki meslektaşlarla yakın ilişkide olmak gerekir ama hocalarımızın Avrupa seyahatlerinde önlerine vize engeli çıkıyordu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYHAN ALTINTAŞ (Devamla) – Tamamlıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

AYHAN ALTINTAŞ (Devamla) – Vakıf üniversiteleri kamusal görev sayılıyor ama akademisyenler yeşil pasaport gibi kamusal imkândan yararlanamıyordu. Türkiye Büyük Millet Meclisine seçildiğimde bu konuyu Meclis Başkanımız Sayın Mustafa Şentop ve YÖK Başkanımız Sayın Yekta Saraç Hocalarımıza bizzat anlattım, sağ olsunlar, ilgilendiler ve Sayın Milletvekillerimiz Alpay Özalan ve Hacı Ahmet Özdemir Hocamızın önergeleriyle bu durum kabul edildi ve 17 Nisan 2020 tarihinde yasalaştı. Bu vesileyle kendilerine huzurlarınızda bir defa daha teşekkür ediyorum.

Hepimizin yetişmesinde en temel desteği veren, toplumumuzun gelişmesine önyak olan, bilimsel ve kültürel kalkınmamıza katkı veren tüm öğretim elemanlarımıza şükranlarımı sunuyor, Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Erol Katırcıoğlu.

Buyurun Sayın Katırcıoğlu.

HDP GRUBU ADINA EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli vekiller; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Biliyorsunuzdur, Osmanlı’da toprakta özel mülkiyet yoktu, ta ki Kanunî’nin son zamanlarına kadar bu böyleydi fakat Kanuni zamanında -biliyorsunuz- beytülmalî Müslim’in yani topraktaki mülkiyet doğrudan doğruya Müslümanlara ait olarak kabul ediliyordu. Fakat zamanla bu mülkiyet meselesini tırtıklayan tefeci ve bezirgânlar ortaya çıktı ve biriktirdikleri serveti ne yaptılar dersiniz? Vakıf adıyla kurumsallaştırdılar. Vakıflar -doğrusunu isterseniz- bu topraklarda özel mülk edinmenin bir biçimi olarak işlev görmekte. Şimdi bunları söylememin sebebi şu arkadaşlar: Türkiye’de uzun bir zamandan beri “vakıf üniversiteleri” diye bir modelle karşılaşıldı. Vakıflar -biliyorsunuz- kâr amacıyla işlem görmemesi lazım gelen kurumlardır fakat emin olun, yirmi yılını neredeyse bu özel vakıf üniversitelerinde geçirmiş bir arkadaşınız olarak söyleyeyim: Bütün bu kurumların hepsi ticari işletmedir; ticari işletmedir ve güya “YÖK tarafından kontrol edilir, YÖK tarafından denetlenir.” denilir ama emin olun hiçbir denetim, herhangi bir şekilde gerçek anlamda bir işlev edinmemiştir, böyle bir durum yoktur. Dolayısıyla da değerli arkadaşlar, özel vakıf üniversiteleri, benim bildiğim kadarıyla, geçmişte, öğretim üyesi istihdam etmek üzere çok yüksek ücretler öneriyordu akademisyenlere. Nitekim devletten özel vakıf üniversitelerine geçiş oldukça yüksek derecede gerçekleşti; birçok profesör, doçent ve yardımcı doçent vakıf üniversitelerine geçtiler ve maaşları da çok yüksekti görece olarak. Fakat anlaşılan o ki -ben bu tarafını yaşamadım ama bunun tersi bir durum ortaya çıkmış efendim- devlette çalışanların maaşları daha yüksek hâle gelmiş.

Değerli arkadaşlar, emin olun, biliniz ki vakıf üniversitelerinin ticari işletme olduğunun -nasıl söyleyeyim- bir işareti olarak söyleyeyim size: Odalar birliğinin komisyonlarından biridir vakıf üniversiteleri ve orada konuşulan konular nedir biliyor musunuz? Kontenjandır çünkü ne kadar fazla kontenjan koparabilirseniz YÖK’ten o kadar fazla öğrenci alırsınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

EROL KATIRCIOĞLU (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ve değerli arkadaşlar, bu çerçevede çalışan bu kurumlar bana göre bir kartel kurmuş durumdadırlar ve bu kartel esas itibarıyla gerek öğrenci başına ücretlerin belirlenmesinde gerekse akademik personelin ücretlerinin belirlenmesinde uyumlu bir eylem içindedir ve 4054 sayılı Rekabet Yasası’na da aykırıdır esasında ama diyeceksiniz ki “Kime söylüyorsunuz?” İşte, yani...

Teşekkür ederim. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Konya Milletvekili Hacı Ahmet Özdemir, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Değerli Başkan, kıymetli milletvekili arkadaşlarım ve bizleri ekranları başında izleyen çok saygıdeğer vatandaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu kanunun düzenlenmesinde, bir sözcümüzün de bahsettiği gibi, hakikaten benim de emeğim vardır. Vakıf üniversiteleri ile kamu üniversiteleri arasındaki maaş farklarının denkleştirilmesi, birbirine eşleştirilmesi konusu Komisyonunda görüşülürken bizim teklifimizle bu konu gündeme gelmiş, kanun maddesine madde olarak eklenmiş ve bugün vakıf üniversiteleri ile kamu üniversiteleri arasında çalışan öğretim üyeleri arasındaki farklılıklar giderilmişse bunda bir nebze benim de katkım olmuştur; bundan dolayı bahtiyarım.

Fakat burada daha sonra YÖK’ün şöyle bir karar aldığı ve bunu vakıf üniversitelerine tebliğ ettiği ifade ediliyor. Kanun veya önerinin gerekçeleri arasında bu da var. YÖK yetkilileriyle yaptığım görüşmede bizim çıkardığımız kanunda “Net veya brüt maaş ücretleri üzerinden mi denkleştirilecek?” konusu ayrıntıya kavuşturulmadığı için Maliyeye sorulmuş, Maliye kanunda olmayan bir hususta kendilerinin karar veremeyeceğini, bu kararı vakıf üniversitelerine bırakmak zorunda kaldıklarını ifade etmiş ve durum vakıf üniversitelerine bırakılmıştır.

Şimdi, vakıf üniversitelerinin özünde öğretim üyesinin kalitesi önceliklidir. Eğer öğretim üyesi çok kaliteli bir öğretim üyesi ise siz ona kamunun verdiği parayı vererek, kamunun verdiği maaşı vererek öğretim üyeliği yaptıramazsınız. Dolayısıyla, kamuda verilenin 2 katı, 3 katı, 4 katı maaş verilen öğretim üyelerinin bugün vakıf üniversitelerinde görev yaptıklarını da bir kenara yazmakta şüphesiz yarar var.

Ayrıca, vakıf üniversitelerinin öyle ticari yerler olduğu filan gibi konulara ben girmek istemiyorum. Herkesin vebali kendine –vicdanına bırakıyorum onu– ama şöyle bir ikilemin yaşandığını ifade etmekte yarar görüyorum: “2547 sayılı Kanun mu, yoksa İş Kanunu mu?” ikilemi söz konusu. Vakıf üniversiteleri İş Kanunu’na göre çalıştıkları için ve kendilerini de Maliye, beş gün de çalışsa hoca, sekiz gün de çalışsa, on gün de çalışsa otuz gün prim ödemeye icbar ettiğinden dolayı hakikaten öğretim üyelerinin vakıf üniversitelerine maliyetleriyle ilgili ciddi bir rakam ortada dönmektedir; buna da özellikle dikkatinizi çekmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HACI AHMET ÖZDEMİR (Devamla) – Değerli Başkanım, kısa bir süre istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun

HACI AHMET ÖZDEMİR (Devamla) – Kaldı ki vakıf üniversitelerinde çalışan değerli hocalarımızın bazıları özellikle emekliliği gelmiş fakat kendileri çok kıymetli bilim adamları olduğu için çalıştırılmak istenen kişilerdir. Bu hocalarımızla yapılan görüşmelerde hocalarımız haftada iki gün gelmek istemektedirler, bazen dört gün gelmek istemektedirler. Öğretim üyelerinin doktor öğretim üyesi olarak on iki saat derse girmesi, doçent ve profesörlerin on saat derse girmesi gerekirken yani maaşlarının karşılığı bu kadar derse girmeleri gerekirken bu dersleri istememektedirler. Bütün bunlar bir araya getirildiğinde vakıf üniversitelerinde dengeli bir maaş politikasının uygulanmakta olduğunu pekâlâ söylemek mümkündür; bu açıdan yapılan uygulamada bir yanlışlık söz konusu değildir -Yıldırım Bey, sizin memleketinizdeydim hafta sonu, selam ediyorum- dolayısıyla biz bu önerinin aleyhinde oy kullanacağımızı belirtiyor, saygılar sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Öneriyi oylamadan evvel yoklama talebi vardır.

Sayın Özkoç, Sayın Sarıaslan, Sayın Karabıyık, Sayın Gündoğdu, Sayın Kaya, Sayın Köksal, Sayın Şevkin, Sayın Hancıoğlu, Sayın Özer, Sayın Özdemir, Sayın Tıgılı, Sayın Gaytancıoğlu, Sayın Erbay, Sayın Sümer, Sayın Yeşil, Sayın Özkan, Sayın Önal, Sayın Kaya, Sayın Keven.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum.

Yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklamaya başlandı)

BAŞKAN – Pusula veren arkadaşlar salonu terk etmesinler.

(Elektronik cihazla yoklamaya devam edildi)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime on dakika veriyorum.

Kapanma Saati: 17.59

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 18.11****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir), Sevdâ ERDAN KILIÇ (İzmir)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 72’nci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisinin oylamasından önce istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum.

Yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı vardır.

VII.- ÖNERİLER (Devam)**A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)**

3.- *CHP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri İstanbul Milletvekili Engin Altay, Manisa Milletvekili Özgür Özel ile Sakarya Milletvekili Engin Özkoç tarafından, 2547 sayılı Kanun’da yapılan değişikliğin uygulanmasındaki aksaklıkların araştırılması, öğretim üyelerinin farklı ücret politikasının ortadan kaldırılması amacıyla 29/3/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 29 Mart 2022 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)*

BAŞKAN – Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubunun İç Tüzük’ün 19’uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

4.- *AK PARTİ Grubunun, bastırılarak dağıtılan 321 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin kırk sekiz saat geçmeden gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmının 1’inci sırasına alınmasına ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine, Genel Kurulun çalışma saatlerine ve 321 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin İç Tüzük’ün 91’inci maddesine göre temel kanun olarak bölümler hâlinde görüşülmesine ilişkin önerisi*

29/3/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 29/3/2022 Salı günü (bugün) toplanamadığından, İç Tüzük’ün 19’uncu maddesi gereğince grubumuzun aşağıdaki önerisinin Genel Kurulun onayına sunulmasını arz ederim.

Muhammet Emin Akbaşoğlu

Çankırı

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Bastırılarak dağıtılan 321 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin kırk sekiz saat geçmeden gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 1'inci sırasına alınması ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesi,

Genel Kurulun 29 Mart 2022 Salı günü (bugün) birleşiminde 321 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin birinci bölümünde yer alan maddelerin oylamalarının tamamlanmasına kadar,

30 Mart 2022 Çarşamba günü birleşiminde 321 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

30 Mart 2022 Çarşamba günü birleşiminde 321 Sıra Sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanamaması hâlinde 31 Mart 2022 Perşembe günü birleşiminde 321 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

31 Mart 2022 Perşembe günü birleşiminde 321 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanamaması hâlinde haftalık çalışma günlerinin dışında, 1 Nisan 2022 Cuma günü saat 14.00'te toplanması ve bu birleşiminde denetim konularının görüşülmeyle gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında yer alan işlerin görüşülmesi ve aynı birleşimde 321 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesi,

321 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesi ve bölümlerinin ekteki cetveldeki şekliyle olması ve tümü üzerinde grup adına yapılacak konuşmaların en fazla iki konuşmacı tarafından yapılması önerilmiştir.

321 Sıra Sayılı Rize Milletvekili Hayati Yazıcı, İstanbul Milletvekili Feti Yıldız, Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkan Vekili, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan; MHP Grup Başkan Vekili, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül ve 91 Milletvekilinin Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4284)

Bölümler	Bölüm Maddeleri	Bölümdeki Madde Sayısı
1'inci Bölüm	1 ila 7'nci Maddeler	7
2'nci Bölüm	8 ila 15'inci Maddeler	8
Toplam Madde Sayısı		15

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir.

Buyurun Sayın Özdemir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Saygıdeğer Başkanım, kıymetli milletvekillerimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Meclisimiz bu hafta Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ni görüşecek, muhtemelen de bu görüşmenin sonuna kadar çalışacağız, bizim verdiğimiz önerge de bu çalışma takvimine yönelik aslında. Kamuoyunun da malumdur, uzun süredir bu kanun teklifi üzerinde kamuoyunda bir görüşme trafiği var; kamuoyu nezdinde de Meclisimiz nezdinde de önemli olduğunu düşünüyorum. Daha önce, Komisyon aşamasında, geçen hafta Çarşamba günü Komisyon Başkanımız Yusuf Beyazıt'ın önderliğinde bir çalışma yaptık, yaklaşık on yedi saat sürdü ve bütün siyasi partilere mensup milletvekillerimiz de bu çalışmaya destek verdi aslında, çalışmanın başarılı bir şekilde çıkmasına destek verdiler.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Muhalefet ettik.

AHMET ÖZDEMİR (Devamla) – Saygıdeğer Grup Başkan Vekilimiz “Evet verdik.” gibi değerlendirdi galiba ama neticede bir fikrin gelişmesine katkı sağlandığını izah etmek için bunu söyledim. Kamuoyuna yansıyan o birkaç küçük görüntü dışında da aslında sadece fikirlerin konuşulduğu, hukukçuların hukuki bilgilerini ileri sürdükleri güzel bir fikir ortamında kanun teklifinin görüşmesini tamamladık, Komisyon aşamasını tamamladık. İnşallah, bu hafta da Genel Kurulda bu görüşmeyi sağlıklı bir şekilde tamamlamayı umuyoruz. Türkiye Büyük Millet Meclisinin tarihinde bazen önemli olduğu değerlendirilen konular çok suhuletle, fikir tartışması altında, bu ana fikrin dışına çıkmayarak güzel bir şekilde sonuçlandığı oldu. Biz bu kanun teklifinde de böyle olacağını temenni ediyoruz. Belki Cumhuriyet’in -AK PARTİ’nin ve Milliyetçi Hareket Partisinin- bu kanun teklifindeki getirmek istedikleri bazı düzenlemeler muhalefet partilerimizin uygun bulmadığı düzenlemeler olabilir ama bizim bu konudaki niyetimizin bilinmesini istiyorum. Niyetimiz şuydu: İnsanların oy kullanmasının önündeki engellerin kalktığı, seçmen olma vasfının daha da güçlendirildiği, parti barajının daha aşağı çekildiği ve daha demokratik bir ortam olmasına ilişkin bir çalışmaydı aslında yaptığımız. Elbette ki eleştiriler olabilir, elbette ki farklı görüşlerle daha iyi düşüncelerini paylaşabilir arkadaşlarımız ve nitekim de komisyonlarda da öyle oldu, Genel Kurulda da öyle olmasını umuyorum; öyle olmasının bizim için bir sakıncası yok çünkü insanlar konuştuıkları zaman... Bunu belki eski bir tabirle söylemek lazım: Barıkayihakikat müsademeyiefkârdan tezahür eder yani gerçeğin ışığı fikirlerin çatışmasıyla ortaya çıkar. Bu fikirlerin çatışmasına hiçbir itirazımız yok. Zaten özellikle Komisyon aşamasında bütün hukukçu arkadaşlarımız da bu konuda sağduyulu bir şekilde ellerindeki bilgileri paylaştılar.

Güzel bir başlangıç olacağını umuyorum çünkü gerçekten, Meclis bu kanun değişikliğine büyük bir oranda katılarak bugün bu çalışmanın başarılı sonuçlanması için burada. Biz de hem Komisyon aşamasındaki hem Genel Kurul aşamasındaki bu çalışmanın sağlıklı bir şekilde tamamlanması için elimizden geldiğince gayret göstereceğiz. Muhalefet partilerimizdeki milletvekillerimizin de bu konuda katkı sağlamalarını bekliyoruz. Genel Kurul çalışmalarımızın bu kanun teklifinin sonuçlanmasına kadar devam etmesine dairdi önergemiz. Bu konudaki önergemize de destek olmanızı temenni ediyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına Samsun Milletvekili Sayın Erhan Usta.

Buyurun Sayın Usta. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; AK PARTİ grup önerisi çalışma takvimine ilişkin, tabii, yapılacak şey seçim kanununa ilişkin değişikliklerin geçirilmesi ancak şunu söylemek lazım: Bu getirilen kanun teklifi, içeriği itibarıyla antidemokratik olduğu gibi hazırlanış aşaması ve Komisyon görüşülmesi çok antidemokratik bir kanun teklifidir, umarım Genel Kurul aşaması da o şekilde olmaz. Şu kadarını söyleyeyim: Seçime giderken seçim kanunuyla oynayan hiçbir parti iktidarda kalamamıştır, bu da Türk siyasetinin bir realitesidir; bunu da size arz edeyim.

Şimdi, esas söylemek istediğim şey... Az önce tarımla ilgili bir grup önerimiz olmuştur, Yunus Kılıç Hocanın -şu anda burada mı bilmiyorum-birtakım değerlendirmeleri oldu, karşı değerlendirme yapmaya fırsatımız olmadı. Bir defa, şunu söyleyeyim arkadaşlar: Tarım Kanunu’nda yüzde 1’lik -millî gelire oran olarak- bir destek verilmesi öngörülüyor; tabii, AK PARTİ hükümetleri bunu hiçbir evrede yapmadı, en fazla yüzde 0,6 civarında oldu 2007 yıllarında ama şu anda geldiğimiz noktada bütçede yer aldığı şekliyle -ki millî gelir enflasyon dolayısıyla çok yüksek çıkacak, enflasyonda şişme olacak ama- orijinal millî gelire oranla bile tarımsal amaçlı transferlerin toplamının millî gelire oranı sadece

yüzde 0,3'tür yani yüzde 1 olması öngörülen şey yüzde 0,3'tür. Hoca sanki burada "Sadece doğrudan gelir desteği değil, toplamı 1." dedi; biz zaten doğrudan gelir desteği filan olsun demiyoruz. Doğrudan gelir desteğine baktığımızda, 10 binde 8 arkadaşlar yani 10 binde 8 olan bir şeyin sanki yüzde 1 olması gerekirmiş gibi birilerinin bir iddiası var burada. Dolayısıyla bütün destekler -işte, dokümanları burada-bunları kapsayacak şekilde yüzde 0,3'tür. Tabii, bu, yeterli değil tarım kesimine. Yani ben şimdi merak ediyorum, çiftçiyle ilgili burada söylediğiniz şeyleri herhangi bir köye gittiğinizde, çiftçinin olduğu bir yerde söyleyebiliyor musunuz? Bunu söyleme imkânınız var mı? Çiftçi bugün kan ağlıyor. 2002 yılında çiftçi borçlarının çiftçi gelirlerine oranı yüzde 7'ymiş, bugün yüzde 60'a ulaştı. Yani çiftçinin toplam hasıladan aldığı gelirin yüzde 60'ı kadar bugün çiftçi borcu var, yüzde 7'lerden aldınız bunu. Dolayısıyla çiftçi para kazanamıyor, parayı kim kazanıyor? Yaptığımız ithalat nedeniyle Rusya'nın çiftçisi, Ukrayna'nın çiftçisi kazanıyor. Zannediyorum, Yunus Bey oraya verilen destekleri yani 370 dolardan buğday alıp içeride 200 dolara unculara satarken verilen desteği sanki bizim çiftçimize verilmiş destek gibi hesaba katarak, böyle bir yanlış içerisine düşüyorsunuz.

Diğer bir husus dış ticaret açığı, tarımda dış ticaret açığı. Burada da bence ciddi bir yanlış var, evet, baktığımızda tarım ve tarıma dayalı ürünlerde biraz dış ticaret fazlamız var gibi görünüyor ancak hele hele bir bilim insanının bu analizi yaparken şöyle yapması lazım: Aldığımız ürünlerin tamamı ham madde niteliğinde tarım ürünü ama sattığımız mesela un var, unu da tarım ürünü diye kabul ediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Usta.

ERHAN USTA (Devamla) – Şimdi, unun içerisinde zaten önemli bir kısmı elektrik, elektriğimiziz ithal. Şimdi bunları düşerek "input" "output" anlamında bir analiz yapıp Yunus Kılıç Hoca buradan gelsin söylesin, Türkiye dış ticarete, tarım dış ticaretinde açık veriyor arkadaşlar, çok net bir şekilde. Yani işçinin, emeğin payını; efendim kullandığımız, yurt dışından aldığımız, ithal ettiğimiz enerjiyi, hepsini kattığınız zaman küçücük bir orada pozitif görünüyor diye "Tarımda pozitifimiz var." diyemezsiniz. Bu, çok teknik, hele hele bir bilim adamının yapmaması gereken bir hatadır.

Şu soruyu kendinize sormanızı istiyorum: Yirmi yıllık iktidarsınız, bugüne kadar olmadı da... Şimdi tabii, bunlar belli bir birikimle geldi, üretimde azalma azalma, geldi geldi geldi... Yani niye her hafta bu ülkede bir tane ürünün, bir tarımsal ürününün kıtlığı çekiliyor? Bu soruyu kendinize sorun, bizim konuşmalarımızın ne kadar haklı olduğunu anlayacaksınız.

Genel Kurulu saygıyla selamlarım. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş.

Buyurun Sayın Beştaş. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli halklarımız, değerli milletvekilleri; Sayın İlyas Şeker burada mı bilmiyorum, ona birkaç görsel hazırladık; bir görmesini isterim. İlyas Bey biraz önce konuşmasında dedi ki: Ya, "Nevroz" meydanlarına bakın, kim kimi seviyor anlırsınız. İlyas Bey ve değerli AKP milletvekilleri, iktidar milletvekilleri; vallahi kandırıyorlar sizi, doğruyu göstermiyorlar, televizyonlar da göstermiyor; birkaç muhalif basın hariç hiçbir basın organı milyonlarca insanın "Nevroz" Bayramı kutlamasını görmedi. Dünyanın neresinde olsa bu, günlerce manşetten verilecek bir haber olurdu. Size bir sır vereyim mi? Kesin bilgi, en az 20 milyon insan mobilize oldu. Buyurun, Gebze; kar, kış, fırtına, her türlü yağmur, çamur... Bu, Gebze'ydi. Bu neresi? İstanbul. İstanbul'da insanlar sokağa çıkamıyordu ve gerçekten her türlü hava muhalefeti vardı, bir de İçişleri muhalefeti vardı, iktidarın muhalefeti vardı "Nevroz'a gidilmesin." diye hür türlü engelleme yapıldı; yüz binlerce insan gitti. Bu neresi biliyor musunuz?

Cizre; hani, 1992 “Nevroz”unda insanların katledildiği Cizre “Nevroz”u. Hani, bu var ya Amed “Nevroz”u; 2 milyon insan, objektif olarak değerlendirenler 2 milyon insanın olduğunu söylüyor ve Amed “Nevroz”unda ne yapıldı, biliyor musunuz? 5 tane barikat kuruldu, 5 ayrı arama, 5 GBT, binlerce polis etten duvar ördü sahnenin önünde, gidip o ses mikserinin bile başında durdular ya, polisler ses mikserinin başında durdu ve bütün engellemelere rağmen bütün Amed “Nevroz” alanı oldu. Ya, şunu fark etmediniz mi? Kürt halkı ve dostları sizi Amed “Nevroz”unda gömdü, gömdü, sizin üzerinize toprak attı, dedi ki: “Sizin politikalarınızı mahkûm ediyoruz, sizin bu düşmanlık politikalarınızı reddediyoruz.” Bu sadece bir bayram değil, takdir edersiniz; orada iktidarın politikalarına bir “Hayır.” vardı, orada partimize, partilerine... Çünkü bu partinin sahibi bizim halkımızdır, biz değiliz. Biz “Halk hareketiyiz.” dediğimizde tam da bunu söylüyoruz. Bu, kapatma davasına, HDP’ye saldırılara karşı da çok güçlü bir yanıtı. Evet, medya görmemiş olabilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Medya göstermemiş olabilir. Çanakkale köprülerinin açılışını döne döne televizyonlarda gösterebilirsiniz ama bu ülkede nüfusun dörtte 1’i 21 Mart “Nevroz”da isyanını, haykırışını, talebini, eşit ve özgür yaşam isteğini ifade etti ve İmralı Adası’nda tutulan Abdullah Öcalan’a ilişkin de barış talebini ifade etti, biliyor musunuz? 2013 ve 2015 “Nevroz”unun arkasında olduğunu da ilan etti ve en önemli taleplerinin barış ve demokrasi olduğunu ifade etti ama işte, hatip çıktı, dedi ki: “Nevroz”a bakın. Hakikaten inanmayın, kandırılmayın. Halk burada, görüntüler burada; gelin, istediğiniz zaman sizlerle paylaşalım.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sakarya Milletvekili Sayın Özkoç.

Sayın Özkoç yok mu beyler? Yok değil mi Turan Bey?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Geri çekiyoruz efendim.

BAŞKAN – Tamam.

Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İç Tüzük’ün 37’nci maddesine göre verilmiş bir doğrudan gündeme alınma önergesi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Önergeyi okutuyorum:

VIII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

B) ÖNERGELER

1.- Adana Milletvekili İsmail Koncuk’un, (2/3657) esas numaralı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi (4/163)

24/9/2020

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

(2/3657) esas numaralı Kanun Teklifi’nin İç Tüzük’ün 37’nci maddesine göre doğrudan Genel Kurulun gündemine alınmasını arz ederim.

Saygılarımla.

İsmail Koncuk

Adana

BAŞKAN – Önerge üzerinde teklif sahibi Adana Milletvekili İsmail Koncuk.

Buyurun Sayın Koncuk.

İSMAİL KONCUK (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Hepinizin de yakından bildiği üzere, İç Tüzük 37’ye göre bir milletvekili bir yasama döneminde vermiş olduğu kanun tekliflerinden bir tanesini doğrudan Genel Kurul gündemine indirmeyi isteyebilir. Ben bir milletvekili olarak bu hakkımı bugüne kadar iki kanun teklifimde kullandım. Biri sözleşmeli personele kadro -ki sözleşmelilerin, sözleşmeliliğin insanlarımıza, çalışanlarımıza büyük bir haksızlık olduğuna inanıyorum, hâlâ da inanıyorum, siz de önümüzdeki süreçte inşallah sözleşmelilere kadro konusunda gerekli çalışmayı yaparsınız- bir tanesi de intibak yasa teklifi, 7 milyon emekli, dul ve yetimi ilgilendiren bir kanun teklifiydi. Maalesef 2 kanun teklifim de reddedildi.

Değerli milletvekilleri, üçüncü yani bugün görüşülecek olan kanun teklifim BAĞ-KUR tescil mağdurları hakkında. Nedir BAĞ-KUR tescil mağdurları? 2000 öncesinde vergi vermelerine rağmen, oda kaydı olmasına rağmen bir şekilde BAĞ-KUR tescili yapılmadığı için emeklilik hakkı kazanamayan on binlerce, belki yüz binlerce esnafımız ve bunlar emekli olamıyor. En acısı nedir biliyor musunuz? Bunlar beni arıyorlar, diyorlar ki: “Sayın Başkanım, torunumuzdan, çocuğumuzdan harçlık istemek zorunda kalıyoruz.” Bir devletin en önemli görevlerinden bir tanesi sosyal güvenlik hakkını vatandaşlarına sunmasıdır.

Değerli milletvekilleri, bilhassa iktidar partisi milletvekillerine sesleniyorum; yapılan düzenlemelerle ev kadınları dahi emekli olabiliyor değil mi, ki doğru bir uygulama. Peki, ev kadınlarımıza dahi emeklilik hakkını verirken 2000 öncesinde esnafık yapmış bu insanlarımıza, on binlerce esnafımıza emeklilik hakkını çok görmek nedir, bunu cevaplamak durumundasınız. Yani devletin görevi vatandaşlarına sosyal güvenlik hakkını vermekse bundan kaçabilmek, buna “yok” diyebilmek herhâlde “iktidarım” diyen bir siyasi partinin görevi olamaz. Onun için bu kanun teklifinin mutlaka kabulünü hepinizden rica ediyorum. Hangi siyasi partimiz olursa olsun, zaten mağdur edilmiş binlerce esnafımızın bir insan hakkı olan sosyal güvenlik hakkına kavuşmasını sağlamak herhâlde bütün siyasi partilerimizin, bütün milletvekillerimizin burada olmasının ana sebebidir. EYT konusu var, bu da bir EYT maalesef, bu da bir EYT problemi.

Değerli milletvekilleri, biliyorsunuz, oda kaydı 2000 öncesinde aslında otomatikman yapılması gereken bir uygulamaydı. O zamanki yöneticilerin, oda yöneticilerinin veya BAĞ-KUR yöneticilerinin de burada ciddi bir eksikliği var. Yani vatandaşlarımız belki imkânsızlıklar sebebiyle BAĞ-KUR tescilini yaptıramamıştı ama kurumsal hatalar da söz konusuydu. Onun için, burada, benim bütün siyasi partilerden istirhamım, bu kanun teklifine hep beraber “evet” diyerek çoktan emekliliğe hak kazanmış olan ve çoğu 60, 65, 70 yaşına gelmiş esnaf vatandaşlarımızın -bakın, bunların sayıları kimine göre 1,5-2 milyon seviyesinde- 1,5-2 milyon esnafımızın geriye dönük borçlanmasını sağlayarak emekli olmalarını sağlayacağız; yapacağımız budur, bu kadar basit bir işlem.

Dolayısıyla ben, Türkiye Büyük Millet Meclisinden, siz kıymetli milletvekillerimden bu konuya destek vereceğinize olan inancımı bütün mağdur esnaflar adına burada ifade ediyorum. Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Alınan karar gereğince, denetim konularını görüşmüyor ve gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmına geçiyoruz.

1'inci sıraya alınan, Rize Milletvekili Hayati Yazıcı, İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül ile 91 Milletvekilinin Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine başlayacağız.

X.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- Rize Milletvekili Hayati Yazıcı, İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül ile 91 Milletvekilinin Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4284) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 321) (x)

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Komisyon Raporu 321 sıra sayısı ile bastırılıp dağıtılmıştır.

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince, bu teklif İç Tüzük'ün 91'inci maddesi kapsamında temel kanun olarak görüşülecektir. Bu nedenle, teklifin tümü üzerinde görüşmeler tamamlanıp maddelere geçilmesi kabul edildikten sonra bölümler hâlinde görüşülecek ve bölümlerde yer alan maddeler ayrı ayrı oylanacaktır.

Teklifin tümü üzerinde İYİ Parti Grubu adına İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu konuşacaktır.

Buyurun Sayın Dervişoğlu. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi üzerine İYİ Parti Grubunun görüş ve düşüncelerini paylaşmak adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Hazırlıklarına 2019 yılında başlanan ve ilginç bir zamanlamayla Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündemine getirilen bu kanun teklifi, özellikle en temel özgürlüklerden olan seçme, seçilme ve siyasi faaliyetlerde bulunma haklarını düzenliyor. Gelişmiş ülkelerde, seçim kanunlarında değişiklik yapılmasının amacı, hür ve modern bir demokratik ortamın temini ve buna bağlı olarak adil, tarafsız ve bağımsız seçimlerin tatbikidir. Bu teklifi hazırlayanların amacı, böyle halis niyet ve yaklaşımlarla açıklanamayacak kadar farklı anlamlar ve hedefler içermektedir. Gerçekten bir kuyumcu titizliğiyle hazırlanmış bu kanun teklifiyle ilgili her ayrıntı nazarıitibara alınmış, Komisyon çalışmaları esnasında kanun teklifinin tümü ve maddeleri üzerinde partimizin görüşleri tüm ayrıntılarıyla ifade edilmiş ve hazırlanan muhalefet şerhiyle de taçlandırılmıştır. Bu vesileyle, yoğun emek sarf eden Komisyon üyelerimize, başta Feridun Bahşi ve Ayhan Erel olmak üzere tüm milletvekillerimize ve ayrıca grup çalışanlarımıza şükranlarımı sunuyorum.

Ben maddeler üzerinde önemli birkaç konunun dışında çok fazla ayrıntıya girmeyeceğim, istesem de zaten buna zamanım yetmez. Partimizin değerli sözcüleri hem bölüm konuşmalarında hem de maddeler üzerindeki konuşmalarda gerekli açıklamaları pek tabiidir ki yapacaklardır.

(x) 321 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

Sayın milletvekilleri, teklif maddelerinin içeriğini, uhdesinde barındırdığı hukuki aykırılıkları ve iktidar bloğunun teklife gömülü birtakım örtülü hükümlerle elde etmek istediği kazanımları ifade etmeden önce, geline nokta daha geniş bir çerçeveden incelemek ve içerisinde bulunduğumuz durumun neye tekabül ettiğini sizlere enine boyuna tasvir etmek istiyorum. Biliyorum ki bu tasvirat şartlar ne olursa olsun iktidarda kalmak isteyen muhterisleri sapmış oldukları yanlış istikametten asla geri döndürmeyecektir. Her şeye rağmen büyük Türk milleti iyi bilsin ve unutmasın ki bu kanun teklifinin görüşmeleri esnasında milletvekili sıralarında sadece dili ve vicdanı olmayan parmaklar değil, haksızlığa ve hukuksuzluğa karşı asla müsamaha göstermeyen, savundukları değerler uğruna yanlışlıklara itiraz edebilmenin faziletiyle yaşayan, tavizsiz doğrularını tarihe not düşerek istikbalimizi aydınlatma kararlılığı sergileyen milletvekilleri de vardır. Tarihe düştüğümüz bu not hukuk vasıtalarını; vatanın, milletin ve devletin bekasını sağlamayı hedeflemek yerine, yalnızca şahsi ve siyasi ikballerini yüceltmek amacıyla silaha dönüştürmeye kalkışanların hazin sonuna işaret edecek ve gelecek nesillere ibret almaları amacıyla ışık tutan bir yol haritası işlevi de görecektir. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, öncelikle, bu kanun teklifiyle yaşama geçirilmesi planlanan düzenlemelerin kimler tarafından ve nasıl yapıldığının ve hangi hedefleri amaçladığının çok doğru bir biçimde anlaşılması gerekmektedir. Şayet bu kanun teklifi vazgeçilmez bir mecburiyetten kaynaklandysa hazırlık sürecinin şeffaf ve kamuoyunun gözleri önünde konuyla doğrudan ilişkili siyasi partilerin ve sivil toplum kuruluşlarının katkılarıyla hazırlanması icap ederdi. Oysa hepimiz gayet iyi biliyoruz ki bahse konu hazırlık iktidara mensup iki parti tarafından kapalı kapılar ardında ve herkesten saklanarak ve sadece sahip oldukları iktidarı kurtarmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Kanun teklifi, Cumhurbaşkanlığı'nın 2 paydaşının Genel Başkan Yardımcıları tarafından kamuoyuna sunulmuş, magazinsel tartışmalar yaşanması muradıyla da gündeme taşınmıştır. Bu tartışmalardan medet umuyor olmanız bile ciddiyetten ne kadar uzak olduğunuzun bir göstergesidir. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) 2018 yılına kadar kendi başlattığı tartışmalardan beslenmeyi ve onlardan siyasi rant devşirmeyi beceren bu iktidar belli ki artık İYİ Partinin Mecliste bulunduğu idrakinde değildir. Biz sizin yapay ve sanal tartışmalarınızla uğraşacak, vakit kaybedecek değiliz. Değirmenimize taşınacak su bulurlarsa kuşattığınız medyanın her derde deva televizyon yorumcuları ve köşe yazarları taşısın. Biz bu kürsülerden milletin sesi olmaya ve gerçekleri gözlerinizin içine baka baka haykırmaya devam edeceğiz. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; seçim kanunları yönetimde istikrarı ve temsilde adaleti esas almalıdır. Buradan iktidar vekillerine sormak istiyorum: 2018 yılında gerçekleşen seçimler öncesinde temsilde adaleti ve yönetimde istikrarı sağlayacağı iddia edilerek getirilen mevcut seçim mevzuatı 2023 seçimlerinin arifesinde hangi saiklerle değiştirilmek istenmektedir? Gündemimizde bulunan bu kanun teklifi, aslında iktidarın 2018 yılında hayata geçirmiş olduğu değişikliklerle adil olmayan bir seçim mekanizmasını inşa ettiğinin ikrarı niteliğinde değil midir? Eğer bu kanunun takdim gerekçesi imzacı vekillerin de iddia ettiği gibi "temsilde adalet" ilkesinin daha iyi tatbik edilmesi ise bu durumda aslında iktidarın yasa yapım süreçlerinde ne denli basiretsiz ve beceriksiz olduğunu kabul ettiği anlamına gelmez mi? Yok, eğer kanunun Meclise sunulma gerekçesi bahse konu bu basiretsizlik değilse o zaman iktidar 2023 seçimleri arifesinde böyle bir teklifle ne gibi örtülü amaçları olduğunu Türk milletine açıklamak mecburiyetindedir. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Sizlere sesleniyorum: Artık kendinize geliniz, burada türlü hesaplarla üzerinde oyunlar oynamaya kalkıştığınızı irade yüce Türk milletinin iradesidir, haddinizi biliniz! (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Bu Meclis artık sizin yanlış yaptığınız kanunları düzeltmeye çalışmaktan bitap düşmüştür. Anayasa yapıyorsunuz, Tayyip Erdoğan'a göre; ihale yasası yapıyorsunuz, yandaş müteahhitlere göre; şimdi de seçim yasası yapıyorsunuz, Cumhurbaşkanlığı'na göre. Millet yararına iş yapmaya ne zaman başlayacaksınız? (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Bunun için şayet muhalefete düşmeyi bekliyorsanız unutmayın ki o günler çok ama çok yakındır.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – İnşallah!

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (Devamla) – Allah şahit, yüce Meclis ve aziz milletimiz de şahit olsun ki eğer бүktüğünüz tüm değerlerimizi bir bir düzelterek. Sayın Genel Başkanımız Meral Akşener’in ifadesiyle “Ant olsun, şart olsun ki Türkiye’yi içine düşürdüğünüz bataklıktan çıkaracak ve aydınlık ufuklarla buluşturacağız.” (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; ulaşılması hedeflenen bir istikamet olarak modern ve özgürlükçü bir demokrasi, her alanda istikrara ve refaha yol açması planlanan barışçıl ve katılımcı bir siyasi dönüşümü gerekli ve mecburi kılar. Bu siyasi dönüşümün ve demokratik sürecin yapı taşlarını temel hak ve özgürlüklerin tesisinin yanı sıra, seçimlerin tam manasıyla hür ve adil şartlar altında yapılması oluşturur. Zira, ancak adil ve hür seçimlerin mevcudiyeti hâlinde hukukun üstünlüğü temin edilebilir, temel hak ve özgürlükler güvence altına alınabilir ve en nihayetinde, milletin iradesi herhangi bir fesada maruz kalmadan tecelli edebilir.

“Hür ve adil bir seçim” denildiğinde karşımıza tatmin edilmesi gereken birtakım kriterler çıkıyor. Öncelikle, seçimlere ilişkin hukuki çerçevenin belirli ve istikrarlı bir nitelik arz etmesi icap etmektedir. Seçme seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakları Anayasal güvence altına alınmış olmalı, seçim kanunları seçimlerden önce ve belirli katılımcıların çıkarları lehine değiştirilemez bir nitelik taşımalıdır. Başka bir ifadeyle, seçim mevzuatı vatandaşlar nazarında hak ihlallerinin ve hukuksuzlukların yaşanacağına dair bir kanaatin oluşmasını engelleyecek ölçüde istikrarlı ve güvenilir olmalıdır. Bunun yanı sıra, seçim kurulları ve seçimin yönetimiyle muvazzaf idari otoritelerin bağımsız, tarafsız ve hesap verebilir nitelikte olması gerekmektedir.

Yapacağınız bu yeni düzenlemeyle, yasayı uygulayacak hâkimleri daha yasa çıkmadan töhmet altında bırakıyorsunuz. Adalet duygusunu onarılması zor bir biçimde zedelediğinizi hâlâ görmüyor musunuz? Sizlerden bir istirhamım var: Tutduğunuz bu yolu terk edin ve Allah aşkına ellerinizi hâkimlerin üzerinden çekin, Türk milleti adına karar veren hâkimleri de rahat bırakın. (İYİ Parti sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Bilindiği gibi, seçim çevrelerinin teşekkülünün ve uygulanan temsil sistemlerinin niteliğinin, bir zümrenin değil, sadece ve yalnızca milletin iradesinin tecelli etmesine imkân verecek şekilde inşa edilmiş olması hayati bir mecburiyet arz eder.

Bu hususlara ek olarak, hür ve adil seçimler; kampanya süreçlerinin tüm siyasi katılımcılar için eşit şartlarda sürdürülebilmesini, eşit derecede rekabeti temin etmesini, finansal kaynaklar da dâhil olmak üzere devletin imkân ve kabiliyetlerinin o an iktidarda bulunan parti adına orantısız bir şekilde kullanılmasının engellenmesini öngörür. Şüphesiz, bu başlığın içine, en önemli siyasi propaganda araçlarından biri olan medya erişimi de dâhildir. İktidar partisinin, kamu tüzel kişiliğini haiz medyayı rekabeti önleyici ve diğer siyasi aktörleri baskılayacak bir şekilde orantısız kullanması da adil ve hür seçimleri engelleyecek başat unsurlardan biri olarak değerlendirilmektedir.

Kıymetli milletvekilleri, saymış olduğum tüm bu hususlar, iktidar blokunun siyasi retorğinde sıklıkla yer verdiği ancak şartlarını yerine getirmekte aynı ölçüde başarısız olduğu demokratik gerekliliklerin ve bu gerekliliklerin yapısal bileşenlerinden olan adil ve özgür seçimlerin kapsamını belirler. Ne var ki mevcut iktidar devleti topyekün müessir bir hâle getirmenin ve bu etkinliği muhafaza ve idame etmenin en temel gerekliliği olan bu standartları sağlamakta ziyadesiyle nobran, hukuka uygun, adil ve hür seçimlerin tatbikine imkân verecek yasal düzenlemeleri hayata geçirme hususunda ise oldukça beceriksiz ve başarısızdır. Üzerinde konuşmakta olduğumuz kanun teklifinin içeriği, 2023 seçimleri arifesinde alelacele bir tavırla Gazi Meclise takdim edilmesi de bu başarısızlığın açık bir tezahürü niteliği taşımaktadır.

Sayın milletvekilleri, seçimler yaklaştıkça paniğe kapılmış bir iktidarın kifayetsizliğinden kaynaklı sorunlar yaşanmaktadır. Yönetme kabiliyetini yitirmiş iktidar sahipleri kendilerini kurtaracak çareler aramakta ve yeni yollar keşfetmeye çalışmaktadır. Bizim nazarıımızda bu kifayetsiz aceleciliğin de sebebi aşıkârdır; benzer örneklerine de siyasi tarihte pek çok kez rastlandığı üzere, bu muhteris ve otoriter tavır milletin feraseti karşısında köşeye sıkışmıştır. Bu, aslında, siyaseten yok oluşun alametidir. İktidar bloku bu çöküşün farkındadır ve beyhude çabalarla seçim mevzuatında değişiklikler yaparak şahsi ve siyasi ikballerini garanti altına almaya çalışmakta, oyun devam ederken oyunun kurallarını tek taraflı ve diğer katılımcıların aleyhine bir şekilde değiştirmeye kalkışarak güya kendini kurtarmayı amaçlamaktadır.

Siyasetçinin er meydanı seçimdir. Seçim dediğin, eşit şartlarda ve mertçe yapılır. Seçime az bir vakit kala diğer siyasi aktörler tüm hazırlıklarını ve teşkilatlanmalarını mevcut seçim mevzuatına göre sürdürüyorken getirmekte olduğunuz bu seçim kanunuyla oyunun kurallarını oyun esnasında değiştiriyor, tabiri caizse muarazanın şerefine gölge düşürüyorsunuz.

Milletin iradesini hiçe sayan, devletin ve milletin selametini değil, neye mal olursa olsun siyasi mevcudiyetinin devamını arzulayan her iktidar yüce Türk milletinden gerekli cevabı almıştır. Önümüzdeki seçimlerde de tarihin tekerrür ettiğine hep birlikte bir kez daha şahitlik edeceğiz. Ne var ki Türk siyasi tarihi bu beyhude çabayı bir utanç vesikası olarak daima hatırlayacaktır! (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Sesime kulak vermenizi istiyorum: Hangi planı yaparsanız yapın, hangi mühendislikten medet umarsanız umun, hangi sinsi hesabı devreye sokarsanız sokun, siz yolcusunuz. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Abbas yolcu!

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (Devamla) – Millet kararını çoktan vermiştir. Bu büyük milletin iradesinden kaçamayacak ve onun iradesine ha bugün ha yarın teslim olacaksınız.

Değerli milletvekilleri, üzerinde konuşmakta olduğumuz kanun teklifinin maddeleri de az önce sözünü ettiğim otoriter ve tutarsızlık içeren zihniyetin bir yansıması niteliğindedir. 1'inci maddeyle seçim barajının yüzde 7'ye düşürülmesi öngörülmektedir. Bu değişikliğin gerekçesi olarak, iktidar, temsilde adaleti ve demokrasi standartlarının iyileştirilmesini işaret etmektedir. Biz bu gerekçeyi tebessümle karşılıyoruz. Zira çok hızlı ve yüzeysel bir araştırma yaptığımızda dahi görüyoruz ki yüzde 10'luk seçim barajını uygulayan başka bir ülke olmadığı gibi, bu teklif yasalarsa yüzde 7'lik seçim barajıyla bile Kazakistan'la birlikte dünyadaki en yüksek seçim barajını uygulayacak ülke olacağız. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Gelişmiş ülkelerin seçim barajlarına ilişkin karşılaştırmalı bir inceleme yaptığımızda da görüyoruz ki pek çok ülkede ya hiç seçim barajı uygulanmıyor yahut çok düşük oranlarda seçim barajı uygulanıyor. Örneğin, ABD, Birleşik Krallık, Kanada, Japonya gibi ülkelerde seçim barajı hiç yokken Almanya'da bu baraj yüzde 5, İspanya ve İtalya'da yüzde 3'tür.

Daha ilginç bir hususu arz edeyim: Rusya ve Macaristan gibi, uluslararası literatürde rekabetçi otoriter rejimler olarak nitelendirilen ülkelerde dahi seçim barajı yüzde 7'lik nisabın altındadır. Görünen o ki iktidarın vizyonu, yüz yıllık köklü bir demokrasi geçmişine sahip cumhuriyetimizi, muhalif siyasilerin ve gazetecilerin şaibeli şekilde ortadan kaybolduğu Rusya'nın ve küresel pandemi koşullarının otorite pekiştirme aracı olarak kullanıldığı Macaristan'ın dahi gerisinde konumlandırmaktadır. Bir kez daha bu yüzde 7'lik barajı gözden geçirmenizi teklif ediyoruz. İyileştirilmiş, güçlendirilmiş demokratik parlamenter sistem tasarımızda ifade ettiğimiz gibi, bu barajın yüzde 3 olarak uygulanmasının yerinde olacağı kanaatini taşıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Dervişoğlu.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (Devamla) – Çok teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz teklifin 2’nci maddesi D’Hondt nispi temsil sisteminin ittifak içerisinde uygulanması usulünü kaldırmaktadır, böylelikle D’Hondt sisteminin genel uygulamasına imkân tanınmaktadır. Kanımızca iktidarın bu noktada bir kafa karışıklığı mevcuttur, yoksa neden 2018 seçimlerinde canhıraş bir şekilde savunduğu ittifaklar sisteminden vazgeçsin ve fiilen ittifak kurmayı anlamsız hâle getirecek bir kanun teklifi tanzim etsin ki?

Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçerken koalisyonun zorluklarına işaret ede ede geldiniz. Şimdi öyle bir sistem kurguluyorsunuz ki seçimlerden önce bile koalisyonu zaruri kılıyorsunuz. Belli ki iktidarın bu uygulamadan da sinsi bir beklentisi vardır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Toplasın Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (Devamla) – Boş yere beklemeyin, engeller koydunuz aştık, tuzaklar kurdunuz bozduk; yaşadıklarınızdan Allah aşkına ders çıkarın. Hukuka aykırı, millet iradesini zapturapt altına alma çabası güden ve demokratik meşruiyeti zedeleyici hiçbir çaba milletin sinesinde karşılık bulmayacaktır. Bilakis bu durum, iktidarın Türk milleti nezdindeki biçare vaziyetini, içerisinde bulunduğu sakıncalı ruh hâlini ve kurumları tahakküm altına almaya çalışan pervasız teşebbüsünü gözler önüne sermektedir.

Buradan sizleri bir kez daha uyarıyorum: Elinizdeki hassas teraziyi milletin istikbali ve demokrasinin güçlenmesi için kullanın. Sahibi olduğunuz kanun yapma gücünü iktidarda kalmanızı garanti altına alacak bir silah olarak görmekten vazgeçin. Unutmayınız ki hiçbir silah sahibine sadık değildir, gün gelir sizi vurur; bizden söylemesi! (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (Devamla) – Başkanım, ramazanı tebrik edeceğim.

Sözlerimin sonunda, bu hafta sonu karşılayacağımız mübarek ramazan ayımızı tebrik eder, iyiliklere vesile olmasını dilerim.

Sabrınız için teşekkür ediyor, yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygılarımla selamlıyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkanım, müsaadeniz için çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Feti Yıldız.

Buyurun Sayın Yıldız. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA FETİ YILDIZ (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, Komisyonun değerli üyeleri; 321 sıra sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi hakkında Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Sözlerime başlamadan önce hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, kanun teklifi, milletvekili seçim barajının yüzde 10’dan 7’ye düşürülmesi, milletvekili dağılımının ittifaklar üzerinden değil, doğrudan partiler üzerinden yapılması, partilerin seçime katılması için “Mecliste grubu bulunması” ibaresinin madde metninden çıkarılması, teşkilatlanma yeter sayısı esas alınarak ilçe, il ve büyük kongrelerini üst üste 2 defa ihmal etmemiş olmak koşuluyla seçime katılma hakkını muhafaza etmesi, il seçim kurulu başkan ve üyeleri ile ilçe

seçim kurulu başkanlarının en az birinci sınıfa ayrılmış hâkimler arasından ad çekmeyle belirlenmesi, bir siyasi partinin başka bir siyasi partinin üyesini ancak kendi rızası varsa sandık kurulu üyesi gösterebilmesi, mahallî idareler seçimlerinde seçmen güncellemelerinin üç ay önceki seçmen kütüğü üzerinden yapılması, daha önce seçmen olan birinin bir şekilde adresi kapansa dahi son seçmen olduğu yerde seçmen olma hakkının devam ettirilmesi ve “Başbakanlık” ibaresinin Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine uyum düzenlemesi çerçevesinden çıkarılması, muhtar seçilen bir kişinin seçilme yeterliliğine sahip olduğuna ilişkin belgeleri en geç on gün içerisinde ibraz etmek suretiyle muhtarlık mazbatasının alınması değişikliklerini içermektedir.

Sayın milletvekilleri, siyasi partiler ve seçimler demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır. Siyasi partiler demokrasinin örgütlü yanını, seçimler ise millet egemenliğinin görünür yanını ortaya koyan araçlardır. Siyasi partiler ve seçim kanunları ülkelerin demokrasi standardını göstermesi bakımından önemli belgelerdir.

Değerli arkadaşlar, demokratik rejimle idare edilen ülkelerde yönetim yetkisinin kaynağı seçimlerdir. Milletin temsilcileri ve yöneticiler seçimler vasıtasıyla göreve gelir, seçimler vasıtasıyla temsil ve yönetme ehliyetini kaybederler. 82 Anayasası’nın 67’nci maddesine “temsilde adalet, yönetimde istikrar” ifadesi dâhil edilmiş, böylece seçim kanunlarının bu 2 ilkeyi bağdaştıracak biçimde düzenleneceği esası getirilmiştir. Bu 2 kavram amaç farklılığı gösteren ve birbirine zıt kavramlardır. Bu zıtlık nedeniyle, parlamenter sistem içerisinde bu 2 ilkeyi bağdaştırmak her zaman mümkün olmamıştır.

Sayın milletvekilleri, 16 Nisan 2017 tarihinde yapılan referandumla birlikte Türk milleti, yetmiş yıllık uygulamada tüm mahzur ve zayıflıklarını gördüğü parlamenter sistemden vazgeçmiş ve Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemini ihdas etmiştir. Referandumun ardından, Sayın Genel Başkanımız Devlet Bahçeli Bey her platformda konuşulan genel seçim barajını tartışmaya açmış, Sayın Cumhurbaşkanımız da seçim öncesi partilerin ittifak yapmasını önermiştir. Bu gelişmelerden sonra seçim barajının düşürülmesi ve seçim ittifakları konuları gündemde ağırlıklı olarak yerini almıştır. 13 Mart 2018 tarihinde yapılan kanun değişikliğiyle siyasi partilerin ittifak yapmalarının yolu açılmış, Milletvekili Seçimi Kanunu’nun 12’nci maddesine seçim ittifakıyla ilgili düzenlemeler eklenerek bir protokol çerçevesinde ittifak yapmak suretiyle siyasi partilerin seçime katılabilmeleri imkânı tanınmıştır. Bu sayede fiilî seçim ittifaklarına hukuki nitelik kazandırılmış ve genel seçim barajı bu şekilde sıfıra indirilmiştir.

Değerli arkadaşlar, seçim barajı, 12 Eylül askerî ara rejimi döneminde yasama yetkisini kullanan Danışma Meclisi ve Millî Güvenlik Konseyi tarafından siyasal sistemimize dâhil edilmiştir. Baraj sisteminin genel gerekçesine bakıldığında, hükûmet istikrarına vurgu yaptığı görülür. 1980 öncesi sıkça görülen koalisyon pazarlıkları, demokratik ahlaka aykırı girişimler, Meclisin çok parçalı oluşu gibi birçok sebeple bu düzenleme uzunca bir zaman kamuoyunda destek bulmuştur. Tamamen veya kısmen nispi temsil sistemini uygulayan ülkelerin çoğunda resmî bir seçim barajı bulunmaktadır. Seçim barajında yapılan değişikliklerin siyasi partilerin izlediği politikalarda önemli etkileri olduğu, seçmenin oy kullanma davranışlarına yansıdığı -zaman zaman da stratejik oy kullanıldığı- bilinmektedir.

Değerli milletvekilleri, seçim barajları, ülkelerin kendine özgü şartları sebebiyle farklılıklar göstermektedir. Ülkemizde seçim sistemleri üzerinde uzun süredir tartışmalar yapılmış, seçim barajının Anayasa’ya aykırı olduğu dile getirilmiş ve Anayasa’nın eşitlik ilkesini, ölçülülük ilkesini, düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetini, seçme ve seçilme hakkını ihlal ettiği ifade edilmiştir. Seçim barajının iptali için Anayasa Mahkemesine dava açılmış ancak Anayasa Mahkemesi, seçim barajının seçme ve seçilme hakkını sınırlayıcı ölçülere varmadıkça kabul edilebilir ve uygulanabilir olduğuna, seçim barajının yüksek olmadığına, Anayasa’nın “temsilde adalet ve yönetimde istikrar” ilkelerine uygun

olduğuna karar vermiştir; ancak Anayasa Mahkemesinin bu konudaki kararlarında devamlılık ve süreklilik yoktur. Anayasa Mahkemesinin genel barajı değerlendirirken yasama organının anayasal çerçeveye bağlı kalarak takdir ettiği sınırlama ve baraja rakam olarak el atmasının yargısal denetimin amacıyla bağdaşmayacağı da açıktır. Başka bir ifadeyle, mahkeme, bir kanun veya bir kararnamenin tamamını veya bir kısmını iptal ederken kanun koyucu gibi hareket ederek yeni bir uygulamaya yol açacak hüküm tesis edemez.

Uluslararası hukuk açısından da İnsan Hakları Beyannamesi'nin 21'inci maddesindeki düzenlemenin hedefi doğrultusunda, Türkiye'den yapılan başvurular sonucunda AIHM'in 2. Dairesi 2007'de, Büyük Daire 2008 yılında vermiş olduğu kararlarla Türkiye'deki tarihi ve siyasi şartları dikkate alarak şu saptamaları yapmıştır: İstikrarın meşru bir amaç olduğunu, bölünmeyi engellemek için devlete yeterli takdir alanı bırakılması gerektiğini, yüzde 10'luk barajın takdir marjını aşmadığını ve bu durumda Ek 1 No.lu Protokol'ün 3'üncü maddesindeki düzenlemeyi ihlal etmediğini belirtmiştir. Seçimler, genel ilkeleriyle kişinin seçme ve seçilme hakkı tüm ülkelerde anayasalarda düzenlendiği hâlde, seçim sistemi ve ayrıntılarını düzenleyen normlar ülkelerin daha çok yasalarında yer almaktadır, parlamentonun bu hususu uzun uzun ele alıp tartışması gerekir. Demokrasilerde seçim sistemleri çeşitlidir bildiğiniz gibi, sadece nispi temsil sisteminin bile 300 çeşit uygulaması vardır.

Sayın milletvekilleri, parlamenter sistem, yasama ve yürütme organının ortak faaliyet alanlarına ve karşılıklı eylem araçlarına sahip olduğu kuvvetler birliğine dayanan bir rejimdir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ise sert kuvvetler ayrılığına dayanır. Burada temel amaç, bireyin hak ve hürriyetlerinin azami şekilde korunmasıdır. Yasamayla birlikte yürütme organının doğrudan halk tarafından seçiliyor olması, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin demokratik değer açısından parlamenter sisteme olan bariz üstünlüğüdür.

Değerli arkadaşlar, şimdi düzenlemedeki 1'inci maddeye gelirsek, Milletvekili Seçimi Kanunu'nun 33'üncü maddesinde değişiklik yapılarak yüzde 10 olarak uygulanan ülke seçim barajı yüzde 7'ye indirilmektedir. Ülke seçim barajının yüzde 7 olarak uygulanmasıyla birlikte yönetimde istikrar örselemeden daha fazla fikrin yasama organında temsil edilebilir olması amaçlanmıştır.

Madde 2'de, Milletvekili Seçimi Kanunu'nun 34'üncü maddesinde değişiklik yapılarak bağımsız adaylar ve 33'üncü maddede yazılı oranı aşan siyasi partilerin bir seçim çevresinde elde edecekleri milletvekili sayısının hesaplanması düzenlenmiştir. Siyasi partilerin milletvekili sayısı her seçim çevresinde elde ettiği oy sayısı esas alınarak genel D'Hondt uygulamasıyla belirlenecektir. Siyasi partiler seçim bölgelerinde gerekli oy oranına ulaşmadan, içinde bulunduğu ittifakın artık oyları sebebiyle milletvekili çıkaramayacaktır, seçim çevrelerinde her parti kendi oyu oranında temsiliyet kazanacaktır. Bu düzenlemeyle, seçmen iradesine karşı meydana gelen sapmaların önüne geçilmek istenmiştir. Bu kanun teklifine karşı çıkanlar, mahcup bir ifadeyle de olsa Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin, yönetimde istikrar getirdiğini itiraf etmek zorunda kalmışlardır. 24 Haziran Seçimlerinde, 30 seçim çevresinde havuzda biriken artık oylar nedeniyle 30 milletvekili adayı milletvekili olmuş, seçmenin vekil olarak görmediği 30 kişi milletvekili olmuştur. Bu beyanımı burada bulan hiçbir arkadaşımızın üzülmesini istemem ancak maddi gerçek budur. Önerilen bu değişiklikle siyasi partilerin tüzel kişiliğine destek verilmiş, her partinin ittifak dışında görünürlüğü güçlendirilmiştir.

3'üncü maddede Siyasi Partiler Kanunu'nun 36'ncı maddesine şu fıkra eklenmiştir: "Seçime katılma yeterliliği elde eden parti, Siyasi Partiler Kanunu'nda öngörülen ve parti tüzüğünde belirtilen süreler içerisinde il, ilçe ve büyük kongrelerini üst üste 2 defa ihmal etmemiş olma koşuluyla seçime katılma hakkını muhafaza eder." Demokrasi, örgütlü toplumu önerir, önemser, örgütlenmenin en özgün modelini de siyasi partiler oluşturur.

Değerli arkadaşlar, teklifin 4'üncü maddesinde 3'üncü maddede yapılan değişikliğe uyum düzenlemesi yapılmaktadır. Siyasi partilerin Mecliste grup oluşturmaları, yasama organının faaliyetine kurumsal olarak katılmalarına ilişkin bir düzenlemedir. Salt grup kurmuş olabilmeyin, seçime katılabilmeyin yeter şartlarından biri olması uygun görülmemiştir. Burada milletvekillerinin araçsallaştırılması etik bulunmamış ve grup kurmanın seçime katılmak için yeterli şart olması böylece metinden çıkarılmıştır.

5'inci maddeye gelirse -en çok tartışma yapılan şeydir ki bu kamuoyunda da tartışıldı- 298 sayılı Seçim Kanunu'nun 15'inci maddesinin birinci fıkrası değiştirilmiştir. İl seçim kurulu, 1 başkan, 2 asil üye ve 2 yedek üyeden oluşur. İl seçim kurulu başkanı ve asil üyeler ile yedek üyeler, iki yılda bir ocak ayının son haftasında, il merkezlerinde görev yapan, kınama veya daha ağır disiplin cezası almamış, en az birinci sınıfa ayrılmış ve birinci sınıfa ayrılma niteliğini kaybetmemiş hâkimler arasından, adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonunca ad çekme suretiyle tespit edilir. Ad çekmede ilk çıkan hâkim başkan, sonraki 2 hâkim asil üye, son çıkan 2 hâkim de yedek üye olarak belirlenir. Ad çekmeye katılacak hâkim sayısının 5'ten az olması durumunda, bu hâkimler arasında, ad çekme işleminden sonra eksik kalan asil ve yedek üyeler kıdem sırasına göre belirlenir. Bu suretle oluşturulan il seçim kurulu iki yıl süreyle görev yapar. Hâkimlerin kıdemi, Hakimler ve Savcılar Kanunu'nun 15'inci maddesine göre belirlenir ancak bu kıdemin belirlenmesinde, kınama veya daha ağır disiplin cezası almış olanlar diğerlerinden kıdemsiz sayılır.

Sayın milletvekilleri, bu madde çok tartışıldığı için birkaç şey daha eklemek istiyorum. Hâkimlerin birinci sınıfa ayrılması işlemi, ahlaki gidişleri, meslek bilgileri, gayret ve çalışmaları, çıkardıkları işlerin miktarı, göreve bağlılıkları, üst merci ve müfettişlerin haklarında düzenlediği performans değerlendirmesi ve geliştirme formu dikkate alınarak yapılır.

Sayın milletvekilleri, ülkemizde, bugün itibarıyla 23.160 hâkim bulunmaktadır. 81 ilimizde, 405 hâkim il seçim kurullarında, 1.094 hâkim ise ilçe seçim kurullarında görev yapacaktır. İl ve ilçe seçim kurullarında görev alacak hâkimlerin ad çekme suretiyle belirlenmesi yöntemini şaibeyle bir arada telaffuz etmek, seçim kurullarında görev yapacak hâkimlere hakaret, dahası, büyük bir iftirdir.

Değerli arkadaşlar, 6'ncı maddeye gelirse, burada da benzer uygulamadır, ilçe seçim kurullarıyla ilgilidir. Yine, burada da en az birinci sınıfa ayrılmış hâkimler arasından kura şeklinde, ad çekme suretiyle belirlenecek, eğer bulunmazsa kıdem sırası getirilecektir.

7'nci maddede ise 298 sayılı Kanun'un 23'üncü maddesinin beşinci fıkrasından sonra gelmek üzere... "Sandık kuruluna üye bildirme hakkı olan bir parti, kişinin oluru almadan başka bir partinin üyesini sandık kurulu üyesi olarak gösteremez." Burada gereksiz tartışmaların önlenmesi amaçlanmıştır.

8'inci maddede ise "Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun uyarınca yapılacak mahalli idareler genel seçiminde, birinci fıkra gereğince, yerleşim yeri adresine göre oluşturulan seçimin başlangıç tarihinden üç ay önceki seçmen kütüğü üzerinden güncelleme yapılır." fıkrası eklenmiştir.

9'uncu madde kütük düzenlemesi nedeniyle seçmenin hiçbir şekilde oy kullanma hakkından yoksun bırakılmaması için düzenlenmiştir.

Sayın Başkan, iki dakikamız kaldı ama biraz müsamaha ederseniz...

Adresi kapanmış olması sebebiyle Adres Kayıt Sistemi'nde görülmeyenler, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nün Adres Kayıt Sistemi'nde bulunan en son geçerli adres kayıt bilgileri kapsamında seçmen kütüğünde kaydedilecektir. Oy kullanma hakkının kaybedilmesinin önüne geçilmek amaçlanmış, adresi kapanmış seçmenlerin nerede oy kullanacağı yasal zemine kavuşturulmuştur.

Değerli milletvekilleri, muhtarlarla ilgili 10'uncu madde şöyle: "298 sayılı Kanunun 40 ıncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

‘Muhtarlık bölgesi askı listelerinin askı süresi içinde, bir seçim çevresinden diğerine yapılan seçmen nakil istemleri hakkında ilçe seçim kurulu başkanı tarafından, itiraz üzerine veya nakil isteminin şüpheli bir girişim olduğu kanaatine varılması üzerine resen yapılacak araştırma ve inceleme neticesinde, nakil isteminin kabul edilmemesi halinde seçmen kaydı dondurulmaz ve bir önce kayıtlı olduğu adreste seçmen kaydı devam eder.’” Burada seçmenin seçme hakkının hiçbir şekilde elinden alınmaması amaçlanmıştır.

11’inci maddede de Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine uyumlu olarak “başbakanlık” ifadesi madde metninden çıkarılmıştır.

Değerli arkadaşlar, 12’nci madde şöyle: “İl seçim kurulu başkan ve üyeleri ile ilçe seçim kurulu başkanları, bu maddenin yürürlüğe girmesinden itibaren üç ay içinde, 15 inci ve 18 inci maddelerde bu maddeyi ihdas eden Kanunla yapılan değişikliklere göre yeniden belirlenir. Bu şekilde belirlenen başkan ve üyeler, önceki başkan ve üyelerin görev süresini tamamlar.” Bu uygulamanın, seçmen iradesini etkileme veya seçime katılanların bir kısmına avantaj veya dezavantaj oluşturduğu gibi bir işlevi yapması mümkün değildir. Bu yönde yapılan itirazların hukuki bir dayanağı yoktur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, devam edin.

FETİ YILDIZ (Devamla) – Sağ ol Başkanım.

13’üncü maddeye göre seçimde ilk sırada yer alan muhtar adayı seçilme yeterliliğine sahip olduğunu en geç on gün içinde belgelendirmesi hâlinde kendisine seçimi kazandığına dair mazbata verilir. Bu süreç uzamadan muhtarın belirlenecek göreve başlaması amaçlanmıştır.

14 ve 15 yürürlük maddesidir.

Sayın Başkanım, değeri milletvekilleri; Türkiye Cumhuriyeti’nin zihni kodlarının tam olarak anlaşılması, devleti kuran Türk milliyetçilerinin devlet aklını yansıtan zihin, tavır, eylem kodlarının anlaşılmasına bağlıdır. Devletin zamana ve şartlara göre değişen özel bir yapısıyla genel ve değişmeyen bir özü vardır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, devam edin Feti Bey.

Müsavat Bey’e iki dakika verdim, size de...

FETİ YILDIZ (Devamla) – Değişmeyen bu öz ve ruh devlet aklıdır. Devlet aklı her şeyden önce siyasi davranışta yüksek bir rasyonalite ve amaca uygunluk arar. Demokrasi, doğası gereği korunması ve yaşatılması en zor rejimdir; kesintilere uğrasa da Türk milleti demokrasiyi evrensel kurallarıyla tam olarak özümsemiş, her türlü tertip ve oyunları bozmuş ve yaşatmasını bilmiştir.

Değerli milletvekilleri, benden önce konuşan sayın hatibin sözlerine bir iki cümleyle cevap vermek istiyorum. Cumhuriyet İttifakı sadece bir seçim ittifakı olmayıp Türkiye’ye yönelik iç ve dış kaynaklı hasmane girişimler karşısında millî ve ahlaki duruş ve bu çerçevede sürdürülecek tarihi bir birlikteliktir. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FETİ YILDIZ (Devamla) – Başkanım, bitiriyorum. Bitiriyorum Başkanım.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Verelim, verelim.

FETİ YILDIZ (Devamla) – İhaneti bir meta gibi pazarlayanlarla Cumhuriyet İttifakı’nı mukayese etmek, en basitinden, ilme karşı saygısızlıktır.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş.

Buyurun Sayın Beştaş. (HDP sıralarından alkışlar)

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Yalnız, Sayın Başkanım, bir dakika alacağım var sizden.

HDP GRUBU ADINA MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu arada, Adalet ve Kalkınma Partisi sıralarında tamı tamına 4 milletvekili var. Bunu da halkımıza ifade ediyorum.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Kendi sıralarınızda kaç kişi var, onu da söylerseniz. Kendi sıralarınızda kaç kişi var?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Bizim sıralarımızda bulunanlar hariç 5 vekilimiz Adalet Komisyonunda, bir de Plan Bütçe Komisyonunda.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bizimkilerin de Adalet Komisyonunda ve Plan Bütçe Komisyonunda hepsi. Bak, kendi konuşmacılarınız yok.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Buna itiraz etmenize gerek yok, zamanımızı çalılıyorsunuz.

Değerli halkımız, evet, bugün seçim kanunu teklifini görüşüyoruz ve iki buçuk yıldır Cumhuriyet İttifakı ortakları gizli kapaklı, kapalı kapılar ardında, hiç kimseye hiçbir bilgi verilmeden, bırakın tartışmayı, bırakın müzakere etmeyi, hiçbir bilgi verilmeden bir kanun teklifi hazırladı ve önümüze getirdi. Garip bir şekilde, bu konuda çokça tartışma yapıldı; “İttifaklar arasında çelişki var, tartışma var, anlaşıyorlar.” ve birçok spekülasyon yapıldı ama onu tartışacak zamanım yok. Eğer seçim kanunu teklifine bakarsanız aslında kimin kârlı kimin zararlı olduğu da ortaya çıkıyor. Ben hâlâ bir uzlaşının olduğu kanaatinde değilim, aksine 2 taraf da kendisini korumaya almış ve “Bu seçim kanunu teklifi yasalaşırsa neresinden faydalanabilirim?” diye bir arka plan bilgisine dayanıyor.

Evet, 2 partinin mutabakatıyla oluşmuş; hiçbir katkı yok, tamamen kendi beklenti ve ihtiyaçlarına göre oluşturulmuş ve bu da yasama organını ne kadar domine ettiklerini, ne kadar baskıcı bir sistemi yürüttüklerini aslında ortaya koyuyor. Görünüşte bir yasama organı var, hepimiz Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesiyiz ama maalesef yürütmenin tam anlamıyla tahakkümü burada devam ettiriliyor. Yani düşünün, biz Halkların Demokratik Partisi olarak seçim kanunu ve Siyasi Partiler Kanunu’na dair çok fazla kanun teklifi verdik, değişik zamanlarda verdik, bunların hiçbirini dikkate alınmadı, reddedildi ama burada 2 parti bütün Türkiye’nin geleceğini belirleme gücünü kendinde görüyor ama çok büyük yanılıyorlar; bunu birazdan anlatacağım.

Biz, Anayasa Komisyonunda da söyledik, aslında bu seçim kanunu burada bulunmayan bütün partileri, seçime girme yeterliliği olan bütün partileri de doğrudan ilgilendiriyor. YSK bir liste yayınladı ve 24 parti yayınladı, dedi ki: “Hepsi seçime girebilir.” “Evet, niye onlar yok? Anayasa Komisyonunda gelsinler düşüncelerini ifade etsinler.” dedik ama reddedildi. Dedik ki: “Ya, bu, seçimin şaibeli olması, seçim güvenliği meselesi Türkiye’nin en önemli meselelerinden olageldi.” Mühürsüz oy pusulalarının onaylanması hâlâ hafızalarımızda yerini koruyor. Kedileri de unutmadık herhâlde, biliyorsunuz yani trafolardaki kedileri de unutmadık hâlâ. Fakat “Adil Seçim Platformunu, baroları, insan hakları kurumlarını davet edin, onlar da olsun.” dedik, onu da kabul etmediler çünkü seçim güvenliğini değil, seçimin kendi lehlerine güvensiz koşullarda yapılmasının koşullarını yaratmaya çalışıyorlar.

Ne var önümüzde? Yani siyasi değerlendirmeleri tabii ki yapacağız ama bir kere, bu kanunu “yüzde 7”yle tanıttılar, gerçekten şaka gibi. “Yüzde 7’ye düşürüyoruz barajı, aman ne kadar demokratik, aman ne güzel işler yapıyoruz.” Ne diyorsunuz ya? Yüzde 7 de dünyanın, Avrupa’nın en yüksek barajı. Şimdi, size birkaç örnek vereceğim. Yüzde 7’ye niye indirdiğinizi de biliyoruz. Yüzde 10 barajı, 83 yılında

Kürtler Meclise girmesin diye konuldu; evet, adını koyalım, Kürtler ve onların dostları, sosyalistler, sol partiler girmesin diye konuldu. Şimdi, HDP bütün barajları bütün engellemelerinize rağmen yıkıp geçince, HDP'nin önünde duramayınca bu barajlar bu sefer kendi ortakları için yüzde 7 bandını getirdiler ve bunu da demokratik bir ilkeymiş gibi yutturmaya çalışıyorlar ama hikâye. Ne var? Diğer ülkelerden örnek veriliyor, hakikaten okuma yazmamız mı farklı, farklı mı okuyoruz, onu bazen aklım almıyor. Size birkaç örnek vereyim: Mesela, Avusturya'da siyasi partilerin seçime girmesi için sadece 3 milletvekilinin imzasıyla Ulusal Seçim Kuruluna kayıt yapmaları yeterli, 3 milletvekili; Fransa'da siyasi partilerin seçime girmesi için kayıt yapmalarına bile gerek yok ve buna ilişkin ayrıntılar var; İtalya'da seçime girmeleri için kayıt yaptırmaları ve 1.500 seçmenin imzası gerekiyor; Norveç'te 5 bin; en ağır Portekiz, orada da 7.500 imzayla siyasi partiler seçime giriyorlar ve Anayasa Mahkemesine kayıt yaptırmaları yeterli.

Şimdi, bunu getirmişsiniz bize demokratik bir adım diye anlatıyorsunuz ama bilmiyorsunuz ki sizin geldiğiniz yoldan biz dönüyoruz. Siz bir şeyler kuruyorsunuz ama biz, o kurduklarınızı nasıl kurduğunuzu, o hilelerin arka planında neyi düşündüğünüzü adımız gibi biliyoruz; bu nedenle onları hiç kimse yutmuyor ve inandırıcı değilsiniz. Biz, yüzde sıfır baraj öneriyoruz, çok netiz. Seçimin demokratik olması için siyasi partilerin asgari ölçülerde, zaten kurulları var... Ve burada, Anayasa Komisyonuna bir teklif de sunduk. Ya, bu ülkede Cumhurbaşkanı 100 bin imzayla aday gösterilebiliyor; Cumhurbaşkanı ya, her şeyi temsil eden, tek adam, her şeyin başı; yasamanın, yürütmenin, yargının, idarenin yani onun imzasıyla şu anda Türkiye'de yapılmayacak iş yok, maalesef tam anlamıyla tek adam rejimi kurdunuz. E, o zaman, siyasi partiler de 100 bin imzayı toplayıp seçime girebilsin; niye başka şart şurt arıyorsunuz? Yok efendim “Kongre yapmadın.” yok “Kongreni ihmal ettin.” yok “Türkiye'nin illerinin yarısından bir fazlasında örgütlenmen gerekiyor.” Niye bu şartları koyuyorsunuz? Amacınız, en az partinin girmesi ve girenlere yönelik de tabii ki engellemeleriniz.

Şimdi, burada yeni bir sınırlama daha getiriyorlar -bunu bu nedenle anlatıyorum- “Seçime girmek için il ve ilçe büyük kongrelerini üst üste 2 defa ihmal etmemiş olmak.” Bir de böyle afili kelimeler kullanıyorlar ki sanki kimse anlamıyor, herkesten akıllılar; hâlbuki değişler, onların aklı böyle bilindiği kadar da yüksek değil. Ya, niye engelliyorsunuz? Bu pandemi sürecinde yapamamış kongresini, olabilir ama örgütlü; niye girmesin? Bunu bile düşünmüşler ve seçime girme hakkını açıkça gasbediyorlar. Açıkçası, burada “Yüzde 7'ye indiriyoruz ama siyasi partilerin seçime girme yeterliliği için bu engeli koyuyoruz.” diyerek aslında kendi yalanlarını da kendi elleriyle, başka bir maddeyle tamamen boşa düşürmüş oluyorlar; kimse buna inanmaz.

Şimdi, ittifaklar meselesini zaten tartışmaya gerek yok. Burada temel amaçlarından biri, var olan ve olması muhtemel ittifakları dağıtmak. Yani kendi getirdikleri yasayı, iki yıl önce uygulanan ittifaklar sistemini kökten bozuyorlar, bir de bunu demokratik diye sunuyorlar. Diyorlar ki: “Her parti kendi aldığı oy oranında vekil çıkarsın.” E, daha önce niye getirdiniz o zaman? Daha önce niye getirdiniz? “Adalet ve Kalkınma Partisi” demek, kendi yaptığının aksini her gün tekrar tekrar ortaya koymak ve kendini yalanlamaktır. Bu da onlardan bir tanesi. Küçük partilerin ya da büyük olmayan partilerin -“küçük” demek bazen aşağılayıcı kavram olarak kullanılıyor, ben o anlamda kullanmıyorum- temsiliyetini engellemeye dönük doğrudan bir mesele.

Sandık kurullarının oluşumu; doğrusu ben bunu çok çok tehlikeli buluyorum ama bu tehlikeyi boşa çıkaracağız. Şimdi, şöyle bir şey düşünün, değerli milletvekilleri, lütfen şuna bir dikkat edin: 1948 yılında bir sistem getirilmiş, yıl 48, yetmiş iki yıl önce yani. Ne yapılmış? Orada Demokrat Partinin onayıyla bir komisyon kurulmuş, Türkiye Büyük Millet Meclisi dışından 2 Yargıtaydan, 2 Danıştaydan,

4 akademisyen ve Ankara, İstanbul, İzmir Barolarından birer temsilciyle 11 üyeli bir Bilim Kurulu oluşturulmuş ve Yargıtay Başkanı Halil Özyörük de buna Başkanlık yapmış ve siyasi partilerin tamamına yazı gönderilmiş, demişler ki: “Dünya örnekleri incelenmiş, buna ilişkin çok sayıda arşiv bilgisi var; ilginize sunuyorum.” Yerli ve yabancı uzmanlarla görüşülmüş ve seçim güvenliğiyle ilgili bu 298 sayılı Yasa düzenlemiş. Yani aslında memurlardan ziyade siyasi partilerin temsilcileriyle sandık kurullarının şekillenmesi ve burada bütün partilerin lehine bir düzenleme yapılmış ve kamu görevlilerinin gözetiminde değil, altını çizerek söylüyorum, parti temsilcilerinin çoğunlukta olduğu sandık kurullarıyla...

(Uğultular)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – İbrahim Bey, biraz daha düşük sesle konuşursanız... Böyle, yüksek sesle Sayın Başkan, gerçekten... Bari düşük sesle konuşun Sayın Akbaşıoğlu, sesiniz buraya geliyor, gerçekten. Hani dinlemiyorsunuz, anlıyorum da...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Biz dinliyoruz ya!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Benim burada insicamım bozuldu yani hakikaten.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Şöyle: Tamamen bir hayal dünyasında uydurmuşsunuz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Hayal dünyasında yaşayan sizsiniz. Arkanızda vekiliniz yok, ne konuşuyorsunuz ya!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Hayal dünyasında uydurmuşsunuz. Konuşmuşluğumuz yok yani, konuşmuşluğumuz yok.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Yetmiş iki yıl boyunca yürürlükte olan kanunun üstü, şimdi geliniyor, bir çizgiyle çizilmeye çalışılıyor. Peki, neymiş? Dürüst, adil, demokratik seçim tamamen tarihe karışıyor.

Şimdi, size şunu söyleyeyim: 1.500 hâkim, savcının görevine son veriliyor; 1.500 hâkim, savcı. Kıdemli hâkimlerin tamamı görevden alınıyor, şu anda il ve ilçe seçim kurulu başkanlığı yapanlar ve bu yasa da bunu getiriyor, diyor ki: “Kıdemli hâkimleri ben görevden alıyorum.” Bir de biz bunu söyleyince “Hâkimlere hakaret ediyorsunuz.” diyorlar. Ya, asıl hakareti siz yapıyorsunuz, kıdemli hâkimleri görevden alıyorsunuz, “Yeni birinci sınıfa ayrılmış hâkimler arasından kura yöntemiyle il ve ilçe seçim kurulu başkanlarını tespit edeceğiz.” diyorsunuz. Peki, bu yeni olacak olan hâkimler kim? AKP’li hâkimler; tamamen, tamamen onlar. Burada tüm liste var bende; ilçe başkanı mı, il başkanı mı, milletvekili adayı mı, belediye başkanı adayı mı, bütün avukatları topladılar kendi hinterlandlarında, AKP’li olanları hâkim, savcı yaptılar. 15 Temmuz darbe girişiminin ardından kaç kişi alındı biliyor musunuz? 14 bin yeni hâkim ve savcı alındı. İşte, bu kura sistemiyle kurguları şu: Bu yeni hâkim, savcıları; kendilerine bağlı olan, itaat eden, emir ve talimatla çalışan hâkimleri kurayla çekecekler, o kurayı da nasıl yapacaklar Allah bilir; herhâlde gizli kapaklı, kapalı kapılar ardında, tıpkı mülakat sistemi gibi “Bize kim daha yakın?” diye o hâkimleri alacaklar ve bu seçim kurullarını böyle teşekkül ettirecekler. Ya, ne yaparsanız yapın, isterseniz Mehmet Emin Akbaşıoğlu sandık kurulu başkanı olsun, isterse Sayın Hayati Yazıcı sandık kurulu başkanı olsun; ya, oraya atılan oyları değiştiremeyecek, değiştiremeyecek. Oy atılmadıktan sonra, halk size oy vermedikten sonra siz...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Düzeltiyim: Muhammet Emin Akbaşıoğlu.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Muhammet Emin Akbaşıoğlu, pardon.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Teşekkür ederim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – ...o, kurul başkanı da olsa bu değişmeyecek. Neden? Çünkü bunlar oy alabilecekleri hesabı üzerinden bu kurguyu yapıyorlar ve eminim, o atayacağımız, kurayla çektireceğiniz hâkimler bile size oy vermeyecek, iddia ediyorum. Bu konuda artık o kadar ayyuka çıktı ki yaptığımız hileler, yolsuzluklar, bunu bile görmekten âcizsiniz.

Diğer bir düzenleme, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine uyum yapılmıyormuş; evet, uyum. Ne yapılmış biliyor musunuz? Biliyorsunuz, 2 kararnameyle yasalarda “Başbakan” ve “Bakanlar Kurulu” geçen her yerde “Başbakan” ve “Bakanlar Kurulu” silindi, çıkarıldı “uyum” adı altında; amenna, kabul. Ama nedense 298 sayılı Yasa’ya itinayla, özenle, çok özel planlanarak dokunulmadı, oraya dokunulmadı. Şimdi dokunuluyor, şimdi dokunuluyor ama nasıl dokunuluyor? “Başbakan” siliniyor “Cumhurbaşkanı” yazılmıyor, nasıl bir şey bu ya! Şu anda yürütmenin başı kim? Cumhurbaşkanı. “Başbakan”ı çıkarıyorsan “Cumhurbaşkanı”nı onun yerine yazman gerekiyor ama onlar yazmayarak Cumhurbaşkanının seçim yasaklarından etkilenmesini önlemek istiyorlar. Cumhurbaşkanı jetlerle, uçaklarla, işte, uçan, yüzen, bilmem, oturan her türlü vasıtayla gezecek, devletin tüm olanaklarını kullanacak, karşısında da siyasi partilerle yarışacak. Burada da inanılmaz derecede haince ve -ustaca demeyeceğim- çok acemice bir iş yapmışlar. Ya, bence bu kadar eleştiriye de kendinize yaptırmayın ya. Sildiniz “Başbakan”ı, yazın yerine “Cumhurbaşkanı”nı, kimse tartışmasın. Cumhurbaşkanı hem bir genel başkan olacak, istediği kararnameyi çıkaracak, seçim kampanyası yürütecek, aday olacak ama devletin tüm olanaklarını seçim kampanyasında kullanacak, buna da “demokrasi” diyeceksiniz. Yok öyle bir şey, buna “demokrasi” “demokratik bir sistem” falan demeyin ve yol yakinken bu maddeyi geri çekin ya da ilgili düzenlemeyi yapın. Bu konuda önergelerimiz de muhalefetten diğer partilerin de önereleri var.

Ve açıkçası bunun dışında -ittifakları söyledim- grup kurma şartı... Ya, AKP kendisi 2001 yılında -Fazilet Partisi işte, kapandı o dönem, şu bu- bir partiden ayrıldı, grup kurdu, işte, seçime girdi ve iktidar oldu. Ya, yaşadıklarını çok çabuk unutuyorlar. O mağduriyet edebiyatını otuz yıldır yapıyorlar ya -yirmi küsur yıldır- ama mağduriyetlerini aştıkları bütün yolları muhalefete tıkmak istiyorlar, muhalefetin o yoldan yürümesini engellemeye çalışıyorlar. Burada tabii ki en çok tartışılan partilerden biri ne kadar şanslıyız ki biziz. Gerçekten, bütün partiler bizi tartışmayı çok seviyor, gece gündüz, hangi kanalı açsak HDP tartışılıyor. “A, bu yüzde 7’ye düştü, acaba HDP’ye bir şey olur mu?” “Burada 20 milletvekili düşürüldü, acaba HDP için mi yapıldı?” “Acaba şu, HDP’nin kapatılması üzerine mi yapıldı?”

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Biz değil.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – “Bütün partiler...” derken konuşmayan partileri tenzih ediyorum tabii, çıkarıyorum. Ben kanalları ve temsilcileri kastediyorum ama sizin temsilcileriniz de konuşuyorlar yani onu da görüyorum, izliyorum, sonuçta bütün partileri izliyoruz biz de.

Ya, hepinize, hiç muhalefet-iktidar ayırmadan söylüyorum: Vallahi, HDP seçmeninden sizlere oy çıkmaz bu şekilde, size ekmek de çıkmaz. HDP, HDP’lidir ya! HDP’liler kendileri karar verir. Bu seçim yasasına karşı da ne yapacağımızı, ne edeceğimizi biz de en az sizin kadar biliyoruz, değerlendiriyoruz ve HDP üzerinden yaratılan bu fırtınayla ilgili şunu söyleyeyim: Ya, sizlerin, iktidarın analistleri bile, o her şeyden anlayan yorumcularınız var ya; hava durumundan, denizden, karadan, uzaydan, her konuda yorum yapan yorumcularınız var ya, onlar bile diyor ki: “Ya, HDP seçmeni asla yerinden kıpırdamıyor.”

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yok canım, hiç öyle değil ya!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Diyor ki: “Kıpırdamıyor, yüzde 12-13 bandında ve bu düşmüyor.”

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – O bir hayal, o bir hayal.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Yani sizin analistler söylüyor bunu.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Biz görüyoruz, sahadayız, HDP yok.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Vallahi “Biz bu seçim kanunuyla aman etkileniyoruz, etkilenmiyoruz.” telaşı değil bizimki; bizimki, bu ülkede adil, dürüst, demokratik bir seçim yapılma koşullarının mevcudiyeti kaygısıdır.

Bize karşı yapılmayan ne kaldı ya, ne kaldı? Ne yapmadınız yani iktidar bloku daha bize ne yapsın? Eş başkanlarımız tutuklu, kayyum atadınız, her gün operasyon yapıyorsunuz, her türlü demokratik hakkı gasbediyorsunuz, her türlü, her türlü engellemeyi yapıyorsunuz ama biz hâlâ ayaktaız.

Bence yol yakinken bu yoldan vazgeçin. HDP güçlenerek geliyor, biz daha da büyüyerek geliyoruz. HDP seçmeni -diğer seçmenlerden üstün diye ya da hiyerarşi kurmak açısından söylemiyorum ama- bu ülkedeki en politik seçmenlerdendir çünkü damdan düşenlerdir, çünkü bunu yaşayanlardır, çünkü bu konuda acı çekenlerdir...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – ...savaşın, çatışmanın, ayrımcılığın, ötekileştirmenin en büyük bedelini ödeyenlerdir, işkence görenlerdir, yakınlarını faili meçhullerde kaybedenlerdir, hâlâ cezaevinde yakınları bulunanlardır. Bizim milletvekili grubunda bile kaç milletvekilimizin babasının, kardeşinin faili meçhulde katledildiğini belki bilmiyorsunuz, hiç merak etmediniz. Ama şunu unutmayın: Bu konuda sizin getireceğiniz yasalarla seçimi kazanamayacaksınız çünkü o sandıklara sizin adınıza oy atılmayacak.

Seçim mühendisliğinizi gördük, önümüze koca koca 15 maddelik bir taslak getirdiniz. Vallahi, ben kendi adıma büyük hayal kırıklığına uğradım. Çok daha zekice işler bekledim, bu kadar gözümüze sokmanızı beklemezdim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Bitiriyorum Başkan.

BAŞKAN – Buyurun, son bir dakika veriyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Çünkü o kadar aleni yapmışsınız ki kendi ihtiyacınıza göre. Yani “Yüzde 7 bizim için. Küçük partiler girmesin, oyumuz kaybolmasın. İttifaklardan diğerlerine oy gitmesin, aman biz büyük partiyiz.” Diğeri: “İl ve ilçe seçim kurullarında, o kadar çalıştık, hâkim aldık, bari bu hâkimler işe yarasın. Aman oraya ‘Cumhurbaşkanı’ yazmayalım, Cumhurbaşkanı her türlü yetkiyi kullansın.” Yani bu kadar da gözümüze sokmanıza gerek yoktu. Daha zekice...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bu korku size yeter Meral Hanım, bu korku yeter.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – İbrahim Başkan, korku HDP’de bulunmaz, korku size yeter.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Oradan terbiyesizlik yapma! Ne demek “Size yeter.” ya! Ne diyorsun sen ya! Ne dalga geçiyorsun ya!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Dalga geçmiyorum, “Bu korku size yeter.” diyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Korkan sensin, sen! Ukalalık yapma! Densizlik yapma!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sensin, sen! Bu korku sana yeter. Korkmuyorsan söyleme oradan.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Evet, unutmayın, siz burada yenildiniz, yenilgiyi kabul etmek de bir erdemdir, bence bu erdemi gösterin ve gerçekten, o bakışlarınızla kimse korkmuyor. Haddinizi bilin!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bakışlarımı bile takip ediyor, şuraya bakar mısınız!

BAŞKAN – Birleşime yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.43

BEŞİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 20.15****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir), Necati TİĞLİ (Giresun)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 72’nci Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

321 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelere devam ediyoruz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına ilk söz Aydın Milletvekili Bülent Tezcan’a ait.

Buyurun Sayın Tezcan. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; can simidi yasasını görüşüyoruz.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Seni dinlemeye geldim.

BÜLENT TEZCAN (Devamla) – Teşekkür ederim, Recep Bey beni dinlemeye gelmiş. Rahat bir yere alın Recep Bey’i.

Görüyorum ki Cumhur İttifakı büyük bir sıkıntı içerisinde ve iktidardaki her düşen partinin yaptığı gibi. İktidarı kaybetme tehlikesi içerisindeki her siyasi parti gibi Cumhur İttifakı’nı oluşturan partiler de can simidi olarak seçim mevzuatında değişiklik yapma yolunu seçmişlerdir, arayış bu.

Değerli arkadaşlar, siyaset, milletin gönlünde itibar kazanmakla yapılır. Siyaset yolculuğu milletin gönlünde itibar kazanmaktan geçer. Eğer milletin gönlünde itibarınızı kaybetmişseniz milletin gönlünde kaybettiğiniz itibarı kanunun satır aralarındaki tuzaklarda bulamazsınız, bulamazsınız. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Şimdi, görüyoruz ki AK PARTİ ve Milliyetçi Hareket Partisi kaybettiği itibarı kanunun satır aralarında aramaya çalışıyor. Çarşıya, pazara güç yetmiyor. Mazot 3 kat artmış, et 2 kat artmış, süt artmış, ayçiçeği artmış, vatandaş çarşıya gidemeyecek, pazara gidemeyecek hâle gelmiş, AK PARTİ kaybettiğini yanlış yerde arıyor. Değerli arkadaşlar, bu kanun teklifinin altında imzası olan arkadaşlar, bu itibarı kanunun satır aralarında kaybetmediniz; çarşıda kaybettiniz, pazarda kaybettiniz, markette kaybettiniz, nerede kaybettiyseniz orada arayın, burada boşuna uğraşmayın. Burada bulamayacaksınız, burada bulamayacaksınız. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, kanun teklifinde “Baraj yüzde 10’dan yüzde 7’ye insin.” diyorlar. Güzel, teşekkür ederiz. Yüzde 10 barajın fazla olduğunu, bakın, değil günlerdir, aylardır, yıllardır konuşuyoruz ya, dilimizde tüy bitti. E, yüzde 7’yi lütfetmiş arkadaşlarımız. Şimdi soruyorum, niye yüzde 7? Niye yüzde 7? Ha, milletimiz bunu biliyor. Hesabı yaptınız, Milliyetçi Hareket Partisinin ihtiyaç duyduğu oran yüzde 7.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Onu siz nereden biliyorsunuz?

BÜLENT TEZCAN (Devamla) – Ya, bizi niye uğraştırıyorsunuz? O zaman gelin hep beraber bir teklif verelim, Milliyetçi Hareket Partisinin ihtiyacı olan oran neyse baraj odur diyelim. Niye 3,7,5,8 diye uğraşıyorsunuz? (CHP sıralarından alkışlar)

Bakın, her seferinde burada sayın hatip de savunurken “E canım, yönetimde istikrar için baraj gerekli.” dedi. İyi de o, parlamenter sistemde gerekliydi. E, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminde yürütme tek kişi, onu da millet seçiyor. Bunu diyen sizsiniz. E, milletin seçtiği, yürütmenin doğrudan vatandaşın oyuyla seçildiği sistemde artık barajın yönetimde istikrara bir etkisi yok ki. Artık mesele temsilde adalet. Bu sistem süreceksa barajın tamamen kalkması lazım ama makul bir baraj, en azından 6 siyasi partinin ortak mutabakatında söylediği gibi yüzde 3... Evrensel ölçülerde de “Makul baraj yüzde 3’tür.” deniyor. Ya, niye yüzde 3 getirmiyorsunuz? “Yok, MHP’nin ihtiyacına göre belirleyeceğiz, siyaset mühendisliği yapacağız.” diyorsunuz siyaset mühendisliği. Ama boşuna uğraşıyorsunuz. Gitmekte olanın hiçbir zaman seçim kanunlarını değiştirerek çöküşten kurtulduğu görülmemiştir. Gidiyor gitmekte olan, geliyor gelmekte olan. Bu da sizi kurtarmayacak, bu da sizi kurtaramayacak. (CHP sıralarından alkışlar)

2018’de Komisyonda, yine bu kanunu değiştirirken o zaman da uyardık sizi, ben uyardım. “Ya, oynamayın bu işlerle, bunlardan size kurtuluş yok. Bırakın bu numaraları, bu numaralar sizin ayağınıza takılır.” dedik, takıldı seçimlerde. Şimdi, ondan dönüp çıkışın peşindesiniz. Aslına bakarsanız, bu kanunun genel gerekçesini en doğru biçimde Sayın Semih Yalçın açıkladı. Bir mektup gönderdi, bir yazı gönderdi gazetelere, okudum ben onun tamamını, orada diyor ki: “Ya, biz bu altı partinin ittifakından rahatsızız. ‘Bu ittifakı nasıl dinamitleriz?’ diye düşündük, altı partinin bu masasının altına dinamit olarak bunu hazırladık.” Ama boşuna, hazırladığınız dinamit elinizde patlayacak, o da sizin elinizde patlayacak, o da çünkü liderler açıklamayı yaptılar. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, “En kıdemli hâkimden vazgeçeceğiz.” diyorsunuz. Ya, Türkiye’de 1950’den beri seçim yapılır, 1950’den beri, yetmiş küsur yıldır en kıdemli hâkimler seçim kurullarının başkanıdır. Rahmetli Menderes bundan rahatsız olmadı, rahmetli Celal Bayar bundan rahatsız olmadı; rahmetli Ecevit, Demirel, Turgut Özal, sayın bütün liderleri, hiçbirinin aklına bundan rahatsız olmak gelmedi; niye siz rahatsızsınız? En kıdemli hâkimden niye rahatsızsınız? En kıdemli hâkimin yerine tombaladan çıkan hâkimi koymaya çalışıyorsunuz. En kıdemli hâkimin yerine tombaladan çıkan hâkimle seçim yapmak isteyen bu millet sandıkta tombala torbasının içine sokacak hiç şüphenez olmasın, hiç şüphenez olmasın. (CHP sıralarından alkışlar) Elinizde patlayacak.

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Yetmiş iki yıldır CHP iktidar olamıyor.

BÜLENT TEZCAN (Devamlı) – Şimdi, deniyor ki -yıllardır uygulanan bir yöntem var- “Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu olan parti varsa Mecliste her şeyi yapar. Grup Başkan Vekili vardır, öneri verir; ya, bu siyasi partilerin seçime girme hakkı da var.” İşin ilginç, 2002 yılı seçimlerine giderken AK PARTİ de teşkilat şartını gerçekleştirmemiş olmasına rağmen Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu olduğu için seçime girme hakkı kazandı ve yirmi yıldır milletin verdiği oyla iktidarsınız. Ya, yirmi sene önce bu kanunun size tanıdığı hakkı şimdi hangi endişeyle başkalarının elinden almaya çalışıyorsunuz, hangi endişeyle almaya çalışıyorsunuz? Ha, belli ki demokrasiye kurduğunuz tuzağı bozmaya dönük 15 milletvekilinin demokrasi kahramanı olarak İYİ Partiye gidip oyununuzu bozması canınızı çok acıtmış. Hâlâ canınız yanıyor, hâlâ canınız yanıyor. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Belli ki bu.

Ya, iyi de demokrasiye tuzak kuracaksınız, Gemerek’te bir hâkim bulacaksınız, Gemerek’te bulduğunuz hâkime Ankara’daki olağanüstü kurultayın yapılmasını erteleteceksiniz, olağanüstü kurultay yapmayınca birileri çıkacak ve “Biz milletin bağrına gidiyoruz.” deyip İYİ Partiyi kuracak, bu sefer başka bir tuzak planlayacaksınız, İYİ Partinin seçime girmesinin önüne tuzak kuracaksınız ve demokrasi kahramanı 2 lider Genel Başkanımız Sayın Kılıçdaroğlu ile Sayın Akşener el ele verecek, sizin oyununuzu bozacak; belli ki canınızı çok yakmış. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Ama Gemerek’te hâkim bulsanız da Mecliste arzu ettiğiniz sayıyı bulsanız da bu milletin gönlü Gemerek hâkiminin oyununu bozmaya da yeter, Cumhuriyet İttifakı’nın planını bozmaya da yeter; göreceksiniz, göreceksiniz. (CHP sıralarından alkışlar)

Belki de ben yanılıyorum, belki de bunun asıl sebebi bu değil.

MUHARREM VARLI (Adana) – Çok yanıldın, hepsi palavra.

BÜLENT TEZCAN (Devamla) – Belki de bu maddeyi getirmenizin sebebi, sevgili AK PARTİ’li kardeşlerim -sizden hile seziyorlar, sizden, AK PARTİ Grubundan- hani, 2002’de 20 kişi ayrılıp, bundan yararlanıp o seçime girdiniz ya, “İktidar çökerken batan gemiden kaçan 20 milletvekili olur da bizim grubumuzdan ayrılır, ayrı bir parti kurar, seçime girer de başımıza bela olur.” diye kendi grubuna güvenmeyen bir kanun teklifidir bu. Sizden korkuyorlar belki de sizden. (CHP sıralarından alkışlar)

MUSTAFA HİDAYET VAHAPOĞLU (Bursa) – Muharrem İnce’nin yanına gidenleri niye atamadınız partiden? Niye işlem yapmadınız?

ONURSAL ADIGÜZEL (İstanbul) – Dinle! Dinle!

BÜLENT TEZCAN (Devamla) – Yani söyleyecek şey çok, söyleyecek şey çok, “Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçtik, Başbakanı kaldırdık.” diyorsunuz. Peki, Başbakanı kaldırdınız ya, güzel. Kanunların tamamında “Başbakan” yazan yere “Cumhurbaşkanı” yazdınız, bir bu kanun muaf.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BÜLENT TEZCAN (Devamla) – Tamamlıyorum efendim.

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

BÜLENT TEZCAN (Devamla) – Kanunların tamamında “Başbakan” kelimesini çıkardınız “Cumhurbaşkanı” yazdınız. Bir bu kanun muaf yani bu kanunda bugünkü Cumhurbaşkanı sizin geçmişte saydığımız Başbakanın niteliklerine, kapasitesine sahip değil mi, niye buraya koymadınız? Niye buraya koymuyorsunuz, niye? (CHP sıralarından alkışlar)

Bakın, uzatmaya gerek yok, herkes her şeyi, bunu biliyor.

MUHARREM VARLI (Adana) – Vallahi çok iyi biliyor.

BÜLENT TEZCAN (Devamla) – İşin özü şu: Seçimin kapısı geçimden geçer arkadaşlar, seçimin kapısı geçimden geçer. Milletin geçim kapısını kapattıysanız bilin ki seçim kapısı da size kapalıdır. Bugün geçimin kapısı kapalı, onun için seçimin kapısının anahtarı bizim elimizde ve inşallah, o kapıyı açacağız, millet de bu dertten kurtulacak. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Hepinize teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Sayın Bülbül, buyurun.

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Yetmiş iki yıldır millet sizi iktidara getirmiyor, bir düşünün ya!

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Getirecek, getirecek; az kaldı, az kaldı.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Aynaya bak, aynaya!

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Grup Başkan Vekilimiz kürsüde.

Buyurun Sayın Bülbül.

IX.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

3.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül’ün, Aydın Milletvekili Bülent Tezcan’ın 321 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin tümü üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Milliyetçi Hareket Partisine sataşması nedeniyle konuşması

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim.

Şimdi, tabii, bu sataşmaları, büyük bir şehvetle, kürsü şehvetiyle ifade edilen bu sözleri cevaplamaya çalışacağız. Bu sataşmalar sırasında ilk başta, işte, MHP için yüzde 7’nin belirlendiği noktadaki

beyanınızı çok talihsiz buluyorum yani geçen seçimde MHP'yi yüzde 2'ye, 3'e layık görüyordunuz; Milliyetçi Hareket Partisi, üzerine oynanan bütün oyunlara, kurulan bütün tuzaklara rağmen geldi. 15 Temmuz sonrasında MHP'ye yargı yoluyla kurulan tuzağı, o "Burhan Yaz" denilen hâkimin Kırşehir'de güvenlik güçlerinden kaçarken samanlıkta yakalandığını burada söyleyemiyorsan sen de bu noktada onlarla berabersin demektir, o pusuyu kuranlarla berabersin demektir. (MHP sıralarından alkışlar) Sen, Amerika'ya gittiğin zaman belki onlarla ilgili tavsiyelerde bulunuldu sana, sen belki onun için bunlardan bahsetmiyorsun. FETÖ tuzağı kurulduğu zaman sen bunlarla alakalı olarak vicdanen hiçbir şey söylemek ihtiyacı burada hissetmeyip de kalkıp da Gemerek hâkiminin verdiği şerefli karardan bahsediyorsan sen FETÖ kadar bundan rahatsız olmuşsun demektir.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bunlara söyle, bunlara. Ortağın kucak kucağıydı.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Ortağına söyle.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Devamla) – Milliyetçi Hareket Partisinin varlığından bu noktada rahatsızlık duyanın kim olduğunu bizler çok iyi biliyoruz.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sakin! Sakin!

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ortağına sor, onlar iyi bilirler.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Devamla) – Siz Cumhuriyet Halk Partisi olarak önceki seçim sisteminden, 2018 seçiminde uygulanan sistemden yararlanarak kaç tane milletvekili çıkardığınızı söyleyin.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Onu da siz getirdiniz.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Devamla) – O artık oylardan yararlanarak kaç tane milletvekilini buraya getirdiğinizi söyleyin. (CHP sıralarından gürültüler) Sizin derdinizi çok iyi biliyoruz. O Saadet Partisinin, İYİ Partinin, diğer partilerin artık oylarından...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Devamla) – Sayın Başkan, bir dakika...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Kanunu siz getirdiniz, yanıldınız.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Yüzde 5'e indirin, yüzde 5'e. Sizi kurtarmaz, yüzde 5'e indirin.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Tutmadı tezgâh!

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Ya, siz getirdiniz onu da, biz getirmedik.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Devamla) – Siz o artık oylardan faydalanamayacağınızı düşündüğünüz için feveran ediyorsunuz.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Oylar artık değil, onlar milletin oyu.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Devamla) - Bugün, 115 milletvekiliyle oturuyordunuz burada, kalkıp da burada millete başka şekilde nağmeler yapmaya kalkmayın. Rahatsızlığın özü budur.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – O kanunu da siz çıkardınız.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Devamla) - Yüzde 1, yüzde 2 olan partileri memnun etmek için, "Aman kızmasınlar." demek için bunları söylemeyin.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Siz getirdiniz kardeşim, elinizi zorlayan mı oldu?

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Devamla) - O sistemden en fazla faydalanan sizlersiniz. Şimdi o imkânlara kavuşamayacağınız için mi dert yapıyorsunuz? (MHP sıralarından alkışlar)

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bu kanun da aynısı olacak haberiniz olsun; bu kanun da öyle olacak, bu kanun da.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 2002’de AK PARTİ nasıl iktidara geldi, onu da anlat.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – O kanunu da siz çıkardınız.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bu kanun da aynısı olacak.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Bu kanundan da şikâyet edeceksiniz demek ki!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Maliye Bakanının fotoğrafını da anlat.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun.

4.- Aydın Milletvekili Bülent Tezcan’ın, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbul’ün sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına ve Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hiçbir telaş ve öfke içerisinde konuşmayacağız.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Ya, düşük oyla milletvekili çıkaracaksınız değil mi, öyle diyorsunuz yani.

(CHP ve MHP sıralarından karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BAŞKAN – Bir dakika Sayın Tezcan.

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – Başkanım, bunlar bizi konuşturmadılar, bizim Başkanımızı konuşturmadılar.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Bizde buçuk seçmen yok, seçmenin buçuğu olmaz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ya itiraz etmedik mi sizin getirdiğinize, ne tantana ediyorsunuz ya!

(CHP ve MHP milletvekillerinin birbirlerinin üzerine yürümeleri, gürültüler)

BAŞKAN – Beyler...

Buyurun Sayın Tezcan.

BÜLENT TEZCAN (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, bizim veremeyecek hiçbir hesabımız yoktur. Bizim hiçbir dönemde FETÖ’yle ya da başka bir terör örgütüyle hiçbir temasımız olmamıştır. Ha, Sayın Grup Başkan Vekilinin söylediği Amerika ziyareti bugün ortağı olduğu AK PARTİ’nin finanse ettiği, devlet kurumlarının finanse ettiği bir toplantıdır. Biz orada Pensilvanya’ya gitmedik ama ne büyük talihsizlik ki bizimle beraber orada olan Nureddin Nebati bugün Bakanları, Türkiye ekonomisini kurtarmaya çalışıyor.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – “Pensilvanya’ya gittin.” demedim, “Pensilvanyalılarla beraber neyi konuştun?” dedim sana, “Pensilvanya’ya gittin.” demedim. Pensilvanyalılarla neler konuştun, onu açıkla.

BÜLENT TEZCAN (Devamla) – Nureddin Nebati kaçmış, Pensilvanya’ya gitmiş, o da oradaydı, AK PARTİ Genel Başkan Yardımcıları da oradaydı, AK PARTİ’nin il başkanları da AK PARTİ’nin milletvekilleri de oradaydı, Nureddin Nebati de oradaydı, Nureddin Nebati.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sen FETÖ’cü hâkimleri açıkla. Eğer namusluysan FETÖ’cü hâkimleri açıkla, MHP’ye operasyon yapanların kim olduğunu açıkla. Namuslu ol! Şerefli ol! Sen kalkıp burada nağme yapma bize. Sen Amerika’da kimlerle temas kurduğunu açıkla.

BÜLENT TEZCAN (Devamla) – Biz devletin kurumlarının toplantısına gittik, Pensilvanya’yla bizim hayatta bir temasımız olmadı, olmaz da. Siz kendi ortaklığınıza bakın!

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Bırak! Pensilvanya’ya gitmemiş, Amerika’ya gitmemiş! Bırak bu işleri! Barış Yarkadaş anlattı, biliyorsun.

BÜLENT TEZCAN (Devamla) – Ha, gelelim “Bundan kaç milletvekili çıkardınız?” meselesine.

Yahu arkadaşlar, 2018 Anayasa Komisyonu tutanaklarına dönün bakın. Ben konuşmuşum, hem de bu maddede getirdiğiniz paylaşım sistemine itiraz etmişim, demişim ki: “Bu, adaletsiz ama bize yarayacak; bakın, ayağınızı denk alın.” Ya, siz dün bir tuzak kurmuşsunuz, tuzak elinizde patlamış. Üç buçuk sene önce biz sizi uyarımız, işinize gelmemiş. (CHP sıralarından alkışlar)

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Hak etmeden 25 milletvekili al, ondan sonra itiraz et.

BÜLENT TEZCAN (Devamla) – Bugün aklınız başınıza gelmiş, kalkıp bize “Bundan yararlanma peşinde.” diyorsunuz, hadi oradan! Hadi oradan! (CHP sıralarından alkışlar)

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Hadi oradan! Hadi oradan! Sana hadi oradan! Terbiyesiz! Terbiyesiz!

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Artist.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Özkoç.

MUHARREM VARLI (Adana) - Sende iyi bir kuyruk acısı var, vallahi sende iyi bir kuyruk acısı var.

BAŞKAN – Bir dakika, bir dakika. (CHP sıralarından gürültüler)

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Arkadaşlar, ben kalktım, Allah aşkına ya.

BAŞKAN – Beyler, Grup Başkan Vekiline söz verdim.

Sayın Özkoç, buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

32.- *Sakarya Milletvekili Engin Özkoç’un, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül’ün sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim.

Kürsü, elbette ki bütün arkadaşlarımın çıkıp açıkça kendi fikirlerini, isterlerse fiziki olarak da vücut dillerini kullanarak konuşabilecekleri bir yerdir. Demokrasinin de zaten buradan tüm Türkiye’ye yayıldığı biliniyor ama hiçbir arkadaşımızın -bizim arkadaşlarımızın da- bunu bir çatışmaya döndürmemesi gerekir.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederim.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Çatışmaya döndürmek istemiyorsak...

BAŞKAN – Bir dakika, bir dinleyelim, sonra...

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – ...Milliyetçi Hareket Partisi üzerinde oynanan oyunu burada namusluca, şereflice söyleyeceksiniz. O hâkimler samanlıklarda bulundu, o FETÖ’cü şerefsizler. En azından bu hakkı teslim edin.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Bakın...

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Bizim sinir uçlarımızla oynamayın! Terbiyesizlik yapmayın! (CHP sıralarından gürültüler)

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – FETÖ’nün siyasi ayağı nerede?

BAŞKAN – Sayın Özkoç...

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Bir dakika arkadaşlar...

BAŞKAN – Arkadaşlar, sayın milletvekilleri...

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Gemerek hâkimiyimş. Samanlıkta yakalananları söyle sen.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Ya, sakın ol ya!

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Yanlış mı? Ya, zamanında inandınız onlara bakın, sen ona bak ya, sen ona bak.

BAŞKAN – Bir dakika.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – FETÖ’nün en büyük tezgâhını biz bozduk be, sen ne anlatıyorsun!

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri...

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Bir durun ya.

BAŞKAN – Bir dakika Levent Bey.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Ben böyle bir vücut diliyle konuşmam.

BAŞKAN – Sayın Özkoç, buyurun efendim.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Levent benim kardeşimdir, ben böyle bir vücut diliyle konuşmam, böyle bir düşmanlık diliyle de konuşmam.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Düşman değiliz biz.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Biz, sadece, Bülent Tezcan Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun fikirlerini söylemiştir, kimseye tuzak kurmuyoruz, hiçbir siyasi partiyle de ilgili ayrılıkçı bir fikre sahip değiliz. Bu iş bir güven meselesidir. Kendinizle ilgili nasıl hissediyorsanız o şekilde algıyorsunuz. Konuşmayı yaparken karşıdan bizi nasıl seyrediyorlar, ona bakmak lazım; kendimizi ne duruma düşürüyoruz, ona bakmak lazım; kendimize yakışmayan tavırları Mecliste sergilersek önce Meclise güveni sarsmış oluruz.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

X.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Rize Milletvekili Hayati Yazıcı, İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül ile 91 Milletvekilinin Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4284) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 321) (Devam)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına ikinci konuşmacı Çanakkale Milletvekili Sayın Muharrem Erkek.

Buyurun Sayın Erkek. (CHP sıralarından alkışlar)

CHPGRUBU ADINA MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

1800’lerin başı, II. Mahmut Selimiye Kışlası’nı denetlemeye gitmiş, gitmiş ama gittiği zaman olması gereken ne? Padişahı 9 pare top atışıyla selamlamaları lazım, yapılmamış. Çok sinirlenmiş, paşaları çağırmış, demiş ki: “Ya, ben geliyorum, selamlama yok, top atışı yok. Neden?” Paşalar da topçu çavuşunu çağırmış, topçu çavuşu gelince Padişah sormuş: “Neden top atışı yapılmadı?” “Efendim, bunun 18 tane sebebi var?” demiş. Padişah “Sırayla say bakayım.” demiş. “Efendim, bir, barut yok.” demiş. Padişah “Tamam, tamam, sus; gerisini saymana gerek yok.” demiş. Bakın, memleketi batırdınız. Neden biliyor musunuz? Birinci sebebi adalet yok, adalet! Adaleti yok ettiniz, adaleti; adaleti yok ettiniz! (CHP sıralarından alkışlar) Adalet olmayınca aş, iş, ekmek de olmuyor. Adalet olmayınca, işte, böyle seçim güvenliğini de yıkıyorsunuz. Adalet olmayınca, işte, memlekette yatağa aç giren çocuklar var ama sizin Genel Başkanınız, Cumhurbaşkanı, devleti, milleti yöneten kişi televizyonda -maalesef- gece yatarken ne yediğini anlatıyor. Yiyebilir bir insan ama bunu televizyonda anlatamaz, hele hele bu memlekette yatağa aç giren çocuklar varken bunu anlatamaz. İşte, bunlar adalet olmadığı için oluyor, adalet olmadığı için! (CHP sıralarından alkışlar)

Bu memlekette her 100 haneden 40 hanenin geliri giderinden az, adaleti yok ettiğiniz için. Ama iş nerede başladı biliyor musunuz? Hiçbir yerde yok adalet; gelir dağılımında da yok, eğitimde de yok. İş nerede başladı? Darbeyi Allah’ın lütfu olarak görüp, OHAL döneminde suistimalci bir Anayasa değişikliğiyle Anayasa’yı araç olarak kullanıp otoriter bir sistemi inşa etmenin adımlarını attınız ve Türkiye’yi tek adam sistemine geçirdiniz. Yine, OHAL döneminde, 24 Haziran 2018’de... Göya seçimler Kasım 2019’da olacaktı, millet öyle onayladı; seçimleri öne çektiniz. OHAL döneminde seçim olur mu ya? OHAL döneminde Cumhurbaşkanlığı ve milletvekili seçimlerini yaptınız. Yaptınız da ne oldu? İşte, 84 milyon freni patlamış kamyon gibi uçuruma sürükleniyor. Her gün yoksullaşıyor 84 milyon. Kişi başına düşen millî gelir düşüyor. Hukuk devleti yıkıldı. Milyonlarca aile açlık sınırıyla mücadele ediyor; açlıkla, yoksullukla mücadele ediyor. Biliyorsunuz, Türkiye’de ücretli çalışanların yarısına yakını asgari ücretli. Açlık sınırı ne kadar memlekette? Tabii, 3 maaş, 4 maaş alanların bunu bilmesi mümkün değil.

Çok büyük kötülük yaptınız memlekete. Gülüyorsunuz ama sizin tabii böyle bir derdiniz yok. İntihar ediyor babalar beyefendi, gülüyorsunuz ama evine ekmek götüremeyen babalar intihar ediyor, siz gülmeye devam edin. Utanmanız gerekir, gülüyorsunuz; utanmanız gerekir. (CHP sıralarından alkışlar) Sorumlu kim? Sorumlu sizsiniz, saray iktidarı.

Böyle bir teklif geliyor, bakın, Komisyon da söyledik, kızılıyorsunuz ama 1950’den beri hiçbir iktidar böyle bir teklifle bu yüce Meclise gelmedi. Türk demokrasisine ve Türk siyasetine ihanettir bu teklif. 1950’den beri hiçbir iktidar birinci sınıf hâkimi, en kıdemli hâkimi değiştirmeyi düşünmedi. Bu seçim kanununun en güzel cümlesi ya, en doğru cümlesi, en sade, en net cümlesi -ne diyor kanun- “İlin en kıdemli hâkimi il seçim kurulunun başkanıdır, ilçenin en kıdemli hâkimi ilçe seçim kurulunun başkanıdır.” Hangi gerekçeyle değiştiriyorsunuz bunu? Efendim, “Yedeklerde belirsizlik varmış.” Yedeklerde belirsizliği gidermenin sebebi en kıdemli hâkimi değiştirmek mi?

SEMRA KAPLAN KIVIRCIK (Manisa) – Liyakat yaşta mı yani?

MUHARREM ERKEK (Devamlı) – Hanımefendi, en kıdemli hâkim en güven veren hâkimdir, en az etki altında kalan hâkimdir.

SEMRA KAPLAN KIVIRCIK (Manisa) – En liyakatli olan hâkimdir.

MUHARREM ERKEK (Devamla) – Bir de Anayasa Mahkemesini örnek veriyorsunuz, o da çok üzücü. Anayasa Mahkemesi biliyorsunuz, Yüksek Seçim Kurulu üyelerinin görevini bir yıl uzattı değil mi? Anayasa Mahkemesine gitti konu, -Yüksek Seçim Kurulunun da yapısı değişmedi bu arada, hâkimler değişmedi, yalnızca görev süresi bir yıl uzadı- ne dedi Anayasa Mahkemesi? Dedi ki: “Bu tablo, Yüksek Seçim Kurulunun yürütmenin etkisi altında kalacağını göstermez, seçimlerin dürüstlüğünü de etkilemez çünkü aynı hâkimler göreve devam ediyor.” Yüksek Seçim Kurulu üyeleri, hepimizin bildiği gibi, Yargıtaydan ve Danıştaydan gelen yüksek hâkimler. Tabii ki, etkilemez ama siz ne yapıyorsunuz -ilin en kıdemli hâkimini alıyorsunuz, torbadan belki çok daha kıdemsiz bir hâkim çıkacak- seçim güvenliğini yıkıyorsunuz; böyle bir şeye hakkınız var mı? 1950’den beri Yüksek Seçim Kurulu var bu memlekette; il, ilçe seçim kurulları var. Hiçbir iktidar böyle kötü niyetli seçim güvenliğini yıkacak bir teklifle bu Meclise gelmedi, bu da size nasip oldu, bu da size yakışır; bravo(!) (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, değerli milletvekilleri, bakın, adaletin sesini kısıntı bu memlekette çünkü kuvvetler ayrılığını yıktınız. Kuvvetler ayrılığının olmadığı yerde hukuk devleti olmaz. Bu memlekette bugün mafya babalarının, uyuşturucu baronlarının, adrese teslim ihalelerle servet sahibi yapılanların, kara para aklayanların mesela sesi çok güçlü, onların sesi çok güçlü ama adaletin sesi sanki böyle fısıldıyor, arada bir fısıldayabiliyor. Ya, gerçekten bir memlekete ancak bu kadar çok kötülük yapılır; arka arkaya, arka arkaya. Bu gelen teklifle, işte, bir yıl kapalı kapılar ardında çalıştınız, sonuçta getirdiğiniz maalesef bu.

Ocak ayında, bu yılın ocak ayının son haftasında Türkiye’de bütün il ve ilçe seçim kurulu başkanları görevlendirildi, iki yıl görev yapacaklar, niçin değiştiriyorsunuz? Ya, biriniz çıkın da ama haklı, hukuki ve mantıklı bir gerekçe söyleyin, biriniz. Ya, bu ayıptır; bu, demokrasiye, siyasete yapılan en büyük ayıptır. Bunu siyaseten söylemiyorum; bir hukukçu olarak, bir vatandaş olarak, bir milletvekili olarak tüm samimiyetle söylüyorum.

Başka ne yaptınız? Partili Cumhurbaşkanını seçim yasalarından muaf tutuyorsunuz. Hangi gerekçeyle? Mehmet Uçum’un dediği gibi “tek kişilik hükümet.” Ne diyor Anayasa, sizin getirdiğiniz sistem? “Yürütme yetkisi Cumhurbaşkanına aittir.” Değil mi, öyle yazıyor? E, niye muaf tutuyorsunuz yasaklardan? Yasama yetkisini de devrettiniz ya kısmen, onu da devrettiniz; o da çok ayrı bir sorun. Düşünebiliyor musunuz, partili Cumhurbaşkanı, parti genel başkanlığı yoluyla devleti yöneten kişi, örtülü ödeneği kullanacak, devletin bütçesini kullanacak, uçaklarını kullanacak, makam araçlarını kullanacak, gittiği illerde onu valiler, kurum müdürleri karşılayacak, devletin tüm imkânlarıyla yarışacak. Ya, değerli milletvekilleri, demokrasilerde, seçimlerde siyasi partiler mi yarışır, devlet mi yarışır? Siyasi partiler yarışır ya. Devleti yarışın içine sokuyorsunuz, devleti taraf yapıyorsunuz. Böyle bir şeye hakkınız var mı? Bu, devleti çürütmektir, en büyük yozlaşmadır. Devletin temeli adaleti çürüttünüz; asıl beka sorunu budur.

Şimdi şu getirdiğiniz teklife bakın ya, Sayın Tezcan söyledi, bütün kanunlarda “yeni sisteme uyum” adı altında “Başbakan” yazan yerlere “Cumhurbaşkanı” yazdınız; e, seçim kanununun 65’inci maddesinde niye yazmıyorsunuz? Ya, değer mi, iktidar için değer mi Allah aşkına bunlara, değer mi? Siz iktidarınızı belki sürdürürsünüz ama millet fakirleşmeye devam eder. Bakın, ülkedeki gençler hayallerini yurt dışında arıyor; bütün gençler, sizin gençleriniz de, hiç ayırım yapmadan söylüyorum. Bu tablodan siz sorumlusunuz ve maalesef demokrasiye ihanet etmeye devam ediyorsunuz, maalesef. Saraydan böyle bir teklif geliyorsa sizin buna “Hayır.” demeniz lazım yasama organı üyeleri olarak. “Hayır, bu, doğru değil.” demeniz lazım. “En kıdemli hâkimi değiştirmek doğru değil. Partili Cumhurbaşkanını seçim yasalarından muaf tutmak doğru değil.” demeniz lazım ama buna cesaretiniz yok anlaşılan.

Barajla ilgili çok konuşmayacağım. 12 Eylül darbe hukukunun demokrasi ayıbı olan barajı hâlâ savunuyorsunuz; 10 olsa ne olur, 7 olsa ne olur; ikisi de çok yüksek, ikisi de temsilde adaleti zedeliyor. Efendim ittifak içinde baraj sorunu yokmuş, baraj sıfırmış. E, ittifak içine girmek zorunda mı bir siyasi parti? Neden siyasi partilerin önüne engeller koyuyorsunuz? Neden demokrasinin, temsilde adaletin önüne engeller koyuyorsunuz; neden yapıyorsunuz bunu? Ondan sonra da diyorsunuz ki gerekçede: “Siyasi partiler demokrasinin vazgeçilmez unsurlarıdır.” Böyle mi vazgeçilmez unsuru? Efendim, yüzde 5 alacak, 3 alacak ittifakın içinde bir parti, baraj onun için sıfır. Dışarıda yüzde 6 alacak, 1 milletvekili bile çıkaramayacak; ne kadar güzel değil mi? Üstelik siz bu sistemde ne diyordunuz: “Yönetimde istikrar artık sorun değil.” E, o zaman barajı 3 yalalım diyoruz ona da cesaretiniz yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Erkek.

MUHARREM ERKEK (Devamla) – Evet, bir dakika değil mi?

Değerli milletvekilleri, hiç kimsenin endişesi olmasın, Türkiye’nin hak etmediği bu tabloyu mutlaka değiştireceğiz. Muhalefet olarak her gün toplumun her kesimiyle beraberiz. Millet sandığı bekliyor, millet sandığı bekliyor; hangi seçim kanunuyla isterseniz o kanunla sizi gönderecek. Zaten bir iktidar seçime az bir zaman kala seçim kanunlarıyla oynamaya başladıysa “Yolcudur Abbas, bağlasan durmaz.” (CHP sıralarından alkışlar) Ama biz Millet İttifakı olarak kararlıyız. Millet İttifakı’nın Cumhurbaşkanı adayı, Türkiye’nin 13’üncü Cumhurbaşkanı olacak ve partili Cumhurbaşkanı dönemine son vereceğiz, son; siz de mutlu olacaksınız, siz de huzurlu olacaksınız. Bu tabloyu değiştireceğiz, bu adaletsiz düzeni değiştireceğiz ve Türkiye’nin yarınını demokrasiye inanan milyonlarla birlikte inşa edeceğiz.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Rize Milletvekili Sayın Hayati Yazıcı.

Buyurun Sayın Yazıcı. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA HAYATİ YAZICI (Rize) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; sizleri muhabbet dolu saygıyla selamlıyorum.

321 sıra sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi hakkında AK PARTİ Grubu adına konuşmak üzere huzurlarınızdayım.

Bütün arkadaşlarımı dinledim, konuşmamın konsepti değişti. Nereden başlasam, hangisinden başlasam, ne desem; kanun teklifini mi anlatsam, sorulara mı cevap versem ama bir tasarı oluşturdum kafamda, ona göre konuşmamı bitireceğim.

Öncelikle, konuşmamın başında, hafta sonu idrak edeceğimiz ramazan orucunun bütün milletimize, hepimize bereketler getirmesini diliyorum. Ayrıca, Türkiye’nin öneminin göstergelerinden biri olarak -bunlar çoktur ama- bugün yaşadığımız, bölgemizde, bütün dünyayı etkileyen Ukrayna-Rusya savaşıyla ilgili, aktif tarafsızlık çerçevesinde bu iki ülkenin temsilcilerinin İstanbul’da, Türkiye’nin misafirliğinde müzakere sürecini yürütüyor olmalarından Türk milleti olarak gurur duyduğumuzu ifade ediyor; bu vesileyle sürecin dünya sulhuna, bölgemize, barışın sağlanmasına vesile olmasını diliyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Burada konuşan arkadaşlarımızın mümkün olduğu ölçüde, tabii, cevap hakkı doğurmak amacıyla ismini vermeden konuşacağım ama herkes kendisini, konusunu anlayacak. Bugüne kadar hamaset yaptınız “siyaset” diye, değerler üzerinden söylem geliştirerek iktidar olacağınızı sandınız ama aziz Türk milleti buna inanmadı, kanmadı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Türkiye halkını ileric

gerici, çağdaş çağ dışı, laik antilaik ve benzeri sözcüklerle dillendirmenin siyaset üretmek olduğunu düşündünüz, hâlâ sonuç alamadınız. Bakın, değerli dostlar, değerler hepimizindir; bayrak hepimizin, vatan hepimizin ve biz, tek milletiz, 84 milyon kümülatif vatandaşımızın tümünün ismi anlamında ifade ediyorum. Değerler üzerine siyaset olmaz; siyaset, projeyle olur; rekabet, projeyle olur. Türkiye'nin hangi konusunu ele almadık, hangi sorununa çözüm getirmedik? Bugün yaşanan sorunlarımız var, hepsi gündemimizde, cumhuriyet hükümetinin gündeminde, Cumhur İttifakı'nın sorumluluğunu taşıdığı cumhuriyet hükümetinin gündeminde. İnşallah bunları ara sıra deklare ettiğimiz gibi, pratiğe dönüştürdüğümüz gibi çözümü sağlayacak, insanımızın rahat bir ortama kavuşmasını temin edeceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Aman Allah'ım, gülüyoruz...

HAYATİ YAZICI (Devamla) – Popülizm bizim siyaset tarzımız değil, hiçbir zaman olmadı, hep rasyonel davrandık. Dolayısıyla, ülkeyi yönetirken milletin verdiği yönetim yetkisini gece gündüz demeden hani, terleyerek, koşarak milletimizi muasır medeniyet seviyesinin üzerine taşımak; insanımızın önündeki sosyoekonomik engelleri kaldırmak, azaltmak; sofrasındaki ekmeği büyütmek için koşturan bir iktidarı. Çok Değerli Cumhurbaşkanımızın çok açık fikirli olarak sorulan bir soruya verdiği cevabı burada suistimal etmenin bir anlamı var mı, siyaset mi bu? Böyle bir şey olabilir mi, olabilir mi ya? Ben bundan hicap duyarım yani hicap duyarım, hicap duyarım milletin Meclisinde. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

CENGİZ GÖKÇEL (Mersin) – Millete soralım...

HAYATİ YAZICI (Devamla) – Değerli arkadaşlar, bunları ifade ettikten sonra sizin durumunuza düşmemek için konuya geliyorum. Meclise sunduğumuz bugün müzakeresi yapılmakta olan kanun teklifiyle alakalı yeni bir şey keşfetmedik. Dünyada olmayan bir öneriyle de karşınıza çıkmış değiliz. Dünyada seçim sistemleri belli, genelde 3'e ayrılır: Dar bölge sistemi, çoğunluk sistemi, nispi temsil. Bunların değişik versiyonları var. Bunları uygulayarak bu ülkenin demokrasisi de gelişiyor. Bildiğiniz gibi, 1946-1960 yılları arasında bu ülkede çoğunluk sistemi uygulanmıştır. 1960'tan itibaren, 1961'den itibaren hep uygulanan nispi temsildir. Bizim de önerimiz nispi temsil uygulaması çerçevesinde daha adil, vatandaşın kullandığı oyun amaç doğrultusunda, iradesi sapmadan sandığa girdiği gibi çıkmasını sağlayacak bir formülasyon getiriyoruz. Bunları tek tek izah etmeye çalışacağım ve elbette burada yöneltilen birtakım sorular var, onları da cevaplamaya çalışacağım.

Değerli arkadaşlar, bakın, teklifimizle 4 kanunda değişiklik öneriyoruz. 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu'nda 2 madde; 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nda 1; 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'da 9; 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun'da 1 olmak üzere 13 madde üzerinde değişiklik öneriyoruz. Bunlardan bir tanesi, 2839 sayılı Kanun'un 33'üncü maddesinde yer alan ülke seçim barajının, yüzde 10 olan seçim barajının yüzde 7'ye indirilmesidir. "Niye 7'ye indi?" diyorsunuz, 5'e inse "Niye 3 değil?", 3'e inse "Niye 3?" diyeceksiniz. Çok öznel baktığınız zaman bu sorular haklı ama nesnel baktığınız zaman Türkiye'nin gelişimini, yürüyüşünü, siyasi birikimlerini ve pratiklerini birlikte değerlendirdiğiniz zaman yüzde 7 oranındaki önerinin rasyonel olduğunun hakkını teslim edeceksiniz diye düşünüyorum; bu konuya bugün konuşan arkadaşlarımız, Feti Bey değindi. Daha önce AİHM'e götürülmüş, Anayasa Mahkemesine taşınmış 95'te ve AİHM, Türkiye koşullarında yüzde 10 barajının bireysel haklar, seçme hakkı ve Avrupa Sözleşmesi'nde yer alan benzeri kriterler açısından eleştiri konusu olamayacağının altını çizmiş.

MERAL DANİŞ BEŞTAŞ (Siirt) – "Düzenleyin." demiş, "Meclis düzenlesin." demiş.

HAYATİ YAZICI (Devamla) – Biliyorsunuz, Anayasa Mahkemesine taşınmış, 95’te Anayasa Mahkemesi seçim çevresi barajını iptal etmiş, ülke barajına dokunmamış yani hukuksal süreçlerden geçmiş böyle bir düzenleme ve biz de bunun -bütün bu değerlendirmeleri dikkate almak suretiyle- yüzde 7 olarak gerçekleşmesini önermiş bulunuyoruz.

Efendim, teklifimizin 2’nci maddesiyle -ki en çok, tabii, bunun üzerinde duruyorsunuz- 2839 sayılı Kanun’un 34’üncü maddesinde milletvekili dağılım düzenlemesini yeniden formüle etmekteyiz. Az önce konuşan arkadaşımız ifade etti; 2018 yılında bu kanuni düzenleme geldiğinde -çok ilginç, komisyonlarda, bir tanesini okuyacağım size- bu düzenlemeyi yani 2018’de uyguladığımız düzenlemeyi torbaya doldurmak suretiyle, sepete doldurmak suretiyle sepetten bölüşüm...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – D’Hondt’a yönelik bir itirazımız yok zaten, sorun yok, öyle ya da böyle.

HAYATİ YAZICI (Devamla) – O maddenin tekliften çıkarılmasını istiyorsunuz, madde 21 teklifte yer alıyor 21’inci sırada. Diyorsunuz ki: “Bu düzenlemede açıkça seçmen iradesi haksız biçimde başka partiye aktarılmaktadır.” Türkiye’de 1961...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Benim beyanım, benim beyanım Sayın Bakanım; söyleyin, mahzuru yok.

HAYATİ YAZICI (Devamla) – Sizin imzanız yok.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Söyledim, benim konuşmamdaki beyanım.

HAYATİ YAZICI (Devamla) – Vallahi, bir yerden bulun, arayın bulun; bilmiyorum, benim sorunun değil Sayın Tezcan, bir yerden bulun yani.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Siz ne söylemişsiniz, onu da okuyun Hayati Bey.

HAYATİ YAZICI (Devamla) – İlla sizinle bir bağlantı kuracaksınız sizin olsun.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Ben Komisyon da anlattım bunu, Komisyon da anlattım.

HAYATİ YAZICI (Devamla) – Yani yanınızdaki arkadaş söylemiş sanırım ama sizin olsun.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Genel Kurulda da anlattım, Komisyon da.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Zaten ne Bülent Bey ne de ben D’Hondt’la ilgili bir şey söylemedik ki.

HAYATİ YAZICI (Devamla) – Ya, niye korkuyorsunuz, okumaktan niye çekiniyorsunuz?

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Okuyun, okuyun, ben söyledim zaten.

HAYATİ YAZICI (Devamla) – Bir okuyayım şunu, şu teklifi bir okuyayım.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Tamam.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Okuyun, gerekçelerimizi de okuyun.

HAYATİ YAZICI (Devamla) – Bilmiyor arkadaşlar, bir okuyayım.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Sayın Bakanım, okuyun dinliyoruz.

HAYATİ YAZICI (Devamla) – “Bu düzenlemede açıkça seçmen iradesi haksız biçimde başka partiye aktarılmaktadır. Türkiye’de 1961’den beri -65, 66 seçimleri hariç- milletvekili sayısı D’Hondt sistemine göre belirlenmektedir. Sistem, en büyük partiyi avantajlı hâle getiren bir nispi temsil olanağı sunmuştur. D’Hondt sistemi bu teklifle 2 defa uygulanmaktadır. Somut bir örnek vermek gerekirse 3 milletvekili çıkan bir ilde A partisinin 2, B partisinin 1 vekil çıkardığı ve C partisinin hiç vekil çıkarmadığı durumda A ve C partilerinin ittifak yapmasıyla, B partisinin 1 milletvekili ittifak partilerine kayabilmekte, böylelikle seçmen iradesi seçimin sonucuna yansımaktadır.”

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – E, niye dinlemediniz o zaman muhalefeti Hayati Bey?

HAYATİ YAZICI (Devamla) – Ya, bizde...

BAŞKAN – Hayati Bey, Sayın Yazıcı, bir dakika...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Hesap başkaydı.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – O zaman hesap başka, şimdi hesap başka.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Şimdi işinize geldi.

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, tecrübeli arkadaşlarınsınız, laf atmayın, bitirsin, söz istediğinizde söz verelim.

Sayın Erkek, lütfen...

Buyurun.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – “Şimdi işimize böyle geliyor.” deyin.

HAYATİ YAZICI (Devamla) – Değerli arkadaşlar, bizde kompleks yok.

AYLİN CESUR (Isparta) – “Canımızın istediği gibi ayarladık.” deyin.

HAYATİ YAZICI (Devamla) – İlk defa ittifak düzenlemesiyle bir seçim yapıyoruz. O koşullar içerisinde bu düzenlemeyi getirmişiz, demokrasimiz açısından iyi sonuçlar doğurur diye düşünmüşüz ama bakmışız ki burada irade sapması var; onu düzeltiyoruz.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Bakmışsınız ki işinize gelmedi.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – “Yanlış yapmışız.” diyorsunuz yani.

HAYATİ YAZICI (Devamla) – “Yanlış” de, ne dersen de. Bu yöntem yanlıştır, doğrusunu getiriyoruz.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Yine yanlış yapıyorsunuz, dinleyin bizi.

HAYATİ YAZICI (Devamla) – Niye doğruya karşı çıkıyorsunuz? Doğru olana niye karşı çıkıyorsunuz? (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler) Yani benim burada amacım o. Komisyonunda önerge vermişsiniz, Mecliste de bunu tekrarlamışsınız; bunun detayına girmeyeceğim. Dolayısıyla getirdiğimiz bu düzenleme çok doğru. Bir de vatandaşımızın, bizi izleyen vatandaşımızın anlaması bakımından ben bir örnekle bunu açıklamak istiyorum.

AYLİN CESUR (Isparta) – “Matematik yaptık.” diyeceksiniz.

HAYATİ YAZICI (Devamla) – Diyelim ki 2 milletvekili çıkaran bir seçim çevresinde -A, B, C partileri var- A partisi 100 bin oy, B partisi 73 bin, C partisi de 51 bin oy almış. A ile C partisi ittifak oluşturmuş, 2018 düzenlemesine göre...

AYLİN CESUR (Isparta) – Siz yaptınız.

HAYATİ YAZICI (Devamla) – A ile C partisinin oylarının toplamı 151 bin. Bunlar bir küme hâlinde hesap ediliyor, bölüşüme yürüyor. Böyle yaptığımız zaman, 2 milletvekili de A ile C’ye gidiyor, yani 51 bin oy almış olan bir parti 73 bin oy almış olana rağmen vekil çıkarıyor, 73 bin oy almış parti vekil çıkaramıyor. Bu adil mi? (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Değil.

AYLİN CESUR (Isparta) – Siz yaptınız.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Hayati Bey, siz getirdiniz onu da; biz söyledik adil olmadığını o zaman. Dinlemediniz ki!

HAYATİ YAZICI (Devamla) – Onu düzeltiyoruz yani düzelttiğimiz bu. Ben bizi izleyenler anlasın diye söylüyorum, siz buradaki detayı biliyorsunuz.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – O zaman, o düzenleme İYİ Partiyi seçime sokmamak üzereydi, onun için onları öyle çıkardınız. Allah, Allah ya!

HAYATİ YAZICI (Devamla) – Efendim, teklifimizin...

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Siz 2002’de seçime nasıl girdiniz?

HAYATİ YAZICI (Devamla) – Başkanım, böyle giderse ben sizden süre isteyeceğim.

BAŞKAN – Şöyle yapalım: Siz Genel Kurula hitap edin.

HAYATİ YAZICI (Devamla) – Evet.

Teklifimizin 3’üncü maddesiyle 2820 sayılı Kanun’un 36’ncı maddesinde değişiklik yapmışız, 4’üncü madde de aynı nitelikte değişiklikleri içeriyor. Burada da seçime girebilmenin koşulunu örgütlenmeyi esas alarak ifade etmişiz. Demokrasi örgütlü toplumdur, örgütlenmenin en özgün şekli siyasi partilerdir. Dolayısıyla demokrasilerde örgütlenmeyi ölçüt olarak seçime girme hakkının verilmesi çok rasyoneldir, demokratik kriterler itibarıyla da doğru bir perspektiftir. Grup yapıları -biliyorsunuz, hepiniz vekilsiniz- Türkiye Büyük Millet Meclisindeki çalışmalara ilişkin bir yapılanmadır. Onun için, grup oluşumu, grubun görev ve yetkileri, Meclisteki oturumlara katılımı Meclis İçtüzüğü’nde düzenlenmiştir ve bugüne kadar gördüğümüz örneklerle de bu tür düzenlemeler Mecliste sapmalara yol açıyor, bunları da önlemeyi amaçladık, örgütlenmeyi kriter olarak getirdik. Burada arkadaşlarımız “Niye yolda kural değişiyor?” diyor. Ya, demokrasi sürekli bir yaşama biçimidir, süreklilik arz eder, seçime bir seneden fazla var. Bugün bir parti kurulsun, üç ayda, beş ayda örgütlenmesini tamamlar seçime girer. Ha “Biz üç ayda, beş ayda örgütlenmeyi tamamlayamayız haybeden seçime girelim.” diyorsanız ona eyvallahımız yok, yaptığımız budur.

Teklifimizin 5’inci maddesiyle burada da üzerinde çok durduğunuz...

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Siz 2002’de seçime nasıl girdiniz?

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Nasıl girdiniz siz seçime Sayın Başkan?

HAYATİ YAZICI (Devamla) – Hatta hâkimlere hakaret de içeren anlamda, onları küçümseyici, yok, bilmem işte “Nereden mezun olan hâkimler?” vesaire demek suretiyle bölücülük anlamında söylemler de kullanıldı. Çok üzüntü verici.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Üzüntü verici değil.

HAYATİ YAZICI (Devamla) – Değerli arkadaşlar, hâkimlik, savcılık mesleği çok önemli bir meslektir ve kutsal bir meslektir.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Onu da mahvettiniz!

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – O senin kanaatin. Hâkimler için öyle değil, o senin kanaatin genelleyemezsin.

HAYATİ YAZICI (Devamla) – Kutsal bir meslektir. Dolayısıyla hâkimlik mesleğinin bu özelliği itibarıyla hâkimlikte yükselme esasları var. 2802 sayılı Hâkimler Kanunu’nun 21’inci maddesi sınıflara ayrılmış: “Yükselmeye layık” olan, “tercihli yükselmeye layık” olan, “mümtazen yükselmeye layık” olan. “Mümtazen” demek, bildiğiniz gibi, emsalleri arasında temayüz eden kişi demektir. Bu kriterler ehliyet ve liyakati önceleyen kriterlerdir. Dolayısıyla getirdiğimiz düzenlemede “en az birinci sınıfa ayrılmış” demek mümtazen terfi etmiş hâkimler arasından demektir. Ya, bu nasıl anlaşılır, nasıl eleştirilir, anlamakta zorluk çekiyorum yani. Böyle bir şey olabilir mi?

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Ya, Hayati Bey, o kriterler en kıdemli hâkimde yok mu?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Var.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Ee? En kıdemli hâkimde yok mu o kriterler? Daha güzeli var.

HAYATİ YAZICI (Devamla) – En kıdemli hâkim olur, bu terfilerin hiçbirine girmeyebilir. Ceza da almış olabilir.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Torbadan çıkan nasıl çıkacak?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ya, şansını artırıyoruz.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Çok mu başarılı hâkim çıkacak?

HAYATİ YAZICI (Devamla) – Bakın, disiplin cezalarından uyarma, kınama cezası da almış olabilir ama en kıdemlidir. Ama uyarma, kınama cezası almış olan birinci sınıfa ayrılamaz, birinci sınıfa ayrılrsa bile o hakkını kaybeder. Böyle bir düzenleme getirmiş bulunuyoruz.

Yine, eleştirdiğiniz, dile getirdiğiniz hususlardan bir tanesi: “Efendim, 298 sayılı Kanun’un 65 ve 66’ncı maddelerinde düzenleme yaptınız ‘Başbakan’ı çıkardınız.” Algı oluşturunuz. Ya, doküman okuyun arkadaşlar, lütfen. Mevzuatımız çok karmaşık belki ama okuyun, araştırın, bakın. Ya, siz 6271 sayılı Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu’nu okumadınız mı hiç?

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Okuduk da biz niye “Başbakan” yerine “Cumhurbaşkanı” yazmıyorsunuz diyoruz kendimizce.

HAYATİ YAZICI (Devamla) – Okumadınız mı ya? “İlle Başbakan...” İlle sizin istediğiniz yere “Başbakan” mı yazacağız, olur mu öyle bir şey? Allah Allah!

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Cevap mı bu ya?

HAYATİ YAZICI (Devamla) – Bak, burada 13’üncü madde var “Propaganda” başlığı. Ne diyor burada? “Propaganda döneminde Başbakan, bakanlar ve milletvekilleriyle ilgili yasaklara ilişkin hükümler dâhil olmak üzere propagandaya dair diğer hususlarda 298 sayılı Kanun hükümleri kıyasen uygulanır.” Kim hakkında? Cumhurbaşkanı seçiminde.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Ee, seçim kanunu işte, 298 sayılı Kanun’un 65’inci maddesine “Başbakan”ın yerine “Cumhurbaşkanı” yazmanız lazım.

HAYATİ YAZICI (Devamla) – Yahu, kardeşim, Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu 298’e atıf yapıyor.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Tamam.

HAYATİ YAZICI (Devamla) – Ee, Allah Allah...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Hayati Bey, 298 sayılı Kanun’un 65’inci maddesinde “Başbakan”ın yerine “Cumhurbaşkanı” yazmanız lazım; niye yazmıyorsunuz diye soruyorum.

BAŞKAN – Karşılıklı konuşmayalım Sayın Erkek.

HAYATİ YAZICI (Devamla) – Siz şimdi anlamak istemiyorsunuz, size bir doküman daha; veri çok bende, bak, burada bir sürü evrak var elimde.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

HAYATİ YAZICI (Devamla) – 2018 seçimlerinde Yüksek Seçim Kurulu seçim takvimini düzenlemiş, seçim takvimi. Bu seçim takviminin tarihi 30/4/2018. Son sayfasını okuyorum, diyor ki: “Yukarıda yazılı süre içinde Başbakan ve bakanlar ile aday olması durumunda görevde bulunan

Cumhurbaşkanının da seçimle ilgili çalışmalarında ve konuşmalarında 298 sayılı Kanun hükümleriyle bağlı olduklarına; Başbakan, bakanlar, milletvekilleri ile aday olması durumunda görevde bulunan Cumhurbaşkanı ve diğer adayların seçim propagandasıyla ilgili olarak yapacakları gezilere hiçbir memurun katılamayacağına...” Takvime bağlamış. Bu olduğu hâlde siz “Vay efendim, Cumhurbaşkanı her şeyi yapacak, devletin malını kullanacak...” Burası hukuk devleti arkadaşlar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Vah vah!

HAYATİ YAZICI (Devamla) - Yani hukuku bir siz mi görüyorsunuz? Yani hukuku, değerleri bir siz mi biliyorsunuz? Bizim partimizin bir ismi de “Adalet.” (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Nerede kaldı o adalet!

AYLİN CESUR (Isparta) – Bu söylediklerinizi aynaya bakıp da söyleyebiliyor musunuz ya? Yalnızken aynaya bakıp söyleyebiliyor musunuz?

BAŞKAN – Sayın Yazıcı, son bir dakikayı veriyorum.

Buyurun.

HAYATİ YAZICI (Devamla) – Evet, değerli arkadaşlar, bu teklifimizde, bugün, burada bir öneride daha bulunacağız. Görme engelliler için, onların oy kullanmasını kolaylaştırıcı bir teklifimiz var, onu da yüce heyetinize sunacağız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Kanun teklifinin ülkemiz, demokrasimiz için hayırlı olmasını diliyor, sizleri tekrar sevgiyle saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özkoç.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Biz bu tarz konuşmaları seviyoruz. Bu tarz konuşmalarda dinlerken de cevap verirken de keyif alarak veriyoruz.

Şimdi cevap veriyorum, biz diyoruz ki: Partili bir Cumhurbaşkanı seçimlere katılırken, 298’e ilave ettiniz mi “Devletin imkânlarından yararlanmayacak.” diye? 298’e atıfta bulunuluyor ama bu seçim yasası teklifinde “Başbakan” maddesi kaldırılıyor, “Cumhurbaşkanı” oraya ilave edilmiyor. Şimdi, daha önceki örneklerinden gördüğümüz gibi, sonuna kadar devletin imkânlarıyla Millet İttifakı’nın adayıyla mı mücadele edeceksiniz, yoksa demokrasinin gereği olarak eşit koşullarda mı mücadele edeceksiniz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Eşit koşullarda, eşit koşullarda...

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Buraya yazmamışsınız.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Var, var.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Yok, yazmamışsınız.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – 6271’in 13’ünde var Başkan, orayı bir daha oku.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Yok, yazmamışsınız, yazdıysanız gösterin.

İkincisi...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ya, 2014’te ben görevliydim, Yüksek Seçim Kurulunda bu işi yürüttüm, var, yaptık.

BAŞKAN – Ya, karşılıklı konuşmayın, karşılıklı konuşmayın.

Hayatı Bey söz istiyor.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – İkincisi: Milletvekili dağılımıyla ilgili ne konuştuk, ne önerge verdik, ne de karşı çıktık. Arkadaşlar, Türkiye’de 1’inci sırada olan Millet İttifakı’dır. Niye tenezzül edelim de karşı çıkalım ona? Niye tenezzül edelim de onunla ilgili bir fikir yürütelim? (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, hâkimlerle ilgili bölücülük meselesini biz kullanmayız.

HAYATİ YAZICI (Rize) – Neyi? Anlamadım ki.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Hah. Tabii, tabii.

Hâkimlerle ilgili bölücülük meselesini biz kullanmayız ama bu konuda Anayasa Mahkemesine gideceğimizi söyledik. Neden? Elli yıldan beri süren, kıdemli hâkimlerin tecrübesine, bilgisine dayalı bir sistem yürütülüyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – “Bunların arasında disiplin cezası alanlar burada görevlendirilemez.” dersiniz bu anlaşılır ama kendi çıkarlarınıza uygun olarak bunu ortadan kaldırırsanız bu doğru değildir.

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Okumamışsın Başkan ya.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Bir kere daha ifade ediyorum Sayın Başkan: Bu seçim yasası, getirilen yasa, daha önceden kendilerinin çıkardığı, sonradan da tekrar değiştirdiği bir yasadır. Kendilerinin durumuna göre kanunlarla oynuyorlar ama ne millet ne de Millet İttifakı bununla ilgili hiçbir sınır tanımayacaktır. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Yazıcı.

HAYATİ YAZICI (Rize) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Yanlış düzeltiyoruz. Kötü mü?

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Efendim?

HAYATİ YAZICI (Rize) – Yanlış düzeltiyoruz, yanlış düzeltiyoruz.

BAŞKAN – Tamam, güzel bir şey.

HAYATİ YAZICI (Rize) – “Yanlış” demiştiniz, düzeltiyoruz. Herhâlde başka bir diyeceğiniz yok.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Beş sene geçti, beş sene. Deneme yanılma tahtası mı bu?

HAYATİ YAZICI (Rize) – Bakın, ben normatif kurallara önem veririm. Bir alanda normatif kurallar varsa onlara uyulması, onlara göre değerlendirme yapılması hukuk devletinin gereğidir. Kurallar yanlışsa kuralları değiştirmek de hukuk devletinin gereği ama değiştirene kadar uyacaksınız. Dolayısıyla 6271 sayılı Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu’nun 13’üncü maddesini açıp okuyun. İle “298 sayılı Kanun’da Cumhurbaşkanlığı niye yok?” diyorsunuz. Yahu size demin de söyledim, tekrarlayacağım yani sizin dediğiniz yerde mi yazılacak illa? Burada yazılmış, burada geçmiş. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Peki.

HAYATİ YAZICI (Rize) – Ben şimdi 13’üncü...

BAŞKAN – Devam mı?

HAYATİ YAZICI (Rize) – Tamamlayayım Sayın Başkanım, müsaade ederseniz.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Yazıcı.

HAYATİ YAZICI (Rize) – Ben şimdi 13’üncü maddenin son fıkrasını okudum. Bir, iki, üç var, dördüncü fıkrayı okudum. Ya, açın, bakın, okuyun bunları lütfen. Okuyun, okuduğunuz zaman...

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Ne var orada?

HAYATİ YAZICI (Rize) – Ya, detaylı anlatacak hâlim yok.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Ne var efendim? Biz okuyoruz da aynı şeyi anlayamıyoruz herhâlde. Ne var orada?

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Ya, sizin yanlışlarınızı düzeltmekten yorulduk be!

HAYATİ YAZICI (Rize) – Ya, diyor ki... Bak, bir daha okuyayım.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Okuyun. Ne var orada?

HAYATİ YAZICI (Rize) – Başkanım, müsaade ederseniz...

BAŞKAN – Ya, anlaşıldı Sayın Yazıcı.

HAYATİ YAZICI (Rize) – Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu bu kanun. “Propaganda döneminde Başbakan, bakanlar ve milletvekilleriyle ilgili yasaklara ilişkin hükümler dâhil olmak üzere propagandaya dair diğer hususlarda 298 sayılı Kanun hükümleri kıyasen -Cumhurbaşkanı hakkında da- uygulanır.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Tamam, “Başbakan”ı çıkardınız oradan.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – “Başbakan”ı çıkarttınız oradan.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Çıkardınız “Başbakan”ı, “Cumhurbaşkanı”nı koymadınız.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – “Cumhurbaşkanı”nı koymadınız.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Aynı şeyi söylüyor ya.

HAYATİ YAZICI (Rize) – Bülent Bey, siz hangi hukuktan mezunsunuz bilmiyorum ama ben İstanbul Hukuktan mezunum.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Ben de İstanbul Hukuktan mezunum.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Yani sizi nasıl mezun ettiler Sayın Bakan! Vay vay vay! Allah için ya!

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri...

HAYATİ YAZICI (Rize) – Bunu hocana bir sor.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Ya, bir şey sorun sizi mezun edenlere...

HAYATİ YAZICI (Rize) – Yani orada “Başbakan” yerine “Cumhurbaşkanı” yazılsa mı bu kıyas hukuku; olur mu öyle bir şey?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Okuyun, okuyun!

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Ya, oku ya! Gönderdiğiniz kanun teklifinde “Başbakan”ı çıkarıyorsunuz, “Cumhurbaşkanı”nı koymuyorsunuz.

HAYATİ YAZICI (Rize) – Ya, hukukta kıyası 1’inci sınıftaki öğrenciler anlar, bak; onu söyleyeyim.

Teşekkür ediyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Evet, güzel gelişmeler oluyor, güzel tartışıyoruz.

Şenol Hanım...

Buyurun.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – “Meral Hanım”, Başkanım.

BAŞKAN – Şenol Hanım söz istemiyor.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bana “Şenol Hanım.” dediniz de ben de ona bakıyorum.

BAŞKAN – Yo “Şenol Hanım” dedim.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Hayır, beni susturdu, Başkan beni susturdu! (Gülüşmeler)

BAŞKAN – Estağfurullah ya, öyle değil ya.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ya, ben Sayın Yazıcı’yı şöyle anladım...

BAŞKAN – Öyle cevap hakkı doğurmadan bir hukuki analiz yapalım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Yo, yo; anlamak istiyorum, çok önemli bir düzenleme.

BAŞKAN – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – 6271 sayılı Kanun 298’e atıf yapıyor, tamam. Peki, daha önce 2 kararname çıkarıldı ve 298’de “Başbakan” geçen -yani Cumhurbaşkanlığı sistemine uygun- her şey düzeltildi. Peki, şu anda yapılan, sizin önerdiğiniz düzenlemede o kıyasen uygulanmada ciddi bir eksiklik olduğu yönünde iddiamız var yani iddia değil, biz inanıyoruz. “Başbakan” çıkarılıyor, “Cumhurbaşkanı” yazılmıyor; madem bunda ısrar ediyorsunuz neden yazılmıyor? Ya, bu çok önemli bir şey.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Müstakil, özel bir kanun var; müstakil, özel bir kanun var.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Hayır, müstakil özel bir kanun yani...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Özel bir kanun var Cumhurbaşkanı...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Yazın o zaman, bitsin bu tartışma.

BAŞKAN – Peki.

HAYATİ YAZICI (Rize) – Ya, Sayın Beştaş...

BAŞKAN – Sayın Yazıcı, buyurun.

HAYATİ YAZICI (Rize) – Evet, Sayın Beştaş, çok basit bir hukuk kuralı bu. Bir kanun başka bir kanuna atıfta bulunuyorsa atıfta bulunulan kanundaki kurallar atıfta bulunan kanunun öznesi hakkında da uygulanır; orada onun isminin geçmesi gerekmez, orada onun isminin geçmesi demek mükerrer yazım demektir. Biz mükerrer yazımı tercih etmedik, konu bu.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Çok basit bir kural. Hakikaten gereksiz bir tartışma oluyor.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Muhammet Bey çok iyi anlar bu konudan!

BAŞKAN – Teklifin tümü üzerinde şahsı adına ilk konuşmacı İstanbul Milletvekili İbrahim Özden Kaboğlu.

Buyurun Sayın Kaboğlu. (CHP sıralarından alkışlar)

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, Divan, değerli vekiller; konuşmama başlamadan önce Sayın Yazıcı'ya hemen: Peki, ya Cumhurbaşkanı Yardımcısı ne olacak, birincisi o? Peki, madem ki diğerlerinde var, o zaman buraya koymanızda ne sakınca var? Çünkü seçimler yansız olmalı dolayısıyla şimdi, bu sizin yaptığınız açıklamalar önemli olmakla birlikte buradaki eksikliği gidermiyor. Bu eksik bir düzenlemedir çünkü genel bir seçim kanunu düzenlemesi yapıyorsunuz; bir. İkincisi, Cumhurbaşkanı Yardımcısı aslında siyaset yapamaz bu 2017 Anayasa kurgusunda fakat siyasetin tam içinde, tam bağrında. Peki, o zaman, Cumhurbaşkanı Yardımcısını neden koymuyorsunuz? Dolayısıyla bu konuları birlikte düşünelim lütfen.

Şimdi, bakın, bu konuda tabii ki 2017'ye nereden geldik, 2017'den bugüne nasıl geldik ve bugünden nereye gidiyoruz? Kuşkusuz, Sayın Yazıcı teker teker açıkladı kendi gerekçelerini. Ben hepsine yanıt vermeye çalışacağım fakat nereden geldiğimizi hatırlamamız gerekir. Esasen, 2017 kopuşu tarihimizin en büyük kopuşudur. “Tarihimizin” derken, bakın, cumhuriyet tarihi değil, Osmanlı tarihi dâhil olmak üzere en büyük kopuşudur çünkü zaman olarak tarihimizde bütün yetkileri, devlet ve yürütme yetkilerini hiçbir zaman tek kişi uhdesinde toplamadı. Bu, bir ilktir, Osmanlı açısından da ilktir. Bunu eğer görmez isek o zaman sözcükler üzerinde oynama durumunda kalırız; doğru ve sağlıklı bir sonuca ulaşamayız.

Peki, 2017'ye, bu büyük kopuşa nasıl gidildi? Bu büyük kopuşa sürekli bir anayasasızlaştırma adımlarıyla, süreciyle gidildi ve 2017 kopuşunun temel parametresi demokrasiden uzaklaşmadır. 2017, tüm siyasal karar mekanizmalarını tasfiye etti, anayasa hukukumuzda hiçbir siyasal karar mekanizması bulunmamaktadır. Bunu saptamak gerekir. Peki, acaba bu yasa önerisi 2017 düzenlemesine göre neyi ifade etmektedir? 2021'de siz Cumhur İttifakı olarak bir anayasa girişiminde bulundunuz. Acaba bu anayasa girişimi kamuoyuyla paylaşılmadığına göre nasıl yorumlanabilir? Bu yasa önerisi ışığında zannediyorum, onu da yorumlayabiliriz.

Anayasa Komisyonuna gelince, Anayasa Komisyonu 3'üncü kez toplandı. 1'inci kez uzlaşmayla İç Tüzük'ü kabul ettik, 2'nci kez oydaşmayla 27 Mayıs affını çıkardık. Acaba bunun adı ne? Acaba bunun adı ne, bunu soruyorum ve en sonunda bunu yanıtlayacağım. Bunu yanıtlayabilmek için neyin getirildiğini, neyin götürülmek istendiğini iyi saptamak gerekir.

Şimdi, 2017 tarihle hesaplaşmadır, bu açık. Kurumlarla, kurallarla ve değerlerle hesaplaşmaktır. Şimdi acaba bu neyi ifade ediyor? Burada merkezde sandık yer almakta. Sandık -açıklamaya gerek yok- demokrasinin olmazsa olmaz kalbidir. Öncesinde demokratik toplum var, sonrasında demokratik devlet var. Sandığın anlamlı olabilmesi için demokratik toplumun sağlam olması gerekiyor yani Anayasa'nın öngördüğü ifade özgürlüğünden örgütlenme özgürlüğüne kadar, toplanma ve gösteri yürüyüşlerine kadar, hepsine yöneticilerin saygılı olması gerekiyor. Bir kez sandıktan çıktıktan sonra da anayasal kurallara saygılı davranmak gerekiyor. Şimdi, buradaki sorun şu: Temsilî demokraside sandık dışında bir başka araç yoktur ki halk iradesini yönetime yansıtın. İşte, bu açıdan aslında bu seçim yasası önemlidir. Bir önemi de şudur: Tek sandık kuruluyor, tek zarf söz konusu ve devletin bütün yetkilerini toplayan, Kanuni'nin, Fatih'in, Abdülhamit'in ve bütün sadrazamların yetkilerini uhdesinde toplayan ve hiçbir siyasal sorumluluğu bulunmayan kişinin seçimi, bir. İkincisi: Yasama organının seçimi söz konusu, aynı sandıkta, aynı zarfta. Bu açıdan siyasal münavebe açısından bu seçim önerisini, siyasal iktidarın el değiştirmesini kolaylaştıracak mı yoksa zorlaştıracı mı; bu açıdan da kuşkusuz değerlendirmemiz gerekir.

Şu anda yürürlükteki rejime göre 3 büyük engel söz konusu demokratik seçimler önünde. Birinci engel, bildiğiniz gibi yüzde 10 baraj. İkinci engel, bildiğiniz üzere yüzde 3'lük devlet yardımı. Siyasal partiler arasında Anayasa'ya, Avrupa Sözleşmesi'ne, seçme ve seçilme haklarına halel getiren ciddi

ayrımlardır, ayrımcılıklardır. Ama en önemlisi... Sayın Yazıcı, ben sizi çok dikkatle dinledim. Lütfen, Sayın Yazıcı'yı meşgul etmeyin. Ama şu anda sandığı, sandıkta halkın iradesini zedeleyen en büyük sorun, engel parti başkanlığı yoluyla devlet başkanlığı ve yürütmedir. Neden öyledir? Çünkü 3 husus var: Birincisi, siyasal partiler eşit olarak yarışmamaktadırlar, yarışmamaktadırlar. Bir tarafta devlet başkanı var, bütün devlet güçlerini elinde tutan kişi var; öbür tarafta diğer partiler var. Anayasa 68 ve 69 kural olarak askıdadır. Böyle olunca esasen o kişi çok güçlü olduğundan ve aynı zamanda geçen yıl bir yönetmelikle kendini bütün kamu görevlilerinin sicil amiri olarak ilan ettiği için hiçbir kamu görevlisi onun hiyerarşisi dışında irade koyamamaktadır. O nedenle, muhalif kesimler demiyorum, demokrasiden yana olan kişiler ama çevreyi savunuyor, ama üniversite özerkliğini savunuyor, ama işçi haklarını savunuyor, ama fabrikadaki işçileri savunuyor, demokrasiden yana olan bütün güçler düşünce özgürlüğü bakımından, gösteri ve toplanma özgürlüğü bakımından kolayca baskı altına alınabiliyorlar, anayasal hak ve özgürlüklerden yoksun kılınabiliyorlar. Yani bugün, Anayasa 13, Anayasa 26 ve devamı, demokratik toplumun temel taşları Anayasa'mızda yer alsada onların saygı görmemesi için iktidar her türlü görev ve yetkiye sahip bulunuyor. Demokratik toplumu demek ki sandığa halkın kendi iradesini düzgün bir biçimde yansıtıcı ortam, demokratik toplum ortamı bulunmadığından 67'nci maddenin eşit ve özgür oy şeklinde sandığa yansımaları çok ciddi engellerle karşı karşıya bulunmaktadır. Bu durumun, böyle bir demokrasinin, tırnak içerisinde belirtiyorum, şu anda, günümüz dünyasında hiçbir örneği bulunmamaktadır. Şimdi, bu açıdan üç önemli hüküm kategorisi... Demek ki bir, demokratik toplum kurallarının saygı görmemesi. İki, siyasal partilerin eşit yarışmaması ve bu nedenle halkın iradesinin sandığa düzgün yansımaması. Bu, bugünkü olan durumdur.

Şimdi, ben bütün konuşmacıları dinledim. Komisyonunda on sekiz saat süreyle, burada da herhâlde bir otuz altı saat sürebilir, dinleyeceğim ama beni dinlemiyorlar.

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Hocam, dinliyoruz ya.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (Devamla) – Dinlemedikleri sürece de anlayamayacaklar. Oysa ben herhangi bir polemik yapmıyorum, kişilerle uğraşmıyorum; ben ülkenin geleceği için, demokratik gelecek için gerçekleri ortaya koymaya çalışıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, bakın, 1983'te konuşmuş olan yüzde 10 baraj, 1995 Anayasa değişikliğiyle "Temsilde adalet ve yönetimde istikrar." kondu. Evet, Anayasa Mahkemesi iptalden kaçındı fakat 2001 yılında Anayasa değişikliğiyle madde 13'e "ölçülülük ilkesi" kondu ve "hakkın özü" kavramı kondu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun toparlayın.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

2001 yılında Anayasa'ya aykırı hâle geldi. Avrupa Mahkemesi "Uygundur." demedi, "Avrupa standartlarının çok üstündedir." dedi. Yani "Bunu indirme görevi size aittir." dedi. Fakat sayın vekiller, en büyük kopuş 2017'de oldu. 2017'de siz değil misiniz "Artık bu şeye ihtiyaç olmayacak. Hükûmet yok, Parlamento önünde sorunlu bir organ olmadığı için yönetimde istikrar sorunu da kalmayacak." diyen? Bunun için hükûmeti lağvetmediniz mi, bunun için hükûmeti ortadan kaldırmadınız mı tarihimize ilk kez? O zaman 2011'de artık barajın hiçbir anlamı kalmadı. Baraj kesinlikle 2017'de oyladığınız Anayasa'ya aykırıdır. Bunu söyleyin, "Aykırıdır ama biz aykırı olanı oyluyoruz." deyin yoksa bunun hiçbir açıklaması bulunmamaktadır. Bunu lütfen kabul edelim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, bu, baraj konusu çok önemli bir konudur.

İkinci konu ise il ve ilçe seçim kurulları. Sayın vekiller, şimdi, biz yetmiş yıllık tarihimize övünüyoruz. Seçim hukukunun en temel ve genel ilkeleri, hiç kimsenin itirazı olmadı bunda. 14 Mayıs 1950’den bu yana biz demokrasiyi yaşatmak için ne acılar çektik. Ya, en sorunsuz alanı siz “Hayır, ben istemiyorum, biz istemiyoruz.” diyorsunuz, lağvediyorsunuz. Hangi şikâyet oldu? Üstelik iki cümlelik gerekçe bile yazamadınız çünkü siz de inanmıyorsunuz; bunu neden yapıyorsunuz, neden yapıyorsunuz? Kıdemli yargıçlarımız görev yapamadı mı, hangi şikâyetleriniz oldu? Hiçbir inandırıcı akli nedeni bulunmamaktadır. Bakın, yani ben “Gelecek olan” demiyorum, gönderdiğiniz yargıçlar açısından hiçbir nedeni yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (Devamla) – Tabii ki üstelik...

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Başkan, çok özür dilerim efendim.

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın AKP’nin Grup Başkanı da buradayken demin Hayati Milletvekilimin söylediği çok önemli bir şey var -doğru anladıysam- dedi ki: “Görme engelli vatandaşlarımızla ilgili bir düzeltme, bir önerge vereceğiz...”

HAYATİ YAZICI (Rize) – Oy kullanmalarını kolaylaştıracı bir önerge...

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – ...kolaylaştıracı. Onların talepleri vardı bu konuda, bu taleplerini karşılayan bir düzeltme gelecek.” Şimdi ben hassaten rica ediyorum: Seçme, seçilme yeterliliğiyle ilgili, muhtarlarla ilgili yaptığımız düzenlemede muhtarlarımız da aynı milletvekilleri gibi, diğer seçilecek olan kişiler gibi daha önceden, seçim olmadan önce zaten seçilebilme yeterliliğiyle ilgili başvurularını yapıyorlar, denetleniyorlar ve ondan sonra seçime giriyorlar. Seçime girdikten sonra muhtara “Sen seçildin ama şu nedenden dolayı artık sana bu görevi vermeyeyiz.” demek, mazbatasını vermemek doğru bir yaklaşım olmayabilir hatta doğru bir yaklaşım değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Bu konuda da aynı görme engelli vatandaşlarımızda yaptığınız gibi bir iyileştirmeyi yaparsanız, binlerce, on binlerce muhtarımızın bu konudaki endişesini ortadan kaldırmış oluruz. (CHP sıralarından alkışlar)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Başkanım, ben de bir şey söyleyebilir miyim aynı konuda?

BAŞKAN – Bir dakika, Sayın Yazıcı, Beştaş da söz istedi.

Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Kusura bakmayın. Aynı meselede, biz Komisyonda da önerdik. Şimdi, muhtarlarla ilgili meselede, çok kritik bir şey var, yani teklifte diyorsunuz ki: “Muhtarlar seçime giriyor, hiçbir ön şart yok, isteyen aday olabiliyor fakat sonrasında bir ay içinde seçilme yeterliliğine sahip olduğunu belgelemesi lazım.”

FETİ YILDIZ (İstanbul) – On gün.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Şimdi, burada açıkçası peşinen bir kayyum uygulaması oluyor çünkü onu inceleyecek olan kurul veya kurum...

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Meral Hanım, on güne düşürdük onu.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Yo, ben izah ediyorum, on gün müydü?

FETİ YILDIZ (İstanbul) – On gün.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – On gün, daha da kötü.

...subjektif davranabilir yani yaşadığımız vakalardan sonra bu konuda bir objektif tutum tartışmalıdır. Şunu önerdik -biz de önerdik, Engin Bey de söyledi, önceden yeterlilik araştırılsa çünkü şöyle bir sonuç çıkacak: Bir muhtar 1.000 oy aldı, bir muhtar 500 aldı, bir muhtar 70 oy aldı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, devam edin.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – 1’inciye verilmedi, 2’nci 500 oy, 3’üncü 70 oy. Muhtarlık, 70 oy alana verilirse demokratik zemin tamamen kaybolur.

AHMET KAYA (Trabzon) – Bir de istenmeyen olaylar oluyor, yani

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Evet, istenmeyen olaylar da olabilir.

BAŞKAN – Sayın Yazıcı, buyurun.

HAYATİ YAZICI (Rize) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Evet, görme engelliler için o düzenlemeyi getiriyoruz. O 93’üncü maddeye değil daha uygun bir yere -YSK’yle de görüşüldü- ona uygun bir şablon ilavesini öngörüyoruz, o sorun çözülüyor.

Muhtarlarla ilgili iyi ki açtınız, ben konuşmada hepsine değinemedim. Biz, bu muhtar seçimlerini özel olarak yaptırılmalı, yani yerel seçimlerden ayrılmamalı, Anayasa değişikliğini gerektiriyor. Sizinle görüşmeler yapıldı, Bülent Turan Grup Başkan Vekili arkadaşımız bizim Komisyondaydı, sizlerle görüştü, İYİ Partiyle görüşüldü fakat yaklaşımınız olmadı. Keşke onu ayırsak, adaylık usulü getirsek, birleşik oy pusulası yapsak vesaire falan. Bu adaylık öncesi evrak vermeye de muhtarların karşı çıkacağı bilgisini edindik. Ya, 100 tane muhtar, bir sürü evrak, bunların incelenmesi vesaire. Bunları da bu formaliteden korumak için böyle bir yöntem düşündük ama bu öneriyi de geri çekiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – O kadar milletvekili de var Sayın Başkan.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Hangisini?

İSMET YILMAZ (Sivas) – Muhtarlarla ilgili...

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Geri mi çekiyorsunuz?

HAYATİ YAZICI (Rize) – Muhtarlarla ilgili düzenleme neyse geri çekiyoruz. Yani bu kadar tartışma olduğuna göre geri çekiyoruz Onu da.

BAŞKAN – Peki.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, çok önemli, o en azından ileride düzenlenir.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Şimdi, teşekkür ederiz. Tabii, teşekkür ederiz. Bir de...

BAŞKAN – Gayet güzel gidiyor.

Buyurun.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Çok güzel oluyor da o yüzden, kusura bakmayın.

Öncelikle teşekkür ederim. Muhtarlarla ilgili yasayı da... Görme engelli vatandaşlarımızın sorunu çözüldü. Burada bir sıkıntı vardı, bunu da geriye çekiyoruz. Teşekkür ederiz, zaman zaman bazı konularda Anayasa değişikliğiyle ilgili falan anlaşmazlıklar olur ama biz Grup Başkan Vekilleriyle, Sayın Yazıcı, sonuna kadar müzakereleri yapmaya devam ediyoruz, bundan sonra da devam edeceğiz.

HAYATİ YAZICI (Rize) – Bunu gündeminize alın, biz bu konudaki teklifimizde...

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Tamam.

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisi bu işte, helal olsun.

Teklifin tümü üzerinde şahsı adına ikinci konuşmacı Aksaray Milletvekili Cengiz Aydoğdu.

Buyurun Sayın Aydoğdu. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

CENGİZ AYDOĞDU (Aksaray) – Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; Hayati Yazıcı Bey’in muhteşem konuşmasından sonra, görüştüğümüz kanun teklifiyle ilgili bütün sorular cevabını buldu zannediyorum. Benim konuşmam biraz, demokrasinin, seçimin iklimi üzerine olacak. Görüşmekte olduğumuz teklifle ilgili kamuoyunda ve yüce Mecliste yazılıp söylenene baktığımızda bir kısım siyasetçilerimiz açısından “mümkün” kelimesinin içinin boşaldığını ve her şey olabilir güvensizliğinin her yere sirayet ettirilmek istendiğini, “Kesinlikle olmaz.” diyebileceğimiz tek ihtimalin bile müştereken paylaşılmadığını görmek siyaset kurumumuz açısından çok üzücü. Bereket ki halk ırfanı bu türden spekülasyonlara prim vermiyor. Bu vahim vaziyet bence siyasi bir gailenin işareti olduğu kadar, hatta, daha fazla bir fikir buhranının ve karşılanması çok zor görünen bir düşünce ihtiyacının belirtisi gibi duruyor.

Kıymetli milletvekilleri, siyasetçinin alternatifi bulunur. Demokrasi bu alternatifi üretmek için vardır. Ne var ki bu alternatif dahi düşünceyle üretilir ve ancak milletin tasvibiyle hayat bulur ama düşünce yetersizliğinin yerine ikame edebileceğimiz fıkirden başka hiçbir şey yoktur. Tekrar ve tekrar ifade etmeliyim ki düşüncenin, tefekkürün yani aydının, münevverin, memleket münevverinin alternatifi yoktur. Fikriyat her zaman fiiliyata takaddüm eder; önce düşünürüz, sonra yaparız. Tefekkür yoksa bırakın alternatif üretmeyi, siyasetten bile söz edemeyiz. Bu itibarla, şimdi burada hepimizin üzerinde ittifak edebileceğimizi sandığım, yoksunluğunu hissettiğimiz asıl hususun birbirimizi yeterince sevmek ve Türkiye’nin önünde biriken sorunları evrensel standartlarda, bilimsel bir seviyede ve küresel bir çizgide, bir entelektüel tavır içinde tartışacak, milletimizin muhteşem mazesini daha muhteşem bir geleceğe bağlayacak bir zümrenin ufukumuzda belirmesidir.

Siyasetin teorisiz bir pratik olduğu hükmünü hadiselerin aldığı anlık vechelere karşı tavır belirlemede geçerli sayabiliriz ama temel siyasi tutumlar için doğru değildir, uzun vadede teorisiz siyaset olmaz. Fikir ve düşünce, siyasetin hayati lojistiğidir ve temel şartıdır ve siyasi düşünce bence felsefenin en üst katında oturur. İşte, tam burada esefle fark ediyoruz ki bir zorluğumuz var. Düşüncenin alet edevati diyebileceğimiz lügatimiz, kelimelerimiz ve kavramlarımız öylesine matlaşıp içerik ve çağrışım öylesine değişmiş ki samimi düşünce kapıları bir türlü açılmıyor. Biraz üzerine eğilince hemen görüyoruz ki kavramsız düşünmüyoruz çünkü kavram olmadan hayata dair esaslı hiçbir şeyi ifade edemiyoruz ve ifadeyi de düşünceden ayırmak mümkün değil, ifade düşüncenin çok asli ve esaslı bir parçası. Kavramları içeriklerine ve nüanslarına uygun açıklıkla kullanmak, demokratik aklın ve samimiyetin vazgeçilmez şartıdır. Vuzuha, tariflerle değil, hasbi düşünce gayretleriyle ve samimi diyaloga sağlanır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) İfrat tefrit dalgalanmaları ve hasmane tepkisellik üslupları, en sarıh ifadeleri bile vuzuhtan uzaklaştırır ve bizi bir kısır döngüye hapseder. İnşa edici düşünce; içten, derinden, sahilik zemininde bir düşünce varsa... Eğer bu olmazsa hayati noktalar hep

meçhul kalır. Sadece iyi bildiğimizi sandığımız alanlarda yoğunlaşan beyhude çözüm gayretlerimiz, hep bilmediğimiz zaafılarla akamete uğratılır. Hiç hatırdan çıkarmayalım ki siyasi partiler olarak en büyük rekabet şansımız fikir üretme sahasında cereyan eder; oysa, partizanca tavırlar o alana açılan bütün kapıları kapatabilir. Bugün, ülkemizde yaşanan muhalefetsizlik bunalımının anası, aslı, kaynağı, Türkçesi budur. Demokratik siyasi hayatta muhalefet etmenin ve bunda muvaffakiyetin yegâne kıstası sadece iktidara gelebilmek değildir ki. Demokrasilerde muhalefetin halk karşında birinci vazifesi ve borcu, alternatif olacak kıymette fikirler üretebilmektir.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Helal olsun, bravo!

CENGİZ AYDOĞDU (Devamla) – Elbette her devirde ülkemiz sorunlarına farklı çözüm arayışları ve buna karşı çıkışlar olacaktır. Millî birlik ve bütünlük tek tipleşerek, aynileşerek değil; farklılıklarımıza rağmen ve bilhassa farklılıklarımızla beraber ortak bir şuur inşa edebilmektir; sosyoloji literatürü buna “millî şuur” diyor. Bağımsız, müstakil bir devlet olmak aynı zamanda bir muhteva meselesidir; bir devletin vatandaşı olmak için o muhtevayı da içselleştirmeliyiz. Bayrağı savunurken onun anlamını da benimsemek lazımdır. Ancak ondan sonradır ki aynı ülkenin insanları olarak aramızdaki eleştiri tahammülüne hayat hakkı verebiliriz ve buradan fikir alışverişi doğar. Aynı ülkenin vatandaşları olarak dayanışmanın, yardımlaşmanın ve paylaşmanın en hayati, en önemli, en temel, en etkili biçimi fikrî yardımlaşmadır, fikir alışverişidir. Öte yandan, demokrasilerde uzlaşmanın başlangıç şartı, başlangıç zemini halkın iradesidir. Buna inanmazsanız hiçbir konuda uzlaşamazsınız. Farklı siyasi tercihlerin beğenmediği hâllerde halk iradesini sorgulamasını asla hoş göremeyiz. Seçimler, siyasi tercihlerin halkın iradesine yani milletçe kabul edilen ortak değer ölçülerine arz edilme işidir. Ortak değer ölçüleri yok ise yahut var da bilinmiyor yahut biliniyor, önemsiz bulunuyor ise birbirimizle değil, kendi kendimizle dahi konuşamayız. Bir yanda milletin temel tercihi, öte yanda ideolojiler, yahut ideolojik yorumlara bağlı marjinallikler; bu ikisi arasında bir dengenin kurulamayışı ülkemizin en büyük talihsizliğidir. Dengeyi millete güvenerek kurabiliriz. Bu işin sırrı, milletin olağanüstü imkânların kaynağı olduğuna inanmaktır. Siyasi, sosyal ve kültürel dönüşümün taşıyıcısı olan demokrasi birçok şeyi tabandan alıp tavana kadar yükseltebilir ve memlekete onun rengini verebilir. Demokrasi bu idrakten doğmuştur ve bu, insanlığın en önemli keşfidir.

Kıymetli milletvekilleri, “itidal” kelimesinin hiçbir dilde tam karşılığı yoktur. Bu ne demek? “İtidal” kelimesinin manasını kavramlaştırma imkânlarına sadece biz sahibiz demek. Peki, bunu niçin yapamıyoruz, yapılması lüzumunu niçin anlamıyoruz? Çünkü bazılarımız, milletin tercihinin anlamak yerine milletin anlamadığını varsayabiliyor, kendi meramını millete anlatmak yerine neredeyse yüz yıldır bile bile yapılan hataların millet nezdinde dokunulmazlığı olabileceğini varsayabiliyor, samimi bir öz eleştiri yapmak yerine siyaset sahnesini bir örtülü tehdit fitnessine maruz bırakabiliyor. Böylece, hep benzer sebeplerle varlık içinde yokluğu yaşıyor ve fikir hayatımızın kısırlılığıyla yardımlaşmayı, bütünleşmeyi farklılıklarla zenginleşmeye dönüştürmeyi bilmeyen irfansız bir itidalsizlikten kurtulamıyoruz. Hülasa, kaçınmamız gereken asıl tehlikenin fikir ve düşünce yetersizliğinin bir buhrana dönüşmesinin olduğunu artık görmeliyiz. Çünkü fikirsizliğin ve daha da önemlisi samimiysizliğin çok kolay zemin bulabildiğini hatta maalesef kurumsallaşabildiğini görmek gerçekten üzücü.

Ahmet Hamdi Tanpınar’ın bir tespitiyle tamamlamak istiyorum: “Milletlerin birikmiş kudretleri nesillerin hataları üzerinden atlar.” diyor üstat. Bir yer altı ırmağı gibi derinden akan milletimizin değerler hazinesi geleceğimizin gerçek teminatıdır.

Seçim kanunumuzun milletimize hayırlı olmasını diliyorum, hürmetle selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Tanal...

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

33.- *İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa Bozova'nın sorunlarına ilişkin açıklaması*

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Çok teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Değerli milletvekili arkadaşlar, sizin vasıtanızla Çevre ve Şehircilik Bakanlığına soruyorum: Şanlıurfa ili Bozova ilçesinin hemen bitişiğinden doğal gaz hattı geçiyor, Bozova'da doğal gaz yok. Elektrik sorunu var. Köyden gelen minibüsler maalesef şehrin dışında bırakılıyor, köyden yağurdunu, yumurtasını, tavuğunu satmaya getiren vatandaş perişan ve hal pazarı yok, hayvan pazarı yok. 350 bin dönümlük fıstık alanı var; vatandaşlarımızın fıstık işletme tesisleri yok, fıstık hali yok. Bozova turizmle anılması gerekirken maalesef turizmle anılmıyor. Sulama fiyatları çok yüksek, âdeta vatandaşa “Gidin, sulama fiyatlarının bedelini çıkarmak için esrar ekin.” diyorlar. Böyle bir anlayış olamaz. Şanlıurfa'daki Bozova ilçe halkımız mağdur.

Buradan Bakanlığa sesleniyorum, sizlere sesleniyorum Sayın Meclis Başkan Vekilim; yani, Şanlıurfa'nın Bozova ilçesinin bu mağduriyetini lütfen giderelim.

Saygılar.

BAŞKAN – Sayın Köksal...

34.- *Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, 321 sıra sayılı Kanun Teklifi'ne ilişkin açıklaması*

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Görüşülmekte olan Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nde il ve ilçe seçim kurulundaki en kıdemli hâkim esasının yerine birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerden kura esasıyla belirleme hükmü getirmek istiyorsunuz. En kıdemli hâkim yerine niçin kura çekme yoluna gidiyorsunuz? Kıdemli hâkimlerden neden korkuyorsunuz? Tecrübeli, seçim kurullarında görev yapmış hâkimlerden çekinceniz ne? AKP il, ilçe yöneticisi, kadın kolu başkanı olan avukatların hâkim, savcılığa geçtiğini hepimiz biliyoruz. Amaç onlara yol açmak mı? Kaybedeceğinizi anlayınca “Hedefe giden her yol mübah.” mı diyorsunuz? Yokuş aşağı freni boşalmış araba gibisiniz. Aynı onun gibi siz de sandığa toslayacaksınız. Milletin boş tenceresi sizi tarihe gömecek!

X.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)**

1.- *Rize Milletvekili Hayati Yazıcı, İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül ile 91 Milletvekilinin Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4284) ve Anayasa Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 321) (Devam)*

BAŞKAN – Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi birinci bölüm görüşmelerine başlıyoruz.

Birinci bölüm 1 ila 7'nci maddeleri kapsamaktadır.

Teklifin birinci bölümü üzerinde İYİ Parti Grubu adına Antalya Milletvekili Feridun Bahşi.

Buyurun Sayın Bahşi. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA FERİDUN BAŞŞİ (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin birinci bölümü üzerine İYİ Parti adına söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, elbette siyaset iddia meselesidir. Tüm siyasi partiler ülkeyi yönetmek ister, istemelidir de. Ancak iddia ve yönetme isteğinin sınırı kamu menfaati, milletin öncelik ve ihtiyaçlarıdır. Seçim kanunu da bu iddia ve yönetme isteği açısından milletin öncelik, ihtiyaç ve her şeyden öte adalet duygusuyla eşsiz bir uyum içinde olmalıdır. Önümüzdeki metin gibi “Ben kazanayım, sadece ben kazanayım. Ben kazanayım da geri kalan umurumda değil.” duygusunu toplumun her kesimine geçiren bir metin, her şeyden önce toplumsal adalet duygusuna ve uzlaşya yönelik kasten kötü niyeti barındırmaktadır. Uğradıkları oy kaybını nasıl telafi edebiliriz telaşına düşmüş olan Cumhuriyet İttifakı paydaşları iki yıl boyunca gizli kapılar arkasında diğer siyasi partilerden saklanarak ve sakınarak, sivil toplumu yok sayarak; üniversiteler, medya, meslek örgütlerini her zaman yaptıkları gibi çemberin dışında tutarak; milletin iradesini değil, kendi nefis ve ihtiyaçlarını kanun metni hâline getirerek Türk demokrasisi için bir kara lekeyi daha ilk seçimle sona erecek olan kısıtlı iktidarlarına itinayla işlemişlerdir. Ancak, geçmişte örneklerini defalarca yaşadığımız üzere seçim kazanma telaşıyla yasalar üzerinde oynamaya kalkan iktidar ilk seçimde iktidarını kaybetmiştir. Kanunlar elbet değişir, bu değişim dinamik siyasi ve sosyal hayata statik kurallarla her zaman adaptasyon sağlanamamasının doğal sonucudur. Ancak, seçim kanunlarının diğer kanunlardan farkı, yapılacak değişikliklerin özgürlükçü ve modern demokratik bir ortamın temini ve sonuç olarak adil, tarafsız ve bağımsız seçimlere hizmet etme amacını taşımasıdır. Başlıca dayanağı hukuk, en temel yolu ise hukukun üstünlüğü olması gereken seçim kanunu değişikliklerinin geldiğimiz noktada başlıca dayanağının Meclis çoğunluğu avantajı, temel yolunun ise kapalı kapılar ardında iktidara avantaj sağlama olduğunu üzülmekle, daha da ileri gidersek acıyarak görüyoruz. Eğer hukukun hakkaniyete uygun olarak tecelli ettiği bir sistemden söz edersek ihtiyaç duyacağımız en önemli unsur, toplumun tüm kesimlerinin taleplerinin, iradelerinin ve ihtiyaçlarının yansıtıldığı bir uzlaşma ortamı sonucunda gerçekleştirilen yasa yapım süreçleridir. Özellikle en temel özgürlüklerden olan seçme, seçilme ve siyasette bulunma haklarıyla ilgili olan bu teklif yönünden en yüksek düzeyde katılım ve değerlendirme çok önemlidir. Başka bir ifadeyle, belirtilen bu şartları taşımayan, yalnızca egemenleri ve üstünleri yani iktidarı koruyan bu sistemin adalet üretmesini, hakkaniyete uygun sonuçlar doğurmasını ve toplumun tüm kesimlerini kucaklamasını beklemek ham hayalden öteye geçmiyor.

Değerli milletvekilleri, demokratik meşruiyetin ön koşulu olan adil ve eşitlikçi seçimlerden beklenen, hem ülkedeki siyasi eğilim ve taleplerin yasama organına yansması hem de ülkeyi yönetecek çoğunlukların hukuka uygun süreçler neticesinde oluşturulmasıdır. Dolayısıyla seçim kanunları hakkaniyeti ve adaleti tesis eden her türlü objektif ve subjektif koşulu bünyesinde barındırmalıdır, seçmen iradesinin en iyi ve en geniş şekilde yansıtılmasını sağlamalıdır. Siyasi partilerin seçimlere detaylı, son anda değiştirilemeyen ve rekabeti engellemeyen kurallar çerçevesinde katılabilmesinin güvence altına alınması gerekir. Bu şartların sağlanmadığı, hukuk devletinin hâkim olmadığı bir siyasal sistemde demokratik, adil ve eşitlikçi sistemlerden bahsetmenin imkânı yoktur. Temsilde adalet demokrasisinin en önemli unsurudur. Temsilde adaletin sağlanmadığı hâllerde meşruiyet sorunlarının yaşanması kaçınılmazdır. Yönetimde istikrar sağlanması ilkesi ile temsilde adalet ilkeleri bağdaştırılırken denge bir diğeri lehine bozulmamalı, yine, bir anayasal ilke olan ölçülülük ilkesi göz ardı edilmemelidir. Bu amacın sağlanması için yapılan seçim barajının modern demokrasilerin ortalamasına çekilmesi zorunludur, böyle bir düzenleme uzlaşma kültürünün gelişmesi ve yerleşmesine de hizmet edecektir. Toplumun hiçbir kesiminde dışlanmışlık duygusu yaratılmamalı, çatışma kültürü toplumda baskın kılınmamalıdır; çoğunlukçu değil, çoğulcu bir demokrasiyi gerçekleştirmek amacımız olmalıdır.

Değerli milletvekilleri, bu otoriter zihniyet seçimleri şahsi siyasi ikballerini garanti edecek hâle sokmayı, çeşitli partiler ve kesimler için siyasal alanın sınırlarını daraltmayı, hakkaniyete uygun bir rekabet ortamını ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır. Başka bir ifadeyle, siyasi varlıklarının zora girdiğini göre iktidar bloku şahsi siyasi çıkarları uğruna Türk demokrasisine yeni bir kara leke sürmeye hazırlanmaktadır. İktidar, bu yasa teklifinde de olduğu gibi, mevcut yasaları şahsi siyasi menfaatleri doğrultusunda düzenlemenin ve -tabiri caizse- mevzuatı yamalı bohçaya çevirmenin en kısa vadede kendisine bazı faydalar sağlayacağı düşüncesinde olabilir ama unutulmamalıdır ki tüm bu çabalar boşadır. Türk siyasi tarihi, hukukun üstünlüğünü ihlal eden ve her türlü demokratik ilkeyi hiçe sayan bu otoriter zihniyeti büyük bir utanç içinde hatırlayacaktır. Zira hiçbir adil rekabette oyunun kuralları oyun esnasında ve diğer katılımcılar aleyhine değiştirilemez. Seçim kanunu gibi, yalnızca tüm katılımcıları doğrudan etkilemekle kalmayıp aynı zamanda demokratik bir sistemin teminatı olan kaidelerin yerinden oynatılmaya çalışılması Türk demokrasisini ve siyasal sistemi tümünden tehdit etmektedir. Ancak hiç şüphe yoktur ki iktidarın demokratik siyasete yönelik bir silah olarak hazırladığı bu kanun teklifi dönüp dolaşacak ve kendisini hedef alacaktır. Bildiğiniz üzere “zulüm” “ahde vefasızlık” ve “hile” denilen üç kötü haslet kimde varsa bu hasletlerin zararı yine kendisine dokunacaktır. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Seçmenlerimizin helal oylarına halel getirecek bir düzenlemeye karşı duracağız. Komisyon görüşmelerinde ifade ettiğimiz eleştiriler ve yapıcı öneriler belki düşünceleri, görüşleri değiştirmiş olabilir ama maalesef oyları değiştirmemiştir. “Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi” denen ucube sistemin yansıması olan parmak demokrasisi Komisyonunda kendini göstermiş ve Türk siyaset tarihinde kara bir leke olarak yerini almıştır. Filozof Sartori der ki: “Parmakların akılları olsaydı demokrasiyi yutan ejderhalar türemezdi.” Zafer, ilk seçimde teklifi geçirmek için kalkan, millet iradesinden, gerçeklerinden ve gönlünden uzaklaşan parmakların değil, İYİ Partinin olacaktır. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, Anayasa Komisyonu çalışmaları aralıksız on yedi saat sürmüş ve çok önemli olan bu teklif son derece sağlıklı bir süreçte ve ortamda yangından mal kaçırmaya görüşülüp parmak çoğunluğuyla Komisyondan geçmiştir. Birçok yönden Anayasa’ya aykırı olan bu teklif, yasama çalışmalarının kötü bir örneği olarak Parlamento tarihinde yerini almıştır. Biz İYİ Parti olarak burada bir kez daha siyasetin daha iyiye ve daha doğruya ulaşmada bir vesile olduğunu hatırlatıyoruz. Siyasi aktörlerin yegâne çabasının milletimizin helal oylarıyla seçilip vatana ve millete hizmet etmek olması gerektiğini yeniden yine hatırlatmak istiyoruz.

AK PARTİ’li hatip Sayın Yazıcı Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu’nun 13’üncü maddesinin Cumhurbaşkanına sınırlama getirdiğini söyledi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

FERİDUN BAŞİ (Devamla) – Bu maddenin (4)’üncü fıkrasında da hâlâ “Başbakan” ifadesi geçiyor. Bu nedenle bu kanun da değişmeli. Üstelik 11’inci madde en çok tartışılan maddelerden biri. Bu kadar tartışıldığına göre, gelin -Komisyonda yapmış olduğumuz teklifi burada da yineleyeceğiz- hep beraber bu tartışmaya son verelim. Kaldı ki yasalarda mükerrerlik olmaz. Madde metinleri değişik kanunlarda yeniden yine yer alabilir; misalen, Anayasa maddelerinde, HMK’de, CMK’de ve şu anda Adalet Komisyonunda görüşülen yasada der ki: “Hâkimlerin kararları gerekçesiz olamaz.” Demek ki birden fazla kanunda aynı madde yer alabiliyor.

Şimdi, görüşmekte olduğumuz seçim kanununa ilişkin değişiklik teklifimizin de bu nazarda bir kez daha değerlendirilmesi gerektiğini belirterek Gazi Meclisi ve yüce Türk milletini saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Batman Milletvekili Mehmet Ruştı Tiryaki konuşacaktır. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin birinci bölümü üzerine grubumun görüşlerini sizlerle paylaşmaya çalışacağım. Öncelikle, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Evet, Adalet ve Kalkınma Partisinin Eylül 2020'den önce başladığı seçim kanunlarında değişiklik teklifi çalışmaları bir buçuk yıl sonra Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna ulaştı. Bu arada, bu sürenin bir kısmını MHP'yle birlikte yürüttüklerini ve ortak imzayla teklifi sunduklarını hatırlatalım.

Komisyon görüşmeleri sırasında basına yansıttıkları tartışma başlıklarını anımsatmıştım. Kulaklarına fısıldanan gazetecilere göre, seçim barajının yüzde 1'e düşürülmesi, yüzde 5'e düşürülmesi, yüzde 7'ye düşürülmesi tartışılmış; Türkiye milletvekilliği tartışılmış; yine, Adalet ve Kalkınma Partisi kendi içerisinde yani 100-150 milletvekilinin aldıkları oy oranında Mecliste temsil edilmesine olanak tanıyacak bir düzenlemeyi tartışmışlar; yine, hazine yardımıyla yararlanma şartlarının değiştirilmesini tartışmış Adalet ve Kalkınma Partisi; yine, ittifak içerisinde baraj olup olmamasını tartışmış kendi içerisinde; dar bölgeyi tartışmış, daraltılmış bölgeyi tartışmış; il ve ilçe seçim kurulu başkan ve hâkim üyelerinin Yüksek Seçim Kurulu tarafından atanmasını da tartışmışlar; sandık kurulu üyelerinin belirlenmesinin yöntemine dair de tartışma yürütmüşler fakat biz bu tartışma başlıklarının ayrıntılarını bilmiyoruz, bundan daha fazla olduğunu tahmin edebiliriz.

Tartışma başlıkları ve bugün görüştüğümüz tekliflerle ilgili olarak şunu söyleyebilirim: Bu teklif kesinlikle bir toplumsal ihtiyacın karşılanması amacını taşıyor. Yani istediğiniz kahvehaneye gidebilirsiniz, insanların toplu olarak bulunduğu her yere gidebilirsiniz “Adalet ve Kalkınma Partisi ile Milliyetçi Hareket Partisi seçim kanunlarında böyle bir değişiklik öngörüyorlar, ne dersiniz? Bu sizin gündeminizde mi?” diye sorun, emin olun, yüzde 99'undan fazlasını heyecandırmayacak; ayrıca, böyle bir gündemleri olmadığını göreceksiniz.

Ayrıca, gerçekten, seçim kurumunun, seçim kurullarının bir dizi sorunu var. Bakın, ben Komisyonunda da söyledim, burada bir kez daha söylüyorum: 2012-2013'te, o dönem Yüksek Seçim Kurulunda temsilcisi olan siyasi partilerin; Milliyetçi Hareket Partisinin, Adalet ve Kalkınma Partisinin, Cumhuriyet Halk Partisinin, Halkların Demokratik Partisi kurulmadan önce Barış ve Demokrasi Partisinin, ayrıca Saadet Partisinin temsilcilerinin birlikte çalıştıkları, Yüksek Seçim Kurulu bürokratlarının ve Yüksek Seçim Kurulu üyesi yargıçların birlikte çalıştıkları tasarılar vardı, seçim yasalarını bir bütün olarak tartışmıştı o zaman bu ekip. Eğer gerçekten bu ülke için bir şey yapmak istiyorsanız, seçim yasalarında toplumun yararına bir düzenleme yapmak istiyorsanız başlangıç noktası orası olmalı, yoksa bu getirdiğiniz düzenlemelerin hiçbirisi toplum yararına değil. Peki, kimin yararına? Cumhuriyet İttifakı'nın yararına. Neden? Çünkü yüzde 7'nin kimin için getirildiği belli, ittifakların çıkaracağı milletvekilini hesaplama yönteminin değiştirilmesinin de kimin için getirildiği belli; seçim kurullarının başkanlarının kıdemli hâkimler arasından değil kurayla belirlenmesinin hangi amacı taşıdığı da belli, kime hizmet edeceği de belli; Cumhurbaşkanının seçim yasalarından muaf tutulmasına ilişkin düzenlemenin de kime hizmet ettiği belli; yine, seçmen kütüklerinin üç ay öncesinin, bir yıl öncesinin esas alınmasının da kime hizmet ettiği belli. Ben birazdan kime hizmet ettiğini anlatacağım.

Bakın, seçimleri Yüksek Seçim Kurulu, il seçim kurulu, ilçe seçim kurulu ve sandık kurulları yönetiyor; Yüksek Seçim Kurulu, il seçim kurulları, ilçe seçim kurulları ve sandık kurulları. Bir düşünün, yakın geçmişte ülke olarak il seçim kurullarını tartıştık mı, ilçe seçim kurullarını tartıştık mı, sandık

kurullarını tartıştık mı? Elinizi vicdanınıza koyun. Hiçbirini tartışmadık ama Yüksek Seçim Kurulunu tartıştık. Neden? Çünkü tartışmalı, şaibeli kararlara imza attı. Neydi onlar? OHAL KHK'leriyle ihraç edilen seçilmiş belediye başkanlarına mazbata verilmemesi, sandıkların taşınması ve birleştirilmesine ilişkin kararlar, mühürsüz oy pusulalarının geçerli sayılmasına ilişkin kararlar ve son olarak İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçiminin iptaline ilişkin kararları. Dolayısıyla, tartışılan bir kurum varsa Yüksek Seçim Kurulu tartışmalıydı. Peki, neden tartışılan kurulu değil de daha az tartışılan il ve ilçe seçim kurulu üyelerinin belirlenmesini değiştiriyorsunuz? Eğer toplum için bir şey yapacaksanız, toplumun kafasında bir soru işareti varsa Yüksek Seçim Kuruluyla ilgili var; onun üyelerinin seçimini değiştirebilirsiniz. Üstelik daha az tartışmalı olabilirdi. Neden? Çünkü Yüksek Seçim Kurulunun 11 üyesinin 6'sı Yargıtay üyeleri arasından, 5'i Danıştay üyeleri arasından seçimle belirleniyor; hepsi yüksek yargı üyesi insanlar. Bunların içerisinde kurayla belirleyin. Niye bunu getirmiyorsunuz da Yüksek Seçim Kurulu üyeleri yerine il, ilçe seçim kurulu üyelerini kurayla getiriyorsunuz? Üstelik -daha başka bir şey söyleyeyim- Temmuz 2016'da, darbeden sonra yüksek yargı mensubu üyelerinin tamamını, Yargıtay ve Danıştay üyelerini görevden aldınız; her biri kırk iki saniye süren gelişmeler sonucunda, onların içerisinde istediğiniz kişileri Yargıtay ve Danıştay üyesi olarak görevlendirdiniz. Onların içerisinde bile kura çekmiyorsunuz ama diyorsunuz ki: "Kıdemli hâkimler il ve ilçe seçim kurulu başkanı olmasın, Yüksek Seçim Kurulu aynı biçimde çalışmaya devam etsin." Dolayısıyla, burada iyi niyetli bir düzenleme olmadığını düşünüyorum.

Bir başka şey, gerçekten, bakın, hâkimlerin, yargıçların, seçim kurulu üyesi olan yargıçların belirlenmesine ilişkin kural yaklaşık yetmiş iki yıldır yürürlükte; yetmiş iki yıl boyunca çok az tartışılan bir kuraldı. Bizi izleyenler -şu anda izleyen kimse yok ama- sakın şöyle bir şey düşünmesin: "Şu anda her ildeki, her ilçedeki en kıdemli hâkim oldukça tarafsız, oldukça bağımsız, oldukça hukuka uygun kararlar veriyor." Ben böyle bir şey söylemiyorum. Bugün bu ülkede tartışılan kararların büyük bir bölümünü bu yargıçlar veriyor ama buna bile tahammül edemiyorsunuz. Neden? Çünkü 2016 yılından sonra, bugün görev yapan yargıçların yüzde 60'ını adil olmayan, objektif olmayan, liyakate dayanmayan bir yöntemle atadınız. Bunların içerisinde il ve ilçe seçim kurulu başkanı ve üyesi olan yargıçları belirlemek istiyorsunuz. Yetmiş iki yıllık bir düzeni değiştiriyorsunuz, en az tartışılan kısmını değiştiriyorsunuz ve sadece kendinize hizmet etsin diye değiştiriyorsunuz.

Şimdi, peki, başka neler var bu yasa teklifinin içerisinde, birinci bölüm ve sonrasında? Birkaç şey var; seçim barajı var, söyledim, kime getirildiği belli. İttifakların oy dağılımı meselesi var; tamamen seçim sonuçlarına etki edeceğini düşündüğünüz, sizin lehinize olacağını düşündüğünüz bir düzenleme getiriyorsunuz ama bir kez daha söylüyorum: İttifaklara ilişkin yasa düzenlemesini getirdiğinizde, tek siz ittifak kurarsınız diye düşünüyordunuz ve D'Hondt sistemi içerisinde daha çok yararlanınız diye düşünüyordunuz ama öyle olmadı, karşınızda ittifaklar oluştu ve bundan daha kârlı çıktılar, sizden daha fazla milletvekili çıkardılar. Şimdi, bu değişiklikten sonra, karşınızdaki ittifakı bir birlik olmaya zorluyorsunuz. Karşınızda bir ittifak değil, emin olun, 2022 yılında veya 2023 yılında yapılacak bir seçimde karşınızda bir birlik oluşturacaksınız. Çok daha ittifaktan çok daha güçlü bir birlik oluşturacaksınız ve dolayısıyla öyle masabaşında hesap ettiğiniz sonuçlara yol açmayacak.

Grup kurma şartını kaldırıyorsunuz. Herkes söyledi; Adalet ve Kalkınma Partisi bu şekilde Türkiye Büyük Millet Meclisinde seçildi, seçime girdi, yüzde 36'yla Meclisin yüzde 60 çoğunluğunu elde etti. O zaman işinize geliyordu, bugün işinize gelmiyor, bunu yürürlükten kaldırıyorsunuz. Örgütlenme özgürlüğünün önündeki engelleri kaldırmak yerine, örgütlenmeyi zorlaştıran, güçleştiren, siyasi partilerin serbestçe, özgürce seçime girmesini zorlaştıran kurallar getiriyorsunuz. Çok somut bir örnek sunuyoruz, öneri sunuyoruz, diyoruz ki: Eğer bu ülkenin Cumhurbaşkanı 100 bin kişinin teklifiyle aday olabiliyorsa siyasi partiler de paralel biçimde, 100 bin kişinin teklifiyle seçime girebilsinler. Yok 41 ilde

örgütlüyümüş, yok bunların üçte 1’inde örgütlüyümüş, yok grubu varmış, yok şu varmış; bütün bunları incelemekten Yargıtayı da kurtarın, Meclisi, Yüksek Seçim Kurulunu da kurtarın; 100 bin imzayı veren siyasi parti seçime katılabilisin diyoruz.

Cumhurbaşkanı meselesiyle ilgili -sürem çok az- Hayati Bey’in söylediği tam olarak doğru değil. Şu anlamda doğru değil... Hayati Bey diyor ki: “6271 sayılı Kanun’un 13’üncü maddesi uyarınca, bu kanunda hüküm bulunmayan hâllerde 298 sayılı Kanun, Milletvekili Seçimi Kanunu, ve diğer kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanacak.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Devamla) – Tamamlıyorum Sayın Başkanım, müsaade ederseniz.

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Devamla) – Diyor ki: “6271, 298’e atıfta bulunuyor.” Açın, bakın, 6271’in 13’üncü maddesinde Cumhurbaşkanına ilişkin herhangi bir yasak var mı? Kesinlikle yoktur. Bu yasağın düzenlendiği tek kural 298 sayılı Kanun’un 66 ve 67’nci maddesidir. Orada da başbakan, bakanlar ve memurlara ilişkin yasaklar genel olarak düzenlenmişti. Eğer 6271/13’e hüküm koymuyorsanız, 298’den de “Başbakan”ı çıkarıp Cumhurbaşkanına ilişkin bir sınırlama koymuyorsanız bunun bir tek anlamı vardır; ağaya her şey beleş.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili İbrahim Özden Kaboğlu.

Buyurun Sayın Kaboğlu. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, Divan, değerli milletvekilleri; bakıyorum, Sayın Yazıcı yok; tabii, sıralar çok seyrek olduğu için görebiliyorum, hemen hemen bomboş; olsaydı görürdüm;

HALİL ÖZŞAVLI (Şanlıurfa) – Herkes kuliste, kuliste.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (Devamla) – Bakıyorum, Sayın Yıldız da yok. Yani...

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sakarya burada, Sakarya.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Vekilim, burada; lütfen ya!

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (Devamla) – Çok affedersiniz, özür diliyorum. Burada oturduğunuz için... Tamam; Yıldız kazandı, Yazıcı kaybetti.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Sayın Vekilin gözlüğünün numarası biraz az gelince...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (Devamla) – Sizi görüyorum Hanımefendi.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Çok teşekkür ediyorum.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (Devamla) – Gözlüksüz de görüyorum.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Çok teşekkür ediyorum, önde olduğum için.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (Devamla) – Laf atmanıza hiç gerek yoktu. (CHP sıralarından alkışlar) Hiç de böyle üst düzeyde bir şey olmadı.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Hocam, oraya fazla sataşma, Sakarya orada. (Gülüşmeler)

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (Devamla) – Peki.

Efendim, öncelikle teşekkür etmek istiyorum çünkü engellilerle ilgili bir madde ihdas ettiniz; bu önemli. Zira, yaklaşık on sekiz aylık çalışma sonucu, tabii ki kapalı kapılar arkasında, herhangi bir katılımcılığın olmadığı bir çalışma sonucu getirilen bu teklif, on sekiz saat süreyle yine gece karanlığında tartışıldı, konuşuldu ve sabaha karşı -tabii sabahleyin, sabah sekize doğru- sadece on sekiz dakikada bizim 15 ek madde ihdasımız okundu, tutanaklara geçti ama en azından, şimdi birinin kabul görmüş olması sevindirici. Ancak -Sayın Yazıcı yok- nedir dedim? 1'inci Komisyon toplantısı... Birincisi, uzlaşmaydı; ikincisi, oydaşma. Bunun adını sonuna doğru söyleyeceğim ama tabii ki bu, engelliler konusu önemli.

Şimdi, burada, aslında demokrasi gereği... Gerçi, Sayın Yazıcı bizi dinleme gereği duymadı. Şunu söyleyebiliriz Sayın Yıldız: Demek ki yarı yarıya sahipleniliyor bu -Sayın Yazıcı burada bulunmuyor ya da AKP sıralarında yüzde 10 bile yok, yüzde 5 bile yok- demek ki bu kadar sahipleniyorlar. Sahiplenmiyorsunuz, inanmıyorsunuz çünkü bunun Türkiye'nin hayrına olduğuna, Türkiye demokrasisini geliştirici bir yasa önerisi olduğuna inanmıyorsunuz demek ki. (CHP sıralarından alkışlar) İnansaydınız bu sıralar bu şekilde bomboş olmazdı.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Millî maç var, dışarıda millî maç izliyorlar.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (Devamla) – Peki, buradaki bir sorun da nedir? Bakın, biz, sabaha kadar konuştuk, gece karanlığında, gecenin zifır karanlığında sanki öbür gün yokmuş gibi, gündüz yokmuş gibi. Şimdi de televizyon yayınlarının olmadığı bir sıraya, geceye rastlattınız; yarın akşam da böyle yapacaksınız. Karanlıklar yasasından hayır gelmez. (CHP sıralarından alkışlar) Karanlıklar yasasından hiçbir zaman demokrasi inşa edilmez, demokrasi geliştirilemez. Hele hele bir toplumun siyasal ve anayasal kazanımları bu kadar ucuz bir biçimde harcanıyorsa hayır gelmez; bunu kabul edelim sayın vekiller. Laf aramızda, nasılsa kimse duymuyor, dolayısıyla buradan demokrasi çıkmaz. Karanlıkta kimse duymuyor, siz duyuyorsunuz sadece, dolayısıyla korkmanıza hiç gerek yok diye düşünüyorum.

Şimdi, birinci bölümde çok konuştuk, değindik. Bakın, hiçbir biçimde -burada beni bir partili olarak görmeyin- yüzde 7 barajını hiçbir hukuki ölçüte vuramazsınız. Yüzde 7 barajı kesinlikle, sizin tümüyle sıfırladığınız bir barajdır; 2017'de bunu sıfırladınız. Hiçbir biçimde yüzde 7 barajını açıklayamazsınız, hiçbir gerekçesi olamaz. Hele hele 2'nci maddeyi 2018'den sonra vazgeçip yeniden yazdığınız şekilde yüzde 7 barajı savunulamaz. Bu, çok açıktır, bunun savunulacak bir tarafı bulunmamaktadır. Şimdi, bu yüzde 7 barajı aslında, 1983'te askerlerin koyduğu bu barajın çöpe götürdüğü oylardan çok daha fazlasını çöpe götürmektedir. Ben tabii ki "Kim daha demokrat? Askerler mi daha az demokrattı, yoksa siz mi daha az demokratsınız?" böyle bir soruyu sormuyorum ama şu açık: 1983'teki yüzde 10 baraj parlamenter rejimde 2023'teki yüzde 7 barajın çok altında kalmaktadır; bu, açıktır.

Şimdi, bu bölümde yer alan ikinci husus, il ve ilçe seçim kurullarıdır. İl ve ilçe seçim kurullarının neden kaldırıldığına dair hiçbir gerekçeniz yoktur ve bunu da koyamadınız, koyamadınız, koyamayacaksınız. Gelin, sayın vekiller, Sayın Grup Başkanı, Sayın Yıldız; çok geç olmadan -nasıl ki engellileri koydunuz, çok iyi yaptınız, teşekkür ediyorum- bu il ve ilçe seçim kurullarında kıdem usulünden vazgeçmeyelim, yapmayalım yani bizim demokrasimizin yetmiş yıllık tarihi var, yetmiş yıllık tarihte çok az ilke bu şekilde istikrarlı olarak korunabilmiştir. Bunu yapmayalım yani buna ortak olarak kendi geçmişimize, kendi birikimimize ihanet etmeyelim; etmeyelim çünkü bunun bir sakıncası yok. Eğer bazı olumsuz tarafları varsa, eleştirilecek tarafları varsa bunu düzeltelim ama bunu ortadan kaldırdığınız zaman hiçbir biçimde bunu gerekçelendiremezsiniz, bunu izah edemezsiniz. Zamanımız var, bunu tatalım çünkü zaten bunu bombalayan, seçim sandığını bombalayan bir düzenleme 2017'de

yapıldı. Hiçbir biçimde, bütün devlet güçlerini uhdesinde toplayan kişinin bir siyasal parti genel başkanı olarak davranamayacağını, diğer partilerle eşit ve özgür bir biçimde yarışarak seçime giremeyeceğini hepimiz biliyoruz. Kaldı ki burada yasaklardan da başışık tuttunuz, yardımcısını da yasaklar faslına sokmadınız; o zaman bu çok açık. Yani bu bile sizi tatmin etmiyor mu da neden bunu değiştiriyorsunuz?

Bakın, ben ne Komisyonda ne de burada “Kimi getireceksiniz?” sorusunu sormadım, “Niçin götürüyorsunuz?” dedim ama açıkçası, hiçbir yanıt veremediğiniz için ben de hukukçu olarak en son aklıma gelmesi gereken şeyi... Peki, iyi de yani kimi getireceksiniz? Neden getireceksiniz? O zaman bu soruları sormak benim için meşru ve haklı. Yani bu kurulları lağvetmenin hiçbir hukuki, haklı ve meşru dayanağı bulunmamaktadır, bu itibarla bundan vazgeçelim. Kaldı ki üç ay içerisinde bunları değiştirip yenilerini getireceksiniz. Ama Anayasa’nın maddeleri açık; Anayasa madde 37, madde 67, madde 79, madde 138, madde 139 açık. Hatta Komisyonda, üç ay içerisinde gidecek olan, götürülecek olan, görevden alınacak olan hâkimlerin mesleki haysiyetini de zedeleyeceğini söyledim; Anayasa 17’ye de aykırı. Bu kadar aykırılık varken neden ısrar ediliyor doğrusu hiçbir biçimde anlaşılır değildir.

Bu açıdan, tabii, diğer seçim özgürlüğünü, özgür oy, adil seçim kuralını bozan, esasen devlet başkanlığı yoluyla parti başkanlığına baktığımız zaman, orada, birinci konuşmamda söylediğim gibi, Anayasa’nın birçok hükmü askıya alındığı için -esasen 67, 68, 69- sayın vekiller, 2’nci maddenin içeriğini boşaltıyoruz. Türkiye Cumhuriyeti insan haklarına dayanan, demokratik ve laik, sosyal bir hukuk devletidir. 2’nci maddedeki demokratik devlet ancak 67’nci maddenin, 68’inci maddenin, 69’uncu maddenin saygı görmesiyle savunulabilir ve tabii ki diğer maddelerin, 13’üncü maddenin. Şimdi, siz, Anayasa’nın değiştirilmez maddelerine sıra gelince “Biz Anayasa’nın değiştirilmez maddelerini sahipleniyoruz.” diyorsunuz ama Anayasa’nın değiştirilmez maddesi olan 2’nci maddenin içeriğini boşaltıyorsunuz. O zaman samimi olun “Biz, ‘Türkiye Cumhuriyeti insan haklarına dayanan, demokratik ve laik, sosyal bir hukuk devletidir.’ kuralını benimsemiyoruz.” deyin, biz de bilelim bunu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Açıkça sizinle hangi dilde konuşacağımızı, hangi dilde tartışacağımızı bilerek o dili kullanırsınız ama bunu yapmaksızın, siz, Anayasa’nın diğer maddelerini, seçim güvenliğini, sandık güvenliğini güvenceye alan maddeleri teker teker ihlal ettikten sonra “Hayır, biz Anayasa madde 2’yi sahipleniyoruz, değişmez maddesi, bizim sahiplendiğimiz bir maddedir.” demenizin, demenin bir anlamı bulunmamaktadır. Sandık sadece 67, 68 değil, 2 değil; 127’nci madde de öyledir, kayyuma kadar giden süreç budur, gerek ulusal demokrasi gerek yerel demokrasi. Cumhurbaşkanına verilen yetkilerle Cumhurbaşkanı siyaset yapmıyor. Tek siyasal makam burasıdır ama burası da müzakere edemiyor. İşte, Anayasa Komisyonunun birinci oturumunda uzlaşma, ikinci oturumunda oydaşma; üçüncü oturumunda eğer bu çok sakıncalı, çok yönlü olarak Anayasa’ya ve demokrasiye aykırı hükümlerin en azından bir kısmı ayıklanmazsa bu, inatlaşmadır ve inatlaşma yoluyla, sayısal üstünlükle dayatmadır.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sakarya Milletvekili Ali İhsan Yavuz.

Buyurun. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin birinci bölümü hakkında AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle, Gazi Meclisimizin siz değerli milletvekillerini ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, bu kanun teklifimiz akşamdan sabaha ortaya çıkmış değildir; özellikle seçim kanunlarına ilişkin uzun yıllara sâri ortaya çıkan handikapları çözüme kavuşturmak, bu anlamda ihtiyaç ve beklentileri karşılamak üzere yoğun bir emek harcanarak çıkartılmıştır.

Bu çalışma esnasında kılı kırk yararcasına hareket ettik, meseleyi tüm boyutlarıyla ele alıp şayet değişiklik gerekiyorsa demokrasimize ve seçim güvenliğine en uygun düşecek şekilde titiz bir çalışma yürüttük. Teklifimizdeki değişiklikleri 5 ana başlık altında özetlememiz mümkündür: Seçim barajı, milletvekili dağılım usulü, siyasi partiler ve seçime katılma, seçim kurulları, seçmenle ilgili bir kısım düzenlemeler.

Kanun teklifimizin kamuoyuyla paylaşılmasından bu yana gördük ki muhalefet eleştiri merkezine milletvekili dağılım usulü ve seçim kurulları noktasındaki değişiklikleri koydu. Oysa milletvekillerinin dağılım usulü, her partinin aldığı oyun sadece kendine yaraması, hangi oranda oy aldıysa o oranda vekil çıkartması ve başka partilerin artık oylarıyla fazladan vekil çıkartamaması şeklinde düzenlenmiştir. Hiçbir seçmen oy verirken “Benim partimin artık oylarıyla başka parti vekil çıkartsın.” diye istemez. Herhangi bir partinin yönetimi kendi tabanının başka partiye oy vermesini istiyorsa bunu direkt de yapabilir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Onu da siz çıkarttınız.

ALİ İHSAN YAVUZ (Devamla) – Zaten seçim mevzuatımız bir partinin diğer partiyi alenen desteklemesine imkân verir mahiyettedir.

Bu değişikliğe ilişkin, görünürde kıyameti koparan muhalefetin, Komisyon görüşmeleri esnasında -mesela Ce-Ha-Pe’nin- her maddeye ilişkin önerge vermesine rağmen bu maddeye dair değişiklik veya maddenin metinden çıkartılması doğrultusunda önerge vermemiş olmasını kamuoyunun takdirlerine sunuyorum. Muhalefetin, seçim kurullarına ilişkin önerimize dönük eleştirilerini de anlamak mümkün değildir. Neymiş efendim, seçim süreçlerinin hiçbirinde kura yokmuş da burada neden varmış?

AHMET KAYA (Trabzon) – İstanbul’da gördük, İstanbul’da. Vallahi, bu konuda keşke siz konuşmasaydınız. İstanbul’da da aynı şeyleri söylüyordunuz.

ALİ İHSAN YAVUZ (Devamla) – Oysa, sandık başkanı ve memur üyeler belirlenirken kura var. Yine, ilçe seçim kurulu memur üyelerinin tespitinde de kura var. Deniyor ki: On iki yıllık bir hâkim kuraya nasıl dâhil edilir? Ya kuradan çıkarsa on iki yıllık bir hâkim nasıl bu işi yapacak?

Değerli milletvekilleri, “Hukuk eğitimi almış, stajını yapmış, on iki yıl hâkimlik mesleğini icra etmiş kişilerin çıkan yasaları doğru uygulayamayacağı fikrine peşinen nasıl sahip oluyorsunuz Allah aşkına?” diye sormak istiyorum. Mesleğinin sonuna yaklaşmış, emekliliğine az kalmış bir başkan, 2 il seçim kurulu üyesinden 1’inin de on iki yıllık bir hâkimin olmasında ne sakınca var sanki?

AHMET KAYA (Trabzon) – Hiçbir şey olmazsa bir şey olabilir!

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Hiçbir şey olmazsa bir şey olabilir!

ALİ İHSAN YAVUZ (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepimiz biliyoruz ki siyasi partiler demokratik hayatın vazgeçilmez unsurlarındandır ancak salt siyasi partilerin varlığı başlı başına demokratik hayatın var olduğu anlamına gelmez ki. Bu anlamda, siyasi partiler kadar seçmenin iradesini özgürce sandığa yansıtabilmesi ve seçim güvenliğinin sağlanması da çok büyük

ehemmiyet arz etmektedir. Tekrar belirtmek gerekirse “siyasi partiler” “seçmen” ve “seçim” kavramları birbirleriyle son derece ilintilidir. Dolayısıyla, “siyasi partiler” “seçmen” ve “seçim” kavramlarına yüklediğimiz anlam ile bu anlamın doğru, düzgün ve dengeli temellendirilmiş olması, hiç şüphesiz nasıl bir demokrasiye sahip olduğumuzun en temel göstergelerindendir. İşte bizim de bu kanun teklifindeki amacımız, siyasi partilerin varlık nedenlerine uygun bir yapılanma zemini oluşturmak, seçimlerin daha güvenli yapılabilesine katkı sağlamak ve özellikle de seçmenin iradesinin sandığa en doğru şekilde yansması noktasında uygun bir atmosfer oluşturmaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bildiğiniz üzere bir partinin seçime katılabilmesi için seçimlerden altı ay önce belli oranda teşkilatlanması ve büyük kongresini yapmış olması veya Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunması gerekiyor. Teklifimizle, madde metnindeki “Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunması” kısmını kaldırıyoruz. Esasen bu kısmın kaldırılıyor olması, partilerin aleyhine bir durum olarak asla gösterilemez. Zira, partiler, seçimleri kazanmak suretiyle ülke yönetiminde söz sahibi olmak için kurulurlar. Bu amacın gerçekleşmesi için de partilerin teşkilatlanması olmazsa olmazdır. Dolayısıyla, TBMM’de grubu bulunmasını seçime katılabilme nedeni olmaktan çıkartmak, aslında partilerin teşkilatlanmasını daha ziyade öne çıkartmak, öncelemek demektir. Zaten partilerin varlık sebebi de bu değil mi?

Yine, seçime katılma hakkını muhafaza edebilmesi için teşkilatlanma nisabınca 2 kereden fazla kongrelerin ihmal edilmemesine ilişkin teklifimizde hem partilerin kuruluş amacına uygun davranılmasına ve hem de parti içi demokrasiye katkı sunar niteliktedir. “Teşkilatımı kâğıt üzerinde kurarım, sonra bir daha kongre yapmam, istediğimi alırım, istediğimi veririm.” anlayışını belli oranda yok edecek bir düzenlemedir bu. Teşkilatlanma nisabınca kongre yapmak katıyen zor bir iş de değildir. Partiler kongre yapacak ki delege seçimini yapabilsin, delege seçimi yapılabilsin. Kongreler yapılacak ki ilçe başkanı, il başkanı ve genel başkan ile diğer kurullar delegeler marifetiyle seçilebilsin. Tüm bunlar olacak ki yarış olsun, seçim olsun, parti içi demokrasi olsun yani parti olsun. İşte bu düzenlemeyle biz bunu sağlıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; diğer değişikliklerin çok büyük bir kısmı seçmenin durumuna ilişkindir zaten. Bu kanun teklifimizle, seçmen olma, seçmen hakkının kaybolmaması ve seçmenin iradesinin kesintisiz bir şekilde sandığa yansması ve benzeri noktalarda atılmış olduğumuz adımlar gerçekten bu teklifin ağırlık noktasını oluşturmaktadır. Mesela, adres kapanma ve diğer sebeplerle havuza düşen ve seçmen olamayan vatandaşlarımızın bu düzenlemeden sonra hiçbir şekilde seçmen olma hakkını kaybetmeyecek olması birilerince önemsenmemiş olsa da şahsen biz bunun ne anlama geldiğinin ve de milletimiz tarafından nasıl takdir edildiğinin farkındayız. Usulsüz seçmen nakli sebebiyle seçim kurullarınca seçmen kaydı dondurulan ve bu yüzden oy kullanamayan bir kısım seçmenlerimizin bu sebeple seçme hakkının dondurulmayacağını hükme bağlamak ve ne olursa olsun oy kullanma hakkının yok olmasını sağlamak birileri için olmasa da bizim için çok önemliydi. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bakınız, 2019 Mahallî İdareler Seçimi’nde usulsüz seçmen nakli sebebiyle 88.916 seçmen seçim kurullarınca seçmen kayıtları dondurulduğu için oy kullanamadı. Teklifimiz yasalasırsa -ki inşallah, siz değerli milletvekillerimizin oylarıyla yasalasacak- işte o zaman, ne adres kapanması sebebiyle havuza düşen ortalama her seçim döneminde yaklaşık 500 bin kişi ne seçim kurullarınca seçmen kaydının dondurulması sebebiyle seçmen olma hakkından mahrum olan 88.916 kişi ve ne de başka herhangi bir sebeple hiç kimse seçmen olma imkânından mahrum bırakılmamış olacak. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Şimdi siz söyleyin, kanun teklifimizin bu bölümleri önemsiz mi ya da gereksiz mi? Önemsiz ve gereksiz değilse -ki bizce değil- o zaman, kanun teklifimizin kamuoyuyla paylaşılmasından bugüne bu noktalarına ilişkin neden tek cümle edilmedi, etmedi muhalefet?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

ALİ İHSAN YAVUZ (Devamla) – Muhalefet neden hâlâ bu teklifimize ilişkin “Cumhur İttifakı sadece kendilerini kurtaracak değişiklikler yaptı.” diyerek yapılan işi değersizleştirmeye çalışıyor? Bir seçimde, Cumhuriyet Halk Partisinin Genel Başkanı Sayın Kemal Kılıçdaroğlu bile adres kapanma sebebiyle seçmen olamamıştı, bu değişiklik o konuyu da çözüyor. Bu da mı Cumhur İttifakı’nın lehine, yoksa muhalefet için bu da mı önemsiz? (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; işte her bir maddesi bu derece önemli olan... Daha adil, daha güvenli ve daha demokratik bir tablonun ortaya çıkması için üzerinde uzun süre çalışarak oluşturduk bu kanun teklifimizi.

Kanun teklifimizin siz değerli milletvekillerimizin oylarıyla yasalaşarak yürürlüğe girmesini ve milletimiz için hayırlı olmasını diliyorum, yüce Meclisimizi ve aziz milletimizi bir kez daha saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) - Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Beştaş, buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Hatibi dinledim, bazı sorular sordu muhalefete, bize; doğrusu üstümüze alındık, ben o soruları farklı bir şekilde açmak istiyorum. Dedi ki: Bu seçim kurullarının oluşmasına ilişkin 2 maddeyi esas almışız ve 1 tanesine itiraz ediyorduk. Evet, ediyoruz, sonuna kadar, seçim güvenliğinin ortadan kaldırıldığını söylüyoruz, söylemeye devam ediyoruz. Dedi ki: “Neden on iki yıllık hâkimlerin kurayla belirlenmesine karşı çıkıyorsunuz?” Ben o sorunuza yanıt veriyorum, biz diyoruz ki: 1950 yılından bu yana yürürlükte olan yasaya göre, en kıdemli hâkimlerin seçim kurulu başkanı olmalarından iktidar partisi neden rahatsız oldu? Biz eleştirince diyorlar ki: “Hâkimlerin haysiyetine laf ediyorsunuz.” Asla.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) - Çok önemli bir konu Başkanım, hoşgörünüzü rica ediyorum.

Biz de diyoruz ki: Sorun, haysiyet değil. Bu iktidar partisi yaklaşık 15 bin hâkim ve savcı aldı ve bunların listeleri elimizde, size ne kadar yakın olduklarını biliyoruz. Siz neden diğer kıdemli hâkimleri alıyorsunuz da yerine -kurayla belirlenecek- kendi üyeleriniz arasından kurayla seçiyorsunuz? Siz kendinize özel yetkili il ve ilçe seçim kurulları oluşturunuz, bizim itirazımız buna.

Diğeri de -Sayın Başkan, gerçekten hoşgörünüzü istiyorum- Sayın Yazıcı burada, ben onun ayrıntılarına baktım, bu 13’üncü maddenin... 6271 sayılı Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu 13/4’ü işaret ediyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet, son kez...

Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – 13/4 diyor ki -bütün halk öğrensin, vekillerimiz- “Propaganda döneminde Başbakan, bakanlar ve milletvekilleriyle ilgili yasalara ilişkin hükümler dâhil olmak üzere propagandaya dair diğer hususlarda 298 sayılı Kanun hükümleri kıyasen uygulanır.” Tamam da 298’de hüküm yok, “Cumhurbaşkanı” yok ki uygulansın, “Cumhurbaşkanı” yazılacak ki uygulansın. Tam da bunu söylüyoruz “‘Cumhurbaşkanı’ yazın.” diyoruz, o zaman kıyasen uygulanabilir.

Son sözüm Başkan: Burada açıkça bir hile daha var; seçim kurullarını lağvedecekler -2024'e kadar oluşan il ve ilçe seçim kurullarını- ve üç ay içinde yeni seçim kurulları oluşturuyorlar. Bu, Anayasa 167'ye aykırıdır; yeni seçim kurulları oluşturamazsınız, bir yıl sonra oluşturabilirsiniz. Burada kanun yoluyla Anayasa lağvediliyor, burada hakikatleri konuşalım -yani deminki diyalog gibi karşılıklı- en azından birbirimizi anlayalım. Burada amacımız, hakikaten demokratik, adil, dürüst seçim yapılmasıdır.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Özkoç.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Genel Başkan Yardımcısını Genel Kurulda görmek memnuniyet verici. Bir siyasi partiden bahsettiniz ama burada var mı bilmiyorum, “Ce-Ha-Pe” diye bir şey söylediniz, Ce-Ha-Pe yok burada, CHP var yani onu lütfen şey yapalım. (CHP sıralarından alkışlar)

2'nci maddeyle ilgili önerge vermemişimizin nedeni çok açık, gerçekten hiçbir sıkıntı duymuyoruz. Hâkimlerle ilgili konuda bir ufak sıkıntımız var; o da anayasal bir sorundur, doğru değildir diye bakıyoruz. Çünkü hangi yasa çıkarsa çıksın Cumhuriyet Halk Partisi, seçimlerde bunun kendisinin avantajına olduğunu biliyor ve öyle davranıyor. Önemli olan, seçimlerde demokratik bir biçimde yarışabilmektir.

Tekrar teşekkür ediyorum, sağ olun. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın İsmail Faruk Aksu.

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 321 sıra sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin birinci bölümü üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz aldım. Gazi Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmamın başında, kanun teklifinin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olmasını diliyorum.

Öngörülen düzenlemeler, seçim sisteminde adalet ve istikrarın sağlanmasına, uygulamanın daha sağlıklı işler hâle gelmesine ve demokratik standartların yükseltilmesine katkı sağlayacaktır. Görüşmekte olduğumuz kanun teklifi, 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun, 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunlarda değişiklik ihtiva eden hükümlerden oluşmaktadır.

Teklifle, yüzde 10 olan ülke seçim barajının yüzde 7'ye indirilmesi, ittifakı oluşturan siyasi partilerin her birinin çıkaracağı milletvekili sayısının seçim çevresinde doğrudan aldığı oy sayısı esas alınarak belirlenmesi, partilerin Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunmasının seçimlere katılmak için yeter şart olmaktan çıkartılması, seçim kurulu başkanları ve muhtarlık seçimleriyle ilgili düzenlemeler yapılması öngörülmektedir.

Yapılan değişiklikler temsilde adaletin artırılması yanında siyasi partilerin teşkilatlanmalarının öne çıkarılmasını, seçimlerin yapılması sırasında karşılaşılan, tecrübe edilmiş sorunların giderilmesini, muhtarlık seçimlerinde seçim sonrası yer yer oluşan kargaşa ve belirsizliğin önlenmesini amaçlamaktadır.

Bilindiği gibi Anayasa'nın 67'nci maddesi seçim kanunlarının “temsilde adalet” ve “yönetimde istikrar” ilkelerini bağdaştıracak biçimde düzenleneceğini hükme bağlamıştır. Mutlak anlamda her 2 ilkeyi de temin eden bir sistem zor olsa da ülkeler siyasi, kültürel ve ekonomik yapıları, nüfusu, gelenekleri ve hukuk düzeni ile hedef ve beklentileri doğrultusunda bunları optimize edecek sistemler uygulamaktadır. Anayasa'mızda siyasi partiler “demokratik siyasal hayatın vazgeçilmez unsurları” olarak ifade edilirken, siyasi partiler ve seçimlerle ilgili düzenlemeler de “demokrasi standardını gösteren önemli belgeler” olarak değerlendirilmektedir.

Türkiye, siyasi tarihinde farklı seçim sistemleri uygulamıştır. 16 Nisan 2017’de yapılan Anayasa değişikliğiyle Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilerek yasamayla birlikte yürütmenin de milletimiz tarafından belirlendiği vasıtasız bir demokratik sistem inşa edilmiş, birçok husus gibi sistemin temel unsurlarından biri olan seçim kanunlarının da Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin demokratik yapısına müzahir hâle getirilmesi gerekli olmuştur. Yönetimde istikrarın sağlandığı, temsil adaletinin artırıldığı, uzlaşma kültürünün geliştiği, sağlıklı siyasi yapıların oluştuğu, siyasetin niteliksel etki alanının arttığı bir düzenin tesisi bu çerçevede önemli hâle gelmiş; hazırlanan kanun teklifiyle de ülke seçim barajının düşürüldüğü, temsil adaletinin azami ölçüde sağlandığı, siyasetin istikrar kazandığı ve kurumsallaştığı bir seçim sisteminin oluşturulmasını mümkün kılan düzenlemelerin yapılması öngörülmüştür.

Değerli milletvekilleri, teklifin 1’inci maddesiyle, yönetimde istikrar ilkesi korunarak temsilde adalet ilkesini güçlendirmek için yasama organında daha fazla partinin ve düşüncenin temsil edilebilmesi amacıyla ülke seçim barajı yüzde 10’dan yüzde 7’ye indirilmektedir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin yönetimde istikrar ilkesini güçlendirdiği göz önüne alındığında, değişiklikle daha fazla partinin ve fikrin Mecliste temsili suretiyle temsilde adalet perspektifinin güçlendirilmesi hedeflenmiştir. Hatırlanacağı gibi, 2018 yılında yapılan ve yürürlükte olan düzenlemeyle siyasi partilerin ittifak yaparak seçime girebilmesinin önündeki engel kaldırılmış, ittifakı oluşturan partilerin aldıkları oy toplamının ülke barajını geçmesi durumunda tüm partiler barajı geçmiş sayılmak suretiyle ittifak içi partiler için baraj söz konusu olmaktan çıkarılmıştır.

Teklifin 2’nci maddesiyle 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu’nun 34’üncü maddesinde değişiklik yapılarak ittifakı oluşturan siyasi partilerin her birinin çıkaracağı milletvekili sayısının partilerin ittifak içinde elde ettiği oy sayısı esas alınarak genel D’Hondt uygulamasıyla doğrudan belirlenmesi öngörülmekte, mevcut hâlde önce ittifak milletvekili sayısının tespiti, ardından ittifak içi partilere dağılımı uygulamasından vazgeçilmektedir. Önerilen bu değişiklikle siyasi partilerin tüzel kişilikleri önemli hâle getirilmekte, ittifak oluşturmaının ortak amaç ve hedefleri yanında seçmen iradesinin doğrudan kendi partisine yansımaları anlayışı gözetilmektedir.

Teklifin 3’üncü ve 4’üncü maddelerinde yapılan düzenlemeyle siyasi partilerin örgütlülüğü esas alınmış ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde grup oluşturmuş olmalarının Meclis faaliyetleriyle alakalı bir husus olduğu dikkate alınarak partilerin Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunma hâli seçimlere katılmada yeter şart olmaktan çıkarılmıştır. Bu şekilde siyasi partilerin seçimlere katılabilmesinde münhasıran teşkilatlanmaya ilişkin hususların esas alınması sağlanmıştır. Ayrıca, öngörülen yeni düzenlemeyle bir siyasi partinin seçimlere katılabilmesi için Siyasi Partiler Kanunu’nda öngörülen ve tüzüğünde belirtilen süreler içerisinde ilçe, il ve büyük kongrelerini üst üste 2 defadan fazla ihmal etmemiş olma kriterini sağlaması gerektiği hüküm altına alınmış, kurumsallaşma öne çıkarılmıştır.

Teklifin 5’inci ve 6’ncı maddelerinde yapılan düzenlemeyle seçimlerin adil ve şeffaf biçimde yapılmasında etkin bir rol oynayan il ve ilçe seçim kurulunun şeffaflık temelinde kurayla oluşturulması suretiyle uygulamada karşılaşılan sıkıntıların giderilmesi amaçlanmıştır. Buna göre, il seçim kurulu başkan ve asil üyelerinin iki yılda bir ocak ayının son haftasında, il merkezinde görev yapan, kınama veya daha ağır ceza almamış ve en az birinci sınıfa ayrılmış hâkimler arasından adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonunca yapılan kura çekimiyle tespit edilmesi, kura çekiminde ilk çıkanın başkan, sonraki 2 üyenin asil ve en son çıkan 2 üyenin de yedek üye olması öngörülmüştür. En az birinci sınıfa ayrılmış yeterli sayıda hâkimin olmaması durumunda en kıdemli hâkimin kurulun başkanı olması, ayrıca yeterli sayı olması durumunda isteyen hâkimlere kuradan çekilme imkânı verilmesi

düzenlenmiş, ilçe seçim kurulları için de aynı usul benimsenmiştir. İl seçim kurulu başkan ve üyeleri ile ilçe seçim kurulu başkanlarının bu teklifin yürürlüğe girmesinden itibaren üç ay içinde yeni yönteme göre yeniden belirlenmesi ve mevcutlardan kalan süreyi tamamlaması da öngörülmüştür.

Teklifle, ayrıca, bir siyasi partinin başka bir partinin üyesi olan bir kişiyi sandık kurulu üyesi olarak gösterebilmesi kişinin rızasının alınmış olması şartına bağlanmakta, seçim göçünün önlenmesi amacıyla seçime üç ay kala ikamet edilen yerde oy kullanılacağı hüküm altına alınmakta, adresi kapanmış olan seçmenlerin oy hakkından mahrum kalmaması için en son seçmen oldukları adres üzerinden oy kullanmalarına imkân sağlanmaktadır.

Özetle, bu kanun teklifiyle ülkemizin demokrasi standardının daha da yükseltilmesi, yönetimde istikrarın temsilde adaletle güçlendirilmesi amaçlanmaktadır. Milliyetçi Hareket Partisi olarak kanun teklifini uygulamadan kaynaklanan sorunları gideren; şeffaflığı, adaleti ve istikrarı artıran; siyasi katılımı ve millî iradeyi güçlendiren demokratik bir düzenleme olarak görüyor, seçim sisteminin sağlıklı işlemesine katkı sağlayacağına inanıyoruz. Bu düşüncelerle, kanun teklifinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyoruz.

Sizleri saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teklifin birinci bölümü üzerinde şahsı adına ikinci konuşmacı Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir.

Buyurun Sayın Özdemir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Saygıdeğer Başkanım, kıymetli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün görüşmekte olduğumuz kanun teklifiyle ilgili ilk konuşmayı da yapmak bana nasip olmuştu, AK PARTİ grup önerisi üzerine konuşmuştum; orada da âlemlerin Rabb’ine bir duada ve beşerî olarak da bir temennide bulunmuştum. Bunu bir şeyi bilerek yapmamıştım aslında. 2018’de ilk defa Milletvekili oldum, tecrübeli milletvekillerimizi ve Meclisin işleyişini de önceden beri takip ediyordum. Bu kanun teklifi kamuoyuna mal olmuş bir kanun teklifi, herkesin takip ettiği bir kanun teklifi. Sadece şunu dua ve temenni etmiştim: “Dilerim bu, suhuletle ve fikirlerin konuşulduğu bir şekilde geçer.” diye ilk konuşmada söylemiştim, şu ana kadar da öyle olduğunu görmekten mutluyum. İnşallah, bundan sonrasının da böyle geçmesini temenni ediyordum.

Ben de orada oturdum, bütün konuşmacıları dinledim; daha önce de Komisyonunda bütün konuşmacıları dinlemiş ve not etmiştim. Buradan gördüğüm kadarıyla aslında kanun teklifiyle biz bazı düzenlemeler getirdik. Bizim getirdiğimiz düzenlemeler seçmenin iradesinin sandıktan daha iyi çıkmasına yönelik bir hazırlıktı. Bu hazırlığı yaparken de daha önceki seçimlerde yaşanan sorunları göz önüne alarak bu düzenlemeleri yapmıştık. Hem muhalefet hem Cumhur İttifakı’nın kıymetli konuşmacıları bunların içerisinde bir değerlendirme yaptı ama total olarak şunu gördüğümü söyleyebilirim: Aslında yaptığımız işin içerisinde eleştiriler olsa bile genel anlamda işin kendisine bir itiraz olmadığını görüyorum. Biz yaparken de bir seçim kaygısıyla bunu yapmadığımızı da rahatlıkla söyleyebilirim, bu da zaten açıkça görülüyor. Mesela şunu örnek verirsem daha iyi anlaşılabilir: Yüzde 10 seçim barajını değiştirmekte bizi zorlayan hiçbir unsur yok. 1983 yılında getirilmiş, o dönemde Anayasa Mahkemesine götürülmüş, Anayasa Mahkemesi bu talebi reddetmiş, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Büyük Dairesi de bu konuda ulusal iradenin söz sahibi olduğundan reddetmiş. Bizi zorlayan hiçbir unsur yokken biz bunun aşağı çekilmesini değerlendirmişiz. Muhalefetteki arkadaşlarımızın ve konuşmacıların değerlendirmesi de şu: “Bu daha aşağı indirilebilirdi.” Yani biz iyi bir şey yapmışız, onların önerisi “Bunun daha iyisi olabilirdi.” şeklinde. O yüzden bundan memnuniyet duyuyoruz.

Maddelere girmeyeceğim ama bir tanesini örnek olsun diye söylüyorum: Biz bir düzenleme getirdik burada “Başka partinin üyesi o partinin bilgisi ya da üyenin izni olmadan sandık kurulu üyesi yapılamaz.” diye. Bazı arkadaşlarımız “Bunu neden yapıyorsunuz? Bunun altında bir manipülasyon var.” dediler. Hâlbuki sahada yaşadığımız bir sorundu. Bir seçmen oy kullanmaya gittiğinde ona şöyle söylüyordu sandık kurulu: “Sen şu sandıkta sandık kurulu üyesisin. O yüzden burada oy kullanamazsın.” Vatandaşlarımız bu konuda bir mağduriyet yaşıyordu, böyle mağduriyet yaşayan birçok insan var AK PARTİ’li ya da başka partili. Sandıkta görev almış, seçimde görev almış, orada hukukçu olarak çalışmış birisi olarak bunu ben defalarca gördüm. O vatandaşımızla ilgili gidiyoruz seçim kuruluna, seçim hâkimine, bunun düzeltilmesini istiyoruz çünkü geldiği sandıkta “Başka bir sandıkta görevli.” yazılmış, başka bir parti onu başka bir sandığın partili görevlisi yazmış. Dolayısıyla o sandıkta oy kullanamıyor. Bu mağduriyeti gidermek için getirdiğimiz bir düzenleme, aslında altında bir mantık yoktu ama şimdi konuştuğumuzda, arkadaşlarımıza bunu izah ettiğimizde, Komisyonunda bunu anlattığımızda bu anlaşılabilir hâle geldi. Demek ki biz iyi bir şey yapmışız. Elbette ki daha iyisi yapılabilir, bir seçim kaygısı değil amacımız. Getirdiğimiz düzenlemelerin hepsinde, özellikle bir tanesinde seçmenin seçme hakkı iradesinin sandığa tam yansımaya dair önlemler aldık. Dolayısıyla da kamuoyunda bunun bundan sonrası için de daha iyi karşılık bulacağını düşünüyorum ama bugün bu karşılığı aslında Genel Kurulumuzda gördüğümüzü de memnuniyetle ifade ediyorum çünkü bunlarla ilgili gerçekten bilimsel, sistematik değerlendirmeler yapıldı ve bu değerlendirmelerin de bir kısmının dikkate alındığı aslında görüldü çünkü Saygıdeğer Bakanımız izah ederken hem görme engelli vatandaşlarımızla ilgili bir düzenleme getireceğimizi ifade etti hem muhtarlarımızla ilgili bir düzenlemede değişiklik yapacağımızı ifade etti. Demek ki birbirimizi anlayarak konuştuğumuzda iyi sonuçlar aldığımızı gördük. Bundan dolayı, bir vatandaş olarak da bir milletvekili olarak da siyasete meraklı biri olarak da çok memnun olduğumuzu ve çok güzel sonuçlar aldığımızı ifade ediyorum, inşallah, bu sonuçların bölüm görüşmelerinden sonra maddelerde de devam etmesini temenni ediyorum.

Bu kanunun hem milletimiz için hem de ülkemiz için hayırlı olmasını temenni ediyorum. Emek veren herkese de teşekkür ediyorum.

Saygılarımı sunuyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Birinci bölüm üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Bütün Grup Başkan Vekillerine teşekkür ediyorum, bütün milletvekillerimize teşekkür ediyorum; gayet seviyeli, tartışmalı, güzel sonuçların elde edildiği bir toplantı oldu.

Birleşime iki dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 22.53

ALTINCI OTURUM**Açılma Saati: 22.54****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir), Necati TİĞLİ (Giresun)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 72’nci Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.

321 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

Gündemimizde başka bir iş bulunmadığından, alınan karar gereğince kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 30 Mart 2022 Çarşamba günü saat 14.00’te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 22.55

XI.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, bir ilçe millî eğitim müdürünün ders seçimlerine müdahale ettiği iddiasına,

- Muğla Milletvekili Süleyman Girgin'in, üniversite sınavlarının Muğla'nın bütün ilçelerinde yapılması talebine,

İlişkin soruları ve Millî Eğitim Bakanı Mahmut Özer'in cevabı (7/60511), (7/60516)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda belirtilen sorularımın Millî Eğitim Bakanı Sayın Mahmut Özer tarafından yazılı olarak cevaplandırılması hususunu; Anayasanın 98. ve İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince saygılarımla arz ederim. 22.02.2022

Av. Uğur BAYRAKTUTAN

Artvin Milletvekili

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının İlköğretim Kurumları 22.12.2020 tarih ve 40 sayılı kararı ile (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesi'nde değişiklik yapılarak; Fen Bilimleri ve Matematik, Dil ve Anlatım, Sosyal Bilimler, Yabancı Dil, Sanat ve Spor, Din Ahlak ve Değerler başlıkları altında seçilebilecek toplam yirmi dört farklı ders bulunmaktadır.

Ancak Ardahan İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü, seçmeli dersler konusunda sosyal medya hesabından öğrenci ve velilere sadece 'Din, Ahlak ve Değerler' başlıklı dersleri tavsiye etmiştir.

Ardahan İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü'nün resmi sosyal medya hesabından paylaşarak, bir kampanya çerçevesinde afişler düzenleyerek yalnızca "Din, Ahlak ve Değerler" başlığı altındaki dersleri seçilebilecek dersler olarak öne çıkarması öğrencilerin seçme hakkına açık bir müdahaledir. Bu müdahale yürürlükteki mevzuat hükümlerine uygun olmadığı gibi pedagojik ve bilimsel esaslara da aykırılık teşkil etmektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre ders seçme özgürlüğüne Ardahan Millî Eğitim Müdürlüğüne müdahale edildiği Bakanlığınızın bilgisi dahilinde midir?
- 2- Kamu idaresinin güvenilirliğine ve saygınlığına ciddi ölçüde zarar veren bu uygulamanın sorumluları kimlerdir?
- 3- Anayasaya, Millî Eğitim Mevzuatına aykırı şekilde; Kamu idare gücünün eğitim alanına müdahale etme aracı olarak kullanılmasının gerekçesi nedir? Bu uygulama ile ne amaçlanmıştır?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Milli Eğitim Bakanı Mahmut Özer tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 03.03.2022

Süleyman GİRGIN

Muğla Milletvekili

Bu yılki üniversite sınavlarına başvuru kılavuzunda, Muğla'dan sadece 3 merkez yer alıyor. Kılavuza göre sadece Merkez'de, Fethiye'de ve Milas'ta sınavlar yapılacak.

Muğla Bodrum'da, Marmaris'te üniversite sınavları (Yüksek Öğretim Kurumları Sınavı – YKS) yıllardır yapılmıyor. Sadece geçen yıl, pandemi gerekçesiyle, kılavuzda yer almayan bazı okullarda da sınavlar yapıldı. Bu yılki başvuru sürecinde, sınav yeri olarak bu ilçeler yine yer almıyor.

Öğrencilerimiz sınava girmek için başka ilçelere gitmek zorunda kalıyor. Bu kadar önemli bir günde öğrencilerimiz, yolculuk yapmak, trafikle boğuşmak zorunda kalıyor. Trafik kazası olduğunda öğrencilerimiz sınavlara giremezse, bir yıl beklemek zorunda kalıyor.

Bu bağlamda;

Bu sene başta Bodrum ve Marmaris gibi büyük ilçeler olmak üzere bütün ilçelerde üniversite sınavlarının yapılması yönünde bir çalışmanız var mıdır?

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : E-99074258-610- 6.4
Konu : Soru Önergesi

25/03/2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : a) 07.03.2022 tarihli ve E-43452547-120.07-976297 sayılı yazınız.
b) 09.03.2022 tarihli ve E-43452547-120.07-978939 sayılı yazınız.
c) 14.03.2022 tarihli ve E-43452547-120.07-981032 sayılı yazınız.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan İzmir Milletvekili Mehmet Ali ÇELEBİ'nin 7/59948, ilgi (b) yazınız ekinde alınan İstanbul Milletvekili Özgür KARABAT'ın 7/60295, ilgi (c) yazınız ekinde alınan Artvin Milletvekili Uğur BAYRAKTUTAN'ın 7/60511, Muğla Milletvekili Süleyman GİRGİN'in 7/60516 esas numaralı yazılı soru önermeleri incelenmiş olup konuya ilişkin bilgiler ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mahmut ÖZER
Millî Eğitim Bakanı

Ek: Bilgi

ARTVİN MİLLETVEKİLİ UĞUR BAYRAKTUTAN'IN 7/60511 ESAS NUMARALI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ

İlkokul ve ortaokullarda uygulanan "İlköğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi"nin Açıklamalar bölümünün 2'nci maddesinde; "Okullarda seçmeli ders uygulaması konusunda esneklik sağlanacak ve her okul yönetimi kendi imkânları doğrultusunda çizelgenin seçmeli dersler bölümünde yer alan azami 10 dersten bir grup oluşturacaktır. Öğrenciler, kendi okullarında okul yönetimi tarafından oluşturulan gruptan derslerini seçecektir." ifadesine yer verilmiştir. Bununla birlikte her öğretim yılının Ocak ayı içerisinde bir sonraki eğitim öğretim yılında okullarda okutulacak seçmeli derslerin seçiminde uygulanacak usul ve esaslara yönelik okul müdürlüklerine detaylı açıklama gönderilmektedir. Açıklamalar doğrultusunda belirlenen tarihlerde okul müdürlüklerince seçmeli derslere yönelik gerçekleştirilen iş ve işlemler e-okul sistemine de işlenmektedir.

MUĞLA MİLLETVEKİLİ SÜLEYMAN GİRGİN'İN 7/60516 ESAS NUMARALI YAZILI
SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığından alınan 16.03.2022 tarihli konuya ilişkin yazı örneği ekte sunulmuştur.

Ek: Yazı

T.C.
ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI
Hukuk Müşavirliği

Sayı : E-32721407-610-96425
Konu : Soru Önergesi

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINA

İlgi : 15.03.2022 tarihli ve 45664665 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde Başkanlığımıza gönderilen 7/60516 esas numaralı soru önergesi incelenmiştir.

15 Temmuz tarihli ve 30479 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4 numaralı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 347. maddesi gereğince Yükseköğretim Kurulu kararlarına ve ilgili mevzuat hükümlerine istinaden başta yükseköğretim kurumlarında lisans, lisansüstü öğrenim görece adayların puan sıralamasına göre tespiti, yerleştirilmesi ile yükseköğretim kurumlarında atama, yükselmelerde esas alınan sınavlar olmak üzere ulusal ve uluslararası her türlü bilim, yetenek, yabancı dil sınavları ile gerektiğinde yerleştirme işlemlerini yapmak dahil mezkur Kararname, 6114 sayılı Kanun ve ilgili mevzuatla verilen görevleri yerine getirmekle yetkilendirilmiş kamu tüzel kişiliğine sahip bir kamu kurumu olan Başkanlığımızın, 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 347. maddesinin 2. fıkrasının (f) bendi gereğince "Sınav yapılacak merkezleri oluşturmak, sınav hizmetlerini yapacak kişileri belirlemek ve gerekli görevlendirmeleri yapmak.", (i) bendi uyarınca "Görev, yetki ve sorumluluk alanına giren konularda idari düzenlemeler yapmak ve kılavuzlar hazırlamak" hususunda yetkili kılındığı ifade edilmiştir.

Başkanlığımızca gerçekleştirilen sınavların yapılacağı merkezler, "ÖSYM Sınav Merkezlerinin Belirlenmesine İlişkin Yönerge"nin amir hükümleri uyarınca sınava başvuracak potansiyel aday sayısı, bina ve salon kapasitesi, görevli sayısı, sınav merkezleri arasındaki mesafe, sınav güvenliği ve sınav maliyetini teşkil eden nakliye, kamera, görevli ücretleri gibi objektif kriterler dikkate alınarak ÖSYM Yönetim Kurulu kararı ile belirlenmekte ve belirlenen sınav merkezleri, ilgili sınav kılavuzları ile 6114 sayılı Kanun'un 7. maddesinin beşinci fıkrası uyarınca tebliğ hükmünde olmak üzere adaylara duyurulmaktadır.

Sınav merkezi sayılarının artırılması talebiyle ilgili olarak Kamu Denetçiliği Kurumunun 23.10.2019 tarihli ve 16394 sayılı, 04.07.2018 tarihli ve 11933 sayılı Ret Kararlarında, "Her ne kadar başvuranın ifade ettiği mağduriyetler bir şahıs için dikkate alınması gereken mağduriyetler olsa da burada kişisel menfaat-kamusal menfaat dengesinin göz önünde bulundurulması gerektiği, ÖSYM Başkanlığının yeni bir sınav merkezi belirlenmesinde başta aday sayısı olmak üzere görevli sayısı, mevcut sınav merkezlerine uzaklık, sınav evrakının korunması ve saklanması, sınav binalarının durumu, sınav güvenliği ve sınav maliyeti gibi çeşitli unsurları değerlendirdiği ve mevcut bir sınav merkezini bile bu değerlendirme sonucunda kapatabildiği ya da yeni bir sınav merkezi açabildiği, bu doğrultuda sınav merkezlerinin belirlenmesi hususunda ÖSYM Başkanlığının takdir yetkisi olduğu, söz konusu takdir yetkisi kullanırken bunun sınırlarının belirlendiği, belli unsurlar çerçevesinde sınav merkezi belirleme işleminin yapıldığı, söz konusu unsurlarda ve somut olay bazında keyfi bir yaklaşımın olmadığı anlaşılmıştır." gerekçesi ile başvuruların reddine karar verilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Halis AYGÜN
Başkan

2.- İzmir Milletvekili Sevdâ Erdan Kılıç'ın, İzmir'in Kemalpaşa ilçesinde bulunan bir ortaokulda yaşandığı iddia edilen olaylara,

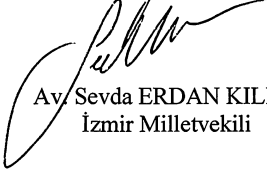
- İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, Bergama Cumhuriyet Anadolu Lisesinin kapatılacağı iddiasına,

- İzmir Milletvekili Atıla Sertel'in, İzmir Bergama Cumhuriyet Anadolu Lisesinin kapatılacağı iddiasına,

İlişkin soruları ve Milli Eğitim Bakanı Mahmut Özer'in cevabı (7/60515),(7/60519),(7/60669)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Anayasa'nın 98. TBMM İçtüzüğü'nün 96. Maddeleri gereğince Milli Eğitim Bakanı Sayın Mahmut Özer tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Av. Sevdâ ERDAN KILIÇ
İzmir Milletvekili

İzmir'in Kemalpaşa İlçesi'ndeki Armutlu Ortaokulu'nda, bir kadın öğretmenin öğrencisinin sözlü tacizine maruz kaldığına ilişkin basında haberler yer almaktadır. Öğrencinin disiplin kuruluna verildiği, disiplin kurulunda öğrencinin “sözlü uyarılması” yönünde karar çıktığı, ancak uyarı alan öğrencinin bu sefer herkesin önünde kadın öğretmene tacizde bulunduğu, tacizin ardından tutanak tutulduğu ve olayın savcılığa intikal ettiği ifade edilmektedir.

Okul Müdürünün, okula çağırdığı öğrencinin velisine, “kendi istekleriyle okul değişikliği yapmaları halinde işlem yapılmayacağını” belirttiği, velinin ise ertesi gün okul müdürünün odasını bastığı ve “Biz burada köklü bir aileyiz. Bizim itibarımızla oynayamazsınız.” diyerek müdürü darbetmesi kaydedilmektedir.

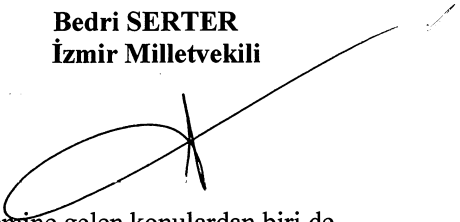
Bu bağlamda;

- 1- Armutlu Ortaokulu'nda, bir kadın öğretmenin öğrencisinin sözlü tacizine maruz kalması olayı doğru mudur?
- 2- Öğrencinin, Disiplin Kurulunda sözlü uyarı almasının ardından öğretmeni tekrar sözlü taciz ettiği bilgisi gerçeği yansıtmakta mıdır?
- 3- Öğrencinin velisi okul müdürünü darbetmiş midir? Darbetmiş ise hakkında nasıl bir işlem yapılmıştır ve sonucu ne olmuştur?
- 4- İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü veya Kemalpaşa İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından olayla ilgili idari soruşturmalar açılmış mıdır?

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
BAŞKANLIĞI'NA**

Aşağıdaki sorularımın T.C. Milli Eğitim Bakanı Mahmut Özer tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim. 04.03.2022

Bedri SERTER
İzmir Milletvekili

Son günlerde İzmir kamuoyunun gündemine gelen konulardan biri de Bergama'da 50 yıla yakındır eğitim veren Bergama Cumhuriyet Anadolu Lisesi'nin kapatılmak istenmesiydi.

- Bergama Cumhuriyet Anadolu Lisesi'nin derslik ve öğrenci kapasitesi kaçtır?
- Söz konusu okulun Bakanlığınızın İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından kapatılmak istenmesinin nedeni nedir?
- Bu okulda çok sayıda çocuğumuzun yatılı eğitim aldığı gerçeğinden hareketle, bu okulun kapanması halinde şehirde konaklama imkanı olmayan öğrenciler için Bakanlığınız ne yapmayı planlamaktadır?
- Taşınmalı eğitimden faydalanan öğrencilerin de bu okulda okudukları gerçeği ortadayken, bu okulun kapanması durumunda yaşadıkları yerleşim bölgelerinde Anadolu lisesi veya dengi okul olmayan öğrenciler ne yapacaktır?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Anayasa'nın 98 ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. Maddesi gereğince Milli Eğitim Bakanı Sayın Mahmut Özer tarafından yazılı olarak yanıtlanması konusunda gereğini arz ederim. 02.03.2022

Atilla SERTEL
İzmir Milletvekili

- 1- İzmir Bergama Cumhuriyet Anadolu Lisesi'nin kapatılacağına dair basında bazı haberler yer aldı. Bergama Cumhuriyet Anadolu Lisesi'nin kapatılacağı doğru mudur?
- 2- Bakanlığınız ya da İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün Bergama Cumhuriyet Anadolu Lisesi'nin kapatılmasına yönelik bir çalışması var mıdır?
- 3- Bahse konu okulun kapatılmasına yönelik bir çalışmanız varsa bunun nedeni ve gerekçesi nedir?
- 4- Daha önce de sosyal medyada laiklik ve cumhuriyet karşıtı paylaşımlarıyla bölge halkının tepkisini çeken Bergama İlçe Milli Eğitim Müdürü Nuri Kiraz'ın "Cumhuriyet" lisesini adından dolayı kapattıracağı ve İmam Hatip'e çevireceği iddiaları doğru mudur?
- 5- Öğrencilerin ve velilerin tepkisine rağmen bu yönde bir karar alacak mısınız?

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : E-99074258-610- 63
Konu : Soru Önergesi

213/63/2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : a) 07.03.2022 tarihli ve E-43452547-120.07-976475 sayılı yazınız.
b) 14.03.2022 tarihli ve E-43452547-120.07-981032 sayılı yazınız.
c) 15.03.2022 tarihli ve E-43452547-120.07-982221 sayılı yazınız.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan İzmir Milletvekili Murat BAKAN'ın 7/60067, ilgi (b) yazınız ekinde alınan İzmir Milletvekili Sevdâ ERDAN KILIÇ'ın 7/60515, İzmir Milletvekili Bedri SERTER'in 7/60519, ilgi (c) yazınız ekinde alınan İzmir Milletvekili Atila SERTEL'in 7/60669 esas numaralı yazılı soru önermeleri incelenmiş olup konuya ilişkin bilgiler ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mahmut ÖZER
Millî Eğitim Bakanı

Ek: Bilgi

İZMİR MİLLETVEKİLİ SEVDA ERDAN KILIÇ'IN 7/60515 ESAS NUMARALI YAZILI
SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ

İzmir Valiliğince konuya ilişkin olarak;
Kemalpaşa ilçesi Armutlu Ortaokulunda meydana gelen olayla ilgili İl Millî Eğitim
Müdürlüğü tarafından idari soruşturmanın başlatıldığı ve sürecin devam ettiği belirtilmiştir.

İZMİR MİLLETVEKİLİ BEDRİ SERTER'İN 7/60519 ESAS NUMARALI YAZILI SORU
ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ

İzmir Valiliğince konuya ilişkin olarak;

İlde yaşanan deprem sonrası yapılan kontrollerde bazı okul binalarının öğrenci ve eğitim personelinin can güvenliği de dikkate alınarak yıkılması yönünde kararın alındığı,

Yıkım kararı alınan okullarda eğitim gören öğrencilerin eğitimlerinin aksamaması için ise öğrenci sayıları, ikametgâh durumları, binaların kontenjanları da dikkate alınarak öğrencilerin başka okullara taşınmasının planlandığı,

Bu nedenle de yıkım kararı alınan İzmir Bergama Osman Nuri Ersezgin Ortaokulu ile Osman Nuri Ersezgin İlkokulu öğrencilerinin eğitimlerine Bergama Cumhuriyet Anadolu Lisesi binasında, Bergama Cumhuriyet Anadolu Lisesi öğrencilerinin ise çevredeki diğer liselerde eğitimlerine devam etmelerinin planlandığı,

Bergama Cumhuriyet Anadolu Lisesi Pansiyonunun Bergama ilçesindeki tüm ortaöğretim öğrencilerine hizmet veren bir pansiyon olduğu, pansiyonun kapatılmasının söz konusu olmadığı

belirtilmiştir.

İZMİR MİLLETVEKİLİ ATİLA SERTEL'İN 7/60669 ESAS NUMARALI YAZILI SORU
ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ

İzmir Valiliğince konuya ilişkin olarak;

İlde yaşanan deprem sonrası yapılan kontrollerde bazı okul binalarının öğrenci ve eğitim personelinin can güvenliği de dikkate alınarak yıkılması yönünde kararın alındığı,

Yıkım kararı alınan okullarda eğitim gören öğrencilerin eğitimlerinin aksamaması için ise öğrenci sayıları, ikametgâh durumları, binaların kontenjanları da dikkate alınarak öğrencilerin başka okullara taşınmasının planlandığı,

Bu nedenle de yıkım kararı alınan İzmir Bergama Osman Nuri Ersezgin Ortaokulu ile Osman Nuri Ersezgin İlkokulu öğrencilerinin eğitimlerine Bergama Cumhuriyet Anadolu Lisesi binasında, Bergama Cumhuriyet Anadolu Lisesi öğrencilerinin ise çevredeki diğer liselerde eğitimlerine devam etmelerinin planlandığı,

Bergama Cumhuriyet Anadolu Lisesi Pansiyonunun Bergama ilçesindeki tüm ortaöğretim öğrencilerine hizmet veren bir pansiyon olduğu, pansiyonun kapatılmasının söz konusu olmadığı

belirtilmiştir.

3.- Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, ders kitaplarında cinsiyetçiliğin azaltılması ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması amacıyla yürütülen faaliyetler ile okullardaki kadın idareci sayısına,

- Kırklareli Milletvekili Türabi Kayan'ın, Kırklareli Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Sosyal Bilimler Lisesinin öğrenci yurdunun sorunlarına,

- Ankara Milletvekili Şenol Sunat'ın, KYK yurtlarındaki internet hızına,

İliskin soruları ve Millî Eğitim Bakanı Mahmut Özer'in cevabı (7/60520), (7/60672), (7/60792)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Millî Eğitim Bakanı Mahmut ÖZER** tarafından Anayasanın 98' inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96' ncı ve 99' uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Muazzez ORHAN IŞIK
Van Milletvekili

Türkiye tarafından onaylanan Birleşmiş Milletler (BM) Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) öncelikli olmak üzere; Avrupa Sosyal Şartı, Çocuk Hakları Sözleşmesi, AB, ILO, OECD, AGİT gibi kuruluşların sözleşme, karar ve tavsiyeleri, 4. Dünya Kadın Konferansı Eylem Planı ve Pekin Deklarasyonu, Kahire Dünya Nüfus ve Kalkınma Konferansı Eylem Planı hükümlerinin iç mevzuatta esas alındığı iddia edilmektedir. Öte yandan Avrupa Konseyi “Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi”nin yada kamuoyunda bilinen ismi ile İstanbul Sözleşmesi’nin Cumhurbaşkanı R. Tayip Erdoğan tarafından 7 Temmuz 2021 tarihinde tek taraflı fesh edilmesinden sonra kadın haklarında bir gerileme ve kadınlara yönelik şiddet, hak ihlali ve benzeri durumlarda bir artma yaşandığı kamuoyunda tartışılmaktadır. Öte yandan işyerlerinde şiddet ve tacizin önlenmesini amaçlayan ILO 190 sayılı sözleşmenin imzalanıp, onaylanıp ve uygulanması için kapsamlı bir inisiyatif başlatılması gerekmektedir.

Bilindiği üzere 8 Mart Dünya Kadınlar Günü’nde; kadınlara yönelik her türlü ayrımcılığın yok edilmesi, her alanda kadın hak ve hürriyetlerinin geliştirilmesi, kadınların toplumsal olarak yaşama dahil olması için var olan engellerin yok edilmesi ve kadınların sunulan kamu hizmetlerinden daha çok yararlanabilmesi amacıyla gerekli planlamaların yapılmasına yönelik güçlü bir kamuoyu oluşmaktadır. Ancak kadınlara yönelik ayrımcılık, şiddet, saldırı, dışlama, ötekileştirme, yoksullaştırma ve yok sayma politikaları tarihsel ve eril bir gelenekten beslenerek devam ettirilmektedir.

Bu bağlamda;

- 1) 2022 yılı itibarıyla Türkiye’de okuryazar olmayan kadın sayısı kaçtır?
- 2) Türkiye’de Bakanlığınızın denetiminde olan kamu ve özel sektördeki kreş sayısı kaçtır? Toplam kreş kapasitesinin 0-6 yaş aralığında olan toplam nüfusa oranı nedir?
- 3) 2022 yılı itibarıyla okul öncesi eğitim almadan ilk okula başlayan öğrenci sayısı kaçtır? Bunların içerisinde kadın oranı nedir?
- 4) Kadınların erkeklere göre örgün ve mesleki eğitime daha az yönlendirilmesi karşısında hangi eşitleyici politikalar uygulanacaktır?
- 5) Koronavirüs sürecinde EBA’ya erişim sorunu yaşayan öğrenci sayısı kaçtır? Bu kişiler içerisinde kız öğrenci oranı nedir?

- 6) Ders kitaplarında cinsiyetçiliğin azaltılması ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması amacıyla hangi faaliyetler yürütülmektedir?
- 7) Okul idaresinde müdür ve müdür yardımcısı kadrolarında kadın oranı nedir?
- 8) İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü olan kadın idareci sayısı kaçtır?
- 9) Örgün, yaygın ve yüksek öğrenim içerisinde toplumsal cinsiyet eşitliği müfredatının uygulanması amacıyla harcanan bütçe ne kadardır?
- 10) Bakanlığınıza bağlı il müdürlüğü ve diğer temsilcilik sayısı kaçtır? Kadın il müdürü ve temsilci sayınız nedir?
- 11) Bakanlığınızda ve ilgili kurumlarda genel müdürlük bazında unvanlara göre kadın personel oranı göre kaçtır?
- 12) Ücretli, sözleşmeli, kadrolu, uzman öğretmen ve başöğretmenler arasında cinsiyet görünümü 2022 yılı itibarıyla nasıldır?
- 13) Bakanlığınızda cinsiyet etki analizi yapılarak yapılan işler hangileridir? Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme çalışmalarına ne zaman başlayacaksınız?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Milli Eğitim Bakanı Sayın Mahmut ÖZER tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını; Anayasa'nın 98 ve İçtüzüğü'nün 96.maddeleri gereğince saygılarımla arz ederim.

Türedi KAYAN
Kırklareli Milletvekili

Kırklareli Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Sosyal Bilimler Lisesi'nde okumakta olan öğrencilerimiz ve velilerimiz eğitim ve öğretimden memnun olmalarına rağmen, okulun yurdundan son derece şikâyetçidirler.

Temizlik İle İlgili Sorunlar:

- 1-Yurdun odaları, tuvaletleri, ıslak alanları kötü durumdadır. Odalarda temizlik yapılmamaktadır.
- 2-Tabak, çatal, kaşık genel olarak pis ve yağlı olup, personel denetim görmemektedir.
- 3-Odaların ısıtması eksiktir.
- 4-Yurtta sıcak sular haftada birkaç kez akmaktadır. Çoğunlukla çocuklar soğuk duş almak zorunda kalmaktadır.

Yemekhane İle İlgili Sorunlar:

- 1-Yemek çeşitleri yetersizdir. Yurtta yayımlanan yemek listesine asla uyulmamaktadır.
- 2- Porsiyonlar bu yaştaki çocuklar için bile çok az verilmektedir.

Öğrencilerimizin ve velilerimizin gereksiz ve lüks talepleri yoktur.

Sadece öğrencilerimize makul ve ortalama bir hizmet verilebilmesini istemeleri haklarıdır.

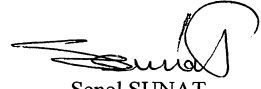
Bakanlık müfettişlerinin habersiz yapacağı bir teftiş ile tüm bu olumsuzluklar ve daha fazlası yerinde görülebilecektir.

Bu bağlamda;

- 1- Kırklareli Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Sosyal Bilimler Lisesi'nde yaşanan olumsuzluklar ile ilgili Bakanlığınıza bir şikâyet gelmiş midir?
- 2- Kırklareli Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Sosyal Bilimler Lisesi yurdunda kalan öğrencilerimizin yaşamış oldukları olumsuzlukları gidermek ve öğrencilerimizin şartlarını iyileştirmek için ne yapacak sınız?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Milli Eğitim Bakanı Sayın Mahmut Özer** tarafından, Anayasanın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ncı ve 99 uncu maddeleri gereğince **yazılı olarak** yanıtlanmasını saygılarımla arz ederim.

Şenol SUNAT

Ankara Milletvekili

KYK Yurtlarında barınma ihtiyaçları karşılanan üniversite öğrencilerinin sosyal medya gibi çeşitli mecralarda dile getirdikleri birçok problemleri bulunmaktadır. Bu problemlerden biri de KYK yurtlarında öğrencilere sunulan internet hizmetinin yetersiz ve düşük kotalarla sunulmasıdır.

Çağımızın başlıca gerekliliklerinden biri olan internet, ülkemizde diğer ülkelere kıyasla, alt yapı yetersizlikleri sebebiyle yeterli hızda ve kalitede sunulamamaktadır. Bağlantı veri hızı ve gecikme gibi internet erişim performans ölçümlerinin ücretsiz analizini sağlayan bir web hizmeti olan Speedtest'in yayınladığı verilere göre Türkiye'deki mobil internet indirme hızı ortalaması, 31,43 Mbps. Bu data ülkemizi, 138 ülke arasında 59. sıraya yerleştirmektedir. Bu sırlamada ise Türkiye'nin üzerinde Jamaika ve Moldova yer alırken altında ise Slovakya ve Güney Afrika bulunmaktadır. Türkiye, sabit internet konusunda ise mobil internetten çok daha kötü durumdadır. Zira Türkiye'deki sabit internet indirme hız ortalaması 26,87 Mbps olarak kayıtlara geçmiş durumdadır. Bu ortalama ise Türkiye'yi 181 ülke arasında 105. sıraya yerleştirmiş, Türkiye'nin hemen üzerinde Doğu Afrika ülkesi Şeyceller ve Nikaragua, altında ise Gana ve Bolivya bulunmaktadır.

KYK yurtlarında barınma ihtiyaçlarını karşılayan üniversite öğrencilerinin özellikle internet kotalarıyla alakalı yaşadıkları durumlar neredeyse her gün tarafımıza iletilmektedir. Yurtlarda sunulan kotalı internet uygulaması ve mevcut internetin yavaşlığı, öğrencilerin akademik çalışmalarını gerçekleştirirken karşılaştıkları bir engel olarak çıkmaktadır. Özellikle video konferansların ve çevrimiçi derslerin ön plana çıktığı bu dönemde, öğrencilerin yavaş internet servisleriyle zorluklar yaşamaları kabul edilemez görülmektedir.

Bu bilgiler ışığında;

- 1- KYK yurtlarında öğrencilere sağlanan internet hızı ortalama kaç Mbps'dir?
- 2- KYK yurtlarında öğrencilere sağlanan internetin iyileştirilmesi amacıyla planladığınız bir çalışmanız bulunmakta mıdır?
- 3- Diğer dünya ülkeleriyle bir kıyaslama yapıldığında, üniversite öğrencilerinin internete erişimi konusunda elinizde bir veri bulunmakta mıdır?

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : E-99074258-610- 6.7
Konu : Soru Önergesi

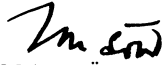
23/ 03/2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi : a) 14.03.2022 tarihli ve E-43452547-120.07-0981032 sayılı yazınız.
b) 15.03.2022 tarihli ve E-43452547-120.07-0982221 sayılı yazınız.
c) 17.03.2022 tarihli ve E-43452547-120.07-0983337 sayılı yazınız.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan Van Milletvekili Muazzez ORHAN IŞIK'ın 7/60520, ilgi (b) yazınız ekinde alınan Kırklareli Milletvekili Türedi KAYAN'ın 7/60672, ilgi (c) yazınız ekinde alınan Ankara Milletvekili Şenol SUNAT'ın 7/60792 esas numaralı yazılı soru önergeleri incelenmiş olup konuya ilişkin bilgiler ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mahmut ÖZER
Millî Eğitim Bakanı

Ek: Bilgi

**VAN MİLLETVEKİLİ MUAZZEZ ORHAN IŞIK'IN 7/60520 ESAS NUMARALI YAZILI
SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ**

Söz konusu soru önergesinde yer alan okur yazar bilgileri TÜİK tarafından yayınlanmakta olup, <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Egitim,-Kultur,-Spor-ve-Turizm-105> adresinde yer almaktadır. Bakanlığımıza bağlı olan ve olmayan resmi ve özel okul öncesi eğitim okul/kurum sayısı http://sgb.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=424 adresinde yayınlanan Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2020/21 kitabının 2.1 nolu tablosunda yer almaktadır.

Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğüne bağlı Özel Okullarda müdür ve müdür yardımcısı kadrolarında erkek personel sayısı 7271, kadın personel sayısı 7286 olmak üzere kadın personel oranı %50,05 olarak hesaplanmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı izniyle açılan ve MEB mevzuatına tabi olan kreş ve gündüz bakımevi türünde bir kurum bulunmamaktadır.

İlkokul ve ortaokullarda uygulanan öğretim programları ile öğretim programlarına uygun olarak hazırlanan ders kitapları/öğretim materyalleri Anayasa, Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ile Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanmaktadır. İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesi doğrultusunda 1. sınıftan 8. sınıfa kadar olan zorunlu ve seçmeli derslere yönelik hazırlanan öğretim programları, ders kitapları ve öğretim materyalleri insan hak ve özgürlüklerini destekleyen ve her türlü ayrımcılığı reddeden bir yaklaşımla hazırlanmaktadır. Konuların işlenişinde ya da örneklerde insanların ve olayların sunulmasında toplumsal eşitlik ilkesi dikkate alınmaktadır.

İçerikte ve görsel öğelerde bireylerin hak ve özgürlüklerini ihlal edecek unsurlar bulunmamakta ve insan haklarına aykırı, ayrımcılık ve önyargı niteliği taşıyan ifadeler kullanılmamaktadır. Ders kitaplarında kullanılan birey adlarının toplumun yalnızca belirli bir kesimini temsil edecek şekilde kullanılmaması, verilen örneklerde ve kullanılan karakterlerde cinsiyet açısından denge gözetilmektedir. Bunun yanında, anlatım, görsel öge ve çizimlerde toplumun değer yargıları, giyim ve hayat tarzı doğru olarak yansıtılmakta, toplumun bir kesimini ya da düşünce biçimini küçük düşüren veya önyargı oluşturabilecek anlatımlara yer verilmemektedir.

**KIRKLARELİ MİLLETVEKİLİ TÜRABİ KAYAN'IN 7/60672 ESAS NUMARALI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ**

Kırklareli Valiliğince konuya ilişkin olarak;

İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı tüm pansiyonların “*Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Resmi Okullarda Yatılılık, Bursluluk, Sosyal Yardımlar ve Okul Pansiyonları Yönetmeliği*” hükümlerine göre eğitim öğretim yılı süresince 4 (dört) defa olmak üzere denetlendiği, bahse konu okulun 2021/2022 eğitim öğretim yılının 1. döneminde “*İzleme ve Değerlendirme Ekibi*” tarafından 2 (iki) defa denetlendiği, yapılan denetlemelerde herhangi bir soruna rastlanmadığı, 3. denetimin ise Mart 2022 ayının sonuna kadar yapılacağı,

07.03.2022 tarihinde CİMER'e yapılan şikâyet üzerine inceleme/soruşturma yapılmak üzere 14.03.2022 tarihinde İl Millî Eğitim Müdürlüğüne eğitim müfettişinin görevlendirildiği

belirtilmektedir.

**ANKARA MİLLETVEKİLİ ŞENOL SUNAT'IN 7/60792 ESAS NUMARALI YAZILI
SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ**

Soru önergesinde belirtilen konuda, Bakanlığımız görev, yetki ve sorumluluk alanlarına giren herhangi bir husus bulunmamaktadır.

4.- Tunceli Milletvekili Alican Önlü'nün, İstanbul'daki bir okul müdürü hakkında yürütülen soruşturma ile ilgili iddialara,

- İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, İstanbul'daki bir okul müdürü hakkında yürütülen soruşturma ile ilgili iddialara,

- İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, İstanbul'daki bir okul müdürü hakkında yürütülen soruşturma ile ilgili iddialara,

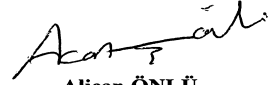
- Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, İstanbul'daki bir okul müdürü hakkında yürütülen soruşturma ile ilgili iddialara,

- Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, İstanbul'daki bir okul müdürü hakkında yürütülen soruşturma ile ilgili iddialara,

İlişkin soruları ve Milli Eğitim Bakanı Mahmut Özer'in cevabı (7/60670), (7/60671), (7/60787), (7/60788), (7/60789)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Milli Eğitim Bakanı Mahmut Özer** tarafından Anayasanın 98'inci, TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Alican ÖNLÜ

Tunceli Milletvekili

Basına ve kamuoyuna yansıyan haberlere göre İstanbul Kadıköy Neriman İrfan Akça Mesleki Eğitim Merkezi Okul Müdürü Metin Bila hakkında “Alevi” olduğu gerekçesiyle soruşturma açıldığı ve sicilinin bozulmak istendiği iddia edilmektedir. İddialara göre Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu'ndaki bakanlık başmüfettişi Mehmet Ali Özkaya'nın, Metin Bila'yı “Alevi” olduğu gerekçesiyle görevden alabilmek için sicilini bozduğuna dair yazışmayı yanlışlıkla 20 kişilik bir müfettiş grubuna gönderdiği ve bunun üzerine de savcılık tarafından “terör” soruşturması başlatıldığı ifade edilmektedir.

MEB Başmüfettişi Mehmet Ali Özkaya'nın İstanbul Millî Eğitim Müdürlüğü Maarif Müfettişleri Koordinatörü Ayşegül Ekizceli'ye iletilmek üzere Maarif Müfettişi Semra Erdem'e yazdığı ‘meb’ uzantılı resmi e-postada, “Metin (Bila) Bey'in idareciliğinin sonlandırılması için elimizden geleni yaptık. Zaten, kendisi Aleviymiş bunu da gizleme gereği duymamış. Camiamıza uygun olmadığı aşikâr. Müdür Yardımcısı Cemile (Samancı) Hanım için mecburen aylıktan kesme cezası teklif ettik. Özellikle eşinin ‘hizmete hareketine’ katkılarından biz de haberdarız. Fakat bunu mevcut şartlar nedeniyle çok dillendirmemek lazım. Olası itirazlarda işin bundan sonraki kısmı sizde artık. Ayşe (İstanbul Maarif Müfettişleri Başkanı Ayşegül Ekizceli) Hanım'a iletirsiniz. Allah'a emanet olunuz” denildi.

Bu bağlamda;

- 1- İstanbul Kadıköy Neriman İrfan Akça Mesleki Eğitim Merkezi Okul Müdürü Metin Bila hakkında “Alevi” olduğu gerekçesiyle soruşturma açıldığı ve sicilinin bozulmak istendiği iddiaları doğru mudur?
- 2- Basına ve kamuoyuna yansıyan iddialara ilişkin bakanlığınızın yürüttüğü bir soruşturma var mıdır? Var ise bu soruşturma hangi kapsam ve içerikte yürütülmektedir? Yoksa soruşturma açılmamasının gerekçesi nedir?

- 3- MEB Başmüfettişi Mehmet Ali Özkaya'nın İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü Maarif Müfettişleri Koordinatörü Ayşegül Ekizceli'ye iletmek üzere Maarif Müfettişi Semra Erdem'e yazdığı 'meb' uzantılı resmi e-postada geçen “Zaten, kendisi Aleviymiş bunu da gizleme gereği duymamış. Camiamıza uygun olmadığı aşîkâr.” İfadelerinde ki camia ile ne kast edilmektedir? Bu camianın araştırılması ve tespit edilmesi noktasında bir çalışmanız var mıdır?
- 4- Bakanlığınızda “Alevi” öğretmen ve idareciler kimliklerini gizlemek zorunda mı bırakılmaktadır?
- 5- Bakanlığınız ve bakanlığınıza bağlı kurumlarda “Alevi” olduğu gerekçesiyle görevinden uzaklaştırılan personeller var mıdır? Bunun tespiti noktasında bir girişiminiz olacak mıdır?
- 6- MEB Başmüfettişi Mehmet Ali Özkaya'nın geçmişte hazırladığı tüm raporların yeniden incelenmesi noktasında bir girişiminiz olacak mıdır?
- 7- İddialarda ismi geçen kişiler bugüne kadar kaç öğretmen ve idareci hakkında disiplin soruşturması açmıştır? Bu soruşturmalar sonucu kaç öğretmen ve idareci hakkında disiplin cezası verilmiştir?
- 8- Bakanlık içerisinde Alevilere yönelik ayrımcılığı ortadan kaldırmak adına bir çalışma yürütüyor musunuz?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda belirtilen sorularımın **Milli Eğitim Bakanı Mahmut ÖZER** tarafından Anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ali KENANOĞLU
İstanbul Milletvekili

Millî Eğitim Bakanlığı Başmüfettişi Mehmet Ali Özkaya, İstanbul Kadıköy Neriman İrfan Akça Mesleki Eğitim Merkezinde Okul Müdürü olarak görev yapan Metin Bila'nın "Alevi" olduğu için sicilini kasıtlı olarak bozduğu ortaya çıkmıştır.

MEB Başmüfettişi Mehmet Ali Özkaya'nın, "Alevi" okul müdürünün görevden alınması için yaptığı yazışma, yanlışlıkla 20 kişilik müfettiş grubuna göndermesi üzerine ortaya çıkmıştır.

MEB Başmüfettişi Mehmet Ali Özkaya'nın İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü Maarif Müfettişleri Koordinatörü Ayşegül Ekizceli'ye iletmek üzere Maarif Müfettişi Semra Erdem'e yazdığı 'meb' uzantılı resmi e-posta iletilmesinde; "Metin Bila Bey'in idareciliğinin sonlandırılması için elimizden geleni yaptık. Zaten, kendisi Aleviymiş bunu da gizleme gereği duymamış. Camiamıza uygun olmadığı aşikâr..." denildiği görülmektedir.

Bu ülke nüfusunun önemli bir bölümünün Alevi inancına sahip vatandaşlarımızdan oluşmasına rağmen, özellikle AKP iktidarı döneminde kamuda kaç üst düzey yönetici bulunduğu dair sorduğumuz sorular cevapsız bırakıldığı gibi bir okul müdürünün Alevi olmasına dahi tahammül gösterilmediğine ne yazık ki tanıklık ediyoruz.

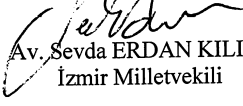
Siyasi iktidar ve kamu kurumlarının, Alevileri "eşit yurttaş" olarak görmediği son yaşanan örnekten de bariz olarak anlaşılmaktadır. AKP iktidarı döneminde kamu kurumlarında yaşanan ayrımcı, dışlayıcı, aşağılayıcı ve nefret dolu yaklaşımlar da artış görüldüğü bütün kamuoyu tarafından bilinmektedir. Kamu kurumlarında Alevilere yönelik yaşatılan bu ayrımcı ve nefret söylemiyle üretilen ötekileştirme ve kutuplaştırmaya karşı olduğumuz bir kez daha ifade etmek gerekiyor. Ülkemizde yaşayan bütün inanç ve kimliklerin eşit haklara sahip barış içinde bir arada yaşaması için laik ve demokratik bir ülkenin savunucusu olmaya devam edeceğiz.

Bu bağlamda;

- 1- Alevi okul müdürünü görevden almak için kumpas kurarak açıkça kin ve nefret suçu işleyen MEB Başmüfettişi Mehmet Ali Özkaya görevden alınacak mıdır?
- 2- Alevi okul müdürünü görevden almak için kasıtlı olarak sicil bozan MEB Başmüfettişi Mehmet Ali Özkaya'nın maili gönderdiği tüm ilgili kişiler hakkında da soruşturma açılacak mıdır?
- 3- Alevi olduğu için kasti olarak sicili bozulan Okul Müdürü Metin Bila görevden alınmış ise tekrar göreve iade edilecek midir?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Anayasa'nın 98. TBMM İçtüzüğü'nün 96. Maddeleri gereğince Milli Eğitim Bakanı Sayın Mahmut Özer tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Ay. Sevda ERDAN KILIÇ
İzmir Milletvekili

MEB Başmüfettişi Mehmet Ali Özkaya'nın İstanbul MEM Maarif Müfettişleri Koordinatörü Ayşegül Ekizceli'ye iletmek üzere, Maarif Müfettişi Semra Erdem'e yazdığı “meb” uzantılı resmi e-postanın, yanlışlıkla Teftiş Kurulu'ndaki 20 müfettişe gönderildiğine ilişkin basında haberler yer almıştır. Başmüfettiş Özkaya'nın “meb.gov.tr” resmi uzantılı mailinden Müfettiş Erdem'e giden e-postada, “Metin (Bila) Bey'in idareciliğinin sonlandırılması için elimizden geleni yaptık. Zaten, kendisi Aleviymiş bunu da gizleme gereği duymamış. Camiamıza uygun olmadığı aşikar. Müdür Yardımcısı Cemile (Samancı) Hanım için mecburen aylıktan kesme cezası teklif ettik. Özellikle eşinin ‘hizmet hareketine’ katkılarından biz de haberdarız. Fakat bunu mevcut şartlar nedeniyle çok dillendirmemek lazım. Olası itirazlarda işin bundan sonraki kısmı siz de artık. Ayşe (İstanbul Maarif Müfettişleri Başkanı Ayşegül Ekizceli) Hanım'a iletirsiniz. Allah'a emanet olunuz” denildiği kaydedilmiştir.

“meb” uzantılı resmi e-postayı gören müfettişlerin durumu Bakanlığa ve Müdür Metin Bila'ya ilettiği, Bila'nın da “Konu: Bakanlık Başmüfettişi Mehmet Ali Özkaya ve Semra Erdem'in terörist olduğu iddiası” diyerek, Kadıköy ve İstanbul MEM'ne, CİMER'e başvurduğu, Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunduğu ifade edilmiştir. Savcılık da Atatürkçü öğretmenlerin sicillerinin kasıtlı bozulduğu ve Fetö'cü yapılanma iddiaları hakkında soruşturma açtığı belirtilmiştir.

Bu bağlamda;

- 1- MEB Başmüfettişi Mehmet Ali Özkaya'nın Maarif Müfettişi Semra Erdem'e, “Zaten kendisi Aleviymiş bunu da gizleme gereği duymamış. Özellikle eşinin ‘hizmet hareketine’ katkılarından biz de haberdarız” ifadelerinin yer aldığı “meb” uzantılı resmi e-posta göndermesini nasıl değerlendirmektesiniz?
- 2- Alevilere yönelik böyle bir ayrımcılık hakkında bakanlık olarak görüşünüz nedir?
- 3- Bakanlığınız olayla ilgili idari soruşturma açmış mıdır? Açmışsa sonucu ne olmuştur? Açmamışsa neden açmamıştır?
- 4- MEB Başmüfettişi Mehmet Ali Özkaya'nın daha önce yürüttüğü soruşturmalarda buna benzer skandal olaylar yaşanmış mıdır? Yaşanmışsa sonuçları ne olmuştur?
- 5- Daha önce müfettişlerce, öğretmen ve idarecilerin sicillerinin kasıtlı olarak bozulması ile ilgili tespit edilen bir soruşturma olmuş mudur? Olmuşsa o müfettişler hakkında nasıl bir idari karar verilmiştir?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *Milli Eğitim Bakanı Mahmut ÖZER* tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. **07/03/2022**

Gülüstan Kılıç Koçyiğit
Muş Milletvekili

İstanbul Kadıköy Neriman İrfan Akça Mesleki Eğitim Merkezi Okul Müdürü Metin Bila hakkında görevden alma amaçlı soruşturma açıldığı ve gerekçenin “Alevi” olduğu açıklandı. Basında yer alan haberlere göre MEB Başmüfettişi Mehmet Ali Özkaya'nın İstanbul MEM Maarif Müfettişleri Koordinatörü Aysegül Ekizceli'ye iletmek üzere Maarif Müfettişi Semra Erdem'e yazdığı 'meb' uzantılı resmi e-posta, Teftiş Kurulu'ndaki 20 müfettişe gönderilince Müdür Bila hakkında kurulan kumpas ortaya çıktı.

'Meb' uzantılı resmi e-posta iletilsinde; “Metin Bila Bey'in idareciliğinin sonlandırılması için elimizden geleni yaptık. Zaten, kendisi Aleviymiş bunu da gizleme gereği duymamış. Camiamıza uygun olmadığı aşikâr...” denildiği belirtilmektedir.

Ayrıca okul müdürü Metin Bila, Prof. Dr. Nedim Samancı'nın eşi ve okulun müdür yardımcısı Cemile Samancı'nın sahte sağlık raporu alıp, derse girmediği halde ders ücreti aldığı iddiasıyla soruşturma açılması için MEM'ne başvurduğu belirtilmiştir.

Bu bağlamda;

- 1- MEB Başmüfettişi Mehmet Ali Özkaya'nın İstanbul MEM Maarif Müfettişleri Koordinatörü Ayşegül Ekizceli'ye iletmek üzere Maarif Müfettişi Semra Erdem'e yazdığı 'meb' uzantılı resmi e-posta'da Metin Bila hakkında belirtilen ayrımcı söylemler hakkına başlatılmış soruşturmada kimlerin ifadesine başvurulmuştur? Soruşturma kapsamında görevden alınan kişiler olmuş mudur?
- 2- Metin Bila adlı okul müdürünün görevden alınması amacıyla açıkça kin ve nefret suçu işleyen MEB Başmüfettişi Mehmet Ali Özkaya ve mailin gönderildiği diğer kişiler görevden alınmış mıdır?
- 3- İlgili e-postada yazılan 'camiamıza uygun olmadığı aşikâr' söylemi ne anlama gelmektedir? Camia derken kim veya kimler kastedilmektedir?
- 4- Okul Müdürü Metin Bila'nın sahte sağlık raporu alıp, derse girmediği halde ders ücreti alan kişiler hakkında soruşturma açılması için MEM'e yaptığı başvurunun akıbeti nedir?
- 5- İstanbul MEM Maarif Müfettişleri Başkanlığı'nın kendisine iletilen bir iddiayı soruşturmak yerine şikâyetçi müdüre soruşturma açmasının nedeni nedir?
- 6- Alevi ya da farklı inanç mensuplarının bu tür ayrımcı ifadelerle hedef gösterilmesi ve haksız yere işlerine son verilmesi hakkında Bakanlığınızca yapılan çalışmalar var mıdır?
- 7- Alevi kimliğine sahip olmak Milli Eğitim bünyesinde çalışmak ya da okul müdürü olmak için bir engel midir?
- 8- Şimdiye kadar, Alevi ya da farklı inanca mensup olduğu gerekçesiyle okul müdürlüğünden ya da bulunduğu görevden alınan kişiler olmuş mudur?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Anayasa'nın 98, TBMM İçtüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddelerine uygun olarak, T.C. Milli Eğitim Bakanı Mahmut ÖZER tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim. 04.03.2022

Yıldırım KAYA
Ankara Milletvekili

Sözcü Gazetesi'nden Sultan Uçar'ın 4 Mart 2022 tarihli haberine göre, Milli Eğitim Bakanlığı Başmüfettişi Mehmet Ali Özkaya'nın İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü Maarif Müfettişleri Koordinatörü Ayşegül Ekizceli'ye iletilmek üzere, Maarif Müfettişi Semra Erdem'e yazdığı 'meb' uzantılı resmi e-posta, yanlışlıkla Teftiş Kurulu'ndaki 20 müfettişe gönderilince, İstanbul Kadıköy Neriman İrfan Akça Mesleki Eğitim Merkezi Okul Müdürü Metin Bila hakkında kurulan kumpas ortaya çıkmıştır.

Başmüfettiş Özkaya'nın 'meb.gov.tr' resmi uzantılı mailinden Müfettiş Semra Erdem'e gönderdiği e-posta şöyledir:

“Metin (Bila) Bey'in idareciliğinin sonlandırılması için elimizden geleni yaptık. Zaten, kendisi Aleviymiş bunu da gizleme gereği duymamış. Camiamıza uygun olmadığı aşikâr. Müdür Yardımcısı Cemile (Samancı) Hanım için mecburen aylıktan kesme cezası teklif ettik. Özellikle eşinin 'hizmete hareketine' katkılarından biz de haberdarız. Fakat bunu mevcut şartlar nedeniyle çok dillendirmemek lazım. Olası itirazlarda işin bundan sonraki kısmı sizde artık. Ayşe (İstanbul Maarif Müfettişleri Başkanı Ayşegül Ekizceli) Hanım'a iletirsiniz. Allah'a emanet olunuz”

Okul Müdürü Metin Bila'nın suç duyurusunda bulunması sonucu Savcılık, Atatürkçü öğretmenlerin sicillerinin kasıtlı bozulduğuna ve Fetö'cü yapılanma iddialarına soruşturma başlatmıştır.

Bu bilgiler kapsamında;

1. Bakanlığınızca, “Atatürkçü, Cumhuriyetçi, Alevi” okul müdürlerine ayrımcılık mı yapılmaktadır?
2. Bakanlığınızda “Atatürkçü, Cumhuriyetçi, Alevi” idarecilerin görevinin sonlandırılması için sicil bozma çalışmaları mı yapılmaktadır?
3. Bakanlığınızda “Atatürkçü, Cumhuriyetçi, Alevi” olan kişilerin sicilinin bozulmasına yönelik benzer olaylar yaşanmış mıdır?
4. Bakanlığınızda “Alevilik” ya da bazı inançların gizlenmesi mi gerekiyor?
5. Bakanlığınız “hizmet hareketiyle” ilişkili kişileri korumakta mıdır?
6. Milli Eğitim Bakanlığı Başmüfettişi Mehmet Ali Özkaya hakkına nasıl bir işlem yapılmıştır?

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : E-99074258-610- 65
Konu : Soru Önergesi

29/3/2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : a) 15.03.2022 tarihli ve E-43452547-120.07-0982221 sayılı yazınız.
b) 17.03.2022 tarihli ve E-43452547-120.07-0983337 sayılı yazınız.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan Tunceli Milletvekili Alican ÖNLÜ'nün 7/60670, İstanbul Milletvekili Ali KENANOĞLU'nun 7/60671, ilgi (b) yazınız ekinde alınan İzmir Milletvekili Sevda ERDAN KILIÇ'ın 7/60787, Muş Milletvekili Gülüstan KILIÇ KOÇYİĞİT'in 7/60788, Ankara Milletvekili Yıldırım KAYA'nın 7/60789 esas numaralı yazılı soru önermeleri incelenmiş olup konuya ilişkin bilgiler ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mahmut ÖZER
Millî Eğitim Bakanı

Ek: Bilgi

TUNCELİ MİLLETVEKİLİ ALICAN ÖNLÜ'NÜN 7/60670 ESAS NUMARALI YAZILI
SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ

Kamu görevlileri, kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacı ile kanunlar, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ve yönetmeliklerle belirlenen esaslar çerçevesinde verilen görevleri yerine getirmekle yükümlüdürler.

Devlet memurlarının mevzuatla belirlenen ödev ve sorumluluklarını ihlal ettiği, kanunla belirlenen yasaklara aykırı hareket ettiği yönündeki ihbar ve şikâyetlerle ilgili inceleme-soruşturma işlemi başlatılmakta, iddiaların doğrulanması halinde dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre ilgili mevzuat maddelerinde belirlenen yaptırımlar uygulanmaktadır.

Bu bağlamda soru önergesinde adı geçen bakanlık müfettişi hakkında ileri sürülen iddialarla ilgili inceleme soruşturma çalışmaları başlatılmış olup tüm boyutlarıyla hassasiyetle yürütülmektedir.

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ ALI KENANOĞLU'NUN 7/60671 ESAS NUMARALI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ**

Kamu görevlileri, kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacı ile kanunlar, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ve yönetmeliklerle belirlenen esaslar çerçevesinde verilen görevleri yerine getirmekle yükümlüdürler.

Devlet memurlarının mevzuatla belirlenen ödev ve sorumluluklarını ihlal ettiği, kanunla belirlenen yasaklara aykırı hareket ettiği yönündeki ihbar ve şikâyetlerle ilgili inceleme-soruşturma işlemi başlatılmakta, iddiaların doğrulanması halinde dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre ilgili mevzuat maddelerinde belirlenen yaptırımlar uygulanmaktadır.

Bu bağlamda soru önergesinde adı geçen bakanlık müfettişi hakkında ileri sürülen iddialarla ilgili inceleme soruşturma çalışmaları başlatılmış olup tüm boyutlarıyla hassasiyetle yürütülmektedir.

**İZMİR MİLLETVEKİLİ SEVDA ERDAN KILIÇ'IN 7/60787 ESAS NUMARALI YAZILI
SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ**

Kamu görevlileri, kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacı ile kanunlar, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ve yönetmeliklerle belirlenen esaslar çerçevesinde verilen görevleri yerine getirmekle yükümlüdürler.

Devlet memurlarının mevzuatla belirlenen ödev ve sorumluluklarını ihlal ettiği, kanunla belirlenen yasaklara aykırı hareket ettiği yönündeki ihbar ve şikâyetlerle ilgili inceleme-soruşturma işlemi başlatılmakta, iddiaların doğrulanması halinde dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre ilgili mevzuat maddelerinde belirlenen yaptırımlar uygulanmaktadır.

Bu bağlamda soru önergesinde adı geçen bakanlık müfettişi hakkında ileri sürülen iddialarla ilgili inceleme soruşturma çalışmaları başlatılmış olup tüm boyutlarıyla hassasiyetle yürütülmektedir.

**MUŞ MİLLETVEKİLİ GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT'İN 7/60788 ESAS NUMARALI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ**

Kamu görevlileri, kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacı ile kanunlar, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ve yönetmeliklerle belirlenen esaslar çerçevesinde verilen görevleri yerine getirmekle yükümlüdürler.

Devlet memurlarının mevzuatla belirlenen ödev ve sorumluluklarını ihlal ettiği, kanunla belirlenen yasaklara aykırı hareket ettiği yönündeki ihbar ve şikâyetlerle ilgili inceleme-soruşturma işlemi başlatılmakta, iddiaların doğrulanması halinde dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre ilgili mevzuat maddelerinde belirlenen yaptırımlar uygulanmaktadır.

Bu bağlamda soru önergesinde adı geçen bakanlık müfettişi hakkında ileri sürülen iddialarla ilgili inceleme soruşturma çalışmaları başlatılmış olup tüm boyutlarıyla hassasiyetle yürütülmektedir.

**ANKARA MİLLETVEKİLİ YILDIRIM KAYA'NIN 7/60789 ESAS NUMARALI YAZILI
SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ**

Kamu görevlileri, kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacı ile kanunlar, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ve yönetmeliklerle belirlenen esaslar çerçevesinde verilen görevleri yerine getirmekle yükümlüdürler.

Devlet memurlarının mevzuatla belirlenen ödev ve sorumluluklarını ihlal ettiği, kanunla belirlenen yasaklara aykırı hareket ettiği yönündeki ihbar ve şikâyetlerle ilgili inceleme-soruşturma işlemi başlatılmakta, iddiaların doğrulanması halinde dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre ilgili mevzuat maddelerinde belirlenen yaptırımlar uygulanmaktadır.

Bu bağlamda soru önergesinde adı geçen bakanlık müfettişi hakkında ileri sürülen iddialarla ilgili inceleme soruşturma çalışmaları başlatılmış olup tüm boyutlarıyla hassasiyetle yürütülmektedir.

DÖNEM: 27

YASAMA YILI: 5

72'NCİ BİRLEŞİM
29 MART 2022 SALI
SAAT: 15.00

GRUP ÖNERİLERİ

1.- Genel Kurulun 29, 30 ve 31 Mart 2022 Salı, Çarşamba ve Perşembe günkü birleşimlerinde denetim konularının görüşülmeyerek Gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesi ve bu birleşimlerinde saat 24:00’e kadar çalışmalarını sürdürmesi önerilmiştir.

(Genel Kurulun 22.02.2022 tarihli 56’ncı Birleşiminde kabul edilmiştir.)

2.- Genel Kurulun 5, 6, 7, 12, 13, 14, 19, 20, 21, 26, 27 ve 28 Nisan 2022 Salı, Çarşamba ve Perşembe günkü birleşimlerinde denetim konularının görüşülmeyerek Gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesi ve bu birleşimlerinde saat 24:00’e kadar çalışmalarını sürdürmesi önerilmiştir.

(Genel Kurulun 23.03.2022 tarihli 70’inci Birleşiminde kabul edilmiştir.)

KOMİSYON TOPLANTILARI

***Plan ve Bütçe Komisyonu**

29.03.2022 Salı- Saat: 14.00

***Adalet Komisyonu**

29.03.2022 Salı- Saat: 15.00

***Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu**

30.03.2022 Çarşamba- Saat: 14.00

***Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Oluşan Karma Komisyon**

30.03.2022 Çarşamba- Saat: 14.30

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

72'NCİ BİRLEŞİM

29 MART 2022 SALI

SAAT: 15.00

1 – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

1.- Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin (2/3657) İçtüzük'ün 37'nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önerge

2 – ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

3 – SEÇİM

4 – OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5 – MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

6 – GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

1.- **(S. Sayısı: 21)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik Alanında Eğitim ve Öğretme İlişkin İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1191) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.11.2018) **(X)**

2.- **(S. Sayısı: 184)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı ile Ekvator Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2026) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) **(X)**

3.- **(S. Sayısı: 186)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bolivarcı Venezuela Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1898) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2020) **(X)**

4.- **(S. Sayısı: 189)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zambiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2219) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2020) **(X)**

5.- **(S. Sayısı: 190)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2599) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2020) **(X)**

6.- **(S. Sayısı: 191)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ortak Devriye Polis Hizmetlerinin Uygulanması Hususunda Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2600) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2020) **(X)**

7.- **(S. Sayısı: 317)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Katar Devleti Hükümeti Arasında Büyük Çaplı Organizasyonların Yerine Getirilmesinde İş Birliği Konulu Niyet Mektubunun Uygulanmasına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4098) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.03.2022) **(X)**

8.- **(S. Sayısı: 147)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Güney Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1536) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) **(X)**

9.- **(S. Sayısı: 181)** İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji ve Madencilik Alanında İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptı ile Mutabakat Zaptında Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1588) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) **(X)**

10.- **(S. Sayısı: 296)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesinin KKTC'de Eğitim-Araştırma Yerleşkeleri (ASBÜ-KKTC) Kurmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3668) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2021) **(X)**

(X) Açık oylamaya tâbi işleri gösterir.

11.- **(S. Sayısı: 309)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bosna Hersek Bakanlar Konseyi Arasında Altyapı ve İnşaat Projelerinde İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3706) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.03.2022) **(X)**

12.- **(S. Sayısı: 178)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uganda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1458) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) **(X)**

13.- **(S. Sayısı: 169)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Filistin Devleti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2370) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 03.02.2020) **(X)**

14.- **(S. Sayısı: 291)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2663) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2021) **(X)**

15.- **(S. Sayısı: 172)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında İş Birliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2498) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 03.02.2020) **(X)**

16.- **(S. Sayısı: 98)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Cezaî Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1794) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.07.2019) **(X)**

17.- **(S. Sayısı: 245)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3053) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.12.2020) **(X)**

18.- **(S. Sayısı: 26)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mali Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1194) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.11.2018) **(X)**

19.- **(S. Sayısı: 136)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşgücü Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2023) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 22.11.2019) **(X)**

20.- **(S. Sayısı: 95)** İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1593) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.07.2019) **(X)**

21.- **(S. Sayısı: 153)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyön ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2025) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) **(X)**

22.- **(S. Sayısı: 70)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Macaristan Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1548) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) **(X)**

23.- **(S. Sayısı: 73)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1774) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) **(X)**

24.- **(S. Sayısı: 74)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Estonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1777) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) **(X)**

25.- **(S. Sayısı: 86)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hindistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon veya Konsolosluk Mensuplarının Aile Üyelerinin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun Teklifi (2/1772) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.06.2019) **(X)**

26.- **(S. Sayısı: 114)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ile Moldova Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı Arasında Askerî Eğitim İş Birliği Tamamlayıcı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2021) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.10.2019) **(X)**

27.- **(S. Sayısı: 127)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un İslam İşbirliği Teşkilatı Polis İşbirliği ve Koordinasyon Merkezi Tüzüğü'nün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2034) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) **(X)**

28.- **(S. Sayısı: 148)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1545) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) **(X)**

29.- **(S. Sayısı: 152)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tayland Krallığı Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1949) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) **(X)**

30.- **(S. Sayısı: 154)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ve Sudan Cumhuriyeti Arasında Ticaret ve Ekonomik Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna ve Anlaşmanın Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi (2/2278) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) **(X)**

31.- **(S. Sayısı: 179)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1532) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) **(X)**

32.- **(S. Sayısı: 183)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Svaziland Krallığı Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1781) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) **(X)**

33.- (S. Sayısı: 202) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumu Kurucu Anlaşmanın 26 ncı ve 31 inci Maddelerinin Tadiline İlişkin Olarak Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumunun 17 nci Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/5/2017 Tarihli ve GA17/7/438 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1912) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.04.2020) (X)

34.- (S. Sayısı: 206) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumu Kurucu Anlaşmasının 25. Maddesinin Tadiline İlişkin Olarak Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumunun 12. Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/5/2017 Tarihli ve GA12/6-438 Sayılı Kararın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1897) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.04.2020) (X)

35.- (S. Sayısı: 208) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Myanmar Birliği Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2033) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) (X)

36.- (S. Sayısı: 209) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2225) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) (X)

37.- (S. Sayısı: 211) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Elektrik Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1586) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) (X)

38.- (S. Sayısı: 165) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile TANAP Doğalgaz İletim Anonim Şirketi Arasında "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile TANAP Doğalgaz İletim Anonim Şirketi Arasında Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemi Hakkında Ev Sahibi Hükümet Anlaşması" Hakkında Değişikliğin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1246) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 30.01.2020) (X)

39.- (S. Sayısı: 257) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansının Özbekistan Cumhuriyeti'ndeki Faaliyeti Hakkında Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3057) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2021) (X)

40.- (S. Sayısı: 290) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/2058) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2021) (X)

41.- (S. Sayısı: 47) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1411) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.03.2019) (X)

42.- (S. Sayısı: 72) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Uluslararası Kombine Yük Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1773) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

43.- **(S. Sayısı: 75)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlı Kullanımı İçin İşbirliği Anlaşması ile Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1778) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) **(X)**

44.- **(S. Sayısı: 258)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3056) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2021) **(X)**

45.- **(S. Sayısı: 307)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayii Alanında İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3981) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.03.2022) **(X)**

46.- **(S. Sayısı: 313)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4161) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.03.2022) **(X)**

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

5

SIRA SAYISI: 321

Rize Milletvekili Hayati Yazıcı, İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül ile 91 Milletvekilinin Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4284) ve Anayasa Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/4284 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4
- Katılma Yazıları.....7
- Genel Gerekçesi 10
- Madde Gerekçeleri 11

• Anayasa Komisyonu Raporu 13

• Muhalefet Şerhleri.....25

• Teklif Metni.....76

• Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin 76

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ektedir.

Gereğini arz ederiz.

<i>Hayati Yazıcı</i> Rize	<i>Feti Yıldız</i> İstanbul	<i>Bülent Turan</i> Çanakkale
<i>Muhammed Levent Bülbül</i> Sakarya	<i>Ali İhsan Yavuz</i> Sakarya	<i>Mustafa Kalaycı</i> Konya
<i>İsmail Faruk Aksu</i> İstanbul	<i>Hamza Dağ</i> İzmir	<i>Özlem Zengin</i> Tokat
<i>Fatih Şahin</i> Ankara	<i>Cengiz Aydoğdu</i> Aksaray	<i>Recep Özel</i> Isparta
<i>İbrahim Yurdunuseven</i> Afyonkarahisar	<i>Atilla Ödünç</i> Bursa	<i>Mehmet Cihat Sezal</i> Kahramanmaraş
<i>Tahir Akyürek</i> Konya	<i>Mustafa Levent Karahocagil</i> Amasya	<i>İffet Polat</i> İstanbul
<i>Müslüm Yüksel</i> Gaziantep	<i>Yücel Menekşe</i> Nevşehir	<i>Selim Yağcı</i> Bilecik
<i>Vildan Yılmaz Gürel</i> Bursa	<i>Belgin Uygur</i> Balıkesir	<i>Meliha Akyol</i> Yalova
<i>İsmail Tamer</i> Kayseri	<i>Ramazan Can</i> Kırıkkale	<i>Rümeysa Kadak</i> İstanbul
<i>Metin Yavuz</i> Aydın	<i>Radiye Sezer Katurcioğlu</i> Kocaeli	<i>Ahmet Tan</i> Kütahya
<i>Ergün Taşcı</i> Ordu	<i>Ahmet Akay</i> Şanlıurfa	<i>Yılmaz Tunç</i> Bartın
<i>Öznur Çalık</i> Malatya	<i>Serap Yaşar</i> İstanbul	<i>İsmail Bilen</i> Manisa
<i>Abdullah Doğru</i> Adana	<i>Osman Aşkın Bak</i> Rize	<i>Mehmet Sait Kirazoğlu</i> Gaziantep

<i>Atay Uslu</i> Antalya	<i>İlyas Şeker</i> Kocaeli	<i>Mustafa Arslan</i> Tokat
<i>Fatma Aksal</i> Edirne	<i>Şamil Ayrım</i> İstanbul	<i>Sermin Balık</i> Elazığ
<i>Metin Çelik</i> Kastamonu	<i>Şirin Ünal</i> İstanbul	<i>Mehmet Altay</i> Uşak
<i>Cemal Öztürk</i> Giresun	<i>İbrahim Aydemir</i> Erzurum	<i>Ahmet Zenbilci</i> Adana
<i>Çiğdem Koncagül</i> Tekirdağ	<i>Abdullah Güler</i> İstanbul	<i>Asuman Erdoğan</i> Ankara
<i>Orhan Yegin</i> Ankara	<i>Ravza Kavakcı Kan</i> İstanbul	<i>Halil Özşavlı</i> Şanlıurfa
<i>Ali Şahin</i> Gaziantep	<i>Yavuz Ergun</i> Niğde	<i>Yusuf Başer</i> Yozgat
<i>Hakan Çavuşoğlu</i> Bursa	<i>Çiğdem Erdoğan Atabek</i> Sakarya	<i>Fatma Betül Sayan Kaya</i> İstanbul
<i>Jülide İskenderoğlu</i> Çanakkale	<i>Selami Altınok</i> Erzurum	<i>Mehmet Ali Özkan</i> Manisa
<i>Mehmet Yavuz Demir</i> Muğla	<i>Osman Mesten</i> Bursa	<i>Süleyman Karaman</i> Erzincan
<i>Murat Baybatur</i> Manisa	<i>Semiha Ekinci</i> Sivas	<i>Veysel Eroğlu</i> Afyonkarahisar
<i>Emrullah İşler</i> Ankara	<i>Jülide Sarıeroğlu</i> Adana	<i>Zeynep Gül Yılmaz</i> Mersin
<i>Zehra Taşkesenlioğlu Ban</i> Erzurum	<i>Mustafa Canbey</i> Balıkesir	<i>Pakize Mutlu Aydemir</i> Balıkesir
<i>Osman Ören</i> Siirt	<i>Selim Gültekin</i> Niğde	<i>Eyüp Özsoy</i> İstanbul
<i>Lütfiye Selva Çam</i> Ankara	<i>Nilgün Ök</i> Denizli	<i>Mücahit Durmuşoğlu</i> Osmaniye

Ali Cumhur Taşkın

Mersin

Ahmet Sorgun

Konya

Fehmi K p  

Bolu

Mehmet Őükrü Erdinç

Adana

Nevzat Ceylan

Ankara

Çiğdem Karaaslan

Samsun

Leyla Şahin Usta

Konya

Fehmi Alpay  zalan

 zmir

Adil  elik

Balıkesir

Ceyda  etin Erenler

Kütahya

Abdulahat Arvas

Van

KATILMA YAZILARI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

15.03.2022

Ahmet Aydın

Adıyaman

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

15.03.2022

İbrahim Halil Fırat

Adıyaman

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğinin yapılmasını arz ederim.

16.03.2022

Ekrem Çelebi

Ağrı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

Bekir Kuvvet Erim

Aydın

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4284 esas numaralı Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

16.03.2022

Bayram Özçelik

Burdur

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

15.03.2022

Muhammet Müfit Aydın

Bursa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

15.03.2022

Zülfü Demirbağ

Elazığ

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

(2/4284) Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

17.03.2022

Abdullah Nejat Koçer

Gaziantep

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı ile katılıyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

16.03.2022

Husret Dinç

Hakkâri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum. Gereğini arz ederim.

16.03.2022

Ahmet Berat Çonkar

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

16.03.2022

Fatih Süleyman Denizolgun

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

15.03.2022

Erol Kaya

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

15.03.2022

Tülay Kaynarca

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

15.03.2022

Necip Nasır

İzmir

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4284 esas numaralı Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

15.03.2022

Sami Çakır

Kocaeli

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

15.03.2022

Cemil Yaman

Kocaeli

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4284 esas numaralı Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

16.03.2022

Hacı Ahmet Özdemir

Konya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4284 esas numaralı Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

Gülşay Samancı

Konya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

Hakan Kahtalı

Malatya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

Ahmet Çakır

Malatya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

16.03.2022

İsmail Kaya

Osmaniye

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Recep Uncuoğlu

Sakarya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4284 Esas Nolu Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

15.03.2022

Nazım Maviş

Sinop

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinde imzamanın olmasını istiyorum. Gereğini saygılarımla arz ederim.

16.03.2022

Zemzem Güleender Açanal

Şanhurfa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

Salih Cora

Trabzon

**HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYON
(2/4284)**

ESAS

Anayasa Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Siyasi partiler ve seçimler, demokratik siyasal hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır. Gerçekten siyasi partiler, demokrasinin örgütlü yanını, seçimler ise, millet egemenliğinin görünür yanını ortaya koyan araçlardır. Bu nedenledir ki siyasi partilere ilişkin kanunlar ile seçimlerle ilgili kanunlar, hem içerik ve hem de uygulama ile ülkenin demokrasi standardını gösteren önemli belgelerdir.

Ülkemizde seçimler, uzun yıllardır yerleşmiş uygulamalar ve kanunlar çerçevesinde serbest, eşit, gizli oy açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetiminde yapılmaktadır.

Temsilde adalet yönetiminde istikrar ilkelerinin, aynı anda gerçekleştirilmesi fevkalade zor, amaç farklılığı gösteren kavramlardır. Gerek bu kanun değişikliğiyle gerekse önceki genel seçim ve milletvekili seçim kanunlarında bu kavramların dengelenmesi ve hayat bulması hususunda bir çaba olduğu muhakkaktır. Demokratik ülkelerde, bu iki kavramın uyumlaştırılmasında yaşanacak zorluklar karşısında bu ilkelerin hangisine ağırlık verileceği, o ülkenin siyasi birikim ve toplumsal tecrübelerine göre değişiklik gösterir. Bu konuda en başat örnek, seçimlerde uygulanan ülke barajıdır denebilir. Bu Kanun Teklifi ile 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununda %10 olarak uygulanan ülke seçim barajının %7'ye indirilmesi önerilmektedir. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin yönetiminde istikrar ilkesini güçlendirdiği göz önüne alındığında, değişiklik ile ülke seçim barajında bir miktar indirim yapılarak daha fazla partinin, fikrin Meclis'te temsili, dolayısıyla temsilde adalet perspektifinin güçlendirilmesi hedeflenmiştir.

2839 sayılı Milletvekili Seçim Kanununun 34 üncü maddesine göre ittifakı oluşturan siyasi partilerin milletvekili sayıları, ittifakın aldığı toplam milletvekili sayısının, ittifak içinde yer alan her bir partinin aldığı oy oranına göre ittifak içinde dağıtılmasıyla hesaplanmaktadır.

Değişiklik Teklifi ile ittifakı oluşturan siyasi partilerin her birinin çıkaracağı milletvekili sayısı, her seçim bölgesinde ittifak içinde elde ettiği oy sayısı esas alınarak genel D'Hondt uygulamasıyla belirlenecektir. Önerilen bu değişiklik ile siyasi partilerin tüzel kişiliklerine destek verilmiş, ittifak oluşturmayı hedefleyen ortak amaç ve hedefler yanında, program ve ittifak dışı hedefler itibarıyla ittifak içinde görünür olan her partinin, ittifak dışındaki görünürlüğü güçlendirilmiştir. Ayrıca siyasi parti tercihlerinde, belirli ortak hedef veya hedefler ötesinde, seçmen iradesinin kendi partisi dışında başka partilere yansımaması da gözetilmektedir.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununda siyasi partilerin seçimlere katılabilmesi için Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde grup oluşturmuş olmaları bir seçenek olarak yeterli görülür olduğu bilinmektedir. Oysaki TBMM'de grubu bulunmak meclis faaliyetleri ile alakalı bir husustur. Bu sebeptir ki, parti grupları ile ilgili konular detaylı bir biçimde Meclis içtüzüğü içerisinde yer almaktadır. Demokrasi bir yönüyle örgütlü toplum demektir. Örgütlenmenin en özgün şeklini siyasi partiler oluşturur. Siyasi partilerin örgütlülüğü demokrasinin yaygın ve katılımcı olmasının önünü açmaktadır. Seçime katılmak için teşkilatlanma ve kongrelerini yapmış olma şartı yeter bir şart olarak öne çıkarılmış, vekillerin

bu amaçla araçsallaştırılmaları siyasi etik bakımından doğru bulunmamıştır. Değişiklikle bu husus gözetilerek, salt grup kurmuş olmak seçime katılmak için yeterli görülmemiş, siyasi partilerin örgütlülüğü önemsenmiştir.

Teklifte ayrıca;

İl seçim kurulu başkan ve üyeleri ile ilçe seçim kurulu başkanının birinci sınıfa ayrılmış hakimler arasından kura ile belirlenmesi, siyasi partilerin sandık kuruluna üye adayı bildirmelerine ilişkin hususlar ile seçmen kütüklerindeki haksızlığa ve sapmalara yol açan sorunların izalesine ilişkin düzen kurallarına yer verilmiştir.

Özetle bu Kanun Teklifi ile ülkemizin yükselmiş olan demokrasi çitasının ve standardının daha da yükselmesi, demokratik ülkeler arasında yerinin daha da sağlamlaşması, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile ulaşılan yönetimde istikrarın temsilde adalet ile güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Siyasi partiler, demokratik siyasal hayatın en temel unsurlarıdır. Bireyin ve toplumun fikirleri siyasi partiler aracılığıyla yönetimde kendine yer bulmaktadır. Anayasanın 67 nci madde hükmüne göre; seçimler ve halkoylamaları serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre yargı yönetim ve denetimi altında yapılmaktadır. Ayrıca; seçim kanunlarının temsilde adalet ve yönetimde istikrar ilkelerini bağdaştıracak biçimde düzenlenmesi gerektiği de hüküm altına alınmıştır.

Temsilde adalet ve yönetimde istikrar ilkelerinin, amaç itibarıyla birbiriyle farklılık arz ettiği bilinmektedir. Seçim sistemlerinin irdelenmesi yapıldığında, bu iki ilkenin arasında kurulacak dengeyi ayarlamaya çalıştıkları görülür. Bazı seçim sistemleri temsilde adaletle ağırlık verirken, bazı sistemler yönetimde istikrarı ön planda tutmaktadır. Seçimlere ilişkin bu iki temel ilkedeki hangisine ağırlık verileceği ülkelerin, toplumsal, siyasi ve idari olarak geçirdiği evrelere, birikimlere göre değişiklik göstermektedir. 16 Nisan 2017 tarihinde halk oylamasıyla kabul edilen Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile yönetimde istikrar büyük ölçüde sağlanmış, bu sistemin en önemli yeniliklerinden biri olan yürütmenin oluşumu ile alakalı çoğunluk sistemi, siyasi partilerin ittifak ederek seçime katılmalarını özendirmiştir. Bu özellikler dikkate alındığında mevcut barajın makul düzeye indirilmesi zaruri hale gelmiştir.

2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 33 üncü maddesinde değişiklik yapılarak yüzde 10 olarak uygulanan ülke seçim barajı yüzde 7'ye indirilmektedir. Böylelikle, ülke seçim barajının yüzde 7 olarak uygulanması ile birlikte yönetimde istikrarı örselemeden daha fazla partinin ve fikrin yasama organında temsil edilebilir olması amaçlanmıştır.

Madde 2- 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununa göre; siyasi partilerin milletvekili çıkarabilmesi için ya tek başına ülke seçim barajını geçmesi ya da bir ittifak içerisinde yer alması ve bu ittifakın toplam oyunun geçeri oylara göre belirlenmiş ülke barajını geçmesi gerekmektedir. Ayrıca seçim çevresinde çıkarılabilecekleri milletvekili sayısının hesaplanmasında, birlikte aldıkları toplam geçerli oy sayısı dikkate alınmaktadır. Sonra da ittifak içerisinde yer alan partilere düşen milletvekili sayısı, ittifakta yer alan partilerin aldıkları oyların kıyaslanması ile ittifak içinde belirlenmektedir.

2839 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinde yapılması önerilen değişiklik ile; ittifakı oluşturan siyasi partilerin her birinin çıkaracağı milletvekili sayısı, her seçim bölgesinde ittifak içinde elde ettiği oy sayısı esas alınarak genel D'Hondt uygulamasıyla belirlenecektir. Önerilen bu değişiklikle siyasi partilerin tüzel kişiliklerine destek verilmiş, ittifak oluşturmaya hedefleyen ortak amaç ve hedefler yanında, program ve ittifak dışı hedefler itibarıyla ittifak içinde görünür olan her partinin, ittifak dışındaki görünürlüğü güçlendirilmiştir. Ayrıca siyasi parti tercihlerinde, belirli ortak hedef veya hedefler ötesinde, seçmen iradesinin kendi partisi dışında başka partilere yansıtacak sonuçlar doğurur olmaması dikkate alınmıştır.

Madde 3- Siyasi partilerin yasama organında grup oluşturmuş olmaları, yasama organı faaliyetlerine kurumsal olarak katılmalarına ilişkin bir düzenlemedir. Bu nedenledir ki gruba sahip olmanın sağladığı avantajlar yasama organı iç tüzüklerinde yer almaktadır.

Demokrasi örgütlü toplumu önemser. Demokratik kriterlere göre örgütlenmenin en özgün modellerini siyasi partiler oluşturur. Bu nedenle siyasi partilerin seçime katılabilmelerinde belli düzeyde örgütlü bir yapıya kavuşmuş ve karar organlarını oluşturmuş olmaları aranmaktadır. Bu mülahazalarla örgütlenmeyi göz ardı ederek salt grup kurmuş olabilmek seçime katılabilmenin yeter şartından biri

olması uygun görülmemiş, vekillerin bu amaçla araçsallaştırılmaları etik bulunmamış, bu nedenlerle madde kapsamından çıkarılması uygun görülmüştür.

Ayrıca siyasi partilerin, kuruluşundan sonra yapılacak, seçime katılabilmek için aranan asgari örgütlülük ölçütünün, daha sonra yapılacak tüm seçimlerde aranması hususu, maddeye ilave edilen fıkra ile açıklığa kavuşturulmuştur.

Madde 4- Madde ile; Teklifin 3 üncü maddesi ile 2820 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinde yapılan değişikliğe uyum düzenlemesi yapılmaktadır.

Madde 5- Madde ile; 298 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin birinci fıkrasında değişiklik yapılmaktadır. Başkan ve asıl üyeler adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonlarının birinci sınıfa ayrılmış hakimler arasından yapılan kura ile iki yılda bir belirlenecektir. Birinci sınıfa ayrılmış yeterli sayıda hakim bulunmaması durumunda, en kıdemli hakimden başlayarak eksiklikler tamamlanacaktır.

Değişiklikle birlikte il seçim kurulu yedek üye seçimine ilişkin belirsizlik giderilmektedir. Ayrıca seçimlerin adil ve şeffaf biçimde yapılmasında etkin bir rol oynayan il seçim kurulunun tartışmalara mahal vermeksizin kura ile oluşturulması öngörülmektedir.

Madde 6- Anayasamıza göre seçimlerin yapılmasını gözetlemek ve denetlemekle görevli yargı erkinin yargısal faaliyetlerle ilgili görevlendirmede ölçüt olarak oluşturup dikkate aldığı kriterler, seçim görevlendirmelerinde de dikkate alınmıştır.

Madde 7- 298 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinde “sandık kurulu üyeliği” düzenlenmektedir. Bu maddeye yeni bir fıkra eklenerek, partilerin başka bir partinin üyesi olan bir kişiyi, ancak o kişinin onayı ile sandık kurulu üyesi olarak görevlendirilebileceği düzenlenmektedir.

Seçim sandıklarının güvenliği ve denetimi sandık kurulu üyeleri aracılığıyla temin edilmektedir. Başka bir partinin üyesi olan bir kişinin oluru olmadan diğer bir siyasi parti tarafından sandık kurulu üyesi olarak görevlendirilmesi durumunda oluşabilecek sorunları önlemek için kişinin olurunun varlığı aranarak, uygulamada kimi yerlerde yaşanan gereksiz tartışmaların önlenmesi amaçlanmıştır.

Madde 8- Madde ile 298 sayılı Kanunun 33 üncü maddesine fıkra eklenmektedir. Eklenen fıkra ile 2972 sayılı Kanun uyarınca yapılacak seçimlerde yerleşim yeri adresine göre bir yıl önceki seçmen kütüğü üzerinden güncelleme işlemleri yapılacaktır. Düzenleme ile fiili duruma aykırı şekilde adres değiştirmek suretiyle adil seçim sistemini bozan uygulamaların önüne geçilmesi ve seçmen iradesinin sandığa net bir şekilde yansıtılması amaçlanmaktadır. Ayrıca bilindiği üzere Büyükşehir ve diğer belediyelere merkezi bütçeden sağlanan yerel yönetim paylarında adres kayıt sistemindeki veriler dikkate alındığından seçmen kütüğü taşınmasıyla bu alanda doğabilecek sapmaların önlenmesi amaçlanmıştır.

Madde 9- Madde ile 298 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin birinci fıkrasına cümle eklenmektedir. Düzenleme ile adresi kapanmış olması sebebiyle adres kayıt sisteminde gözükmeyen vatandaşlar en son seçmen olduğu adrese göre seçmen listelerinde yer alacaklardır. Böylece adresinin kapanmış olması sebebiyle seçmen listesinde yer alamadığı için oy kullanma hakkının kaybedilmesinin önüne geçilmek amaçlanmıştır, böyle bir durumla karşılaşan seçmenlerin nerede oy kullanacağı yasal zemine kavuşturulmuştur.

Madde 10- 298 sayılı Kanunun 43 üncü maddesinde Teklifin 9 uncu maddesi ile 298 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinde yapılan değişiklikle uyumlu teknik düzenleme yapılmaktadır.

Madde 11- Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemiyle uyum düzenlemesi yapılmaktadır.

Madde 12- Madde ile il seçim kurulu başkan ve üyeleriyle ilçe seçim kurulu başkanlarının belirlenmesine ilişkin 298 sayılı Kanunun 15 ve 18 inci maddelerinde yapılan değişikliklere uygun olarak mevcut başkan ve üyelerin yeniden belirlenmesi öngörülmekle uygulama yeknesaklığının oluşumu hedeflenmiştir.

Madde 13- Madde ile 2972 sayılı Kanunun 32 ncı maddesine fıkra eklenmektedir. Düzenleme ile ekseriyet sistemine göre seçilen muhtarın seçilme yeterliliğine sahip olduğunu bir ay içerisinde belgelendirmesi gerekmektedir. Aksi takdirde kendisinden sonra gelen seçilme ehliyetine sahip muhtar adayına İlçe Seçim Kurulunca Mazbata verilecektir. Böylelikle muhtarlığı kazanan adayın kısa sürede kesinleşmesi ile seçim yapılan bölgede yaşanan sosyal sorunların ve siyasal belirsizliklerin ortadan kaldırılması hedeflenmektedir.

Madde 14- Yürürlük maddesidir.

Madde 15- Yürütme maddesidir.

Anayasa Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa Komisyonu

28/03/2022

Esas No: 2/4284

Karar No: 7

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4284 esas numaralı “Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”, Komisyonumuzun 23/3/2022 tarihli toplantısında görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

1. Giriş

Rize Milletvekili Hayati Yazıcı, İstanbul Milletvekili Feti Yıldız, AK Parti Grup Başkanvekili Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, MHP Grup Başkanvekili Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül ile 91 milletvekili tarafından imzalanan, “*Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*” 15/3/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Başkanlığına sunulmuş; Başkanlıkça yine aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilmiştir. 2/4284 esas numaralı Kanun Teklifi, Komisyonumuzun Tokat Milletvekili Yusuf BEYAZIT Başkanlığında toplanan 27. Yasama Dönemi 23/3/2022 tarihinde başlayıp 24/3/2022 tarihinde sona eren 6’ncı toplantısında görüşülerek kabul edilmiştir.

Komisyonumuz, on altı (16) saat otuz üç (33) dakika yasama faaliyetinde bulunmuştur. Çok sayıda milletvekili görüş ifade etmiş, görüşmeler tutanağa bağlanmış ve toplamda beş yüz doksan dört (594) sayfa tam tutanak tutulmuştur.¹

Söz konusu Kanun Teklifi; Teklifin ilk imza sahipleri ile Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Hâkimler ve Savcılar Kurulu ile Yüksek Seçim Kurulu yetkililerinin katılımıyla görüşülmüştür.

2. Teklifin İçeriği

2/4284 esas numaralı Kanun Teklifi ile; Milletvekili Seçimi Kanunu’nda %10 olan ülke seçim barajının %7’ye indirilmesi; ittifakı oluşturan siyasi partilerin her birinin çıkaracağı milletvekili sayısının, her seçim bölgesinde ittifak içinde elde ettiği oy sayısı esas alınarak genel D’Hondt uygulamasıyla belirlenmesi, siyasi partilerin seçimlere katılabilmesi için Türkiye Büyük Millet Meclisinde grup kurmuş olmaları şartının kaldırılması ile ilçe, il ve büyük kongrelerini üst üste iki defadan fazla ihmal etmemiş olmaları şartının getirilmesi, il seçim kurulu başkan ve üyeleri ile ilçe seçim kurulu başkanının birinci sınıfa ayrılmış hâkimler arasından kura ile belirlenmesi, sandık kuruluna üye bildirme hakkı olan bir partinin, oluru olmadan başka bir parti üyesini sandık kurulu üyesi olarak gösteremeyeceğinin düzenlenmesi, Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun uyarınca yapılacak seçimlerde, yerleşim yeri adresine göre oluşturulan bir yıl önceki seçmen kütüğü üzerinden güncelleme işlemlerinin yapılması ve adresi kapanmış olması sebebiyle adres kayıt sisteminde görünmeyenlerin en son seçmen olduğu adrese göre seçmen kütüğüne kaydedilebilmesi, Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun uyarınca muhtar seçilen bir kişinin, seçilme yeterliliğine sahip olduğuna ilişkin belgeleri en geç bir ay içinde ibraz etmek suretiyle muhtarlık mazbatasını almasının amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda söz edilen amaçlar çerçevesinde Teklif ile 10/6/1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu’nda, 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu’nda, 26/4/1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun’da ve 18/1/1984 tarihli ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun’da bazı değişiklikler yapılmaktadır.

¹ Komisyon toplantı tutanaklarına aşağıdaki bağlantı adresinden ulaşılabilir.
https://www5.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=2932

3. Teklifin Genel Gerekçesi

Teklif’in genel gerekçesi uyarınca; ülkenin demokrasi standardının bir adım daha ileri taşınması amacıyla, seçimlerde uygulanan genel barajın % 10’dan %7’ye düşürülmesi ve böylece TBMM’de daha fazla partinin temsilinin sağlanması, seçmen iradesinin kendi partisi dışında başka partilere yansımaması gözetilerek siyasi partilerin her birinin çıkaracağı milletvekili sayısının her seçim bölgesinde ittifak içinde elde ettiği oy sayısı esas alınarak genel D’Hondt uygulamasıyla belirlenmesi ve böylece seçmen iradesinin sandığa doğru yansımalarının sağlanması amaçlanmıştır.

Ayrıca, il ve ilçe seçim kurullarının oluşumu yeniden düzenlenmiştir. Partilerin seçime katılmak için teşkilatlanma ve kongrelerini yapmış olma şartı yeter bir şart olarak öne çıkarılmış ve milletvekillerinin bu amaçla araçsallaştırılmaları siyasi etik bakımından doğru bulunmamıştır. Değişiklik teklifi ile bu husus dikkate alınarak salt grup kurmuş olmak seçime katılmak için yeterli görülmemiş ve siyasi partilerin örgütlülüğü önemslenmiştir.

Kanun Teklifi’nin ülkemizin demokrasi standardının daha da yükselmesi, demokratik ülkeler arasındaki yerinin sağlamlaştırılması, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile ulaşılan yönetimde istikrarın temsilde adalet ile güçlendirilmesi amacı ile hazırlandığı belirtilmektedir.

4. Teklif Maddelerinin İçeriği

2/4284 esas numaralı Kanun Teklifi ile:

- Milletvekili seçim barajının %10’dan %7’ye düşürülmesi,
 - Milletvekili dağılımının ittifaklar üzerinden değil doğrudan partiler üzerinden yapılması,
 - Partilerin seçime katılabilmeleri için “TBMM’de grubu bulunması” ibaresi madde metninden çıkarılarak sadece teşkilat kurmalarının ve kongrelerini yapmalarının yeterli olması,
 - İl seçim kurulu başkan ve üyeleri ile ilçe seçim kurulu başkanlarının birinci sınıfa ayrılmış hakimler arasından kura ile belirlenmesi,
 - Bir siyasi partinin başka bir siyasi partinin üyesini ancak kendi rızası varsa sandık kurulu üyesi gösterebilmesi,
 - Mahalli idareler seçimlerinde, seçmen güncellemelerinin bir yıl önceki seçmen kütüğü üzerinden yapılması,
 - Daha önce seçmen olan birinin, bir şekilde adresi kapansa dahi son seçmen olduğu yerde seçmen olma hakkının devam etmesi,
 - 298 sayılı Kanun’un seçim propaganda yasaklarına ilişkin maddelerinde yer alan “Başbakan” ibareleri metninden çıkarılarak Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne uyum düzenlemesi yapılması,
 - Muhtar seçilen bir kişinin, seçilme yeterliliğine sahip olduğuna ilişkin belgeleri en geç 1 ay içinde ibraz etmek suretiyle muhtarlık mazbatasını alması ve böylece seçilme yeterliliğinin bulunmaması nedeniyle dönem içinde sık sık muhtarlık seçimleri yapılmasının önüne geçilmesi,
- öngörülmektedir.

5. Teklif'e İlişkin Görüşme Süreci

5.1. Teklif'in Anayasa'ya Aykırılığı İddialarının Görüşülmesi

Teklif'in geneli üzerindeki görüşmelerde, Teklifin Anayasa'ya aykırı olduğu iddialarını içeren iki adet önerge verilmiştir.

Önergelerden ilki, Teklif'in Anayasa'nın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığının tetkik edilmesi amacıyla usul açısından tartışılmasına ilişkindir. İkinci önerge ise Teklif'in Anayasa'nın kanun önünde eşitlik başlıklı 10'uncu, kanunî hâkîm güvencesi başlıklı 37'nci, seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakları başlıklı 67'nci, parti kurma, partilere girme ve partilerden ayrılma başlıklı 68'inci, siyasî partilerin uyacakları esaslar başlıklı 69'uncu, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları başlıklı 135'inci ve mahkemelerin bağımsızlığı başlıklı 138'inci maddelerine aykırı olduğu iddiasına ilişkindir. Söz konusu önergeler işleme alınmış; Anayasa'ya aykırılık iddiaları Komisyonunda tartışılmış ve yapılan oylama sonucunda önergeler kabul edilmemiştir.

5.2. Teklifin Görüşülmesi Sırasında Usule İlişkin Verilen Diğer Önergeler

Komisyon üyesi milletvekilleri tarafından, Kanun Teklifi'nin görüşmelerine Parlamentoda grubu bulunmayan siyasi partilerden temsilciler ile seçim mevzuatı ve güvenliği alanında çalışmalar yürüten sivil toplum kuruluşlarının, baroların, sendikaların ve bazı platformların da davet edilerek görüşlerine başvurulması amacıyla iki adet önerge verilmiştir. Komisyon Başkanlığınca toplantı öncesinde, Teklif konusuyla görev alanları itibarıyla ilgili olduğu tespit edilen kamu kurumlarından temsilciler Komisyon toplantısına davet edilmiş olup Komisyon Başkanınca toplantı esnasında Komisyona bu konuda bilgi verilmiştir. Başkanlığımızca davet edilen kurumlar Raporun Giriş bölümünde belirtilmiştir.

Komisyon üyesi bazı milletvekilleri tarafından Teklif konusu ile ilgili 27. Yasama döneminde daha önce Anayasa Komisyonuna havale edilmiş bulunan 2/1037, 2/1170, 2/1667, 2/1695, 2/1742, 2/1905, 2/2066, 2/2067, 2/2577, 2/3460, 2/3494, 2/3805, 2/3920 ve 2/3969 esas numaralı kanun tekliflerinin TBMM İçtüzüğü'nün 26'ncı ve 35'inci maddeleri çerçevesinde görüşülmekte olan 2/4284 esas numaralı Kanun Teklifi ile birleştirilerek görüşülmesine dair bir önerge verilmiştir. Söz konusu önerge işleme alınmış ve yapılan oylama sonucunda kabul edilmemiştir.

5.3. Teklifin Geneli Üzerindeki Görüşmeler

Teklif'in geneli üzerindeki görüşmelerde Komisyon Başkanı Tokat Milletvekili Yusuf BEYAZIT tarafından;

2/4284 esas numaralı Kanun Teklifi'nin; 10/6/1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu'nun toplam 2 maddesinde; 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 1 maddesinde; 26/4/1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'un l'i geçici madde eklenmesi olmak üzere toplam 9 maddesinde; 18/1/1984 tarihli ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun'un ise 1 maddesinde değişiklik ihtiva eden toplam on beş maddelik bir Teklif olduğu,

Anayasada demokratik siyasi yaşamın vazgeçilmez unsuru olarak ifade edilen siyasi partilerin, bir ülkede siyasi iradenin oluşumuna ve gelişimine yön veren başlıca unsurlardan olduğu ve bu yönüyle siyasi partilerin günümüzde siyasal katılım, karar alma sürecini etkileme ve iktidarı kullanmada vazgeçilmez bir role ve ağırlığa sahip olduğu,

Siyasi partilerin ve seçimlere ilişkin kanunların hem içerik hem de uygulama açısından ülkenin demokrasi standardını gösteren önemli belgeler olduğu, bu yönüyle, görüşülen Kanun teklifinin demokrasi standardımızın daha da yukarıya taşınmasına katkı sağlayacağı,

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile yönetimde istikrar ilkesinin hayata geçirildiği, Teklif ile 10/6/1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu'nda yer alan %10 genel barajın %7'ye indirilmesinin önerildiği; böylece daha fazla partinin ve fikrin TBMM'de temsilinin sağlanmasının amaçlandığı, temsilde adalet perspektifinin güçlendirilmesinin hedeflendiği,

İttifakı oluşturan siyasi partilerin her birinin çıkaracağı milletvekili sayısının, her seçim bölgesinde, ittifak içinde elde ettiği oy sayısı esas alınarak genel D'Hondt yöntemi uygulanarak hesaplanması ile, ittifak kapsamındaki ortak amaç ve hedefler yanında, ittifak dışı hedefler itibarıyla da siyasi partilerin görünürliğünün artırılmasının, ayrıca seçmen iradesinin kendi partisi dışında başka partilere yansımalarının önüne geçilmesinin gözetildiği ve milli iradenin tecellisinde adaletin sağlanmasının hedeflendiği,

Siyasi partilerin seçimlere katılabilmesi için TBMM'de grup kurmuş olmaları şartının kaldırılması ile; meclis faaliyetleri ile alakalı olan TBMM'de grubu bulunma koşulu yerine; yaygın ve katılımcı demokrasinin öncülü olarak siyasi partilerin örgütlülüğünün ön plana çıkarıldığı,

Teklif ile ayrıca il seçim kurulu başkan ve üyeleri ile ilçe seçim kurulu başkanının birinci sınıfa ayrılmış hâkimler arasından kura ile belirlendiği, sandık kuruluna üye bildirme hakkı olan bir partinin, oluru olmadan başka bir parti üyesini sandık kurulu üyesi olarak gösteremeyeceği,

2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun uyarınca yapılacak seçimlerde, yerleşim yeri adresine göre oluşturulan bir yıl önceki seçmen kütüğü üzerinden güncelleme işlemlerinin yapılacağı,

Muhtar seçilen bir kişinin, seçilme yeterliliğine sahip olduğuna ilişkin belgeleri en geç 1 ay içinde ibraz etmek suretiyle muhtarlık mazbatasını alacağı ve böylece seçilme yeterliliğinin bulunmaması nedeniyle dönem içinde sık sık muhtarlık seçimleri yapılmasının önüne geçilmesinin amaçlandığı,

Adresi kapanmış olması sebebiyle adres kayıt sisteminde görünmeyenlerin en son seçmen olduğu adrese göre seçmen kütüğüne kaydedilebilmesi gibi seçim hukukuna ilişkin son derece önemli düzenlemeleri ihtiva ettiği,

ifade edilmiştir.

Teklifin geneli üzerinde yapılan görüşmelerde söz alan Teklifin ilk imza sahibi Hayati YAZICI tarafından;

Siyasi partiler ve seçimlerin demokratik siyasal hayatın vazgeçilmez unsurları olduğu, siyasi partilerin demokrasinin örgütlü yanını, seçimlerin ise demokrasinin görünür yanını ortaya koyan araçlar olduğu, bu nedenle siyasi partilere ve seçimlere ilişkin kanunların hem içerik hem de uygulamayla ülkenin demokrasi standardını gösteren önemli belgeler olarak kabul edildiği,

Ülkemizde seçimlerin uzun yıllardır yerleşmiş uygulamalar ve kanunlar çerçevesinde serbest, eşit, gizli oy, açık tasnif esasına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılageldiği,

Seçimlere ilişkin önemli ölçüt kurallardan olan temsilde adalet ve yönetimde istikrar ilkelerinin, amaç farklılığı gösteren ve aynı anda gerçekleştirilmesi zor ilkeler olduğu, gerek bu Kanun Teklifi ile gerekse önceki genel seçim ve milletvekili seçimi kanunlarında bu kavramların dengelenmesi ve hayat bulması hususunda büyük çabalar sarf edildiği, demokratik ülkelerde bu iki kavramın uyumlaştırılmasında yaşanacak zorluklar karşısında bu ilkelerin hangisine ağırlık verileceğinin o ülkenin siyasal birikim ve toplumsal tecrübelerine göre değişiklik gösterdiği,

Teklif ile 10/6/1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu'nda hâlen %10 düzeyinde uygulanmakta olan ülke seçim barajının %7'ye indirilmesinin önerildiği, Cumhurbaşkanlığı Hükümet

Sistemi'nin yönetimde istikrar ilkesini güçlendirdiği ve değişiklik teklifi ile ülke seçim barajında bir miktar indirim yapılarak daha fazla partinin, fikrin Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsilinin, dolayısıyla temsilde adalet perspektifinin güçlendirilmesinin hedeflendiği,

Teklif ile ittifakı oluşturan siyasi partilerin her birinin çıkaracağı milletvekili sayısının her seçim bölgesinde ittifak içinde elde ettiği oy sayısı esas alınarak genel D'Hondt uygulamasıyla belirleneceği ve böylece siyasi partilerin tüzel kişiliklerine destek verilmiş olacağı, siyasi parti tercihlerinde belirli ortak hedef ve hedefler ötesinde seçmen iradesinin kendi partisi dışında başka partilere yansımamasının gözetildiği ve bunun demokrasinin önemli değer hükümlerinden biri olduğu,

Teklif ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nda siyasi partilerin seçimlere katılabilmelerine ilişkin olarak salt TBMM'de grubu bulunmasının seçime girmenin tek şartı olmasının demokratik olmadığı düşüncesiyle madde metninden çıkarıldığı, seçime katılabilmek için asgari örgütlenme ve seçimden altı ay önce kongresini yapmış olma şartının yeterli ve demokratik değerler açısından uygun olduğu,

Özetle, kanun teklifi ile ülkemizin yükselmiş olan demokrasi çitasının standardının daha da yükselmesi, demokratik ülkeler arasında yerininde daha da sağlamlaşması, Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi ile ulaşılan yönetimde istikrarın temsilde adalet ile güçlendirilmesinin amaçlandığı,

ifade edilmiştir.

Teklifin geneli üzerinde yapılan görüşmelerde söz alan Kanun Teklifi sahiplerinden Feti YILDIZ tarafından;

Siyasi partilerin demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları olduğu, siyasi partiler ile seçim kanunlarının hem içerik hem de uygulama açısından ülkedeki demokrasi standardını göstermek açısından önemli olduğu,

Temsilde adalet ve yönetimde istikrar ilkelerinin aynı anda gerçekleştirilmesinin, ilkelerin amaç farklılığı göstermesi bakımından zor olduğu, demokratik ülkelerde bu kavramların uyumlaştırılmasının siyasal birikim ve toplumsal tecrübeler göre değişiklik gösterdiği, Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemiyle yönetimde istikrarın sağlandığı, değişiklik teklifi ile temsilde adalet ilkesinin güçleneceği ve TBMM'de daha fazla partinin temsil edileceği,

Türk milletinin demokrasiyi evrensel kurallarıyla tam olarak özümseydiği ve yaşattığı, mevcut durumda seçimlerde %10'luk bir seçim barajının uygulanmakta olduğu, seçim ittifakına ilişkin düzenleme sayesinde her ne kadar bu oran sıfırlanmış olsa da %10'luk genel baraj oranının değiştirilmesinin gerektiği,

Seçim barajının Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasıyla zaman zaman Anayasa Mahkemesine başvurulduğu, Anayasa Mahkemesinin seçim barajının, seçme ve seçilme hakkını sınırlayıcı ölçülere varmadıkça kabul edilebilir olduğuna hükmettiği,

2018 yılında yapılan kanun değişiklikleri ile siyasi partilerin ittifak yapabilmesinin yolunun açıldığı, 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu'na seçim ittifakıyla ilgili düzenlemeler eklenerek siyasi partilerin bir protokol çerçevesinde ittifak yapmak suretiyle seçime katılabilmelerine imkân sağlandığı,

Teklif ile, herhangi bir seçim ittifakına dâhil olan bir siyasi partinin, ülke genelinde uygulanan seçim barajını tek başına geçememiş olsa dahi, ittifakın aldığı toplam oyun genel barajı geçmesi hâlinde barajı geçmiş sayılmasının sağlandığı, seçim ittifakları ile aslında genel barajın sıfıra indirildiği, uygulamada sıkça karşılaşılan fiili seçim ittifakının bu sayede hukuki nitelik kazandığı,

ifade edilmiştir.

Teklifin geneli üzerinde yapılan müzakerelerde aleyhte söz alan milletvekilleri tarafından;

Teklif’in uzun bir süredir sadece Cumhur ittifakı ortakları tarafından tartışılan bir metin olarak Komisyonun önüne geldiği; TBMM’de bulunan ya da bulunmayan diğer siyasi partilerin teklifin hazırlanmasında bir dahlinin olmadığı, keza Türkiye’deki sivil toplumun ve seçimlerle ilgili çalışan kurum, kuruluş ve platformların da konu hakkında bilgisinin olmadığı,

Teklifin torba yasa özelliği taşıdığı, torba yasaların “yasa olma” özelliğini büyük ölçüde zedelediği ve bunlar üzerinde Anayasa Mahkemesinin etkili bir denetim yapmasının güçleştiği,

2017 yılı Anayasa değişikliğinin, Anayasa’nın 67’nci maddesine 1995’te eklenen yönetimde istikrar ve temsilde adalet ilkelerinin bağdaştırılması gereğini ortadan kaldırdığı ve barajın sıfırlanması gereğini doğurduğu, seçim barajının Anayasa’ya aykırı olduğu, seçim barajının yüzde 10’dan yüzde 7’ye düşürülmesinin pratik hiçbir sonucunun olmayacağı, barajın yüzde 3’e düşürülmesinin yasa gerekçesinde de ileri sürülen “temsilde adalet ve demokrasi standartlarını yükseltilmesi” amacına daha çok hizmet edeceği,

Teklif ile, seçim çevrelerinde milletvekili hesabı ve dağılımının ittifak içinde yer alan her partinin o seçim çevresinde almış olduğu oy sayısı üzerinden yapılacağı, 2018 yılında yapılan seçimlerde, artık oyların sebep olduğu haksızlığın giderilerek temsilde adaletin ve yönetimde istikrarın sağlanacağı gerekçesiyle savunulan ittifak sisteminden zımni olarak vazgeçildiği,

Teklif edilen sistemin bireysel tercihlerin yansıtılması açısından da olumlu sonuçlar vermeyeceği, sistemin temsilde adalet söylemiyle çelişir şekilde, fazla oy alan partilerin fazla milletvekili çıkarmasına imkân sağlarken az oy olan partilerin milletvekili çıkarmasının önüne geçeceği, oy oranlarıyla Meclis sandalye sayıları arasında önemli farklar meydana geleceği,

Seçimlerde siyasi partilerin yarıştığı, devletin taraf olamayacağı, yeni hükümet sisteminde Başbakanın görevlerini Cumhurbaşkanının üstlendiği, dolayısıyla seçim yasaklarına ilişkin maddelerdeki “Başbakan” ifadeleri çıkarılırken bu ifadeler yerine “Cumhurbaşkanı” ifadeleri eklenerek Cumhurbaşkanının seçim yasaklarına tabi olmasının ve devletin imkânları ile seçim propagandası yapılmasının önüne geçilmesi gerektiği,

Teklif’te öngörülen düzenleme şekli dolayısıyla Cumhurbaşkanının seçim yasaklarından muaf olacağı, bir tarafta parti başkanı olan Cumhurbaşkanının, öbür tarafta diğer partilerin bulunduğu ve partilerin eşit koşullarda yarışmadığı,

Seçim Kanunu’nda ilin en kıdemli hâkiminin il seçim kurulunun başkanı, ilçenin en kıdemli hâkiminin de ilçe seçim kurulunun başkanı olmasına ilişkin hükmün, seçimlerin yargı gözetimi altında yapılmaya başladığı günden beri uygulandığı, bu kuralların Seçim Kanunu ötesinde, Türk seçim hukukunun genel ilkeleri hâline gelmiş bulunduğu, en kıdemli hâkimin en az etki altında kalan hâkim olduğu, Teklifte bu konuda öngörülen değişikliğin Anayasa’nın 37’nci maddesinden 67’nci maddesine kadar birçok hükmüne aykırı olduğu,

Mevcut durumda il ve ilçe seçim kurullarında tabii hâkim ilkesine göre görevli bulunan kıdemli hâkimlerin görev sürelerinin 31 Ocak 2022 tarihinde belirlenmiş olduğu ve iki yıl daha görev yapabilecekleri; görev süreleri bakımından kazanılmış bir hakkın söz konusu olduğu, uygulanan sistemde ani bir değişikliğe gidilmesinin makul bir açıklamasının bulunmadığı,

Seçim kurullarının yasa yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde yeniden oluşturulmasının da Anayasa’nın 67’nci maddesine açıkça aykırılık teşkil ettiği,

Teklif’te siyasi partilerin seçimlere girebilmesi bakımından genel kongrelere ilişkin olarak yer verilen koşulun sorunlu olduğu, 2020 yılı Mart ayında başlayan ve hâlâ devam eden pandemide yasama faaliyetleri de dâhil, tüm siyasi faaliyetlerin akamete uğradığı, bu süreçte yeni partilerin pandemi kısıtlamalarına maruz kalarak teşkilatlanma süreçlerini dahi gerçekleştiremedikleri, bu partilerin kurulurken ve teşkilatlanırken mevcut seçim yasasını merkeze alarak hareket ettikleri, demokratik açıdan bu partilerin seçimlere girmesinin engellenmemesinin icap ettiği,

Teklif’te, seçime katılma yeterliliği elde eden partilerin bu hakkı muhafaza etme koşulunu düzenleyen hükümdeki “kongrelerini ihmal etmemiş olma” ibaresinin sübjektif bir kavrama işaret ettiği, ceza mevzuatına göre ihmal yoluyla suç işleneceği, ancak buradaki ihmalden neyin kastedildiğinin ve tespitinin nasıl yapılacağının yasa yapım tekniğine uygun bir açıklığa kavuşturulmasının gerektiği,

Siyasi partilerin seçimlere girebilmesi bakımından aranan Mecliste grubu bulunma şartının kaldırılmasının yirmi milletvekiline oy veren iradenin yok sayılması sonucunu doğuracağı, bir siyasi partinin Mecliste grubu bulunması ancak Türkiye’de 41 ilde ve her bir ilin üçte birinde örgütlenmemesi durumunda seçime giremeyeceğine ilişkin düzenlemenin, örgütlenme özgürlüğünü sınırlandıran, siyasi partilerin seçime girmesini zorlaştıran bir hüküm olduğu,

Teklif’te seçmen kütüğü hazırlanırken son bir yıl içerisinde gerçekleşen yerleşim yeri değişiklikleri dikkate alınmayarak kütük işlemlerinin bir yıl önce kayıtlar üzerinden gerçekleştirilmesinin öngörüldüğü, bu düzenlemenin hareketli olan seçmenin iradesini ortaya koymasına ilişkin olarak Anayasa’nın 23’üncü maddesindeki yerleşme hürriyeti ve seçme ve seçilmeyle ilgili bir kısıtlamayı da beraberinde getireceği, yine Yükseköğretim Kurumuna bağlı eğitim kurumlarında öğrenci olan vatandaşların bu uygulamadan dolayı mağdur olacakları,

Teklif’te muhtarlık seçimine ilişkin olarak getirilen, birinci sıradaki adayın seçilme koşullarını taşımaması hâlinde seçimin yenilenmesi yerine mazbatanın ikinci en fazla oy alan kişiye verilmesinin adil bir sonuç doğurmayacağı, seçimden sonra, bir muhtara mazbata verilmeden önce seçilme koşullarını taşıyıp taşımadığının incelenmesinin tartışılabileceği ancak mevcut sistemin, yeniden bir seçim yapılması ile vatandaşa adil tercih hakkı tanımaya çalıştığı, eğer bu konu düzenlenecekse, ikinci kısmın metinden çıkarılmasının gerektiği,

şeklinde görüşler dile getirilmiştir.

Teklifin geneli üzerinde yapılan müzakerelerde lehte söz alan milletvekilleri tarafından;

Siyasi partiler ve seçim kanunlarının iyi düzenlenmesinin, o ülkedeki demokrasi standardını yükselttiği, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile yönetimde istikrar ilkesinin sağlanmasından sonra temsilde adaletin daha fazla sağlanması gayretiyle seçim barajının %10’dan %7’ye düşürüldüğü, dünyada genel ortalama olan %7’nin ülkemizde de uygulanmasına ilişkin bir değişiklik öngörüldüğü,

Ayrıca ittifak, seçim barajı olan %7’yi geçtiğinde ittifak içerisindeki her partinin aldığı oy kadar milletvekili çıkarabileceği, böylece millet iradesinin sandığa doğru yansıtacağı, milletvekili dağılımının doğrudan partiler üzerinden yapılacağı ve partilerin, aslında kendilerinin almadıkları oylarla milletvekili çıkaramayacakları,

Teklif ile, yapılmayan kongreler nedeniyle genel merkez organları yetkisiz hâle gelen bir siyasi partinin, kuruluş sürecinde seçime girme yetkisi alması sebebiyle sürekli seçime gireceğinin kabulü yönündeki önemli eksikliğın düzeltildiği,

Türkiye’de çok sayıda siyasi partinin bulunması demokrasi açısından bir kazanım olmakla birlikte, siyasi partilerin siyaset yapma ve devlet yönetimine talip olma amaç ve iradesi doğrultusunda Siyasi Partiler Kanunu’ndaki şartlara uymasının, illerin yarısında teşkilatlanmasının, il ve ilçe kongrelerini yapmasının, seçime girme hakkını kanunda ve parti tüzüğünde belirtilen yükümlülüklerini yerine getirerek devam ettirmesinin beklendiği,

Teklif ile, bir düzensizlik içerisinde olan siyasi partilere düzen getirilmesinin, seçime katılma yeterliliğinde sadece teşkilatlanma ve kongre yeterliliğinin sağlanması ve bunun sürdürülmesinin ve siyasi partilerin örgütlü yapısının güçlendirilmesinin öngörüldüğü,

Siyasette ve seçim kanunlarında asıl olanın, milletvekillerinin seçildiği partide siyaset yapması, transferlerle sistemin düzenlenmemesi ve siyasi etik kurallarının korunması olduğu, Teklifin de bu amaçlara uygun olduğu,

Siyasi parti gruplarının Meclis çalışmalarına ilişkin önemli bir yapı olduğu, siyasi örgütlenme içerisinde de yer aldığı, ancak siyasi örgütlenmedeki asli unsurun partiler olduğu, esas olanın, partinin halk nezdinde örgütlü olması olduğu, Teklifte de bu ölçütün öne çıkarıldığı,

Teklif’te bu konuda yapılan değişikliğin kabul edilerek kanunlaşması hâlinde tüm siyasi partilerin hazırlıklarını buna göre yapacakları, yürürlük tarihi itibarıyla sürpriz bir değişiklik getirilmesinin söz konusu olmadığı,

Teklif’in seçmen iradesinin anayasal ilkelere uygun olarak seçim sonucuna yansımaları olumsuz etkileme ya da seçime katılanların bir kısmına avantaj, bir kısmına dezavantaj oluşturma gibi bir fonksiyonunun olmadığı,

İl ve ilçe seçim kurullarının oluşumuna yönelik olarak getirilen kuralların kanuni hâkim ilkesine aykırı olmadığı, mevcut ölçütün uygulamada birtakım mahzurlar ortaya çıkardığı, meslekte en kıdemli seviyeye gelmiş fakat hiç seçim yapmamış veya sağlığı elvermediği için seçim hâkimliği yapmak istemeyen hâkimlerin bulunduğu, ancak yasa gereği görev konusunda bir mecburiyet ortaya çıktığı, önerilen düzenlemeyle, en azından birinci sınıfa ayrılmış hâkimler arasında ad çekme suretiyle kura yönteminin getirildiği,

Seçim kurullarının oluşumunda hâkimlik ve savcılık mesleğinde yükselmeye ilişkin esaslar ile ehliyet ve liyakatin gözetilmiş olduğu,

Seçim hâkimlerine ilişkin hükmün yürürlüğe girmesinden itibaren üç ay içinde uygulanmasına ilişkin düzenlemenin örneğinin mevcut olduğu, 2019 yılında YSK’nın yapısıyla alakalı düzenlemenin Anayasa Mahkemesine taşındığı, Anayasa Mahkemesinin bu konudaki talebi oy birliğiyle reddettiği,

Türkiye’nin en iyi yaptığı işlerin başında seçim işlerinin geldiği, seçim mevzuatımızın; örnek alınan ve seçmen iradesinin sandığa tam olarak yansımaya imkân veren, seçim ve seçmen güvenliğinin en kâmil manada düzenlendiği ve uygulandığı bir sistemi sağladığı,

Teklif ile, örnek alınan seçim mevzuatımızı daha da ileri götürmenin amaçlandığı, seçmen iradesini, seçme ve seçilme hakkını sonuna kadar koruyan bir düzenleme getirildiği,

Teklif’te sandık kurulu üyelerine ilişkin olarak getirilen düzenleme ile, bir siyasi parti üyesinin kendisinin onayı olmadan diğer bir parti tarafından sandık kurulu üyesi yapılmasının engellendiği, böylece kişinin seçme hakkını elinden alan bir düzensizliğin ortadan kaldırıldığı,

Teklif’te yer alan diğer bir düzenleme ile mahalli idareler genel seçimlerinde seçmen güncellemelerinin bir yıl önceki seçmen kütüğü üzerinden yapılmasının öngörüldüğü, bir seçim bölgesinde mukim olan seçmen iradesinin dışarıdan taşıma seçmenlerle gasp edilmesinin önüne geçilerek, orada yaşayan vatandaşların seçme iradesi önündeki engelin kaldırıldığı,

Herhangi bir nedenle yerleşim yeri olmayan ve seçmen kütüğünde yer almayan seçme yeterliliğine sahip tüm vatandaşların oy kullanmasının sağlandığı,

Teklif ile, seçilme yeterliliği olmadan muhtarlık görevi yapılmasının da önüne geçildiği,

Teklif ile hakkaniyete daha uygun, bütün seçmenlerin seçmen hakkını muhafaza ettiği bir sistem kurgulanmasının hedeflendiği, milletin lehine olacak noktalarda sistemin daha fazla rahatlatılmasının, seçmen iradesinin sandığa doğru yansımalarının amaçlandığı,

Seçim mevzuatında Teklif ile önerilen değişikliklerin zamanlamasının yerinde olduğu, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemiyle ilgili Anayasa değişikliğinin 30 Nisan 2018’de yürürlüğe girdiği, o tarihten sonraki ilk seçimin de 18 Haziran 2023’te yapılacağı, düzenleme yapılırken Anayasa’nın 67’nci maddesindeki kuralın da gözetildiği,

şeklinde görüşler dile getirilmiştir.

5.4. Teklifin Maddeleri Üzerindeki Değerlendirmeler ve Değişiklikler

Teklif’in geneli üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasını müteakip Teklifin maddelerine geçilmesi oy çokluğuyla kabul edilmiş ve aşağıdaki değişiklikler yapılmıştır.

2/4284 esas numaralı Kanun Teklifi’nin:

- Çerçeve 1’inci maddesi redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.

- Çerçeve 2’nci maddesi, 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu’nun 34’üncü maddesinin değiştirilen son fıkrasında yer alan “ülke barajını” ibaresinin yine 2839 sayılı Kanun’un 33’üncü maddesinin başlığındaki “Genel baraj ve hesaplanması” ibaresiyle uyumlu hâle getirilmesi amacıyla “genel barajı” olarak tashih edilmek ve redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.

- Çerçeve 3’üncü maddesi değişiklik yapılmak ve redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir. Madde, siyasi partilerin seçime katılma yeterliliğini korumalarına ilişkin “Siyasi Partiler Kanunu ve parti tüzüğünde belirlenen süreler içinde ilçe, il ve büyük kongrelerini ihmal etmeme” koşulunun uygulanmasında 2820 sayılı Kanun’un 36’ncı maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında belirlenen teşkilatlanma yeter sayısının esas alınmasını içeren önerge doğrultusunda değiştirilerek kabul edilmiştir.

Çerçeve 3’üncü maddede yapılan değişiklikle, “ilçe, il ve büyük kongrelerini ihmal etmeme” koşulu için öngörülen mükerrerlik sayısı “iki defadan fazla” yerine “iki defa” olarak değiştirilmiştir. Buna göre ilçe, il ve büyük kongrelerini *üst üste iki defadan fazla ihmal etme* değil, *üst üste iki defa ihmal* etmiş olmak, seçime katılma yeterliliğini kaybetmek bakımından yeterli olacaktır.

- Çerçeve 4’üncü maddesi değişiklik yapılmak suretiyle kabul edilmiştir. Kabul edilen önerge doğrultusunda yapılan değişiklikler, Çerçeve 3’üncü maddede yapılmış olan değişikliklerin, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun’a yansıtılmasından ibarettir.

- Çerçeve 5’inci maddesi değişiklik yapılmak suretiyle kabul edilmiştir. Kabul edilen önerge doğrultusunda, il seçim kurulunun oluşumunda kuraya katılacakların kimler olacağına ilişkin ölçütler yeniden düzenlenmiştir. Önerge ile birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerin yanında birinci sınıf olan hâkimlerin ad çekmeye girip giremeyecekleri hususundaki tereddütlerin giderilmesi, kınama veya daha ağır disiplin cezası almış olan hâkimlerin ad çekmeye girmemelerinin ve bu durumdaki hâkimlerin diğer hâkimlerden daha kıdemsiz sayılmalarının sağlanması amaçlanmıştır. Ayrıca il seçim kurulu başkan ve üyeliklerinde boşalma olması hâlinde tereddütlerin giderilmesi amacıyla boşalan başkanlık ve üyeliklerin belirlenme usulü düzenlenmiştir.

- Çerçeve 6'ncı maddesi değişiklik yapılmak suretiyle kabul edilmiştir. Kabul edilen önerge doğrultusunda, ilçe seçim kurulunun oluşumunda kuraya katılacakların kimler olacağına ilişkin ölçütler yeniden düzenlenmiştir. Önerge ile birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerin yanında birinci sınıf olan hâkimlerin ad çekmeye girip giremeyecekleri hususundaki tereddütlerin giderilmesi, kınama veya daha ağır disiplin cezası almış olan hâkimlerin ad çekmeye girmemelerinin sağlanması, ayrıca Teklifte ilçe ve merkez ilçe seçim kurulu başkanlarının öncelikle ad çekme suretiyle belirlenmesi usulü getirildiğinden ve bu nedenle merkez ilçe seçim kurulu başkanının kıdeme göre tespitine ilişkin ikinci fıkraya ihtiyaç kalmadığından bu fıkra değiştirilerek ilçe ve merkez ilçe seçim kurulu başkanlığında boşalma olması hâlinde yeni başkanın belirlenme usulü düzenlenmiştir.

- Çerçeve 7'nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

- Çerçeve 8'inci maddesi değişiklik yapılmak ve redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir. Kabul edilen önerge ile mahalli idareler genel seçiminde yerleşim yeri adresine göre oluşturulan seçmen kütüklerinin güncelleme işleminde esas alınacak tarih, “seçimin başlangıç tarihinden üç ay önceki seçmen kütüğü” olarak değiştirilmiş ve güncelleme işleminin münhasıran mahalli idareler genel seçimi kapsamında geçerli olacağı hususu maddeye eklenmiştir.

- Çerçeve 9'uncu maddesi değişiklik yapılmak ve redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir. Kabul edilen önerge ile “kütük düzenlemeleri nedeniyle seçmenlerin hiçbir şekilde oy kullanma hakkından yoksun bırakılamayacakları” ilkesi metne eklenmiştir. Bunun yanı sıra, adresinin kapanmış olması nedeniyle adres kayıt sisteminde görünmeyenlerin, “en son seçmen oldukları adrese göre” değil, “Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünün adres kayıt sisteminde bulunan son geçerli adres bilgilerine göre” seçmen kütüğüne kaydedilmesi benimsenmiştir.

- Çerçeve 10'uncu maddesi değişiklik yapılmak suretiyle kabul edilmiştir. Çerçeve 9'uncu maddede önerge ile yapılan değişiklik sonrasında bu madde hükmü “seçmen listeleri” yerine “seçmen kütükleri”ne atıfla düzenlenmiştir. Uygulamada seçmen listeleri seçmen kütüğüne dayanarak oluşturulduğundan, Teklifin özgün metnindeki çerçeve 10'uncu madde düzenlemesine gereksinim kalmamıştır. Kabul edilen önergeyle 298 sayılı Kanun'un 40'inci maddesine eklenen fıkra ile muhtarlık bölgesi askı listelerinin askı süresi içinde, seçmenlerin bir seçim çevresinden diğerine nakil istemlerinin, şüpheli görülmesi ve araştırma ve inceleme süreçleri sonucunda kabul edilmemesi durumunda, seçmen kayıtlarının dondurulmaması ve bu seçmenlerin seçmen kayıtlarının bir önce kayıtlı oldukları adreste devam etmesi amaçlanmıştır; seçmenlerin oy kullanma haklarının korunması gözetilmiştir.

- Çerçeve 11'inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

- Çerçeve 12'nci maddesi redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.

- Çerçeve 13'üncü maddesi değişiklik yapılmak ve redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir. Kabul edilen önerge ile muhtar seçimleri sonucunda ilk sırada yer alan muhtar adaylarının seçilme yeterliliğine sahip olduklarını belgelendirmeleri için öngörülen süre bir aydan on güne indirilmiştir.

- Yürürlüğe ilişkin 14'üncü maddesi ile yürütmeye ilişkin 15'inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Teklif'in maddeleri üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasını müteakip Teklif'in tümü, son oylamasında hazır bulunan üyelerin oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Teklif'in tümünün oylanmasından önce, Teklif'in yazımı, kanun tekniği, imla kuralları ve atıflara ilişkin olarak Komisyon Başkanlığımıza redaksiyon yetkisi verilmiştir. Bu doğrultuda Teklifin tamamı, değiştirilen maddeler dâhil olmak üzere, tereddütleri gidermek ve anlamı netleştirmek amacıyla terim ve ibareler, kanun dili ve tekniği bakımından gözden geçirilmiş ve metinde redaksiyon mahiyetinde ekleme ve değişiklikler yapılmıştır.

6. Genel Kurulda Temsil

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca, Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere, Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet ÖZDEMİR, Kastamonu Milletvekili Metin ÇELİK, Manisa Milletvekili İsmail BİLEN ve Mersin Milletvekili Zeynep GÜL YILMAZ özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Yusuf Beyazıt</i>	<i>Ali Özkaya</i>	<i>Emine Zeybek</i>
Tokat	Afyonkarahisar	Kocaeli
Kâtip	Üye	Üye
<i>Zeynep Gül Yılmaz</i>	<i>İbrahim Halil Fırat</i>	<i>Cengiz Aydoğdu</i>
Mersin	Adıyaman	Aksaray
(Bu raporun özel sözcüsü)		
Üye	Üye	Üye
<i>Mustafa Köse</i>	<i>Osman Mesten</i>	<i>Recep Özel</i>
Antalya	Bursa	Isparta
Üye	Üye	Üye
<i>Ahmet Özdemir</i>	<i>Metin Çelik</i>	<i>İsmail Bilen</i>
Kahramanmaraş	Kastamonu	Manisa
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Levent Gök</i>	<i>Murat Emir</i>	<i>Bülent Tezcan</i>
Ankara	Ankara	Aydın
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Aysu Bankoğlu</i>	<i>İbrahim Özden Kaboğlu</i>	<i>Ali Mahir Başarır</i>
Bartın	İstanbul	Mersin
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Erdal Aydemir</i>	<i>Meral Danış Beştaş</i>	<i>Hüseyin Kaçmaz</i>
Bingöl	Siirt	Şırnak
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Feti Yıldız</i>	<i>Muhammed Levent Bülbül</i>	<i>Feridun Bahşi</i>
İstanbul	Sakarya	Antalya
		(Muhalefet şerhimiz vardır)

MUHALEFET ŞERHİ

TBMM’ye sunulan 2/4284 sayılı yasa önerisi, siyasal ve toplumsal katılım süreçlerini tümüyle dışlamış olmanın ötesinde, adil ve özgür seçim ilkelerini zedeleyici birçok hüküm içermektedir. Demokratik hukuk devleti ile bağdaşmayan Parti Başkanlığı Yoluyla Devlet Başkanlığı ve Yürütme (PBYDBY) olgusu, söz konusu yasa önerisinin, 2017 Anayasa kurgusu ve uygulaması bağlamında değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Eğer bu yapılmaz ise, Türkiye’de sanki halihazırda sorunsuz işleyen gerçek bir demokratik rejim varmış da, mesele 2/4284 sayılı yasa önerisinin bu rejimle bağdaşıp bağdaşmadığı sorununa indirgenebilirmiş şeklinde yanlış bir algı doğabilecektir. Esasen, söz konusu yasa önerisi, hiçbir siyasal karar düzeniğinin bulunmadığı ve Devlet yönetimini tek kişi iktidarına indirgeyen otoriter bir anayasal kurguyu ve fiili durumu pekiştirmeyi amaçlamakta; bir başka deyişle, demokratik olmayan bir yönetim tarzını olduğundan daha da antidemokratik hale getirmeyi hedeflemektedir. Özetle, 2/4284 sayılı yasa önerisi demokratik bir rejimi daha da demokratikleştirmemekte; aksine, antidemokratik bir rejimi daha da antidemokratik kılmaktadır.

I. TÜRK SEÇİM HUKUKU: SÜREKLİLİK VE KOPUŞLAR

Serbest yasama seçimleri sonucu siyasal iktidarın el değiştirdiği 14 Mayıs 1950’de oluşmaya başlayan seçim hukukunun temel ve genel ilkeleri, 1961’de Anayasa güvencesine kavuşturuldu. Adil ve özgür seçimin yargısal gözetim ve denetim sürecinde yapılması, pozitif anayasa hukukumuzun ortak paydasını oluşturdu. Nitekim, yürürlükteki 1982 Anayasası’nın 79. Maddesi, yalnızca Yüksek Seçim Kurulu’nu düzenlemiyor; kurumsal açıdan seçim hukukunun temel ilkelerini de somutlaştırıyor. Oy hakkı açısından, temel güvenceleri de Anayasa belirliyor:

“Seçimler ve halkoylaması serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır” (md.67/2).

Toplumun ortak çıkarı ve kamu yararı, bütün yasalarda olduğu gibi seçim yasalarında da öncelikle gözetilmesi gereken amaçlardır. Genel, soyut, kişilik dışı ve nesnel hukuki işlemle sağlanan bu gereklilik, halk iradesini temsili organa yansıtan en temel düzenek olarak seçimlere ilişkin düzenlemeler bakımından haydi haydi geçerlidir. Bu nedenle, seçim yasaları, konjonktürel siyasal beklentileri aşan düzenlemeler olarak görülür. Bizde de bu konu hayli tartışılmış ve anayasal düzlemde düzenlenmiştir. Anayasa, TBMM’de çoğunluk sahibi siyasal parti veya partilerin seçim yaklaştığında sayısal çoğunluklarından yararlanarak seçim sisteminde kendilerine avantaj sağlayıcı düzenleme yapmalarının önüne geçmeyi amaçlayan şu hükmü öngörmüştür:

“Seçim kanunlarında yapılan değişiklikler, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmaz” (md.67 ek fıkra:3/10/2001-4709/24).

Değişiklik gerekçesine göre, bu düzenlemeyle “konjonktürel değişikliklere seçim kanunları açısından yer verilmemesi amaçlanmıştır.”

Gerçekte, böyle bir düzenleme, Türk seçim mevzuatı bakımından bir istikrarsızlığın göstergesi olup, Anayasa yoluyla, seçim yasaları üzerinde kısa vadeli siyasal beklentiler ereğindeki düzenlemelerin önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

Ne var ki, bizatihi sorunlu olan 2017 Anayasa değişikliği, seçim hukuku açısından da aşağıdaki sorunlu eklemeyi öngörmüştür:

“Anayasanın 67. Maddesinin son fıkrası hükmü, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra birlikte ilk milletvekili genel seçimi ile Cumhurbaşkanlığı seçimi bakımından uygulanmaz” (md.17/H).

Nitekim, 13 Mart 2018 günlü ve 7102 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri Ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun yürürlüğe konuldu. Bunun üzerinden yalnızca bir ay geçtikten sonra, 18 Nisan 2018 günü, AKP ve MHP Genel Başkanları, Anayasa’da 3 Kasım 2019’da yapılması öngörülen seçimlerin 24 Haziran 2018’de yapılacağını duyurdu.

Buna karşılık, uyum yasaları için Anayasa’da öngörülen altı aylık süreye uyulmadığı gibi bunlar ne sonraki aylarda ne de seçim kararından sonra hazırlandı ve seçim-sandık kaygısını öne çıkaran bir yasal düzenleme ile yitindi.

Kısacası, Anayasa madde 67’ye 2001 yılında eklenmiş olan hükme, 2017 Anayasa değişikliğinde bu konuda öngörülen istisna, Anayasa’yı yakın dönem siyasal hedefleri doğrultusunda araçsallaştırma iradesini ortaya koymaktadır. Anayasa’ya karşı hile yoluyla seçim hukukunun istikrarsızlaştırılması ve siyasal etik sorunu arasında doğrudan bağlantı, “seçimi kazanmak için hukuka karşı hile mubahtır” anlayışını yansıtmaktadır.

Oysa, Türkiye Cumhuriyeti’nin demokratik niteliği (md.2), ancak madde 67’de öngörülen hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması ölçüsünde korunabilir. Bunları zedeleyici düzenlemeler, değişmez madde olarak güvencelenen Devletin demokratik özelliğini de zedeler.

Seçimler ve seçim mevzuatı konuları Anayasa ve uygulamasıyla iç içe olduğundan, seçim mevzuatına ilişkin değişiklikler incelemeden, öncelikle yürürlükteki anayasal kurgu üzerine genel bir değerlendirme yapmakta yarar bulunmaktadır.

II. 2017 ANAYASA KURGUSU: ÖNCESİ VE SONRASI

Osmanlı Devleti ve Türkiye Cumhuriyeti anayasacılığı tarihinde en köktenci kopuş olan 2017 Anayasa değişikliği, uzun bir anayasasızlaştırma süreci ve OHAL ortamında yapıldı. Ne var ki, 2018’de yürürlüğe giren ve demokratik hukuk devleti ile bağdaşmayan değişiklikler, uygulamada keyfi tasarrufları beraberinde getirdi. İlgili anayasal hükümleri askıya alma riski bulunan sorunlar, seçim hukukunun temel düzeneklerine ilişkindir.

1. ANAYASASIZLAŞTIRMA VE OHAL SÜREÇLERİ: Önce, 2017 Anayasa değişikliğine giden yola bakmakta yarar var. Bu süreci, 2013'te kullanılmaya başlanan “anayasasızlaştırma” kavramı ile özetlemek mümkün: “Türkiye'nin ağırlaşan siyasal sorunları karşısında bunalan siyasal aktörler, genellikle sorunun '1982 Anayasası'ndan kaynaklandığını beyan eder. Bunu somutlaştırmaktan kaçınan sorumlular, yeni Anayasa ile sorunların aşılabileceğini da ihmal etmezler; ancak, nasıl aşılabileceğini belirtmezler. Gerçekten, kamu makamlarının yetki, görev ve sorumlulukları açısından yürürlükteki Anayasa'nın ne tür bir engel oluşturduğu belli değildir. Buna karşılık, hak ve özgürlüklere ilişkin güvenceler bakımından, 'Anayasa'nın üstünlüğü' kuralının saygı görmediği, tartışma götürmeyecek derecede açıktır(…) ”

Yaz ve güz aylarında tanık olunan uygulama ve olaylar zinciri, şu ikilemi veya karşılıklı günışığına çıkarmıştır: bir yandan, yeni 'Anayasa fetişizmi' yapılırken, öte yandan, 'anayasasızlaştırma süreci' devam etmektedir. Bu süreç, hukuk devleti bakımından sürdürülebilir olmaktan uzaktır.”¹.

“Parlamente rejim bekleme odasına alındı....”².

“Türkiye’de fiili bir durum vardır ve bu çözümlidir. Ülke yönetimi yasa ve Anayasa’ya uygun değildir. Ve de suç işlenmektedir. Sayın Cumhurbaşkanı, fiili başkanlık yapmaktadır. Bu durum Anayasa’ya aykırıdır”³.

“70 günde %30'luk desteği %51,4'e çıkardık”⁴ beyanı, OHAL ortamında yürütülen devlet destekli kampanya sürecinin seçimde yarattığı algı operasyonunun sayılara yansımaları şeklinde de görülebilir.

Özetle, 2017 Anayasa kurgusuna giden yol, anayasasızlaştırma ve OHAL süreçleri ile, anayasal kamuoyu oluşmadan ve anayasal bilgi kirliliği eşliğinde döşenmiştir. Bir başka deyişle, 2017 halk oylaması, siyasal iktidarın kendisinden devşirdiği biçimsel meşruiyetin ötesinde, demokrasinin özünü yansıtacak anlamda halk iradesinin özgür ve serbest bir tezahür ve ifadesi olarak görülemez.

Anayasa ve seçim hukuku açısından şu **çelişki** kayda değer: Seçim yasası değişikliği yapıldı; anayasal düzene geçiş ise, kanun ile değil kararname ile sağlanmaya çalışıldı.

2. KURAL/SÖYLEM/EYLEM: Anayasa değişiklikleri şöyle özetlenebilir: Siyasal karar düzenekleri ve siyasal sorumluluk ilkeleri ile anayasal denge ve denetim ilkeleri ortadan kaldırıldı.

Uygulamada rastlanan “hükümet”, “kabine”, “bakanlar kurulu”, “alınan kararlar” vb. deyim ve söylemler, 2017 anayasal kurgusuna yabancıdır; çünkü, hepsi tasfiye edilmiş bulunuyor. Burada yalnızca aşağıdaki **üç kavramsal düzeltme** ile yetinilecektir:

1 “Anayasa Fetişizmi ve Anayasasızlaştırma İkilemi...” (Sunuş yazısı, İ. Kaboğlu), *Anayasa Hukuku Dergisi*, 2/2013, s.7-8.

2 Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Mart 2015.

3 MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli, 16 Ekim 2016.

4 Başbakan Binali Yıldırım, 6.6.2017.

1. **Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi (CBHS) değil, Parti Başkanlığı Yoluyla Devlet Başkanlığı ve Yürütme (PBYDBY):** CBHS'nin anayasal dayanağı yok; çünkü yürütme yetkisi, “tek kişi”de toplanmış bulunuyor. Karşılaştırmalı anayasa hukukunda da böyle bir “sistem” ve adlandırma bulunmamaktadır. Parti genel başkanlığı yoluyla yürütmeye ilişkin bütün yetkilerin ve Devleti temsil yetkilerinin aynı kişide birleştiği “tek kişi yönetim” kurgusu ve uygulandığı, özü itibarıyla, tarafsızlık fikrini içeren “Cumhurbaşkanı”, ortak akıl ve karara dayanan “hükümet” ve keyfi olmayan bir düzene işaret eden “sistem” kavramlarını dışlamaktadır. Oysa, Anayasa md.104’ün, “*Cumhurbaşkanı Devletin başıdır. Yürütme yetkisi Cumhurbaşkanına aittir*” şeklindeki açık hükmü ve aynı kişinin parti genel başkanı olması ile birleşen fiili durum, PBYDBY nitelemesini haklı kılmaktadır. Böyle bir yönetim kurgusu, anayasacılık tarihine tamamen yabancı olduğu gibi, Osmanlı Devleti’nin anayasalaşma öncesi döneme bile yabancısıdır⁵.
2. **Rejim-anayasa-sistem:** Anayasa, yönetim biçiminin çerçevesini çizer. Fakat, siyasal rejim kavramı, anayasa kavramına indirgenemez. Çünkü **siyasal rejim**, başlıca siyasal kurumlar ve devlet aygıtının düzenlenme biçiminin ötesinde, siyasal partiler ve seçim sistemi ile de şekillenir. Aynı siyasal rejim, art arda yürürlüğe konan birçok anayasa döneminde uygulanabilir. **Siyasal sistem** ise, daha geniş bir kavramdır. Siyaset bilimcilerine göre, siyasal sistem, eş güdüm içerisinde bulunan kurumlar bütünü ötesinde, iktisadi ve sosyal yapıları, tarihi gelenekleri, kültürel bağlamı, değerleri, yani “siyasal görünümünde bütün yapıları” içine alır. Özetle, 2017’de hem rejim hem de sistem değişikliği yapılmıştır.
3. **Hükümet istikrarı ve siyasal istikrar:** Parlamenter rejimi kaldırmak ve “*Parti Başkanlığı Yoluyla Devlet Başkanlığı ve Yürütme*”(PBYDBY) kurgusunu kabul ettirmek için kullanılan başlıca gerekçe, hükümet istikrarının sağlanması idi. Ne var ki, 27. yasama döneminde değiştirilen bakan sayısı, yönetimde istikrarın bulunmadığının açık bir göstergesi olduğu gibi, -daha geniş bir kavram olan- siyasal istikrar sorunu da Türkiye’nin gündemine damgasını vurdu. Hemen belirtmekte yarar var ki, süregelen iç siyasal istikrarsızlık olgusu, kamuoyu algısının manipülasyonu yoluyla sorumluluklarını örtmek isteyen siyaset takımının ileri sürdüğü şekilde dış etkenlerle, dış mihraklarla, dış güçlerle açıklanamaz.

Demokratik bir toplumda **anayasal kamuoyu**, ancak **anayasal bilgilendirme hakkı** ile oluşabilir. Siyasal tartışmayı doğru bilgi temelinde yapabilmek için, siyasal ve anayasal deyim ve kavramların kullanımına ilişkin kafa karışıklıklarını gidermek gerekmektedir.

⁵ “**Kurul halinde karar alma**” düzeneği Osmanlı Devleti’nde kuruluşundan itibaren vardı. **Divan-ı Hümayun**, “*Devletle ilgili bütün işlerin, Devletin siyasi, idari, mali...işlerinin görüşüldüğü, incelenerek müzakere olunduğu, nihai karara bağlandığı en yüksek müessese, bir merci niteliğindedir...II. Mehmet’ten itibaren Hükümdarlar Divan’a başkanlık etmekten vazgeçerek bu görevi sadr-ı azamlarına bırakmışlardır*” (R. G. Okandan, *Amme Hukukumuzun Anahatları- Türkiye’nin Siyasi Gelişmesi, Birinci Kitap: Osmanlı Devletinin Kuruluşundan Yıkılışına Kadar, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1971, s.36-38*).

Uygulamaya gelince; Cumhur İttifakı ortaklarının kendi hazırladıkları metinlere bile uymamaları ve fiili ve keyfi durumlarla gerçekleşen Devlet yönetimi, çok yönlü ve ciddi bir anayasal sorun olarak süregelen bir hal almıştır.

Söz konusu fiili ve keyfi uygulamalar, demokratik hukuk devletinin ana düzeneğini oluşturan seçim hukukuna ilişkin bulunmaktadır.

3. SEÇİM HUKUKUNA İLİŞKİN ÜÇ BÜYÜK SORUN: Bir sonraki başlıkta açıklanacağı üzere, seçimlere ilişkin bir reform girişimi bünyesinde şu üç sorun birlikte çözülmediği müddetçe, demokratik hukuk devletinin asgari gereklerinin sağlanması mümkün değildir:

1. **Parti Başkanlığı Yoluyla Devlet Başkanlığı ve Yürütme: PBYDBY,** Siyasal partilerin eşit koşullarda yarışmasını ve kamuoyunun serbestçe oluşumunu engellediği için, demokratik siyaset alanını daraltıyor ve demokratik toplumu sürekli zedeliyor.
2. **Seçim barajı:** Temsilde adalet ilkesini sürekli zedeliyor.
3. **Hazine yardımı:** Siyasal partiler arasında fırsat ve olanak eşitsizliği yaratıyor.

Bu itibarla, 2/4284 sayılı yasa önerisinin kusurları, anayasal hükümlere rağmen getirmek istediği uygunsuz düzenlemelerle sınırlı kalmamakta; görmezden geldiği ve düzeltmek için hakkında düzenleme öngörmediği konuları da kapsamaktadır.

III. TBMM 27. YASAMA DÖNEMİ ÜZERİNE GENEL BİR DEĞERLENDİRME

Parti başkanlığı yoluyla Devlet yönetimini tek kişide birleştiren yönetimin **sürdürülemezlik** sorunu, 9 Temmuz 2018’de yürürlüğe giren 6771 sayılı Kanunla yapılan Anayasa değişikliğinin akabinde, 27. yasama dönemindeki **yaklaşık dört yıllık** uygulamada çok yönlü olarak kendini göstermiş bulunuyor.

Cumhurbaşkanı’nın parti genel başkanlığının Anayasa’nın üstünlüğünü ve anayasal kurumların **düzenli ve dengeli işleyişini** zaafa uğratan “istismarcı uygulaması”, Türkiye Cumhuriyeti’ni **anayasal devlet özelliğinden** uzaklaştırdı.

“*Kanun teklif etmeye milletvekilleri yetkilidir*” (md.88) hükmü gereği, yasama girişimi (inisiyatifi) üzerine (Bütçe dışında) **TBMM tekeli** öngörülmüş bulunuyor. Kuşkusuz bu yetki tekeli, yürütme ve idare organlarının yasamaya görüş ve önerilerini iletme olanağını kaldırmış değildir. Ne var ki, 27. yasama dönemi uygulaması, genellikle şu şekilde olmaktadır: Farklı yürütme ve yasama birimleri, birbirlerinden kopuk biçimde yasa önerisi metinlerini hazırlamakta; vekiller, genellikle bu metinleri birleştirmek suretiyle “Kanun Teklifi” olarak TBMM Başkanlığına sunmaktadır.

Nitekim, **TBMM dışında** hazırlanan ve birbiriyle hiç ilişkisi bulunmayan yasalar bir hukuki işlemin yansıtması gereken asgari özelliklerden yoksundur. Bunlar -taslağı TBMM gündemine taşıyabilmek amacıyla- imzalamış olan vekiller tarafından ikna edici biçimde Komisyon’da savunulamadıkları gibi, imza sahibi vekiller Genel Kurul’da hazır bulunma gereğini bile duymamaktadırlar.

Cumhurbaşkanı Kararnameleri (CBK) ise, yasaya göre farklı düzlemde yer almakla birlikte birçok olumsuzluğu beraberinde getirmektedir. Nicelik olarak, Cumhurbaşkan Kararnameleri ve madde sayısı ile nitelik arasında kayda değer çelişkilerin ötesinde, **gereksiz** olarak ve torba şeklindeki yapılaş tarzı, düzenleme alanları ve Anayasa’ya aykırılıklar eşliğinde, adeta fiili bir “**paralel yasama**”nın varlığına işaret etmektedir. Çoğu konu bakımından yetki yönünden Anayasa’ya açıkça aykırı olan Cumhurbaşkan Kararnameleri adı altında yapılan düzenlemeler karşısında, TBMM, Cumhurbaşkan Kararnameleri’ni yasalastırmak amacıyla girişimde bulunmadığı gibi, Anayasa Mahkemesi de, etkili bir Anayasa’ya **uygunluk denetiminden** kaçınmış bulunmaktadır.

Kısacası, dört yıllık uygulama esnasında gerek yasalar ve Cumhurbaşkan Kararnameleri açısından ortaya çıkan **nitelik sorunu**, gerekse her iki normatif düzenleme kategorisi bakımından beliren Anayasa’ya aykırılıklar zinciri, “paralel yasama” ötesinde, belirgin bir biçimde “**yasasızlaştırma**” sürecini de beraberinde getirmiştir⁶.

Öte yandan, **torba yasa uygulaması**, Anayasa’ya aykırıdır. Çünkü torba yasa, öncelikle yasanın **genel ve soyut norm** olma özelliğini zedelemektedir. Sonra, torba şeklindeki düzenleme, yasal normu, “ulaşılabilir, anlaşılabilir ve öngörülebilir” olma bakımından asgari standartlardan yoksun kılmaktadır. Nihayet, torba yasa tarzı, normlar hiyerarşisi ilkesini alt üst etmektedir. Bu olumsuzluklara, bir de **İçtüzük md.38** gereği, Anayasa’ya uygunluk incelemesinden kaçınılması eklenince, Genel Kurul’da oylanan yasaların şeklen yasa sayısı alsa da, toplumsal gereksinimleri karşılaması veya kamu yararını sağlaması bir yana, yeni toplumsal sorunları yaratma, hatta toplumsal barışı zedeleme riskini beraberinde getirmesi kaçınılmaz olmaktadır.

Yasa yapma tekniği açısından torba yasa, **asıl komisyon ve tali komisyon** (lar) ayrımını ortadan kaldırdığı gibi, komisyonlar arasında özellikle iş yükü bakımından dengesizlik yaratmaktadır. Ancak, bunun da ötesinde, asıl sakınca, yasaların içeriğine göre, uzmanlık komisyonlarının varlık nedenini sorgulatmasıdır. Bir torba yasa önerisi, o denli farklı alanlara ilişkin olabilmektedir ki, bazen neredeyse, madde sayısı kadar yasada değişikliğe gidilmekte, bu nedenle çoğu zaman “Bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi” başlığı ile adsız yasa önerisi gündeme getirilmektedir. Bu tür önerilerin havale edildiği Plan ve Bütçe Komisyonu, nerede ise, “her şey komisyonu”na dönüşmektedir. Öyle ki, ilgili komisyonunda çok tepki çektiği için geri çekilen öneri maddesi veya maddeleri, bir süre sonra, bir başka torba öneriye konularak **Plan ve Bütçe Komisyonu**’na getirilmektedir. Böylelikle, konuları birbirinden tamamen farklı yasalarda değişiklik öngören teklif metinleri için, bir tür “**torba komisyon**” uygulaması, aslında “**perdeleme**” işlevini de beraberinde getirmektedir.

Torba yasa uygulaması, **Anayasa Mahkemesi’nin denetimini** de zorlaştırmakta ve etkisizleştirmektedir. Çünkü, AYM raportörleri belli hukuk disiplinleri üzerinde uzmanlaştıklarından, AYM’ye intikal ettirilen bir yasa için raportör görevlendirmesinde **uzmanlık ilkesinin** gözetilmesi zorlaşmaktadır. Hal böyle olunca, AYM, denetim işlevini bütün hukuki

6 7383 sayılı Nükleer Düzenleme Kanunu, “yasasızlaştırma” sürecinin güncel olduğu denli ibret verici bir örneğidir. AKP-MHP çoğunluğunun, CHP’nin yapıcı önerilerini reddetmesi sonucu, TBMM yasama yetkisini “ihmal” etmiştir.

argümanları kullanarak yerine getirememekte, tereddüt durumunda, muhtemel iptal yerine ret tercihini yeğleyerek, sorunun uygulamada test edilmesi yönünde kanaat kullanmaktadır.

Sonuç olarak; zaten çok karmaşık ve dağınık olan yasal düzenlemeler, darmadağın hale gelmekte ve yasanın etkililiği zedelenmekte, toplumda **hukuka inanç** iyice zayıflamaktadır.

Parti Başkanlığı Yoluyla Devlet Başkanlığı ve Yürütme (PBYDBY) olarak tek kişi iktidarının dört yıllık uygulaması ışığında, **demokratik parlamenter sistem** savunusunun haklılığı ve bu sistemin kamuoyunda yurttaşlar tarafından da talep edilir hale geldiği görülmektedir.

Bu süre zarfında, hukuk sistemimizde, **349 normatif düzenlemeyle, tam 6049 madde** yürürlüğe girdi.

Bu sürecin başında ilk olarak altı **Kanun Hükmünde Kararname** çıkararak (698,699,700,701,702,703) **553 madde** yürürlüğe koyuldu.

Ardından, Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri (CBK) geldi. Bugün sayısı **95 olan Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin** toplam madde sayısı tam **2597** oldu. Nitekim sıkça karşımıza gelen torba, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi sayısı **46** oldu (yaklaşık yarısı). Bunların madde sayısı da **726’ya** ulaştı (yaklaşık 5/1).

Meclisin 600 milletvekili ise, seçilmişler tarafından saydam olarak ve -yetersiz de olsa- gerekçeli yazılan, bir nebze komisyonları işletebildiği **2899 maddeyi görüşerek 248 teklifi** yasalaştırabildi. Bu kanunlaşan 248 teklifin; **150’si** uluslararası andlaşmalar, geri kalan **57’si** torba kanunlar ve **41’i** de kod kanunlar şeklinde yapıldı. Bu 150 uluslararası andlaşmanın madde sayısı **456**, 41 kod kanunun madde sayısı da **632** ve 57 torba kanunun madde sayısı ise **1811**.

Görüldüğü üzere, bir yandan, Parti başkanlığı yoluyla Devlet yönetimini tek kişide birleştiren sistemin yürürlüğe koyduğu **2597 maddelik 95 kararname**, diğer taraftan 600 kişilik seçilmiş Meclisin üyelerinin yürürlüğe koyduğu uluslararası antlaşmalar dışında **2443 maddelik 98 kanun teklifi**. Maalesef bunların da çoğunun ya bakanlıklardan ya da Saray’dan gönderilen teklifler olduğu anlaşıyor.

Yasama mutfağı olarak nitelenen **komisyonların işlevsizleştirilmesi**, toplantılara ve müzakereye ilişkin sorunlarla derinleşmektedir.

Komisyon toplantıları, genellikle yasama işlevi bakımından son dakika çağrısıyla ve saatlerle sayılı zaman dilimlerine sıkıştırılmaya çalışılmakta; bu toplantılar, herhangi bir aciliyeti olmayan konularda, verimli bir çalışma imkânını ve gerçek bir müzakereyi dışlayacak şekilde sabahlara kadar sürdürülmekte; Genel Kurul toplantı halinde iken komisyonlar toplantıya çağrıldığı gibi, ilgili önerilerin önemi bakımından, toplantılar uygun olmayan salonlarda yapılmakta; teklif metninde imzası bulunan vekiller, soruları yanıtlamakta yetersiz kalmakta; muhalefet şerhlerinin yazımı için azami hadde bir zaman darlığı yaratılmakta ve baskı yapılmaktadır. Parmak üstünlüğü dışında üzerinde durabileceği hiçbir zemini bulunmayan AKP-MHP ortaklığı, komisyon sürecine, yangından mal kaçınılacak bir angarya muamelesi yapmakta ve böylece TBMM’nin gerçek anlamda ulusal egemenliğin tecelligâhı olmasını engellemektedir.

Müzakere güçlüğü, Komisyonların ve Genel Kurulun çalıştırılma şekline kaynaklanmaktadır: Komisyonlar, genellikle birer “**yasak savma**” süreci olarak kullanılmakta; Genel kurul ise, parti grupları arasında işletilmeye çalışılan, ancak görüşülmekte olan metnin içerik ve niteliği üzerinde kayda değer etki yaratmayan “**uzlaşma görüntüsü**” altında oldu-bitti ortamında cereyan etmektedir.

Temel kanun uygulaması ve eylemli içtüzük değişikliği de, nitelikli yasa sürecini engellemektedir.

Temel kanun: Madde 91 tanımı dışında yer aldığı halde hemen bütün yasalar temel kanun olarak görüşülerek Genel Kurul’daki müzakere süreci engelleniyor. Öyle ki, “**adsız torba yasalar**” bile temel kanun işlemi görüyor.

Eylemli İçtüzük değişikliği: Bunlar dışında birçok yasa, farklı maddelerine aykırılık nedeniyle eylemli İçtüzük değişiklik sonucunu doğurduğu halde, oylanıp kabul edilmiştir. Tipik örnek, 7242 Sayılı Kanun’un kabulünde, TBMM İçtüzüğü m.92’nin özel af için öngördüğü nitelikli çoğunluk ve açık oylama kurallarının ihlal edilmesinin, eylemli içtüzük değişikliği oluşturmuş olmasıdır. 7315 sayılı Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Kanunu’nun görüşmelerinde teklifin maddelerine geçilmesine ilişkin yapılan oylamada TBMM Genel Kurulu’nda reddedilmiştir. Fakat ertesi gün TBMM Başkanı, İçtüzük madde 13 uygulamasını hatalı bir şekilde uygulatarak oylamayı iptal edip tekrar ettirdi.

TBMM ihtisas komisyonlarından geçerek Genel Kurul’da yasalaşan **248 tekliften** 150 tanesini oluşturan **uluslararası andlaşmaları** çıkarırsak, **kalan 98 teklifin** komisyonlara göre dağılımı şöyle olmuştur:

Anayasa’ya aykırılığı aşikâr olan birçok teklife karşın, en az çalışan komisyonların başında **Anayasa Komisyonu** gelmektedir. Bugüne kadar sadece iki kez toplanarak, **4 Ekim 2018’de** zorunlu-kısmi TBMM İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair Teklif ile **17 Haziran 2020** tarihinde 27 Mayıs dönemiyle ilgili teklifi görüştü. Bir başka deyişle, **Anayasa Komisyonu’na esastan havale edilmiş 126 tekliften** sadece üç tanesi bugüne kadar görüşülebildi.

En çok çalışan komisyon ise adeta meclisin “torba” komisyonu olan **Plan ve Bütçe Komisyonu** oldu. Bu Komisyon, tam tamına 35 kez toplandı. İkinci sıradaki **Adalet Komisyonu** ise 16 kez toplandı. Ama ona rağmen **yürütmenin vesayetini** tehdit etmeyecek sınırlı değişikliklerle ve konjonktürel siyasi hesaplara yönelik düzenlemelerin ötesine geçemedi. En az çalışan komisyon ise, COVID-19 pandemisi ile sosyal devletin anlam ve öneminin bütün dünyada fark edilmesine rağmen, yalnız bir kez toplanabilen **Sağlık Komisyonu** oldu. Çok az çalışan bir diğer komisyon ise kaynakları **doğa ile inatlaşma pahasına çılgın projelere** yönlendiren iktidarın ülkesel değerleri tahrip etmesine seyirci kalan ve yalnızca iki kez toplanabilen **Çevre Komisyonu** oldu. Diğer komisyonlara bakılırsa; İçişleri Komisyonu 5 kez, Sanayi Komisyonu 14 kez, Savunma Komisyonu 6 kez, Eğitim Komisyonu 7 kez, İmar Komisyonu 7 kez ve Tarım Komisyonu 3 kez toplandı.

Anayasa Mahkemesi’nin iptal ettiği bazı düzenlemeler de 27. dönemde TBMM’nin yeniden gündemi oldu. AYM’nin iptal ettiği konulara ilişkin getirilen yeni yasa önerilerine ilişkin görüşmelerin, AYM kararının yerine getirilip getirilmediğinin tespiti açısından da öncelikle Anayasa Komisyonu’nda yapılması gerekirdi. Oysaki, AYM’nin iptal ettiği konulardaki yasalar yeniden düzenlenirken, içtihat bağlamında incelemeler yapılmamıştır. Güvenlik soruşturmasına ilişkin Anayasa Mahkemesi’nin vermiş olduğu birden çok norm denetimi kararına karşın;

TBMM’ye bu konuda yeniden sunulan ilk teklif, Plan ve Bütçe Komisyonu’nda görüşüldü. Bu teklifin geri çekilmesinden sonra getirilen teklif ise İçişleri Komisyonu’nda görüşüldü. Ahlat’taki Cumhurbaşkanlığı sarayı ile ilgili çıkartılan kanuna ilişkin iptal kararına rağmen yine aynı düzenleme kabul edilmiş ve Anayasa’ya aykırılığı giderme yönünde hiçbir çaba gösterilmemiştir. Bunlar, AKP-MHP Meclis çoğunluğunun Anayasa’yı sistematik olarak çiğneme irade ve pratiklerinin yalnızca birkaç örneğini oluşturmaktadır.

IV. SERBEST SEÇİMLERİ ZEDELEYEN ÜÇ BÜYÜK SORUN

Siyasal partilere ve seçimlere ilişkin anayasal hükümlerin büyük ölçüde askıda olması, değinildiği üzere, demokratik siyaset alanını daraltmakta ve demokratik toplum düzenini sürekli baskılamaktadır.

1. SİYASAL PARTİLER, EŞİT KOŞULLARDA YARIŞMAMAKTADIR

Anayasa’nın siyasal partilere ilişkin hükümleri büyük ölçüde askıdadır; çünkü, Devleti ve yürütmeyi tek başına temsil eden ve şirket statüsündeki Varlık Fonu başkanlığını da yapan şahsiyet, parti genel başkanıdır. Söz konusu kişi, Cumhurbaşkanı yardımcısı ve bakanların ve atanmış kişilerin de -Anayasa’ya aykırı olduğu halde- katıldığı parti faaliyetlerinde, parti genel başkanı sıfatını değil, Cumhurbaşkanı unvanını kullanmaktadır. Bu, halkın kendisine tevdi ettiği kamusal sorumluluğu istismar etmekten başka bir şey değildir. Örneğin, COVID-19 pandemisiyle mücadeleyle ilgili olarak yapılan ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının kendileri ve yakınlarının hayatlarının korunması için Devlet tarafından alınacak önlemleri dinlemek için takip ettikleri ve hiçbir şekilde parti siyaseti yapılmaması gereken ulusa sesleniş konuşmalarında; Cumhurbaşkanı sıfatıyla konuşan şahsın konuşma sürelerinin büyük bölümlerini CHP’ye hakaret ve iftira amacıyla kullanması, halkın can korkusu ve Devlete itimadının kullanılması üzerinden, Cumhurbaşkanlığı makamının ibret verici bir istismarını oluşturmuştur.

Parti başkanlığı, Anayasa’nın, Cumhurbaşkanı’nın tarafsızlığına ilişkin hükümleri ile bağdaşmamaktadır.

Anayasal eşitlik ilkesi ihlal edilmektedir. TBMM’de temsil edilen partiler, haklar ve yükümlülükler bakımından, madde 68 ve 69 hükümleri kapsamında Anayasa önünde eşit değildirlir.

2. SEÇİM KANUNLARI, AYRIMCI DÜZENLEMELER İÇERMEKTEDİR

Eşitsizlik, “seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakları” (md.67) açısından da geçerlidir. Düzenleme nasıl yapılsa yapılsın, seçim öncesi/esnası ve sonrası bütün faaliyetlerinde, Cumhuriyet partileri ve özellikle AKP, çok unvanlı genel başkana sahip olması nedeniyle, **Devlet olanaklarını parti lehine** seferber etti/etmekte ve edecektir. Bu muhalefet şerhinin devamında da teşhir edileceği üzere, -diğer ayıpları yanında- Cumhurbaşkanı’nı seçim yasaklarının dışında tutmak suretiyle Cumhuriyet partilerini kurtarmaya yönelik bu kanun teklifi, “beytül-mâl”ı bir şahsın ve bir zümrenin esenliği için yağmalamayı kendisine yakıştırmakta utanılacak bir hal görmemektedir.

3. DEMOKRATİK TOPLUM DÜZENİ SAYGI GÖRMEMEKTEDİR

Siyasal partilerin eşit koşullarda yarışmaması ve ayrımcı düzenlemeler içeren seçim yasaları, demokratik siyaset alanını, Cumhuriyet İttifakı dışında kalan partiler için ileri derecede daraltmaktadır. Anayasal özgürlüklerin kullanılmasındaki güçlükler, demokratik toplumun asgari gereklerini bile zedelemektedir.

- **Medya**, Kişi-Parti-Devlet’in propaganda aygıtı olarak kullanıldığından, partiler, faaliyetlerini topluma yansıtma bakımından eşit konumda değiller. Demokratik siyaset alanı, haliyle, Cumhuriyet İttifakı dışında kalan partiler aleyhine daraltılmış bulunuyor.
- **Yurttaşlar**, “siyasi parti içinde siyasi faaliyette bulunma” yönünden eşit değil; zira, demokratik toplumun asgari gereklerini bile ortadan kaldıran bir mevzuat ve uygulama ayrışması vardır. Düşünce ve ifade özgürlükleri ile barışçıl toplanma ve gösteri özgürlükleri, hukuk dışı şekilde ve şiddet kullanılarak bastırılmakta ve ölçsüz yaptırımlara tabi tutulmaktadır. Bunlar ve benzeri uygulamalar, Anayasa madde 13’ün güvence altına aldığı demokratik toplum düzeninin temel gereklerini ortadan kaldırmaktadır.
- Bu nedenlerle, **seçimlere giden yol**, “eşit” ortam ve olanaklar sunmamaktadır.

Gerçekten ana sorun; sinsî bir şekilde “**kişi-parti-devlet**” birleşmesine yol açan bu anayasal yapının düzeltilmesidir. Bu antidemokratik yapı düzeltilmedikçe, yalnızca seçim ve siyasal partiler yasalarında yapılacak düzenlemeler, arızı mahiyette kalacak ve demokratik hukuk devletine ilişkin temel eksiklikleri telafi edemeyecektir. Bununla birlikte, anayasal yapının düzeltilmesine giden yolda seçim mevzuatının, adil ve özgür seçim ereğinde seçim hukukunun asgari gereklerinin sahiplenilmesi, demokratik bir sorumluluktur.

Seçim hukuku bağlamında Anayasa madde 13, 67, 68 ve 69’un asgari gerekleri bakımından “eşitlik-özgürlük-adalet” üçlüsünün ihlali sonucu, değişmez hüküm olarak “demokratik hukuk devleti” (md.2) ve “Anayasa’nın özü” anlamsız hale gelmektedir.

V. 2/4284 ESAS SAYILI MİLLETVEKİLİ SEÇİMİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ ANAYASA’YA AYKIRIDIR

Milletvekili Seçim Torba yasası, öncelikle İçtüzük madde 38 gereği, Anayasa’ya uygunluk yönünden incelenmelidir.

1. Torba yasa uygulaması yönünden: Seçim ve siyasal partilere ilişkin yasaların Anayasa ve parlamento hukukunun en temel yasaları ve Anayasa Komisyonu gündeminin de ilk sıralarında yer alan yasaları olmaları nedeniyle, beş yıllık yasama döneminde, seçim kanunu ve siyasal partiler kanunu olarak en azından iki ayrı tikel yasa değişikliği ve/veya düzenlemesinin gündeme getirilmesi temenni edilirdi. Sakıncalarına yukarıda değinildiği üzere, hiç değilse Anayasa Komisyonu, özellikle anayasal yargı denetimi bakımından ‘torba yasa’ tarzının aracı kılınmamalıydı. Üstelik,

yasa teklifi gerekçelerinin çoğu yetersiz ve gerekçe özelliğinden yoksundur. Bu itibarla torba şeklinde düzenleme, Anayasa madde 2, 11 ve 87’ye aykırıdır.

2. Seçim barajı bakımından: 1983’te öngörülen seçim barajının %10’dan %7’ye indirilmesi, Anayasa’ya aykırılığı ortadan kaldırmaz. Şöyle ki;

- **Temsilde adalet ve yönetimde istikrar:** 1995 Anayasa değişikliği sırasında, “*Seçim kanunları, temsilde adalet ve yönetimde istikrar ilkelerini bağdaştıracak biçimde düzenlenir*” (23/7/95-4121, md.5) şeklinde madde 67’e yapılan ekleme, seçim barajı için kısmi bir anayasal gerekçe olarak anlaşılmıştır.

Nitekim, söz konusu değişikliği izleyen aylarda, **Anayasa Mahkemesi (AYM)**, barajın Anayasa’ya uygunluğu kararını özetle şu üçlü gerekçeye dayandırmıştır (1995/59, 18.11.95):

- Baraj oranı “aşırı” ve “olağan dışı” düzeyde değildir.
 - Baraj, adalet ve istikrar dengesine uygundur.
 - Yasama organına müdahale, yargısal denetimin amacını aşar⁷.
- **Ölçülülük ve hakkın özü:** 2001 Anayasa değişikliği sırasında yeniden yazılan madde 13, seçme ve seçilme haklarını da kapsayacak biçimde, anayasal özgürlük ve haklar için güçlü güvence ölçütleri getirmiştir. Ölçülülük ilkesi ve hakkın özüne dokunma yasağı, bunların başında gelmektedir. Bu nedenle, %10’luk seçim barajı, 2001 değişikliği ile açıkça Anayasa’ya aykırı bir düzenleme haline gelmiştir.
 - **Baraj yüksek:** *İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi (İHAM)*, Büyük Daire (Sadak&Yumak/ Türkiye, Büyük Daire, 8.7. 2008) kararına göre; %10’luk seçim barajı, açıkça aşırı ve yüksektir. Karar, özünde, barajın istisnai derecede yüksek olduğunu vurgulayan ve aşağı çekilmesini tavsiye eden Avrupa Konseyi organları ile mutabıktır⁸. Türkiye’de 2017 sonrasında yürütmenin artık yasama organından çıkmaması sebebiyle seçim barajının hiçbir meşruluğunun bulunmaması bir yana; Avrupa’nın parlamenter rejimlerinde dahi baraj oranı kural olarak %5’i geçmemekte, hatta kimi ülkelerde seçim barajı bulunmamaktadır.
 - **“İstikrar sorununa son”:** 2017 Anayasa kurgusunun omurgasını oluşturan “*Cumhurbaşkanı Devletin başıdır. Yürütme yetkisi Cumhurbaşkanına aittir*” (md.104) hükmü, hükümetin ilgasi sonucu konulduğuna göre, “yönetimde istikrar” kavramının 1995’te Anayasa’ya konma gerekçesi de ortadan kalkmıştır. Artık ne hükümet bulunmakta ne de TBMM önünde sorumlu ve güvenoyu ile oluşan ve kurul halinde çalışan (kolejyal) bir organ. Bu nedenle, seçimler için uygulanan %10’luk ulusal baraj, 40. yılında %7’ye indirilmiş olsa da, özellikle 2001 ve 2017 Anayasa değişiklikleri, baraj uygulamasını, başta 2.,10., 13. ve 67. Maddeleri gelmek üzere Anayasa’ya açıkça aykırı hale getirmiştir. Eşitlik ilkesini tümenden kaldıran bu ayrımcı düzenleme, hiçbir meşru nedene dayanmamakta ve tamamen gereksizdir.

7 Buna karşılık, çoğunluk kararına katılmayan Y. G. Özden, G. Dinçer ve A. N. Sezer’in karşıoy gerekçeleri kayda değer. (as, 250-51). AYM’nin konuyla ilgili ikinci (1995/60) kararı için bkz. A. Sezer, *Seçim Barajları* (Adalet-İstikrar ikileminde %10 ulusal baraj açısından karşılaştırmalı bir analiz), Legal, 2014, s.254 vd.

8 Ayrıntılı açıklamalar için bkz. A. Sezer, *Seçim Barajları*, s.268-296.

3. ‘Parti başkanı’ Cumhurbaşkanı’nın seçim yasaklarından bağışık tutulması: Bu durum; Anayasa’nın Başlangıç kısmına ve madde 2, 10, 11,13, 67, 68, 69 ve 103’e aykırı olup, seçim sandığını anlamsız kılacak derecede, demokratik rejimin temel siyasi rekabet ve yarışma ilkelerini ihlal etmektedir. Devlet olanaklarını arkasına alıp seçim kazanan (!) bir parti genel başkanı Cumhurbaşkanı, siyaseten meşruiyet taşıyamayacaktır.

VI. 2/ 4284 ESAS SAYILI MİLLETVEKİLİ SEÇİMİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ ÜZERİNE GENEL DEĞERLENDİRME

2/4284 sayılı Milletvekili Seçim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, anayasal olarak Haziran 2023’te yapılacak olan milletvekili ve Cumhurbaşkanı seçimlerinden yaklaşık 14 ay önce Meclis’e sunulmuştur.

2018 yılında 7102 sayılı *Seçimlerin Temel Hükümleri Ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun* ile seçim kanunlarında değişiklikler yapılmış ve Cumhur İttifakının aldıkları oy ile çıkartabilecekleri azami vekil sayısı, yapılan değişikliklerin amacı olmuştur. Meclis çoğunluğunun, her hal ve şartta çoğunluğunu kaybetmemesi amacıyla seçim kanunlarında giriştiği değişiklik girişimlerinin demokratik hukuk devletini inkâr ettiği açıktır. Kaldı ki seçim kanunlarının amacı, o esnadaki çoğunluğu iktidarda tutmanın aracı olmak değildir. Seçim kanunları eşit, serbest ve adil seçimlerin gerçekleştirebilmesinin teminatıdır. Kanun, özel çıkarlar için değil, kamu yararı için çıkarılır. Oysa AKP ve MHP, siyasi tarihimizden ders almamakta ve Meclis çoğunluğu aracılığıyla seçim mevzuatını kendi lehine yontarak halk egemenliğini zapturapt altına alabileceğini sanmaktadır. Tarih, nasıl daha önce de kamusal yetkilerini kendi çıkarına ve ülke aleyhine kötüye kullanan siyasi partileri tarihin çöplüğüne gömdüyse, aynı şeyi önümüzdeki ilk genel seçimlerde de yapacaktır.

2018 yılında seçim mevzuatımızda yapılan en köklü değişiklik, “**ittifak**” modellemesiydi. Bu modellemeye göre, bir ittifak içerisinde yer alan siyasi partilerin geçerli oylarının toplamı %10’luk barajı aştığı takdirde, ittifak içerisindeki bütün partiler ittifakı geçmiş sayılmaktadır. Fakat müstakil olarak seçime giren bir siyasi parti tek başına %9,99 oy alsa dahi baraj altında kaldığı için, Meclis’te temsil imkânı bulamamaktadır. Oysaki erkler ayrılığı iddiası ile getirilen ve CBHS adı verilen PBYDBY, seçim barajı uygulamasının tamamıyla terk edilmesini gerektirmekte idi. İttifak içerisinde yer aldığı için daha az oylarla Meclis’e girme olanağı bulan partiler karşısında sırf tek başına seçime girdiği için aldığı milyonlarca oya rağmen temsil olanağı bulamayan siyasi partiler, bu modelin doğurduğu en büyük sorunlarından birisidir. 7102 sayılı kanun ile seçim çevrelerinde vekil dağılımı hesaplanmasındaki yöntem değiştirilmiş ve partilerin aldıkları oylar yerine, ittifakların bütünlüklü olarak hesaba katılması ve ittifaka düşen vekillerin daha sonra ittifak içerisinde paylaşımı düzenlenmiştir. Bu düzenleme ile de ittifak yapan partiler, tek başına seçime giren partiler karşısında avantajlı konuma geçirilmiştir. Bu vekil hesabı tarzı ile amaçlanan ise, kendi ittifakları için daha çok sandalye kazanabilmektir. Bugün ise, Cumhur İttifakı’nı oluşturan iki

partinin çoğunluğu kaybetme riski karşısında ve mümkün mertebe daha az vekil kaybetmek adına, 2018’de getirilen bu hesaplama yönteminden geri dönülerek; seçim çevrelerinde her partinin kendi oyu oranında temsiliyet kazanması usulü önerilmektedir. Bunun adıyla, temsilde adalet ilkesini parti çıkarlarına kurban eden, seçim mevzuatını koltuk sevdalılarının oyuncağına çeviren bir siyasi ikiyüzlülükten başka bir şey değildir.

Anayasa’nın 67. maddesinin 6. fıkrasına göre, “*Seçim kanunları, temsilde adalet ve yönetimde istikrar ilkelerini bağdaştıracak biçimde düzenlenir.*”. “Yönetimde istikrar ilkesi”, bizzat Anayasa’da vurgulansa da, bu gerekçeyle %7’lik barajın meşrulaştırılma girişimi kabul edilemez. 2017 Anayasa değişiklikleri sonucu ortaya çıkan anayasal tabloda, tek kişi ile özdeşleşen yürütme, artık parlamentodan çıkmamaktadır ve seçim barajıyla yönetimde istikrar ilkesi arasında varsayılabilir ilişki organik açıdan çözülmüştür. Yönetimde istikrar gerekçesi ile %7’lik barajdan söz edilirken; yürütmenin parlamentodan çıkmadığı bu yönetim modelinde seçim barajı savunusu, 12 Eylül askeri yönetiminin daha az demokrasi anlayışından da öte bir durumdur. Halkın aklıyla alay eden Cumhurbaşkanlığı, Devleti temsil ve hükümete ilişkin bütün yetkilerin yek kişide toplandığı bugünkü yönetim şeklinde seçim barajının hiçbir mazereti kalmasa dahi, MHP’yi kurtaracağını (!) düşündüğü oranla yetinmekte, ancak bu oranın daha da altına inmek suretiyle bir ittifaka dahil olmayıp da Meclis’e girme mücadelesi veren partilerin önünü açacak demokratik tavrı göstermekten titizlikle kaçınmaktadır. Kanun teklifinin özeti şudur: Seçim kanunları, AKP ve MHP lehine olduktan sonra, temsilde adaletsizlik ve koltukta istikrar ilkelerini bağdaştıracak biçimde düzenlenir.

Seçim yasaklarına ilişkin düzenlemeye, parti genel başkanı ve aday olan “yürütme yetkisini tek başına” kullanan Cumhurbaşkanı’nın dahil edilmemiş olması, “tarafsız”, “eşit”, “serbest” ve “adil” seçim olanağını ortadan kaldırmaktadır. Bu durum, Devleti adeta “aday” konumuna taşımaktadır. 2017 anayasal kurgusu mantığına göre, Cumhurbaşkanı yardımcısı ve bakanlar, günlük siyasal tartışma ve çatışmaların dışında kalmaları gerektiği halde siyasal çekişmelerin bağrında yer alıyor iken, haklı olarak atanmış bakanlar seçim yasakları kapsamında tutulmaya devam edilirken; devlet başkanlığı sıfatını kullanan adayın -ve Cumhurbaşkanı yardımcısının- yasaklardan azade olması, “**seçim sandığına vurulan bir kilit**” girişimi şeklinde de yorumlanabilir. Cumhurbaşkanı’na seçim yasağı getirilmemesinin ve kamu hizmetine tahsis edilmesi gereken vergilerin bir şahsın siyasi bekası için istismar edilmesinin kanun teklifindeki sükûtle ikrarı, AKP ve MHP’nin demokrasi karışıklığının açık seçik bir ifadesidir.

VII. 2/4284 ESAS SAYILI MİLLETVEKİLİ SEÇİMİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ MADDELERİ

1. Madde: %7 Seçim Barajı, Anayasa’ya aykırıdır.

2839 sayılı Milletvekili Seçim Kanunu’nun 33’üncü maddesinde değişiklik ile seçim barajının %10’dan %7’ye düşürülmesi önerilmiştir. 1983’te getirilen fahiş yükseklikteki barajın düşürüldüğü izlenimi yaratılmaya çalışılsa da yine aşırı ölçüde yüksek bir oran belirlenmiş olup, bunun sonucu

olarak, %10'luk baraj uygulamasının başlatıldığı tarihtekinden daha yüksek sayıda bir oy, Meclis dışında kalacaktır.

- **Seçmen sayısı açısından;** 1982 halk oylamasında Türkiye'deki seçmen sayısı, 20.690.914'tü. Katılıma bakmadan, seçmen sayısını dikkate aldığımızda, %10 barajı 2 milyona kadar olan bir oy toplamını göz ardı etmekteydi. Bugün bu oranın düşürülmesi öngörülse dahi, önerilen oran askeri yönetim döneminin koyduğu barajın o tarihte göz ardı ettiği sayılardan daha büyük seçmeni görmezden gelmektedir. Zira 2018 genel seçimlerindeki seçmen sayısını ölçü aldığımızda, seçmen sayısının 56.322.632 olması itibarıyla, %7'lik, baraj yaklaşık 4 milyon civarı oyu görmezden gelmektedir. Bu itibarla, demokratikleşme olarak öne sürülen bu adımın gerçekte (fahiş oranlı) seçim barajının antidemokratik özünü koruduğunu belirtmek gerekir. Gerçek anlamda demokratik bir değişikliğin söz konusu olabilmesi ve seçme hakkının etkili şekilde korunması için, halihazırda kolejyal bir organ olarak hükümetin bulunmadığı ve yürütmenin yasama organından çıkmadığı dikkate alındığında, barajın tamamen kaldırılması gerekir.
- **Anayasal gelişmeler bakımından;** özellikle 2001 Anayasa değişikliği ile madde 13'ün hak ve özgürlük güvenceleri olarak öngördüğü ölçütler, -ayrı ayrı ve bir bütün olarak-, seçimlerde %10'luk ulusal baraj uygulamasını, madde 67'ye açıkça aykırı bir uygulama haline getirmiştir. Bu saptama, %7'lik ulusal seçim engeli için de aynı şekilde geçerlidir. Öyle ki, Anayasa'nın 67. maddesinin ilk fıkrası seçme hakkını öngörmektedir. Aynı maddenin 6. fıkrasına göre de, "*Seçim kanunları, temsilde adalet ve yönetimde istikrar ilkelerini bağdaştıracak biçimde düzenlenir*". 2017 Anayasa değişiklikleriyle ortaya çıkan anayasal tabloda, yürütme yasama organından çıkmamaktadır. Şu halde, parlamenter sistemde görevli bir ağırlığı olan seçim barajı-yönetimde istikrar ilkesi ilişkisi, bugün artık bütünüyle kaybolmuştur. Yürütmenin artık doğrudan halk tarafından seçilmesi olgusu dikkate alındığında, seçim hakkına bağlı anayasal bir ilke olan temsilde adalet ilkesine (ve böylece temel bir hak olan seçme hakkına) getirilecek sınırlamaların, Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmaması gerekir. Seçim barajının indirilmesi, çoğunluk partilerinin bir lütfu değildir; %10'luk seçim barajının yerine kanun teklifinde öngörülen %7'lik baraj da demokratik toplum düzeninin gereklerine ve özellikle de ölçülülük ilkesine aykırıdır. Seçmenlerin oy verdikleri halde barajı aşamayan partilerin seçmenleri açısından, seçme hakkının özüne dokunmaktadır. Türkiye'de temsilde adalet ilkesinin ihlalinin ölçsüzlük şiddetini MHP'yi kurtarmak için (ihtiyaten) belirlenen baraj eşiğine tabi kılmak; Türkiye demokrasisini, iki siyasi partinin ve onun liderlerinin varlıklarını ve koltuklarını idame arzularını her şeyin önüne geçiren vazgeçilmez iktidar tutkularına kurban etmek anlamına gelmektedir. Kurumsal olarak seçim barajıyla ilgili bir derdi olmayan Cumhuriyet Halk Partisi, parmak hesabıyla baraj eşiği saptayıp kendilerini bulundukları koltuklara zamlamak isteyen, demokrat değil demagog olan Cumhur İttifakı bileşenlerinin aksine; konuya prensip meselesi olarak yaklaşmakta, seçim barajının parlamenter sisteme dönüş öncesinde kaldırılmasını ve parlamenter sisteme geçildiğinde de %3 olarak öngörülmesini Türkiye'nin

demokratikleşmesi ve temsilde adaletin etkili şekilde sağlanması açısından zorunlu bir adım olarak tanımlamaktadır.

- **Yönetimde istikrar ilkesi bakımından;** yukarıdaki paragrafta belirtilenlere ek olarak, ifade etmek gerekir ki; 2017 Anayasa kurgusu, hükümeti ve TBMM önünde bireysel ve toplu olarak sorumlu bakanlar kurulunu (kolejyal yürütme), buna ilişkin kuralları ve parlamenter rejime içkin denge ve denetim düzeneklerini kaldırdığına, bunun yerine getirilen PBYDBY, özellikle “yönetimde istikrar” ereğinde gerekçelendirildiğine göre, %10 veya daha düşük bir seçim engelinin anayasal dayanağı da ortadan kalkmış bulunmaktadır. Bu nedenle, %7 olarak öngörülen baraj, çok yönlü olarak Anayasa’ya apaçık şekilde aykırıdır.
- **Seçim ittifakı bakımından;** beraber seçim ittifakı yapan partilerin geçerli oyları toplamı ülke barajını aşıyorsa; ittifak içerisindeki bütün partiler de barajı aşmış kabul edilmektedir. Bu sebeple, ülke barajının çok altında oy yüzdesine sahip bir parti baraj sorunu yaşamazken; ülke barajına yakın düzeyde oy alan ve tek başına seçime giren partiler, TBMM dışında kalacaktır. Bu itibarla, ittifak içerisinde olan partiler ve ittifak yapmayan partiler arasında ülke barajı açısından eşitsiz bir uygulama ortaya çıkmaktadır. Siyasal partilerin tek başına seçime girebilmesi ve temsiliyet sağlayabilmesi esastır. Seçim sistemi, temsilde adalet ilkesinin gerçekleşmesini, örtülü şekilde, siyasi partilerin ittifak kurması koşuluna bağlamamalıdır. Bu itibarla seçim barajının ittifak düzenlemesi ile sıfır olduğu savunusunun “demokratik hukuk devleti” ilkesi ile bağdaşmadığı ve ülke barajının bütün partiler için kaldırılması gerektiği açıktır.

2. Madde: Seçim İttifakları ve Oy Dağılımı konusunda, 2018’de öngörülen ilkelere ayrılma gerekçesi ortaya konulamamıştır.

2839 sayılı Milletvekili Seçim Kanunu’nun 34’üncü maddesinde değişiklik yapılması önerilmiştir. 2018 yılında Seçim Kanunu’nda yapılan değişiklik ile seçim çevrelerinde, ittifakların bulunması durumunda ittifak oyu vekil dağılımında bir bütün olarak ele alınmaktaydı. Bu dağılım ittifak partilerindeki artık oyların kümülatif etki ile seçime müstakil olarak giren partiler karşısında avantajlı hale gelmesi sonucunu doğurmaktaydı. Dört yıl sonra bu maddede yeniden yapılan değişiklik ile seçim çevrelerinde ittifak durumunun ayrıca bir etkisinin olmaması, o seçim çevresinde partilerin tek tek aldıkları oylara göre hesaba katılması düzenlenmiştir. Bir diğer ifade ile 2018 değişikliği öncesi duruma dönülmektedir. Buradaki esas tartışılması gereken bahis, dört sene önce lehe olacağı düşüncesi ile getirilen maddeden, dört yıl sonra aleyhe olabileceği kaygısı ile aynı siyasi partiler tarafından geri dönülmesidir. Bu uygulama değişikliği, bir kez daha, AKP-MHP ortaklığının seçim mevzuatını seçimden seçime kendi lehine gördüğü şekilde nasıl eğip büküldüğünün ve bu iki siyasi partinin Meclis çoğunluğunun, kanun oylamalarında ellerini kamu yararı ve yurt sevgisiyle değil, parti çıkarlarını temin etmek için kaldırıp indirdiğinin yeni bir örneğidir.

3 ve 4. Madde: Seçime Katılma Koşulları bakımından, TBMM’de grup kurma koşulundan vazgeçilmesi, yasama işlevinin değersizleştirilmesidir.

Teklif ile “Seçime katılma yeterliliği elde eden parti, Siyasi Partiler Kanununda öngörülen ve parti tüzüğünde belirtilen süreler içerisinde ilçe, il ve büyük kongrelerini üst üste iki defadan fazla ihmal etmemiş olmak koşuluyla seçime katılma hakkını muhafaza eder.” şeklinde yeni bir fıkranın

eklenmesi önerilmektedir. Bu öneriye göre bir defa seçime katılma hakkı elde etmiş siyasi partilerin bu hakkını kaybetmesi için iki defadan fazla kongrelerini yapmamış olmaları gerekmektedir. Siyasi Partiler Kanunu ve Seçim Kanunu’nda yapılması önerilen değişiklikler ile, Meclis’te grubu bulunuyor olmanın seçime katılma yeterliliği ölçütü olmaktan çıkarılması önerilmektedir. Bu değişiklik, daha çok 2018 yılında İYİ Parti’nin seçime dahil olması sürecinde YSK ile engellenmesi ihtimali karşısında CHP’den katılan vekillerle Meclis’te grup kurulması sonucu seçime katılabilesine tepkisel bir düzenlemedir. Değişikliğin mantıklı ve makul hiçbir yanı bulunmamaktadır.

Siyasi etik açısından; 2001 yılında AKP’nin grup kurabilmiş olması ve bu sayede seçime girme yeterliliği kazanmış olması da, hatırlanması gereken bir durumdur.

Yasa teklifinin komisyona sunulan halinde; *“kongrelerini üst üste iki defadan fazla ihmal etmemiş olma”* kaydındaki *“iki defadan fazla”* ibaresi, komisyon aşamasında *“iki defa”* şeklinde değiştirilmiştir. Ayrıca *“ihmal etmemiş olma”* ifadesinin siyasi partiler kanununda karşılığı bulunmamaktadır. Hukuki karşılığı olmayan bir kriterin eklenmiş olması ciddiyyetenden uzaktır. Dahası, siyasi parti özgürlüğünün asal bir tezahürü olan seçime katılma hakkını kapsamı belirsiz ve öngörülemez *“ihmal”* sözcüğüne bağlamak, keyfi uygulamalara ve anılan özgürlüğün etkili şekilde güvencelenememesine yol açabilecektir.

Komisyon görüşmelerinde *“ihmal”*den neyin kastedildiği sorusuna ilişkin verilen cevap, *“İhmalden kastettiğimiz iki defa kongresini yapmamak. Siyasi Partiler Kanunu’ndaki ve kendi içtüzüğündeki siyasi partinin yükümlülüklerini, kongre yapma yükümlülüğünü süresi içerisinde yerine getirmek.”* şeklindedir. Hukuki belirlilik kriterini yerine getirmeyen öneri, siyasi faaliyette bulunma hakkını engeller niteliktedir.

Teklif ile gerçekleştirilmek istenen her iki değişiklik de, Anayasa’nın 68’inci maddesinde *“demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsuru”* olarak nitelenen ve önceden izin almadan kurulabilen partilerin faaliyetlerini kısıtlar ve hatta engeller niteliktedir. Meşru bir amaca dayanmayıp siyasi yaşama dair olarak kısıtlayıcı nitelikte olan ve seçimlere girmeyi engelleme yönündeki antidemokratik bir yaklaşımda kökenini bulan bu önerilerin, Anayasa’nın 67 ve 68’inci maddelerine aykırı olduğu açıktır.

5. Madde: İl Seçim Kurullarını, kıdem esasına yerine kura ile belirleme önerisi gereksizdir.

298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun’un 15’inci maddesinde değişiklik yapılması önerilmiştir. İl seçim kurullarının oluşumu düzenlenmiştir. Yürürlükteki yasaya göre, ildeki kıdemli hakimlerden ilçe seçim kurulu başkanları belirlendikten sonra il seçim kurulunun tespitine geçilmektedir. Bunun esas nedeni, seçime ilişkin esas işlerin ve ilk itirazların ilçe seçim kurullarında yürütülmesinden kaynaklanmaktadır. Bir diğer ifade ile seçim öncesi, esnası ve sonrasına ilişkin esas yükümlülükler, ilçe seçim kurumlarındadır. Bu nedenle de ilçe seçim kurullarının oluşumu öncelenecek, il seçim kurulları oluşturulmaktadır. Ayrıca kıdem esasına ile belirlenen seçim kurulu başkanlarının seçim konusunda deneyim kazanmış kişiler olacakları açıktır. Bu durum, çok partili yaşamımızın ilk yıllarından bugüne, ayrı bir uzmanlık gerektiren seçim hukuku bağlamında, seçimlerin yürütülmesi sürecinde oluşabilecek ihtilafları en aza indirmiştir. Bir başka deyişle, söz konusu usul, yeterliliğini on yıllar boyunca kanıtlamıştır ve seçim hukukumuzun en yerleşik kurallarındandır. 298 sayılı Kanun 1961 tarihinden bu yana tam 61

yıldır uygulanmakta ve bu Kanun’un bel kemiğini seçim kurullarının yapısı oluşturmaktadır. 61 yıldır bu kanunda hiçbir bir iktidar, darbeler dahi seçim kurullarının oluşumu açısından bir değişiklik gerçekleştirilmemiştir.

Halihazırda önerilen değişiklik ise, nesnel ölçüt olarak kıdem esasından vazgeçerek, 1. sınıfa ayrılmış hakimler arasından kura ile belirleme modeline başvurmaktadır. Bunun sonucu olarak ise, seçim kurulu başkanlarının iki yılda bir daha önce seçim kurulu başkanlığı deneyimi olmayan kişilerden oluşması muhtemel hale gelmektedir. Kanunun mevcut sistematigindeki önce ilçe seçim kurullarının oluşumu, sonrasında ise il seçim kurulunun belirlenmesi usulü de terk edilmiştir.

Öncelikle, kıdem ilkesinin terk edilmesi, haklı bir gerekçeyle dayanmamaktadır. “*İl seçim kurulu yedek üye seçimine ilişkin belirsizlik giderilmektedir*” kaydı, meşru ve haklı bir gerekçe oluşturamaz; çünkü yedek üye seçimine ilişkin belirsizliğin giderilmesi, seçim hukukunun temel ilkesi haline gelmiş olan bir uygulamayı sonlandırmayı gerekli kılmaz. Sonra, “*seçimlerin adil ve şeffaf biçimde yapılmasında etkin bir rol oynayan il seçim kurulunun tartışmalara mahal vermeksizin kura ile oluşturulması*” kaydının gerekçe oluşturması bir yana, anlaşılması bile mümkün değildir. Kaldı ki, gerekçe olarak ileri sürülen “yedek üye seçimine ilişkin belirsizlik”, kurulların yapısı bozulmadan da giderilebilirdi. Bir diğer gerekçe ise, “il seçim kurullarının tartışmaya mahal vermeyecek şekilde kura ile belirlenmesi” olarak ifade edilmiştir. Nesnel bir kriter olan “kıdem” karşısında, “kura” ile belirlemenin ve kadim, nesnel ve yeterliliğini defalarca kanıtlamış bir kuralın tasfiye edilmesinin tartışmayı, şüpheyi ve şaibe iddialarını artıracak açıktır. Seçim kurullarının oluşumuna ilişkin yerleşik kurulların değiştirilmesi önerisinin gerçek anlamda herhangi bir gerekçe gösterilmeden sunulması, teklifin iyi niyetten uzak ve hukuki hiçbir açıklaması bulunmayan bir öneri olduğunu ortaya koymaktadır.

Teklifte “birinci sınıfa ayrılmış” hakimler denilmiştir oysa ki; Hakimler ve Savcılar Kanunu’na göre, “Birinci sınıfa ayrılmış” ve “birinci sınıf” iki farklı kavramdır. “Birinci sınıfa ayrılmış” hakimlerin “birinci sınıf”a atanması için üç yıllık süre bulunmaktadır. Bu itibarla düzenleme itibari ile kıdem esasını hiçe saymak yerine en azından “birinci sınıf” hakimler, “birinci sınıfa ayrılmış” hakimlerden önce değerlendirilmeli idi. Öte yandan, kura işleminden bahsedilmiş fakat kuranın nasıl yapılacağı, kimlerin katılabileceği, siyasi parti temsilcilerinin bulunup bulunamayacağı, itiraz gibi hususlar belirlenmemiştir.

Özetle, kıdem esasını terk etmek için hiçbir meşru, haklı ve nesnel neden ve amaç bulunmamaktadır.

6. Madde: İlçe Seçim Kurullarını, kıdem esası yerine kura ile belirleme gerekçesi yoktur.

Teklif maddesiyle, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun’un 18’inci maddesinde değişiklik önerilmiş, ilçe seçim kurulunun oluşumu düzenlenmiştir. Yürürlükteki kanun maddesine göre ilçedeki en kıdemli yargıç, ilçe seçim kurulu başkanıdır. Önerilen madde ile il seçim kurulu için öngörülen yöntemin ilçe seçim kurulları için de teklif edildiği görülmektedir. İlçe seçim kurulları, seçimlere ilişkin öncelikli iş ve işlemlerin yapıldığı, ilk itirazların karara bağlandığı yerdir. Bu kurulların kıdemli hakimlerden oluşması, tecrübeli hakimler eliyle seçim iş ve işlemlerinin yürütülmesi yararını sağlamaktadır. Dahası, kıdem esas alındığı için, bu hakimlerin daha önce seçim kurullarında görev yapmış olma ihtimalleri de çok yüksektir. Oysa yeni getirilen öneri ile daha yeni birinci sınıfa ayrılmış ve hiç seçim kurulu üyeliği yapmamış birisi de seçim kurulu başkanı olabilecektir. Bu durumsa, ayrı bir uzmanlık gerektiren seçim hukuku

açısından ciddi aksaklıklara sebep olacaktır. Önerilen düzenleme ile mevzuata hakim olmayan kurul başkanları, birçok kararı seçim kurulu memurlarına bırakabilecektir. Getirilen düzenleme, seçim kurullarının yapısını tümünden değiştirdiği gibi, kurul başkanlarını belirleme usulünde de, “nesnel” ölçütler yerine, “kura” gibi şaibe oluşturacak bir yöntemle başvurulmaktadır. Teklifin ilk halinde istemeyen hakimın kuraya katılmaması gibi şaibeyi artıracak bir ibare bulunsa da komisyon aşamasında yapılan değişiklikle bu ibareden vazgeçilmiştir.

Madde gerekçesi olarak *“Anayasamıza göre seçimlerin yapılmasını gözetlemek ve denetlemekle görevli yargı erkinin yargısal faaliyetlerle ilgili görevlendirmede ölçüt olarak oluşturup dikkate aldığı kriterler, seçim görevlendirmelerinde de dikkate alınmıştır.”* şeklinde bir cümle yer almaktadır. Anlaşılması güç olan bu cümlenin içerdiği karmaşanın sebebi de, hakikati gölgeleme çabasıdır. Zira Anayasamıza göre seçimlerin yapılmasını denetlemekle görevli yargı erkinin yargısal faaliyetlerle ilgili görevlendirmesinde “kura” gibi bir kriter olmadığı gibi, YSK üyeleri “birinci sınıfa ayrılmış” hakimler arasından belirlenmemekte, yüksek mahkeme üyelerinden seçilmektedir. Seçim kurullarının oluşumuna ilişkin uzun yıllar uygulanmış olan kural değişikliğinin esaslı gerekçelere dayanmış olması beklenirken; haklı, makul ve hukuken anlaşılabilir hiçbir gerekçe yoktur.

Oysa böyle bir düzenleme, Anayasa madde 37, 67, 79, 138 ve 139’a aykırıdır.

7. Madde: Sandık Kurulu Üyeliği için ‘olur’ kaydı, baskı aracı olarak kullanılma tehlikesini yaratabilir.

298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun’un 23’üncü maddesinde değişiklik önerilmektedir. Sandık kuruluna üye belirlemede bir partinin, başka parti üyesini kurul üyesi gösterebilmesinin kişinin oluruyla bağlanması önerilmektedir. Bu olurun ne şekilde (sözlü mü, yazılı mı?) verileceği ise belli değildir. Sandık kurulunda görev alma iradesi, olur olarak tek başına yeterli değil midir? Bunu bir kayda bağlamak baskı unsuru olma olasılığını beraberinde getirmektedir.

Teklif metninde ileri sürülen gerekçe *“Seçim sandıklarının güvenliği ve denetimi sandık kurulu üyeleri aracılığıyla temin edilmektedir. Başka bir partinin üyesi olan bir kişinin oluru olmadan diğer bir siyasi parti tarafından sandık kurulu üyesi olarak görevlendirilmesi durumunda oluşabilecek sorunları önlemek için kişinin olurunun varlığı aranarak, uygulamada kimi yerlerde yaşanan gereksiz tartışmaların önlenmesi amaçlanmıştır.”* şeklindedir. Oysa, aksine, asıl tartışmaları ‘olur’ arama kriterinin doğacağı açıktır. Ayrıca bu gerekçe ile siyasi partiler, başkaca siyasi partilerin sandık kurulu üyelerinin “parti üyelik” bilgilerini talep edebilecek ve son tahlilde seçim güvenliğini olumsuz etkileyebilecek şekilde yurttaşlar üzerinde siyasi baskı oluşacaktır.

Komisyon aşamasında teklif sahipleri iki ayrı gerekçe daha sunmuştur. İlki *“298 sayılı Kanun’un 23’üncü maddesine göre en son seçimde en yüksek oyu alan beş parti sandık kurulu üyesi bildirebiliyor, oysa seçime katılan 15 -20 tane parti oluyor. Dolayısıyla sandık kuruluna üye bildirme hakkına erişememiş bir parti üyesinin bildirilmesi tartışmalara yol açıyor. Bu tür vakalarda nadiren de olsa yaşandı.”* şeklindedir. Bir diğer ileri sürülen gerekçe ise, *“A partisinin üyesini B partisi sandık kuruluna üye olarak ilçe seçim kuruluna bildiriyor. O kişinin seçmen listesinde karşısına ‘Şu sandıkta görevlidir.’ diye şerh düşülüyor ama şahsın haberi yok. Oy verme*

günü sabahleyin göreve başlamadığı için görevli olduğu sandıkta oy kullanamıyor çünkü sabahleyin haberi yok adamın sandık kurulu üyesi olduğundan dolayı; eski yerine de şerh verildiği için “Orada görevlidir, burada oy kullanamaz.” diye, orada da oy kullanamıyor.” biçimindedir. Ne bu birinci ne de ikinci gerekçe, bu değişikliği haklı kılan ve ileri sürülen sorunları ortadan kaldıran izahlar getirmektedir. AKP-MHP ikilisi, daha önce de sayısız defa yaptığı üzere, kanun yapmak gibi ciddi bir konuda gerekçe ortaya koymamakta ve yasak savmak için oluşturmuş olduğu aşıkâr olan göstermelik gerekçeler telaffuz etmenin ötesine geçmemekte; yasama faaliyetinin taşınması gereken kamusal saydamlığı ve müzakerecilik niteliğini bilerek ve isteyerek yok etmektedir. Bu itibarla, gizlenen esas amacın başka partilerin sandık kurulu üyelerini tespit ve parti üyeliği bilgilerini sorgulamak olması yüksek ihtimaldir. Hem bu yöntemin hem de “olur” diye getirilen ve nasıl işletileceği belli olmayan mekanizmanın, sandık kurulu üyesi olan veya olmak isteyen yurttaşlar üzerinde baskı aracına dönüştürülmesinin öngörüldüğü açıktır.

8. Madde: “Yerleşim Yeri Adresine Göre Oluşturulan bir yıl önceki seçmen kütüğü kaydının “Üç Ay Önceki Seçmen Kütüğü” kaydına indirilmesi, sorunları çözüm için yeterli değildir.

298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun’un 33’üncü maddesinde değişiklik önerilmiştir. Metnin ilk haline göre, yerel seçimlerde ve muhtarlık seçimlerinde, seçmen kütüğünde seçimden bir yıl önceki adresler esas alınarak belirlenen seçmen kütüğünün oluşturulması yönünde bir teklif getirilmiştir. Özellikle seçime doğru muhtarlık seçimi veya seçim çevresine nüfusla orantılı olarak verilecek ödeneğin artması için seçmen taşınmalarının yapılması durumları engellenmek istenmiştir. Son yerel seçimlerde AKP, büyükşehirlerdeki tabanının, köylerdeki muhtarlık seçimleri vb nedenlerle oylarını taşımış olmasını, seçimin kaybedilmesi gerekçelerinden gördüğü için son bir yıl kaydı önerilmiştir. Fakat bu maddenin seçme hakkını engelleyici bir nitelikte olduğu açıktır. Ayrıca yok sayılan 1 yıllık sürede ikametgâhı değişen yurttaşların yaşayacakları yerdeki yöneticileri seçmesi de engellenmektedir. Çoğunluk partisinin sorun olarak gördüğü alan, ürettiğini düşündüğü çözüm, sorun ve hak ihlalidir.

Ayrıca muhtar adayı olabilmenin koşulu, Mahalli İdareler İle Mahalle Muhtarlıkları Ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun’un 31’inci maddesine göre; o yere en az 6 ay önce taşınmış olmak iken; aday olabilen kişinin kendine oy verebilmesi için en az bir yıl önce oraya yerleşmesi gerekecek. Bu bir yıllık süreçte yeni seçmen olanlar ve tayin vb durumlarla yer değiştirenler de yerel yönetimlerde oy hakkına sahip olamayacaklardır. Bu itibarla, düzenleme açıkça seçme hakkını ihlal etmektedir. Haliyle, Anayasa madde 67’ye aykırıdır.

Komisyon aşamasında “bir yıllık” süre, itirazlar sonucu “üç ay” olarak değiştirilmiştir. Bu değişiklik sonrası muhtarlık sürecine ilişkin oluşan çarpık hal giderilmiş olsa da, öğrenciler ve tayin gibi durumlar açısından sorun devam etmektedir. Şüpheli görülen adres değişikliği veya seçmen kaydı, taşıma işlemlerine karşı itiraz gibi bir mekanizma varken; bu kapsamda olmayan seçmenleri de mağdur edebilecek düzenleme gerekli ve ölçülü de değildir.

9. Madde: “Adres Kayıt Sisteminde Gözükmeyen Seçmenler” kaydı, seçmen kütükleri açısından seçim güvenliği için tehlikelidir.

298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun’un 36’ncı maddesinde değişiklik önerilmiştir. Adres kaydı bulunmayan seçmenin, seçmen kütüğünden

düşmesi durumunda adres kaydı düşmeden önceki son adresi esas alınarak seçmen kütüğüne eklenmesi önerilmektedir. Bu öneri, seçmen kütükleri açısından seçim güvenliğini riske eden bir öneridir. Özellikle kişilerin oturmadıkları adreslerdeki ikametgâh kayıtları ile seçmen taşıması uygulamasına işlerlik sağlayan bir öneridir.

Komisyon aşamasında da gerekçe olarak 500 bin civarı seçmenin bu durum sebebiyle seçmen kütüğünden havuza düşmesi gösterilmektedir. Fakat bu kişilerin birçoğunun ya şüpheli adres işlemleri ya da bilinçli olarak yasal takiplerden kaçmak için adreslerini boşa düşürdüğü de bilinmektedir. Seçme hakkının kaybı engellenmek isteniyorsa da, bu, kişilerin ilgisi olmayan adresler üzerinden seçmen kaydının diriltilmesi usulü ile yapılamaz. Kaldı ki, “4 milyon” civarı oyu öngördüğü baraj oranı itibarıyla ile temsile dahil etmeyen iradenin, bu değişikliği “500 bin” seçmeni ileri sürerek gerekçelendirmesi de tutarlı değildir. Bu karşılaştırma, bir kez daha, demokratik hukuk devletin değer ve kurallarının, AKP-MHP ittifakı için, kendi partilerinin siyasi ikballeri için istedikleri durakta incekleri “tramvay” vagonlarından başka bir şey ifade etmediğini teşhir etmektedir.

10. Madde: Seçmen kaydının silinmesinin önüne geçmeyi amaçlayan Komisyon değişikliği: Bu maddede komisyon aşamasında aşağıdaki şekilde değişiklik yapılmıştır. Önerilen değişiklik ile seçmen kaydının tamamen silinmesinin önüne geçilmeye çalışılmıştır.

“Muhtarlık bölgesi askı listelerinin askı süresi içinde, bir seçim çevresinden diğerine yapılan seçmen nakil istemleri hakkında ilçe seçim kurulu başkanı tarafından, itiraz üzerine veya nakil isteminin şüpheli bir girişim olduğu kanaatine varılması üzerine resen yapılacak araştırma ve inceleme neticesinde, nakil isteminin kabul edilmemesi halinde seçmen kaydı dondurulmaz ve bir önce kayıtlı olduğu adreste seçmen kaydı devam eder.”

11. Madde: “Cumhurbaşkanı, Seçim Yasaklarından Bağışık Kılınmakta” ve maddenin bu şekilde yasalaşması, Türkiye Cumhuriyeti’nin “demokratik devlet” (md.2) niteliğini onarılmaz biçimde zedeleyecektir.

298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun’un 65, 66 ve 155’inci maddelerinde değişiklik önerilmiş ve başbakan, bakanlar ve milletvekillerinin seçim yasaklarına ilişkin düzenlemelerin yer aldığı bu maddelerdeki “Başbakan” ibareleri kaldırılarak sistem uyarlaması yapıldığı ifade edilmiştir. Oysa, yetkiyi düzenleyen diğer kanunlarda olduğu üzere, “başbakan” ibaresi yerine “Cumhurbaşkanı getirilmemiştir”. AKP-MHP ittifakının bu bilinçli ve kasıtlı ihmalıyla, Cumhurbaşkanı, seçim yasaklarından muaf tutulmuş olmuştur. Ne var ki, parlamenter rejimin geçerli olduğu dönemde Başbakan ve Bakanlar Kurulu’nun sahip olduğu tüm yetkilere bugün tek başına sahip olan Cumhurbaşkanı’nın bu yasaklardan bağışık tutulması, hiçbir biçimde meşru ve haklı bir nedene dayandırılmaz. Yürütme yetkilerini tek başına elinde bulunduran ve uygulamada parti genel başkanı olan Cumhurbaşkanı’nın seçim yasakları kapsamına alınması gerekmektedir. Bu nedenle, gerekçe olarak yazılan “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemiyle uyum düzenlemesi yapılmaktadır.” şeklindeki tek cümle, gerekçe yazma ciddiyetiyle bağdaşmadığı gibi, başta madde 67 gelmek üzere, Anayasa’nın birçok maddesine aykırılık oluşturan ikiye bölünmüş bir tavrın ifadesidir. Ulusal egemenlik denilince mangalda kül bırakmayan “nutuk demokratları”nın; İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimleri sürecinde halk iradesine karşı

sergiledikleri düşmanca ve kural tanımaz tutumdan vazgeçemediklerini ve Cumhurbaşkanı'nın devlet olanaklarını kendisinin ve partisinin öznel siyasi çıkarları için kullanmasını gaflet ve dalalet içinde alkışlamakta bir beis görmediklerini gözlemlemek, her hakiki demokrat için ibret vericidir.

Kanun teklifinin seçim yasakları konusunda Cumhurbaşkanı bakımından benimsediği bu demokratik hukuk devletiyle bağdaşmaz yaklaşımın bir başka tezahürü, 298 sayılı Kanun'a ilişkin değişiklikler getiren Cumhuriyet İttifakı'nın, bu Kanun'un ek madde 5'inde değişiklik teklif etmemiş olmasıdır. 2017 Anayasa değişikliklerinin öncesindeki sisteme ilişkin olarak 1986 yılında öngörülmüş olan düzenleme aşağıdaki gibidir:

“Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunların halk oyuna sunulmasında kullanılacak olan oy pusulalarının şekli; oy verme, oyların sayım ve dökümü, geçersiz oyların tespiti, sonuçların tutanağa geçirilmesi, ilçe, il ve Yüksek Seçim Kurulunca yapılacak birleştirme işlemleri; halk oyuna sunulan kanunla ilgili Türkiye Büyük Millet Meclisindeki çoğunluk ve azınlık görüşleri ile Cumhurbaşkanının görüşünün ve halk oyu sonuçlarının Türkiye Radyo ve Televizyonları aracılığı ile seçmenlere açıklanması ilkeleri bu Kanunda yer alan benzer hükümler dikkate alınarak Yüksek Seçim Kurulunca tespit ve ilan edilir.”

Cumhurbaşkanı'nın tarafsız olduğu parlamenter rejim dönemine ilişkin olarak öngörülmüş bu hüküm, günümüzde Cumhurbaşkanı'nın siyasi tartışmaların tarafı parti genel başkanı kimliğiyle uyusmamaktadır. Halkoyuna sunulan kanunla ilgili olarak çoğunluk ve azınlık görüşlerinin TRT'de açıklanması yeterli olup, uygulamada parti genel başkanı olabilen Cumhurbaşkanı'nın taraflı görüşünün zaten açıklanmakta olan iki görüşten birisinin kayırılması anlamına gelecek şekilde Türkiye Radyo ve Televizyonları aracılığı ile ayrıca seçmenlere açıklanması, halkoylamasında halkın gerçek iradesinin serbest şekilde ortaya çıkması yönünde bir engeldir ve Anayasa'nın 2. ve 67. maddelerine aykırıdır. Bu sebeple, 298 sayılı Kanun ek madde 5'deki “ile Cumhurbaşkanının görüşünün” ibaresi madde metninden çıkarılmalıdır.

Yine, kanun teklifinin, seçim yasakları konusunda Cumhurbaşkanı'nın sahip olduğu demokratik hukuk devletiyle bağdaşmaz ayrıcalıkların idamesi yönündeki iradesinin bir başka tezahürü, teklifin, 19/1/2012 tarihli ve 6271 sayılı Cumhurbaşkanı Seçimi Kanununun “Propaganda” başlıklı 13. maddesinde görevde olan Cumhurbaşkanı'na ilişkin olarak herhangi bir propaganda yasağı ve sınırlaması öngörülmemişken, bu konudaki eksikliği giderme yönünde de adım atmamış olmasıdır. Söz konusu maddenin dördüncü fıkrasına göre, “*Propaganda döneminde Başbakan, bakanlar ve milletvekilleriyle ilgili yasaklara ilişkin hükümler dâhil olmak üzere propagandaya dair diğer hususlarda 298 sayılı Kanun hükümleri kıyasen uygulanır*”. Buna karşın, 6271 sayılı ve 298 sayılı Kanunlarda görevdeki Cumhurbaşkanı için muadil bir propaganda yasağının öngörülmemiş olması, Cumhurbaşkanı'nın günümüzde siyasi tartışmaların başat bir tarafı olma konumuyla uyusmamaktadır. Anayasa'nın 101. maddesinin 2. fıkrası uyarınca bir kimsenin iki defa Cumhurbaşkanı seçilebileceği de dikkate alındığında, 6271 sayılı Kanun'a görevdeki Cumhurbaşkanı'na ilişkin propaganda yasaklarının dercedilmesi zorunludur.

Anayasa'da “Cumhurbaşkanı yardımcıları” bakanlardan ayrıca sayıldığı için “Cumhurbaşkanı yardımcıları” da, Cumhurbaşkanı ile birlikte yasaklar kapsamına dahil edilmelidir.

12. Madde: “Seçim Kurullarının lağvedilmesi”, Anayasa’ya çifte aykırılık oluşturacaktır.

Teklif maddesiyle, 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıktan ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 32’nci maddesinde değişiklik önerilmiştir. Seçim kurullarının oluşumu açısından geçici madde ile bu teklifin kabul edilmesi ve yürürlüğe girmesi durumunda bu tarihten itibaren üç ay içinde seçim kurullarının bu teklif çerçevesinde oluşturulması ve oluşan heyetlerin önceki kurulun görev süresini tamamlaması önerilmiştir.

İlçe seçim kurulları, Ocak 2022 sonu itibarı ile yürürlükteki kanuna göre oluşturuldu ve iki yıl süreyle görev yapacaklar. Teklif kabul edilir ve yürürlüğe girerse mevcut kurulların dağıtılması ve yeni kanuna göre oluşturulması önerilmektedir. Henüz oluşmuş ve iki yıl görev yapacak kurulların görevlerine son verilmesinin hukuki ve haklı hiçbir dayanağı olmamakla birlikte, seçim hukukunu uygulayan merciiin yeni kanun araştırmalarıyla görev süresi dolmadan lağvedilmesi, hukuk devleti ilkesinin ihlalidir.

Önerinin Anayasa’nın 67/son hükmünü ihlal ettiği iddialarına karşı ise, YSK üyelerinin görev sürelerinin bir yıl uzatılmasını Anayasa’ya aykırı bulmayan AYM kararına dayanılmaktadır. Oysa ki, AYM’nin 14.3.2019 tarih ve 2019/14 E. 2019/16 K. Sayılı kararı dikkatli okunduğunda, kararın, burada söz konusu edilen önerinin Anayasa’ya aykırılığı savını çürütmeyip, bilakis pekiştirdiği ortaya çıkar. Şöyle ki:

2001 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile 67. maddeye eklenen yedinci fıkranın “*Konjonktürel değişikliklere seçim kanunları açısından yer verilmemesi amaçlanmıştır*” şeklinde açıklanan gerekçesi de anılan fıkra da ifade edilen seçim kanunlarından ne anlaşılması gerektiğine ilişkin anlayışı ortaya koymaktadır. Buna göre anayasa koyucunun Meclis çoğunluğunu elinde bulunduran parti veya partilerin seçime bir yıl kala seçim sürecinde kendi lehlerine veya diğer parti ya da adayların aleyhine sonuç doğuracak biçimde değişiklikler yapılmasını öngören yasal düzenlemeleri, Anayasa’nın 67. Maddesinin yedinci fıkrası bağlamında seçim kanunu olarak nitelediği anlaşılmaktadır. (AYM, 14.3.2019 tarih ve 2019/14 E. 2019/16 K, pg.12)

AYM kararında, “*anayasa koyucunun Meclis çoğunluğunu elinde bulunduran parti veya partilerin seçime bir yıl kala seçim sürecinde kendi lehlerine veya diğer parti ya da adayların aleyhine sonuç doğuracak biçimde değişiklikler yapılmasını öngören yasal düzenlemeler*” şeklinde tariflenen değişiklikler, Anayasa 67/son açısından seçim kanunu olarak nitelenmiştir.

AYM kararında YSK üyelerinin görev süresinin uzatılmasında Anayasa 67/son hükmüne aykırılık bulunmamıştır, “[z]ira kural YSK üyelerinin mesleki teminatları ile görev ve yetkilerinde herhangi bir değişiklik içermemektedir. Kural Anayasa’ya uygun olarak seçilen ve görevlerini hâkimlerin bağımsızlığı ve tarafsızlığı ilkesine göre yerine getiren mevcut YSK üyelerinin görev sürelerinin bir yıl uzatılmasından ibarettir.” şeklinde açıklamıştır. (AYM, 14.3.2019 tarih ve 2019/14 E. 2019/16 K, pg.15)

İlgili karar bu bağlamda ele alındığında, halihazırdaki seçim kurullarının yürürlükteki yasaya göre belirlenmiş olduğu da düşünülmeli, henüz Ocak 2022’de tespit edildikleri ve yaklaşık iki yıl görev süreleri olduğu dikkate alınmalıdır. Önerilen değişiklik bu itibarla YSK üyeleri ile ilgili kararda olduğu gibi mevcut üyelerin görev sürelerinin “kamu yararı” kapsamında uzatılması ve tecrübelerinin yaklaşan seçimlerde kullanılması şeklindeki bir saikle ilintili değildir. Yasa

kapsamında henüz oluşturulmuş ve Ocak 2024 tarihine kadar görev yapacak üyelerin “görev süreleri” sonlandırılmakta, “seçim kurulu başkanlığı” açısından mesleki teminatları hiçe sayılmaktadır. Değişiklik ile kurulların yapısı tamamen değişmekte ve işbu madde ile de değişikliğin yasaya göre kurulmuş kurulların görevleri sonrası uygulanması değil ama görev süreleri de hiçe sayılarak, Anayasa 67/son kapsamındaki bir yıllık bekleme süresinin aşılması suretiyle uygulanması öngörülmektedir. Ocak 2024’e kadar görev yapacak ve bu itibarla Anayasa’ya göre yapılacak ilk genel seçim tarihi olan 18 Haziran 2023 seçimlerinde de görevde olacak mevcut kurulların lağvedilmesini öngören bu düzenlemelerin, AYM’nin anılan kararındaki “*Meclis çoğunluğunu elinde bulunduran parti veya partilerin seçime bir yıl kala seçim sürecinde kendi lehlerine veya diğer parti ya da adayların aleyhine sonuç doğuracak*” kriterine tam olarak uyduğu açıktır. Bu itibarla, hem yasanın uygulama tarihinin 67/son kapsamındaki 1 yıllık süre esasıyla ele alınması gerekirken “mevcut kurullar” açısından görev süresinin sonlanmasının beklenmesi Anayasa gereğidir. Yürürlükteki seçim kurullarının görev süreleri ve mesleki tecrübeleri de göz ardı edilerek lağvedilmelerinde, kamu yararı da bulunmamaktadır. Öyle ki, seçime yaklaşık bir yıl kalmışken önerilen bu yeni usulle üyelerin seçiminin kıdeme değil, kura/şans usulüne bırakılması sebebiyle, böylece seçilecek üyelerin büyük kısmının tecrübe sahibi olmamaları ihtimali yüksektir ve bu durum kamu yararını ihlal etmektedir.

Yaklaşık iki yıl görev süresi olan ve seçim hukukunu uygulayan kurulların lağvedilmesi, ayrıca Anayasa madde 37’deki “kanuni hakim güvencesine”, madde 138’deki “mahkemelerin bağımsızlığı” ilkesine ve madde 139’daki “hakimlik ve savcılık teminatlarına” açıkça aykırıdır. Kıdemli yargıçların bu şekilde görevlerinin sonlandırılması, haysiyetlerini rencide edicidir ve Anayasa madde 17’ye de aykırıdır.

13. Madde: Muhtarlık seçimi, seçim sonrası belirsizliklerle gölgelenemez: Muhtarlık seçimleri sonucunda seçilen muhtarın tespitine yönelik öneridir. Öneri ile muhtarlık seçimleri sonrası birinci olan adayın bir ay (komisyon aşamasında bu süre on güne düşürülmüştür) içinde seçilme yeterliliğini gösteren belgeleri ibraz etmesi aranmıştır. Engel bir durum olması halinde ise sırasıyla arkadan gelen diğer adaya aynı olanak tanınmıştır. Bu durum, seçmen iradesiyle seçilmemiş kişilerin beş yıl gibi uzun bir süre ile görev yapması sonucunu doğuracaktır. Oysa, seçilme yeterliliği olmayan kişiler sorunu aşılma isteniyorsa, seçilme yeterliliğine seçimden önce bakılması ve birleşik oy pusulası gibi konuların çözülmesi gerekir. Getirilen öneri, sorun çözmekten ziyade, meseleyi seçmen iradesine saygısızlık yapılması için bir bahaneye tahvil etmiştir. Hem seçme hem de seçilme haklarının etkili bir şekilde güvencelebilmesi, bu düzenlemenin reddini gerektirir.

14. Madde: Yürürlük

15. Madde: Yürütme

VIII. 2/4284 ESAS SAYILI MİLLETVEKİLİ SEÇİMİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİNİN KOMİSYON GÖRÜŞMELERİ

Teklifin komisyon görüşmeleri, 23 Mart Çarşamba günü saat 15:00’te TBMM Anayasa Komisyonu’nda başlayıp, 24 Mart Perşembe sabahı 08.00 civarı 17 saatlik kesintisiz mesai ile tamamlanmıştır.

“İlk önce” kuralına uyulmamıştır:

“Komisyonlar, kendilerine havale edilen tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler.” (İçtüzük, md.38/1) hükmüne karşın, teklif sahipleri sunuşlarının ilk sıraya alınması, açıkça İçtüzük ihlal sonucunu doğurmuştur.

Anayasa’ya Aykırılık Önergesi İçtüzük Madde 38

Teklifin görüşmelerinin başında Cumhuriyet Halk Partisi, İçtüzük Madde 38 hükmü uyarınca Anayasa’ya uygunluk incelemesi yapılmasına, bu kapsamda Anayasa’ya aykırı olan teklifin çekilmesi veya alt komisyona havale edilmesi talep önerge ile talep edilmiştir. Fakat İçtüzük 38 kapsamındaki Anayasa’ya uygunluk incelemesi önergesi, müzakere edilmeden çoğunluk oylarıyla hiçbir gerekçe sunulmadan reddedilmiştir.

Birbiriyle İlgili Kanun Tekliflerinin Birleştirilmesi Önergesi (İçtüzük Madde 26 ve 35)

27. Yasama döneminde Cumhuriyet Halk Partisi milletvekilleri tarafından TBMM’ye sunulmuş ve Anayasa Komisyonu’na sevk edilen ve seçim kanunlarıyla ilgili kanun tekliflerinin birleştirilmesine ilişkin önergemiz sunuldu. Fakat yine komisyon, bu teklifleri tek tek incelemeyi ve talebimizi müzakere etmeden parmak hesabıyla reddetti.

Teklifin Maddelerinde Değişiklik Yapılması ve Teklife Yeni Madde Eklenmesi Önergeleri (İçtüzük Madde 87)

Cumhuriyet Halk Partisi, Komisyon görüşmelerinde İçtüzük kaynaklı bütün haklarını kullanmıştır. Kanun teklifinin 13 maddesine ilişkin değişiklik önergeleri sunulmuştur. Cumhuriyet Halk Partisi, önergelerimize ilişkin görüş dahi belirtmeden reddetmiştir. Yapıcı ve ön açıcı bir konum üstlenerek Teklifte yeni madde eklenmesine ilişkin 15 önergemizi de sunduk ve bu önergelerimiz de tartışılmadan reddedildi. Sunduğumuz önergelere ilişkin bilgiler şu şekildedir:

IX. 2/4284 ESAS SAYILI MİLLETVEKİLİ SEÇİMİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİNİN MADDELERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN CHP ANAYASA KOMİSYONU’NUN VERDİĞİ ÖNERGELER

1. 1’nci maddeye ilişkin barajın %7’ye düşürülmesi önerilmiştir. **Biz, yürütmenin yasama organından çıkmadığı güncel durumda, seçim barajının kaldırılmasını önermekteyiz.**

2. 3'üncü ve 4'üncü maddelerinin **değiştirilmesini** öneriyoruz. Bu maddeler ile seçime katılma kriterlerinden **“TBMM’de grubu olmak” kriterinin korunmasını ve seçime katılma yeterliliği kazanmış partilerin iki defadan fazla üst üste kongrelerinin yapılmamış olmaması durumunda seçime katılma hakkını muhafaza etmesi düzenlemesine ise AYM ihtarı kaydı ekliyoruz.**

“Seçime katılma yeterliliği elde eden parti, Siyasi Partiler Kanununda öngörülen ve parti tüzüğünde belirtilen süreler içerisinde ilçe, il ve büyük kongrelerini üst üste iki defadan fazla yapmadığı Anayasa Mahkemesi’nin ihtar kararı ile tespit edilmemiş olmak koşuluyla seçime katılma hakkını muhafaza eder.”

3. 5'inci madde ile **il seçim kurullarının oluşumuna ilişkin** köklü değişiklikler teklif edilmektedir. Teklife göre kadem koşulu kaldırılmakta, kuranın ne şekilde yapılacağı belirlenmemektedir. **Biz, hiçbir gerekçe olmadan seçim hukukumuzun bu en kadim ve nesnel kuralını kaldıran ve ihtilafa açık olan bu oluşum şekli karşısında, bu önerinin teklif metninden çıkarılmasını önermekteyiz.**

4. 6'ncı madde ile **ilçe seçim kurullarının oluşumuna ilişkin** köklü değişiklikler teklif edilmektedir. Teklife göre kadem koşulu kaldırılmakta, kuranın ne şekilde yapılacağı belirlenmemekte ve istemeyen hâkimin kuraya katılmaması olanağı ile hakimlere kuraya katılmamaları için baskı yapılmasının önü açılmaktadır. **Biz, hiçbir gerekçe olmadan seçim hukukumuzun bu en kadim ve nesnel kuralını kaldıran ve ihtilafa açık olan bu oluşum şekli karşısında bu önerinin teklif metninden çıkarılmasını önermekteyiz.**

5. 7'nci madde ile **sandık kurulu oluşumunda** “Sandık kuruluna üye bildirme hakkı olan bir parti; oluru olmadan başka bir parti üyesini sandık kurulu üyesi olarak gösteremez.” önerisi getirilmiştir. Bu önerideki **“olur”un ne şekilde olacağının belirsizliği ve baskı unsuru olabileceği gerekçeleriyle, bu önerinin teklif metninden çıkarılmasını önermekteyiz.**

6. 8'inci madde ile **mahalli idareler ve muhtarlık seçimlerinde** “yapılacak seçimlerde, birinci fıkra gereğince yerleşim yeri adresine göre oluşturulan üç ay önceki seçmen kütüğü üzerinden güncelleme işlemleri” teklifi ile seçimden üç ay önceki adres kayıtlarının esas alınması önerilmektedir. Biz, **seçme hakkını açıkça aykırı olan bu önerinin teklif metninden çıkarılmasını öneriyoruz. Şöyle ki; bir kişinin muhtar adayı olabilmesi için bir yere 6 ay önce yerleşmiş olması gerekirken, kendisine oy kullanabilmesi için 1 yıl önce yerleşmiş olması gerekliliği gibi bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Yeni seçmenlerin, tayin vb. durumların ne olacağı kayda alınmadığı için bu durumdaki kişilerin de seçme hakkını kullanamayacakları açıktır.**

7. Teklifin 9'uncu ve 10'uncu maddeleriyle, “Adresi kapanmış olması sebebiyle adres kayıt sisteminde gözükmeyenler, en son seçmen olduğu adrese göre seçmen listelerine kaydedilirler.” cümlesinin eklenmesi önerilmektedir. **Bu durum seçmen listelerinde şaibelere sebep olabilecektir. Daha doğru bir şekilde düzenlenmesi için bu maddenin de teklif metninden çıkarılması önerilmiştir.**

8. Teklifin 11'inci maddesi ile **seçim yasakları kapsamındakiler düzenlenirken “Cumhurbaşkanı” dahil edilmemiştir.** Kanun teklifinde, artık sembolik bir Cumhurbaşkanı’nın bulunmaması ve **bütün yürütme yetkilerine tek başına sahip bir “Cumhurbaşkanı’nın” var olduğu hususları dikkate**

alınmamıştır. Bu itibarla, demokrasinin bir gereği olarak, “Cumhurbaşkanı’nın” yasaklar kapsamına eklenmesi tarafımızca önerilmiştir.

9. Teklifin 12’nci maddesi ile seçim kurullarının oluşumuna ilişkin önerilerin, bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren üç ay içinde, bu kanun kapsamında yeniden oluşturulması düzenlenmiştir. Henüz Ocak 2022’de oluşmuş ve iki yıl görev yapacak seçim kurullarının bu yönde bir müdahale ile dağıtılması kabul edilemez. Seçim kanunlarında yapılan değişikliklerin uygulanabilmesi için 1 yıl beklenmesi gereği Anayasa madde 67 uyarınca açıkken; bu hükümlerin uygulamasının erkene alınması, Anayasa’ya açık şekilde aykırıdır. Bu maddenin teklif metninden çıkarılmasını önermekteyiz.

10. 13’üncü madde ile muhtarlık seçimlerine ilişkin getirilen ve belirsizliğe yol açan, seçilen muhtara adeta kayyum fiilen kayyum atanması sonucu doğuracak önerinin de tekliften çıkarılmasını öneriyoruz.

11. 14’üncü madde yürürlüğe ilişkin maddedir. Yürürlük tarihi olarak Resmi Gazete’de yayınlanmasından üç yıl sonra yürürlüğe girmesini öneriyoruz. Zira yaklaşık 1 yıl kalan genel seçimlerin ve 2 yıl kalan yerel seçimlerin bu tekliften etkilenmemesini amaçlıyoruz.

X. 2/4284 ESAS SAYILI MİLLETVEKİLİ SEÇİMİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİNE YENİ MADDE EKLENMESİNE İLİŞKİN CHP ANAYASA KOMİSYONU’NUN VERDİĞİ ÖNERGELER

1. Seçimlerde kullanılan **parmak boyasının** yeniden uygulamaya konulması için 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanununa ek madde ihdasına ilişkin önergemiz.

2. **Mühürsüz oy pusulalarının** seçim sonuçlarını etkilemesinin önüne geçilmesi için 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanununun 98. ve 101. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasına ilişkin **2 önergemiz.**

3. Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerinin, bir başka deyişle, iki ayrı erkin seçiminin aynı gün yapılması bir kez sorunlu iken; bir de **aynı zarf içerisinde** yapılan oylamanın birbirini etkilemesi sonucunu önlemek için vereceğimiz önerge. (298/68 md)

4. **Kolluk güçlerine çağrı yapmaya** yetkili ve bu konuda öncelikle sorumlu olan sandık kurulu başkanı ve üyeleri varken, kötüye kullanılma riski olacak şekilde **seçmenlerin** de sandık çevresine ilişkin olarak ihbarda bulunmaları olanağını sağlayan düzenlemeyi kaldıran önergemiz. (298/82)

5. **Engellilerin** tek başlarına oy kullanabilmeleri için her türlü araç gerecin o sandıkta bulundurulması ve teknik alt yapının hazırlanması için 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanununun 93. maddesine eklenmesi için verdiğimiz önergemiz.

6. “Aynı binada oturanların farklı sandık çevrelerine kaydedilmesinin önünü açan”, seçim güvenliği açısından sıkıntı yaratacak şekilde **sandık çevresinde bilinmeyen seçmenlerin eklenmesi** ve sandık çevrelerinde müdahale ihtimalini doğuran 298 sayılı *Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanununun* 5. maddesiyle yürürlükteki düzenlemenin kaldırılmasıyla ilgili önergemiz.

7. Cumhurbaşkanlığı’nın tarafsız olduğu parlamenter rejim zamanında konulan 298 sayılı *Kanununun* Ek 5. maddesinde **halk oyuna sunulan kanunla ilgili olarak Cumhurbaşkanının görüşünün TRT’de açıklanması**; günümüzde Cumhurbaşkanlığı siyasi tartışmaların tarafı parti genel başkanı kimliğini taşıdığından ve onun halk oyuyla ilgili taraflı olacak görüşünün TRT’de açıklanması halkın gerçek iradesinin serbest şekilde ortaya çıkması yönünde bir engel oluşturacağından, ilgili maddedeki Cumhurbaşkanlığı ibaresinin çıkartılması için verdiğimiz önergemiz.

8. 6271 sayılı *Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanununun* 13. maddesinin, **propaganda döneminde başbakan, bakan ve milletvekilleriyle ilgili yasakların**, 2017 Anayasa değişiklikleriyle ortaya çıkan başbakanlık makamının kaldırılması ve Cumhurbaşkanlığı’nın taraflı parti genel başkanına dönüşmesi sonucu günümüzdeki konumundaki Cumhurbaşkanlığı için de uygulanması için verdiğimiz önerge.

9. Seçimlerde oy kullanan ve yurt dışında yaşayan yurttaşlarımızın seçim çevrelerini temsilen seçilebilmeleri amacıyla “*yurtdışı seçim çevresinden milletvekili seçilmesine ilişkin*” 2839 sayılı *Milletvekili Seçim Kanununun* 3., 4. ve 34/A maddeleriyle ilgili **3 adet** önergemiz de bulunmakta. “*Milletvekili sayısı 600’dür. Bunun 490’ı yurt içi, 10’u yurt dışı seçim çevresinden seçilir. 100 milletvekili ise ülke seçim çevresi esas alınarak seçilir.*”

10. Hazine yardımı için, kullanılan oyların **%3’ünü almış** olma koşulunun siyasal partiler arasında “**fırsat ve olanak eşitsizliği**” yaratması nedeniyle %1 olarak değiştirilmesine ilişkin verdiğimiz önergemiz.

11. 2972 sayılı *kanunun* 32. maddesine ilişkin olarak vereceğimiz önergeyle **muhtarlık seçimleri için birleşik oy pusulası** esasının getirilmesi ve muhtarlık seçimlerinin şaibesiz bir ortamda yapılmasına ilişkin önergemiz.

12. 298 sayılı *Kanun’un* 14’üncü maddesine ilişkin olarak, sandık ve seçim bölgelerine ve seçmen listelerine valilerin müdahalesi olanağını sağlayan düzenlemenin kaldırılmasıyla ilgili önergemiz.

XI. SONUÇ VE ÖNERİLER

Seçim mevzuatı bakımından; Anayasa madde 67’nin yasa için öngördüğü bir yıllık uygulama yasağına iki ay kala, oldukça azalmış bulunan seçim hukuku ilkelerinin de terk edilerek, tamamen Cumhurbaşkanlığı’nın gelecek seçimleri kazanma ereğine yönelik torba yasa önerisi, hukukun genel ilkelerine, demokratik hukuk devletinin gereklerine, Anayasa’nın amir hükümlerine çok yönlü olarak aykırıdır; siyasal etik ilkeleri ile de bağdaşmamaktadır.

Bu nedenle, her şeyden önce, 2/4284 sayılı yasa önerisinin bu şekilde yasalaşmaması ve Anayasa’ya aykırı öğelerden elden geldiğince arındırılması için, bilgi temelinde demokratik muhalefetin bütün yol ve yöntemleri, Komisyon toplantısında işletilmeye çalışılmıştır.

Kuşkusuz yapılması gereken, ‘bu tür yamalı ve parçalı torbalar’ yerine, adil ve özgür seçimler için dağıtık seçim mevzuatını tek bir metinde toplayan bir yasa çalışması olmalıdır. CHP olarak, 2/4284 sayılı yasa önerisi vesilesiyle seçim hukukumuzun daha adil ve güvenli ilkelere kavuşturulması amacıyla, 15 kalemde toplanan ek madde ihdası önerisinde bulunmuş; ancak hepsi, gerekçesiz olarak ve sadece el kaldırmak suretiyle reddedilmiş bulunmaktadır.

Nitelikli yasama yönünde çaba harcarken, parlamenter rejim ekseninde hukuk devleti için yürütülen anayasa çalışmalarına ivme kazandırma gereği, seçim torba yasa önerisi vesilesiyle bir kez daha doğrulanmıştır. Gerçekten, ‘parti başkanlığı yoluyla devlet başkanlığı ve yürütme’ (PYDBY) terk edilmediği sürece, Anayasa madde 67’nin öngördüğü seçme ve seçilme haklarını demokratik hukuk devleti gerekleri doğrultusunda güvenceleme olanağı bulunmamaktadır.

Anayasa Komisyonu tarafından, “demokratik hukuk devleti”nin özünü boşaltacak açıkça Anayasa’ya aykırı hükümler içeren bir yasa önerisinin kabul edilmesi, Cumhuriyet İttifakı ortaklarınca sürekli kullanılan “beka sorunu”na dikkat çekme gereğini yaratmış bulunuyor. Şöyle ki; söz konusu olan Devlet’in bekası olup, bunun da nitelikleri, Anayasa madde 2’de belirlenmiştir. Buna karşın, 2017 Anayasa kurgusu ve uygulanma tarzı, “kişi+parti+devlet” füzyonunu beraberinde getirdiği, için, beka, Devlet yerine, iki parti ve daha çok iki kişi iktidarının bekasına indirgenmiş bulunmaktadır. Torba seçim yasa önerisinin özeti budur. Ne var ki, Türkiye’nin demokratik birikimi, sayısal çoğunluk yoluyla, siyasal ve anayasal kazanımların boğulmasına izin vermeyecek derecede yoğun ve güçlüdür.

İbrahim Özden Kaboğlu

İstanbul

Ali Mahir Başarır

Mersin

Levent Gök

Ankara

Aysu Bankoğlu

Bartın

Bülent Tezcan

Aydın

Murat Emir

Ankara

MUHALEFET ŞERHİ

1- GENEL DEĞERLENDİRME:

Ülke gündeminde uzunca bir süredir konuşulan ve içeriği hakkında çeşitli görüşler öne sürülen Milletvekili Seçim Kanunu ile Siyasi Partiler Kanunu hakkında değişiklik öngören kanun teklifi Komisyon gündemine gelmiş ve görüşmeleri neticelenmiştir.

Kuşkusuz seçme ve seçilme hakkı ile doğrudan ilintili olan ve değişikliğe konu mevzuatlar, parlamenter sistemin yürürlüğe girdiği ilk andan itibaren beklenti ve tartışmaları da beraberinde getirmiş; çok partili hayatın yaşama geçmesi ile birlikte önemi de artmıştır. Zira her iki mevzuat da demokratik toplum yapısı ile doğrudan ilintilidir.

Atina demokrasisinden itibaren dünyada çeşitli biçimleriyle süregiden yönetime katılma biçimleri, modern hukuk sisteminde şimdiki yerini almıştır. Türkiye’de ise çok partili hayata geçiş aşamasından itibaren yaşanan sancılıların hala izlerini taşıdığını görmekteyiz. Nitekim bir müddet iki partili dönem ülke tarihine damgasını vurmuş; ardından dünyada da yaşanan gelişmelerle birlikte daha çok sayıda siyasi parti varlıklarını göstermiş, TBMM’de de temsil olanağı bulmuştur. Ancak ne var ki 12 Eylül darbesinin ardından çok sayıda partinin kapatılması ve liderlerinin cezaevi süreçleri günümüzde de yansımalarını bulmuştur. Bu noktada bir parantez açarak; iktidarın özellikle 2015 yılından itibaren partimize yönelik girişimlerinin, kazandığımız belediyelere atanan kayyımların, milletvekilleri ve eş genel başkanlarımızı cezaevine götüren süreç ve dahi böylesi karanlık bir ortamda gerçekleşen seçimler, 12 Eylül dönemini aratacak bir biçimde tarihin karanlık sayfalarındaki yerini almıştır.

Öte yandan Türkiye’nin kısa tarihi ile ters orantılı biçimde siyasi partilerin kapatılması yönünde seyreden AYM kararlarının çokluğu, demokrasinin ne çok sekteye uğradığının bir göstergesi olmuştur. Siyasi partilerin kapatılmasından yana olmadığını söyleyerek iktidara yürüyen ve dahi bu deneyimden kendisi de geçen iktidarın, halihazırda partimizin kapatılması noktasında ne kadar yüksek perdeden efor sarfettiğini de bu noktada belirtmek yerinde olacaktır.

Kuşkusuz demokrasiyi sekteye uğratan olgu sadece parti kapatmalarla sınırlı kalmamış; seçim mevzuatlarına konjonktöre ve iktidarın ihtiyaçlarına göre yapılan keyfi müdahaleler de demokratik siyaset zeminini darbeleyen hamleler olagelmıştır.

Bir ülkede demokrasinin temel ölçütlerinden birisi de, halk iradesinin, yurttaş iradesinin engellenmeden ülkenin yönetim şemasına etkin ve aktif bir biçimde dâhil olabilmesi ve böylece en azınlıkta olan fikirlerin dahi dillendirilebileceği, en azınlıkta olan toplumsal kesimlerin dahi temsil edilebileceği imkânların yaratılabilmesidir. Elbette bunun

sağlanabilmesi için seçim barajı gibi Türkiye’de demokrasinin gelişmesi önünde kangrenleşmiş bir engele dönüşen mekanizmaların lağvedilmesi gerekir. Seçim barajı, siyasi partilerin parlamentoda temsil hakkı elde etmesi için, ulusal veya yerel düzeyde toplam geçerli oyların belli bir yüzdesini almalarını zorunlu kılan düzenlemelerdir. Bu garabet uygulama, demokratik talepleri olan birçok toplumsal dinamiğin parlamentoda temsilini kasten engellemektedir.

Son günlerde oldukça yoğun bir şekilde tartışılan ve güçlendirilmesine dair çeşitli görüşlerin ifade edildiği parlamenter sistem; bilindiği üzere farklı toplumsal kesimlerin temsiliyeti fikri üzerine kurulmuştur ve temel araçlarından biri seçimlerdir. Dolayısıyla seçim sistemi, toplumdaki farklı dünya görüşlerine sahip partilerin, kadınların, gençlerin, farklı kimlik ve inançlara sahip yurttaşların, engelli bireylerin ülke yönetimine ve yasama faaliyetlerine adil bir şekilde katılmasını sağladığı ölçüde, ülke ve kent sorunlarının çözümünde gerçekten bir araç olabilir. Aksi durum, seçimlere sembolik bir seremoni rolü biçmek ve ülkede demokrasi varmış havası yaratma illüzyonist çabasıdır.

Toplumun, özellikle yoksul, emekçi, mağdur ve ezilen kesimlerinin ülke ve kent yönetimine katılma mekanizmaları ne ölçüde adil ve demokratik ise, o siyasal sistem o ölçüde meşrudur. Dolayısıyla, ülke ve kent yönetimlerinin hangi toplumsal kesimler tarafından, hangi yöntemlerle belirlendiği demokrasinin temel kriteridir. Yönetimlerin seçimle belirleniyor olması, o sistemi demokratik ve meşru kılmaya yetmez.

Seçimler, temsil adaletinin sağlandığı, yurttaşların hiçbir baskıya maruz kalmadan, temsilcilerini özgür iradeleriyle serbestçe belirleyebildiği, siyasi partilerin eşit şartlarda rekabet ettiği koşullarda ülke sorunlarını çözmenin meşru bir dayanağı olabilir.

Bu temelde 1980 cuntası ürünü seçim barajının amasız fakatsız sıfırlanması, böylelikle demokratik katılım ve temsiliyet önündeki bu çağdışı kısıtlamanın ülke gündeminden çıkarılması şarttır.

Gerek eşit oy ilkesini, gerekse bunu gerçekleştirme aracı olan temsilde adalet ilkesini korumanın yüksek yurt içi barajlarla bağdaşabileceği, hukuksal değil, siyasal bir savdır. Bu nedenle yönetimde istikrar ilkesini, istikrarlı yönetimi mümkün kılacak adaletli bir temsil anlamında değil de, salt çoğunluğun sağlanması anlamıyla kabul etmek, demokrasinin temel ilkelerinden olan azınlığın kendini ifade edebilme ve bunu başta yasama organı olmak üzere her düzeye yansıtabilme ve demokratik yollardan çoğunluğa gelebilme hakkını sınırlamak anlamına gelir.

Yüzde onluk barajda ısrar edilmesi bizatihi çok partili siyasi zemini hazmedememekle eş anlamlıdır. Sözümona yüzde on seçim barajını yüzde yediye indirme lütfunda bulunuyor görünmek dahi iktidarın demokratik müzakere ve ortak kararlaşma usulüne ne kadar mesafeli olduğunun kanıtıdır.

Ancak, mevcut antidemokratik anayasa dahi çok partili demokratik yaşamı seçtiğine, siyasal partileri de demokratik siyasal yaşamın vazgeçilmez unsurları olarak kabul ettiğine, siyasal partilerin varlık nedeni de iktidar ve bunun ilk adımı olarak da TBMM’de temsil edilmek olduğuna göre, bunu olanaksız hale getiren düzenlemeler; Anayasa’nın 2. maddesindeki demokratik devlet ilkesine, anayasanın başlangıç bölümünün 6. fıkrasına göre her yurttaşın kullanacağı belirtilen temel haklardan biri olan Anayasa’nın 68. maddesindeki siyasi parti kurma hakkına aykırıdır. Çünkü siyasi partiler, rastgele örgütlenmeler değil, anayasal yollardan iktidara gelmek ve ülkeyi yönetmek iddiası ile kurulmuş örgütlerdir. Bunun engellenmesi Anayasa’ya aykırıdır.

Seçim çevreleri özelinde milletvekili çıkarabilecek düzeyde oy almalarına karşın, ülke genelinde %10 seçim barajını aşamadığı gerekçesiyle milletvekili çıkaramayan siyasi partiler Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne temsilci gönderememekte, diğer taraftan birçok ilde oy sayısı itibarıyla hak etmeyen partilerin milletvekili çıkarmasına yol açılmaktadır. Örneğin 2002 Genel Seçimlerine 19 siyasi parti katılmasına rağmen meclise sadece AKP ve CHP girebilmiştir. AKP oyların %34.28’ni alarak 363, CHP ise oyların %19.38’ni alarak 178 milletvekili ile mecliste temsil edilirken, yurttaşların %47’si mecliste temsil edilmemiştir.

Nitekim on yıllardır uygulanan %10 seçim barajı yurttaşlarının demokratik adil temsil ve yönetime katılma hakkının önüne konulan bir barikata dönüşmüştür. Bu barikatın aşılması, gerçek temsiliyetin sağlanması adına partimiz öncülleri bir dönem bağımsız adaylık yöntemiyle parlamentoya girmeyi başarmış ve mevcut seçim barajını boşa çıkarmıştır. İlerleyen süreçte toplumun demokrasiye olan açlığı ve derin arzusu; partimizi 7 Haziran 2015, 1 Kasım 2015 ve 24 Haziran 2018 genel seçimlerine taşımış, seçimler sonucunda iktidarın bir zırh olarak koyduğu perde yıkılmış ve halkımızın iradesi barajları aşarak meclise taşınmıştır.

Barajın tümüyle ortadan kaldırılması ile demokratik siyaset zeminine yaklaşılabileceği gerçeği akıllardan çıkarılmamalı ve dünya ölçeğinde demokratik toplum düzeyine uygun bir düzenleme gündeme getirilmelidir. Hasılı barajın yüzde yediye indirilmesinin bir anlamı bulunmamaktadır.

Şüphesiz Türkiye’de demokrasinin güçlenmesi, Kürt sorunu başta olmak üzere temel demokratikleşme sorunlarımızın çözümü, ancak ve ancak tüm farklı siyasi görüşlerin bir arada bulunduğu, müzakereler yürüttüğü çoğulcu bir parlamenter zeminde mümkündür. Ancak şunu kabul etmek gerekir ki bugün gelinen noktada bu parlamento aldığı kararların, yaptığı yasaların neredeyse hiç birini çoğulcu esaslarla değil çoğunlukçu refleks ve uygulamalarla yapmaktadır. Ülke demokrasisinin geleceği açısından en önemli sorunlardan biri de bu tarz ve yöntemidir.

Diğer yandan, mevcut seçim ve siyasi partiler mevzuatı salt barajın kaldırılması ile demokratik hale gelebilecek düzeyde değildir. İçeriğinde hala çok sayıda ayrımcı düzenleme mevcuttur ve mevcut kalmaya devam ettikçe de gerçek demokrasiye erişilmesinden söz etmek mümkün gözükmemektedir.

Seçim mevzuatında sorun teşkil eden ve çözümü adına tek bir taşın dahi yerinden kaldırılmadığı, devam eden ve en az yüksek seçim barajı kadar çoğulcu demokratik bir yönetim zeminini baltalayan bir diğer temel mesele ise siyasi partilerin seçimlere katılabilme yeterliliğine ilişkin iptidai düzenlemelerdir. Bu kanun teklifinde ne yazık ki bu temel soruna dair de hiçbir değişiklik öngörülmemekte ve bu antidemokratik uygulama daha da ağırlaştırılarak sürdürülmek istenmektedir.

Siyasi Partiler Kanununun 36'ncı maddesinde belirtildiği üzere; Türkiye'de siyasi partilerin milletvekili genel ve ara seçimlerine ve belediye başkanlığı ile belediye meclisi, il genel meclisi üyelikleri genel ve ara seçimlerine katılabilmeleri için illerin en az yarısında, oy verme gününden en az altı ay evvel teşkilat kurmuş ve büyük kongrelerini yapmış olmaları veya Türkiye Büyük Millet Meclisinde gruplarının bulunması şartı aranmaktadır. Bu maddeden de anlaşıldığı üzere, bir siyasi partinin seçime katılım hakkı kazanabilmesi için Türkiye'de 81ilin en az yarısından bir fazlasında örgütlenme zorunluluğu bulunmaktadır. Mevcut Siyasi Partiler Kanunu siyasi partilerin örgütlenme özgürlüğünü kısıtlamakta, partilerin örgütlenme biçim ve yöntemine dahi müdahale etmektedir. Mevcut mevzuatta bir siyasi partinin seçimlere katılabilmesi için yeterli görülen şartlardan birisi de parlamentoda grubu olmasıdır. Ancak teklifle bu yeterlilik şartı da ortadan kaldırılmakta, en az 42 ilde ve yüzlerce ilçede örgütlü olma ağır şartı korunmaktadır.

Özellikle iktidarın malum ekonomi politikaları neticesinde yurttaşların temel ihtiyaçlarını dahi karşılamakta zorlandığı şu süreçte onlarca il ve yüzlerce ilçe örgütü kurmak için gerekli maliyeti bir siyasi partinin karşılaması mümkün değildir. Böylece esasen daha da yoksullaştırılmış halkın, yurttaşların siyasetle ilgilenmeleri, iktidara alternatif siyasi faaliyetlerde bulunmalarının da önü kesilmek istenmektedir. Yoksulların demokratik siyasete katılımı engellenmektedir.

Oysa siyasi partilerin örgütlenme modelinin ne olacağına tamamen kendileri karar vermeli, teşkilat şemaları adalet ve eşitlik ilkesi gözetilerek aynı haklara sahip olmalıdır. Buna ilişkin Avrupa ülkelerindeki uygulamalara baktığımızda böylesine antidemokratik bir uygulama görmek mümkün değildir. Örneğin, Avusturya'da siyasi partilerin seçimlere katılabilmesi için 3 milletvekilinin imzasıyla ulusal seçim kurumuna kayıt yaptırmaları yeterlidir. 3 milletvekili imzası şartını yerine getiremeyen siyasi partiler ise eyaletlere göre 100 ile 400 arasında değişen sayıda seçmenin imzasıyla seçimlere girme yeterliliğini sağlayabilirler. Yine, Belçika'da, İsveç'te, Polonya'da ve İsviçre'de yürürlükte bulunan seçimlere katılabilmeye ilişkin uygulamalar bununla çok benzerdir. Danimarka'da benzer biçimde kolaylaştırıcı bir uygulama vardır. Fransa'da siyasi partilerin seçime girmek için kayıt yaptırmalarına dahi gerek yoktur. 1901 tarihli Dernekler Kanunu'na uygun olarak kurulmuş olmaları ve adayların kimlik belgeleriyle başvurmaları yeterlidir. İtalya'da siyasi partilerin seçimlere katılabilmeleri için kayıt yaptırmaları ve en az 1.500 seçmenin imzasıyla başvuruda bulunmaları şartı vardır. Norveç'te siyasi partilerin seçimlere katılabilmeleri için zorunlu tutulan seçmen imza sayısı 5 bindir. En ağır şartlar Portekiz'dedir. Portekiz'de siyasi partilerin seçime katılabilmeleri için seçmen olabilme yeterliliğine sahip en az 7.500 kişinin imzasıyla başvuru yaparak Anayasa Mahkemesine kayıt yaptırmaları yeterli görülmektedir.

Özetle verdiğimiz bu örneklerden de açıkça anlaşılacağı üzere siyasi partilerin ülke yönetimine talip olmak, halkı/yurttaşları temsil edebilmek için seçimlere katılabilmeleri önünde Türkiye’dekine benzer, demokratik kültüre temelden aykırı bir uygulamayı Avrupa ülkelerinde görmek mümkün değildir. Dolayısıyla bizler de yasama organının birer üyesi olarak öncelikle siyasi partilerin seçimlere katılabilmeleri önündeki temel engelleri kaldırmakla işe başlamalıyız. Bu nedenle teklifin 5 inci ve 6 ıncı maddeleri için komisyon aşamasında ısrarla önerdiğimiz, 100 bin seçmen imzası ile siyasi partilerin seçime girebilmesine olanak tanıyan madde önergesinin genel kurul aşamasında değerlendirilmesi ve hayata geçirilmesi elzemdir. 100 bin imza ile cumhurbaşkanı adayını belirleyen halk iradesinin, iradesini temsil edeceğine inandığı siyasi partiyi seçimlere sokabilmesi de aynı önemde değerlendirilmelidir. Avrupa ülkelerindeki örnekler nazara alındığında 100 Bin imzanın dahi fazla olduğu izahtan varestedir.

Hülasa iktidar siyasi partilerin seçime katılma şartlarını daha da zorlaştırarak ve baraj uygulamasına devam ederek niyet etmektedir ki; halen kurulu yüzün üzerinde siyasi partiden sadece birkaçı seçime katılabilsin, dolayısıyla yurttaşlar esasen oy vermek istedikleri parti seçime katılamadığı için veya barajı geçemeyeceği için bu birkaç partiden birisine oy vermek zorunda kalsın, dolayısıyla parlamentoda çoğulcu ve çok sesli bir temsiliyet oluşmasın.

Şüphesiz her seçim döneminde yurttaşların en büyük kaygısı adil bir seçim süreci ve seçim güvenliği meselesi olagelmıştır. Nitekim Türkiye’de seçimlerin adil, şeffaf ve güvenilir bir süreçte gerçekleşmesi için yetkilendirilmiş kurul, Yüksek Seçim Kurulu’dur.

Yüksek Seçim Kurulu bu görevini illerde il seçim kurulları, ilçelerde ilçe seçim kurulları ve sandıklarda ise sandık kurulları aracılığı ile ifa etmektedir. Siyasi partiler YSK ve il seçim kurullarına üye veremezken, ilçe seçim kurulları ile sandık kurullarına ise üye verebilmektedirler.

Kuşkusuz ki, seçim kurullarına başkanlık eden yargıçların bağımsız ve tarafsız davranabilmelerinin ön koşullarından birisi de bu göreve geliş yöntemleridir. Halen yürürlükte olan mevzuata göre il seçim kurulu başkan ve üyeleri ile ilçe seçim kurulu başkanları ilgili il ve ilçenin en kıdemli hakimlerinden belirlenmektedir. Teklifte bu hakimlerin görevden alınarak yerlerine usulü dahi tarif edilmemiş gizemli bir kur’a yönteminin öngörülmesi, yürütmenin yargıyı kendisine daha fazla bağımlı kılma hamlesi olduğu kadar, seçim güvenliğini daha da tartışmalı hale getirecek yeni usulsüzlüklere kapı aralayacak niteliktedir.

Dikkatle nazara alınması gereken bir diğer husus da Anayasanın 139 ve 67 inci madde esaslarıdır. Şöyle ki; Anayasa’nın 139 uncu hükmüne göre; “Hakimler ve savcılar azlolunamaz, kendileri istemedikçe Anayasada gösterilen yaştan önce emekliye ayrılamaz; bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması sebebiyle de olsa, aylık, ödenek ve diğer özlük haklarından yoksun kılınamaz.” Bu hüküm, hakim-savcılarının salt icra ettikleri görevlerinden azli değil aynı zamanda yürürlükteki tüm görevleri ile ilgili olup, en kıdemli hakim ilkesinden

vazgeçilmesi de bu madde kapsamındadır. Bu sebeple yapılan mevzuat değişikliği anayasaya aykırılık barındırmaktadır. Yine Anayasanın 67 inci maddesine göre; “....Seçim kanunlarında yapılan değişiklikler yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılacak olan seçimlere uygulanmaz....” Söz konusu teklif maddesinin yasalastığı vakit, 2022 yılı Ocak ayında belirlenen il/ilçe seçim kurulu başkanları ve seçim kurulu üyeleri, yemin ederek görevlerine başlayan ve mevcut yasaya göre 2024 Ocak ayına kadar görevde kalacak olan hakimlerin 3 ay içerisinde görevden alınacağı ve teklifte belirtilen yeni usule göre yeniden belirleneceği öngörülmektedir.

2022 yılı Ocak ayında göreve getirilmiş olan hakimler, yakın bir zaman içerisinde seçim gerçekleşirse, görevden alınacak mıdır yoksa kur’a yöntemiyle yeni başkan ve üyeler mi belirlenecektir?

Diğer yandan mevcut hakimler 3 ay içinde görevden alındı ve yeni usule göre yeni hakimler bu görevlere getirildi ve diyelim ki 2022 sonbahar aylarında bir erken seçim gerçekleşti; yeni atanacak olan il seçim kurulu başkan ve üyeleri ile ilçe seçim kurulu başkanlarıyla seçime girilmesi halinde Anayasanın 67 inci maddesine aykırılık söz konusu olacaktır. Çünkü, seçim kanununda yapılan değişiklik bir yıl geçmeksizin Anayasaya aykırı bir şekilde uygulanmış olacaktır.

2- USULE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMEMİZ:

Demokrasi en genel anlamı ile “halk iktidarı” olarak tanımlanır. Abraham Lincoln, 1863 tarihli Gettysburg Söylevi’nde demokrasiyi “Halkın, halk eliyle, halk için hükümeti” şeklinde tanımlamıştır. Buradaki “halk” kavramı belli bir zümreyi, sınıfı, inanç grubunu, etnik kimliği, dil topluluğunu ya da siyasal-ideolojik oluşumun mensuplarını değil ülke sınırları içerisinde yaşayan inancı, dili, kimliği, siyasal ideolojik aidiyeti ne olursa olsun bir bütün olarak yurttaşların tamamını ifade eder. Yasama, yürütme, yargı başta olmak üzere bir devleti oluşturan tüm mekanizmalar hiçbir ayırım gözetmeksizin, tüm yurttaşlara eşitlik ve halk yararı ilkeleri temelinde faaliyet yürütürlerse orada gerçek anlamda bir demokrasiden ve demokrasi kültüründen söz etmek mümkün olur.

Çağdaş demokrasilerin olmazsa olmazlarından biri ve yurttaşların gerek ülke yönetimine gerekse yerel yönetimlere katılımının, yönetimde söz sahibi olmalarının önemli bir kanalı da demokratik, şeffaf ve güvenilir seçimlerdir. Elbette seçimlerin halk iradesini, yurttaş iradesini en doğru biçimde yansıtacak özgür, demokratik ve şeffaf koşullarda gerçekleştirilmesi kadar, güvenilir usul ve yöntemlerle gerçekleştirilmesi de bir ülkede demokratik siyasetin hakim kılınması bakımından hayati niteliktedir.

Ülkenin bütününe ilgilendiren ve doğrudan seçme ve seçilme haklarına dair olan bu kanun teklifinin mecliste temsil edilen ve edilemeyen diğer siyasi partilerin ve dahi çeşitli toplumsal

kesimlerin görüşleri ile şekillendirilmesi beklenirdi. Ancak bu ortak beklentiye rağmen, salt iktidar ve ortağının gereksinimleri baz alınarak hukukun genel ilkeleri çiğnenmek suretiyle bir teklif metni hazırlanmış ve komisyon gündemine getirilmiştir. Oysa toplumun genel beklentisi, seçim barajının kaldırılması, seçim süreci ve sandık güvenliğinin sağlanması ve daha çok görüşün parlamentoda temsil olanağı bulabilmesi adına seçimlere girebilme yeterliliklerinin objektif sınırlara getirilmesidir. Fakat teklif metni, toplumun beklentilerinin tamamen aksine şekillendirilmiştir.

Komisyon aşamasında, parti olarak demokrasinin işlerliği açısından oldukça önemli bir hususu, parlamentoda temsil edilmeyen ve YSK tarafından seçime girme yeterliliği bulunan siyasi partilerin tamamının komisyona davet edilmesini, bizatihi bu partileri de yakından ilgilendiren seçim mevzuatına dair hayati değişikliklerin, ortak katılım ile gerçekleşmesi gereğini ifade ettik; bu konuda yazılı önergemizi de komisyon başkanlığına sunduk. Ancak Komisyon çalışmalarını domine eden iktidar, bu haklı talebimizi görmezden gelmeyi yeğledi. Topluma, yapılacak olan yasal değişikliklerin etkileyeceği milyonlara hiçbir açıklama yapma gereği dahi duymayan bu bakış açısı komisyonda 17 saatten fazla aralıksız çalışma gerçekleştirdi. Anayasa Komisyonu toplantısı 23 Mart 2022 günü saat 15:05'te başladı ve 24 Mart 2022 günü sabah saat 07:38'de sona erdi. Seçim mevzuatı gibi önemli bir konunun 17 saat 33 dakika süren tek bir toplantı ile geçirilmesi durumun vahametini göstermektedir. Demokrasinin gereklerine yön verecek olan seçim mevzuatının bu keyfiyete kurban edilmesi, kuşkusuz otoriter rejimin dışavurumu oldu.

Yine ülkede seçim güvenliği meselesine dair her seçim döneminde uluslararası kamuoyuna da yansıyan açık ihlaller olduğu bilinmektedir. Mühürsüz pusulaların yasaya aykırı biçimde geçerli kabul edilmesi, partimizin yüksek oranda oy aldığı yerlerde olağan hukuksuzluk/usulsüzlük haline getirilen sandık taşıma-birleştirme garabeti, 31 Mart 2019 yerel seçimleri sürecinde YSK nezdinde de itiraz ederek kanıtladığımız ilgili seçim çevresi dışından getirilmek suretiyle usulsüz biçimde seçmen olarak kayıt edilen kolluk görevlileri meselesi, yine ilgili sandığın seçmeni olmamasına rağmen denetimden ve şeffaflıktan uzak bir belge (142 nolu) marifetiyle seçimlerin sonucuna etki edecek nicelikte kolluk görevlisine oy kullandırılması, mükerrer oy kullanma, seçmen kayıtlarının usulsüz biçimde silinmesi, tutukluların oy kullanmaları önüne konulan keyfi engellemeler, sandık görevlilerine yönelik baskılar ve benzeri çok sayıda ihlal kayıtlara geçmiştir. Bu nedenle seçim süreçlerini izlemek üzere çeşitli platformlar kurulmuş, barolar da seçim günlerinde görev alarak ihlalleri en aza indirmek adına yoğun bir çaba sarfetmişlerdir.

Bu nedenle teklife dair komisyon görüşmelerinin hemen başında partimiz, Seçim Güvenliği İçin Adil Seçim Platformu, Oy ve Ötesi ile baroların da komisyon aşamasında görüşmelere dahil edilmesine dair yazılı bir önerge sunmuş, ancak bu da her nedense kabul görmemiştir. İktidar, seçim güvenliğini sağlamak adına görüşleri son derece önemli olan kurumları komisyon çalışmalarına dahil etmeyerek demokrasiye olan mesafesini açıkça ortaya koyan bir yaklaşım sergilemiştir.

Seçim barajı eşitlik ilkesine aykırı olduğundan, seçime girme yeterliliğinin son derece ayrıntılı hesaplarla parlamentoda grubu bulunmayan partiler adına olumsuz bir hale getirildiğinden, il-ilçe seçim kurullarının oluşma biçimine değin çok sayıda anayasaya aykırılık içeren teklifin; anayasaya aykırılık yönünden incelenmeksizin komisyonda görüşülmesi ve aceleyle geçirilmiş olması da iktidarın amacının kamuoyuna izahı olmuştur.

Bir diğer husus da, dünyanın en yüksek seçim barajı olan %7 oranı; iktidar tarafından demokratik bir gelişme gibi lanse edilmiştir. Oysa, seçim barajı meselesinin salt iktidarın ortağına yönelik bir düzenleme olduğu tüm kamuoyunun ortak tespitidir.

Yine, seçimlere girebilme yeterliliğine dair olan düzenleme bilhassa pandemi koşullarında kongrelerini gerçekleştirememiş olan partilere konulmuş ek bir barajdır. Nitekim seçilme yeterliliğine esas alınan “ ilçe, il ve büyük kongrelerini üst üste iki defadan fazla ihmal etmemiş olma koşulu” çok sayıda partinin handikaplı hale gelmesine yol açacak bir düzenlemedir. Bu da bu partilere oy verecek olan kitlelerin temsil hakkının açık gaspı manasına gelecektir.

Bir diğer anayasaya aykırılık durumu ise "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne uyum" çerçevesinde cumhurbaşkanına "seçim yasakları muafiyeti" getiriliyor olmasıdır. "Başbakan ve bakanlara ilişkin" seçim yasakları maddesinde yapılan değişiklikle "Başbakan" ibaresi metinden çıkarılırken sadece bakanların söz konusu seçim yasaklarına tabi olacağı hükme bağlanmakta; cumhurbaşkanı ile ilgili herhangi bir sınırlama ise söz konusu olmamaktadır. Buna göre cumhurbaşkanı, seçim propagandasının başlangıç tarihinden oy verme gününü takip eden güne kadar seçim propagandası ile ilgili gezilerde cumhurbaşkanlığı makam ve resmi araçlarını kullanabilecek, kendisi ve genel başkanı olduğu partisi adına açılış törenleri yapabilecek, resmi ziyafetler verebilecek, devlet olanaklarıyla yapılan karşılama ve uğurlama törenlerine katılabilecektir. İktidar partisi genel başkanının “cumhurbaşkanı” sıfatından kaynaklı olarak hem kamu olanaklarından yararlanabilmesi hem de yasaklardan muaf tutulması adil bir şekilde seçime girilmesinin önünde engel olduğu kadar, yurttaşların ortak emeği ve vergileriyle oluşan cumhurbaşkanlığı bütçesinin bir aday veya siyasi parti lehine olacak biçimde harcanması usulsüzlüğünün olağan ve “yasal” hale getirilmesidir. Bu engelin anayasaya aykırılığı ise tartışma dışıdır.

Mevcut anayasa öncülleri gibi seçimlere dair temel kriterleri belirlemiş ancak uygulama kısmını kanunlara bırakmıştır. Ancak anayasanın seçimlerin uygulanma ölçütlerini kanunlara bırakması, kanunların anayasaya aykırı biçimlerde düzenleneceği ve uygulanacağı manasına gelmez. Zaten normlar hiyerarşisi, kanunların anayasaya uygunluğunu zorunlu kılar. Kanunlar, salt anayasanın seçimle ilgili hükümlerine değil, bütününe uygun olmak zaruretinin içinde barındırır. Bu olmazsa olmaz koşuldur.

Seçim barajı hususuna tekrar dönülecek olur ise; düşürüldüğü iddia edilen %7 oranının demokratik kriterlerle örtüşmediği ortadadır. Ayrıca bu hüküm, anayasanın eşitlik ilkesine, seçimlerin serbestliği ilkesine, oyların eşit etkiye sahip olduğu kuralına ve siyasi partilerin

demokratik yaşamın bir gerekliliği olduğunu belirten anayasanın 68. Maddesine açıkça aykırıdır.

Bu kanun teklifinin hâlen yürürlükte olan seçim mevzuatının yurttaş iradesinin ülke yönetimine daha güçlü bir biçimde yansması noktasında duyulan bir kaygıdan hareketle hazırlanmadığı ortadadır.

Bunun en büyük kanıtı, yukarıda belirttiğimiz adil temsiliyet noktasındaki temel meselelere dair hiçbir düzenlemenin bu teklif içerisinde yer almamış olmasıdır. Bu yasa teklifi, iki siyasi partinin olası seçimlerde gerek iktidarda kalabilmek gerekse baraj altında kalmamak gibi kaygılarıyla diğer siyasi partilerle ortaklaşmadan, müzakere etmeden, herhangi bir uzlaşma aramaya dahi gerek görmeden sandalye üstünlüklerine dayanarak Türkiye Büyük Millet Meclisine adeta dayattıkları “anti-demokratik siyaset mühendisliği” olarak adlandırılabilen bir torba düzenlemeden ibarettir. Seçim sistemi gibi önemli bir konuda, daha amiyane bir tabirle oyunun kurallarına ilişkin yapılacak düzenlemelerde bütün oyuncuların dikkate alınması ve sağlıklı bir müzakerenin yürütülmesi demokratik olandır, meşru ve etik olan da budur.

Tüm bu anayasaya aykırılık teşkil eden düzenlemelerin komisyon aşamasında değerlendirilmemiş olması usule açıkça aykırıdır. Çünkü teklif metni hem lafzı hem de ruhu itibarıyla anayasaya açıkça aykırıdır. Halihazırda her ne kadar seçim mevzuatına dair düzenleme yetkisi yasama organına bırakılmış ise de yasama organı bu yetkisini anayasaya aykırı olacak şekilde kullanamaz. Yasama organı takdir yetkisini kullanırken anayasa ve anayasal kurallar ile bağlıdır. Bu nedenle işbu kanun teklifinin usulen reddedilmesi ve anayasaya uygun bir düzenlemenin komisyon gündemine getirilmesi esastır. Mevcut seçim mevzuatının ve dahi komisyon gündemine getirilen bu kanun teklifinin nispeten büyük partilere sağladığı yarar tartışmasızdır. Fakat esas olan büyük partilerin tüm halk iradesini bünyesinde toplaması değil, toplumun farklı kesimlerinin parlamentoda temsil olanağı bulmasıdır. Bu sistemin ise demokratik kriterlere aykırılığı ve toplum menfaatleri ile örtüşmediği açıktır. Mevcut sistemin ve öngörülen sistemin, adil seçim duygusunu zedelediği ve zedeleyeceği göz ardı edilmemelidir. Teklif metninin yeniden ele alınması ve demokratik kriterlere uygun hale getirilmesi acil bir ihtiyaç olarak ortada durmaktadır.

3- ESASA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMEMİZ:

Genel değerlendirme ve usule dair itirazlarımızda belirttiğimiz üzere bu kanun teklifinin halkların ve demokrasinin gereksinimlerini karşılamayacağı açıktır. Bu bağlamda madde düzenlemelerine dair de kısaca değerlendirme yapmak zarureti hasıl olmuştur.

Madde 1; seçim barajının %7’ye indiriliyor olması gerçek bir değişiklik olmayıp çok sayıda siyasi parti için temsil olanağını ortadan kaldırmaktadır. Baraj uygulamasının tamamen kaldırılması anayasaya ve evrensel hukuk sistemine uygunluk açısından elzemdir.

Madde 3 ve 4; Demokrasinin ölçütlerinden birisi de, bir ülkede siyasi partilerin seçimlere katılabilmesi önündeki engellerin azlığı ya da fazlalığıdır. Bu bağlamda, Siyasi Partiler Kanununun 36’ncı maddesinde belirtildiği üzere; Türkiye’de siyasi partilerin milletvekili genel ve ara seçimlerine ve belediye başkanlığı ile belediye meclisi, il genel meclisi üyelikleri genel ve ara seçimlerine katılabilmeleri için illerin en az yarısında, oy verme gününden en az altı ay evvel teşkilat kurmuş ve büyük kongrelerini yapmış olmaları veya Türkiye Büyük Millet Meclisinde gruplarının bulunması şartı aranmaktadır. Bu maddeden de anlaşıldığı üzere, bir siyasi partinin seçime katılım hakkı kazanabilmesi için Türkiye’de 81ilin en az yarısından bir fazlasında yani en az 41 ilde örgütlenme zorunluluğu bulunmaktadır. Dahası, bir il örgütünün geçerlilik kazanabilmesi için o bir partinin o ilin ilçe sayısının en az 1/3’ünde ilçe örgütünün bulunması şartı vardır. Siyasi Partiler Kanunu mevcut hali dahi siyasi partilerin örgütlenme özgürlüğünü kısıtlamakta, partilerin örgütlenme biçim ve yöntemine ileri derecede müdahale etmektedir.

İktidar bu düzenleme ile siyasi partilerin seçimlere katılabilmelerini daha da zorlaştırma amacındadır. Öyle ki; bir siyasi partinin en az 41 ilde (bu 41 ilin ilçelerinin de en az 3 te 1 inde) örgütlenmesi hayli maliyetli ve bir o kadar meşakkatli bir iştir. Şöyle ki, il-ilçe binalarının kira ve diğer giderleri hesaplandığında, yeni kurulmuş veya son genel seçimlere katılamadığı veya % 3 oy alamadığı için hazineden herhangi bir destek almamış bir partinin böylesine bir örgütlenmeyi sağlaması son derece zor ve bir o kadar adaletsizdir. Hazineden aldığı desteğin haricinde kamu kaynaklarını keyfi biçimde kendi iktidarını korumak için harcayan iktidar zihniyeti daha az örgütlü veya yeni kurulmuş partilerin seçimlere katılmalarına dahi müsamaha etmemektedir.

Diğer taraftan AKP, ilk iktidara geldiği yıllarda konu ile ilgili yaptığı nispeten demokratik düzenlemelerin tamamını geri almakla kalmıyor, siyasi partileri İçişleri bakanlığı üzerinden partilerin il ve ilçe örgütlerini valilik ve kaymakamlıkların uygulamaları ile daha da kontrol altına alıyor. Dolayısıyla, “Seçime katılma yeterliliği elde eden parti, Siyasi Partiler Kanununda öngörülen ve parti tüzüğünde belirtilen süreler içerisinde ilçe, il ve büyük kongrelerini üst üste iki defadan fazla ihmal etmemiş olma koşuluyla seçime katılma hakkım muhafaza eder.” şeklindeki yeni düzenleme, nispeten daha az örgütlenmiş partilerin önünü kesme, seçimlere katılma haklarını ortadan kaldırma teşebbüsüdür.

Madde 5,6 ; Mevcut mevzuata göre il seçim kurulları il merkezinde görev yapan “en kıdemli” hakimin başkanlığında merkez ilçe kurulu başkanlarından sonra gelen en kıdemli iki hakim üyeden oluşur. Benzer biçimde ilçe seçim kurullarına da il ve merkez ilçe seçim kurullarında yer almış hakimlerden sonra gelen en kıdemli hakimler başkanlık eder. Yeni düzenleme ile il seçim kurulu başkan ve üyeleri ile ilçe seçim kurulu başkanlarının “en kıdemli” hakimlerden belirlenmesi yerine, il ve ilçelerde birinci sınıfa ayrılmış hakimler arasından “kur’a” usulüyle belirlenmesi öngörülmüyor.

İl-ilçe seçim kurullarının seçim süreçlerinde yerel düzeyde önemli usulsüzlüklere imza attıkları tecrübeyle sabit gerçekliklerdir. Örneğin sandık taşıma ve birleştirme kararları, örneğin kolluk görevlilerine seçmeni olmadıkları sandıklarda oy kullanabilmeleri için düzenlenen belge sayılarının şeffaf olmaması ve siyasi partilerin denetimine açık olmaması,

örneğin seçim günü ve gecesi partilerin itirazlarının dikkate alınıp alınmaması konusundaki keyfi uygulamalar bilinmektedir. Yeni düzenlemeyle il ve ilçe seçim kurulu başkanlıkları iktidara daha bağımlı hale getirilmektedir. Böylece usulsüz kararların artmasının önü daha da açılmaktadır.

Madde 7; Mevcut mevzuata göre; “İlçe seçim kurulu başkanı, o seçim çevresinde seçime katılan ve ilçede teşkilatı bulunan siyasi partilerden, son m.vekili genel seçiminde o ilçede en çok oyu almış olan beş partiye, her sandık için birer asıl ve yedek üye adını bildirmelerini tebliğ eder”. Uygulamada ise partiler bu tebliğden itibaren verilen süre içerisinde sandık kurulu üye listelerini tamamlayarak ilçe seçim kuruluna bildirir. Zaten hiçbir siyasi parti bir yurttaş bilgisi ve rızası dışında sandık görevlisi olarak kayıt edemiyor iken teklifle getirilmek istenen yeni uygulamanın bir manası bulunmuyor. Örgütlülüğü nispeten zayıf partilerin seçimlere katılmalarını engellemeye çalışmakla kalmayan iktidar, seçimlere katılma hakkı elde eden partilerin sandık güvenliği konusunda örgütlü olmalarını da engellemek istemektedir.

Madde 8,9,10; seçmen kütükleri ve adres kayıtlarına dair olan bu düzenlemelerde de iktidarın kılcal dokunuşlarını görmek mümkündür. YSK, teknolojik imkanları kullanarak seçmen kütüklerini İçişleri Bakanlığı Nüfus İşleri Genel Müdürlüğü’nden anlık aldığı verilerle güncel tutabilmektedir. Bu bağlamda 298/36 ncı maddenin bir bütün olarak günümüz teknolojik imkanlarından istifade etmenin önünü açacak biçimde düzenlenmesi gerekir. Yeni düzenleme teklifinde “Adresi kapanmış olmak” kavramının açık bir tarifi yapılmamıştır. “Adresi kapanmış olması sebebiyle adres kayıt sisteminde gözükmeyenler, en son seçmen olduğu adrese göre seçmen listelerine kaydedilirler” biçiminde bir düzenleme, ilgili seçmenin bilgisi dahilinde mi yapılacaktır? Seçmenler ve siyasi partiler bunu nasıl denetleyebilecektir? biçiminde soruların yanıtları önemlidir. Türk Medeni Kanununa göre; “yerleşim yeri, bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yerdir ve kişinin aynı anda birden çok yerleşim yeri adresi olamaz. ‘Sürekli kalma niyeti’ ile açıklanamayan yazlık, kışlık, öğrenci yurdu, hastane, huzur evi, sosyal konutlar gibi vb. yerler ise diğer adres olarak isimlendirilir”. Buna göre teklifin bu maddesinin açıklığa kavuşturulması gerekir. Diğer taraftan, 18 yaşının üzerinde olmasına rağmen seçmen kütüğünde bulunmayan, bir önceki seçimde oy kullanmış olmasına karşın, bir sonraki seçimin seçmen kütüğünde adı bulunmayan seçmenlerin, bir önceki seçimde oy kullandığı adresin seçmen listesine kayıt edileceğine dair düzenleme ise yeni denetimsizliklere ve usulsüzlüklere yol açacak niteliktedir.

Madde 11; "Başbakan ve bakanlara ilişkin" seçim yasakları maddesinde yapılan değişiklikler "Başbakan" ibaresi metinden çıkarılırken sadece bakanların söz konusu seçim yasaklarına tabi olacağı hükme bağlanmakta; cumhurbaşkanı ile ilgili herhangi bir sınırlama ise söz konusu olmamaktadır. Buna göre cumhurbaşkanı, seçim propagandasının başlangıç tarihinden oy verme gününü takip eden güne kadar seçim propagandası ile ilgili gezilerde makam ve resmi araçları kullanabilecek, açılış törenleri yapabilecek, resmi ziyafetler verebilecek, devlet olanaklarıyla yapılan karşılama ve uğurlama törenlerine katılabilecektir. Ancak bakanlar, milletvekilleri ve diğer siyasi parti genel başkanları yasaklara tabi kılınacaktır. İktidar partisi

genel başkanının “cumhurbaşkanı” sıfatından kaynaklı olarak hem kamu olanaklarından yararlanabilmesi hem de yasaklardan muaf tutulması adil bir şekilde seçime girilmesinin önünde engeldir. Bu engelin anayasaya aykırılığı ise tartışma dışıdır.

Madde 12; Buradaki düzenlemenin ise izahı pek mümkün gözükmemektedir. Öneriye göre, muhtar seçilen kişinin seçilme kriterlerini yerine getirmedığının tespiti halinde, kendisinden sonra gelen adayın, onun da seçilme kriterlerinin yerine getirilmediği tespitinde bir sonraki adayın muhtar olması tasavvur edilmiştir. Oysa muhtar adaylarının seçimden önce seçilme kriterlerini taşıyıp taşımadıklarının tespiti ve buradan çıkacak neticeye göre aday olmaları ortaya çıkacak mağduriyetlerin giderilmesi adına önemlidir. Düzenlemenin bu şekilde yapılması seçmen iradesinin gaspına da neden olmayacağından hakkaniyete de daha uygun olacaktır.

4-SONUÇ: İzah etmiş olduğumuz nedenlerle başta Anayasa ve evrensel normlara aykırılık içeren bu kanun teklifine katılmak mümkün değildir. Gerekçelerini yukarıda ifade etmiş olduğumuz muhalefet şerhimizin kabulü ve bu doğrultuda işlem tesis edilmesini arz ve teklif ederiz.

Meral Danış Beştaş
Siirt

Hüseyin Kaçmaz
Şırnak

28.03.2022
Erdal Aydemir
Bingöl

MUHALEFET ŞERHİ

TBMM Genel Kurul gündeminde bulunan 2/4284 esas numaralı Kanun Teklifi, münhasıran Cumhuriyet İttifakı tarafından hazırlanmış; tüm vatandaşlarımızı yakından ilgilendiren böylesi bir konuda ne muhalefet partilerinin ne de sivil toplumun görüşü alınmıştır. Komisyon yasama sürecinde, ideal istişare sürecinden ve ortamından uzak bir şekilde teşekkül etmiştir. Öncelikle bunun Türk demokrasisi için ne kadar içler acısı bir vaziyet olduğu vurgulanmalıdır.

Gelişmiş ülkelerde seçim kanunlarında değişiklik yapılmasının amacı özgürlükçü ve modern bir demokratik ortamın temini ve bu vesile ile adil, tarafsız ve bağımsız seçimlerin tatbikidir. Hal böyleyken başlıca dayanağımızın hukuk, en temel istikametimizin ise hukukun üstünlüğü olması gerekir. Eğer hukukun hakkaniyete uygun olarak tecelli ettiği bir sistemden söz edeceksek, ihtiyaç duyacağımız en önemli unsur, toplumun tüm kesimlerinin taleplerinin, iradelerinin ve ihtiyaçlarının yansıtıldığı bir uzlaşma ortamı sonucunda gerçekleştirilen yasa yapım süreçleridir. Özellikle en temel özgürlüklerden olan seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma haklarıyla ilgili bu teklif yönünden en yüksek düzeyde katılım ve değerlendirme çok önemlidir. Başka bir ifade ile belirtilen bu şartları taşımayan, yalnızca egemenleri ve üstünleri koruyan bir hukuk sisteminin adalet üretmesini, hakkaniyete uygun sonuçlar doğurmasını ve toplumun tüm kesimlerini kucaklamasını beklemek mümkün değildir.

Teklifin hazırlık süreci Cumhuriyet İttifakı ortaklarıncaya gizli bir şekilde sürdürülmüş, konunun paydaşları olan Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu olan ya da dışında seçime katılma yeterliğine sahip siyasi partilerin, konu ile ilgili çalışan sivil toplum örgütleri ile diğer oluşumların görüş ve düşüncelerine başvurulmamış, hazırlanan Teklif Komisyon görüşmelerinden önce Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu olan siyasi partilerle paylaşılmamıştır.

Komisyon görüşmelerinde, Komisyon gündeminde bulunan ve seçim yasaları ile Siyasi Partiler Kanununda değişiklik yapılmasını öngören çok sayıda kanun teklifi olduğundan bahisle bu tekliflerin de gündeme alınması ve bir alt

komisyon kurulması suretiyle değerlendirilmesi yönündeki öneriler göz ardı edilmiştir.

Komisyon çalışmaları aralıksız sürdürülmüş ve on yedi saat süren bir çalışmanın sonucu Teklif Komisyondan geçirilmiştir. Son derece önemli olan böylesi bir Teklif son derece sağlıklı bir süreçte ve ortamda, yangından mal kaçırarcasına görüşülmüş, yeterince tartışılmamış ve yasama çalışmalarının kötü bir örneği olarak Parlamento tarihinde yerini almıştır.

Demokratik meşruiyetin ön koşulu olan adil ve eşitlikçi seçimlerden beklenen, hem ülkedeki siyasi eğilim ve taleplerin yasama organına yansıtılması, hem de ülkeyi yönetecek çoğunlukların hukuka uygun süreçler neticesinde oluşturulmasıdır. Bu husustan bahisle, seçim kanunları; hakkaniyeti ve adaleti tesis eden her türlü objektif ve sübjektif koşulu uhdesinde barındırmalı, seçmen iradesinin en iyi ve en geniş şekilde yansıtılmasını sağlamalı, siyasi partilerin seçimlere detayları son anda değiştirilmeyen ve rekabeti engellemeyen kurallar çerçevesinde katılabilmesini güvence altına almalıdır. Bu şartların sağlanmadığı, hukuk devletinin hâkim olmadığı bir siyasal sistemde demokratik, adil ve eşitlikçi seçimlerden bahsetmenin imkânı yoktur.

Temsilde adalet, demokrasinin en önemli unsurudur. Temsilde adaletin sağlanmadığı halde meşruiyet sorunlarının yaşanması kaçınılmazdır. Yönetimde istikrar sağlanması ilkesi ile temsilde adalet ilkeleri bağdaştırılırken, denge bir diğeri lehine bozulmamalı; yine bir Anayasal ilke olan ölçülülük ilkesi göz ardı edilmemelidir. Bu amacın sağlanması için seçim barajının modern demokrasilerin ortalamasına çekilmesi zorunludur. Böyle bir düzenleme uzlaşma kültürünün gelişmesi ve yerleşmesine de hizmet edecektir. Toplumun hiçbir kesimine dışlanmışlık duygusu yaratılmamalı, çatışma kültürü toplumda baskın kılınmamalıdır. Çoğunlukçu değil çoğulcu bir demokrasiyi gerçekleştirmek amacımız olmalıdır. Teklif, bu yönüyle tartışmaya açıktır.

Gündemde bulunan; özünde iktidarın seçim mekanizmasını kendisinin ve ortağının şahsi siyasi ikballeri neticesinde şekillendirmeyi amaçladığı Kanun Teklifi, otoriter bir zihniyetin ürünüdür. Bu otoriter zihniyet, seçimleri şahsi siyasi ikballerini garanti edecek bir hale sokmayı, çeşitli partiler ve kesimler için siyasal alanın sınırlarını daraltmayı, hakkaniyete uygun bir rekabet ortamını ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır. Başka bir ifade ile siyasi mevcudiyetlerinin zora

girdiğini gören iktidar bloğu, şahsi siyasi çıkarları uğruna Türk demokrasisine yeni bir kara leke sürmeye hazırlanmaktadır.

İktidar, bu Kanun Teklifinde de olduğu gibi, mevcut yasaları şahsi siyasi menfaatleri doğrultusunda düzenlemenin ve tabiri caizse mevzuatı yamalı bohçaya çevirmenin kısa vadede kendisine bazı faydalar sağlayacağı düşüncesinde olabilir ama unutulmaması gerekir ki; tüm bu çabalar beyhude çabalardır. Türk siyasi tarihi, hukukun üstünlüğünü ihlal eden ve her türlü demokratik ilkeyi hiçe sayan bu otoriter zihniyeti büyük bir utanç ile hatırlayacaktır. Zira; hiçbir adil rekabette, oyunun kuralları oyun esnasında ve diğer katılımcıların aleyhine değiştirilmez. Seçim kanunu gibi yalnızca tüm katılımcıları doğrudan etkilemekle kalmayan aynı zamanda demokratik bir sistemin teminatı olan kaidelerin yerinden oynatılmaya çalışılması Türk demokrasisini ve siyasal sistemini tümünden tehdit etmektedir.

Kısaca ifade etmek gerekirse, Siyasi iktidarın, iktidarını kaybetme korkusuyla bu teklifi hazırladığı aşıkardır. Ancak unutulmamalıdır ki bugüne kadar Millet iradesini yok sayan ve yalnızca seçim kazanma ihtirası ile seçim yasaları üzerinde karanlık oyunlar oynamaya kalkışan her iktidar, ilk seçimde iktidarını kaybetmiştir. Hiç şüphe yoktur ki, iktidarın demokratik siyasete yönelik bir silah olarak hazırladığı bu kanun teklifi de dönüp dolaşacak ve iktidarın kendisini hedef alacaktır. Malumunuz olduğu üzere, zulüm, ahde riayetsizlik ve hile denilen üç kötü haslet kimde varsa bu hasletlerin zararı yine kendisine dokunacaktır. Seçmenlerimizin helal oylarına halel getirecek her düzenlemeye karşı duracağız. Komisyon görüşmelerinde ifade ettiğimiz eleştiriler ve yapıcı öneriler; belki düşünceleri, görüşleri değiştirmiş olabilir ancak maalesef oyları değiştirememiştir.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi denen ucube sistemin yansıması olan, parmak demokrasisi Komisyonunda da kendini göstermiş ve Türk siyaset tarihinde kara bir leke olarak yerini almıştır. Ancak, filozof Sartori aynen şöyle diyor: 'Parmakların akılları olsaydı demokrasiyi yutan ejderhalar türemezdi.'

Zafer; ilk seçimde Teklifi geçirmek için kalkan, Millet iradesinden, gerçeklerinden ve günlünden uzaklaşan parmakların değil, Milletimizin olacaktır.

Teklifin 1. maddesi ile 2839 sayılı Milletvekili Seçim Kanununun 33. maddesinde belirtilen %10 seçim barajını %7'ye düşürülmesi amaçlanmıştır.

Dünyadaki örnekleri incelediğimizde %10 seçim barajı uygulayan hiçbir ülke olmadığını görüyoruz. Gelişmiş ülkelere baktığımızda ise Amerika Birleşik Devletleri'nde, Birleşik Krallık'ta, Kanada'da yahut Japonya'da seçim barajı bulunmamaktadır. Almanya'da %5'lik bir ulusal seçim barajı uygulanırken İtalya'da bu oran %3. İsrail'de %3,25, Fas'ta %3, Endonezya'da %4, Arjantin'de ise bu oran %3 şeklindedir. Demokrasi endekslerinde en arka sıralarda yer alan ve otoriter rejim olarak nitelendirilen Rusya'da dahi bu baraj %5 olarak uygulanmaktadır. Anlaşılacağı üzere tüm bu çalışmalara rağmen teklif edilen seçim barajı %7 ile yine dünyada en yüksek seçim barajı olmaya devam edecektir.

Demokrasi standardını yükseltiyoruz diyenlerin teklif ettiği oran Rusya'nın bile gerisinde kalmıştır. Böylesi bir durumda temsilde adaletin sağlandığından söz etmek mümkün değildir.

%10 seçim barajının Ülkemizde uygulanmaya başlanmasının ardından parlamentoda temsil edilmeyen oy oranı yüzde 46'lara kadar varmıştır. Uluslararası demokrasi standartları açısından adaletsiz ve istikrarsız olan bu durumun Cumhur İttifakı'nın Türkiye Cumhuriyeti'ne layık gördüğü demokratik vizyonun yansımasıdır.

Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem taslağımızda da belirttiğimiz üzere seçim barajının modern demokrasilerin ortalaması olan %3'e düşürülmesi daha çok siyasi partinin Türkiye Büyük Millet Meclisine girmesini sağlayacak ve temsil edilen oy sayısını artıracaktır. Böylelikle Teklif gerekçesinde ileri sürülen temsilde adalet ve demokrasi standartlarının sağlanması amacına hizmet etmiş olacaktır. Bu nedenle yüzde 7 oranı içeren düzenlemeye karşıyız.

Teklifin 2. Maddesi ile ittifaka verilen artık oylar ile milletvekili çıkarılması artık mümkün olmayacaktır. Seçim çevrelerinde milletvekili hesabı ve dağılımı, ittifak içinde yer alan her bir partinin o seçim çevresinde almış olduğu oy sayısı üzerinden yapılacaktır

Başka bir ifade ile 2018 seçimlerinde iktidar partisinin ihtiyaçları doğrultusunda hüküm altına alınan ancak amaçları ve sonuçları bakımından iktidar tarafından istenilen sonucu vermemesi nedeniyle bugüne kadar savunulan ittifak sisteminden vazgeçilmektedir. 2018 yılında yapılan değişiklikle temsilde adaleti sağlayacağı söylenen sistemden bugün ne amaçla ayrıldığı, Teklifin

gerçekesinde ve Komisyon görüşmelerinde Teklif sahiplerince izah edilememiştir. Cevap aslında oldukça basittir. İktidar bloğu temsilde adaleti değil, her ne şekilde olursa olsun seçim kazanmayı arzulamakta, bu yolda seçim yasalarında değişiklik yapmayı, amacına ulaşmakta kullanmaktan çekinmemektedir. Bu konu yap-boz konusu yapılmayacak kadar ciddi, Anayasal bir hak olan seçme ve seçilme hakkını yakından ilgilendiren önemli bir konudur. Bu otoriter tavrın ülkemize yönelik olumlu hiçbir getirisi olmayacağı gibi tıpkı hukuk sistemimize duyulan güvenin yerle yeksan olduğu gibi seçim sistemimize olan güveni de yok edecektir.

Teklif edilen sistem fazla oy alan partilerin daha fazla milletvekili çıkarmasına imkân sağlarken, küçük partilerin parlamentoda temsilinin önüne geçmeyi amaçlamaktadır. Tüm siyasi tercihlerin parlamentoya yansıtılması açısından da olumlu sonuçlar vermeyecek; oy oranı ile meclis sandalye sayıları arasında önemli farklılıklara yol açacaktır.

2020 Mart'ında başlayan, hâlen devam eden, tüm dünyayı ve ülkemizi etkisi altına alan pandemide yasama faaliyetleri de dâhil olmak üzere tüm siyasi faaliyetler akamete uğramıştır. Bu süreçte siyasi hayatımıza katılan yeni partiler teşkilatlanma süreçleri dâhil pek çok pandemi kısıtlamasına maruz kalmıştır. Bu partiler kurulurken ve teşkilatlanırken Türk siyasetine ve demokrasisine katkı sağlamak için mevcut seçim yasasını merkeze alarak hareket etmişlerdir. Normal seçime bir yıl kala yapılan bu değişikliğin amacını kamuoyu ve seçmen de çok net bir şekilde okuyabilmektedir.

Temsilde adaleti ve temsil birlikteliğini sağlamak için bu maddeye muhalefetimizi ifade ediyoruz.

Teklifin 3. ve 4. Maddeleri siyasi partilerin seçimlere katılmasına ilişkin şartları düzenlemektedir.

Eklenen fıkra ile seçime katılabilme şartlarından birisi olan Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde gruba sahip olma şartı kaldırılmaktadır. Bunun yanı sıra Teklifte seçime katılma yeterliliğini elde eden partinin, belirtilen süreler içerisinde ilçe, il ve büyük kongrelerini üst üste iki defa ihmal ederse seçilme katılma hakkını kaybedeceği düzenlenmektedir. Bu noktada "ihmal etmeme" ibaresinin kanun diline uymadığını öncelikle belirtmek gerekmektedir. 298 ve 2820 sayılı Kanunların ilgili hükümlerinde yer aldığı üzere "kongrelerini yapmış olmaları"

ibarelerinin kullanılması daha doğru olacaktır. Komisyonun Cumhuriyet İttifakı üyelerince verilen önerge ile il ve ilçe kongrelerini ihmal etmeme koşulunun seçime katılma yeterliliği için öngörülen asgari teşkilatlanma ölçütü ile bağlantılı olarak uygulanacağı hususu kabul edilmiş, madde ile ilgili itirazlarımız hiçbir şekilde değerlendirilmemiştir. Bu değişiklik Madde üzerindeki itirazlarımızı karşılar nitelikte değildir.

Hatırlayacağınız üzere, 2018 yılı Milletvekili Genel Seçimleri öncesinde Türk Milletinin iradesi ile kurulan İYİ Parti, tüm şartları sağlamasına rağmen Yüksek Seçim Kurulu eliyle seçime sokulmama tehdidi ile karşı karşıya bırakılmıştır. Bağımsız yargının siyasallaşması tehdidine karşı denge ve denetim mekanizması olarak seçim kanununa eklenmiş olan bu hüküm demokrasinin doğrudan temsilini korumayı amaçlamaktadır. Unutmamak gerekir ki; Ak Parti de 2001 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubunu başka siyasi parti gruplarından ayrılarak bu hüküm sayesinde kurmuş ve seçime girmiştir. Siyasi hafıza, maddenin teklif metninde çıkarılmasını talep etmeyi zaruri kılmaktadır.

Bunlara ilaveten, siyasi sakilerle oluşturulabilecek seçim kurulu hakimlerince kongrelerini yapmış büyük partilerin dahi birkaç yerde kongrelerinin iptali, seçime girememelerine yol açacaktır. Bu nedenle seçime katılma hakkını elde eden partinin ilçe ve il kongrelerinin iki defa ihmal etmesi durumunda seçime katılamayacağına ilişkin düzenlemenin de ne gibi bir amaçla ve gizli motivasyonla kaleme alındığı izaha muhtaçtır. Komisyon görüşmelerinde tüm talep ve uyarılarımıza karşın Teklif sahiplerince geçerli ve açık bir gerekçe gösterilememiş ve izahta bulunulmamıştır. Açıklanan nedenlerle her iki maddeye muhalifiz.

Teklif in 5'inci ve 6'ncı maddeleri seçimleri yargı yönetimi ve denetimi altında yapılmasını öngören Anayasal teminatla yakından ilgilidir. Bu madde ile; il ve ilçe seçim kurulunun oluşumunda kıdemli hâkim uygulamasının bırakılarak il merkezinde görev yapan birinci sınıfa ayrılmış hâkimler arasında ad çekme usulü ile kurulun oluşturulması öngörülmektedir. Böyle bir düzenleme halk nezdinde seçimlere şaibe düşeceği hâkimlerin taraflı olacağı kanaatine yol açabilecek bir düzenlemedir. Mevcut hükme göre il ve ilçe seçim kurulu başkanları bölgedeki en kıdemli hâkimlerden oluşuyordu, bu da kıdemli hâkim değiştirilemeyeceği için görece bir seçim güvencesi niteliğindeydi. Bu, kamusal bir görevdi ve haklı sebep olmadan, isteğe bağlı çekilmek mümkün değildi. Şimdi bu yeni düzenlemeyle il

ve ilçe seçim kurulu başkanları bir kurayla belirlenecek yani kim olduğu eskisi gibi öngörülebilir olmayacaktır. İl ve ilçe seçim kurulu kararlarına itiraz YSK'na yapıldığından ve YSK'nın kararlarına karşı yargı yolu kapalı olduğundan bu kurulların verdiği kararlar oldukça önemlidir.

İl ve ilçe seçim kurulları nezdinde yaratılan kapalı devre sistem, tüm yurttaşlık itiraz haklarını tehlikeye düşürmektedir

Buradan bir kez daha vurgulama ihtiyacı hissediyoruz ki; şahsi ve siyasi kaygılarla Milletimizin helal oylarına gölge düşürmemek, harama el uzatma teşebbüsünde dahi bulunmamak gerekir. Liyakat düşmanı Cumhuriyet İttifakı partileri birikimli ve kıdemli hâkimlerden rahatsız olmaktadır. Son yirmi yılda inşa etmiş oldukları nevi şahsına münhasır mülakat sistemi ve yandaşları kayırma politikalarıyla aldıkları hakimlerin seçim kurullarında görev almalarını istemeleri seçimlerin güvenliğini tehlikeye düşüreceklerinin işaretleridir.

Buradaki amaç, İstanbul Belediye seçimlerinde olduğu gibi bir sandığa atılmış dört oydan üçünü geçerli, birini geçersiz sayabilen mantığı iş başına getirmektir.

Bir hâkim ortalama sekiz yılda birinci sınıfa ayrılmaktadır. 2002 yılında Ak Parti iktidara geldiğinde hâkim, savcı sayısı 9.467 iken an itibarıyla 22.500 civarındadır. 2002 yılından bu yana yaklaşık 4 bin yargı mensubu emekli olmuştur. Kalanların bir kısmı da ilçe seçim hâkimliği yapılmayan bölge adliye mahkemelerine atanmıştır. Ak Parti hükümetleri döneminde mülakat sistemiyle 20.000 civarında yargı mensubu alınmıştır ve oranı %85-90 civarındadır.

Seçim yasaları eliyle hakimlerimizi zan altında bırakacak her türlü düzenlemeden uzak durmak gerektiğine olan inancımızla belirtmek isteriz ki maalesef yargımız Ak Parti Hükümetlerince sistematik olarak siyasallaştırılmaktadır. Siyasallaşan yargı erkleri adeta "borsa" gibi kararlar vermekte ve idari istikrarsızlık ve yargıya karşı güvensizlik yaratmaktadır.

Bu Teklifin Parti yöneticilerinin hakimliğe devşirildiği Ak Parti hükümetleri döneminde, bir başka yargı erki olan Seçim Kurullarının siyasallaştırılması arzusuyla hazırlandığı kamuoyunun malumudur.

Hâlen görevde olan seçim kurulları mevcut yasaya göre ocak ayının son haftasında yani yaklaşık 50 gün kadar önce oluşturulmuştur.

Ülkemizde ufak tefek aksaklıklarına rağmen yerleşmiş ve güven sağlamış olan uygulamadan uzaklaşmanın geçerli ve haklı bir izahı yoktur. Yargının bağımsız ve tarafsız olmadığı yerde demokrasi ve hukuk devleti de yoktur.

Bu maddeleri yazmaya hangi yaşanan olumsuz örneğin yol açtığı, böylesi bir düzenlemenin altında yaşanan travmanın ne olduğu izaha muhtaçtır. Tüm bu nedenlerle ve henüz yasa çıkmadan o yasayı uygulayacak hakimlerin zan altında bırakılmaması amacıyla mevcut uygulamanın devamının sağlanması ve muhalif olduğumuz Maddenin Teklif metninden çıkarılması önem arz etmektedir.

Teklifin 7. maddesi uyarınca, sandık kuruluna üye bildirme hakkı olan bir parti; oluru olmadan başka bir parti üyesini sandık kurulu üyesi olarak gösteremeyecektir. Bu maddenin daha anlaşılır olan gerekçesi doğrultusunda bir ilave yapılması amacıyla verdiğimiz önerge dahi Komisyonun Cumhur İttifakına mensup üyelerince kabul edilmemiştir. Madde bu haliyle anlaşılır ve açık nitelikte değildir.

Teklifin 8. maddesi ile iktidar, Madde ile seçmen kütüklerinin güncellenmesi işleminin seçimin başlangıç tarihinden üç ay önceki seçmen kütüğü üzerinden güncelleme işlemi yapılacağı öngörülmektedir. Tamamen önceki seçimlerin yarattığı korku iklimi ile hazırlanmış bir düzenlemedir. Bu düzenlemeyle Yükseköğretim Kuruluna bağlı eğitim kurumlarının ön lisans, lisans ve lisansüstü öğrencileri bu uygulamadan mağdur olacaktır. Biz İYİ Parti olarak bu öğrencilerimizin seçim dönemlerinde adrese kayıtlı olduğu yerlere gitme zorunluluğunun kaldırılmasını ve öğrenim gördükleri yerde oy kullanabilmelerini Komisyon görüşmelerinde bir önergeyle teklif etmemize rağmen kabul görmemiştir.

Teklifin 9. maddesi ile adresi kapanmış olması sebebiyle adres kayıt sisteminde gözükmeyenlerin en son seçmen olduğu adrese göre sandık seçmen listesinde yer almaları uygulaması sıkıntı yaratacak bir düzenlemedir. Çoğunlukla, bu adreslerin geçerliliği kalmamış durumdadır. Mevcut uygulamanın devamı amacıyla verdiğimiz önerge Komisyonunda kabul edilmemiştir. Kabul edilen bir önergenin kabulü ile kütük düzenlemesi nedeniyle seçmenin hiçbir şekilde oy kullanma hakkından yoksun bırakılamayacağı söylenmekle birlikte, yine adresi kapanmış olması sebebiyle adres kayıt sisteminde gözükmeyenlerin Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünün adres kayıt sisteminde bulunan en son

geçerli adres kayıt bilgileri kapsamında seçmen kütüğüne kaydedileceği düzenlemesi getirilmiştir. Ancak bu son haliyle düzenleme doğrultusunda belirtilen sakınca ve itirazları gideren mahiyette değildir. Bu nedenle düzenlemeye muhalifiz.

Teklifin 10 uncu maddesi, Komisyonda verilen bir önerenin kabulü ile değiştirilmiştir. Her ne kadar önerenin gerekçesi seçmenin seçme hakkının hiçbir şekilde elinden alınmaması olarak ifade edilse de gerekçe metni ifade etmekten uzaktır. Mevcut, alışılmış ve yerleşik uygulamanın devamının seçmenin yararına olacağı düşüncesiyle maddeye muhalefetimizi belirtiyoruz.

Teklifin 11. maddesi ile getirilen düzenlemenin Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine yönelik uyum düzenlemeleri olduğu ifade edilmekle birlikte çok önemli bir eşitsizliği, Anayasaya aykırılığı ve haksızlığı içinde barındırmaktadır. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile Cumhurbaşkanı tarafsız bir temsil makamı olmaktan çıkarılmıştır. Yürütmenin başı olan Cumhurbaşkanı aynı zamanda bir partinin genel başkanı olup partili kimliği ile öne çıkmaktadır. Yani yürütmenin başı olan Cumhurbaşkanı bahse konu seçim yasakları kapsamı dışında bırakılmaktadır. Cumhurbaşkanının, Cumhurbaşkanlığı forsuyla, Cumhurbaşkanlığı Protokolü ile bütün kamu kurumlarının Cumhurbaşkanına arz edeceği saygı ve itaat ile hatta gerektiğinde cumhurbaşkanlığı bütçesiyle seçim döneminde faaliyette bulunulabildiği, bu faaliyetler esnasında da hiçbir yasağa tabi olmadığı seçim süreçleri yaşamaktayız. Adil ve eşit seçim yarışını mümkün kılmayan imkanlar Cumhurbaşkanına tanınmaktadır. Devletin tüm kurum ve kuruluşlarıyla Cumhurbaşkanı, seçim propagandası yapmakta elindeki devlet gücüyle iktisadi ve siyasi tüm alanları baskılamaktadır. Gerek seçim öncesinde gerekse seçim sonrasında ve hatta 2017 referandumunda yaşandığı üzere seçim günü dahi cumhurbaşkanının seçim süreçlerine doğrudan müdahalesi olduğu unutulmamalıdır.

Bu muafiyetle partili cumhurbaşkanı, seçim yasakları döneminde açılış törenleri düzenleyebilecek, resmi ziyaretler yapabilecektir. Bu haliyle Devletin imkânlarını şahsi, siyasi sebeplerle kötüye kullanmak anlamına gelmektedir.

Seçimlerde, Cumhurbaşkanının seçim yasaklarından muaf tutulması seçime katılan tüm siyasi partilerin eşit imkanlarla yarışmasının önüne geçecek, bu şekliyle Anayasamızın 67. Maddesinde ifadesini bulan seçimlerin eşit şekilde

yapılması esasına aykırılık teşkil edecektir. Anayasamızın 10'uncu maddesinin birinci fıkrası "Herkes, kanun önünde eşittir." dördüncü fıkrası "Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadır." Görüldüğü üzere bu maddede, Cumhurbaşkanına, devletin başı sıfatıyla bir ayrıcalık, bir istisna tanınmamaktadır Eşitlik ilkesi gereği, bu maddeye başbakan yerine cumhurbaşkanının eklenmesi gerekir.

Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle Cumhurbaşkanının partili bir hüviyete bürünmesi ve Cumhurbaşkanıyla parti genel başkanlığı makamının tek bir kişide bütünleşmesi sebebiyle bahse konu yasakların kendisi şahsında da uygulanmasını zaruret hâline getirmektedir. Bu nedenle tüm başbakan ifadelerinin cumhurbaşkanı olarak değiştirilmesi gerekmektedir. Taraflı ve partili Cumhurbaşkanı, Başbakanın tabi olduğu seçimle ilgili yasalara tabi olmalıdır.

Teklifin 12. maddesi ile 298 sayılı Kanuna geçici madde eklenmekte 5 ve 6. maddelerin uyum hükümleri düzenlenmektedir. Bu düzenleme ile il ve ilçe seçim kurulu üyelerinin belirlenmesinde uygulanacak usulün bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren 3 ay içinde yeniden belirlenmesi teklif edilmektedir. Anayasanın 67. Maddesinin son fıkrasında "Seçim kanunlarında yapılan değişiklikler, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmaz." İfadesi yer almaktadır. Hüküm açık ve amirdir. Madde hükmü bu yönüyle şeklen Anayasaya aykırıdır. 5 ve 6. maddelerdeki gerekçelerimiz burada da geçerlidir. Bu maddelerle birlikte Teklif metninden çıkarılmalıdır.

Teklifin 13. Maddesinin tüm kurgusunda ihtiyar heyeti veya meclisi muhtarla birlikte yer almıştır. Muhtarın yanı sıra ihtiyar heyeti veya meclisi de seçilme yeterliğine sahip olduğunu aynı şekilde belgelendirmelidir. Ek olarak bu belgelendirme işleminin seçim tarihi öncesinde yapılması zaruret arz etmektedir. Elektronik alt yapın ve E-Devlet alt yapısı bahse konu başvuruların yapılması ve belgelendirilme şartının sağlanması bakımından yeterlidir. Bu yöndeki önerilerimiz dikkate alınmamış sadece bir önerge ile "bir ay" ibaresi "on gün" olarak değiştirilmiştir.

Sonuç olarak; Hazırlık süreci katılımcılıktan uzak, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığında yeterince sağlıklı tartışma ortamı sağlanmamış, işin başında hakimlerimizi, yargı organlarını töhmet altında bırakacak düzenlemeler ihtiva eden, Türk seçim sisteminde yerleşik ve güven duyulan uygulamalardan iktidarın sistemle oynayarak oy kazanma gayretinin sonucu vazgeçildiği, seçimin güvenliğini tehlikeye atan, seçmen kütüklerinin oluşturulmasında ve seçmenlerimizin oy kullanmalarında uygulamada sıkıntı ve tereddütler yaratacak düzenlemeleri barındıran, Anayasamızda ifadesini bulan; seçimlerin yargı denetimi altında yapılması ilkesinden uzaklaşan düzenlemeleri içeren ve şu aşamada dahi kamu oyu nezdinde önümüzdeki seçimlerde şaibe yapılacağı algısı oluşturan Teklife, yukarıda belirtilen gerçeklerle muhalif olduğumuzu belirtiyoruz.

28.03.2022

Feridun Bahşi

Antalya

RİZE MİLLETVEKİLİ HAYATİ YAZICI,
İSTANBUL MİLLETVEKİLİ FETİ YILDIZ
VE ADALET VE KALKINMA PARTİSİ
GRUP BAŞKANVEKİLİ ÇANAKKALE
MİLLETVEKİLİ BÜLENT TURAN,
MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ GRUP
BAŞKANVEKİLİ SAKARYA MİLLETVEKİLİ
MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL İLE 91
MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

ANAYASA KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**MİLLETVEKİLİ SEÇİMİ KANUNU İLE
BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 10/6/1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 33 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “oyların %10’unu” ibaresi “oyların %7’sini” şeklinde, aynı fıkra ile üçüncü fıkrada yer alan “yüzde onluk” ibareleri “yüzde yedilik” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- 2839 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ittifakların” ibaresi “ittifakı oluşturan partilerin” şeklinde değiştirilmiş; üçüncü fıkrada yer alan “ittifakların ve”, “ve ittifakların” ve “, ittifaklara” ibareleri madde metninden çıkarılmış, son fıkra aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İttifakın aldığı oy toplamı ülke barajını geçtiği takdirde, seçim çevrelerinde milletvekili hesabı ve dağılımı, ittifak içinde yer alan her bir partinin o seçim çevresinde almış olduğu oy sayısı dikkate alınarak bu maddenin üçüncü fıkrasına göre yapılır.”

MADDE 3- 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 36 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “veya Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunması” ibaresi madde metninden çıkarılmış, maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Seçime katılma yeterliliği elde eden parti, Siyasi Partiler Kanununda öngörülen ve parti tüzüğünde belirtilen süreler içerisinde ilçe, il ve büyük kongrelerini üst üste iki defadan fazla ihmal etmemiş olma koşuluyla seçime katılma hakkını muhafaza eder.”

**MİLLETVEKİLİ SEÇİMİ KANUNU İLE
BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 10/6/1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 33 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “oyların %10’unu” ibaresi “oyların yüzde yedisini” şeklinde, aynı fıkra ile üçüncü fıkrasında yer alan “yüzde onluk” ibareleri “yüzde yedilik” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- 2839 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ittifakların” ibaresi “ittifakı oluşturan partilerin” şeklinde değiştirilmiş, üçüncü fıkrasında yer alan “, ittifakların”, “ve ittifakların” ve “, ittifaklara” ibareleri madde metninden çıkarılmış ve son fıkra aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İttifakın aldığı oy toplamı genel barajı geçtiği takdirde, seçim çevrelerinde milletvekili hesabı ve dağılımı, ittifak içerisinde yer alan her bir partinin o seçim çevresinde almış olduğu oy sayısı dikkate alınarak üçüncü fıkra hükümlerine göre yapılır.”

MADDE 3- 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 36 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “veya Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunması” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Seçime katılma yeterliliği elde eden parti, bu Kanunda öngörülen ve parti tüzüğünde belirtilen süreler içinde birinci ve ikinci fıkrada belirlenen teşkilatlanma yeter sayısı esas alınarak ilçe, il ve büyük kongrelerini üst üste iki defa ihmal etmemiş olma koşuluyla seçime katılma hakkını muhafaza eder.”

(Rize Milletvekili Hayati Yazıcı, İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbul ile 91 Milletvekilinin Teklifi)

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 4- 26/4/1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (11) numaralı bendinde yer alan “veya Türkiye Büyük Millet Meclisinde gruplarının bulunması” ibaresi madde metninden çıkarılmış, bendin sonuna aşağıdaki paragraf eklenmiştir.

“Seçime katılma yeterliliği elde eden parti, Siyasi Partiler Kanununda öngörülen ve parti tüzüğünde belirtilen süreler içerisinde ilçe, il ve büyük kongrelerini üst üste iki defadan fazla ihmal etmemiş olma koşuluyla seçime katılma hakkını muhafaza eder.”

MADDE 5- 298 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İl seçim kurulu bir başkan, iki asıl ve iki de yedek üyeden oluşur. İl seçim kurulu başkan ve asıl üyeleri, iki yılda bir ocak ayının son haftasında, il merkezinde görev yapan ve birinci sınıfa ayrılmış hakimler arasından adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonunca yapılan kura çekimiyle tespit edilir. Kura çekiminde ilk çıkan başkan, sonraki iki üye asıl ve en son çıkan iki üye de yedek üye olarak belirlenir. Birinci sınıfa ayrılmış yeterli sayıda hakimden olmaması durumunda en kıdemli hakimden başlayarak eksikler tamamlanır. Bu suretle kurulan il seçim kurulu iki yıl süre ile görev yapar. Hakimlerin kıdemi, 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun 15 inci maddesine göre belirlenir.”

MADDE 4- 26/4/1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (4) numaralı bendine “siyasi partilerin adlarını,” ibaresinden sonra gelmek üzere “(11) numaralı bentte belirlenen esaslar dâhilinde,” ibaresi eklenmiş, (11) numaralı bendinde yer alan “veya Türkiye Büyük Millet Meclisinde gruplarının bulunması” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve bendin ikinci paragrafına birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Seçime katılma yeterliliği elde eden parti, 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununda öngörülen ve parti tüzüğünde belirtilen süreler içinde, bu bentte belirlenen teşkilatlanma yeter sayısı esas alınarak ilçe, il ve büyük kongrelerini üst üste iki defa ihmal etmemiş olma koşuluyla seçime katılma hakkını muhafaza eder.”

MADDE 5- 298 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“İl seçim kurulu bir başkan ve iki asıl üye ile iki yedek üyeden oluşur. İl seçim kurulu başkanı ve asıl üyeleri ile yedek üyeleri, iki yılda bir ocak ayının son haftasında, il merkezinde görev yapan, kınama veya daha ağır disiplin cezası almamış en az birinci sınıfa ayrılmış ve birinci sınıfa ayrılma niteliklerini kaybetmemiş hâkimler arasından, adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonunca ad çekme suretiyle tespit edilir. Ad çekmede ilk çıkan hâkim başkan, sonraki iki hâkim asıl ve son çıkan iki hâkim yedek üye olarak belirlenir. Ad çekmeye katılacak hâkim sayısının beşten az olması durumunda, bu hâkimler arasında ad çekme işlemi yapıldıktan sonra eksik kalan asıl ve yedek üyeler en kıdemli hâkimden başlayarak belirlenir.

(Rize Milletvekili Hayati Yazıcı, İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbul ile 91 Milletvekilinin Teklifi)

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 6- 298 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkraya ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“İlçelerde, ilçede görev yapan ve birinci sınıfa ayrılmış hakimler arasından, merkez ilçelerde ise il seçim kurulu başkan ve üyelere ilişkin kura çekiminden sonra kalan listeden olacak şekilde il merkezinde görev yapan ve birinci sınıfa ayrılmış hakimler arasından adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonunca yapılan kura çekimiyle belirlenen hakim üye kurula başkanlık eder.”

“Birinci sınıfa ayrılmış yeterli sayıda hakimın olmaması durumunda en kıdemli hakim kurulun başkanı olur. Kura çekimine dahil olmak istemeyen hakimler yazılı olarak komisyona başvurur. Görev için yeterli sayıda başka hakimın olması halinde kuraya dahil olmak istemeyenler listeden çıkartılır.”

MADDE 7- 298 sayılı Kanunun 23 üncü maddesine beşinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Sandık kuruluna üye bildirme hakkı olan bir parti; oluru olmadan başka bir parti üyesini sandık kurulu üyesi olarak gösteremez.”

Ad çekmeye katılacak hâkimin bulunmaması durumunda ise başkan ve asıl üyeler ile yedek üyeler en kıdemli hâkimden başlayarak belirlenir. Bu suretle kurulan il seçim kurulu iki yıl süre ile görev yapar. Hâkimlerin kıdemi, 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 15 inci maddesine göre belirlenir. Ancak, bu kıdemin belirlenmesinde, kınama veya daha ağır disiplin cezası almış olanlar diğerlerinden kıdemsiz sayılırlar.”

“İl seçim kurulu başkanlığının boşalması halinde asıl ve yedek üyelere en kıdemli hâkim, il seçim kuruluna başkanlık eder. İl seçim kurulu üyeliklerinde boşalma olması halinde ise birinci fıkradaki usulle boşalan üyelik tamamlanır.”

MADDE 6- 298 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkraya ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş ve ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İlçelerde, ilçede görev yapan kınama veya daha ağır disiplin cezası almamış en az birinci sınıfa ayrılmış ve birinci sınıfa ayrılma niteliklerini kaybetmemiş hâkimler arasından, merkez ilçelerde ise aynı nitelikleri haiz hâkimler arasından adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonunca ad çekme suretiyle belirlenen hâkim, kurulun başkanıdır.”

“Ad çekmeye katılacak hâkimin bulunmaması durumunda ise en kıdemli hâkim kurulun başkanıdır.”

“İlçe ve merkez ilçe seçim kurulu başkanlığının boşalması halinde, başkan birinci fıkradaki usule göre belirlenir.”

MADDE 7- 298 sayılı Kanunun 23 üncü maddesine beşinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Sandık kuruluna üye bildirme hakkı olan bir parti; oluru olmadan başka bir parti üyesini sandık kurulu üyesi olarak gösteremez.”

(Rize Milletvekili Hayati Yazıcı, İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbul ile 91 Milletvekilinin Teklifi)

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 8- 298 sayılı Kanunun 33 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun uyarınca yapılacak seçimlerde, birinci fıkra gereğince yerleşim yeri adresine göre oluşturulan bir yıl önceki seçmen kütüğü üzerinden güncelleme işlemleri yapılır.”

MADDE 9- 298 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin birinci fıkrasına birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir. “Adresi kapanmış olması sebebiyle adres kayıt sisteminde gözükmeyenler, en son seçmen olduğu adrese göre seçmen listelerine kaydedilirler.”

MADDE 10- 298 sayılı Kanunun 43 üncü maddesinin birinci fıkrasına “Seçmen kütüğünde yazılı adreslerine” ibaresinden sonra gelmek üzere “,adresli kapanmış olması sebebiyle adres kayıt sisteminde gözükmeyenler ise en son seçmen olduğu adreslerine” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 11- 298 sayılı Kanunun;

- a) 65 inci maddesinin başlığı “Bakanlara ilişkin yasaklar.” şeklinde değiştirilmiş ve maddenin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan “Başbakan ve” ibareleri madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 8- 298 sayılı Kanunun 33 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“18/1/1984 tarihli ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun uyarınca yapılacak mahalli idareler genel seçiminde, birinci fıkra gereğince yerleşim yeri adresine göre oluşturulan seçimin başlangıç tarihinden üç ay önceki seçmen kütüğü üzerinden güncelleme işlemleri yapılır.”

MADDE 9- 298 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin birinci fıkrasına birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler eklenmiştir. “Kütük düzenlemesi nedeniyle seçmen hiçbir şekilde oy kullanma hakkından yoksun bırakılamaz. Adresi kapanmış olması sebebiyle adres kayıt sisteminde görünmeyenler, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Mücürülüğünün adres kayıt sisteminde bulunan en son geçerli adres kayıt bilgileri kapsamında seçmen kütüğüne kaydedilirler.”

MADDE 10- 298 sayılı Kanunun 40 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Muhtarlık bölgesi askı listelerinin askı süresi içinde, bir seçim çevresinden diğerine yapılan seçmen nakil istemleri hakkında ilçe seçim kurulu başkanı tarafından, itiraz üzerine veya nakil isteminin şüpheli bir girişim olduğu kanaatine varılması üzerine resen yapılacak araştırma ve inceleme neticesinde, nakil isteminin kabul edilmemesi halinde seçmen kaydı dondurulmaz ve bir önce kayıtlı olduğu adreste seçmen kaydı devam eder.”

MADDE 11- 298 sayılı Kanunun;

- a) 65 inci maddesinin başlığı “Bakanlara ilişkin yasaklar.” şeklinde değiştirilmiş ve maddenin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan “Başbakan ve” ibareleri madde metninden çıkarılmıştır.

(Rize Milletvekili Hayati Yazıcı, İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbul ile 91 Milletvekilinin Teklifi)

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

- b) 66 ncı maddesinde yer alan “Başbakan,” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.
- c) 155 inci maddesinin başlığı “Bakanların yasaklara uymamaları.” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 12- 298 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 24- İl seçim kurulu başkan ve üyeleri ile ilçe seçim kurulu başkanları, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren 3 ay içinde, 15 ve 18 inci maddelerde yapılan değişikliklere göre yeniden belirlenir. Bu şekilde belirlenen başkan ve üyeler, önceki başkan ve üyelerin görev süresini tamamlar.”

MADDE 13- 18/1/1984 tarihli ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 32 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Seçim sonucuna göre, ilk sırada yer alan muhtar aday seçilme yeterliliğine sahip olduğunu en geç bir ay içinde belgelendirmesi halinde kendisine seçim kazandığına dair ilçe seçim kurulunca Mazbata verilir. Aksi halde ikinciye, daha sonra üçüncüye ve nihayet seçilme ehliyetine sahip aday bulunana kadar bu işlem yapılır. İlçe Seçim kurulunun bu hususta vermiş olduğu kararlara karşı iki gün içerisinde İl Seçim Kuruluna itiraz edilebilir. İl Seçim Kurulunun vermiş olduğu kararlar kesindir.”

MADDE 14- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 15- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

- b) 66 ncı maddesinde yer alan “Başbakan,” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.
- c) 155 inci maddesinin başlığı “Bakanların yasaklara uymamaları.” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 12- 298 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 24- İl seçim kurulu başkan ve üyeleri ile ilçe seçim kurulu başkanları, bu maddenin yürürlüğe girmesinden itibaren üç ay içinde, 15 inci ve 18 inci maddelerde bu maddeyi ihdas eden Kanunla yapılan değişikliklere göre yeniden belirlenir. Bu şekilde belirlenen başkan ve üyeler, önceki başkan ve üyelerin görev süresini tamamlar.”

MADDE 13- 18/1/1984 tarihli ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 32 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Seçim sonucuna göre, ilk sırada yer alan muhtar adayının seçilme yeterliliğine sahip olduğunu en geç on gün içinde belgelendirmesi halinde kendisine seçim kazandığına dair ilçe seçim kurulunca mazbata verilir. Aksi halde ikinciye, daha sonra üçüncüye ve nihayet seçilme ehliyetine sahip aday bulunana kadar bu işlem yapılır. İlçe seçim kurulunun bu hususta vermiş olduğu kararlara karşı iki gün içinde il seçim kuruluna itiraz edilebilir. İl seçim kurulunun vermiş olduğu kararlar kesindir.”

MADDE 14- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 15- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.